КНИГА
ПАМ'ЯТІ
УКРАЇНИ

ПЕРЕМОЖЦІ

КНИГА

ПАМ'ЯТІ

УКРАЇНИ

ПЕРЕМОЖЦІ

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Том 3 (26)

Комунальний заклад
Обласна пошуково-видавнича
наукова редакція
Книги Пам'яті України
ХАРКІВ 2013

УДК 947.74
ББК 63.3(4Укр.)624
К53

*Видається відповідно до
Указу Президента України
від 13 серпня 2002 року № 713
«Про історико-меморіальний серіал
«Книга Пам'яті України»
та постанови
Кабінету Міністрів України
від 16 вересня 1992 року № 537
«Про заходи щодо видання
Книги Пам'яті України»*

ISBN 978-5-88500-077-2 (том 3)
ISBN 978-5-7707-6424-6
ISBN 978-966-2741-26-1

На обкладинці:

КРЯЧКО Дмитро Афанасійович. Почесний громадянин м. Харкова, ветеран Великої Вітчизняної війни, почесний голова Харківського обласного комітету ветеранів війни, учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945. У 2005 р. Д. А. Крячко був одним із 10 членів української делегації, які брали участь в Ювілейному Параді Перемоги в м. Москва

ВІД ОБЛАСНОЇ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

В Україні понад 20 років триває широкомасштабна робота зі створення історико-меморіального серіалу «Книга Пам'яті України», започаткована урядовим рішенням у липні 1989 р. За цей час відповідно до указів Президента України, подальших урядових рішень підготовлено і випущено понад 400 поіменних меморіальних томів «Книги Пам'яті України», «Книги Скорботи України» та Книги Пам'яті України про громадян, які загинули у воєнних конфліктах за кордоном, у яких увічнено понад 10 мільйонів українців.

На виконання Указів Президента України від 19 жовтня 2012 р. № 604 «Про заходи у зв'язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років», від 13 серпня 2002 р. № 713 «Про історико-меморіальний серіал «Книга Пам'яті України» та постанови Кабінету Міністрів України від 16 вересня 1992 року № 537 «Про заходи щодо видання Книги Пам'яті України», Програми розвитку інформаційного простору Харківської області на 2011–2015 роки та розпорядження голови Харківської облдержадміністрації від 1 лютого 2012 р. № 32 «Про продовження роботи з підготовки та видання Книги Пам'яті України «Переможці. Харківська область» у межах єдиного пошукового проекту Книги Пам'яті України свій внесок у створення мартиролога загиблих здійснила і Харківська обласна редколегія Книги Пам'яті України та обласна пошуково-видавнича наукова редакція. Випущено 20 томів історико-меморіального серіалу «Книга Пам'яті України. Харківська область», в яких повернуто із забуття імена 345 тисяч воїнів-харків'ян, загиблих на фронтах Великої Вітчизняної і Другої світової, та три томи «Книги Скорботи» з іменами мирних громадян, жертвами окупації міста і області німецько-фашистськими загарбниками.

«Переможці» – заключна частина серіалу історико-меморіального видання Книги Пам'яті України, на сторінках якого увічнені імена ветеранів Великої Вітчизняної і Другої світової воєн, чиї долі пов'язані з Харківщиною. Їм пощастило зустрічати переможний Травень у повоєнний, мирний час. І згадувати своїх бойових товаришів, наших земляків, які залишилися на полях битв.

...23-го серпня 1943 року визволений Харків, і вже через 23 дні вийшла Постанова № 37 Виконавчого Комітету обласної Ради депутатів трудящих від 15.09.1943 р. про збирання та збереження документальних матеріалів Вітчизняної війни радянського народу проти німецьких окупантів:

«З метою створення документальної бази для історії Вітчизняної війни радянського народу проти німецьких окупантів Виконавчий Комітет обласної Ради депутатів трудящих постановляє:

1. Зобов'язати всіх керівників підприємств, установ та організацій, населення при виявленні будь-яких документів взяти їх під особистий догляд та охорону і повідомити про наявність їх в Науково-історичний Архів.

2. Збору підлягають такі документальні матеріали: всі діловодні документи установ, підприємств, організацій та кооперативних об'єднань, друковані матеріали, як-то: газети, листівки, журнали, книжки, брошури, плакати, фотознімки, фотонегативи і т. інш.

3. Харківський Обласний комітет депутатів трудящих закликає все трудяще населення області взяти активну участь в збиранні документів та передати їх до Науково-історичного Архіву».*

---

* ДАХО, ф. Р–1502, оп. 3, спр. 1

При підготовці видання серіалу «Переможці» були використані матеріали Державного архіву Харківської області, поіменні списки учасників бойових дій і підпільно-партизанського руху, складені за участю обласного, районних військкоматів, ветеранських організацій, музеїв, газет, мемуарних видань тощо.

До збирання відомостей для підсумкових томів Книги Пам'яті «Переможці» редакція залучила широкі кола громадськості, налагодила тісні контакти з учнівськими та студентськими колективами, творчими спілками, Управлінням з питань взаємодії з митними органами, прикордонною службою, оборонної та мобілізаційної роботи Харківської облдержадміністрації. Постійно проводився прийом громадян, які звертались із проханням увічнити ім'я дорогої для них людини на сторінках Книги Пам'яті. Зібрано фотоматеріали про яскраві особистості з числа колишніх фронтовиків, партизанів, підпільників та патріотів для вміщення цих фото у Книзі Пам'яті України «Переможці».

Практичну роботу щодо впорядкування і випуску томів серіалу, обробку матеріалів, їх систематизацію, редагування здійснили працівники обласної редакції Книги Пам'яті.

Так, до третього тому Книги Пам'яті «Переможці» увійшли біографії, складені за документами Фонду особового походження учасників Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Державного архіву Харківської області: П. П. Антонова-Дружиніна, І. А. Багмута, О. К. Бірулі, Г. І. Бондаренка, В. І. Медведєва, І. Л. Муратова, В. І. Орябинського, А. І. Епштейна, Л. І. Пашкової, Д. О. Якушенкова, Л. Т. Малої.

Обласна пошуково-видавнича редакція продовжує також роботу з архівом Харківського обласного військового комісаріату над персональними справами військовослужбовців, учасників бойових дій Великої Вітчизняної і Другої світової воєн, чия доля пов'язана з містом Харків і областю: Героїв Радянського Союзу, офіцерів. Але ті відомості, що має облвійськкомат, не можуть дати повної картини стосовно персоналій, які нас цікавлять і які, починаючи з другої половини 1943 року, – часу визволення Харківщини, – перебували тут на обліку: в ОВК наявні лише особові справи офіцерів-пенсіонерів Міністерства оборони, що через кожні 25 років, за незначним винятком, підлягають знищенню. Тому було б доцільно ознайомитися ще й з особовими пенсійними справами громадян цієї категорії в обласному Пенсійному фонді, районних відділах соціального забезпечення, де перебували на обліку колишні воїни рядового та сержантського складу Радянської Армії, а також офіцери, які перейшли на пенсію по лінії Міністерства соціального забезпечення.

У третьому томі Книги Пам'яті «Переможці», як і в попередніх двох, біографічні відомості учасників бойових дій розміщено за алфавітом, вказані прізвища, імена, по батькові ветеранів також за алфавітом, наведено рік і місце їх народження, участь у війні, військове звання, бойові нагороди, трудовий шлях після війни, трудові нагороди і відзнаки, для тих, хто живий донині, – вказано місце проживання, для тих, хто помер після війни, – дата смерті і місце поховання. Назви населених пунктів, місць народження, загибелі і поховання вказані у відповідності з сучасним адміністративним поділом. Книга ілюстрована фотографіями колишніх фронтовиків, партизанів, підпільників. Для зручності користування подається перелік воєнних умовних позначень і скорочень.

До третього тому єдиного пошуково-видавничого проекту «Книга Пам'яті України» серіалу «Переможці» увійшли і короткі історико-публіцистичні коментарі. У книзі також подаються:

біографії Героїв України, повних кавалерів ордена Слави, учасників Параду Перемоги;

біографії воїнів-ветеранів 53-ї і 57-ї армій, які визволяли Харків.

Голова ради ветеранів 53-ї армії, директор музею цієї армії, голова Харківського обласного комітету ветеранів війни з роботи серед жінок Тамара Василівна Бутенко

для третього тому Книги Пам'яті «Переможці» підготувала і склала анкети на своїх однополчан і багатьох жінок, учасниць бойових дій.

Понад 40 років пропрацював у інституті «Гипрококс», пройшовши шлях від конструктора до начальника будівельного відділу, Олексій Анатолійович Святогоров, голова ради ветеранів 57-ї армії, який надав редакції відомості про ветеранів, учасників бойових дій.

Таранівський музей гвардійців-широнінців передав редакції 530 анкет ветеранів 25-ї гвардійської Синельниківсько-Будапештської Червонопрапорної орденів Суворова і Богдана Хмельницького стрілецької дивізії ім. В. І. Чапаєва, а голова ради ветеранів цієї дивізії полковник М. О. Черкашин – альбом із світлинами і бойовим шляхом 25-ї.

Для Михайла Аврамовича Золотковського, підполковника-інженера, колишнього викладача військової кафедри Харківського політехнічного інституту, який дійшов до Чехословаччини, війна не закінчилась у травні 1945: тільки у вересні, в далекій Японії. Як і для багатьох його товаришів, ветеранів 7-го механізованого корпусу, імена яких завдяки М. А. Золотковському, голові ради ветеранів 7-го мк, занесені до третього тому Книги Пам'яті «Переможці».

Борис Григорович і Надія Петрівна Москальови, кандидати історичних наук, професори кафедри ЮНЕСКО Харківського Національного технічного університету сільського господарства ім. Василенка, автори нарису, надали редакції для опрацювання і занесення до комп'ютерної бази даних близько 400 особових справ колишніх студентів і викладачів, учасників Великої Вітчизняної війни. Керівник прес-центру Харківського Національного економічного університету О. Ю. Ісакова опрацювала близько 20 анкет-біографій викладачів та співробітників вузу, ветеранів війни. Викладач історії НТУ «ХПІ» І. С. Понеділок зібрав відомості про ветеранів інституту, учасників Великої Вітчизняної війни. О. М. Оконевська, онука відомого педагога, вчителя СШ № 12, який помер від голоду 24.06.1942 р., під час окупації Харкова, надала редакції матеріали шкільного музею, ксерокопії документів, фотографії, список колишніх учнів школи, загиблих у роки Великої Вітчизняної війни, які весь час дбайливо зберігала випускниця 1941 року, організатор шкільного музею Н. О. Бабич. Голови Ради ветеранів ХНУРЕ В. Г. П'ятенко і ХНУ ім. Каразіна В. П. Бездітко склали біографії викладачів університетів, ветеранів війни. Член Центру захисту правди історії обласної ветеранської організації А. Г. Юхименко надав для публікації свої добірки, списки ветеранів Харківського авіаційного заводу, учасників Великої Вітчизняної війни. Клавдія Федорівна Кроленко, ст. технік-проектувальник НДІ основної хімії, ветеран війни і праці, оформила і передала редакції альбом, присвячений своїм колегам, учасникам бойових дій.

Додатковий поіменний список увічнює полеглих захисників Батьківщини: воїнів, патріотів, партизанів, підпільників, які народилися, мешкали на території Харківської області, померли в госпіталях або загинули під час боїв та у фашистському полоні. У список увійшли також імена воїнів-харків'ян, особи яких встановлено за іменними медальйонами, знайденими пошуковими загонами.

Заключний розділ тому – «За рядком Книги Пам'яті». Під такою назвою, започаткованою В. М. Козаком, кандидатом історичних наук, заслуженим журналістом України, першим керівником Харківської редакції Книги Пам'яті, публікується добірка матеріалів про долі воїнів, подробиці біографії яких стали відомі завдяки пошуку.

Свою роботу над виданням обласна редколегія і пошуково-видавнича наукова редакція здійснювали під науково-методичним керівництвом Головної редакційної колегії історико-меморіального серіалу «Книга Пам'яті України».

Необхідну допомогу й підтримку упорядники одержували від Харківської обласної державної адміністрації, Харківської обласної ради, Департаменту масових комунікацій, Департаменту культури і туризму, Департаменту фінансів ХОДА.

Обласна редакційна колегія, колектив редакції висловлюють подяку всім, хто допомагав і брав безпосередню участь у створенні третього тому Книги Пам'яті «Переможці»: обласному військовому комісару Олексію Порфировичу Середі, директорові Харківського обласного державного архіву Людмилі Михайлівні Момот, Голові ради обласної організації ветеранів України Анатолію Петровичу Хіневичу, його заступнику Юрію Олексійовичу Бабайлову, почесному Голові ради обласної організації ветеранів України Олексію Івановичу Котляревському, Голові міської ради ветеранів України Миколі Антоновичу Касьяненку, ветерану війни, учаснику Параду Перемоги Дмитру Афанасійовичу Крячку, зав. Бабаївського історико-краєзнавчого музею Алевтині Анатоліївні Шепель, секретарю Бабаївської ветеранської організації Надії Данилівні Даниленко, редактору газети «Слово ветерана» Павлу Захаровичу Гулакову, ентузіастам-пошуківцям – ст. прапорщику МВС України Олександру Анатолійовичу Єфименку, військовому лікарю Олексію Черних і Євгенії Черних, поету, письменниці, краєзнавцю, колишнім працівникам редакції Аллі Іванівні Булгаковій, Вікторії Павлівні Лебедєвій, Вірі Андріївні Семиреченко і іншим.

Слова подяки висловлюємо усім іншим державним і громадським організаціям, пошуковим загонам, ветеранам, родичам фронтовиків за надану допомогу у створенні обласної Книги Пам'яті «Переможці». Усі примірники Книги Пам'яті передаються безкоштовно (згідно розподілу за узгодженням з обласною редколегією) райдержадміністраціям області і районним радам міста, школам, бібліотекам, райвійськкоматам, обласним районним Радам ветеранів, родинам загиблих воїнів.

За державної підтримки і розуміння великої справи, за допомоги місцевих органів самоврядування Харківська обласна редакція сподівається видати томи Книги Пам'яті «Переможці. Харківська область» – регіону, який зазнав величезних втрат у роки Великої Вітчизняної війни і землю якого захищали тисячі і тисячі Переможців.

АВЕР'ЯНОВ
Іван Миколайович

АКУЛОВ
Леонід Миколайович

АЛЕКСЄЄВ
Іван Пилипович

АЛЛЕНОВ
Іван Михайлович

АЛЛЕНОВА
Людмила Антонівна

АЛЬБОЩИЙ
Михайло Федотович

АНАЦЬКИЙ
Іван Арсентійович

АНДРЕЄВ
Іван Ілліч

АНТОНЮК
Мефодій Іванович

АСНАЧ (ОСНАЧ)
Микола Григорович

БАБИКІНА
Ніна Василівна

БАБИЧ
Василь Пилипович

БАЗАЛІЙ
Георгій Олександрович

БАЗАЛІЙ
Катерина Юхимівна

БАЛО
Олександр Васильович

БАРАБАНОВ
Валентин Васильович

БАРАННИК
Катерина Іванівна

БАРБАРИЧ
Василь Дмитрович

БАРИЛЬНИК
Яків Тихонович

БАРКАЛОВ
Іван Панфілович

БАРКАЛОВ
Петро Іванович

БАХТІНА
Марія Григорівна

БЕЗДІТКО
Андрій Павлович

БЕСЄДІН
Дмитро Михайлович

БЄЛОХВОСТОВ
Яків Максимович

БІЛЕНКО
Василь Остапович

БОБРОВ
Петро Олексійович

БОНДАРЕНКО
Євген Павлович

БОНДАРЕНКО
Микола Іванович

БОРЗИХ
Віктор Васильович

БОРИСЕВИЧ
Олексій Антонович

БОРИСОВ
Павло Степанович

БОРИСОВА
Олена Михайлівна

БРАТАШ
Іван Макарович

БРИДУН
Лідія Іванівна

БРИНЗА
Олександр Васильович

БУБЛИК
Микола Васильович

БУГАЙОВ
Володимир Олександрович

БУГРІЙ
Андрій Опанасович

БУКРЕЄВ
Олександр Олександрович

БУЛАХ
Ілля Петрович

БУЛГАКОВ
Сергій Володимирович

БУТЕНКО
Тамара Василівна

БУТКОВ
Анатолій Євгенович

ВАРЖЕЇНОВ
Костянтин Миколайович

ВАСИЛЬЧЕНКО
Борис Пилипович

ВАХРАМЄЄВ
Анатолій Костянтинович

ВЕЛИЧКО
Олександр Євгенович

ВЕРХОВСЬКИЙ
Аркадій Семенович

ВЕСКЕ
Тамара Яківна

ВИПРАЧЕНКО
Микола Мойсейович

ВИРОВЕЦЬ
Микола Іванович

ВЛАСКО
Андрій Семенович

ВОЛОСНИК
Микола Іванович

ВОЛОСЯН
Микола Трохимович

ВОЛОТКО
Захар Лукич

ВОЛОШИН
Леонід Іванович

ВОРОБЙОВ
Юрій Семенович

ВОРОТИНЦЕВА
Таїсія Іванівна

ВУЄЦЬ (ДАНЬШИНА)
Зінаїда Василівна

ВУЄЦЬ
Ярослав Петрович

ГАЛІЙ
Іван Петрович

ГАРКАВИЙ
Степан Данилович

ГАРМАШ
Микола Дем'янович

ГЛАГОЛЄВ
Євген Олександрович

ГЛОТОВ
Олександр Олександрович

ГОЛОВКО
Олексій Михайлович

ГОЛУБОВСЬКИЙ
Леонід Іванович

ГОНТАР
Василь Михайлович

ГОНЧАРЕНКО
Степан Іванович

ГОРБОНОС
Григорій Іванович

ГОРІШНІЙ
Василь Йосипович

ГОСТЄВ
Микола Петрович

ГОСТРИЙ
Михайло Миколайович

ГРИЦЕНКО
Леонтій Іванович

ГРИШИН
Олексій Миколайович

ГРУДИНКІН
Віктор Іванович

ГУБІНА
Антоніна Олександрівна

ГУДЗЕНКО
Арсентій Гнатович

ГУРЕНКО
Микола Іванович

ДАНКОВ
Анатолій Євдокимович

ДЕЙНЕКО
Ольга Петрівна

ДЕМИХОВСЬКИЙ
Наум Юлійович

ДЕНИСЕНКО
Тимофій Тимофійович

ДИКАНЬ
Олексій Петрович

ДОЛБНЯ
Віктор Тимофійович

ДОХНЕНКО
Роман Васильович

ДРОБИШЕВ
Лев Васильович

ДРОЗДИК
Олександр Михайлович

ДУЛЕБЕНЕЦЬ
Іван Єгорович

ДЯЧЕНКО
Дмитро Костянтинович

ЕЙЧИС
Євгенія Давидівна

ЄВТИХІН
Дмитро Денисович

ЄЛЕЦЬКИЙ
Іван Михайлович

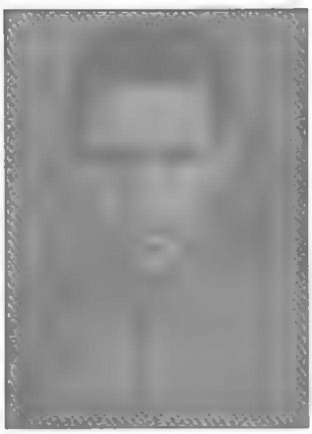
ЄСЬКІН
Валентин Андрійович

ЖЕРНАКОВ
Микола Павлович

ЖИТНИК
Катерина Олексіївна

ЖУГА
Георгій Якович

ЖУРАВЕЛЬ
Василь Васильович

ЗАВГОРОДНІЙ
Андрій Іванович

ЗАГАЙКО
Василь Трохимович

ЗАКРУЖЕЦЬКА
Наталія Денисівна

ЗАКРУЖЕЦЬКИЙ
Дмитро Павлович

ЗАКУРДАЄВ
Іван Іванович

ЗАХАРЕНКО
Олександр Якович

ЗБУКЕР
Тимофій Іванович

ЗЛОМАНСЬКИЙ
Микола Володимирович

ЗОЗУЛЯ
Марія Сергіївна

ЗОЛОТКОВСЬКИЙ
Михайло Аврамович

ЗОРІН
Микола Гаврилович

ІВАНЕЦЬ
Йосип Гнатович

ІВАНОВСЬКИЙ
Костянтин Кузьмич

ІОНІН
Григорій Кузьмич

ІОНІНА
Валентина Тимофіївна

ІСТОМІНА
Ніна Семенівна

ІТКІН
Леонід Семенович

КАЛАШНИК
Іван Олексійович

КАЛАШНИК
Петро Петрович

КАЛИНИЧЕНКО
Микола Федорович

КАПУСТІН
Микола Овсійович

КАРАІВАНОВ
Іван Стефанов

КАРЕТНИКОВ
Сергій Миколайович

КАРПЕНКО
Михайло Арсентійович

КАРПЕНКО
Олексій Арсентійович

КАСАПА
Тетяна Устинівна

КАСИНСЬКИЙ (КОЗИНСЬКИЙ)
Павло В'ячеславович

КАТЮХА
Іван Васильович

КИРИЧЕНКО
Володимир Трохимович

КОВАЛЕНКО
Данило Тимофійович

КОВАЛЕНКО
Іван Андрійович

КОВАЛЬ
Іван Андрійович

КОВАЛЬОВ
Анатолій Миколайович

КОВТУН
Євген Петрович

КОЗАК
Володимир Миколайович

КОЗАКОВА
Раїса Степанівна

КОМАРЕВЦЕВ
Євген Миколайович

КОМЛЯКОВ
Петро Карпович

КОНДРАТЬЄВА
Олександра Ігнатівна

КОНОНЕНКО
Георгій Андрійович

КОПИТОВ
Віктор Васильович

КОРЖ (СЕРЕДА)
Лідія Василівна

КОРОЧАНСЬКА
Тетяна Андріївна

КОРШУН
Юрій Петрович

КОСЕНКО
Олексій Степанович

КОСТІН
Микола Єлисейович

КОСТЮКЕВИЧ
Сергій Григорович

КОТЛЯР
Іван Костянтинович

КОТЛЯРЕНКО
Маїна Леонідівна

КРАВЧЕНКО
Микола Степанович

КРИЧЕВЦОВ
Олег Семенович

КРОЛЕНКО
Клавдія Федорівна

КРУГОВИЙ
Петро Маркович

КУЗЬМЕНКО
Онуфрій Петрович

КУЛЬБАЧНИЙ
Павло Дмитрович

КУРКІН
Іван Васильович

КУЩЕВ
Микола Михайлович

ЛАПШИН
Василь Іванович

ЛАСКОВЕЦЬ
Іван Максимович

ЛЕНІВКІН
Анатолій Васильович

ЛЕОНОВ
Георгій Микитович

ЛЕОНТЮК
Петро Терентійович

ЛЕУШ
Микола Григорович

ЛИМАР
Андрій Федорович

ЛИСАЧЕНКО
Олександр Матвійович

ЛИЧАК
Михайло Федорович

ЛОГВИН
Валентин Прохорович

ЛОМОВСЬКИЙ
Володимир Васильович

ЛУСТА
Іван Никифорович

ЛЮБЧЕНКО
Микола Костянтинович

ЛЯЛЮК
Іван Петрович

МАЙСТРЕНКО
Іван Якович

МАЙСТРЕНКО
Михайло Степанович

МАКАРЕНКО
Петро Фокович

МАНЖЕЛІЙ
Іван Устинович

МАРЕНКО
Микола Олександрович

МАРКИТАНОВ
Семен Іванович

МАРКУС
Арон Матвійович

МАСТИЦЬКИЙ
Микола Миколайович

МАТВІЄНКО
Вадим Ананійович

МАШКІН
Федір Йосипович

МЕТКАЛОВ
Володимир Семенович

МИЗЯК
Леонід Дмитрович

МИХАЙЛОВ
Володимир Павлович

МІНАКОВА
Марія Павлівна

МІШЕНІН
Іван Денисович

МОЛЯВКА
Іван Васильович

МОМОТ
Клавдія Олександрівна

МОМОТ
Олександр Степанович

МОМОТ
Федір Максимович

МОНАСТИРСЬКИЙ
Павло Петрович

МОТАЄВ
Савелій Григорович

МОТОРНИЙ
Іван Петрович

МОХОВ
Василь Дмитрович

МУРАТОВ
Ігор Леонтійович

МУХАНОВ
Юрій Павлович

НАЗАРКІН
Семен Антонович

НЕВІНЧАНИЙ
Костянтин Павлович

НЕРІВНИЙ
Іван Олексійович

НЕСТЕРЕНКО
Віктор Федорович

НІКІТЧЕНКО
Михайло Митрофанович

НІКУЛІН
Леонід Миколайович

НІХАМІН
Давид Юхимович

НОЗДРІНА
Ганна Іванівна

ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ
Федір Харитонович

ОМЕЛЬЧЕНКО
Володимир Сергійович

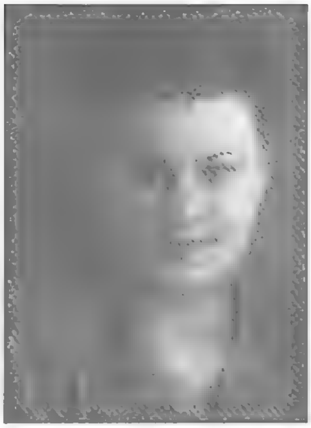
ОМЕЛЬЧЕНКО
Дмитро Пантелійович

ОМЕЛЬЧЕНКО
Семен Петрович

**ОСАДЧИЙ
Андрій Іванович**

**ПАКТОВСЬКА
Марія Леонідівна**

**ПАКТОВСЬКА
Ольга Петрівна**

**ПАКТОВСЬКИЙ
Леонід Федорович**

**ПАЛКІН
Іван Іларіонович**

**ПАЛКІНА
Ніна Гаврилівна**

**ПАРАЩУК
Сергій Кирилович**

**ПЕРЕТЯТЬКО
Іван Макарович**

**ПЕТРЕНКО
Ілля Микитович**

ПЕТРУКОВИЧ
Олексій Степанович

ПИВОВАРОВ
Прокопій Архипович

ПИГИДА
Григорій Степанович

ПИСКАРЬОВ
Віктор Федорович

ПІВНЄВА
Віра Петрівна

ПОГРІБНЯК
Володимир Костянтинович

ПОЛТОРОПАВЛОВ
Олександр Іванович

ПОЛЯКОВ
Валентин Карпович

ПОТЕРЯЙКО
Борис Сергійович

ПОТЄХІН
Микола Іванович

ПРИСТАВКА
Петро Сергійович

ПРОСКУРНЯ
Василь Миколайович

ПРОЦЕНКО
Павло Романович

ПУШКІНА
Олена Антонівна

РАБЧЕВСЬКИЙ
Борис Миколайович

РАЦБАУМ
Юрій Олександрович

РЕТУНСЬКИЙ
Микола Іванович

РЗЯНІНА
Ніна Олександрівна

РОГОВ
Михайло Овсійович

РОГОЗЯНСЬКИЙ
Микола Федорович

РОДЕНКО
Сергій Олександрович

РОДІН
Іван Степанович

РОДІОНОВ
Василь Олександрович

РОМАНОВСЬКИЙ
Федір Федорович

РУЖИЦЬКА
Наталія Олександрівна

РУЖИЦЬКИЙ
Микола Олексійович

РЯБІНКІН
Павло Іванович

РЯБКО
Іван Никифорович

САВЧЕНКО
Павло Андрійович

САМОЙЛОВ
Степан Федорович

САНІН
Іван Михайлович

СВІТЛИЧЕНКО (МАЛЬЦЕВА)
Зоя Федорівна

СВІТЛИЧЕНКО
Сергій Ігнатович

СВЯТОГОРОВ
Анатолій Анатолійович

СВЯТОГОРОВ
Олексій Анатолійович

СЕЛІФОНТОВ
Іван Павлович

СЕМИБРАТСЬКИЙ
Гордій Іванович

СЄДОВА
Ніна Миколаївна

СИВОКІНЬ
Микола Іванович

СИДОРА
Павло Сергійович

СИДОРЕНКО
Федір Якович

СИЗОВ
Петро Микитович

СИКАЛЕНКО
Федір Максимович

СИНЕНКО
Павло Кузьмич

СИНЮКОВ
Володимир Сергійович

СИРМОЛОТОВА
Федора Лазарівна

СИТНИКОВ
Микола Васильович

СИЧОВ
Олексій Юхимович

СІТАРСЬКА
Лідія Василівна

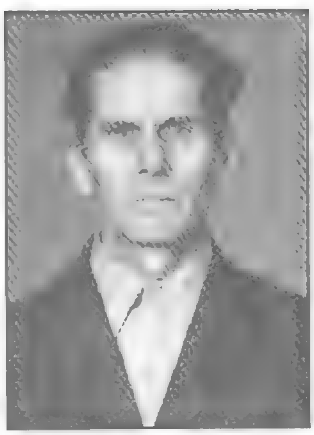
СКОБЛОВ
Дмитро Володимирович

СКОВОРОДЬКО
Антоніна Павлівна

СКОРОХОДОВ
Григорій Васильович

СЛІПАК
Петро Овсійович

СЛІПЧЕНКО
Євген Степанович

СЛУЦЬКИЙ
Ілля Самійлович

СОБОЛЄВ
Іван Герасимович

СОБОЛЬ
Олексій Федорович

СОЛЕОНОВИЧ
Дмитро Прохорович

СОЛОГУБ
Діодор Михайлович

СОРЧИНОВ
Віктор Миколайович

СПАСЬОНОВ
Кирило Петрович

СПІВАК
Василь Власович

СТАШИС
Володимир Володимирович

СТЕПАНЮК
Володимир Миколайович

СТОГНІЙ
Андрій Гнатович

СТРАХОВ
Євген Якович

СУХОНОС
Олексій Семенович

СУХОТІН
Георгій Сергійович

СУШКО
Іван Іванович

СУШКО
Пилип Григорович

СУШКО
Федір Іванович

СЬОМІН
Михайло Никифорович

ТЕЛЛІ
Павло Кузьмич

ТЕНЯНКО
Олександр Максимович

ТЕРЕНТЬЄВА
Софія Опанасівна

ТИХОНОВ
Григорій Юхимович

ТИЩЕНКО
Олександр Трохимович

ТИЩЕНКО
Олександр Якович

ТОМАХ
Віра Петрівна

ТОМІЛІН
Георгій Дмитрович

ТРИПОЛКО
Петро Йосипович

ТУРЧАК
Лазар Володимирович

УСЕНКО
Олексій Андрійович

ФІАЛКІН
Євген Михайлович

ФОТИМСЬКИЙ
Володимир Антонович

ФРІД
Зісель Мендельович

ХАЦКЕВИЧ
Аркадій Мендельович

ХЕЙЛО
Василь Матвійович

ХИЖНЯКОВ
Григорій Никифорович

ХОРОЛЕЦЬ
Василь Йосипович

ХРАПКО
Євген Григорович

ЦЕЛЮБА
Микола Афанасійович

ЦУКАНОВ
Григорій Іванович

ЦУПРІЙ
Сергій Власович

ЧЕКОЄВА
Клавдія Архипівна

ЧЕРВА (ЧИРВА)
Микола Андрійович

ЧЕРВОНА
Поліна Яківна

ЧЕРНИХ
Олександра Михайлівна

ЧЕРНИХ
Олексій Іванович

ЧЕРНИШОВ
Максим Іванович

ЧЕРНЯВСЬКИЙ
Іван Єгорович

ЧЕХОВСЬКИЙ
Олександр Петрович

ЧМІЛЬ
Іван Григорович

ЧОЛОМБИТЬКО
Віктор Іванович

ЧОРНОБЄЛЬСЬКИЙ
Юхим Ілліч

ШАПОВАЛОВ
Микола Георгійович

ШАРИЙ
Юрій В'ячеславович

ШАРЛАЙ
Антоніна Іванівна

ШАРЛАЙ (ДЬОМКІНА)
Любов Миколаївна

ШАРЛАЙ
Іван Гнатович

ШАРПАР
Іван Григорович

ШВАРЦБУРГ МИХАЙЛО
(Мойша) Лазарович

ШЕВЧЕНКО
Володимир Андрійович

ШЕВЧЕНКО
Данило Миронович

ШЕВЧЕНКО
Ілля Пилипович

ШЕВЧЕНКО
Феодосія Савеліївна

ШЕЛЕСТ
Іван Васильович

ШУЛІКО
Єгор Прокопович

ШУЛІКО
Мотрона Олексіївна

ЩЕРБАК
Віктор Іванович

ЩЕРБИНА
Іван Леонтійович

ЮХИМЕНКО
Григорій Васильович

ЮХИМЕНКО
Олександр Васильович

ЯКУБА
Іван Іванович

ЯРОШЕНКО
Віктор Якович

ЯЩЕНКО
Василь Олексійович

НАС ПОВ'ЯЗАЛА ДОЛЯ З ХАРКІВЩИНОЮ...

ГЕРОЇ УКРАЇНИ

ГОНЧАР Олександр Терентійович, 1918, с. Сухе Кобеляцького р-ну Полтавської обл. Гв. старший сержант. Письменник. Герой Соціалістичної Праці (1978). Герой України (2005).

У 1933–1937 навчався в Харківському технікумі журналістики ім. М. Островського, після закінчення якого працював учителем у с. Мануйлівка і в Харківській обласній газеті «Ленінська зміна». У 1938 вступив на філологічний факультет Харківського університету. «Здійснилася заповітна мрія, – писав він згодом, – з радісним завмиранням серця увійшов я в цей сонячний храм науки, де, здавалося, ще витає дух славного Потебні, академіка Багалія, де ось-ось, здавалося, зійде на кафедру зі своєю вольтер'янською посмішкою Олександр Іванович Білецький, аби вразити нас блиском своїх імпровізацій...» Три роки минули в студентських турботах: напружене відмінне навчання, виконання обов'язків члена редколегії університетської багатотиражки. Тут він написав наукові дослідження про стилістику М. Коцюбинського, про поему І. Франка «Мойсей», начерки роману про «мандруючого філософа» Григорія Сковороду, тут побачили світ перші оповідання, новели, повість. Війна обірвала навчання і задуми. У складі студентського батальйону він пішов захищати рідну землю. Протягом перших місяців війни був двічі поранений: у липні 1941 на р. Рось і восени того ж року в боях між Полтавою і Харковом. Влітку 1942 у боях під Харковом потрапив у полон, витримав страхіття Холодногірського табору військовополонених, у вересні 1943 врятувався втечею. Після повернення до лав ЧА сержант мінометної роти з боями пройшов через Україну, брав участь в Яссько-Кишинівській операції, визволенні Румунії, Угорщини, Чехословаччини, Австрії. Мужність і самовідданість гв. ст. сержанта відзначені орденами Червоної Зірки, Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., Леніна, трьома медалями «За відвагу», медаллю «За взяття Берліна». Про події війни О. Гончар написав трилогію «Прапороносці», удостоєну двох Сталінських премій СРСР («Альпи» і «Блакитний Дунай» – у 1948, «Злата Прага» – у 1949). Це один з кращих творів радянської літератури про Велику Вітчизняну війну, що перевидавався більше ста разів мовами народів СРСР і за кордоном. Тема війни, патріотизму, захисту Батьківщини займала видне місце в багатогранній творчості письменника. О. Гончар – лауреат Ленінської премії (1964) за роман «Тронка», Державної премії (1982) за роман «Твоя зоря». Не лише талановитим письменницьким пером боровся за мир, дружбу народів видатний письменник Олесь Гончар. Багато сил і енергії віддавав він суспільно-політичній і державній діяльності, був депутатом Верховної Ради СРСР, головою Українського республіканського комітету захисту миру, членом Всесвітньої Ради Миру, академіком АН УРСР, почесним доктором Альбертського університету (Канада, 1992), визнаний Всесвітнім інтелектуалом Кембриджським університетом (1993).

Помер 14.07.1995 у м. Київ. Похований: Байкове клад., м. Київ. У 2001 у м. Київ відкрито пам'ятник О. Гончару. У 2005 присвоєно звання Героя України (посмертно).

МАЛАЯ Любов Трохимівна, 1919, с. Копані Оріхівського р-ну Запорізької обл. Майор медслужби. Герой Соціалістичної Праці, заслужений діяч науки України, академік Національної академії наук України, академік Української і Російської академій медичних наук, лауреат Державної премії СРСР, премій АМН України. Почесний громадянин міста Харкова (1999). Герой України (1999).

`У 1938 закінчила лікувальний факультет 1-го Харківського медичного інституту. До війни працювала лікарем у с. Петровеньки Луганської обл. У червні 1941 призвана до лав ЧА.

1941–1943: Півд. фр., ЕГ № 1826, пом. нач. з медчастини; сортувальний ЕГ № 3416, пом. нач.; сортувальний ЕГ № 1602, заст. нач.; фронтовий евакопункт № 34, заст. нач. еваковідділу; із листоп. 1943 – пом. нач. лікувального відділу Харківського ВО.

Із спогадів: «...В период упорных боев под г. Орджоникидзе в ноябре 1942 г. я была командирована РЭП № 34 в район боевых действий. Мне пришлось в сложных условиях организовывать вывоз раненых из передовых лазаретов в сторону и по направлению Военно-Грузинской дороги. Мы обеспечили всю систему эвакуации раненых на этом пути, причем было вывезено 3710 раненых. Такими были мои фронтовые будни ...»

У музеї Харківського національного медичного університету експонується копія нагородного листа Л. Т. Малої, витяг з якого дає уявлення про умови праці військових медиків: «Тов. Малая, пренебрегая опасностью, с помощью дружинниц лично организовала вынос тяжелораненых из охваченного пламенем вагона через двери и окна, благодаря чему было спасено 17 человек. Мобилизовав далее рабочих, произвела отцепку горящего вагона, чем предотвратила возгорание соседних вагонов с ранеными ...»

У 1946 демобілізована. 1946–1949: клінічний ординатор при Харківському державному медичному університеті. 1949–1952: докторант. У 1954 захистила докторську дисертацію, доцент кафедри внутрішніх хвороб. 1955–2003: професор, завідувач кафедри госпітальної терапії. У 1981 в Харкові за сприяння Л. Т. Малої було відкрито філію Київського НДІ кардіології ім. академіка М. Д. Стражеска, на базі якого у 1986 створено єдиний в Україні НДІ терапії Міністерства охорони здоров'я, а з 1993 – Інститут терапії АМН України, який вона очолювала до останніх днів свого життя. 9 квіт. 2004 Кабінет Міністрів України видав розпорядження про присвоєння Інституту терапії АМН імені Л. Т. Малої.

Академік Л. Т. Малая першою в Україні створила систему етапного лікування хворих на інфаркт міокарда, проводила фундаментальні дослідження у галузі інтегральної профілактики неінфекційних захворювань. Створила також школу вивчення механізмів нейрогуморальної регуляції при захворюваннях внутрішніх органів. Автор 24 монографій і понад 700 наукових праць. Підготувала 36 докторів і 186 кандидатів медичних наук.

Нагороджена орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького III ст., Ярослава Мудрого V ст., медаллю «За бойові заслуги». Посмертно нагороджена Державною премією України в галузі науки і техніки.

Померла 14.04.2003. Похована: Алея Слави, клад. № 2, вул. Пушкінська 102, м. Харків.

СТАШИС Володимир Володимирович, 1925, м. Суми. Генерал-лейтенант юстиції. Інвалід ВВВ. Перший проректор Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого. Академік Академії правових наук України, лауреат премій ім. Ярослава Мудрого і Д. Мануїльського, лауреат державних премій в галузі науки, техніки і архітектури, заслужений працівник вищої школи, заслужений діяч науки і техніки, професор. Почесний громадянин м. Харкова (2000). Герой України (2006).

У січ. 1943 призваний до лав ЧА.

Січ. 1943 – лип. 1943: курсант Вінницького військово-піхотного училища.

Черв. 1943–11.08.1944: Північ.-Захід. фр., мін. рота, 4 окр. сб 127 окр. сбр, командир мінометного відділення; 2-й Прибалт. фр., мін. рота, 2 сб 469 сп 150 сд, пом. ком. мін. взв.; політичні курси парторгів і комсоргів б-ну при політвідділі 3 Уд. А, курсант; 756 сп 150 сд 3 Уд. А, мол. лейтенант, комсорг сб. 26.07.1944

був поранений, ЕГ № 1743, м. Павлово Нижньогородської обл. 4.09.1944 поранений вдруге, ЕГ № 3319, м. Суми.

Із спогадів: «Меня призвали в армию в январе 1943 г., когда мне было всего семнадцать лет. А уже 23 февраля я принял воинскую присягу. Однако стать выпускником офицерского училища мне не посчастливилось. В июне в сержантском звании был отправлен на Северо-Западный фронт, в 127-ю отдельную стрелковую бригаду. 10 июня мне исполнилось 18 лет, а за три дня до этого, 7 июня, я поднялся первый раз в атаку. В своей жизни в атаки я ходил 28 раз, четыре из них заканчивались рукопашным боем. По должности комсорга батальона я должен был первым встать в полный рост на бруствер окопа и поднять за собой товарищей. Начиная с февраля 1944 г., это была моя тяжелая работа. Я уже был младшим лейтенантом. Звание получил за храбрость в боях уже в 150-й стрелковой дивизии. Той самой, что отличилась в Берлинской операции. Я ее ветеран с первого дня создания и до моего последнего тяжелого ранения. Последний бой был на территории Латвии. Немцы постоянно шли в атаку. Из командного состава батальона, кроме меня, никого. Из батальона в живых – всего 50–60 человек. Спасти могла только контратака. В рукопашном бою свалил троих фашистов, оглянулся, а напротив – немец с пулеметом. Как сейчас вижу его лицо. А через миг – очередь в упор. В госпитале врачи сделали все возможное, но никто не надеялся, что парализованный солдат сможет когда-нибудь встать на ноги. В моем позвоночнике с той поры сидят пуля и около двух десятков осколков. Если бы не тяжелое ранение, возможно, я был бы среди тех, кто брал Берлин, кто поднимал красное знамя над Рейхстагом: ведь я был комсоргом именно того батальона, что водрузил знамя Победы. Я не раз встречался после войны с командиром полка Зинченко и с командиром дивизии Шатиловым, которые принимали участие в битве за Берлин, прославились за взятие Рейхстага. Со слов генерала Шатилова, дело было так. Когда только подошли к Рейхстагу, три дивизии готовы были пойти на штурм и водрузить знамя. Знамени как такового не было, куски красной материи, каждой дивизии – по одному полотнищу. В нашей дивизии Шатилов отдал этот кусок материи в наш полк, 756-й стрелковый. Почему в 756-й, а не в 469-й или 684-й? Потому что наш полк понес самые большие потери при взятии Берлина. Командир полка Зинченко вызвал двух разведчиков, Егорова и Кантарию, которые находились рядом с ним, и дал им кусок ткани. Потом они нашли какую-то палку – и так получилось знамя. Повесили они его над входом в Рейхстаг. Прорывались туда при поддержке нашего старшины Ильи Сьянова. Когда Рейхстаг был взят, все об этом флаге забыли. В июне Сталин приказал провести Парад Победы. Было решено вынести флаг – символ Победы. Начали шить бархатное знамя, золотом обшитое. Но Жуков сказал: «Нет, давайте вынесем то знамя, которое было над Рейхстагом». Еле-еле его отыскали, от него уже кто-то оторвал на память ленту. Потом ее дошили. Вот оно в таком виде и висит в Москве, в музее Советской Армии, подлинное знамя, которое было над Рейхстагом. Интересно и то, что каждое подразделение с помощью своих штабных художников зафиксировало на нем название своей воинской части. В июне знамя с почетом привезли в Москву, но на Парад Победы его так и не вынесли из-за его невзрачного вида. Первое сообщение о взятии Рейхстага передала наша радистка Вера Климюк. Кантария, Егоров и Сьянов были награждены орденами Боевого Красного Знамени. Их командиры – званиями Героя Советского Союза. Кантария, кстати, после войны возвратился на Кавказ на шахту, таскал на себе уголь, там получил орден Ленина за доблестный труд. И только в 1946 г. Кантария, Егоров, Сьянов и еще два командира батальона были удостоены звания Героя Советского Союза. Вот такая история у Знамени Победы».

Ордени: Червоного Прапора, Олександра Невського, Вітчизняної війни I ст.

(два), «Знак Пошани» (два), Ярослава Мудрого V і IV ст., Богдана Хмельницького. Повний кавалер ордена України «За заслуги».

11.08.1945 звільнений у запас. У 1950 закінчив Харківський юридичний інститут за спеціальністю правознавець. Після закінчення інституту – аспірант, асистент, ст. викладач. У верес. 1956 обраний зав. кафедри карного права, яку очолював до 1991. Із берез. 1964 – Перший проректор Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого, з серп. 2010 – радник ректора Національного університету «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого».

Помер у листоп. 2011.

ТРОНЬКО Петро Тимофійович, 1915, с. Заброди Богодухівського р-ну Харківської обл. Майор авіації. Доктор історичних наук, професор, академік Національної академії наук України, заслужений діяч науки і техніки України. Почесний громадянин Харкова, Богодухова, Лебедина, Переяслав-Хмельницького, Канева, Києва. Герой України (2000).

У 1932 закінчив Богодухівський технікум, працював на шахті в Донбасі. У 1933–1935, після закінчення вчительських курсів, працював учителем НСШ, потім – пом. директора училища механізаторських кадрів с. Кленове Богодухівського р-ну, директором Лебединського дитячого будинку.

1936–1937: курсант Єйської військ. школи морських льотчиків. Із 1937 – на комсомольській роботі: перший секретар Лебединського райкому комсомолу, секретар Сумського обкому комсомолу, уповноважений ЦК комсомолу по роботі серед молоді західних областей України, перший секретар Станіславського обкому ЛКСМУ.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА із м. Станіслав (нині м. Івано-Франківськ). Брав участь в обороні Києва, Харкова, Сталінграда, звільненні Ростова і Донбасу. У жовт. 1943 був відкликаний із діючої армії і затверджений першим секретарем Київського обкому і міськкому комсомолу. Брав участь у відбудові сіл і міст Київщини. У 1948 екстерном закінчив Київський державний університет ім. Шевченка, у 1951 захистив кандидатську дисертацію, у 1968 – докторську.

1952–1960: секретар Київського обкому партії. 1960–1961: зав. відділу пропаганди й агітації ЦК Компартії України. 1961–1978: заступник Голови Ради Міністрів УРСР. Під його керівництвом був створений та виданий багатотомник «Історія міст і сіл УРСР» (26 томів). У квіт. 1978 був обраний академіком АН УРСР, її віце-президентом і перейшов на роботу до АН СРСР.

П. Т. Троньком опубліковано понад 600 наукових робіт, серед яких 17 монографій. Він один із засновників і понад 20 років голова правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Понад п'ять років – радник Президента України з питань історико-культурної спадщини і голова Комісії з відтворення видатних пам'яток історії та культури при Президенті України. Академік П. Т. Тронько – редактор журналу «Краєзнавство», перший віце-президент Української академії історичних наук. Очолював Головну редколегію науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», Всеукраїнський фонд відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини ім. О. Гончара, Всеукраїнську спілку краєзнавців, Раду Міжнародної організації «Харківське земляцтво».

Нагороджений орденами Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Трудового Червоного Прапора (чотирма), Леніна, Дружби народів, Жовтневої Революції, «За заслуги» III ст., Богдана Хмельницького III і II ст., медалями. Лауреат Державної премії СРСР, премії Ленінського комсомолу, Республіканської комсомольської премії ім. Миколи Островського.

Помер 12.09.2011. Похований: Байкове клад., м. Київ.

ПОВНІ КАВАЛЕРИ ОРДЕНА СЛАВИ

Орден Слави було затверджено Указом Президії Верховної Ради СРСР від 8 листопада 1943 року. Дуже символічно, що того ж дня було засновано і вищий військовий орден – орден «Перемога», яким нагороджувалися особи вищого командного складу. Орден Слави, навпаки, був запроваджений для нагородження воїнів рядового та сержантського складу Червоної армії, а в авіації – осіб у званні молодшого лейтенанта, які відзначилися у боях за Радянську Батьківщину. Саме тому цей орден став справжньою «солдатською» нагородою.

Орден Слави має три ступені. Найвищим ступенем є перший. Нагородження проводиться послідовно: третім ступенем, другим та першим.

За Статутом воїн нагороджувався орденом Слави за те, що:

увірвавшись першим у розташування супротивника, особистою хоробрістю сприяв успіху спільної справи;

знаходячись у танку, який загорівся, продовжував виконувати бойове завдання;

у хвилину небезпеки врятував прапор своєї частини від захоплення супротивником;

з особистої зброї влучною стрільбою знищив від 10 до 50 солдатів та офіцерів супротивника;

у бою вогнем протитанкової рушниці вивів з ладу не менше двох танків супротивника;

знищив ручними гранатами на полі бою або в тилу супротивника від одного до трьох танків;

знищив вогнем артилерії або кулемета не менше трьох літаків супротивника;

нехтуючи небезпекою, першим вдерся до дзоту (дота, окопу або бліндажа) супротивника, рішучими діями знищив його гарнізон;

внаслідок особистої розвідки з'ясував слабкі місця оборони супротивника та вивів наші війська у тил супротивника;

особисто взяв у полон ворожого офіцера;

вночі зняв сторожовий пост (чати, секрет) супротивника або захопив його;

особисто, з кмітливістю та сміливістю пробравшись до позиції супротивника, знищив його кулемет або міномет;

будучи у нічній вилазці, знищив склад супротивника з військовим майном;

ризикуючи життям, врятував у бою командира від безпосередньої небезпеки, яка йому загрожувала;

нехтуючи особистою небезпекою, у бою захопив ворожий прапор;

будучи пораненим, після перев'язки знову повернувся у стрій;

з особистої зброї збив літак супротивника;

знищивши вогнем артилерії або міномета вогневі засоби супротивника, забезпечив успішні дії свого підрозділу;

під вогнем супротивника зробив для наступаючого підрозділу прохід у дротяних загорожах супротивника;

ризикуючи життям, під вогнем супротивника надавав допомогу пораненим протягом кількох боїв;

знаходячись у підбитому танку, продовжував зі зброї танка виконувати бойове завдання;

стрімко врізавшись на своєму танку у колону супротивника, зім'яв її і продовжив виконувати бойове завдання;

своїм танком зім'яв одну або кілька гармат супротивника, або знищив не менше двох кулеметних гнізд;

перебуваючи у розвідці, добув цінні відомості про супротивника;

льотчик-винищувач знищив у повітряному бою від двох до чотирьох літаків-винищувачів супротивника або від трьох до шести літаків-бомбардувальників;

льотчик-штурмовик внаслідок штурмового нальоту знищив від двох до п'яти танків супротивника чи від трьох до шести паровозів, або підірвав ешелон на залізничній станції чи перегоні, або знищив на аеродромі супротивника не менше двох літаків;

льотчик-штурмовик внаслідок сміливих ініціативних дій знищив у повітряному бою один або два літаки супротивника;

екіпаж денного бомбардувальника знищив залізничний ешелон, підірвав міст, склад боєприпасів, пального, знищив штаб певного з'єднання супротивника, зруйнував залізничну станцію або перегін, підірвав електростанцію, підірвав греблю, знищив військове судно, транспорт, катер, знищив на аеродромі супротивника не менше двох літаків;

екіпаж легкого нічного бомбардувальника підірвав склад боєприпасів, пального, знищив штаб супротивника, підірвав залізничний ешелон, підірвав міст;

екіпаж дальнього нічного бомбардувальника зруйнував залізничну станцію, підірвав склад боєприпасів, пального, зруйнував портову споруду, знищив морський транспорт або залізничний ешелон, зруйнував або спалив важливий завод чи фабрику;

екіпаж денного бомбардувальника за сміливі дії у повітряному бою, внаслідок чого було збито від одного до двох літаків;

екіпаж розвідника за успішно виконану розвідку, внаслідок якої отримані цінні дані про супротивника.

Статут також регламентував пільги та надбавки кавалерам, підвищення військового звання для повних кавалерів. Так, рядовим, єфрейторам та сержантам присвоювалось звання старшини, старшинам – молодшого лейтенанта, молодшим лейтенантам в авіації – лейтенанта.

За роки Великої Вітчизняної війни орденом Слави III ступеня було нагороджено близько 980 тис. осіб, орденом Слави II ступеня – понад 46 тис. воїнів, а 2500 найхоробріших з них стали повними кавалерами. Серед них близько 350 чоловік – мешканці України. Гвардії старшина Олексій Степанович Петрукович, який мешкав у м. Ізюм Харківської області – один із 28-ми повних кавалерів, нагороджених чотирма орденами Слави.

Чотири жінки стали повними кавалерами ордена Слави: повітряний стрілець-радист гвардії старшина Н. О. Жмуркіна, кулеметниця сержант Д. Ю. Станіліене, санінструктор старшина М. С. Нечипорчукова-Наздрачова і снайпер старшина Н. П. Петрова, яка загинула на полі бою. Єдиною в Україні жінкою, яка отримала ордени Слави всіх трьох ступенів стала наша землячка, уродженка Балаклійського району, Мотрона Семенівна Нечипорчукова-Наздрачова.

Історії відомий унікальний випадок. 14 січня 1945 р. у боях на Вісло-Одерському плацдармі героїчно відзначився 1-й батальйон 215-го гвардійського стрілецького полку 77-ї гвардійської стрілецької дивізії 69-ї армії. Усі 350 солдатів та сержантів були нагороджені орденом Слави, а батальйону було присвоєно найменування «Батальйон Слави».

Знак ордена Слави виготовлено у формі п'ятикутної зірки, посередині якої – круг із рельєфним зображенням Кремля і Спаської вежі. У нижній частині круга – червона емалева стрічка з написом «Слава», вздовж країв круга – лавровий вінок. На зворотному боці – напис «СССР». Орден Слави I ступеня виготовлено із золота, II – зі срібла, круг – позолочений, III – зі срібла. Але свою повагу орден здобув не за дорогоцінні метали, а за відважні подвиги, які здійснили його кавалери. Соціальний престиж ордена Слави був такий високий, що радянський уряд прирівняв кавалерів ордена Слави трьох ступенів до почесних звань – Герой Радянського Союзу і Герой Соціалістичної Праці.

БИКОВ Олександр Михайлович, 1922, с. Огурцівка Шевченківського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 7 класів, школу ФЗН.

До лав ЧА призваний у 1941.

На фронтах Великої Вітчизняної війни із жовт. 1941. 2-й Укр. фр., 7 гв. А, 6 гв. пов.-десант. див. Розвідник першої окр. гвардійської повітряно-десантної розвідроти гв. сержант О. М. Биков із групою розвідників 18.12.1944 в бою за населений пункт Кірайрет (32 км на північ від м. Будапешт, Угорщина) знищив багато ворожих солдатів, двох офіцерів, полонив понад десятьох автоматників, захопив кулемет. Група утримувала населений пункт до підходу основних сил. 18.01.1945 нагороджений орденом Слави III ст.

25.01.1945 Биков із розвідгрупою проникнув у тил ворога в районі населеного пункту Солдини (Угорщина). У бою особисто знищив дев'ятьох піхотинців, одного взяв у полон. 15.03.1945 нагороджений орденом Слави II ст.

У ніч на 9.04.1945 Биков із розвідниками, діючи на правому березі річки Морава у районі населеного пункту Штільфрид (Австрія), пробрався у розташування ворога, знищивши в бою 11 ворожих солдатів, одного полонив. 15.05.1946 нагороджений орденом Слави I ст.

У 1946 демобілізувався. Проживав у смт Шевченкове Харківської обл. Працював в органах МВС, потім на залізничному транспорті, в центральній районній лікарні.

Помер 16.05.1980.

БОГОМОЛОВ Василь Іванович, 1909, с. Бредихіно Тамбовської обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Відслуживши строкову службу в армії, оселився в Харкові і до початку війни працював на електромеханічному заводі. На фронті став командиром відділення протитанкових рушниць. Визволяючи міста і села України, молодший сержант знищив кілька кулеметних гнізд ворога, підбив сім танків. Брав участь як десантник у рейдах наших танків по тилах фашистів. Відзначився і в розвідницьких вилазках: приводив «язиків» під Ковелем, на території Польщі, Німеччини. Під час розвідки боєм захопив офіцера, який повідомив командуванню дуже важливі дані. За Віслою Богомолов допоміг нашим медикам врятувати від загибелі кілька десятків поранених радянських бійців і офіцерів, винісши їх з солдатами відділення до човнів і організувавши під вогнем ворога переправу на протилежний берег. Подвиги воїна було відзначено трьома орденами Слави і орденом Червоної Зірки.

Демобілізувавшись, повернувся до Харкова. У післявоєнні роки працював робітником на заводі метлаських плиток.

Помер 15.12.1983.

ВИННИЧЕНКО Михайло Андрійович, 1917, с. Річки Білопільського р-ну Сумської обл. Інвалід ВВВ.

Повний кавалер ордена Слави.

Працював у колгоспі.

У боях Другої світової війни відзначився особистою мужністю. Перший орден Слави одержав за участь у визволенні м. Жлобин, Білорусь, командуючи гарматною обслугою у званні ст. сержанта. Влучний вогонь – це був характерний почерк М. А. Винниченка. У боях під Ковелем, коли стало відомо, де розташувався штаб гітлерівського з'єднання, він кількома пострілами знищив вороже кубло. Втративши керівництво, фашисти не змогли вистояти на своїх оборонних позиціях і відступили. На околицях Варшави прямою наводкою підбив три танки і розтрощив німецький обоз. Мав два поранення.

У повоєнний час – голова ревізійної комісії колгоспу ім. Ворошилова на Батьківщині.

Пізніше персональний пенсіонер М. А. Винниченко мешкав у Московському р-ні м. Харків.

Помер 29.04.1998. Похований: клад. № 2, вул. Пушкінська, 102.

ГАНЦЕВ Дмитро Федорович, 1918, с. Тарасівка Великописарівського р-ну Сумської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

До лав ЧА призваний у 1939 і направлений на Далекий Схід.

У 1942 його полк перекинули на радянсько-німецький фронт.

Гв. сержант Дмитро Ганцев відзначився восени 1943, коли одним із перших переправився зі своєю мінометною обслугою через Дніпро, закріпився на плацдармі і взяв участь у відбитті кількох контратак фашистів. За цей подвиг нагороджений орденом Червоної Зірки. Ставши незабаром командиром стрілецького відділення, а потім помічником командира взводу, відзначився також у ході форсування Південного Бугу, Дністра, де з особистої зброї знищив близько 30 гітлерівців. За хоробрість і мужність під час форсування Південного Бугу воїн нагороджується першим орденом Слави.

Під час боїв за визволення Польщі, в ході Вісло-Одерської операції, військ. частина, в якій бився Ганцев, брала участь у прориві Сандомирського плацдарму. Дмитро Федорович першим увірвався з відділенням бійців у великий будинок, утримував його у ворожому кільці аж до підходу основних сил. На плацдармі за Одером Ганцев, узявши дві протитанкові гранати, виповз назустріч «тигрові» і підпалив його. У цьому бою був поранений. Брав участь у визволенні Праги. Удостоївся орденів Слави трьох ступенів, медалі «За відвагу».

Після війни працював бригадиром у радгоспі ім. Кірова Красноградського р-ну на Харківщині. Був нагороджений золотою і срібною медалями ВДНГ. Без відриву від виробництва закінчив сільськогосподарський технікум. Одержавши диплом, працював завідуючим дільницею дослідної рослинницької станції.

Помер у 1968.

ГНИТІЄНКО Василь Платонович, 1903, с. Шостаки Полтавського р-ну Полтавської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

У лавах ЧА з 1942.

На фронтах ВВВ – з серп. 1942. Ком. відділення 1175 сп (347 сд, 2 гв. А, 4-й Укр. фр.) рядовий Гнитієнко 3.04.1944 у складі розвідгрупи за 1 км на південь від Турецького вала (за 64 км від м. Армянськ, Крим) одним з перших увірвався до ворожої траншеї і в рукопашній сутичці знищив солдата й офіцера. Виніс з поля бою чотирьох тяжкопоранених бійців. 6.04.1944 нагороджений орденом Слави III ст. 23–24.04.1944 в бою за висоту поблизу с. Бельбек Бахчисарайського р-ну, Крим, вогнем з автомата і гранатами знищив чотирьох гітлерівців. 3.06.1944 нагороджений орденом Слави II ст. 31.07.–2.08.1944 під час вуличних боїв в м. Єлгава, Латвія, ком. кулеметного відділення 1175 сп 347 сд (51 А, 1-й Прибалт. фр.) сержант Гнитієнко вогнем з кулемета прикривав наступаючі підрозділи. Тільки за день боїв 1 серп. знищив близько 20 ворожих солдатів і офіцерів. 21.09.1944 нагороджений орденом Слави. Двічі був поранений. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ст., медаллю «За доблесну працю» та ін.

У 1945 демобілізований. Жив у Харкові. Працював кранівником на паливному складі.

Помер 8.11.1991.

ГОЛУБНИЧИЙ Микола Іванович, 1914, с. Добровілля Близнюківського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив ремісниче училище, працював на новобудовах країни.

Із серп. 1941 перебував у діючій армії. Воював на Центральному, 1-му Українському фр. Пройшов з боями від Москви до Берліна. На рахунку його обслуги 12 ворожих танків і самохідок, три бронетранспортери, дев'ять мінометів, три доти, багато живої сили. Останній свій постріл старшина зробив біля Бранденбурзьких воріт Берліна.

Нагороджений трьома орденами Слави, Вітчизняної війни, медалями «За

відвагу», «За взяття Берліна». Учасник Параду Перемоги у Москві.

Після війни працював у колгоспі ім. Кірова Средньочирчицького р-ну Ташкентської обл., Узбекистан, потім – на заводі металоконструкцій у м. Тойтепа Ташкентської обл., Узбекистан.

ГОНЧАРОВ Петро Тихонович, 1923, смт Малинівка Чугуївського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 7 класів. Працював у колгоспі.

У ЧА з трав. 1941. У боях ВВВ з листоп. 1941. Розвідник 2-го сп (50 сд, 52 А, 2-й Укр. фр.) рядовий Гончаров в ніч на 20.05.1944 поблизу м. Ясси, Румунія, у складі групи захоплення одним з перших увірвався до ворожого окопу. Після короткої сутички захопив у полон піхотинця і доставив його в частину. 14.06.1944 нагороджений орденом Слави III ст. У ніч на 15.07.1944 у складі групи пошуку ком. відділення розвідки сержант Гончаров увірвався до траншеї противника і гранатою знищив кулемет, одного солдата захопив у полон. 1.08.1944 нагороджений орденом Слави II ст. 20.08.1944 під час прориву оборони противника (за 2 км від м. Ясси) гранатами знищив два міномети, кулемет, близько 10 солдатів, кілька піхотинців взяв у полон. 24.03.1945 нагороджений орденом Слави I ст.

У 1946 демобілізований. Прож. у м. Львів, працював на будівництві. Трагічно загинув на роботі на початку 1950-х років.

ГРАБОВСЬКИЙ Микола Титович, 1922, с. Рудаєве Близнюківського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

До війни працював комбайнером у колгоспі ім. Шевченка. В армію був мобілізований у 1942. Гв. ст. сержант, ком. обслуги 45-мм протитанкової гармати визволяючи м. Запоріжжя, підпалив ворожий бронетранспортер і розбив кулеметне гніздо. На підступах до Одеси знищив кілька вогневих точок. На Віслі, коли наші війська захоплювали плацдарм на південь від Варшави, влучним вогнем з прямої наводки розбив двоамбразурний дзот, чим забезпечив успішну висадку піхоти. Відзначився й під час форсування Одеру та взяття висоти поблизу Кюстріна: підбив танк. Був тричі поранений. За подвиги удостоївся ордена Слави трьох ступенів.

Повернувшись додому, працював обліковцем у тракторній бригаді колгоспу ім. Шевченка, завідуючим фермою, бригадиром рільничої бригади, головою сільської ради.

ГРИЦЕНКО Федір Гаврилович, 1914, с. Великі Хутори Шевченківського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчивши у 1934 школу ФЗН Харківського тракторного заводу, працював до війни на цьому підприємстві слюсарем.

1936–1938: у лавах ЧА.

У боях ВВВ з берез. 1943: гв. мол. сержант, командир саперного відділення 185 гв. сп 60 гв. сд 6 А, 3-й Укр. фр. Його бойовий шлях проліг від м. Ізюм через Запоріжжя, Кишинів, Варшаву, Кюстрін до Берліна. На цьому шляху ставив мінні поля і робив проходи у ворожих мінних полях для наших розвідників, форсував ріки Дніпро, Віслу, Одер, знешкоджував плаваючі міни ворога, будував переправи, ставив дротяні загородження. На вулицях Берліна підривав фугаси, прокладаючи шлях штурмовим групам. За все це й відзначений орденом Слави трьох ступенів, орденами Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалями.

Демобілізувався у листоп. 1945. Працював слюсарем, потім механіком цеху на ХТЗ.

ДУРАКОВ Митрофан Антонович, 1913, с. Ключ Горшеченського р-ну Курської обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 6 класів. Працював слюсарем на коксохімзаводі у м. Макіївка Донецької обл.

1935–1937: у лавах ЧА.

На фронтах ВВВ з 1942. Під час Великої Вітчизняної війни командував обслугою протитанкової гармати у складі 64-го гв. окр. винищ.-протитанк. д-ну (57 гв. сд, 8 гв. А, 3-й Укр. фр.).

Пройшов великий славний шлях від Сталінграда до Берліна. Брав участь у форсуванні Дніпра, Вісли, Одера. Груди його прикрашали три ордени Слави, медалі «За відвагу», «За визволення Варшави», «За взяття Будапешта», «За взяття Берліна» і ін.

Перший орден Слави здобув за бої під Сталінградом, другий – за взяття Будапешта, третій – за штурм Берліна. Був тричі поранений, контужений.

Демобілізований у жовт. 1945. Після війни жив і працював бригадиром, завідуючим ферми в колгоспі «Заповіт Ілліча», с. Водяне Близнюківського р-ну Харківської обл.

Помер 7.11.1963.

ЖИГУЛІН Петро Петрович, 1914, с. Муром Шебекінського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 4 класи. У 1935 переїхав до с. Кислівка Куп'янського р-ну Харківської обл. Працював у бурякорадгоспі.

У ЧА служив із 1936 по 1939 і з 1943.

На фронтах ВВВ з лют. 1943. Навідник 120-мм мінометної батареї 102 гв. сп (35 гв. сд, 8 гв. А, 1-й Білорус. фр.) гв. рядовий Жигулін 5.02.1945 поблизу м. Кюстрін (нині Костшин, Польща) під час форсування річки Одер вогнем з міномета знищив гармату противника, понад 10 солдатів. 6.03.1945 нагороджений орденом Слави III ст.

10.03.1945 Жигулін під час боїв у передмісті м. Кіц (Німеччина) у складі обслуги знищив шість ворожих кулеметів з обслугою. Під час відбиття контратак противника вогнем знищив майже до взводу піхоти. 5.05.1945 нагороджений орденом Слави II ст.

28.04.1945 гв. мол. сержант Жигулін у боях за Берлін вивів із ладу ворожий кулемет з обслугою і майже відділення піхоти.

1.05.1945 вогнем з міномета разом з іншими розрахунками подавив батарею 75-мм гармат, батарею мінометів і знищив майже взвод піхоти противника. 15.05.1946 нагороджений орденом Слави I ст.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі.

У листоп. 1945 старшина Жигулін демобілізувався. Проживав у сел. Ягідне Куп'янського р-ну Харківської обл. Працював у радгоспі.

Помер 10.06.1990.

ЖУРАВЕЛЬ Дмитро Платонович, м. Лозова Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

Після семирічки закінчив курси бухгалтерів. До війни працював на вугільній шахті «Центральна Ірмино», де все життя працював батько, на якій ставив свої рекорди Олексій Стаханов. Мирний труд гірника був перерваний війною з білофінами. Залишилась медаль, як пам'ять про ту війну.

У перші дні Великої Вітчизняної війни шахтар знов стає воїном. Дуже тяжкими були липневі бої 1941 року. В руках – гвинтівка і 20 патронів, а назустріч сунуть броньовані ворожі чудовиська. Найбільш уперті бої були за м. Шепетівка. У цих боях виручила міцна шахтарська дружба: 17 шахтарів дали слово триматись. Оточення, вихід з нього, знов оточення, прорив з важкими боями до своїх. Поранення виводить Дмитра зі строю. Лікувався в госпіталях Павлограда, Харкова, Самари. Тільки наприкінці 1942 повернувся в діючу частину, 62-у армію, яка билася в Сталінграді. У жовт. 1943 сержант, командир розвідників 54-ї дивізії Д. Журавель веде уперті бої із загарбниками на річці Міус, жене ворога зі східних областей України. За форсування Дніпра сержант Д. П. Журавель нагороджений орденом Червоної Зірки. Його взвод воює на Нікопольському плацдармі. Пам'ятними

були бої під час форсування Бугу, коли вісім розвідників під командуванням Журавля першими подолали водну перешкоду і змогли утримати плацдарм до підходу основних сил дивізії. Всі вони були нагороджені орденом Слави III ст. Це був перший орден Слави сміливого розвідника.

У 1944 році розпочалися великі бої за звільнення Білорусі. Дивізія, де служив Дмитро Платонович, брала в них найактивнішу участь. Найбільше пам'ятає Д. Журавель бої за м. Бобруйськ.

...Біля станції Злинка розвідники натрапили на будівлю, яка горіла. Двері були зачинені важким металевим засувом. Вже димилась покрівля. Їдкий дим заповнив приміщення, коли вдалося збити засув.

Розвідники з жахом побачили, що в будівлі – маленькі діти. Понад 30 малюків витягли вони з підпаленого будинку. Вони були настільки виснажені, що не могли рухатися. Тут же бійці дали клятву нещадно мститися ворогові.

Східна Пруссія, штурм Кенігсберга і, нарешті, штурм Берліна. Взвод Д. Журавля отримав наказ розвідати передній край противника на околиці Берліна. Наказ був з честю виконаний. У нічному упертому бою було взято траншеї ворога, знищено три кулеметних гнізда, захоплено понад сотні полонених. За відвагу в боях за Берлін Дмитру Платоновичу присвоєно звання старшого сержанта і нагороджено орденом Слави, спочатку II, а потім – I ступеня. Він став повним кавалером ордена Слави – найвищої солдатської нагороди.

У самому кінці війни – знов тяжке поранення. Дмитро Платонович Журавель став інвалідом війни.

Прож. у м. Ташкент, Узбекистан.

ЗАГОРУЙКО Микола Никифорович, 1924, с. Петропавлівка Куп'янського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Воювати з фашистськими загарбниками пішов з рідного села у лют. 1943. Після короткого навчання став навідником в обслузі 82-мм міномета 175 гв. сп 58 гв. сд. Відзначився, ведучи вогонь по укріпленнях оборони ворога на Сіверському Дінці, під час визволення Харкова, на плацдармі за Дніпром, у важкі години бою доставивши за наказом командира по відкритій місцевості в піхотний батальйон три ящики патронів і ящик гранат. На річці Південний Буг Загоруйко, вже командир обслуги, знищив мінами на протилежному березі дві вогневі точки гітлерівців, забезпечивши захоплення плацдарму в районі с. Олександрівка. На ст. Мигаєве, Одеська обл., розбив з міномета кулеметне гніздо і знищив близько 20 фашистів. У Польщі, на річці Ніді, на бойовий рахунок обслуги Загоруйка було записано ще три знешкоджених вогневих точки, кілька відбитих контратак, під час яких ворог втратив 30 солдатів. І на річці Нейсе подавив вогонь кількох кулеметних гнізд, знищив десятки гітлерівців, забезпечивши просування нашої піхоти з невеликими втратами. У той час повними кавалерами ордена Слави стали в багатонаціональній обслузі її командир Загоруйко і навідник Сабітов. Загоруйко Микола Никифорович нагороджений також орденом Вітчизняної війни I ст., медалями «За відвагу», «За визволення Праги».

Демобілізувавшись 5.03.1947, М. Н. Загоруйко пішов працювати черговим на ст. Куп'янськ-Сортувальний. Заочно закінчив залізничний технікум. Має звання «Почесний залізничник». Із 1984 – на пенсії.

ЗОЗУЛЯ Михайло Павлович, 1923, м. Чугуїв Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 7 класів, був учнем токаря на з-ді у м. Чугуїв.

У лавах ЧА з лип. 1941.

На фронтах ВВВ з верес. 1941. Ком. відділення розвідроти 15 мотострілецької бр. (16 тк, 2 ТА, 2-й Укр. фр.) сержант Зозуля 7.03.1944, очоливши бійців, у числі перших переправився через річку по-

близу м. Умань Черкаської обл. Виявив ворожого коректувальника артвогню і знищив його. 14.05.1944 нагороджений орденом Слави III ст.

Командир екіпажу бронетранспортера Зозуля у складі розвідроти і бригади, 1-й Білорус. фр., 26.07.1944, діючи поблизу м. Демблін, Польща, розвідав прохід через залізничний міст на р. Вісла. А 30.07.1944 під час розвідки виявив вогневі точки противника, які потім були ліквідовані. 3.09.1944 нагороджений орденом Слави II ст. Ком. екіпажу БТР розвідроти 34-ї гв. мотострілецької бр. (2 гв. ТА, 1-й Білорус. фр.) гв. ст. сержант Зозуля, командуючи бійцями, 18.01.1945 вступив у бій з групою ворожих солдат на південь від м. Скерневице, Польща, і особисто знищив понад 10 гітлерівців, разом із екіпажем взяв у полон 29. 24.03.1945 нагороджений орденом Слави I ст. Нагороджений також орденом Червоної Зірки, медалями.

У 1947 старшина Зозуля демобілізувався. Жив у м. Чугуїв. Працював на авіаційному заводі.

Помер 7.04.1975.

ІВАНОВ Павло Миколайович, 1918, м. Харків.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 5 класів. Працював шофером.

У лавах ЧА з 1939.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

На фронтах ВВВ з черв. 1941. Пом. ком. взв. 1-ї окр. гв. пов.-десант. розвід. роти (6-а гв. пов.-десант. див., 7 гв. А, 2-й Укр. фр.) гв. сержант Іванов разом з розвідниками в ніч на 22.09.1944 поблизу н. п. Галешти (за 14 км на півд. схід від Тиргу-Муреш, Румунія) увірвався на вогневий рубіж противника, знищив два кулемети і двох солдатів, одного захопив у полон. 30.04.1944 нагороджений орденом Слави III ст. 12.01.1945, діючи у групі захоплення поблизу н.п. Нове-Замки (Чехословаччина), Іванов у рукопашному бою знищив двох ворожих солдатів і одного полонив. 13.01.1945 за 23 км від н.п. Нове-Замки із групою захоплення напав на об'єкт противника, було вбито 20 гітлерівців і взято «язика». 27.02.1945 нагороджений орденом Слави II ст. 7.05.1945 під час прориву ворожої оборони на підступах до н.п. Новоседли (за 10 км від м. Мікулов, Чехословаччина) першим увірвався до ворожої траншеї і закидав бліндаж гранатами, знищив ворожих солдатів, які там знаходилися. 15.05.1946 нагороджений орденом Слави I ст. Нагороджений також орденом Вітчизняної війни I ст., медалями.

У 1946 демобілізований. Проживав у с. Варшавка Карталінського р-ну Челябінської обл., РФ. Працював у радгоспі.

Помер 21.03.1985.

КАЛИНИЧЕНКО Микола Єгорович, 1925, с. Шопіно Яковлєвського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив технікум залізничного транспорту. Працював у локомотивному депо Південної залізниці в м. Харків.

У лавах ЧА з берез. 1943.

На фронті з квіт. 1943. Розвідник 25 окр. гв. розвідроти (25 гв. сд, 53 А, 2-й Укр. фр.) гв. єфрейтор Калиниченко в ніч на 3.06.1944 уплав подолав р. Реут біля висоти за 46 км на захід від м. Требужень (Молдова), зробив прохід у мінному полі, дротових загородженнях і провів розвідників групи захоплення у розташування противника для взяття «язика». 4.06.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Ком. відділення 28 окр. гв. сапб (25 гв. сд, 7 гв. А, 2-й Укр. фр.) гв. мол. сержант Калиниченко в ніч на 22.12.1944 під час розвідки переправився на човні через р. Дунай поблизу н.п. Вероче (за 7 км від м. Вац, Угорщина), досяг ворожої траншеї і разом з іншими розвідниками атакував ворога, знищив кілька піхотинців і захопив «язика». 13.02.1945 нагороджений орденом Слави II ст. У ніч на 25.03.1945, діючи в обслузі десантної переправи, під артилерійським і кулеметним вогнем переправляв на правий берег р. Грон у р-ні

н.п. Нана (за 2 км на північ. захід від м. Штурово, Чехословаччина) підрозділи 73 сп. За ніч здійснив 11 рейсів. 15.05.1945 нагороджений орденом Слави I ст. Нагороджений також орденами Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалями.

У 1950 ст. сержант демобілізований. Жив у Харкові. Очолював бригаду в локомотивному депо Харків-Сортувальний Південної залізниці. Нагороджений медаллю «За доблесну працю». Його іменем названо локомотив станції Сортувальна м. Харків, на території станції встановлено бюст.

Помер 10.06.1975.

КИРИЛІН Олександр Олексійович, 1924, с. Рубіжне Вовчанського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

У верес. 1941 сімнадцятирічний Сашко Кирилін попросився в батальйон аеродромного обслуговування. Відтоді і до кінця війни він хоробро бився з ворогом. У складі групи бійців, подавши рапорт, добровольцем пішов на захист Сталінграда. Ставши розвідником, завжди зразково виконував завдання командування по захопленню «язиків». Особливо цінні дані повідомили полонені, здебільшого офіцери, доставлені ним у штаб під Мелітополем (а також у Криму, в Литві, Східній Пруссії). Крім того, відмінно виконував інші бойові завдання: під час вуличних боїв у Мелітополі підбив гранатами ворожий танк. В Армянську і Саках знищив кулеметні гнізда, в Севастополі одним із перших форсував Північну бухту. А під Кенігсбергом (м. Калінінград) підпалив гранатами ворожий бронетранспортер. Під час війни був двічі поранений. Мав звання старшого сержанта.

Ордени: Слави (три), Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» і ін.

У післявоєнні роки закінчив військове автомобільне училище і до 1967 служив у лавах Рад. А. Майор запасу О. О. Кирилін оселився в Сімферополі, працював інженером у конторі транспортно-експедиційних операцій по обслуговуванню населення.

Помер у 2003.

КРАСНУХІН Олексій Григорович, 1921, Большемурашкінський р-н Нижньогородської обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Працював у колгоспі с. Бражне Канського р-ну Красноярського краю.

«На фронт Олексій Краснухін потрапив із місць позбавлення волі.

Штрафна рота. Поставлено вимогу: кров'ю спокутувати свою вину. Хоча й провини особливої не було. Просто мав запальний характер та гострий язик.

Роту кидали в найбільш гарячі місця. Бойові завдання виконувались будь-якою ціною. Краснухін і тут залишався вірним собі. Воював із ворогом люто, відважно. І на його грудях одна за одною почали з'являтися нагороди: ордени Слави III, II ступенів, Червоної Зірки, медалі.

В одному з боїв загинув командир підрозділу. Не роздумуючи, Краснухін вихопився вперед.

В атаку! – подав команду.

Штрафники кинулися за ним. Рубіж фашистів було взято.

За цей подвиг сміливця було нагороджено орденом солдатської Слави I ст. Так він став повним кавалером ордена Слави. А точніше, орден Слави II ст. отримав двічі.

Після війни Олексій Григорович Краснухін мешкав у Олексіївці Первомайського р-ну.

...Був голодний 1947 рік. Доведений голодом до відчаю, в магазині простягнув руку до лантуха з пшоном і пару жмень того харчу взяв собі в кишеню. В результаті потрапив до міліції. Там із ним обійшлися жорстоко. Зірвали всі нагороди, відібрали документи. Потім усе те кудись безслідно зникло. Краснухін же й не робив спроби шукати.

Згодом він переїхав на постійне місце проживання в с. Бунакове Лозівського р-ну. Працював у колгоспі.

Про героїзм колишнього воїна я дізнався, коли в 1960-і роки почав працювати в редакції міської районної газети. Направив запит у нагородний відділ Міністерства оборони СРСР. Звідти надійшли підтверджуючі документи: дійсно, О. Г. Краснухін чотири рази нагороджувався орденом Слави, а також іншими бойовими відзнаками.

Так перемогла справедливість. Олексій Григорович був відновлений у правах повного кавалера солдатської Слави, що прирівнюється до Героя Радянського Союзу.

Тільки недовго після того прожив Герой. Помер у 1960. З усіма військовими почестями він похований у с. Бунакове Лозівського р-ну».

В. Лавренко, член НСЖУ

ЛИКОВ Дмитро Трохимович, 1922, с. Чугунівка Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Після закінчення школи працював у колгоспі.

У лавах ЧА і в боях ВВВ з 1941. Радист-кулеметник танка Т-34 тб-ну (10 окр. тбр, 11 гв. А, Білорус. фр.) ст. сержант Д. Ликов у боях за м. Городок Вітебської обл., Білорусь, 23-24.12.1943 забезпечив безперебійний зв'язок командуванню, знищив кілька вогневих точок, понад 10 солдатів противника. 2.01.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Радист-кулеметник Т-34 (10 окр. тбр, 43 А, 1-й Прибалт. фр.) Д. Ликов в боях на території Шумилінського р-ну Вітебської обл. на початку липня 1944 з кулемета і гармати вивів із строю чотири вогневі точки, три гармати, шість автомашин, понад відділення піхоти противника, врятував пораненого командира. 16.08.1944 нагороджений орденом Слави II ст. Гв. ст. сержант Д. Т. Ликов в боях на мемельському напрямку 5-11.10.1944 забезпечив безперебійний зв'язок командиру, знищив понад 10 гітлерівців. У р-ні с. Дауперн, Литва, коли залишився сам у танку, понад дві години відбивався від ворогів, доки не підійшла допомога. 24.03.1945 нагороджений орденом Слави I ст. Нагороджений також орденом Червоної Зірки, медалями.

Демобілізований у 1945. Працював обліковцем у рідному колгоспі.

Помер 19.01.1981.

ЛИТВИНОВ Василь Іларіонович, 1911, с. Стара Гнилиця Чугуївського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Працював на заводі токарем по дереву. На дійсній військовій службі здобув спеціальність сапера. Учасник походу у Західну Україну (1939), воював з білофінами.

У ВВВ воювати почав рядовим у саперному підрозділі. Згодом був переведений у розвідку, де став командиром відділення, а пізніше – помічником командира взводу у званні старшини. Закінчив війну молодшим лейтенантом.

Поблизу Орла під вогнем ворога зробив проходи в його мінних полях, завдяки чому була успішно здійснена танкова атака. Першим форсував Дніпро, протягував через ріку канат, тримаючись за який переправились піхотинці і захопили плацдарм. Збудував з товаришами кілька переправ через невеликі річки на Україні, що сприяло безупинному переслідуванню гітлерівців, які відступали. На чолі групи бійців переправився через Одер і доставив «язика». Зі своїми розвідниками у тилу гітлерівців знищив штаб дивізії, забрав важливі документи. Під час нальоту фашистської авіації збив з карабіна бомбардувальник. Учасник штурму Берліна. За бойові заслуги нагороджений двома орденами Червоного Прапора, орденами Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, Слави трьох ступенів, медаллю «За відвагу», значками «Відмінний сапер» і «Відмінний розвідник».

Після Великої Вітчизняної війни оселився в смт Есхар Чугуївського р-ну. Працював робітником на заводі залізобетонних конструкцій.

ЛИФАР Микола Мусійович, 1924, с. Петропавлівка Куп'янського р-ну

Харківської обл. Гв. сержант, командир відділення розвідки.

Повний кавалер ордена Слави.

Розпочав свій бойовий шлях у 1942. У перші місяці перебування на фронті брав участь у захопленні кількох «язиків». Згодом, діючи рішуче і винахідливо, допоміг своєму полкові вийти з ворожого оточення. У числі перших форсував ріку Південний Буг, розвідав систему оборони фашистів, завдяки чому піхота швидко розвинула наступ на Одесу. А в іще зайнятій ворогом Одесі, куди пробрався вночі з групою бійців, захопив у полон 19 солдатів та унтер-офіцерів, провів їх через передову. На Віслинському плацдармі проник з рацією в тил до гітлерівців, визначив координати розміщення їхніх кулеметних гнізд та батарей, одержані дані сповістив артилеристам. 9.03.1945, будучи пораненим, прийшов на допомогу контуженому командиру полка і його пораненому заступнику. Зібравши групу бійців, відбив контратаку противника, знищив 8 і взяв у полон 5 ворожих солдатів. Хоробро бився і на вулицях Берліна, де знищив десятки фашистів. Брав участь у Параді Перемоги в Москві.

Нагороджений також орденами Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалями.

Після демобілізації у 1947 оселився в м. Куп'янськ. Працював вагарем на залізничній станції.

МАЙБОРОДА Микола Якович, 1923, с. Татарнівка Сквирського р-ну Київської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

До війни працював у колгоспі.

У лавах ЧА з груд. 1943. На фронтах ВВВ з берез. 1944. Рядовий стрілецької роти 343 сп (38 сд, 40 А, 2-й Укр. фр.) Майборода в бою в р-ні с. Лунки, Румунія, 10.05.1944 повів за собою бійців, першим увірвався до ворожої траншеї, знищив із ручного кулемета понад 10 солдатів. Заволодівши новим рубежем, Майборода вогнем прикрив наступ свого підрозділу, що дозволило успішно виконати бойове завдання. 12.06.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Ком. відділення стрілецької роти 343 сп ст. сержант Майборода в бою за населений пункт Даму-Патак, Румунія, 8.09.1944 разом з бійцями раптово атакував противника, вибив його з траншеї і знищив близько 20 ворожих солдатів. Майборода особисто у сутичці знищив шість піхотинців противника. 3.11.1944 нагороджений орденом Слави, III ст., який за Наказом міністра оборони України від 8.05.1993 замінено орденом Слави I ст. Розвідник взв. пішої розвідки того ж полку ст. сержант Майборода 17.09.–8.10.1944 під час розвідки переднього краю противника із особистої зброї знищив понад 10 ворожих солдатів і двох захопив у полон. 30.04.1945 нагороджений орденом Слави II ст. Нагороджений орденами Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медаллю «За відвагу» і ін.

Після війни продовжив службу в армії пом. нач. продовольчого постачання ХВВАУ, 12.04.1976 прапорщик Майборода звільнений з військ. служби. Працював електриком на ХТЗ.

Помер 27.08.2000 у м. Харків.

МАНАНКОВ Олександр Миколайович, 1925. Капітан.

Повний кавалер ордена Слави.

Із лип. 1943: 63 мбр, старшина танкової роти.

Ордени: Слави II ст, Слави III ст., Слави I ст., Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

Демобілізований у берез. 1951. Прож. у м. Ізюм Харківської обл.

Помер у 1993.

МЕЛЕЩЕНКО Федір Хомич, 1922, с. Петрівка Красноградського р-ну Харківської обл. Старшина запасу. Учасник Параду Перемоги 1995 р.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 6 класів. Працював у колгоспі.

У лавах ЧА з 1941.

На фронтах ВВВ з січ. 1942. Під час блокади Ленінграда – розвідник. З групою бійців напав у тилу ворога на штаб армії і захопив документи про дислокацію фа-

шистських частин. Радист 543 сп (120 сд, 8 А, Ленінградський фр.) єфрейтор Мелещенко 24–28.06.1944 на півд. захід від м. Нарва, Естонія, під вогнем противника забезпечив безперебійний зв'язок ком. полка. Був поранений. 11.08.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Радист того ж полку і дивізії (21 А, 1-й Укр. фр.) Ф. Мелещенко 25.01.1945 у числі перших в полку подолав р. Одер поблизу м. Оппельн (нині Ополє, Польща) і під вогнем противника забезпечив надійний радіозв'язок з атакуючими батальйонами. Брав участь у відбитті контратак противника. 8.03.1945 нагороджений орденом Слави II ст.

23.03.1945 поблизу м. Нейсе (нині Ниса, Польща) за складних обставин забезпечив надійним зв'язком ком. полка, у бою знищив кілька солдатів противника. 27.06.1945 нагороджений орденом Слави I ст. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ст., медалями.

У 1947 старшина Мелещенко демобілізувався. Працював начальником цеху на фабриці кулінарних напівфабрикатів міського громадського харчування.

МИТИЛЬОВ Михайло Іванович, 1922, с. Раївка Шевченківського р-ну Харківської обл.

Отримати чотири медалі «За відвагу» – це все одно, що стати повним кавалером Святого Георгія, повний бант якого складався з чотирьох хрестів. І «Георгій», і «За відвагу» не давалися просто так, а лише за особисту мужність. Окрім того, це солдатські відзнаки. Офіцерів ними не нагороджували.

Війна застала Михайла Митильова у полковій школі м. Курськ. Невдовзі курсантів перевели у м. Воронеж і у складі 5-го запасного полку направили на захист Москви.

Бойове хрещення отримав під Москвою, на Волоколамському напрямку, коли німці були вже за 20 км від столиці. Гв. старший сержант, командир відділення розвідки брав участь у битві за Сталінград. На початку трав. 1943, коли радянські війська визволили м. Воронеж і взяли курс на Донбас, Митильов зі своїми розвідниками знаходився у складі 3-ї ТА генерала Рибалка.

Двічі у складі 57-ї армії визволяв Харків, гнав фашистів з-під Києва і Бреста, очищав від окупантів польську землю, воював на Вісло-Одерському плацдармі і Східній Пруссії. Закінчив війну в Берліні. День Перемоги зустрів у Чехословаччині.

Нагороджений орденами Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького, медалями «За оборону Москви», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Із спогадів: «Несколько раз довелось побывать за линией фронта. Однажды командир полка вызвал и сказал: «Твоему отделению надо проверить район, в котором предстоит наступление наших войск. Учти, дорога может быть заминирована. Будьте очень осторожны. Обязательно очистите поле от мин». Мы, пятеро разведчиков, с большими предосторожностями ехали верхом. Противотанковые и противопехотные мины затаились под слоем снега. Вдруг под одним из разведчиков, далеко впереди, прогремел оглушительный взрыв: это лошадь наступила на противотанковую мину. Вместе с седоком ее разнесло на куски. Взрывная волна сбросила с коня второго бойца. Падая, он не успел вытащить ногу из стремени, и перепуганная лошадь, поднимая фонтаны снежной пыли, потащила всадника по заминированному полю. Мы замерли в ужасе. К счастью, взрыва не последовало, а ездок вскоре освободился от стремени. Пробежавшая по полю лошадь оказала разведчикам неоценимую услугу. Она помогла выявить порядок расположения мин, и разведчики легко и безошибочно стали их выискивать и обезвреживать.

В Воронежской области, когда была успешно отбита вражеская атака, мы освободили деревню. Взяли несколько десятков пленных, захватили богатые трофеи, главным из которых был перископ. Этим прибором мы пользовались до

конца войны. Залезешь, бывало, на чердак дома и через дымовую трубу наблюдаешь за врагом, выявляешь его опорные пункты, огневые точки, а потом докладываешь. Этот перископ нам особенно пригодился во время штурма Берлина.

После войны работал в колхозе: босым сеял хлеб, бороновал.

Дважды раненный, с обмороженными ногами. Девять было нас у родителей. Работали за трудодень. Все отстроили, восстановили».

МІЩЕНКО Всеволод Іванович, 1919, смт Терни Недригайлівського р-ну Сумської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

У 1938 закінчив Тернівську середню школу. В цьому ж році закінчив педагогічні курси при Куп'янському педагогічному технікумі та був направлений на роботу в с. Тетлега Чугуївського р-ну Харківської обл. у школу на посаду вчителя молодших класів.

7.09.1943 був мобілізований до ЧА Тернівським РВК Сумської обл.

Брав участь у бойових діях у складі 240 сд, 2-й Укр. фронт, під командуванням генерала Уманського.

З 1943 по 1945 був командиром мінометної обслуги, часто виконував завдання розвідки. Орден Слави III ст. отримав за форсування р. Дніпро.

...На плацдармі за Дніпром – жменька наших бійців. Вони вже не мають боєприпасів, їжі. От-от фашисти скинуть їх у ріку. І тоді рядовий Міщенко вирушив до них з патронами, мінами й провіантом. Бійці вистояли! Іншим разом Міщенко відкопав під вогнем трьох присипаних землею солдатів. У Карпатах виявив у нашому тилу фашистського спостерігача з рацією. А раніше сам пробрався в тил гітлерівців, засік їхні вогневі точки і забезпечив точний обстріл ворожих позицій.

Орденом Слави II ст. нагороджений за ведення бою в тилу ворога в Румунії (1945). Орденом Слави I ст. – за оволодіння населеним пунктом і взяття у полон великої кількості фашистів у Чехословаччині (1945).

У 1944 отримав медаль «За бойові заслуги» за бої в Карпатах.

Після війни повернувся в с. Тетлега Чугуївського р-ну Харківської обл., де до виходу на пенсію працював вчителем початкових класів та вчителем з трудового навчання.

МОНАСТИРСЬКИЙ Павло Петрович, 1907, с. Комарівка Ізюмського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

З початком війни був призваний до лав ЧА.

Закінчив короткострокові курси зенітної артилерії в м. Зугрес Донецької обл. Навідник зенітної артилерії.

Брав участь в Сталінградській битві, за що отримав першу бойову медаль «За оборону Сталінграда».

Орден Слави III ст. отримав за знищення ворожого літака-розвідника зенітною установкою, якою вже командував, сам взявся за пристрій наведення. І як тільки той з'явився у рамці прицілу, дав команду: «Вогонь!».

Орден Слави II ст. П. П. Монастирський отримав за знищення ворожих танків. Перший постріл зенітної гармати на місці розвернув німецького «тигра». Ще декілька пострілів прямою наводкою – задиміло кілька танків, інші почали розвертатись для втечі, не очікуючи такої «зустрічі».

За інші бойові успіхи нагороджений орденами Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., кількома бойовими медалями.

До третього ордена Слави I ст. був представлений у 1945 після Перемоги. Але отримати його вдалося лише у 1968, бо ніхто не очікував своїх нагород, кожен поспішав до свого дому, до своєї сім'ї.

Після повернення з війни працював у рідному селі трактористом. За сумлінну працю отримав орден Леніна та інші трудові нагороди. Виховав чотирьох дітей.

Помер у лют. 1994. Похований: с. Комарівка Ізюмського р-ну Харківської обл.

МОРОЗ Микола Степанович, 1924, с. Бражківка Ізюмського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

У 1941 закінчив Ізюмське педагогічне училище.

У боях ВВВ з лют. 1942. Командир обслуги 45-мм гармати 170 гв. сп (57 гв. сд, 8 гв. А, 3-й Укр. фр.) гв. ст. сержант Мороз, командуючи бійцями, 31.01.1944 в бою на північ від м. Нікополь Дніпропетровської обл. прямою наводкою підбив танк, п'ять автомашин і знищив десять ворожих солдатів. 23.02.1944 нагороджений орденом Слави III ст.

8–10.08.1944 Мороз у тому ж бойовому складі (1-й Білорус. фр.) на північний схід від м. Радом (Польща) під час відбиття контратак противника знищив майже відділення фашистів, підбив штурмову гармату і подавив шість кулеметів. 7.09.1944 нагороджений орденом Слави II ст.

Гв. старшина Мороз 5.02.1945 в р-ні м. Маншнов (Польща) із гармати підпалив два танка. 31.05.1945 нагороджений орденом Слави I ст.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ст., медалями.

У 1947 демобілізований. Повернувся на Батьківщину. Вчителював. У 1957 закінчив Донецький педагогічний інститут. Працював директором восьмирічної школи у с. Малинівка Слов'янського р-ну Донецької обл.

МУРТАЗІН Кирило Абдулович, 1920, м. Харків.

Повний кавалер ордена Слави.

У лавах ЧА з лют. 1943.

У боях ВВВ з берез. 1943. Сапер 104-го окр. гв. сапб (89 гв. сд, 53 А, 2-й Укр. фр.) гв. єфрейтор Муртазін 5.01.1944 в р-ні н.п. Глибока Балка (Кіровоградська обл.) знешкодив багато мін, пробив проходи в мінних полях противника. 16.01.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Ком. відділення 104-го окр. гв. сапб 89 гв. сд (5 Уд. А, 1-й Білорус. фр.) гв. сержант Муртазін в ніч на 14.01.1945 на південь м. Варка, Польща, у складі групи розгородження зробив прохід у мінному полі і дротовому загородженні противника, що сприяло просуванню наших військ. 20.02.1945 нагороджений орденом Слави II ст. Гв. ст. сержант Муртазін у ніч на 14.04.1945 на лівому березі р. Одер поблизу м. Кіц, Німеччина, у складі групи розгородження зробив прохід у дротових загородженнях противника і забезпечив проходження через нього артилерії і піхоти. 15.05.1946 нагороджений орденом Слави I ст.

Нагороджений також орденом Вітчизняної війни I ст., медалями.

Після війни демобілізований. Прож. у м. Харків. Працював на тракторному з-ді.

Помер 25.04.1946.

НЕЧИПОРЧУКОВА-НАЗДРАЧОВА Мотрона Семенівна, 1924, с. Вовчий Яр Балаклійського р-ну Харківської обл. Єдина в Україні жінка – повний кавалер ордена Слави.

Залишилась сиротою, бо її батьки і чотири брати померли. Вихователька колгоспного інтернату Олександра Іванівна Колесникова з особливою увагою піклувалася про долю сироти. Коли почалася війна, забрала дівчину в свою хату. Так і жили разом у важкий час фашистської окупації.

До війни дівчина закінчила Балаклійську акушерсько-сестринську школу. Коли розпочалася Велика Вітчизняна війна, попросилася до діючої армії, але не пройшла за віком. У квіт. 1943 її мрія збулась: дівчину зарахували санінструктором медичного взводу 100 гв. сп 35 гв. сд.

Першого пораненого довелось перев'язувати в липні. На лівому березі Сіверського Дінця, коли наші оборонялися, фашистський кулеметник з протилежного високого берега дав чергу по радянських бійцях. Мотя саме поверталася з харчоблоку і побачила, що на руці вартового кров. Сумка завжди була при ній. Мерщій – до пораненого. Перев'язала, хоч і свистіли кулі... Командир батальйону тоді похвалив санінструктора.

Коли дісталися Дніпра, на третій день після підходу наших військ на плацдарм

біля с. Військового було висаджено санітарний загін. Під час боїв Нечипорчукова відправила човнами на східний берег 80 поранених. За мужність і героїзм її було нагороджено медаллю «За відвагу».

Наші з боями йшли вперед. І в цих боях невтомно і героїчно діяла й Нечипорчукова. Під Одесою вона винесла з-під обстрілу перев'язану нею радистку і поранених бійців гарматної обслуги.

А в 1944, після Одеси, Мотя до переможного кінця продовжувала свій важкий фронтовий шлях. На Ташлицькому плацдармі за Дністром вивозила поранених собачими упряжками. За річкою Пилицею винесла з поля бою 60 поранених, вбрід переходила річку з мішками медикаментів та бинтів на плечах.

Під час вуличних боїв у Берліні теж довелось виносити з-під вогню поранених. На бруківці біля імперської канцелярії під кулями врятувала автоматника, пораненого в ногу. Здавалось, не підповзти до потерпілого. І тут Мотя помітила: валяється лопата. Схопила її, прикрила голову і прожогом – на середину вулиці. Витягла бійця в розвалини, забинтувала там йому ногу. Коли була потрібна кров для переливання пораненим, Нечипорчукова ставала донором.

За два роки вона особисто винесла з поля бою сотні поранених бійців і офіцерів, за що й була нагороджена орденом Слави трьох ступенів, а також орденом Вітчизняної війни I ст., медалями «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Не дивно, що незабаром після війни художник В. Климашин, захоплений розповідями про безстрашну дівчину, розшукав її в госпіталі, де служила, і зробив чудовий олівцевий малюнок, який опублікував журнал «Огонек» з підписом: «Ласкаві руки – так називали медсестру Мотю Нечипорчукову на фронті».

Дівчина вийшла заміж за старшину Віктора Наздрачова, сина хліборобів із ставропольських степів, і виїхала на батьківщину чоловіка. Там працювала фельдшером сільської лікарні, у спецшколі-інтернаті. Пізніше сім'я Наздрачових переїхала з райцентру Червоногвардійського до Ставрополя.

За мужність і самовідданість під час рятування поранених у роки Великої Вітчизняної війни М. С. Нечипорчукова-Наздрачова у 1973 була удостоєна вищої нагороди Міжнародного Червоного Хреста – медалі Флоренс Найтінгейл.

У м. Балаклія, на міській алеї Слави, є меморіальна дошка М. С. Наздрачовій.

ОЛІЙНИК Іван Якович, 1922, Золочівський р-н Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив СШ, Херсонський фінансово-економічний технікум. Працював у Зміївському р-ні податковим інспектором.

Перед війною навчався у Київському аероклубі. У 1940 був курсантом Качинської школи пілотів, звідки виходили льотчики-винищувачі.

У бій вступив під Москвою. Сталося так, що його збили. Винищувач палав, кров заливала обличчя, а він вів машину на посадку. Земля була зовсім близько, коли знепритомнів. Лікарі категорично списали його в піхоту. Він вийшов з кімнати, де засідала медична комісія, порвав усі довідки.

Іван звернувся до писаря: «Випиши направлення хоч у школу нічних бомбардувальників. Зрозумій, я не можу не літати...». Писар узяв гріх на душу. Олійник закінчив школу. Його направили в 717 Харківський бомбардувальний полк. Відтоді почалося справжнє бойове життя. У льотній книжці Олійника писар записав: «Із вересня 1943 р. до травня 1944-го зробив 129 бойових вильотів, пробувши в повітрі 500 годин 13 хвилин. Знищено: 5 кулеметних гнізд, 2 артилерійські батареї противника, 2 склади з боєприпасами, викликано 8 пожеж...». У груд. в льотній книжці з'явився запис: «Вивів з ладу паровоз на території ворога. На пошкодженій машині виконав бойове завдання: скинув бомби на ціль...». На Одері в його льотну книжку лягло кілька нових рядків: «26.03.1945 бомбарду-

вав фортецю Кюстрін. 22.04.1945 виявив і знищив склади пального і боєпостачання у Франкфурті-на-Одері». Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ст., медалями.

У 1945 мол. лейтенант І. Я. Олійник звільнений у запас. Повернувся на Батьківщину. Працював директором Золочівського райхарчокомбінату. До виходу на пенсію Іван Якович працював механіком на автобазі в Харкові.

Помер 23.12.1991.

ПЕТРУКОВИЧ Олексій Степанович, 1920, ст. Зілово, Чернишевський р-н Читинської обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 7 класів. Працював бурильником-підривником на руднику Тенькінського гірськопромислового управління Магаданської обл.

Свій бойовий шлях розпочав у 1942 на Ізюмо-Барвінківському напрямку і закінчив у Берліні. Відважний командир відділення розвідки 35 гв. стрілецької Лозівської див. О. С. Петрукович разом зі своїми розвідниками добував цінну інформацію командуванню Червоної Армії.

Перший орден Слави III ст. одержав за операцію на Ізюмо-Барвінківському напрямку. Помітивши, звідки фашистські корегувальники спрямовують ракетами бомбові удари своїх літаків, сам послав ракети у напрямі корегувальників ворога, і обмануті «юнкерси» знищили свій спостережний пункт. Згодом з товаришами в районі радгоспу «Іллічівський» вистежили німецького снайпера, якого взяли в полон.

Другий орден Слави II ст. одержав у 1944, коли в районі Одеси захопив німецьку автомашину, в якій були штабний офіцер і офіцер інженерних військ з цінними для нашого командування документами.

Третім орденом Слави II ст. О. С. Петрукович був нагороджений за успішне виконання завдання командування, взявши «язика».

Четвертий орден Слави I ст. був присвоєний, коли в берез. 1945 на Одерському напрямку О. С. Петрукович захопив «язиків»: двох гітлерівських солдатів і офіцера.

Нагороджений також орденами Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., багатьма бойовими і ювілейними медалями. Трудові нагороди: орден Жовтневої Революції, медалі «За доблесну працю», «Ветеран праці».

У серпні 1946, демобілізувавшись, О. С. Петрукович заїхав до м. Ізюм: погостювати у однополчанина і вклонитися землі, де загинуло так багато його товаришів. І вирішив залишитися в цьому місті. Працював слюсарем на приладобудівному заводі.

О. С. Петрукович був одним з перших членів ініціативної групи ветеранів, які добились рішення важливих для міста питань: відродження міської ради ветеранів, нагородження Ізюма орденом Вітчизняної війни (1985) за виявлені мужність і стійкість радянських солдатів на Ізюмо-Барвінківському плацдармі, створення і відкриття у 1988 меморіального комплексу «Пам'ять» на горі Крем'янець.

У 1971 був удостоєний звання «Почесний громадянин м. Ізюм».

Помер Олексій Степанович 27.10.1989. Похований: м. Ізюм Харківської обл.

ПІКАЛОВ Андрій Микитович, 1924, с. Лещинська Плота Солнцевського р-ну Курської обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

До війни працював трактористом у колгоспі.

Воювати почав поблизу Воронежа і дійшов до Берліна. Група, в якій був Пікалов, захопила п'ять «язиків» у ході ліквідації Корсунь-Шевченківського угруповання, сім «язиків» – на Сандомирському плацдармі. Розвідувала також фортецю Модлін і забезпечила успішний її штурм. За Одером вивела піхоту в тил ворога, і вона несподіваною атакою взяла укріплену висоту.

А. М. Пікалов після війни жив у Харкові, був шофером-наставником вантажного автопарку. Удостоєний ордена «Знак Пошани» і медалі «За доблесну працю».

Помер у 1982.

ПІНЧУК Павло Олександрович, 1923, с. Грушине Первомайського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги 1995 р.

Повний кавалер ордена Слави.

Добровольцем з останнього курсу Липковатівського агрозоотехнікуму пішов захищати від фашистських загарбників рідну землю вісімнадцятирічний Павло Пінчук.

Під Сталінградом протитанкова гармата, в обслузі якої Пінчук був заряджаючим, підбила три ворожих танки. Відзначився, уже будучи навідником, відбиваючи атаки танків, які намагались деблокувати армію Паулюса. На Курській дузі, у битві за Дніпро ще примножився рахунок знищених гвардійцем фашистських танків. Ставши старшиною батареї, Пінчук дбав, щоб увесь особовий склад підрозділу воював уміло й безстрашно. Коли визволяли міста Хелм, Люблін, не раз ставав до панорами гармати і знищував танки, бронетранспортери, розбивав дзоти. У Східній Пруссії, у складі моторизованого загону автоматників, замінив у бою пораненого офіцера і вмілими діями допоміг успішно здійснити атаку. За бойові подвиги нагороджений орденами Червоної Зірки, Слави трьох ступенів, Вітчизняної війни I ст., двома медалями «За відвагу».

У післявоєнний час залишився в лавах Рад. А, у 1955 закінчив Вищий військ.-педагогічний ін-т ім. М. І. Калініна. Із 1975 – полковник запасу. У мирні дні був нагороджений орденом Червоної Зірки, медаллю «За бездоганну службу» I ст.

Прож. у м. Дніпропетровськ, працював у проектному інституті.

РЕШЕТОВ Микола Панасович.

Повний кавалер ордена Слави.

Коли розпочалася війна, курський хлібороб Микола Решетов став фронтовим сапером, воював у складі 38 гв. стрілецької Лозівської Червонопрапорної дивізії в 43 гв. саперному батальйоні. Солдати розміновували будинки, мости, дороги, наводили переправи, завжди були на передньому краї, нерідко вступали в жорстокі сутички з ворогом.

Під час наступу на Лозову гв. сержант Решетов зняв понад 30 мін, тим самим допоміг у наступі стрілецьким ротам. Довелося й самому не раз братися за автомат і гранати.

За хоробрість і мужність, виявлені при взятті Лозової, Микола Панасович Решетов був нагороджений орденом солдатської Слави III ст. Потім були бої за звільнення Польщі. Не раз іще відзначився сапер М. Решетов. Його було нагороджено орденами Слави II, згодом – I ступенів.

САХНО Микола Іванович, 1925, с. Семенів Яр Богодухівського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги 1985 р. Старшина у відставці.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 8 класів Богодухівської школи. У берез. 1943, коли радянські війська визволили с. Семенів Яр, вісімнадцятирічний Микола, мобілізований на фронт, попросився до автоматної роти (взвод полкової розвідки 272 полку 90 гв. дивізії 6 армії). Воювати почав під Полтавою, пройшов з боями усю війну. Розвідник взв. пішої розвідки 272 гв. сп (90 гв. сд, 22-й гв. ск, 1-й Прибалт. фр.) гв. рядовий Сахно 18.03.1944 у р-ні н.п. Рог (за 7 км від оз. Свібло Псковської обл.) у складі групи захоплення у числі перших проникнув у траншею противника і захопив «язика». 19.03.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Ком. відділення роти автоматників гв. сержант Сахно під час прориву ворожої оборони в р-ні с. Карташі (за 10 км на північ. захід від м. Шуміліно Вітебської обл.) 22.06.1944 з відділенням раптово атакував гітлерівців і примусив їх відступити. Під час переслідування ворога розвідники увірвалися в с. Борсуки (Вітебська обл.), знищили кілька фашистів. 28.06.1944, від-

биваючи контратаки противника, відділення на чолі з Сахном знищило 10 солдатів і офіцерів. 11.09.1944 нагороджений орденом Слави II ст. Розвідник взв. пішої розвідки того ж полку й див. (4 Уд. А, 2-й Прибалт. фр.) Сахно 30.08.1944 поблизу с. Ріспутрі (за 20 км на північ. захід від м. Біржай, Латвія) підповз до ворожої траншеї і закидав гранатами кулеметну обслугу. У рукопашній сутичці розвідники знищили понад 10 гітлерівців і одного захопили у полон. 24.03.1945 нагороджений орденом Слави I ст. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ст., медалями.

У повоєнний період Микола Іванович жив у с. Семенів Яр. Закінчив автомобільний технікум. Довго працював на одному з Харківських заводів слюсарем.

СВІТЛИЧНИЙ Григорій Никифорович, 1923, м. Харків, Жихар.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 7 класів.

Токареві Харківського заводу ім. Комінтерна Григорію Світличному минуло вісімнадцять, коли він у 1941 сів за важелі танка. Від Дону до Берліна довів свою бойову машину гвардії старшина. Екіпаж знищив 30 гармат ворога, 20 «тигрів» і «пантер», сотні гітлерівців. Брав участь у глибоких рейдах, які увінчались визволенням Кам'янця-Подільського, Львова. Успішно провів 48 танкових атак.

Заряджаючий танка ІС 72-го окр. гв. важкого тп (10 гв. тк, 4 ТА, 1-й Укр. фр.) гв. мол. сержант Світличний 15.08.1944 в боях за м. Львів у складі екіпажу знищив два важких танки, чотири автомашини з боєприпасами і понад 20 гітлерівців. 22.08.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Екіпаж танка з заряджаючим гв. сержантом Світличним поблизу н.п. Халупки (за 40 км на південь від м. Кельце, Польща) 13.01.1945 вивів з ладу два танки противника, бронетранспортер, шість автомашин з боєприпасами і понад 15 солдатів. 12.03.1945 нагороджений орденом Слави II ст. Під час ліквідації оточеного угруповання противника в р-ні н.п. Бухейсдорф і Рігерсдорф, Німеччина, 20-25.03.1945 Світличний з екіпажем відбив п'ять контратак, підбив три гармати, два бронетранспортера, дві автомашини з боєприпасами і знищив багато піхотинців. 27.06.1945 нагороджений орденом Слави I ст. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ст., медалями.

У післявоєнний час Світличний перебував на надстроковій службі в Харківському танковому училищі. Потім працював слюсарем на Харківському екскаваторному заводі, слюсарем у сільськогосподарському інституті.

Помер.

СЕМЕНОВ Костянтин Володимирович, 1917, с. Юр'єво Плавського р-ну Тульської обл., РФ.

Кавалер чотирьох медалей «За відвагу».

У 1939 закінчив полкову школу в м. Бельов Тульської обл. Брав участь у війні 1939 з японськими самураями у складі 149 сп.

1942 – Волхов. фр., р. Ловать, у складі 201 пов.-десант. бригади. Нагороджений першою медаллю «За відвагу».

1943 – Степ. фр., у складі 7 гв. сд форсував р. Дніпро, визволяв м. Градизьк Полтавської обл., за що отримав другу медаль «За відвагу». 12.01.1944 був поранений.

У складі винищ. протитанк. Уманської Червонопрапорної бригади за форсування р. Грон і Нітра, Чехословаччина, гв. ст. сержант К. В. Семенов нагороджений третьою медаллю «За відвагу».

За оволодіння м. Братислава – четвертою медаллю «За відвагу».

У м. Харків із 1959. Працював на підприємствах громадського харчування.

Помер у січ. 2012.

СКРИПНИК Михайло Семенович, 1925, сел. Лісна Стінка Куп'янського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Вересневого світанку 1944 вісімнадцятирічний розвідник Михайло Скрипник разом з групою бійців, очолюваною капітаном Новиковим, спорядив човен, щоб якнайшвидше переправитись

на той берег Вісли і захопити там плацдарм. Та не встигли гвардійці доплисти й до середини ріки, як фашисти помітили їх і відкрили шквальний вогонь. Двоє бійців відразу загинули, четверо були поранені. Скрипник, не розгубившись, почав стріляти по кулеметній точці ворога. І його кулі потрапили в ціль – кулемет замовк. Кількох хвилин затишшя вистачило для того, щоб розвідники висадились на берег. Вони негайно заходилися копати окопи, які потім дуже виручили їх під час безперервних артнальотів гітлерівців. П'ять атак відбили сміливці протягом дня. Плацдарм утримали. А наступної ночі на нього переправився увесь полк. І пізніше, коли наші війська визволяли Познань, відзначився сержант Скрипник. Загін на чолі з капітаном Новиковим одержав завдання підірвати фортецю, в якій засіли гітлерівці. Скрипник зняв вартового, заклав вибухівку, підпалив бікфордів шнур. Страшної сили вибух потряс повітря – шлях нашій піхоті був відкритий. Одним із перших Скрипник форсував Одер, вступив на вулиці Берліна, де знищив з автомата майже півсотні фашистів. За двісті метрів до Рейхстагу кавалера трьох орденів Слави поранило. На шляху до Берліна, крім численних переможних бойових операцій, Скрипник вписав до свого рахунку помсти також 10 захоплених «язиків». Учасник війни з мілітаристською Японією.

Після демобілізації повернувся в рідне село Куп'янського району Харківської обл. Працював у радгоспі.

СТЕПАНЮК Володимир Миколайович, 1921, смт Городниця Новоград-Волинського р-ну Житомирської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Як розвідник танкової бригади, брав участь у боях під Москвою, на Курській дузі, у форсуванні Дніпра, Вісли, Одеру. На рахунку Степанюка – 30 приведених спільно з товаришами «язиків».

Нагороджений орденом Слави III ст. за бойові дії при визволенні м. Житомир, 1943.

Орденом Слави II ст. – за участь в бойових діях на Сандомирському плацдармі при форсуванні р. Вісла, Польща, 1944.

Орденом Слави I ст. – за відмінні дії при штурмі м. Берлін, 1945.

В запас пішов у званні старшини. Працював у Харкові в електровозному депо «Жовтень» машиністом електровоза. Без відриву від виробництва закінчив 10 класів і залізничний технікум.

Трудові нагороди: ордени Леніна, Жовтневої Революції, медалі, знак «Почесному залізничнику».

Помер 11.07.2009. Похований: клад. № 2, м. Харків.

ТАРАН Олексій Павлович, 1919, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Повний кавалер ордена Слави.

Після закінчення ФЗУ працював токарем на ХТЗ у м. Харків.

Боєць добровільної комсомольської роти, сформованої влітку 1941 у м. Вологда, яка вирушила на захист Ленінграда. Під час невдалої атаки фашистів захопив «язика», єфрейтора. Згодом О. Таран був поранений, потрапив у госпіталь, після лікування став мінометником. На одному з корпусів Пулковської обсерваторії «накрив» фашистського коригувальника.

Сержант, командир обслуги 82-мм міномета О. Таран під Нарвою отримав друге поранення.

Складною була і переправа через Західну Двіну. Гітлерівці поставили на пряму наводку гармату і били по піхоті, яка перепливала ріку човнами. О. П. Таран спрямував на гармату вогонь міномета. Кількома влучними пострілами знищив обслугу. Але обізвалися кулемети. Їх важче було виявити, і все-таки виявили, «накрили». Наша піхота, тимчасово зупинена, продовжила переправу.

23 берез. 1945 вже в Німеччині, в бою за село Радена протягом короткого часу разом із єдиним уцілілим бійцем, підносчиком снарядів, командир обслуги випустив по фашистах 60 мін. Одразу знепритомнів, бо був поранений в руку, втратив багато крові. Після цього бою

старшина О. П. Таран став повним кавалером ордена Слави і був підвищений у званні. Нагороджений орденом Вітчизняної війни І ст., медалями.

Після війни повернувся в рідне місто, де працював майстром на Харківському жиркомбінаті.

Помер 18.04.1997.

ТКАЧОВ Федір Йосипович, 1908, Бєлгородська обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 7 класів. Працював у колгоспі.

У ЧА з 1930 по 1937 і з черв. 1941.

На фронтах ВВВ з лип. 1941. Мінометник 199-го гв. артп (94 гв. сд, 5 гв. А, 2-й Укр. фр.) гв. рядовий Ткачов у складі обслуги 82-мм міномета 6.12.1943 в бою за с. Головківка (Олександрійський р-н Кіровоградської обл.) подавив чотири кулеметні точки. 7.12.1943 поблизу смт Нова Прага Кіровоградської обл. влучним вогнем знищив близько 10 гітлерівців. 1.01.1944 нагороджений орденом Слави III ст. 28.07.1944 (15 мсбр, 2 ТА, 1-й Білорус. фр.) у бою за м. Брест Ткачов разом з обслугою подавив чотири вогневі точки, знищив понад 10 солдатів противника. 14.08.1944 нагороджений орденом Слави II ст. Ком. відділення 15 мсбр гв. мол. сержант Ткачов разом з бійцями 17.02.1945 в бою за м. Дамніц, Польща, знищив понад 10 автоматників. 31.05.1945 нагороджений орденом Слави І ст. Також нагороджений орденом Червоної Зірки, медалями.

У 1945 старшина Ткачов демобілізований. Жив у м. Харків, працював кухарем.

Помер 8.02.1975.

ТУПКАЛЕНКО Василь Якович, 1918, с. Розсохувате Золочівського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

До війни працював трактористом у колгоспі.

У ЧА з 1939.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

На фронтах ВВВ з черв. 1941. Пом. ком. взв. 49-ї окр. розвід. роти (46 сд, 21 А, Ленінград. фр.) ст. сержант Тупкаленко разом з розвідниками під час рейду 10-13.06.1944 на Карельському перешийку в р-ні м. Виборг захопив у полон чотирьох піхотинців. Прикриваючи розвідників, особисто знищив близько 10 солдатів. 14.07.1944 нагороджений орденом Слави III ст.

Коли наші війська прорвали блокаду і наступали в напрямі міста Луга, група розвідників, серед яких був і Тупкаленко, знищила на марші обслуги 20 ворожих гармат, а самі гармати захопила як трофеї. 20.09.1944 у складі 2-ї Уд. А Тупкаленко очолив групу пошуку. В лісі поблизу м. Пярну, Естонія, розвідники з Василем Тупкаленком несподіваним нічним ударом розбили загін гітлерівців, що налічував 150 чоловік, з них третину захопили в полон. 12.10.1944 нагороджений орденом Слави II ст. 26.01.1945 у тому ж бойовому складі (2-й Білорус. фр.) Тупкаленко під час взяття м. Маріенбург (нині Мальборк, Польща) одним з перших увірвався у розташування противника, знищив понад 10 гітлерівців, подавив вогонь двох кулеметів, захопив у полон чотирьох солдатів. Під час оточення фашистських військ у Східній Пруссії розвідники Тупкаленка два тижні рейдували з рацією в тилу ворога, сповіщаючи про пересування гітлерівських полків і повідомляючи координати цілей для артилерії та літаків. 24.03.1945 нагороджений орденом Слави І ст. Нагороджений також орденами Вітчизняної війни І ст., Червоної Зірки, медалями.

У 1945 демобілізований. Після війни, повернувшись до рідного села, працював головою колгоспу, заступником голови, комбайнером. За вирощення високих урожаїв нагороджений срібною медаллю ВДНГ, орденом Трудового Червоного Прапора.

ФУРСОВ Михайло Іванович, 1926, м. Чугуїв Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 6 класів. Працював токарем на з-ді в м. Свердловськ (нині м. Єкатеринбург).

У лавах ЧА з 1942. У діючій армії з 1943. Навідник станкового кулемета 4-го сп (98 сд, 67 А, 3-й Прибалт. фр.) єфрейтор Фурсов 15.09.1944 в бою за н.п. Ломбі і Пюхіке (за 7 км на північний схід від м. Тирва, Естонія), відбиваючи контратаки противника, вогнем з кулемета знищив майже відділення солдатів. 27.09.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Будучи зв'язківцем ком. роти, Фурсов 13.10.1944 під час форсування р. Даугава у р-ні м. Рига, Латвія, під вогнем противника забезпечив безперервний зв'язок з підрозділами. Особисто під час боїв на плацдармі подавив великокаліберний кулемет, знищив сімох гітлерівців. 22.10.1944 нагороджений орденом Слави II ст. Телефоніст взводу зв'язку 2-го сб того ж полку й дивізії (1-а Уд. А, 2-й Прибалт фр.) Фурсов 23-26.12.1944 в боях на південний схід від м. Джукстe, Латвія, під вогнем усунув вісім пошкоджень на лініях зв'язку. Вступивши в бій з групою противника, Фурсов разом з товаришами знищив шістьох гітлерівців, а трьох узяв у полон. 24.03.1945 нагороджений орденом Слави I ст.

У 1948 звільнений у запас. Жив у м. Актюбінськ, Казахстан. Працював сантехніком у БУ тресту «Актюбжилстрой».

Помер 12.06.1973.

ХУДОШИН Олексій Петрович, 1921, с. Черкаське Яковлєвського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 7 класів. Працював токарем.

У лавах ЧА і в боях Великої Вітчизняної війни з берез. 1943. Снайпер роти автоматників 724-го сп (219 сд, 3 Уд. А, 2-й Прибалт. фр.) мол. сержант Худошин у груд. 1943 в р-ні ст. Єрмошино на залізничній лінії Ковель-Полоцьк знищив 15 гітлерівців. 7.01.1944 нагороджений орденом Слави III ст. Ком. відділення снайперів 727 сп (22 А, 2-й Прибалт. фр.) Худошин, діючи в р-ні с. Голубово (Россонський р-н Вітебської обл., Білорусь), з січ. по берез. 1944 із снайперської гвинтівки знищив 27 піхотинців противника. 3.06.1944 нагороджений орденом Слави II ст. Ком. взв. пішої розвідки того ж полку сержант Худошин поблизу с. Рудіні і Іленіскі (Добельський р-н, Латвія) 23-27.12.1944 керував пошуком в тилу ворога, виявив систему вогню і розташування підрозділів противника. У ході сутички розвідники знищили понад 10 солдатів. 29.06.1945 нагороджений орденом Слави I ст. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ст., медалями.

У 1945 демобілізований. Жив у м. Харків.

Помер 9.08.1986.

ЧМІЛЬ Іван Григорович, 1921, с. Андріївка Ізюмського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

До війни Іван Чміль був найкращим трактористом артілі. А в 1941 він, двадцятирічний колгоспник, пішов боронити рідну землю від фашистських загарбників і став найкращим шофером стрілецького полку. У 1943 закінчує авіаційну школу, потрапляє стрільцем-радистом в екіпаж штурмовика ІЛ-2. Воював у 74-му штурмовому авіаційному полку.

Перший бойовий політ – і перша перемога: кулеметною чергою безстрашного стрільця був збитий фашистський літак. І перший орден Слави III ст.

За штурм і прорив переднього краю оборони ворога на Перекопі і Сіваші І. Г. Чміль був нагороджений орденом Слави II ст.

Визволяючи Білорусь від німецько-фашистських загарбників, І. Г. Чміль в одному з повітряних боїв збив один літак ворога, другий збили колективно. За ці бойові заслуги був нагороджений орденом Слави I ст.

На рахунку гв. старшини Чміля два збиті «юнкерси», три потоплені бронекатери, десятки знищених дотів та інших фортифікаційних споруд ворога. Він воював у небі Криму, Білорусі, Польщі, Німеччини.

Із 1946 Іван Григорович знову був за важелями трактора і штурвалом комбайна в колгоспі с. Андріївка Ізюмського р-ну.

Помер у січ. 2005. Похований: с. Андріївка Ізюмського р-ну Харківської обл.

ЧУРИКОВ Геннадій Петрович, 1923, м. Курган, РФ.

Повний кавалер ордена Слави.

Гв. старшина, командир відділення розвідників. До війни, закінчивши школу ФЗН, працював у паровозному депо.

На фронті перебував з 1941. Під селом Карагашинка Орловської обл. відзначився в розвідці боєм – тоді було захоплено важливого «язика». На околицях Орла виявив військову кмітливість і зненацька напав з тилу на обслугу фашистської гармати, що стримувала атаки нашої піхоти. Це вирішило успіх бою. Неподалік від станції Тетерев, на північ від Києва, завдяки рішучим діям захопив у полон 12 гітлерівців. Ходив з товаришами на завдання у тил ворога, де вів спостереження за пересуванням залізничних ешелонів у бік фронту на дільниці Новоград-Волинський – Шепетівка. Звідти доставив через лінію фронту цінного «язика». Очолював групу, яка зруйнувала залізничну колію з Гаїв Великих на Тернопіль, відрізавши шлях для підходу фашистського бронепоїзда (він одразу був знищений). Спільно з товаришами приводив «язиків» під Ровно, з-за Вісли, на Одері.

Нагороджений двома орденами Червоної Зірки, трьома орденами Слави, медаллю «За відвагу», значком «Відмінний розвідник».

Демобілізувався у 1953 після надстрокової служби, оселився в Харкові. Працював шофером при будівельно-експериментальній лабораторії. Переїхав на острів Сахалін.

ШАТРЮК Михайло Федорович, 1916, с. Миколаївка Білопільського р-ну Сумської обл. Ст. сержант, сапер.

Повний кавалер ордена Слави.

У 1933 переїхав до Харкова і, закінчивши школу ФЗН, працював слюсарем у залізничному депо Основа.

На фронті відзначився під час форсування Дніпра поблизу Вишгорода: уночі разом з бійцями свого саперного відділення протягнув через ріку трос і поставив віхи, а потім на спорудженому тут же плоту переправляв піхоту на правий берег. Вранці відділення Шатрюка допомогло висадженому десантові відбивати контратаки гітлерівців. У тому бою сапери знищили взвод фашистських солдатів.

За форсування р. Дніпро та звільнення міста Києва нагороджений орденом Слави III ст.

Під час форсування Одеру знову протягнув через ріку трос і під артвогнем ворога переправляв на плоту штурмові групи, доки не був тяжко поранений. Поранення отримав 18.06.1944 та 30.04.1945.

За форсування р. Сан та звільнення м. Санок, Польща, був нагороджений орденом Слави II ст.

Орденом Слави I ст. – за звільнення м. Михайловці.

У Збройних Силах з 5.09.1944 по 1.01.1946.

У післявоєнний час, незважаючи на інвалідність – втрату слуху – працював на рідному підприємстві. Удостоєний Міністерством шляхів сполучення знака «Почесному залізничнику».

ШЕВЧЕНКО Костянтин Кирилович, 1914, с. Хотімля Вовчанського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Повний кавалер ордена Слави.

До війни працював у колгоспі дояром.

Під час війни був старшим сержантом-розвідником, командиром відділення. Здійснив десятки сміливих рейдів, добуваючи «язиків» противника. На передовій у районі Ржева вночі проник з групою бійців у розташування ворога, виявив дот і закидав його гранатами, а в бліндажі неподалік захопив «язика» – офіцера. Іншим разом очолив групу розвідників, яка пішла в тил до гітлерівців. Там зупинив мотоцикл з коляскою із щойно прибулої дивізії, взяв важливого «язика» і на цьому ж мотоциклі на повному ходу проскочив через передову до своїх. Після нічної вилазки, внаслідок якої було розгромлено укріплення фашистів на кургані на лівому березі Західної Двіни, також

привів цінного «язика». В районі Вітебська, Білорусь, захопив у бліндажі гітлерівського полковника і зумів провести його через лінію фронту. Перебуваючи у складі лижного батальйону, підбив три танки.

Нагороджений орденом Слави трьох ступенів, орденом Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки.

Наприкінці 1944 втратив у бою очі. Оселився у м. Харків. Хоч був інвалідом першої групи, але працював слюсарем-складальником на підприємстві Товариства сліпих.

Помер 6.09.1972.

ЯЦИНА Микита Омелянович, 1914, с. Огульці Валківського р-ну Харківської обл.

Повний кавалер ордена Слави.

Закінчив 6 класів. Працював на заводі.

У ЧА з 1935. На фронтах ВВВ з черв. 1941. Розвідник управління дивізіону 293 мінп (32 окр. мінбр, 8 гв. А, 1-й Білорус. фр.) сержант Яцина 18.07.1944 в бою в р-ні м. Витична (Польща), знаходячись в передових піхотних підрозділах, під сильним вогнем противника тричі відновлював телефонний зв'язок командира дивізіону з батареями. 26.08.1944 нагороджений орденом Слави III ст. 2–3.02.1945 в боях поблизу м. Франкфурт-на-Одері (Німеччина) командир обслуги міномета того ж полку Яцина замінив ст. розвідника, який вибув із строю, очолив розвідгрупу і під артвогнем вів спостереження за ворожими вогневими засобами, що дозволило пізніше їх подавити. 4.02.1945 Яцина, незважаючи на поранення, своєчасно доставив розвіддані командиру полка. 23.03.1945 нагороджений орденом Слави II ст. 16–28.04.1945 в боях поблизу с. Герсдорф (35 км на південний захід від м. Берлін, Німеччина) ст. розвідник взводу управління Яцина першим увірвався до траншеї противника, знищивши понад 10 гітлерівців. У наступних боях Яцина вів спостереження із бойових порядків наступаючої піхоти за вогневими засобами ворога, завдяки чому було подавлено 10 вогневих точок. 15.05.1946 Микита Омелянович Яцина нагороджений орденом Слави I ст.

Нагороджений медалями.

У 1945 демобілізований. Повернувся до рідного села. Потім працював токарем на Харківському заводі.

Помер 2.01.1965.

УЧАСНИКИ ПАРАДУ ПЕРЕМОГИ

Перший парад Червоної Армії був проведений 1-го травня 1918 р. у Москві на Ходинському Полі. Після Громадянської війни паради почали проводити регулярно. Особливе значення в історії СРСР мали паради у Москві: парад 7-го листопада 1941 р., коли поблизу Москви вирувала грандіозна битва з військами вермахту, та Парад Перемоги 24 червня 1945 р., на відзнаку перемоги над фашизмом.

Для участі у Параді Перемоги були сформовані та підготовлені зведені полки від кожного діючого на кінець війни фронту, а також зведені полки ВМФ та наркомату оборони. Крім того, у Параді Перемоги брали участь військові академії, військові училища та частини Московського гарнізону. Зведені полки були укомплектовані рядовими, сержантами та офіцерами, які відзначилися у боях та мали бойові ордени. У кожному полку були представлені піхотинці та артилеристи, танкісти та льотчики, кавалеристи, сапери та зв'язківці. До складу зведених полків фронтів входили спеціально підготовлені прапороносці та асистенти, які несли 36 бойових прапорів з'єднань та частин, що найбільше відзначилися у боях. Кожний зведений полк, включно з командним складом, мав чисельність понад 1000 чоловік. Зведений полк ВМФ складався з представників Північного, Балтійського та Чорноморського флотів, Дніпровської та Дунайської флотилій.

До початку Параду Перемоги на трибуні Мавзолею зайняли місця керівники Комуністичної партії та уряду на чолі з головою Державного комітету оборони, Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил СРСР генералісимусом Й. В. Сталіним.

Парад приймав перший заступник наркома оборони СРСР, заступник Верховного Головнокомандувача, командувач військ 1-го Білоруського фронту Маршал Радянського Союзу Г. К. Жуков. Командував парадом командувач військ 2-го Білоруського фронту, Маршал Радянського Союзу К. К. Рокоссовський. Після рапорту командувача приймаючому парад та об'їзду ними військ пролунав сигнал «Слухайте всі!», і зведений військовий оркестр (чисельністю 1400 чоловік) виконав гімн «Славься, русский народ» М. Глінки. Потім Г. К. Жуков з трибуни Мавзолею від імені і за дорученням ЦК ВКП(б) та уряду виголосив вітальну промову.

Після виконання Гімну Радянського Союзу та потужного святкового артилерійського салюту розпочався урочистий марш. Попереду майорів прапор Перемоги, який сержанти Єгоров та Кантарія підняли над Рейхстагом. За ним стройовим кроком йшли зведені полки фронтів (у порядку їхнього розташування на театрі військових дій на кінець війни – із півночі на південь): Карельського, Ленінградського, 1-го Прибалтійського, 3-го, 2-го та 1-го Білоруських, 1-го, 4-го, 2-го, 3-го Українських фронтів. Зведені полки очолювали командувачі фронтів, а у полках 1-го та 2-го Білоруських фронтів – їхні перші заступники.

У перших шеренгах зведених полків йшли командувачі армій, а підрозділи очолювали командири корпусів, дивізій та бригад. У складі зведеного полку 1-го Білоруського фронту особливою колоною на чолі з начальником Генерального штабу пройшли представники Війська Польського.

Для кожного зведеного полку оркестр виконував свій марш. Слідом за полками фронтів та ВМФ на Красну площу вступила зведена колона радянських воїнів, які несли опущені до землі 200 прапорів фашистських військ, розгромлених на полях битв.

Потім урочистим маршем пройшли зведений полк наркомату оборони, слухачі військових академій, курсанти військових училищ. Після цього Красною площею прогарцювала зведена кавалерійська бригада, і за нею рушили військова техніка різних видів (артилерія, танки, бронетранспортери), підрозділи повітряно-десантних військ на автомашинах, зв'язківці, провідники зі службовими собаками та інші.

Серед учасників Параду Перемоги – і наші земляки:

БАБИЧ Василь Пилипович, 1922, с. Павлівка Васильківського р-ну Дніпропетровської обл. Учасник Параду Перемоги у Москві 24.06.1945. Гв. сержант.

Закінчив 10 класів СШ.

До війни проживав у м. Енгельс Саратовської обл., РФ.

1.01.1942 був призваний до лав Рад. А Енгельським РВК Саратовської обл.

Січ. 1942–9.05.1945: Брянський, 2-й Укр. фр., 250 артп 57 А, ком. гармати. Визволитель Харкова у серп. 1943. 24.07.1944 був поранений поблизу м. Рівне.

Дивізія, у якій служив В. П. Бабич, закінчила війну в Празі. Тут командування відібрало хороброго артилериста для участі в Параді Перемоги в Москві. Василь Пилипович згадував, як їх групу зустрічали в Москві: Маршали Радянського Союзу Будьонний і Ворошилов познайомились із кожним, а Василя відібрали для проходження в колоні кубанських козаків: мабуть, їм сподобався високий бравий артилерист із бойовими нагородами. У шерензі він ішов третім від трибуни. Із особливою теплотою згадував Василь Пилипович про те, як захоплено зустрічали учасників Параду москвичі: вони буквально закидали їх квітами.

За героїзм і відвагу, проявлені в роки Великої Вітчизняної війни, був нагороджений орденами Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, Слави III ст., медалями: трьома «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», а також чисельними медалями за взяття міст, мав 16 подяк від Верховного Головнокомандувача.

У жовт. 1946 звільнений у запас. Працював столяром у Будівельно-монтажному управлінні № 11.

Помер у 2006 в м. Харків.

БЕЗПАЛЬЧЕНКО Андрій Михайлович, с. Бритай Лозівського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги у Москві 24.06.1945.

Сімнадцятирічним юнаком став він у шеренги визволителів рідної землі від німецько-фашистських загарбників. Довгий шлях пройшов дорогами війни, визволяючи Україну, Польщу, Чехословаччину, штурмував Берлін.

Закінчивши курси молодших командирів, А. Безпальченко був призначений командиром гармати 68-ї артилерійської дивізії. Військове з'єднання влилося до складу 4-ї гв. ТА і на Тернопільщині у 1944 р. вступило в бій з фашистами. Андрій Михайлович звільняв Тернопіль, Львів та інші міста, форсував Одер.

Учасник Параду Перемоги А. Безпальченко пригадував: «У м. Дрезден, Німеччина, було сформовано підрозділ у кількості 200 чоловік з числа гвардійців 3-ї та 4-ї ТА. Виїхали в Москву. Скільки було хвилюючих зустрічей по дорозі в столицю! На кожній зупинці люди стрічали нас квітами й радісними посмішками, вітали. Не було меж радості за велику Перемогу, за тих, хто зустрічав нас. Але всі вони теж були переможцями в повному розумінні слова, внесли свій вклад у спільну Перемогу. А ще ми усвідомлювали, що їдемо показати перед усім світом велич перемоги нашого народу, велич радянських воїнів...».

24 червня 1945 р. А. М. Безпальченко крокував Красною площею в шерензі переможців. Його груди прикрашали ордени Червоної Зірки, Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Берліна», «За звільнення Праги» та ін.

У післявоєнні роки А. М. Безпальченко обіймав різні посади у м. Олександрія Кіровоградської обл.

ВАРЖЕЇНОВ Костянтин Миколайович, 1919, м. Чугуїв Харківської обл. Учасник Параду Перемоги у Москві 24.06.1945.

Закінчив Харківський інститут інженерів залізничного транспорту за спеціальністю інженер-механік.

Із газети «Новости Чугуева»: «На фронт Константин Николаевич попал в 1943 г. Как инженер-железнодорожник, направленный после окончания института на Урал, он имел бронь и вполне мог трудиться во имя Победы в тылу. Но

предпочел добровольцем записаться в ряды воинов 4-й танковой армии, формировавшейся на Урале. Грамотный и серьезный молодой человек, имеющий отменное здоровье и спортивные навыки, был зачислен в минометный дивизион 10-го Уральско-Львовского добровольческого танкового корпуса 4-й танковой армии, на вооружении которого находились знаменитые «катюши». Свою первую боевую награду К. Н. Варжеинов получил уже в августе 1943-го, а в январе 1945-го он был назначен начальником разведки дивизиона. За два года своей фронтовой биографии гв. старшина Варжеинов прошел пол-Европы. О том, как сражался с фашистами простой чугуевский парень, можно узнать из описания боевого пути 248-го отдельного гв. минометного ордена Красной Звезды дивизиона 10-го Уральско-Львовского танкового корпуса 4-й танковой армии, участвовавшего в Брянской, Каменец-Подольской, Берлинской и Пражской боевых операциях. О полной капитуляции Германии в дивизионе узнали во время марша в полосе Карпат Пренцендорф – Прага. Несмотря на большую усталость, бойцы и офицеры дивизиона с песней шли по улицам Праги, запыленные после такого трудного перехода, но радостные и веселые, четко чеканя шаг... После приведения в полный порядок боевой техники и личного состава праздновали День Победы. О том, что К. Н. Варжеинов был участником Парада Победы в Москве, знавшие его люди узнали случайно: в городе с ног сбились, разыскивая чугуевцев, гордо шагавших по Красной площади 24 июня 1945 г., а он спокойно жил и работал рядом, не считая себя ни героем, ни даже человеком, заслуживающим особого внимания. Появившись однажды в кругу сотрудников со своими орденами и медалями, он поверг в изумление товарищей по работе: они и не подозревали, что трудятся рядом с настоящим героем Великой Отечественной.

Отличившийся в боях К. Н. Варжеинов был награжден орденами Красного Знамени, Красной Звезды, Отечественной войны I ст., Славы III ст., Славы II ст., медалями «За боевые заслуги», «За взятие Берлина», «За освобождение Праги», «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», имел 27 благодарностей от Верховного Главнокомандующего: за освобождение г. Орел, за взятие г. Брянск, за прорыв на Львовском направлении, за взятие г. Самбор, за форсирование р. Одер, за взятие г. Штротау, за взятие г. Зорау, за форсирование р. Нейсе».

Після демобілізації повернувся до м. Чугуїв. Із 1946-го понад 40 років працював на Чугуївському авіаремонтному заводі майстром, інженером техвідділу, нач. цеху, нач. відділу праці та заробітної плати. Через все своє життя К. М. Варжеїнов проніс любов до спорту: займався альпінізмом, боксом, гімнастикою, лижами. Після війни йому пропонували зайнятись альпінізмом професійно, працювати над відновленням і розвитком альпіністської бази на рівні Союзу. Але він не міг залишити рідний дім і своїх батьків.

Із газети «Новости Чугуева», № 19 від 10.05.2008: «...Сейчас сын Константина Николаевича Юрий Константинович Варжеинов очень жалеет, что мало знает о войне, о которой отец вспоминать не любил. Только при встречах с боевыми товарищами, ветеранами 4-й танковой армии, по-видимому, и вспоминались подробности военных будней. Встречи однополчан проходили обычно в московском ресторане «Прага», названном в честь прекрасной чешской столицы, где их доблестный дивизион встретил День Победы. Там поминались погибшие на поле брани и ушедшие из жизни уже в мирное время товарищи, и поднимался традиционный тост «За Победу!».

ВІТЕР Іван Тихонович, 1921, с. Чемужівка Зміївського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Після закінчення семирічки у 1937 р. почав працювати на Харківському заводі

«Світло шахтаря». Із першого дня війни пішов добровольцем на фронт. Воював у топорозвідці. У 1942 р. корпус, в якому воював Вітер, потрапив в оточення. Провоювавши більше місяця в оточенні, корпус пішов на прорив і з'єднався з військами фронту. Потім І. Т. Вітер брав участь у Курській битві, форсував Дніпро, штурмував Лютезький плацдарм, визволяв Будапешт. Брав участь у війні проти мілітаристської Японії. Останні залпи з «катюш» полк І. Т. Вітера зробив під Мукденом, де добивали рештки Квантунської армії.

Нагороджений медалями: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Демобілізувався 7.06.1946. Після демобілізації з 1948 р. працював майстром на Зміївському хлібозаводі. Із 1983 р. на пенсії.

Помер 22.08.1994.

ГАВРИК Олексій Денисович, Лозівський р-н Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Із перших днів війни – на фронті. Першого бою довго чекати не довелося. Для артилериста Олексія Гаврика він настав на білоруській землі. Коли після загибелі обслуги гармати Олексій залишився із заряджаючим удвох проти шести танків і піхоти, сміливці не розгубились, продовжуючи вести вогонь по ворогу. Артилеристи підбили три танки, останні не наважувались наблизитись. Якраз тоді підійшли резервні частини Радянської Армії.

У складі 2-го Прибалтійського фронту 783-го окремого розвідувально-артилерійського дивізіону Олексій Денисович в жорстоких боях визволяв міста: Стара Руса, Ідриця, Резекне, Валдай. Битися доводилося в тяжких умовах: місцевість тут складна – лісиста й болотна. 7 жовтня 1943 р., після запеклих двотижневих боїв, оволоділи м. Невель – великим опорним пунктом і оперативно важливим вузлом комунікацій противника. Потім наступали у напрямі Риги. Підійшли до Одера. Разом з невеличкою групою бійців Олексій форсував річку, щоб утримувати плацдарм для переправи основних частин нашої армії. Було дуже важко, однак бився він як герой. Відбили всі шалені атаки фашистів, плацдарм утримали. Наказ командування виконали. Про доблесть, виявлену ним у цьому й інших боях, свідчать його бойові нагороди: орден Червоної Зірки, медалі «За відвагу», «За бойові заслуги» та ін.

На параді Перемоги у Москві в червні 1945 р. по Красній площі він крокував у шеренгах зведеного полку 4-го Українського фронту.

Після демобілізації Олексій Денисович повернувся до Лозової. Тут і здійснилася його мрія юності: він став машиністом – передовиком. За трудові досягнення удостоєний орденів Жовтневої Революції та Трудового Червоного Прапора. Був Почесним залізничником. Сумлінно виконував обов'язки народного засідателя в суді.

ГАВРЮЩЕНКО Василь Іванович, 1922, смт Пересічна Дергачівського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

До лав ЧА призваний у 1942. Служив у підрозділах Воронез., Калінінського, Білоруського, Прибалтійського фр. Брав участь у битві на Курській дузі, форсуванні Дніпра, визволенні Кенігсберга. Двічі поранений. Із спогадів: «У квітні 1945 р. після другого поранення я був зарахований до 24-го запасного інженерного батальйону, який дислокувався у Східній Пруссії. Якось до батальйону прибули два полковники. Нас вишикували на плацу і почали перевіряти стройову підготовку, після чого відібрали двадцятьох, начебто для виконання урядового завдання. Потім із них відібрали чотирьох: капітана, старшину, сержанта і мене, рядового. Нам видали нове обмундирування і повезли до 37-го окремого батальйону. Вранці нас посадили в автомашину і по-

везли до м. Кенігсберг. На площі перевіряли кожного під час проходження. Залишили трьох. Потім командувати став генерал-майор. Врешті-решт марширувати по плацу залишився я один. Вранці наступного дня солдатів із сусідньої частини і мене в ешелоні повезли до Москви. І тільки тут нам пояснили, для чого така муштровка: для участі в Параді Перемоги. 24 червня 1945 р. розпочався Парад. Я йшов у 5-му батальйоні 9-го зведеного полку інженерних військ. Ми крокували по Красній площі, молоді, щасливі».

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Слави III ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

ГОЛУБОВСЬКИЙ *Леонід Іванович*, 1919, м. Харків.

Учасник Параду Перемоги в м. Москва 24.06.1945 р. і на честь 40-ї річниці Перемоги (1985). Майор.

Учасник Великої Вітчизняної війни із черв. 1941-го по серп. 1945-го: гв. капітан, ком. 1-го сб-ну 932-го стр. Червонопрапорного ордена Олександра Невського полку 252-ї стр. Харківської Червонопрапорної орденів Суворова і Богдана Хмельницького див., 53 А, Воронез., 1-й, 2-й Укр., Степ. фр.

«У ніч на 1.12.1944 командир стрілецького б-ну гв. капітан Леонід Іванович Голубовський уміло і швидко організував форсування переправи особового складу 3-го б-ну, матеріальної частини і великої кількості боєприпасів на правий берег р. Дунай у р-ні с. Герин, Угорщина. Незважаючи на опір противника, який намагався паралізувати переправу наших частин, б-н Голубовського вступив у бій і першим увірвався у с. Герин. За період із 1-го по 6-те груд. 1944-го у р-ні населених пунктів Дуна-Сен-Дирд, Харцен, Род-Селаш і Цеце, де противник чинив тривалий опір, гв. капітан Голубовський умілим маневруванням бойовим складом б-ну відбив чотири контратаки ворога, а в р-ні с. Дуна-Сен-Дирд обійшов село, оточив близько б-ну піхоти фашистів і полонив разом зі штабом. За вміле керування б-ном, за успішне виконання бойових завдань командування наказом 4-ї гв. армії від 24.01.1945 нагороджений орденом Олександра Невського» (із нагородного листа).

«Гв. капітан Голубовський на посаді ком. 1-го стрілецького б-ну 932-го стрілецького Червонопрапорного ордена Олександра Невського полку під час наступальних боїв на території Угорщини, Австрії і Чехословаччини неодноразово виявляв мужність, відвагу і вміння вести бій з успіхом. 23 берез. 1945-го його б-н першим увірвався до с-ща Мадьярош-Баня, де захопив 15 гармат, 35 автомашин і близько 200 полонених. Під його командуванням б-н форсував Дунай і стрімко просувався вперед, переслідуючи противника. 14 трав. 1945 тов. Голубовський, просуваючись успішно з боями зі своїм б-ном, зустрівся з військами союзників. За вміле командування б-ном і виявлені мужність і відвагу наказом 7 гв. армії від 14.06.1945 нагороджений орденом Червоної Зірки» (із нагородного листа).

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), Червоного Прапора, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Почесний громадянин м. Братислава, Словаччина, м. Комарно, Чехія.

24 трав. 1945 р. ком. 252-ї сд генерал-майор Горбачов вручив перед строєм Л. І. Голубовському Прапор дивізії і наказав доставити його до Москви і пронести на Параді Перемоги.

Після війни мешкав у м. Харків.

Помер 6.07.2007.

ГОРДІЄНКО *Григорій Гаврилович*, 1923, с. Мохнач Зміївського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги 24.06.1945 у м. Москва.

Навчався у ремісничому училищі в м. Харків, працював на верстатобудівному заводі.

У серп. 1941 добровільно став до лав ЧА. До лют. 1942 – курсант військ.-інж. училища.

Із лют. 1942: Калінінський, Ленінград. фр., 96 окр. гв. б-н 413 гв. сд.

Ордени: Червоного Прапора, Слави III ст.

Демобілізований у лют. 1946. Працював художником у колгоспі ім. Ворошилова, лісничим, пом. лісничого, майстром лісу Скрипаївського лісництва Зміївського р-ну.

Помер у 2008.

ГОРІШНІЙ Василь Йосипович, 1925, смт Золочів Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

9.03.1943 призваний до лав ЧА Вільхуватським (кол.) РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – трав. 1945: Півд.-Захід. фр., 233 арм. зап. полк; Степ., 3-й Укр. фр., 132 окр. винищ. протитанк. артд-н 19 сд, гв. сержант, гарматний номер, ком. гармати, комсорг. 13.08.1944 під час боїв отримав контузію.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., Слави II ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта», «За визволення Белграда».

11.02.1948 звільнений у запас. У 1957 закінчив Харківський державний університет ім. Горького. Працював директором Одноробівського СПТУ № 5 Золочівського р-ну Харківської обл.

ГОРЛАЧОВ Микола Андрійович, 1923, Вовчанський р-н Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Пройшов усю війну від Москви до Кенігсберга. Був двічі поранений. Із спогадів: «У 1941 р., коли я потрапив на фронт, під Москву, мені ще не було і 18 років. Став артилеристом протитанкової артилерії. В одному бою підбив два фашистські танки. Виявилось, що за боєм спостерігав генерал. Він наказав з'явитися в штаб, де зібрались офіцери і солдати, які відзначились у бою. Мені генерал вручив орден Червоної Зірки. Я був відібраний як учасник Параду Перемоги в Москві. Їхали в пасажирському вагоні. Ніхто не знав, куди. Думали, що їдемо воювати з Японією, але бачимо, що під'їжджаємо до Москви. Тут нам видали парадну форму і розпочали стройову підготовку. Останнє заняття проводили вночі, з часу до п'ятої ранку, на Манежній площі. 24 червня 1945-го всі вулиці поблизу Красної площі були заповнені військами. Нас, артилеристів, вишикували попереду гармат. Після виступу Жукова, коли ми йшли по Красній площі, люди побачили, яка у нас армія і яка техніка!».

Нагороджений орденами Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, двома медалями «За відвагу» і іншими нагородами.

Помер у 2008.

ГРИЦЕНКО Леонтій Іванович, 1911, с. Циркуни Харківського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги 24.06.1945 у Москві.

Працював електромонтером.

У 1941 призваний Київським РВК м. Харків.

23.06.1941–26.08.1941: 580 Харківська картографічна частина, картограф; 26.08.1941 отримав поранення та контузію, перебував на лікуванні в ЕГ. 23.12.1941 – трав. 1945: 64 окр. кабельно-шестова рота, мол. сержант, ком. відділення.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у трав. 1946. Працював електромонтером у радгоспі «Циркунівський».

Помер у 2000.

ДОРОШЕНКО Ілля Федорович, 1926, с. Рідкодуб Дворічанського р-ну Харківської обл. Учасник Параду 7.05.2005 р. в м. Київ, присвяченому 60-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

У 1938 р. переїхав разом з батьками до Краснодарського краю. У лют. 1943-го в неповні 17 років Ілля пішов на фронт добровольцем. Пройшов дорогами війни від м. Льгов на Курській дузі до Варшави і Берліна. Під час форсування річки Одер був поранений. Брав участь у штурмі міста-фортеці Кюстрін, Зеєловських висот і Берліна. Із спогадів: «Мені, гв. рядовому, довелось брати участь у штурмі Берліна. Як зв'язківець-телефоніст, прокладав кабель від командуючого 399-ї гв. арт. бригади до штабів і полків з'єднань. Зв'язок – нерви фронту, а праця зв'язківця тяжка і втомлююча. Під снарядами і бомбами, вдень і вночі, в зимовий холод і осінню негоду тягнув я телефонний кабель, усував пошкодження, налагоджував зв'язок».

Нагороджений медалями: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», 22 ювілейні.

ЄРМАКОВ Василь Трохимович, 1919, с. Уди Золочівського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

На службі в Червоній Армії з 1939 р. Із початком Вітчизняної війни Василь Єрмаков брав участь у бойових діях. Під час оборони Москви був тяжко поранений. Після одужання визволяв зі своєю частиною Україну, Польщу. Під час форсування річки Одер разом зі своїм взводом оволодів плацдармом. Фашисти щосили намагалися скинути бійців в річку, але вони стійко трималисьь, поки весь полк не переправився на цей плацдарм. За цей час воїни знищили близько 100 фашистів. У складі 150-ї сд 1-го Білоруського фронту В. Т. Єрмаков штурмував Берлін. Керуючи взводом, старшина Єрмаков особисто водив своїх бійців в атаку. Знову був поранений і знову повернувся до лав. Був удостоєний честі брати участь у Параді Перемоги в Москві і пройшов по Красній площі в складі зведеного полку 1-го Білоруського фронту.

Нагороджений орденами: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст., двома – Червоної Зірки, медалями: «За відвагу», «За бойові заслуги» та ін.

Після демобілізації Василь Трохимович працював головним зоотехніком у рідному колгоспі.

ЖУК Микола Гордійович, с. Веселе Близнюківського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Старшина, помічник командира вогневого взводу, 989-й гаубичний артилерійський Печензький Червонопрапорний полк. Учасник оборони Ленінграда, Москви, Радянського Заполяр'я.

Першу медаль «За відвагу» М. Г. Жук одержав за прорив оборони німецьких військ поблизу білоруського міста Мозир, де нашою артилерією було знищено багато техніки й живої сили противника. Другою медаллю «За відвагу» нагороджений за відмінні бойові дії при звільненні великого залізничного вузла Калінковичі, теж у Білорусі. Груди ветерана війни прикрашають також медалі «За оборону Радянського Заполяр'я» та «За оборону Москви». Останню йому вручено напередодні Параду Перемоги, в якому він брав участь у складі 989-го гаубичного артилерійського Печензького Червонопрапорного полку.

Демобілізувавшись з армії, Микола Гордійович довгі роки працював учителем фізкультури у Верхньосамарській (Близнюківського р-ну) школі і підготував багато спортсменів-розрядників.

ЖУРАВЛЬОВ Геннадій Васильович, 1925, м. Харків. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Інвалід ВВВ.

По закінченні 7 класів працював різноробом на Харківських заводах. Після першого визволення м. Харків був призваний до лав ЧА.

Із берез. 1943: 73 гв. сп 25 гв. сд, ком. відділення полкової розвідки, ком. кулемет. взв. Із бойової характеристики:

«Г. В. Журавльов пройшов з боями шлях від Харкова до Берліна. Брав участь у визволенні Запоріжжя, Кіровограда, Одеси, Кишиньова, Ковеля, Сарни та ін. міст Європи. Перебуваючи у складних умовах, за межею фронту, в тилу ворога, відважний боєць захопив 30 «німецьких язиків». Був двічі поранений та контужений.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни (три), Слави III ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора.

До 1950 продовжував службу в Рад. А. До 2002 працював на заводі ім. Шевченка. Прож. у м. Харків.

ЗАДОРОЖНИЙ Михайло Тихонович, 1919, Нововодолазький р-н Харківської обл.

Із 1937 року проходив строкову службу у Ленінграді.

У 1939–1940 роках брав участь у війні з Фінляндією, з 1940 року і до початку Великої Вітчизняної війни служив на території Молдови.

22 червня 1941 року Німеччина розпочала війну проти СРСР. Молоді солдати бойову тривогу розцінили як навчальну. Але коли побачили в небі німецькі літаки, сумніви розвіялися. З літаків летіли бомби, ґинули товариші по службі. Солдатам видали зброю і наказали зайняти бойові позиції, але витримати тиск надзвичайно сильного противника не вдалося. З Кишинева почали відступ у напрямку Тирасполь – Балта.

Добре пам'ятає Михайло Тихонович оборону Новоукраїнки Кіровоградської області. Солдатів змусили вирити окопи в людський зріст, дали напіврозбиті танки – і таким чином тримали оборону три доби. Втрати були надзвичайно великі. Після м. Красноармійськ, де потрапили під сильний фашистський обстріл, отримали наказ рухатися в напрямку Москви. Тут Михайло Тихонович брав участь в обороні столиці.

Далі його бойовий шлях проліг через Північний Кавказ. Велику Перемогу зустрів на території Румунії.

Після цього отримав наказ прибути до Москви для участі в Параді Перемоги на Красній площі. Протягом місяця з ранку до пізньої ночі проводили тренування. Кожна шеренга складалася з 20 солдатів. Михайло Тихонович стояв посередині так званої «коробки». Він повинен був давати команди при проходженні повз Мавзолей. Команди були такі: руку на рушницю! голову повернути праворуч (до Мавзолею)! голову повернути прямо! рушницю на руку!

Всім учасникам вручили документ – подяку за участь у Параді Перемоги.

Михайло Тихонович майже 10 років перебував на службі. Його бойові заслуги високо оцінені державою. Він нагороджений орденами Вітчизняної війни II ступеня, Жовтневої революції, «Знак Пошани», «За мужність» III ступеня, медалями «За оборону Москви»», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова, «Захиснику Вітчизни». Трудові нагороди: медалі «За трудову відзнаку», «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Ветеран праці».

ЗАЇКІН Семен Васильович, 1917, Дросковська сільрада, Покровський р-н Орловської обл., РФ. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Закінчив 7 класів.

28.06.1941–трав. 1945: 225 окр. кав. полк, 148 арт. мінп, 73 мінп, рядовий, розвідник.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював у колгоспі «Червоний партизан».

ЗАРОВНИЙ Федір Іванович, 1921, Полтавська обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

У серп. 1941 студента Харківського інженерно-будівельного інституту Ф. Заровного призвали в армію. Він став навідником 76-мм гармат в одній з артилерійських частин. Полк займав третю лінію оборони на підступах до Москви. Ф. Заровний як найбільш здібний і підготовлений артилерист був направлений з групою на курси удосконалення командного складу військ протиповітряної оборони. У квіт. 1942, після закінчення цих курсів, у званні лейтенанта прибув у 10-й полк 3-ї дивізії аеростатів повітряного загородження підступів до Москви. Під час інспектування стану протиповітряної оборони наших військ на Калінінському фронті отримав поранення. На сторожі неба Москви полк пробув до квіт. 1945. Потім направлений на Прибалт. фр. Звідти повернулися на старі позиції, де розгорнулася напружена підготовка до майбутнього Параду Перемоги.

24 черв. 1945 р. сотні аеростатів були підняті в небо на висоту 1,5 км. Звідти в нічний час скидали незвичний вантаж – різнокольорові ракети святкового фейєрверка, що гідно завершував урочистості Параду Перемоги. А напередодні цієї знаменитої дати відбулася ще одна важлива подія: 19 черв. всі воїни-аеростатники одними із перших у Союзі отримали щойно запроваджену медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.»

У 1946 після демобілізації з лав армії поступив вчитися у педагогічний інститут. Після його закінчення пропрацював 42 роки вчителем та директором школи. У 1991 Федір Іванович пішов на заслужений відпочинок і став одним із засновників ветеранського руху на Зміївщині, членом районної ради ветеранів.

До його бойових нагород – орденів Вітчизняної війни, Богдана Хмельницького й багатьох медалей – додалась відзнака за самовіддану працю: орден Трудового Червоного Прапора.

ЗЕЛЕНСЬКИЙ Григорій Кузьмич, 1923, смт Солоницівка Дергачівського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Бойове хрещення Григорій Зеленський отримав у травні 1942 р. під час Харківської операції на Ізюмсько-Барвінківському напрямі. Під тиском фашистів довелося відступати, прориватися з оточення. Г. К. Зеленський був поранений. Після лікування в шпиталі воював на Північному Кавказі. У жорстокому бою за важливий стратегічний пункт під Моздоком був знову поранений. Лікувався в Кисловодську, потім навчався на курсах мол. командирів. На початку 1944 р. Григорія, як командира відділення зв'язку, направили на 2-й Прибалтійський фронт, де бої в Прибалтиці точилися і після взяття Берліна. У День Перемоги Г. К. Зеленському вручили високу урядову нагороду – орден Червоної Зірки. А у штабі дивізії йому повідомили радісну звістку: він удостоєний високої честі брати участь у Параді Перемоги у складі зведеного полку 2-го Прибалтійського фронту. На цьому війна для Г. К. Зеленського не закінчилась: він ще три місяці воював із японськими самураями. І тільки у листопаді 1945 р. повернувся до рідних Дергачів, де працював на заводі турбокомпресорів і на підприємствах Харкова. Удостоєний звання «Почесний громадянин м. Дергачі». Був головою міської ради ветеранів.

Ордени: Вітчизняної війни, Червоної Зірки, «За мужність», медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

КИЯН Іван Сергійович, 1920, м. Барвінкове Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Старшина, артилерист 521-го зенітно-артилерійського полку.

Із спогадів: «...Мене призвали до армії восени 1940 р. Служив на прикордонній заставі, на кордоні з Польщею. Форсував Дніпро, визволяв території Румунії, Угорщини, Чехословаччини. День Перемоги я зі своєю 76-мм гарматою зустрів

в Австрії. Був учасником Параду Перемоги у Москві 24.06.1945».

Нагороджений двома орденами Вітчизняної війни, медаллю «За відвагу».

У 1946 р. повернувся додому і 35 років пропрацював слюсарем на заводі «Червоний Промінь» у м. Барвінкове.

Помер 31.03.2006. Похований: м. Барвінкове Харківської обл.

КІТЧЕНКО Семен Павлович, Лозівський р-н Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Коли у Москву з усіх фронтів їхали на Парад Перемоги загартовані в боях солдати, офіцери і генерали, які везли з собою знамена прославлених частин і з'єднань Радянської Армії і штандарти розгромлених фашистських військ, серед них був і гв. старший сержант 2-го Українського фронту Семен Павлович Кітченко. Він був удостоєний честі пронести по Красній площі бойовий прапор 166-го гв. мінометного полку, в строю якого пройшов з боями від рідної Лозової до Берліна і Праги. За подвиги, здійснені під час десанту на Таманському півострові, гвардієць Кітченко був нагороджений двома орденами Червоної Зірки і медаллю «За відвагу». Відзначився він і при штурмі м. Керч, Крим. До двох бойових орденів незабаром додався і орден Слави III ст., пізніше – ще два ордени Вітчизняної війни I та II ст., орден «За мужність», медаль «Захиснику Вітчизни».

«У Параді Перемоги 24 червня 1945-го брали участь зведені полки десяти фронтів і Військово-Морський флот, – згадував Семен Павлович Кітченко. – Я щасливий, що був удостоєний честі брати участь у Параді Перемоги».

Після війни Семен Павлович багато років трудився ковалем на Панютинському вагоноремонтному заводі.

КРАВЧЕНКО Федір Тихонович, Близнюківський р-н Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Ст. сержант, нач. радіостанції 939-го артп 368-ї Печензької Червонопрапорної сд. Брав участь у боях в Карелії, Заполяр'ї, Норвегії.

Напередодні Дня Перемоги перебував у складі Карельського фронту. Чергував на радіостанції під м. Ленінград, в районі Синявинських висот. «Чую, передають важливе повідомлення, – згадував Федір Тихонович, – підписано акт про капітуляцію німецьких військ. Кінець війни. Схопив автомат – і надвір. Як дам чергу в повітря! Через місяць наш зведений полк виїхав до Москви. Готувалися до Параду Перемоги. Призначено його було на 24 червня. Всім хотілося, щоб світило сонце. Та, на жаль, вже зранку накрапав дощ. І все ж настрій у всіх нас, учасників Параду, був дуже піднесений. Кожен хвилювався, розуміючи винятковість такого Параду.

Десята година ранку. Б'ють кремлівські куранти. Разом з останнім ударом подається команда «Струнко!» Маршал Радянського Союзу Рокоссовський, командуючий Парадом, зайняв місце, щоб їхати назустріч Маршалові Жукову, який приймає Парад. Маршал Жуков на білому коні, а Маршал Рокоссовський – на вороному. Звучить голос командуючого Парадом, який віддає рапорт. На Красній площі лунають урочисті звуки оркестру. Починається об'їзд військ. На поздоровлення Маршала Радянського Союзу Жукова зведені полки відповідають радісним «Ура!». Цей бойовий клич дедалі більше й більше посилюється. Зведений оркестр з 1400 чоловік виходить на середину площі. Жуков з трибуни Мавзолею виголошує коротку промову. Гримить урочистий марш. Першим рушив наш зведений полк Карельського фронту, за ним – полки Ленінградського, 1-го Прибалтійського, 3-го, 2-го і 1-го Білоруських фронтів. Окремою колоною пройшли представники Війська Польського. Потім ішов полк 1-го Українського фронту. За ним полки 4-го, 2-го і 3-го Українських фронтів. Замикали Парад зведені полки Військово-Морського Флоту і Військово-Повітряних Сил. У складі цих полків були Герої Радянського Союзу, кавалери орде-

нів Слави, прославлені снайпери та орденоносці, які найбільше відзначилися в боях. Ні з чим не можна порівняти той момент, коли двісті бійців, ветеранів війни під дріб барабанів кидали до підніжжя Мавзолею двісті ворожих прапорів.

Дощ лив, мов з відра. Надвечір вщух. На вулицях Москви знову почалося свято».

За сміливість і відвагу Федір Тихонович удостоєний орденів Червоної Зірки, Слави III ст., медалей «За відвагу», «За бойові заслуги» та ін. Нещодавно він одержав ще одну нагороду Батьківщини – орден Вітчизняної війни.

Прож. у с. Миколаївка Друга Близнюківського р-ну Харківської обл. Працював у КСП ім. Кірова.

КРАСНІКОВ Михайло Ілліч, Кегичівський р-н Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

У зведеному полку Військово-Морського Флоту на Параді Перемоги крокував і сержант М. Красніков. Серед бойових нагород на його грудях особливо виділялась медаль «За оборону Севастополя». Для бувалого й мужнього воїна ця нагорода була чи не найдорожчою. Вона нагадувала про запеклі поєдинки авіаторів 32-го винищ. полку ВПС Чорноморського Флоту в Севастополі. Ворог так і не зумів зненацька відбомбардувати бойові кораблі, в чому заслуга зенітних засобів та льотчиків полку. З того моменту й почався бойовий відлік часу для М. Краснікова. Бойове життя на аеродромі не завмирало ні вдень, ні вночі. Ст. мотористові за цих умов було не до сну. Щойно повернувшись з бойового вильоту, винищувачі попадали в турботливі руки мотористів, механіків, техніків, які старанно оглядали машину, залатували пробоїни, заправляли літака пальним, поповнювали боєкомплект. По 5-6 і більше вильотів робили винищувачі під час героїчної оборони Севастополя. Коли літак М. О. Кисляка повертався на аеродром цілим і неушкодженим, це було справжнє свято не тільки для льотчика, але й для моториста, а потім авіамеханіка М. Краснікова. Під час нальоту на аеродром під Бельбеком ворожих «мессершміттів» М. Краснікова було поранено. Та довго лікуватися не довелося. Бойова обстановка була вкрай напруженою, на суворому обліку кожна людина. І він, підлікувавшись, знову став у стрій. Полк брав активну участь у жорстоких повітряних поєдинках над Кубанню, підтримував морські десанти в Крим, в порти Чорноморського узбережжя, при визволенні Севастополя, Херсона, Миколаєва, Одеси, Ізмаїла. Хоробрий льотчик М. І. Кисляк за збиті 12 літаків та участь у 40 штурмах наземних цілей був відзначений Золотою Зіркою Героя. За успіхи в боях з ворожою авіацією полк став двічі Червонопрапорним, перетворений на 11-й гвардійський, з почесним найменуванням Миколаївського. У цих звершеннях авіаторів була вагома частка праці скромного трудівника війни сержанта М. І. Краснікова. За період воєнних дій він обслужив більше 600 бойових вильотів, доводилося й самому в складі екіпажів вилітати на бойове завдання, замінюючи когось, хто тимчасово вибував зі строю. Зате з якою шанобливістю він приймав потім з рук командира зведеного полку ВМФ віце-адмірала Фадєєва напередодні Параду Перемоги медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.»!

КУЗЬМЕНКО Петро Володимирович, 1922, с. Коноково Успенського р-ну Ставропольського краю (нині Новокубанського р-ну Краснодарського краю), РФ. Учасник двох Парадів Перемоги на Красній площі в Москві.

У 1943-му закінчив Кіровабадську військ.-авіаційну школу пілотів за спеціальністю «льотчик-бомбардувальник» і був направлений на фронт в окремий розвідувальний полк, де його літак ПЕ-2 (пікірувальний бомбардувальник) був переобладнаний в літак-розвідник. У складі окремого дальньорозвідувального Червонопрапорного Сталінградського полку 16-ї повітряної армії 1-го Білоруського фронту виконав 96 успішних бойових

вильотів, його екіпажем були збиті два винищувачі противника. День Перемоги зустрів у Берліні. Для участі у Параді Перемоги в кожному полку відбирали бійців і офіцерів, які відзначились у боях і мали бойові ордени. У лейтенанта Петра Кузьменка їх було чотири. У мирний час П. В. Кузьменко продовжував службу льотчиком-випробувачем. До бойових орденів додавались мирні. А в 1985 р. заслужений ветеран був запрошений в Москву на 40-й ювілейний Парад Перемоги. Полковник Кузьменко був зарахований до зведеного полку, який комплектувався з учасників Параду Перемоги 1945 р.

Нагороджений трьома орденами Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалями.

ЛАВАНОВ Олексій Миколайович, 1921, с. Чорноліське Краснодарського краю (нині Прикумського р-ну Ставропольського краю), РФ. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Ст. матрос, бойова частина № 5 Червонопрапорного підводного човна С-51.

До війни, після закінчення професійно-технічного училища, працював на Московському підшипниковому заводі.

У 1940 призваний на військову службу, Тихоокеанський флот, підводний човен С-51.

1943–1945: служба на підводному човні С-51, Північ. флот, ст. червонофлотець.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, «За мужність», медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у 1947. Працював керівником лабораторії дослідження атомної енергії, м. Димитровград.

Прож. у м. Харків. Член Харківської організації підводників, автор книги «Тихоокеанцы на Севере».

Пошуковий загін «Юність», ЗОСШ I–III ступенів № 158, м. Харків

ЛЕОНОВ В. О., Кегичівський р-н Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

«О четвертій годині ранку 22 червня 1941 р. наш прикордонний загін в нерівному бою прийняв перший раптовий могутній удар гітлерівського вермахту. Все горіло і гриміло навкруги, у повітрі висіли зграї гітлерівської авіації. Здавалося, що все живе зітерте на порошок цим смертоносним вогнем і сталлю. Та варто було гітлерівцям піднятися в атаку, як з напівзаваленних окопів і траншей вставали люди в зелених кашкетах, щоб свинцем і багнетом зустріти чужинців, відбити навальну атаку фашистської піхоти й танків. Та сили були явно нерівними. Протримавшись дві доби, за наказом командування ми разом з частинами ЧА були змушені відійти на нові рубежі. Довелося розпрощатися з прикордонниками: після переформування в Каменську мене направили до Кубанського кавалерійського корпусу. З кіннотниками мені довелося брати участь в запеклих боях з фашистськими бандами в пісках Калмикії. А вже звідти після знаменитої Сталінградської битви ми почали переможний похід за визволення рідної землі. Фронтовими дорогами наше кавалерійське з'єднання пройшло півднем України, очищаючи від гітлерівських окупантів все нові й нові міста і села. У р-ні Мелітополя мене тяжко поранило, то ж решту свого бойового шляху довелося пройти в складі Донського кавалерійського корпусу. Як і раніше, я виконував обов'язки помічника начальника штабу полку з розвідки. Наш кавалерійський корпус діяв у складі 3-го Укр. фр., визволяв рідну Україну, а потім воював в Румунії, на оз. Балатон в Угорщині, штурмував Будапешт. Там ми і закінчили війну. Батьківщина нагородила мене двома орденами Вітчизняної війни, двома орденами Червоної Зірки, медалями «За відвагу», «За бойові заслуги» та рядом інших нагород».

В. Леонов, гв. капітан у відставці

ЛЕОНОВ Георгій Микитович, 1923, с. Ляпіно Бельського р-ну Тверської обл., РФ. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Лип. 1941–трав. 1945: Захід., 2-й Укр. фр., Бєльський партизанський загін на тер. Смоленської, Орловської, Тверської обл., розвідрота 252 сд, розвідник, сержант. У роки війни досвідчений розвідник взяв 16 «язиків».

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні – зав. відділу ТАРС-РАТАУ м. Харків, собкор газети «Красное знамя».

Помер.

НАЗАРЕНКО Микола Васильович, 1923, с. Соколове Зміївського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

На початку жовт. 1941-го, за лічені дні до окупації фашистами Зміївщини, Миколу Назаренка військкомат призвав до армії. Оскільки у юнака за плечима було 9 класів середньої школи, його направили на навчання до інженерно-технічного училища, яке не судилося закінчити, бо в січні 1942-го всіх курсантів кинули в бій за Москву. Як колишнього курсанта його призначають командиром відділення, а потім і взводу. На плечах Миколи Васильовича з'являються спочатку сержантські, а потім і офіцерські погони мол. лейтенанта. Так став він начальником зв'язку полку. Довелось мол. лейтенанту покомандувати в бою і стрілецьким батальйоном, за що його було нагороджено орденом Червоної Зірки. Після затяжних жорстоких боїв під Ржевом і Смоленськом визволяв Білорусь, вступив на територію Пруссії, в складі 1-го Білорус. фр. штурмував Кенігсберг. Тут і зустрів Микола Васильович Перемогу. Але частина, в якій служив лейтенант Назаренко, недовго відпочивала від жорстоких боїв: ешелони пішли на Далекий Схід. У цей час лейтенант Микола Назаренко отримав ще одне важливе завдання: його направили в Москву для участі в Параді Перемоги. І він пройшов урочистим маршем по Красній площі правофланговим в одному строю зведеного парадного полку 3-го Білорус. фр.

Після Параду Перемоги, наступного дня, молодий лейтенант доганяв своїх однополчан вже в дорозі. Він брав участь у розгромі Квантунської армії японців, визволяв Порт-Артур, де і прослужив до демобілізації у 1952 р. Після демобілізації з армії Микола Васильович служив 30 років в органах держбезпеки на Дніпропетровщині.

Нагороджений орденами Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалями: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією» та багатьма ін.

НЕПІЙПА Є. С.

Два курси економічного факультету університету закінчив до початку війни Є. С. Непійпа. У лип. 1941 він був направлений до Харківського піхотного училища. Провчившись тут не більше місяця, він уже в верес. у складі загону спеціального призначення, сформованого з курсантів Сумського артилерійського, Харківського піхотного училищ і курсантів харківських артилерійських спеціальних шкіл, брав участь у боях проти танкових частин Гудеріана в р-ні Путивля і ст. Бурінь. Про ці бої Є. С. Непійпа згадував: «Нам, зовсім ще молодим воїнам, було дуже важко. Постійна зміна рубежів оборони – лінія фронту тоді була дуже рухливою – нескінченні марші-кидки під холодним осіннім дощем, здавалося, забирали останні сили. Але коли звучала команда «До бою!», втома зникала і ми кидалися до зброї, билися з ворогом не жаліючи життя, оскільки були твердо переконані: фашисти не повинні просунутися далі». Сміливість і завзятість бійців-курсантів, всього особового складу 40 А не дозволяли гітлерівцям вийти в тил частинам Півд.-Західного фр. Є. С. Непійпа був нагороджений медаллю «За відвагу». Почавши війну рядовим, він став командиром мінометного взв., батареї. В боях за

Смоленськ його батарея знищила 3 ворожі кулемети, гармату, більше 100 солдатів противника. За ці бої ком. батареї був нагороджений орденом Червоної Зірки, за участь у звільненні Вітебська – орденом Вітчизняної війни II ст., за бої під Ригою і Шяуляєм – орденом Вітчизняної війни I ст., за штурм Кенігсберга – орденом Олександра Невського. 24 черв. 1945 р. капітан Є. С. Непійпа брав участь у Параді Перемоги на Красній площі в Москві, де він представляв 919 полк 251 див. 2 Уд. А, 1-го Прибалт. фр.

Після війни він закінчив Харківський університет, у подальшому займався підготовкою кадрів у системі професійно-технічної освіти, викладав у Харківському обліково-кредитному технікумі.

НЕСТЕРЕНКО Василь Олександрович, 1914. Гв. ст. сержант. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

1941–1945: 4-й Укр., Сталинград. фр., 14 морська бр., 94 гв. сд. Із спогадів: «...Когда гитлеровские войска пошли в наступление, мы сходу вступили в бой в районе Прохоровки на Белгородском направлении. В течение 8-9 дней длился ожесточенный бой. Это был страшный бой. На 9-е сутки мы потеснили врага, сломили его сопротивление и стали продвигаться вперед на Белгород. Когда освободили Белгород, нашей дивизии было присвоено звание Белгородской и вручен орден Суворова I ст., а 23 августа мы освободили город Харьков, и дивизии был вручен второй орден Суворова II ст.

...Наша дивизия принимала активное участие в штурме Рейхстага. Особо отличившихся в боях за Берлин направили в Москву для участия в Параде Победы. В июне 1945 г. и я принимал участие в Параде Победы, в роте знаменоносцев. Мы несли знамена фашистов и бросали их к подножью Мавзолея».

Був двічі контужений і поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За оборону Одеси», «За оборону Севастополя», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна».

Після війни працював токарем у НДІ основної хімії, м. Харків.

ПРИХОДЬКО Микола Трохимович, 1923, с. Софіївка Кегичівського р-ну Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Закінчив 7 класів Крутоярівської школи Кегичівського р-ну. Вступив до Красноградського меліоративного технікуму, де провчився два роки. З початком війни призваний до лав ЧА.

Із спогадів: «Я – учасник Великої Вітчизняної війни. Сім років свого життя присвятив службі в армії, три з них – безпосередньо на фронтах Вітчизняної. Майже всі три роки воював в одній частині – 38-му окр. інженерному полку, який згодом переріс у 1-у Смоленську інженерну бригаду. Ми стримували натиск ворога на Півд. фр. в р-ні Донбасу, на Північному Кавказі, на Захід. фр., на всіх трьох Білоруських фронтах, бо бригада наша була незвичайна – з особливого резерву командування і перекидалися на штурм укріплених районів противника. Тому й не дивно, що на кінець війни з десяти тисяч солдатів залишилося в живих тільки тисяча, з десяти чоловік – один... У кінці лютого 1945 р. мене направили на навчання в Москву. У тому ж році брав участь у трьох парадах, був і учасником Параду Перемоги 24 червня 1945 р.

Багато зроблено за післявоєнні роки у нашому р-ні, в тому числі і нашому рідному колгоспі ім. Шевченка.

Микола Трохимович Приходько працював агрономом у колгоспі. У 50-х роках – голова Крутоярівської сільради, згодом – голова колгоспу ім. Шевченка».

Помер 15.01.1998 у с. Софіївка Кегичівського р-ну Харківської обл.

ПРОКОПЕНКО Григорій, Кегичівський р-н Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

«Командир відділення розвідки Григорій Прокопенко протягом майже чоти-

рьох років безстрашно бився з ворогом у суворих умовах півночі – в лісах, непрохідних болотах, в скелистих горах. Тут наші солдати не тільки відбивали шалені атаки гітлерівців та їх фінських союзників, але й стійко переносили заполярну стужу та інші не менш суворі випробування. Про це пригадував безстрашний воїн, шикуючись в чіткий квадрат зведеного полку Карельського фронту на Параді Перемоги в Москві 24 червня 1945 р.

...8 квітня 1944 р. вночі відділення розвідників було піднято по тривозі. Прокопенко першим зіскочив з нар, натягнув на себе маскхалат і, прожогом вискочивши із землянки, став на лижі. Вперед! Напередодні почалася відлига, сніг налипав на лижі, утруднював невпинний рух воїнів. Розвідникам було непросто рухатися за цих умов, але вони швидко просувалися вперед. Адже в тому напрямку, куди вів їх командир взводу, був виявлений численний загін есесівців, які могли вдарити у фланг наступаючим. Коли фашисти перейшли в контратаку, Прокопенко і його солдати зустріли ворога нищівним вогнем. Відділення відбило п'ять шалених контратак, знищивши при цьому більше 70 гітлерівських солдатів і офіцерів. Земляк Прокопенка солдат Василь Наливайко з розбігу опинився віч-на-віч з трьома есесівцями, котрі вели вогонь по атакуючих, залігши в снігових окопчиках. Не зупиняючись ні на мить, Наливайко віялом пустив кілька автоматних черг по ворогах, застреливши одного з них, а двох взяв у полон. Іншим разом Г. Прокопенко та його бійці протягом 15 днів не виходили з бою. Район їх дії жорстоко обстрілювала ворожа артилерія, не давали підвести голову міномети ворога. Але й за цих умов розвідники стійко перенесли пекельний вогонь ворога в обороні, а потім перейшли в рішучий контрнаступ, подолали ворога».

М. Шабалін, ст. лейтенант

(із армійської газети за 1945 р.)

РЕМІНЯКА Іван Васильович, 1924. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

У серп. 1941 став добровольцем. Був поранений. Після лікування у Ростовському госпіталі – знову в діючій армії. Молодого хороброго солдата направляють в училище зв'язку, після закінчення якого він став радистом. Взимку 1942 р. радянські підрозділи вийшли в р-н с. Краснопавлівка Лозівського р-ну. Почалась артпідготовка. Населений пункт був перетворений ворогом у міцний вузол оборони.

Із спогадів: «Командир полку полковник Макаров послав нас, трьох радистів – мене, Дебенка і Холкіна – з радіостанцією вперед, відшукати новий пункт спостереження. Ми пройшли кілометра півтора, розмістились в одному з німецьких бліндажів, доповіли командиру полку. Але в цей час почалася контратака німців, і декілька танків, що прорвались через передню лінію наших військ, стрімко просувались у напрямку зайнятого нами бліндажа. Ми не розгубилися. Фашисти, відступаючи, покинули в бліндажі ящики, в яких були фауст-патрони. По три в кожному ящику. Це ж знахідка! А поруч – крупнокаліберний кулемет. Солдат Дебенко поставив мене за кулемет, а сам почав стріляти по танках фауст-патронами. Холкін стріляв із снайперської гвинтівки. Коли танк наблизився на відстань не більше 20 м, Микола Дебенко вистрелив. Танк запалав. З нього стали вистрибувати гітлерівці в чорних комбінезонах. Кулеметна черга... і скошені вороги полягли біля сталевої машини. Влучив у ціль і другий, і третій, і четвертий снаряди. Палали яскравим полум'ям на полі бою чотири факели – німецькі танки. Атаку було відбито». За участь у цьому бою Реміняку і його товаришів було нагороджено орденами Червоної Зірки. І. В. Реміняка – кавалер 10 бойових нагород.

Після війни довгий час працював на шахтах Донбасу. Прож. у м. Карлівка Полтавської обл.

РОГАЧОВ Сергій Олександрович, 1919, м. Озери Коломенського р-ну Московської обл., РФ. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Після закінчення школи і місцевого аероклубу вступив до Качинського авіаційного училища. Закінчив його у травні 1941-го і був залишений інструктором. Коли розпочалася війна, він з труднощами, але все ж вирвався на фронт. Свій перший бойовий виліт льотчик-винищувач Сергій Рогачов здійснив на Курській дузі і збив фашистський «фокке-вульф-190». А під час четвертого вильоту його поранило. Була пошкоджена й машина, але він зумів її посадити. За збитий фашистський літак і спасіння «Як-9», який після невеликого ремонту скоро знову піднявся в повітря, льотчик отримав перший орден Червоного Прапора. Сергій Рогачов хоробро супроводжував наших штурмовиків і бомбардувальників, які вилітали на бойові завдання, вдало проводив розвідку. Усього він здійснив 241 бойовий виліт, збив 7 ворожих літаків. Із своїм другом і напарником Сергієм Карповим був учасником Параду Перемоги у Москві.

Нагороджений двома орденами Червоного Прапора, двома орденами Вітчизняної війни, двома орденами Червоної Зірки, чисельними медалями.

Демобілізований у 1959. До Харкова прибув із дружиною, з якою служив в одному полку. Із 1961 року Сергій Олександрович працював слюсарем-механіком на заводі «ФЕД».

РОЗКОШНИЙ Костянтин Миколайович, м. Одеса. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

Середню школу закінчив у м. Тростянець Сумської обл.

Зима 1942: у складі 20-го окр. саперного батальйону був відправлений на фронт. 1943: у складі 455-го сп 42-ї Смоленської сд бере участь у звільненні Тверської, Калузької, Смоленської областей і Білорусі. За героїзм, виявлений під час визволення залізничної станції і населеного пункту Спас-Дем'янськ Тверської обл., був нагороджений медаллю «За відвагу»: К. М. Розкошному і двом його бойовим товаришам було наказано знищити ворожу вогневу точку, яка заважала просуванню вперед їхнім підрозділам. Бійці виконали це завдання, закидавши фашистів гранатами.

Після закінчення у 1946-му Московського військ. училища служив у прикордонних військах Ленінградського, Північ.-Західн., Середньоазіатського прикордонних округів.

У 1956-му майор Розкошний звільняється в запас і вступає до Харківського юридичного інституту. Після закінчення інституту багато років працював юристом у Харківському фізико-технічному інституті.

СЛЕТА Олексій Іванович, 1918, м. Ізюм Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945.

До лав ЧА призваний у жовт. 1938. Служив у конвойно-прикордонних військах. Супроводжував різні вантажі, полонених. Був політруком, заст. командира з політмасової роботи.

Нагороджений орденами: Вітчизняної війни, Червоної Зірки, медаллю «За бойові заслуги» і багатьма ін.

Після війни Олексій Іванович служив у загонах і комендатурах прикордонних військ у Мурманську, на Камчатці та інших місцях.

У 1961 р., коли вийшов на пенсію, приїхав до Харкова, де багато років пропрацював нач. відділу кадрів Українського тресту газифікації.

ХЛИВНЯК Олександр Якович, Краснокутський р-н Харківської обл. Учасник Параду Перемоги в Москві 24.06.1945. Гв. ст. сержант.

У 1939 призваний до лав ЧА. Учасник походу у Західн. Україну та Західну Білорусь.

Із серпня 1942: 75-й гв. мінп, водій «катюші». Тільки один її залп обрушував на голови ворогів 576 снарядів. Через хвилину від німецьких позицій з усією технікою і людьми не залишалося живого місця. Особлива складність полягала в тому, що відразу після нанесення удару необхідно швидко змінювати позицію, щоб знову накрити гітлерівців на другій

ділянці оборони. Нерідко «катюша» спрацьовувала на випередження, щоб попередити контрнаступ противника. Після перемоги під Сталінградом Олександр Хливняк брав участь у Курській битві, визволяв Орел, Бєлгород, Суми.

У 1944 гвардійці вступили на польську землю. На одній із ділянок фронту склалася важка ситуація. Командування направило туди два дивізіони гвардійських мінометів. Після того, як «заспівали» «катюші», ворожі укріплення просто припинили існування. За цей бій Хливняк заслужив орден Червоної Зірки. Під час визволення одного із міст дивізіон потрапив під шквальний вогонь фашистів. Машина Хливняка була підбита і загорілася. На допомогу прийшли сусіди-артилеристи, спільними зусиллями вдалося врятувати міномет. За мужність і героїзм у бою Олександра Яковича нагородили орденом Слави III ст.

День Перемоги солдат зустрів у Німеччині у м. Цербст.

У 1945 демобілізований. Прож. у с. Качалівка Краснокутського р-ну Харківської обл. Працював у сільському господарстві.

ПЕРЕМОЖЦІ

А

АБРАМОВ Олександр Васильович, 1924, м. Покров Пєтушинського р-ну Владимирської обл., РФ. Прапорщик, ком. господар. взв.

Верес. 1941 – серп. 1942: працював на фасувальній фабриці «Харчокомбінат», м. Покров.

У серп. 1942 призваний до лав ЧА Орєхово-Зуєвським РВК Московської обл.

11.03.1944–3.09.1945: Ленінград., 2-й Прибалт., 1-й Далекосхід. фр., 72 гв. мінп, навідник.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» І ст., «За бездоганну службу» ІІ ст.

1945–1982: служив у Далекосхід. ВО. Працював зав. складу в/ч № 57367, м. Уссурійськ Приморського краю.

Помер 27.08.1988 у смт Близнюки Харківської обл.

АВЕРІН Петро Семенович, 1922, с. Мала Сердоба Малосердобинського р-ну (нині Колишлейського) Пензенської обл., РФ. Підполковник, військком Керкинського РВК Туркменії.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

У лип. 1942 закінчив Пензенське мінометне училище.

2.07.1942–21.04.1945: Захід. фр., 205 арм. зсп 10 А; 1310 сп 19 сд, ком. мін. взв. 3-й Білорус. фр., 850 сп 277 сд 5 А, ком. бат. 120-мм мінометів. 18.12.1943 отримав поранення в р-ні м. Ржев, перебував на лікуванні, ЕГ № 3026 у м. Москва. 9.08.1945–3.09.1945: 1-й Далекосхід. фр., 850 сп 277 сд 5 А, капітан, ком. бат. Із нагородного листа: «30.01.1945, при відбитті контратаки противника в р-ні села Ной-Вальден, товариш Аверін, корегуючи вогонь своєї батареї, впритул розстріляв 29 німецьких солдат та знищив три крупнокаліберні кулеметні точки противника, тим самим забезпечивши відбиття всіх шести запеклих контратак ворога».

Ордени: Червоної Зірки (три), Вітчизняної війни ІІ ст., Вітчизняної війни І ст., медалі: «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Перебував у складі Групи радянських військ у Німеччині. Після виходу в запас у 1971 проживав у м. Куп'янськ.

Помер 14.06.1985 у м. Куп'янськ Харківської обл.

АДАДУРОВ Василь Тимофійович, 1922, м. Ярцево Смоленської обл., РФ. Підполковник, нач. штабу артилерії дивізії.

У 1941 закінчив 10 класів СШ, м. Ярцево, у 1942 – Смоленське артучилище.

7.06.1942–9.05.1945: Ленінград. фр., 5 зап. артп, у резерві, 946 артп 382 сд 59 А, ком. взв. управління, нач. розвідки д-ну. У квіт. 1943 був поранений під м. Ленінград, ЕГ № 1132. 2-й Прибалт. фр., 122 артп 44 сд 54 А, нач. розвідки д-ну. У серп. 1944 – друге поранення поблизу м. Валга, Естонія. 2-й Білорус. фр., 754 гауб. артп, ком. вогневого взв., нач розвідки д-ну.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни ІІ ст., Вітчизняної війни І ст., медалі: «За оборону Ленінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У 1952 склав екстерном іспити у Калінінградське арт.-мінометне училище. У 1954 закінчив Центральні арт. КУОС. 18.07.1969 звільнений у запас. Працював

інспектором зі спец. робіт на Харківському інструментальному заводі, військкерівником у Харківській СШ № 66.

Помер 7.02.1992 у м. Харків.

АКІМОВА Віра Володимирівна, 1921, Ленінградська обл., РФ. Ст. сержант.

Після закінчення семирічки вступила до Ленінградського індустріального технікуму. 15.06.1941 захистила диплом за спеціальністю техніка-технолога силікатної промисловості. Працювала технічним керівником на заводі «Універсал», м. Енгельс Саратовської обл., РФ.

Трав. 1942 – верес. 1945: Сталінград., Дон., 3-й, 4-й Укр. фр., 132 окр. атб; 796 бао 17 ПА, комсорг.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Відня».

У жовт. 1945 демобілізована. Працювала науковим співробітником Харківського історичного музею, директором музею історії ХПІ.

АКОПЯН Гурген Амбарцумович, 1908, м. Тбілісі, Грузія. Інженер-полковник, ст. викладач кафедри оперативного мистецтва і тактики військ ППО Арт. радіотехнічної академії ім. Говорова.

У 1938 закінчив Тбіліський інститут інженерів електрозв'язку.

9.10.1942–16.08.1944: штаб Закавказької зони ППО, м. Тбілісі. 16.08.1944 – трав. 1945: Управління зв'язку Закавказ. фр. ППО, м. Тбілісі. Серп. 1945 – верес. 1945: штаб Примор. А ППО, м. Уссурійськ, Приморський край, РФ.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

14.11.1960 звільнений у запас через хворобу. Харківський поштамт, заст. начальника ХДУ, нач. штабу ЦО.

Помер 11.09.1992 у м. Харків.

АКУЛОВ Леонід Миколайович, 1924, м. Красноград Харківської обл. Інвалід ВВВ. Гв. мол. сержант, тп.

У верес. 1943 призваний до лав ЧА Красноградським РВК Харківської обл., розвідник. Був поранений, лікувався у шпиталі поблизу м. Берлін, Німеччина.

Орден Слави III ст., медалі: «За взяття Берліна», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Працював помічником машиніста у Красноградському залізничному депо.

Помер у 2003 у м. Красноград Харківської обл.

АКУЛОВА Устина Пантеліївна, 1895, Прохоровський р-н Бєлгородської обл., РФ. Медсестра.

У 1941 призвана до лав ЧА Бєленихінським (кол.) РВК Бєлгородської обл. Рядовий. Була нагороджена.

Демобілізована у 1943. Працювала у колгоспі.

Померла у 1977.

АЛЕКСАНДРОВ Іван Якович, 1910, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Старшина, механік-водій.

Учасник ВВВ: 60 тбр 31 А. Під час боїв отримав поранення.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., медаль «За відвагу».

По війні працював на заводі «Серп і Молот» у м. Харків.

АЛЕКСАНДРОВ Михайло Іванович, 1920, Кардимовський р-н Смоленської обл., РФ. Старшина надстрокової служби, нач. ПАРМ 1-го Харківського військ. авіатехучилища.

1938–1941: працював на 35-му авіазаводі у м. Смоленськ.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Кардимовським РВК Смоленської обл.

У трав. 1942 закінчив Гомельське аерофотограмметричне училище ВПС ЧА.

21.06.1942–9.05.1945: Північ.-Кавказ., Степ., 2-й Укр. фр., 247 винищ. ап (пізніше 156 гв. винищ. ап) 12 гв. винищ. ад, механік фотообладнання.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Кавказу», «За визволення Праги», «За взяття Відня», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст.

1945–1950: у складі Центральної групи радянських військ в Угорщині. 1950–1951: перебував у запасі. 1951–1979: служив та працював у Харківському військ. авіац.-тех. Червонопрапорному училищі. У січ. 1964 звільнений у запас.

Помер 4.11.2000 у м. Харків.

АЛЕКСЄЄВ Гаврило Миколайович, 1901, м. Лабінськ Лабінського р-ну Краснодарського краю, РФ. Полковник, кандидат економічних наук, доцент, нач. кафедри політекономії Арт. радіотех. академії.

У 1930 закінчив соц.-економ. ф-т інституту народної освіти в м. Харків. Викладав у Харківському держ. університеті, у Ворошиловградському та Харківському кооперативних інститутах, у Харківському планово-економ. інституті. У 1936 закінчив короткострокові курси при Полтавському військ.-політ. училищі. Викладав у Військ.-піхотному училищі червоних старшин ім. ВУЦВК, у Військ.-господар. академії ім. Молотова, м. Харків.

27.07.1941–12.09.1941: Півд.-Захід. фр., 295 сд, заст. нач. політскладу див. 8.09.1941 під час боїв в р-ні сіл Красилівка, Туманська Гута Чернігівської обл. отримав поранення. Перебував на лікуванні в ЕГ № 354, м. Свердловськ Луганської обл., в ЕГ № 409, м. Чкалов (нині м. Оренбург).

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, Червоного Прапора, медаль «За бойові заслуги».

У 1956 звільнений у запас. Викладав у ВІРТА ППО ім. Говорова.

Помер 2.07.1978.

АЛЛЕНОВ Іван Михайлович, 1915, с. Михайлівка Знаменського р-ну Тамбовської обл., РФ. Ст. лейтенант. Інвалід ВВВ.

Закінчив Тамбовський учительський інститут. Працював інспектором РВНО і викладачем історії.

У 1939 призваний до лав ЧА Знаменським РВК Тамбовської обл.

Черв. 1941–9.05.1945: 2-й Укр. фр., 251 зеніт.-артп, 10 арт. батарея, ст. лейтенант, комбат.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За оборону Києва», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медалі «За трудову доблесть», «За трудову відзнаку», «Ветеран праці».

Закінчив історичний факультет Харківського педінституту. 1946–1949: директор СШ № 69 м. Харків. 1949–1976: директор СШ № 112 м. Харків.

Помер 20.07.1993.

АЛЛЕНОВА Людмила Антонівна, 1924, с. Запсілля Краснопільського р-ну Сумської обл.

До війни – учениця 9 класу.

Призвана до лав ЧА у верес. 1943 Червонозаводським РВК м. Харків.

Верес. 1943–9.05.1945: 251 зеніт.-артп, 4 артд-н, 10 арт. батарея, телефоністка.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність» III ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова, ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працювала в Харківському інституті удосконалення вчителів, кабінет технічних засобів.

АЛЬОХІН Михайло Дмитрович, 1911, с. Єздочне Чернянського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Лейтенант, ком. роти зв'язку. Інвалід ВВВ.

24.06.1941–18.03.1943: Захід., Калінінський фр., 350 окр. б-н зв'язку 183 сд 29 А, ком. відділ. 25.09.1942 – берез.1943: Калінінський фр., 29 А, курси мол. лейтенантів; Центр. фр., 115 сп 183 сд 50 А, ком. взв.

зв'язку. Із лип. по груд. 1943 перебував на лікуванні в ЕГ № 1479, м. Чита.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

18.03.1943 звільнений у запас.

Помер у 1987 у м. Харків.

АЛЬПЕРІН Еміль Григорович, 1922, м. Одеса.

Інвалід ВВВ. Старшина, ком. танка.

1941: Захід. фр., танкові війська, заст. політрука роти. 7.07.1941 під Мінськом був контужений і потрапив у полон. Перебував у таборах військовополонених: Мінський р-н (міста Слуцьк, Мінськ, с. Буди), Штукенброк (Німеччина). У 1944 був переведений до концтабору Бухенвальд. 11.04.1945 брав участь у повстанні в'язнів, які самостійно визволили концтабір. Після визволення працював на збірному пункті з репатріації, м. Ерсруrг. Війну закінчив 9.05.1945.

Орден Вітчизняної війни II ст., 15 медалей.

У верес. 1945 знову призваний до лав ЧА. Службу проходив у м. Веймар, Німеччина. У груд. 1946 демобілізований. З берез. 1947 живе у Харкові. У 1955 закінчив інститут за спеціальністю економіст, працював на підприємствах нач. цеху. З 1988 – голова Харківської облради борців антифашистського опору. У 1995 на Всеукраїнській конференції організації борців антифашистського опору був обраний віце-президентом інтернаціонального комітету Бухенвальда. За Указом Президента України від 27.01.2005 р. «Про відзначення державними нагородами України»: «За незламну волю до життя під час примусового утримання у нацистських концтаборах у роки Другої світової війни, особистий внесок у реалізацію соціальних програм щодо правового захисту жертв нацистських переслідувань та активну громадську діяльність постановляю: нагородити орденом «За заслуги» III ст. Альперіна Еміля Григоровича – голову Харківської обласної ради Української організації борців антифашистського опору». У 2008 був нагороджений орденом «За заслуги» II ст.

Е. Г. Альперін є автором «Бухенвальдського блокноту», виданого у 2008 у Харкові під редакцією викладачів ХНУ ім. В. Н. Каразіна: Посохова С. І., Куделка С. М., Радченка Ю. Ю. Це унікальний історичний документ – записи та побажання колишніх політв'язнів концтабору Бухенвальд з різних країн Європи, зібрані Емілем Григоровичем у квіт. 1945. Із записів можна судити про настрій та світогляд колишніх політв'язнів Бухенвальда у перші дні після звільнення від нацистської тиранії. У книзі міститься нарис з історії Бухенвальда та особисті спогади Е. Г. Альперіна про трагічний час перебування у нацистському концтаборі. Видання призначене для істориків та всіх, хто цікавиться історією Другої світової війни, нацистських концтаборів та руху опору.

Помер у 2009.

АНАЦЬКИЙ Іван Данилович, 1910.

До війни закінчив 8 класів.

У 1941 призваний до лав ЧА.

26.06.1941–9.05.1945: 822 артп, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював учителем математики у Бабаївській СШ Харківського р-ну Харківської обл.

АНДРЕЄВ Іван Ілліч, 1926, с. Жовтневе Харківського р-ну Харківської обл. Полковник у відставці. Інвалід ВВВ.

Із спогадів: «В 1941 г. окончил 7 классов 122-й школы г. Харькова.

После освобождения Харькова от фашистских захватчиков 23 августа 1943 г. в городе были распространены объявления о прибытии в определенные дни в районные военкоматы мужчин призывного возраста. Мне следовало прибыть в райвоенкомат Московского района 28 августа 1943 г. К вечеру этого дня двум сержантам вручили список призванных

в Советскую Армию на 100 человек, в том числе и меня, и в ночь на 29 августа я уже был в составе 147-го стрелкового полка спецчастей Степного фронта под Мерефой, в лесу.

Начались боевые будни: получение обмундирования, оружия, рытье окопов для стрельбы лежа, стоя, ходов сообщения к соседу. Через несколько дней догнали свой полк, участвовали в перестрелках с фашистами. По пути в полк по несколько раз в день отрабатывали развертывание роты в боевые порядки для отражения противника и, не дожидаясь команды, каждый раз откапывали сначала ячейку для стрельбы лежа, затем – с колена и стоя. Далее следовали проверка сержантами и команда «отбой!». Никто не знал, разворачивание в боевые порядки – учебное или настоящее. Недалеко от р. Ворскла во время беспорядочного артобстрела я был ранен двумя осколками разорвавшейся минометной мины. К середине сентября 1943 г. полк подошел к р. Ворскла.

В ночь на 16 сентября 1943 г. на нашем участке два-три взвода донесли к реке свой плот. Потихоньку опустили в реку и связали их между собой. На плоты легли солдаты, и он погрузился на 10-20 см. Оттолкнулись от берега, и течением реки плот поплыл к другому берегу, но не достал до берега 3-4 м. В это время фашисты бросили осветительную ракету и заметили на реке людей. Ударили по ним фашистские пулеметы, которые находились на высоком берегу Ворсклы, а мы были на пологой стороне реки. К счастью, наша артиллерия моментально уничтожила фашистские пулеметы, а мы понесли незначительный урон, и потом артиллерия перенесла огонь внутрь обороны. Наш взвод на первом плоту получил команду «примкнуть штыки!». Мы сумели удержать плот на плаву, недалеко от берега. Солдаты уже бежали по мостику, прыгали в воду, выбирались на берег и карабкались наверх, атаковав первые траншеи фашистов, сходу овладев ими. Наш взвод, продрогший, но удержавший плот, нарастил его и закрепив на берегу, ринулся догонять роту. Догнали во второй линии окопов. Так я первый раз участвовал в серьезном бою.

23 октября 1943 г. роту вывели на отдых. В нескольких километрах от фронта, у маленькой речушки, были развернуты душевые палатки, где мылись, а рядом в замаскированных машинах прожаривали обмундирование от вшей. Нам выдали новое солдатское белье. После такого блаженства построили роту, и ст. сержант Василевский объявил: «Завтра утром вновь уходим на передовую. Кто хочет пойти в бой комсомольцем?» В роте было около 80 человек. Из строя вышли пятеро, в том числе и я. Тут же оформили заявления, провели комсомольское собрание и пошли по традиции в полк на передовую получать комсомольские билеты, а два солдата – получать партийные билеты. Кроме боевых будней проводилось и политическое воспитание личного состава. Так, недалеко от г. Кременчуг при относительном затишье на передовой направили молодых солдат, по два-три человека от взвода, к дороге на Полтаву, по которой гнали около 500 пленных фашистов, грязных, небритых, оборванных. В первой шеренге стояли солдаты и сержанты с советскими автоматами, наградами, а мы, молоденькие, – во второй. После того, как прошли пленные, командир батальона обратился к нам, молодым, со словами: «Ну как, ребята, можно и нужно их бить? Передайте об увиденном всем в ротах!»

В середине ноября 1943 г. был приказ Сталина о снятии с фронта с рядового и сержантского состава моложе 18 лет и направлении в тыл для обучения военному делу, так как в освобожденных областях Украины было много призывников старшего возраста. Из г. Полтавы, где уже было восстановлено железнодорожное сообщение, нас, более 1000 человек, в первом эшелоне отправили в г. Цивильск, Чувашия, в 14-ю Чебоксарскую

запасную дивизию. После углубленного трехмесячного обучения отличников, имеющих 7 классов образования, направили учиться на танкистов, артиллеристов, связистов и др. Мне присвоили воинское звание «ефрейтор» и назначили командиром отделения, избрали комсоргом роты, а тех сержантов, которые были в запасном полку более года, с маршевой ротой отправили на фронт.

После войны срочная служба длилась 7 лет и 8 месяцев. В 1950 г. избрали секретарем комитета комсомола в/ч, в офицерской должности утвердили 12 апреля 1951 г., воинское звание «младший лейтенант» присвоили 30 июля 1952 г. 12 января 1972 г. уволился со службы в Советской Армии в отставку».

Нагороджений орденами Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького III ст., медалями «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», а також 23-ма ювілейними.

У 1955 екстерном закінчив Рязанське Червонопрапорне військове училище ім. К. Є. Ворошилова. У 1967 заочно закінчив Харківський юридичний інститут. 23 роки викладав у Брянській партійній школі, 13 років – у ПТУ № 13, викладав у Харківському автотранспортному технікумі, завідував юридичним відділом авторемзаводу. Член президії Московської районної ветеранської організації, позаштатний юрист.

Проживає у м. Харків.

АНОХІН Григорій Іванович, 1919, м. Красноярськ, РФ. Ст. лейтенант.

Закінчив 8 класів.

У 1941 призваний до лав ЧА.

1941–1945: Ленінград. фр., 8 окр. інж.-сапб 52 окр. інж.-сапбр.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За оборону Ленінграда», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював учителем праці у СШ смт Бабаї, на Харківському заводі «Радіореле».

АНТОНЕНКО Михайло Данилович, Брянська обл., РФ.

Свій фронтовий шлях почав з рідної Брянщини. Спочатку навчався в Уральському 5-му окремому навч. полку. Після закінчення школи мол. командирів потрапив на 2-й Білорус. фр. Був ком. гармати. Визволяв Брянщину і українські Суми, форсував Десну. Тут одержав поранення. Коли наші б-ни перейшли Десну, М. Антоненко якийсь час затримався у медсанчастині. Та невдовзі вже був у військах Рокоссовського, бив фашистів у білоруських лісах та болотах, визволяв Польщу, громив окупантів у Німеччині.

За хоробрість і відвагу нагороджений орденами Вітчизняної війни, «За мужність», багатьма медалями.

Від сержанта до капітана дійшов М. Д. Антоненко від Брянська до Берліна. Сім років Михайло не скидав з себе військової гімнастерки. Демобілізувався лише у 1950 і того ж року вступив до Харківського рентгенівського технікуму, закінчив його з відзнакою, а потім вступив до Харківського медінституту. Із 1959 Михайло Данилович Антоненко проживав в Лозовій, інтернатуру проходив у заслуженого лікаря України Івана Федоровича Дикого. 11 років був головним лікарем Лозівського району.

АНТОНОВ-ДРУЖИНІН Павло Павлович, 1916, с. Єлшанка Сергієвської волості Самарської губернії (нині Сергієвського р-ну Самарської обл.). Народний артист УРСР.

Учасник ВВВ. Із 1924 по 1934 рр. навчався у Самарській школі ФЗС № 20. У 1934 вступив до Центрального училища театральної самодіяльності м. Москва, а в 1936 став студентом 3-го курсу театральної майстерні Центрального театру ЧА, після закінчення якої отримав професію актора. До 1937 працював актором у Московському обласному драмтеатрі ім. М. Островського, куди і повернувся у 1940-му після проходження дійсної військ. служби.

У 1941 був призваний до лав ЧА. Закінчив курси мол. лейтенантів і, як командир

взводу мінерів, брав участь у боях на 1-му та 4-му Укр. фр.

Нагороджений орденами і медалями: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після закінчення війни працював актором у Московському драматичному театрі (1945–1946), у Ярославському державному академічному театрі ім. Ф. Г. Волкова (1949–1952). Із 1952 Антонов-Дружинін був актором Харківського академічного російського драматичного театру ім. О. С. Пушкіна до виходу на пенсію у 1978 Під час роботи в театрах він зіграв більш ніж 100 ролей. За заслуги у розвитку радянського театрального мистецтва Антонов-Дружинін у 1960 отримав звання заслуженого артиста УРСР, а у 1974 – звання народного артиста УРСР. Із 1949 – член Всеросійського театрального товариства, з 1960 – українського театрального товариства. У 1963–1965 обирався депутатом Харківської міської Ради депутатів трудящих.

Помер у 1985.

ДАХО, ф. Р-6425

АРТЮХ Олександра Панасівна, смт Чапаєве Кегичівського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

До війни закінчила річні курси телеграфістів у Харкові і працювала на телефонній станції у Кегичівці.

У липні 1941 була мобілізована на фронт. На довгих чотири роки її адресою стала польова пошта 68-го окремого Вознесенського ордена Богдана Хмельницького полку зв'язку 37 А, сформованої у Харкові. З болем згадує Олександра Панасівна тяжкий початок війни. ...Скільки бойових подруг, молодих, сповнених життя, полягло тоді в боях! Інколи, коли не було заміни, в апаратній зв'язку доводилося працювати по кілька діб підряд. Вдень і вночі, переборюючи втому і сон, Олександра Артюх вистукувала закодовані команди штабу про передислокацію військових частин, про їхню готовність до бою. Якою уважною треба бути, щоб не помилитися жодним знаком: адже найменша неточність могла коштувати дуже дорого нашим бійцям. Але юна телеграфістка завжди була зосередженою і відповідальною, ніколи не допустила бодай маленької дезінформації. Зі своїм полком пройшла тяжкий шлях відступу до Ростова-на-Дону і далі, через сухі Сальські степи, на схід. У Дворічанському р-ні зазнала першої контузії. Її частина відступила на Північний Кавказ і уникла оточення. Після другої контузії дівчину мали демобілізувати, але вона проявила характер і домоглася, щоб її залишили в діючій армії. Взимку 1942 року була обморожена, її ледве врятували в госпіталі, а на обличчі залишилися потворні сліди травми. Та молодість подолала і це випробування, поступово шкіра розгладилася, і Шурочка знову стала гарною і веселою.

Із січня 1943 почалося звільнення України. У вересні Олександра зі своєю частиною опинилася у м. Красноград, зовсім близько від домівки. Всього на дві години прибігла додому. І знову на фронт. Вона брала участь у форсуванні Дніпра, Південного Бугу, Дністра, Дунаю, у звільненні Молдови, Угорщини. День Перемоги зустріла в столиці Болгарії – Софії.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., «За мужність», медалі: «За оборону Кавказу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

АЧКАСОВ Василь Павлович, 1921, с. Кам'яна Яруга Чугуївського р-ну Харківської обл. Ст. сержант, ком. відділення 810 навчального ап Харківського вищого авіаучилища льотчиків. Інвалід ВВВ.

Працював токарем на Харківському заводі № 75.

У 1940 призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл.

9.12.1941–8.05.1942: 190 окр. зеніт. артд-н, радист; Півд. фр., 343 окр. зеніт. артд-н 44 А, радист. 8.05.1942 отримав поранення. Перебував на лікуванні в ЕГ № 1492. 1.10.1942–30.10.1942: 1161 сп 351 сд, шофер автовзв. 15.03.1943–

5.04.1943: 175 полк військ НКВС, стрілець хім. взв. 11.01.1945– 9.05.1945: 201 полк 66 сд внутрішніх військ НКВС, радіотелеграфіст.

Медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні продовжував службу на посаді нач. радіостанції Чугуївського військ. авіаучилища льотчиків, Харківського військ. авіаучилища штурманів.

У 1968 звільнений у запас. Працював комплектувальником у в/ч № 36986, електриком на Чугуївському м'ясокомбінаті, комендантом СПТУ № 3, м. Чугуїв.

Помер 6.11.1986 у м. Чугуїв Харківської обл.

АЧКАСОВ Іван Петрович, 1900, с. Тетлега Чугуївського р-ну Харківської обл.

Призваний до лав ЧА у 1941 Київським РВК м. Харків.

1-й Укр. фр., арт. війська, старшина. Брав участь у боях на тер. Харківської та Московської обл., у битві на Курській дузі, форсуванні річок Дніпро та Одер.

Ордени Червоної Зірки (два), медаль «За відвагу».

Демобілізований у 1945. Працював охоронцем на ТЕЦ-3, м. Харків.

Помер у 1970.

Б

БАБАЄВА Таїсія Михайлівна, 1919, с. Вешняки (кол.) Московської обл., РФ. Рядовий.

Освіта неповна/середня.

У січ. 1942 призвана до лав ЧА МВК м. Москва, 39 А, медсестра. Учасниця боїв на тер. Росії, Прибалтики.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медаль Жукова.

БАБАКІН Олексій Данилович, 1926, с. Биково Курської обл., РФ. Капітан, нач. речового постачання 380 важкого тп 75 гв. важкої тд.

1.05.1943 призваний до лав ЧА Старооскільським РВК Бєлгородської обл., РФ.

9.04.1944–9.05.1945: 1-й Білорус. фр., 2 самохід. артд-н 12 самохід. артбр, механік-водій; 8 гв. А, 1200 самохід. артп, механік-водій. 14.02.1945–13.04.1945: ЕГ № 1095 – на лікуванні після поранення, отриманого в боях за м. Познань, Польща.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст.

У 1958 закінчив Ташкентське (Узбекистан) танкове училище. Звільнений у запас 14.08.1969. Харківське спеціальне управління «Промавтоматика», ст. інспектор.

Помер 26.04.1971.

БАБЕНКО Олександр Максимович, 1923, с. Черкаські Тишки Харківського р-ну Харківської обл. Лейтенант запасу. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив Московське піхотне училище. Учасник ВВВ, писар. Був поранений. Лікувався у госпіталі м. Ташкент, Узбекистан.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні закінчив Харківський юридичний інститут. Обіймав посаду прокурора у м. Лисичанськ Луганської обл.

Помер у 2007 в м. Лисичанськ.

БАБИКІНА Ніна Василівна, 1921, смт Дворічна Харківської обл.

1.09.1936–1.07.1939: Куп'янська (Харківська обл.) педагогічна школа. 15.08.1939–27.06.1941: працювала вчителем 1–4 класів Будьоннівської (кол.) НСШ Дворічанського р-ну.

Із 28.06.1941 по 25.06.1946 перебувала в лавах ЧА. 28.06.1941 – січ. 1944: Півд.-Захід., Брянський, Центр. фр., ЕГ № 2607. Січ. 1944 – черв. 1946: 1-й Білорус. фр., військ. шпиталь № 5284, ст. медсестра. Під час нальоту ворожої авіації була тяжко контужена. Отримала II групу

інвалідності після складної операції у серп. 1968.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За оборону Києва». За вислугу років: медаль «Ветеран праці».

8.04.1947–21.08.1954: працювала вчителем 1–4 класів Пристанційної НСШ, Тавільжанської семирічної школи Дворічанського р-ну, Дворічанської СШ. 22.08.1954–20.09.1961: працювала медсестрою хірургічного відділення райлікарні м. Палласовка Волгоградської обл. 7.09.1962–1977: учитель 1–4 класів Куп'янської СШ № 8. Верес. 1977 – лют. 1980: учитель мол. класів школи с. Петрівка Куп'янського р-ну.

Померла 11.07.1984. Похована: смт Куп'янськ-Вузловий Харківської обл.

БАБКО Валентина Георгіївна, 1925.

Коли почалася війна, Валі минуло тільки шістнадцять років. Щоб бути дорослішою, додала собі два роки. Працювала на з-ді в Грозному і вчилася на курсах медсестер. По закінченні їх була призвана до лав ЧА. На фронті пробиралася в саме пекло бою, винесла десятки поранених. Від Північного Кавказу до Румунії пройшла з піхотним батальйоном старшина медичної служби. Під час форсування Бугу старшині медслужби В. Г. Бабко сім разів довелось переходити річку вбрід, несучи на собі поранених, і повертатися назад у крижану воду, що досягала плечей. Після цієї операції на грудях дівчини з'явився орден Слави. Це була друга нагорода, бо ще раніше одержала орден Червоної Зірки. Багатьох врятувала Валентина, але себе не змогла вберегти. Вже на румунській землі вивело її з ладу тяжке поранення в ногу.

Після війни працювала в Лозовій черговою гуртожитку житлобудівників.

БАГМУТ Іван Андріанович, 1903, с. Бабайбаківка Царичанського р-ну Дніпропетровської обл.

Навчався у Новомосковській чоловічій гімназії, потім в учительській семінарії, яку закінчив у 1921. Працював учителем у рідному селі, а згодом переїхав до Харкова. У м. Харків працював інспектором Народного комісаріату освіти УРСР, редактором відділу юнацької літератури у Державному видавництві України, літературним редактором художнього відділу Всеукраїнської радіоуправи, референтом. Навчався у Харківському сільськогосподарському інституті. Наприкінці 1920-х рр. багато подорожував, після чого видав книги: «Подорож до небесних гір», «Преріями та джунглями Біробіджана», «Вибухи на півночі» та ін. І. А. Багмут був членом літературних організацій «Молодняк» та «Політфронт». У 1935 за контрреволюційну діяльність його було засуджено на шість років позбавлення волі із засланням до виправно-трудових таборів у Комі АРСР. У таборі працював геологом на будівництві Печорської залізниці. Після звільнення письменник продовжував працювати там же вільнонайманим.

У 1941 добровільно пішов на фронт. Із листоп. 1942: Воронез. фр., окр. взв. полкової розвідки, рядовий. У лют. 1943 був тяжко поранений, до лют. 1944 перебував на лікуванні.

Нагороджений двома медалями «За відвагу».

По війні повернувся до Харкова. Продовжував писати та видавати свої твори і збірки: «Гарячі джерела», «Злидні», «Шматок пирога», «Записки солдата». 22.03.1957 І. А. Багмут реабілітований. У 1973 був удостоєний премії ім. Лесі Українки.

Помер 20.08.1975 у м. Харків.

БАЄВ Василь Павлович, 1922, с. Михайлівка Первомайського р-ну Харківської обл. Гв. лейтенант.

У 1933 закінчив 3 класи.

Учасник ВВВ: 125 окр. полк зв'язку 3 гв. А.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова, ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював на залізн. ділянці, ШЧ–13.

БАЄВ Костянтин Павлович, 1918, с. Михайлівка Первомайського р-ну Харківської обл. Старшина.

До війни закінчив 8 класів.

22.07.1941–3.09.1945: 233 артд, кулеметник, матрос.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Севастополя», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», ювілейні.

Після війни працював бригадиром польової бригади у радгоспі «Красный партизан», смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

БАЖАНОВ Юрій Павлович, 1905, м. Козятин Вінницької обл. Маршал артилерії.

У 1920 вступив до лав ЧА. 1922–1926: курсант Київської арт. школи. Із 1926 служив в артилерії: ком. арт. взводу, пом. ком. батареї, ком. артд-ну. 1931–1936: слухач Арт. академії РСЧА ім. Ф. Е. Дзержинського, інж.-команд. факультет.

1938–1942: начальник 1-го Московського артучилища. У черв. 1941 сформував першу батарею реактивних мінометів «катюша».

18.03.1942–1944: Північ.-Захід., 1-й Прибалт. фр., начальник оперативної групи гв. міномет. частин. 2.08.1944–20.05.1945: заст. командуючого арт. 1-го Прибалт. фр. Трав. 1945 – серп. 1945: командуючий арт. 39 А. Брав участь у розгромі Квантунської армії в Маньчжурії під час радянсько-японської війни.

Із 1949 командував артилерією Приморського ВО. 1951–1953: слухач Військ. академії Генерального штабу. 1953–1955: командуючий артилерією Далекосхід. ВО. 3.06.1955–17.08.1973: начальник Військ.-інженерної радіотехнічної академії ППО ім. Маршала Радянського Союзу Говорова, м. Харків.

3.12.1963 був присуджений науковий ступінь кандидата військ. наук, 18.06.1965 присвоєно військ. звання маршала артилерії, 1.11.1968 – учене звання професора.

17.08.1973–8.01.1975: військ. інспектор-радник Групи генеральних інспекторів МО СРСР.

«Нам, 17-летним юнцам-бойцам, прошедшим на Урале, в Кунгуре, шестимесячную воинскую выучку-муштру, рассказывали о героическом эпизоде, который совершил огневой орудийный расчет, у прицела которого вынужден был встать командующий артиллерией 39 А генерал-лейтенант, а впоследствии маршал артиллерии Ю. П. Бажанов, подбивший в Восточной Пруссии за считанные минуты 7 немецких танков.

...Генерал Бажанов еще раз взглянул на каждого из расчета и убедился в том, что не все готовы вступить в артиллерийскую дуэль с фашистской армадой танков. Выбрал в прицеле первую жертву, и тут же ствол орудия откатился назад. Через считанные секунды замок освободился от стреляной гильзы и снова был заряжен новым смертоносным боезарядом. Снова прогремел второй выстрел, третий, четвертый – седьмой. Немецкие танки с перебитыми гусеницами крутились на месте, а некоторые (для страха Бажанов поражал их в моторную часть) дымились черным ядовитым дымом. Он насчитал их 7, каждый снаряд поразил свою цель и вывел из строя. Опытнейший ювелир-артиллерист генерал Бажанов еще в довоенные годы был начальником Московского артучилища и добивался от курсантов самого основного – поражения целей первым выстрелом. Кроме того, он в совершенстве знал уязвимые места танков, другой боевой техники, попадания в амбразуры дотов, дзотов. Строго требовал этого и сейчас, в фронтовых условиях, от своих подчиненных генералов, офицеров, личного состава частей. Командиры всех рангов побаивались своего командующего, уважали и беспрекословно выполняли его требования.

...Многое я услышал лично из уст маршала артиллерии уже в Харькове. Задал я ему вопрос: «А зачем Вы стали к прицелу?» Он ответил, что не был уверен в расчете,

а вдруг какая-нибудь оплошность? Я бы себе не простил, да и мне не простили бы.

Ю. П. Бажанов – единственный генерал в годы войны, подбивший 7 танков немцев. И чтобы себя не рекламировать, благородно отдал этот подвиг расчету. Много героических и исторических подвигов совершил генерал Бажанов и в войне с японцами. Необходимо отметить и его большие заслуги перед китайским народом при выполнении интернационального воинского долга по защите от США Квантунского полуострова и легендарного Порт-Артура» (Павел Солонецкий, председатель Совета ветеранов войны 39-й армии).

Ордени: Леніна (два), Червоного Прапора (три), Кутузова I ст. (два), Кутузова II ст., Суворова II ст., Червоної Зірки (два), «Полярна зірка» (Монголія), медалі.

Помер 8.01.1975. Похований: м. Харків, вул. Пушкінська, клад. № 2, центр. алея.

БАЖЕНОВА Валентина Василівна, 1922, м. Харків. Гв. єфрейтор.

У черв. 1941 закінчила школу, працювала у госпіталі, згодом у 8-й дитячій інфекційній лікарні.

Верес. 1943 – лип. 1945: 2-й Укр. фр., 210 сп 4 гв. А, санінструктор.

Орден Вітчизняної війни, медалі: «За взяття Відня», «За взяття Будапешта».

Прож. у м. Харків.

БАЗАЛІЙ Георгій Олександрович, 1909, смт Борисівка Бєлгородської обл., РФ. Гв. ст. сержант.

Закінчив 7 класів СШ.

1941–1945: 142 сп 27 сбр 40 А РГК, ком. гармати. Учасник боїв на Курській дузі, визволяв Харківщину, Бєлгород, міста Чехословаччини та Австрії. У 1942 отримав контузію, ЕГ у м. Будапешт, Угорщина. У 1945 був поранений, ЕГ у м. П'ятигорськ Ставропольського краю.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

Працював робітником на заводі «Світло шахтаря», м. Харків.

Помер та похований у м. Харків.

БАЗАЛІЙ Катерина Юхимівна, м. Харків. Старшина медслужби.

Закінчила курси медсестер.

У 1942 призвана до лав ЧА РВК м. Харків, 276 сд 18 А, медсестра у шпиталі № 4547 для легкопоранених. Неодноразово рятувала життя поранених радянських бійців, віддаючи їм свою кров.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала у Харківській міській лікарні № 1.

Померла та похована у м. Харків.

БАЗІЙ Іван Дмитрович, 1927, с. Олексіївка Первомайського р-ну Харківської обл. Гв. підполковник. Член Національної спілки журналістів України, військ. кореспондент дивізійної газети «Вперед» та газети «Ленинское Знамя» Київського ВО.

Із 1942: Степ. фр., курси підготовки мінерів, 84 сапб, мінер. Зі спогадів: «Після наступальної операції на Бєлгород мене разом з іншими неповнолітніми направили в тил, на будівництво Владимирського тракторного з-ду. А звідти – на воєнний з-д у м. Нижній Новгород. У кінці 1944 – знову армія. Понад сім років служив у артилерії».

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі.

У 1962 закінчив журналістське відділення ВПШ у м. Київ. Працював власкором Харківської обласної газети «Красное знамя», а також у редакціях газет Первомайського р-ну «Знамя труда», Лозівського – «Радянське слово», Близнюківського – «Нове життя». Автор наукового нарису «Їх імена вічні» до 4-го тому Харківської обласної «Книги Пам'яті України», книг «Вірні сини Вітчизни. Книга Пам'яті Близнюківського р-ну», «Гвардія відважних».

Помер у 2009.

БАЛАШОВ Олександр Степанович.

«В дружной семье Балашовых росли три сына и три дочери. Мама была учи-

тельницей, отец – мастером производственного обучения в ФЗУ. В 1937 г. на семью обрушилось страшное горе – арест отца. После войны его реабилитировали.

На фронтах Великой Отечественной войны сложили головы старшие братья Александра Балашова. Сам же он в 1943 г. буквально со школьной скамьи ушел добровольцем в Красную Армию. После окончания авиатехнического училища в Ленинграде был направлен на фронт. До конца войны служил механиком по вооружению ИАП. Полк, куда прибыл юноша, входил в состав дивизии Василия Сталина. Там, вблизи Великих Лук, юный Саша Балашов принял боевое крещение во время яростной атаки немецких бомбардировщиков на аэродром. Брянск, Гомель, Познань, Бромберг, Ландсберг – таковы вехи боевого пути полка, в составе которого воевал Балашов. День Победы встретил в Германии. Двадцать восемь с половиной лет отдал Александр Степанович службе в Вооруженных Силах. Его последняя до выхода в запас должность – ст. инженер по вооружению Центра боевого применения ИА ПВО страны.

70-е годы – время бурного строительства города химиков Первомайский и его головного предприятия – химкомбината. После принятия правительством решения о создании Книги Памяти, на местах для выполнения этой объемной и очень кропотливой работы стали подбирать людей, способных справиться с ответственным государственным заданием. Руководство Первомайского р-на поручило А. С. Балашову возглавить эту работу. Книга должна была выйти в год полувекового юбилея Великой Победы. И она вышла. О том незабываемом времени, когда каждый день был отдан работе в архиве военкомата, бесчисленным поездкам по селам района, многократным проверкам полученных данных, Александр Степанович рассказывал подробно и очень интересно: «Все биографические данные погибшего воина заносились в специальные карточки. Дополнительно записывались сведения о родственниках. На этом основании в алфавитном порядке составлялись списки для будущей книги. Карточки составлялись по данным архива райвоенкомата, распечаток Центрального архива Минобороны и хозяйственных книг сельских советов. Ошибкой считалось занесение в Книгу Памяти здравствующего участника боевых действий. Поэтому списки погибших в годы войны вывешивались в сельсоветах, клубах, магазинах. Для уточнения данных записи в карточках зачитывались старожилам сел, вносились поправки. Достаточно сказать, что 213 фамилий были исключены из общего списка. Времени катастрофически не хватало, поэтому в выходные работали дома. Когда работа подошла к концу, пришло распоряжение: все материалы сдавать на украинском языке. На помощь пришли учителя. Надо было перевести 4180 заполненных карточек. За качественно и к сроку подготовленные материалы мы были отмечены благодарностью председателя ОГА А. С. Масельского».

Нинель Васильева

БАЛЬЗАКОВ Абіль, 1920, Мугоджарський р-н Актюбінської обл., Казахстан. Ст. сержант.

У 1939 призваний до лав ЧА Мугоджарським РВК. Проходив службу на Далекому Сході, залізничні війська. Учасник Курської битви, визволяв Харківщину. Закінчив війну у Калінінграді. Мав три поранення.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст.

Демобілізований у 1947. Проживав у м. Харків. Працював на ст. Харків-Пасажирський.

Помер у 2000. Похований: с. Цупівка Дергачівського р-ну Харківської обл.

БАРАНОВ Іван Іванович, 1922, с. Раменьє Тверської обл., РФ. Лейтенант.

Закінчив 8 класів, Чкаловське (нині Оренбурзьке) артилерійське військ. училище.

Учасник ВВВ та війни з Японією.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Праги», «За перемогу над Японією», ювілейні.

Закінчив Харківський машинобудівний технікум. Працював головою артілі сангігієни в м. Мерефа Харківського р-ну Харківської обл., потім – на заводі «Світло шахтаря».

БАРАНОВА Олександра Петрівна, 1918, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Мол. лейтенант, медсестра.

У 1938 закінчила фельдшерську школу, м. Харків. Працювала у лікарні смт Покотилівка Харківського р-ну, НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова.

Учасник ВВВ: госпіталь № 5995, ст. операційна медсестра.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працювала ст. медсестрою у лікарні, м. Харків, Жихар.

БАРИЛЬНИК Яків Тихонович, 1926, смт Писарівка (кол.) Вовчанського р-ну Харківської обл. Ст. сержант. Кандидат технічних наук.

«Я родился в слободе Писаревка Старосалтовского р-на Харьковской обл. Сейчас этого населенного пункта, моей «малой Родины», уже нет на картах, а над могилами моих далеких предков плещут волны искусственно созданного человеком Печенежского водохранилища. В 1934 г. наша семья переезжает на постоянное жительство в г. Харьков. В 1941 г. закончил 7 классов и поступил на 1-й курс Харьковского авиатехникума. С началом войны студентов техникума, в т. ч. и нашу группу направили на окопы в районе ст. Буды, где мы находились до тех пор, пока немцы вплотную не приблизились к нашим окопам. А когда оставшиеся из группы приехали в Харьков, то оказалось, что техникум уже эвакуировался в г. Саратов, а про нас в суматохе просто забыли. Через три дня, 25 октября, в Харьков вошли немцы. И с тех пор, на целых 16 месяцев над городом установились черные дни оккупации...».

У 1942 п'ятнадцятирічний юнак, працюючи на міській електростанції ГЕС-1, налагодив зв'язок з підпіллям, здійснював диверсії.

Лют. 1943 – 11.05.1945: радист 2 д-ну артп. Бойове хрещення прийняв у 1943 на Курській дузі. Брав участь у визволенні Харкова, Дніпропетровська, Правобережної України. Пройшов з боями Молдову, Румунію, Угорщину, Чехословаччину, Австрію. Був тричі поранений, контужений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу» (дві), чехословацькі (дві).

Зі спогадів: «Весна 1945 года. Боевой дух в армии, в том числе и в нашей 41-й гв. артбр РГК, был на высоте. После успешного завершения в феврале четырехмесячных уличных боев в Будапеште, нашей бригаде предстояло в Австрии очистить от гитлеровцев северные районы. На австрийской земле наш дивизион получил солидное пополнение из числа молодых ребят-остарбайтеров с чисто украинскими фамилиями: Рябоконь, Сивокобылка, Тягнирядно, Нетудыхата и др. Нас всех переодели в новое обмундирование: ведь мы вступали в Европу как освободители и должны были выглядеть соответствующе. Наше победное шествие по северной Австрии закончилось у города Цистерсдорф – центра нефтедобычи, за взятие которого наша бригада получила очередную благодарность Верховного Главнокомандующего. И Москва в этот вечер салютовала нам. Отсюда бригада круто повернула в сторону Чехословакии. Здесь были уже совсем другие встречи – с ликующими чехами. Тут, правда, тоже шли бои, порой очень даже жестокие, но ничто уже не могло остановить нашего порыва идти вперед, на Прагу. Двигались рывками, сшибая по дороге очередной немецкий заслон. На передней машине взвода управления нашего 2-го ди-

визиона сидел и я с полевой рацией на коленях, с которой прошагал от самого Белгорода. Получив боевое крещение на Курской дуге, я попадал иногда в такие ситуации, что уцелел только чудом. Так было при форсировании Днепра, на карпатских перевалах, в уличных боях в Будапеште и совсем недавно на плацдарме реки Грон. Врезалась в память встреча с жителями небольшого местечка недалеко от Брно. По обеим сторонам улицы стояло море нарядно одетых людей с букетами сирени, которыми забрасывали наши машины и тягачи с орудиями. И так продолжалось до тех пор, пока мы не проехали весь городок. Такие искренние встречи ждали нас в каждом селении, и казалось, вся Чехословакия благоухала в эти дни пряным запахом сирени как символом Победы. К весне 1945 г. полное наименование артбригады звучало так: 41-я гвардейская, армейская, Красноградско-Новоукраинская орденов Красного Знамени, Суворова, Кутузова, Богдана Хмельницкого бригада. А закончить войну довелось 11 мая 1945 под Прагой в красивом местечке Червеный Градек».

По війні працював на заводі ім. Шевченка і одночасно успішно навчався у вечірній школі робітничої молоді. У 1952 вступив до ХПІ на електромеханічний факультет за спеціальністю «електропривід». На останньому курсі інституту почав працювати у ВНДІ технології електромашинобудування: ст. інженер лабораторії електроніки і телемеханіки відділу електроавтоматики, керівник групи, нач. лабораторії, зав. сектора, нач. відділу. Закінчив з червоним дипломом Московський інститут патентознавства за спеціальністю «патентно-ліцензійна робота».

Із середини 70-х – член Ради ветеранів 7 гв. А, перший заст. голови Харківського обласного комітету Міжнародної Української Спілки ветеранів війни.

Зі спогадів про батька: «Отец уходил на фронт. Хотя мне и было тогда всего 14 лет с небольшим, день 22 июня 1941 года я запомнил на всю жизнь. В это воскресенье мы втроем – мама, отец и я – возвращались с Конного рынка. Когда по Салтовскому шоссе добрались до Дома Культуры завода «Серп и Молот» (он назывался тогда «Стахановский клуб»), то увидели там много озабоченных людей, которые стояли под репродуктором. Как раз в это время речь выступающего по радио закончилась, и мы услышали только последние слова: «Враг будет разбит, победа будет за нами!». В толпе собравшихся часто повторялось слово «война», но в это не хотелось верить. Через какое-то время речь Молотова зазвучала снова, и тогда мы окончательно поняли, что война действительно началась. На этот раз мужчины слушали угрюмо, а женщины откровенно плакали, как будто предчувствуя, что, возможно, в последний раз видят своих мужей. Плакала и моя мама. Началась мобилизация. Сперва брали более молодых. Отцу было 37 лет, поэтому в ближайшие дни следовало ожидать повестку. И вскоре мы ее получили – спустя 11 дней после начала войны, т.е. 3 июля. Я хорошо запомнил число, потому что именно в этот день Сталин выступил по радио с обращением к народу. Отец пока еще продолжал трудиться на своей 5-й обувной фабрике в столярном цехе. Он рассказал, что у них открыли еще один цех – секретный, в котором изготовлялись бутылки с зажигательной смесью для истребления танков. Кстати, еще до начала войны почти на всех заводах и фабриках появились такие закрытые цеха, в т.ч. на «Серпе и Молоте». На этом заводе работал мой двоюродный брат Павел в цехе, где выпускались детали для истребителя «Ястребок». Отсюда они отправлялись на авиазавод. 12 июля, как и было указано в повестке, мама с отцом ушли на призывной пункт в Сталинский (ныне Московский) райвоенкомат. Придя вечером домой, мама рассказала, что всех мобилизованных отправили на сборный пункт областного военкомата возле Южного вокзала. Когда на другой день мама и другие женщины пришли туда, то оказалось, что новобранцев из Сталинского района там уже нет. Женам

объяснили, что все мобилизованные находятся в Малиновских лагерях под Чугуевом. Добравшись туда, они узнали, что в этом огромном лесу сосредоточено более 3 тыс. уже обмундированных и остриженных солдат. На запасном пути стоял состав для отправки на фронт новоиспеченного воинского соединения. Все мужчины из нашего поселка попали в одно подразделение, хотя впоследствии судьба разбросала их. Мой отец сложил свою голову в самом конце войны, в боях за Берлин».

БАРКАЛОВ Іван Панфілович, 1926, Ставропольський край, РФ.

Дитинство пройшло в Калмикії і Астраханській обл.

Із берез. 1941 по листоп. 1943 працював рибалкою, пом. моториста-тральщика у колгоспі «Каспієць». У листоп. 1943 призваний до лав ЧА і прослужив до верес. 1982 пройшовши шлях від червоноармійця до полковника (1968) в Приволзькому, Воронез., Білорус., Закавказ., Прикарпатському, Одеському, Далекосхідному, Київському ВО, з 1960 – у ракетних військах стратегічного призначення.

Воював на 1-му Білорус. фр., рядовий, сержант, мінометник. День Перемоги зустрів у Берліні.

У 1948 закінчив Львівське військ.-політичне училище, у 1965 – Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка. У 1962 виконував інтернаціональний обов'язок у республіці Куба у званні підполковника, секретар парткому ракетного полку. Із 1963 по 1982 служив у Харківському гвардійському танковому училищі ім. Верховної Ради УРСР і в Харківському вищому командно-інженерному училищі ракетних військ ім. Крилова на різних посадах, 10 років на викладацькій роботі. Із 1982 по 1989 працював у ХПІ. Із 1990 – на громадській роботі в Харківському обласному комітеті Міжнародної Української Спілки ветеранів війни. У лют. 1988 створив Харківську групу воїнів-інтернаціоналістів, «кубинців» і до жовт. 2001 був її головою.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «Воїну-інтернаціоналісту» I ст. (Республіка Куба), ювілейні.

Помер у 2005.

БАРКАЛОВ Петро Іванович, 1923, м. Харків, Київський р-н.

До лав ЧА призваний у черв. 1941 Київським РВК, м. Харків. Ст. лейтенант.

Курсант арт. училища м. Луга Ленінградської обл., РФ. По закінченні присвоєно звання лейтенанта.

У 1942, поблизу м. Куп'янськ Харківської обл., потрапив у полон. Перебував у офіцерському. таборі військовополонених, Німеччина. У лют. 1945 визволений ЧА. Після перевірки брав участь у боях за міста Потсдам, Берлін, Німеччина. Був поранений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у 1947. Працював нач. зміни на Харківському турбінному заводі.

Помер 12.06.1985. Похований: міське клад., Журавлівка, Харків.

БАХТІНА Марія Григорівна, 1920, м. Богодухів Харківської обл.

Освіта середня медична.

Серп. 1939 – лип. 1941: працювала акушеркою в Булунгурському р-ні Самаркандської обл., Узбекистан.

Лип. 1941 – лют. 1942: 1-й Далекосхід. фр., 1 автохірургічний загін 35 А. Лют. 1942 – лип. 1943: 644 ППГ. Лип. 1943 – жовт. 1945: 656 ППГ 35 А, старшина, медсестра.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Японією», Жукова, «Захиснику Вітчизни», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

1946–1947: медсестра Ханкайської районної лікарні Приморського краю. 1965–1967: медсестра на Харківській обласній станції переливання крові.

1968–1979: медсестра 5-ї поліклініки м. Харків. 1979–1980: медсестра у поліклініці № 1 з-ду «Комунар», м. Харків.

БЕЗДІТКО Андрій Павлович, 1919, с. Крамарівка Коломацького р-ну Харківської обл.

У 1938 закінчив 10 класів Коломацької СШ, у 1941 – три курси Харківського ін-ту сільського господарства ім. Докучаєва.

У верес. 1941 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків і направлений на навчання в Академію хімічного захисту ім. Ворошилова, м. Ташкент, Узбекистан.

Із лип. 1942: Калінінський, Воронез. фр., 2 мсб 37 мбр 1 мк 53 А, нач. хімслужби. 5.12.1942 отримав тяжке поранення в р-ні м. Бєлий Тверської обл., перебував на лікуванні в госпіталі м. Свердловськ (нині м. Єкатеринбург). 10.08.1943 був удруге поранений поблизу смт Козача Лопань Дергачівського р-ну Харківської обл. Жовт. 1943 – лют. 1944: 2-й Укр. фр., 75 вптап 1 мк 53 А, нач. хімслужби. Брав участь у форсуванні р. Дніпро та визволенні м. Київ. Із трав. 1944: 1-й Білорус. фр., 144 окр. рота хімзахисту 37 мбр 53 А, ком. окр. роти хімзахисту; 216 зеніт. артп 9 тк, нач. хімслужби. Наприкінці берез. 1945 А. П. Бездітко отримав третє поранення. Після лікування, як фахівець сільського господарства, направлений до Берліна в групу радянської військової адміністрації в Німеччині, інспектор-агроном у військ. комендатурі р-ну Тельто-Флемінг.

Нагороджений 39 державними нагородами, в т.ч. 8 бойовими і трудовими орденами, з яких два ордени Леніна, Червоної Зірки, а також медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Із нагородного листа: «У нічному бою за переправу у р-ні с. Стрілецьке, у ніч з 4 на 5 серпня 1943 р. ст. лейтенант Бездітко замінив начальника штабу 2-го мсб, який вибув зі строю, швидко зв'язався з командирами, з'ясував ситуацію і прийняв рішення негайно наступати – підняв батальйон в атаку. У рукопашному бою було знищено декілька десятків гітлерівців. Тов. Бездітко особисто знищив одного німецького офіцера і трьох солдат. Під командуванням старшого лейтенанта Бездітка за період з 4 по 11 серпня 2-й мсб з боями оволодів населеними пунктами: Стрілецьке, Камишевате, Микояновка, Нова Дєрєвня, Крестове... Тов. А. П. Бездітко удостоєний нагороди Червона Зірка».

20.06.1946 звільнений у запас у званні капітана. Після закінчення сільгоспінституту ім. Докучаєва працював агрономом на Шебелинській МТС, потім – у партійних органах Балаклійського і Чугуївського р-нів. Із 1961 р. працював в органах державного управління: начальником обласного управління радгоспів, першим заступником голови виконкому Харківської обласної ради, а з 1968 по 1983 рр. – головою виконкому Харківської обласної ради. За цей час тричі обирався депутатом Верховної Ради СРСР, декількох скликань – депутатом Верховної Ради України. Почесний громадянин міста Харків (1999).

Помер 26.12.2000 р. Похований: клад. №2, вул. Пушкінська, 102, почесний квартал, ряд 2-й. Установлені меморіальні дошки на будинку по вул. Гіршмана, 17, на будинку середньої школи районного центру смт Коломак.

БЕЗРУЧЕНКО Юрій Дмитрович, 1921. Гв. полковник.

22.06.1941–9.05.1945: Півд.-Захід., Воронез., 1-й Укр. фр., артилерист-розвідник.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Із 1981 – викладач етики НТУ «ХПІ».

Понад 25 років Юрій Дмитрович пропрацював на кафедрі етики, естетики та історії культури. Доцент, заст. завідуючого кафедри, голова Ради ветеранів НТУ «ХПІ».

Помер 29.01.2009 у м. Харків.

БЕЙДІН Володимир Карпович, 1923. Полковник у відставці.

Учасник ВВВ: Воронез., 1-й, 2-й Укр. фр., розвідник. Зі спогадів: «У каждого участника

войны есть свой, особо памятный ему бой. Таким для меня был бой на Курской дуге 3 августа 1943 года. Незадолго до этого курсанты военных училищ страны, в том числе и Камышловского ВПУ, где я учился, прибыли под Белгород для пополнения 5-й Уд. гв. А. Мы попали в отличившуюся в Сталинграде 13 гв. дивизию генерала Родимцева.

Накануне 3 августа наш полк из второго эшелона выдвинули на передовую. В течение короткой летней ночи мы окопались. На рассвете получили боевую задачу прорвать вражескую оборону и создать брешь в обороне немцев для прохода танковых соединений. Наша дивизия была на острие удара в направлении на Харьков, Полтаву. Наша задача – прорвать глубокоэшелонированную оборону и овладеть Тамаровкой.

Рано утром, на рассвете, началась артподготовка, длившаяся три часа. На первом километре фронта огонь вело 300 орудий. Наша задача на этот день, преодолев мощные заграждения немецкой обороны (минные поля, ловушки, рвы, проволочные заграждения), захватить первую линию обороны и обеспечить проход танков вглубь немецкой обороны.

Настал момент атаки. По сигналу ракеты пошли в бой курсанты. Шли в бой по всем правилам военной науки, умело, поддерживая друг друга огнем, с перебежками от рубежа к рубежу. Мне, со своим расчетом станкового пулемета, приходилось поддерживать огнем атакующие цепи, поэтому я хорошо видел все поле боя на участке нашего батальона. Преодолели минные поля, сосредоточились для атаки и по сигналу ракеты все как один ринулись в атаку.

Ворвались во вражеские окопы и в короткой рукопашной схватке выбили немцев из первой линии. Преследуя их, мы к вечеру заняли и вторую линию обороны. В прорыв вошли танки, и началось наступление, в результате которого были освобождены Белгород, Харьков, Сумы, Полтава и др. города, и наши войска вышли к Днепру.

Но дорого стоил нам этот успех. Многие мои товарищи – курсанты, 18-20-летние ребята, так и остались лежать на Курской земле. В моей памяти остался этот день и этот бой, который эти ребята пронесли с таким мастерством и упорством, до конца выполнив свой воинский долг. К вечеру в этом бою был ранен и я...».

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., «За мужність», медалі.

Після війни – ст. науковий співробітник НДІ основної хімії, м. Харків. Кандидат технічних наук. Автор 120 друкованих робіт, має 25 авторських свідоцтв. Почесний громадянин м. Тараща Київської обл.

Помер у 2011.

БЕРЕЖНИЙ Павло Васильович, 1923, м. Харків. Ст. лейтенант.

У 1941 закінчив 10 класів Харківської СШ № 91.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків. У 1943 закінчив 1-е Київське Червонопрапорне арт. училище.

Учасник ВВВ: Брянський, 1-й Укр., 2-й Білорус. фр., комбат. Був поранений, горів у танку, отримав опік ноги.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни: протезист, технік, Харківський протезний завод, інженер-технолог, ст. інженер, Харківський ПромбудНДІпроект.

Помер 21.05.2002 у м. Харків.

БЕРЛІН Лев Ісайович, 1913, м. Харків.

«Слово о брате», Д. І. Берлін, інвалід ВВВ, заслужений тракторобудівник: «Мой брат начал работать на Харьковском паровозостроительном заводе (завод им. Малышева) сразу после окончания школы № 25. Был редактором цеховой стенгазеты. Когда на строительстве тракторного в 1931–1933 гг. была организована выездная редакция «Комсомольца Украины», ее редактор Юрий Жуков пригласил к сотрудничеству нескольких

харьковчан штатными и внештатными корреспондентами. Ведь о грандиозном строительстве должны были знать везде. Так мой брат стал активно работать в выездной редакции. Позже его пригласили в заводскую газету «Темп», которая более 70 лет выходит на заводе.

В 1940 г. во время финской кампании брат был мобилизован в ряды Красной Армии. В конце 1940 г. весь саперный батальон, в котором брат был замполитом, был переброшен в Литву, на границу, для строительства оборонительных сооружений. Война для них началась в три часа ночи 22 июня 1941 года лязгом гусениц танков, грохотом артиллерии, воем немецких самолетов, которые пытались в этом районе перейти границу Советского Союза, и пока вражеская авиация штурмом не разбомбила укрепрайон, ни мотопехота, ни танки фашистов не могли перейти границу. Это дало возможность организованно отступить к пограничным войскам Красной Армии, вступившим в неравный бой с фашистскими войсками. В тот же день, ночью, их саперная часть прибыла к Минску, где проходило переформирование частей отступающей Красной Армии в боеспособную силу. Вместе с пограничниками эти части приняли удар на себя. С кровопролитными боями отступали к столице – Москве. Их часть стояла возле города Калинина (Тверь), проводила минирование подступов к городу. Зимой 1941 был получен приказ подготовить на минном поле проходы танков, артиллерии и пехоты. Выполняя это боевое задание, один из саперов, который находился впереди брата, ломиком освободил от снега противотанковую мину, зацепил взрыватель – прогремел взрыв. Погибло несколько саперов. Мой брат оказался в центре начала взрывной волны, ему выжгло глаза, в тело впились осколки. Он был контужен. Придя в себя после тяжелой контузии и понимая, что он остался без глаз, Лев начал шарить вокруг, пытаясь найти свой пистолет, чтобы застрелиться. Подоспевшие санитары переправили его в полевой госпиталь, где ему оказали первую помощь. Затем его эвакуировали в тыловой госпиталь, в Новосибирск. Целых восемь месяцев продолжалась борьба за его жизнь. За это время из тела было вытащено почти полторы тысячи осколков от мин разной величины и формы. Целый год мы искали брата. Помогло мне в поисках брата мое начальство. Тогда я работал на военно-полевом заводе в районе между Саратовом и Сталинградом. Вскоре я получил письмо от брата и сначала не понял, почему оно написано не его рукой. Когда прочитал – понял горькую истину. Медицинская сестра, которая из госпиталя сопровождала брата в Казахстан, к матери, по дороге завезла его к профессору Филатову, клиника которого из Одессы эвакуировалась в Ташкент. Профессор осмотрел брата и сказал, что уже никто не сможет ему помочь, так как у него выжжены глазные нервы. Нужно было обустраивать жизнь незрячего человека. В Кзыл-Орде в эвакуации находились Киевский и Харьковский университеты. Брата приняли в Харьковский, сначала на подготовительный, а потом на первый курс исторического факультета. В 1946 г. университет вернулся в Харьков, учеба продолжалась. Когда ему читали материал, он спрашивал, какой номер страницы, запоминал целые абзацы напамять. После успешной защиты диплома брата оставили на кафедре истории КПСС для углубления знаний. После защиты диссертации и получения звания кандидата исторических наук, он более 30 лет проработал преподавателем на энергетическом факультете Харьковского политехнического института.

Лев Берлин ушел из жизни зимой 1998 г., прожив 85 лет, из которых незрячим инвалидом первой группы – 56 лет».

БЕРСЕНЄВ Петро Дмитрович, 1924, с. Дар Нікольського р-ну Вологодської обл., РФ. Рядовий.

До війни закінчив 7 класів. Працював у радгоспі.

У 1942 призваний до лав ЧА. Воював у складі 13 тд. Брав участь у визволенні Польщі, Угорщини, Австрії, Чехословаччини.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював буровим майстром у Харківській обл.

БЕССАРАБ Спиридон Данилович, 1913. Рядовий.

Черв. 1941 – верес. 1945: 214 ап, механік.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював у обласному навч. комбінаті.

Прожив у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

БЄЛОВИЦЬКИЙ Зіновій Сидорович, 1904. Рядовий.

22.06.1941–15.08.1942: 238 сп 81 сд 21 А. 7.04.1944 отримав поранення. До 18.05.1944 лікувався в ЕГ.

(«Книга Пам'яті України. Харківська обл.», том 12, с. 74: «Пропав без вісті 17.06.1942»).

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працював у радгоспі «Красный партизан», смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

БЄЛОВИЦЬКИЙ Карпо Терентійович, 1914, с. Парасковія Нововодолазького р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1931 закінчив школу ветеринарних фельдшерів. Працював у колгоспі ім. Шевченка ветфельдшером.

У складі 396 сп 6 А брав участь у боях за Керченську протоку, Крим, визволення Кенігсберга (нині м. Калінінград).

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

Після війни працював ветфельдшером.

БЄЛОХВОСТОВ Яків Максимович, 1920, с. Сорокіно Орловського р-ну Орловської обл., РФ. Полковник. Інвалід ВВВ.

У 1939 закінчив 10 класів, у серп. 1941 – військово-піхотне училище, м. Орджонікідзеград (кол.) Орловської обл.

22.06.1941: Північ.-Захід. фр., 86 сп 180 сд, ком. стрілецької роти; Крим. фр., 386 сд; Закавказ., Північ.-Кавказ., 1-й Укр., 1-й Білорус. фр., 1107 сп, 1105 сп 328 сд, нач. штабу. Під час боїв був двічі поранений: у серп. 1941 та тяжко у черв. 1942, ЕГ у м. Кисловодськ.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки (два), Кутузова III ст., Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького, медалі: «За взяття Берліна», «За визволення Варшави», «За оборону Кавказу», «За оборону Севастополя», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Із черв. 1945 по лип. 1950 перебував у складі Групи радянських військ у Німеччині. 1950–1953: студент Червонопрапорної ордена Леніна і ордена Суворова I ст. військової академії ім. Фрунзе, м. Москва. Після закінчення навчання продовжив службу у Південно-Уральському ВО на посаді ст. офіцера оперативного відділу штабу округу. Із 1958 по берез. 1961 – нач. факультету з військової підготовки у Харківському авіаційному інженерному військовому училищі, згодом – викладач військ. кафедри Харківського інженерно-економічного інституту. Із берез. 1961 по серп. 1972 – райвійськком Червонозаводського РВК м. Харків. У серп. 1972 звільнений у запас. Працював військовим керівником у Харківському педагогічному училищі. Має звання «Відмінник народної освіти України».

БЄЛЯЄВА (ШПЕНКОВА) Валентина Павлівна, 1921, Ісількульський р-н Омської обл., РФ. Мол. сержант.

До війни працювала рахівником у колгоспі «Інбекші» Ісількульського р-ну та у райраді Тсоавіахім, м. Ісількуль.

23.11.1942: 1 окр. жіноча добровільна сбр військ НКВС, саперна рота, пом. ком. взв. 12.07.1944–19.02.1946: АТС 91 окр. б-ну військ НКВС з охорони особливо важливих підприємств промисловості; 54 сп військ НКВС з охорони залізниці, діловод.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після демобілізації працювала у секторі партобліку Комінтернівського райкому партії, паспортисткою 18-го відділення міліції м. Харків. Прож. у м. Харків.

БЄСЄДІН Дмитро Михайлович, 1920, м. Бєлгород, РФ. Майор.

До війни закінчив 7 класів.

До лав ЧА призваний Бєлгородським МВК.

Учасник ВВВ, постачальник атп. Отримав осколкове поранення.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни – військ. представник на ХТЗ, згодом на Харківському авіазаводі. Прож. у м. Харків.

Помер 25.05.1999 у м. Харків.

БИЛИНА Григорій Артемович, 1915, с. Федорівка Харківської обл.

Лип. 1942 – квіт. 1945: 2-й Прибалт. фр., 79 тбр, капітан.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Помер 8.01.1973 у м. Донецьк.

БИСТРОВ Іван Дем'янович, 1897, с. Барханово Тумановського р-ну (кол.) Смоленської обл., РФ. Генерал-майор ветслужби.

1912–1916: працював робітником на тютюновій фабриці «А. Н. Богданов і К°», м. Санкт-Петербург.

У серп. 1916 призваний до царської армії.

У січ. 1918 закінчив військ. ветфельдшерську школу.

У 1918 призваний до лав РСЧА Московським ОВК.

Учасник Громадянської війни 1918–1920, боротьби з басмацтвом 1923–1927.

У 1928 закінчив курси удосконалення ветскладу в м. Ленінград, у листоп. 1933 – Військ.-вет. академію в м. Москва.

Брав участь у радянсько-фінляндській війні 1939–1940.

24.06.1941–9.05.1945: Резервний, Калінінський, Воронез., 1-й Укр., 3-й Прибалт. фр., нач. ветслужби фр.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени Червоного Прапора, Леніна.

По війні обіймав посаду нач. ветслужби Харківського ВО та Півд. групи радянських військ. У лип. 1948 звільнений у запас. Працював нач. ветслужби при Управлінні Південної залізниці, інженером проектного бюро Харківського управління проектно-монтажних робіт.

Помер 27.01.1988 у м. Харків.

БІЛЕНЕЦЬ Микола Андрійович, 1926, с. Вовчий Яр Балаклійського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Учасник ВВВ.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працював на хлібозаводі № 2 (ОРС НОД-2).

БІЛЕНКО Василь Остапович, 1925, смт Нова Водолага Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1933 переїхав до Харкова. У 1941 закінчив 7 класів української СШ м. Харків.

У жовт. 1941 добровільно призваний до лав ЧА Валуйським РВК Бєлгородської обл. у 176 зсп.

Після навчання, на початку 1943, направлений до 101 сп 35 гв. сд, 1 б-н, рота ПТР, 1 гв. А, рядовий, 1-й номер ПТР, комсорг роти ПТР.

...У ході зимових боїв війська Півд.-Захід. фр., у складі якого воювала 35 гв. сд, звільнили м. Ізюм та правобережну частину р-ну. Вдалося також очистити від гітлерівців невеликий плацдарм на лівому березі Сіверського Дінця. Він знаходився на стику Воронезького та Півд.-Захід. фронтів і мав важливе значення. Намагаючись повернути Ізюм, гітлерівські війська нанесли сильний контрудар. Район на південь від Ізюма став ареною важких боїв, які не припинялися вдень і вночі. З новою силою бої в р-ні Ізюма розпочалися під час битви на Курській дузі. 17–27 липня 1943 тут було проведено Ізюмсько-Барвінківську наступальну операцію. 35 гв. сд, у складі якої служив і 18-річний Василь Біленко, теж воювала на Барвінківському напрямі.

...Сопка 205, поблизу с. Кам'янка. 101 стрілецький полк 14 разів намагався взяти її штурмом...

За дорученням командира штабу б-ну комсорг Біленко п'ять разів доставляв цінні пакети у штаби військових підрозділів і особисто начальнику штабу 24-ї танкової бригади, розташованої в лісі поблизу Кам'янки. Там, під час бомбардування, Василь був вперше поранений...

Далі – напрям на Донбас. Жорстокі бої за с. Довгеньке. 101 сп втратив майже половину складу. Після того, як під час Донбаської операції (13–22 вересня 1943) 16 вересня Лозова і район були втретє і остаточно визволені від фашистських окупантів, 35-й і 38-й гвардійським стрілецьким дивізіям за наказом Верховного Головнокомандувача присвоєно найменування Лозівських.

21 вересня визволили м. Синельникове Дніпропетровської обл.

...35 гвардійська підійшла до лівого берега Дніпра. За день до форсування організували штурмовий загін із 120 бійців. У числі перших на штурм призначили комсорга Василя Біленка. Живими залишилися тільки 12. Трьом присвоєно звання Героя Радянського Союзу, решта – в тому числі Василь Біленко – були нагороджені орденом Червоної Зірки.

25 жовт. 1943 вже на другому березі Дніпра, під час бою за с. Микільське Дніпропетровської обл., сержант Василь Біленко підбив гусеницю ведучого ворожого танка. Через 45 хвилин наші відкрили артобстріл по танках. До вечора півсела було визволено. І знову – відповідальне завдання: доставити пакет. На світанку, коли вже повертався з пакетом-відповіддю, ворог відкрив вогонь. Василя було поранено в ліву ногу. Тільки опівдні санітари змогли забрати пораненого. Медсанбат, шпиталь у м. Куп'янськ, операція. Далі – ешелон до м. Махачкала, Дагестан. Їхали через Сталінград, який вже було визволено...

Після лікування, через дев'ять місяців, Василь Біленко повертається до Харкова. У 1948 вступає до музичного училища, після закінчення якого працює у Будинку культури смт Білий Колодязь Вовчанського р-ну художнім керівником. А у 1955 вступає на фізико-математичний факультет Харківського педінституту. Три роки викладав у 116-й СШ м. Харків, і майже 30 – в інституті інженерів залізничного транспорту (1962–1992). Спочатку – асистент кафедри фізики, майже 20 років – ст. викладач, останні сім років – пом. декана факультету автоматики, телемеханіки і зв'язку. Підготував близько 10 тисяч спеціалістів, за що був нагороджений медаллю «Ветеран праці», Почесними грамотами Міністерства шляхів сполучення і ЦК профспілки працівників залізничного транспорту, ректорату інституту інженерів залізничного транспорту ім. С. М. Кірова.

Та найщасливішим днем Василь Остапович вважає 9 Травня 1964 р., коли в кінотеатрі «Київ» йому вручили ордер на квартиру і орден Червоної Зірки, до якого був представлений 30 жовт. 1943-го і який через поранення (ногу пізніше довелось ампутувати) не отримав вчасно.

Нагороджений ветеран також орденами Вітчизняної війни І ст., «За мужність», медаллю «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Проживає у м. Харків.

БІЛОКІНЬ Іван Михайлович, 1900, с. Юрченкове Чугуївського р-ну Харківської обл. Рядовий сп. Інвалід ВВВ.

До війни працював у колгоспі.

До лав ЧА призваний у 1941 Чугуївським РВК Харківської обл. Воював на Калінінському фр. У 1942 відморозив пальці ніг і був комісований за станом здоров'я.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював колгоспником у с. Журавка Шевченківського р-ну Харківської обл.

Помер у 1975 в с. Журавка Шевченківського р-ну Харківської обл.

БІРУЛЯ Олександр Костянтинович, 1892, м. Новоолександрівськ (кол.) нині м. Зарасай, Литва. Інженер-майор. Доктор технічних наук. Заслужений діяч науки і техніки УРСР.

У 1916 закінчив Петроградський інститут інженерів шляхів сполучення.

У роки Першої світової війни брав участь у будівництві доріг і мостів на Західному та Румунському фронтах.

Із 1919 по 1925 працював на залізничному будівництві на Правобережній Україні, а у 1926–1927 – на спорудженні гідроелектростанції в р-ні смт Сутиски Тиврівського р-ну Вінницької обл.

У 1931 очолив кафедру будівництва та експлуатації автомобільних доріг ХАДІ. Разом з тим, з 1931 по 1936 обіймав посаду наукового керівника та заступника директора УНДІ безрейкових доріг. О. К. Біруля – один із видатних спеціалістів в області проектування, будівництва та експлуатації автодоріг, засновник наукових основ експлуатації автодоріг в СРСР. У 1935 отримав звання професора, у 1937 – ступінь кандидата технічних наук, у 1940 – доктора технічних наук. Особливої уваги заслуговує діяльність Бірулі у роки Великої Вітчизняної війни.

У верес. 1941 добровільно вступив до лав ЧА: заст. нач., головний інженер 6-го військово-дорожнього управління ЧА. З 1941 по 1943 Олександр Костянтинович забезпечував низку воєнно-технічних операцій у гірських районах Північного Кавказу і Закавказзя.

Ордени: Леніна, Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, медаль «За трудову доблесть».

1945–1959: директор ХАДІ. Із груд. 1956 – дійсний член Академії будівництва і архітектури СРСР. О. К. Біруля є автором 280 друкованих робіт: монографій, підручників, брошур, статей з питань будівництва і експлуатації доріг. Сьогодні кафедра будівництва та експлуатації автомобільних доріг носить ім'я професора О. К. Бірулі.

Помер у 1967.

ДАХО, ф. Р-6413, оп. 1

БІРЮК Андрій Опанасович, 1903. Сержант. Інвалід ВВВ.

У 1943 призваний до лав ЧА. Воював у складі 1089 сп 322 сд.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працював на Харківській взуттєвій фабриці № 5, цех № 19.

БІРЮК Дмитро Гнатович, 1918, Харківська обл. Сержант.

До війни закінчив 7 класів.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Карел., 4-й Укр. фр., б-н морської піхоти 23 полку 10 гв. сд 14 А; 31 оленево-лижна, гірськострілецька бригада, 126 гірськострілецький корпус, сержант.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Радянського Заполяр'я», «За відвагу», «За бойові заслуги» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: ордени Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора.

Працював у радгоспах «Волна Красная», ім. Калініна Сумської обл., управляючий, директор.

БЛАГОЙ Іван Онуфрійович, 1924, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Старшина I статті.

До війни закінчив 7 класів.

У жовт. 1942 призваний до лав ЧА. Проходив службу на Червонопрапорному Балтійському флоті. Брав участь в обороні Ленінграда.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

Працював на Харківському заводі ім. Фрунзе, в об'єднанні «Харківліфт».

БЛАГОЙ Степан Максимович, 1910, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Закінчив 3 класи.

Учасник ВВВ: 2-й Укр. фр., рядовий.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

Працював у дослідному КБ автоматики, столяр.

БОБРИЦЬКИЙ Степан Іванович, 1913, с. Городнє Краснокутського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Учасник ВВВ: 218 штурм. інж.-сапбр.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», ювілейні. Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За трудову відзнаку».

Працював на Сахаліні.

БОГОВИК Микола Йосипович, 1914, Дніпропетровська обл. Капітан III рангу, ст. офіцер відділення гідрографічного відділу флоту.

У 1933 закінчив технікум комунального будівництва, у 1937 – два курси сільгоспінституту, м. Дніпропетровськ.

У серп. 1937 призваний до лав ЧА. У 1939 закінчив Вище військ.-морське училище ім. Фрунзе, м. Ленінград.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940. Верес. 1939 – серп. 1941: Балт. флот, гідрографічні кораблі «Волна», «Волнорез», ст. ком. корабля. Серп. 1941 – трав. 1945: Балт. флот, ТЩ-58, ком. корабля. Із нагородного листа: «Боговик, як командир корабля ТЩ-58, брав активну участь у перевезенні 1 Уд. А з Лисячого Носу до Оранієнбаума (Ленінградська обл.). У важких умовах при морозі 13–20^0 С та при товщині льоду 20–25 мм під артобстрілом ворога, його корабель добре виконав бойове завдання».

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1952 закінчив курси при Військово-морській академії ім. Крилова. У жовт. 1955 звільнений у запас. Працював ст. інженером на заводі контрольно-вимірювальних приладів, на заводі тракторних двигунів, м. Харків.

Помер 28.09.1988 у м. Харків.

БОЖЕНКО Григорій Васильович, 1923, с. Филенкове Чутівського р-ну Полтавської обл.

До війни закінчив 7 класів.

У 1942 призваний до лав РСЧА Чутівським РВК Полтавської обл.

Учасник ВВВ, рядовий. Був поранений.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни повернувся до рідного села, працював на цукровому заводі у с. Филенкове. Прож. у м. Харків.

БОЖЕНКО Ольга Василівна, 1924, с. Филенкове Чутівського р-ну Полтавської обл. Рядовий.

У 1942 призвана до лав РСЧА і направлена до югославського партизанського загону під керівництвом Іосифа Броз Тіто, медсестра. Була тяжко поранена.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 демобілізована. Після війни працювала зав. бібліотеки на Харківському шкіряному заводі «Більшовик». Прож. у м. Харків.

БОЖЕНКО Федір Васильович, 1916, с. Филенкове Чутівського р-ну Полтавської обл. Сержант.

Закінчив 7 класів.

У 1937 призваний до лав РСЧА, 32 дорожньо-експлуатаційний полк, шофер. Із 1940 працював шофером на Харківському шкіряному заводі «Більшовик».

Із 23.06.1941: 1-й Укр. фр., 91 окр. авторота, шофер.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудовую доблесть».

Після війни продовжував службу: 92 транспортно-санітарна ескадрилья, шофер. У 1947 демобілізований. Працював шофером на Харківському шкіряному заводі «Більшовик».

Помер у листоп. 2000 в м. Харків.

БОЖКО Євген Костянтинович, 1923, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Берліна», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працював у проектно-дослідному інституті «Хардіпротранс».

БОЙЧЕНКО Степан Євдокимович, 1911. Рядовий.

27.07.1942–9.05.1945: 24 атб, шофер.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

По війні працював на Бабаївському авторемзаводі.

БОЛДИКІН Микола Якимович, 1914, с. Пімбур (кол.) Челно-Вершинського р-ну Самарської обл., РФ.

У верес. 1939 призваний до лав ЧА Таганрозьким МВК Ростовської обл.

Учасник ВВВ: окр. б-н зв'язку, 157 авіабаза; Ленінград. фр., рота зв'язку 282 сп 310 сд, телефоніст; Волхов., 3-й Прибалт. фр., 1016 сп 288 сд, ком. окр. роти зв'язку.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького, медалі: «За відвагу» (три).

1946–1988: робітник на Харківській макаронній фабриці.

БОНДАР (АРГУНОВА) Ольга Власівна, 1922, с. Піщане Вовчанського р-ну Харківської обл. Мол. сержант.

Навчалася в Московській обл. на швачку.

12.04.1942 призвана до лав ЧА РВК Московської обл., РФ.

12.04.1942 – трав. 1943: 415 зеніт.-артп. Трав. 1943 – жовт. 1943: Півд. фр., 1564 зеніт.-артп. Жовт. 1943 – черв. 1944: Північ. фр. ППО, 329 зеніт.-артп. Черв. 1944 – трав. 1945: Захід. фр., 1929 зеніт.-артп, зенітниця.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги».

У черв. 1945 демобілізована. Працювала швачкою на Харківській фабриці «Червона нитка».

БОНДАРЕНКО Григорій Іванович, 1906, смт Пісочин Харківської обл.

У 1919 закінчив початкову земську школу, потім Рокитянський сільськогосподарський технікум, згодом Інститут народного господарства. Після інституту працював агрономом. 1933–1934: ст. агроном, пом. директора радгоспу, агроном-інструктор з озеленення шосейних доріг Харківського обласного дорожнього відділу.

Учасник ВВВ. Перемогу зустрів у Чехословаччині.

У 1946 демобілізований. У 1956 закінчив Харківський педінститут. Працював вчителем історії Пісочинської СШ. Зібрав великий матеріал про земляків-пісочинців, які загинули в роки Громадянської

та Великої Вітчизняної воєн. У 1968 за ініціативи Григорія Івановича був створений музей бойової і трудової слави. Ветеран праці.

ДАХО, ф. Р-6166, оп. 1

БОНДАРЕНКО Іван Васильович, 1920, с. Огульці Валківського р-ну Харківської обл.

У квіт. 1937 закінчив ФЗУ при заводі ім. Шевченка, м. Харків. Квіт. 1937 – серп. 1940: завод ім. Шевченка, слюсар.

На військ. службу вступив добровільно 12.08.1940, Жовтневий РВК м. Харків. У трав. 1942 закінчив Чугуївську військ. авіац. школу пілотів.

29.09.1943–9.05.1945: Воронез., 1-й Укр. фр., 91 винищ. ап, льотчик.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За взяття Берліна», «За визволення Праги». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

Загинув 15.03.1955 під час виконання службових обов'язків у м. Потсдам, Німеччина.

БОНДАРЕНКО Максим Федотович, 1915, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Майор адмін.-тех. служби, інженер з авіаозброєння ап.

У 1933 закінчив ФЗУ Харківського трамвайного тресту. Працював слюсарем на заводі «Харкомтранс» та заводі «Червоний Жовтень». У 1935 добровільно став до лав ЧА. У 1937 закінчив школу авіатехніків з озброєння ім. Червонопрапорного комсомолу, м. Ленінград, у 1940 – курси удосконалення техскладу при 2-му Ленінградському військ. авіац.-тех. училищі.

22.06.1941–31.08.1941: Півд.-Захід. фр., 221 дальньобомбард. ап 48 дальньобомбард. ад, ст. технік з озброєння. 7.12.1941–5.05.1944: Захід. фр., 615 нічний бомбард. ап 10 змішаної ад, ст. технік ае з озброєння, інженер з озброєння. 6.08.1944–9.05.1945: Захід., 3-й Укр. фр., 615 штурм. ап 189 штурм. ад 17 ПА, інженер ап з озброєння. Брав участь у боях на тер. Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщини, Австрії.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У 1956 звільнений у запас у званні підполковника. Працював інженером, нач. відділу на Харківському приладобудівному заводі ім. Шевченка.

Помер 9.07.1990 у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

БОНДАРЕНКО Микола Митрофанович, 1924, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Майор.

Закінчив 10 класів.

16.04.1943: Півд.-Захід., 3-й Укр., 2-й Білорус. фр., ком. взв.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

Працював нач. відділу проектно-дослідницького інституту «Укрзалізничпроект».

БОНДАРЕНКО Микола Петрович, 1921, м. Балаганськ Усть-Удинського р-ну Іркутської обл., РФ. Полковник, заст. начальника політвідділу Харківського ВВКІУ ім. Крилова. Професор ХІРЕ.

Закінчив школу у с. Мала Камала Рибінського р-ну, Красноярський край, РФ, два курси Канського педучилища.

У 1940 р. призваний до лав ЧА. Служив у Амурській обл. У 1943 р. був направлений на навчання до Московського військово-політичного училища, яке евакуювалося у м. Шадрінськ Курганської обл. Після закінчення училища направлений на фронт: 1-й Білорус. фр., 1040 сп 295 сд, лейтенант, комсорг.

Визволяв Польщу, штурмував Берлін. Під час боїв за Берлін разом з розвідниками протягом однієї ночі М. П. Бондаренко організував доставку трофейних

фаустпатронів на передній край. Коли квітневої ночі 1945 р. гітлерівці контрударом намагались скинути 1040 сп із захопленого плацдарму в Одер, за допомогою цих фаустпатронів було знищено і пошкоджено тільки на ділянці оборони полку 17 танків і САУ ворога. За участь у цій операції разом з іншими він був нагороджений орденом Вітчизняної війни II ст. з наступним присвоєнням чергового військ. звання ст. лейтенанта.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст. (два), Богдана Хмельницького, медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

Після війни М. П. Бондаренко закінчив Військово-політичну академію ім. Леніна і був призначений нач. політвідділу окремої ракетної дивізії в Середній Азії, де брав безпосередню участь у формуванні перших бойових частин ракетних військ Рад. А. П'ять років служив заст. нач. Харківського ВВКІУ ім. Крилова. Після звільнення у запас протягом 22-х років працював у ХІРЕ. Захистив кандидатську дисертацію, пройшовши шлях від асистента до професора кафедри історії. У 1993 вийшов на заслужений відпочинок. Активний учасник ветеранського руху. Член прес-центру обласної ради ветеранів, опублікував у ЗМІ понад 150 статей.

Прож. у м. Харків.

БОНДАРЕНКО Микола Трохимович, 1920, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Закінчив 8 класів.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Учасник ВВВ: 1-й, 2-й і 3-й Білорус., 3-й Укр., 1-й Прибалт. фр. Учасник боїв за м. Сталінград, 198 тп, ст. сержант.

Ордени: Слави, Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Після війни працював секретарем Бабаївської селищної ради, зав. клубу, майстром у «Ремпобуттехніці».

БОРЗИХ Віктор Васильович, 1925, м. Харків. Технік-лейтенант зв'язку. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив 7 класів СШ № 9, ст. Основа, м. Харків. Вступив до ремісничого училища № 1 при заводі № 183 ім. Комінтерна, разом з яким у жовт. 1941 був евакуйований до м. Нижній Тагіл Свердловської обл.

10.10.1943 добровільно став до лав ЧА.

Жовт. 1943 – жовт. 1944: Прибалт. фр., 159 тбр, сержант, механік-водій. У квіт. 1944 закінчив військ.-танкову школу, отримавши звання сержанта та спеціальність механіка-водія танка. 23.10.1944 отримав тяжке поранення в р-ні м. Кенігсберг (нині Калінінград), перебував на лікуванні в ЕГ № 1908 у м. Казань, Татарстан. Берез. 1945 – трав. 1945: 364 зсп, ком. стрілецького відділення нестройового.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Із квіт. 1947 працював інженером-нормувальником на заводі «Трансзв'язок» МШС. У 1952 без відриву від виробництва закінчив вечірній університет марксизму-ленінізму при Харківському міському комітеті КП(б)У.

Помер 16.08.1968 у м. Харків.

БОРИСОВ Іван Фролович, 1920, с. Іваново Бельовського р-ну Тульської обл., РФ.

Після закінчення школи вступив до Тульського артучилища.

22.06.1941–9.05.1945: Брянський, Центр. фр., мол. офіцер зв'язку. Був двічі поранений і тяжко контужений.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. Працював постачальником продмагазину у с. Дмитрівка Барвінківського р-ну Харківської обл.

Помер у 2000.

БОРИСОВ Павло Степанович, 1920, с. Полтавка Полтавського р-ну Омської обл., РФ. Полковник.

У черв. 1941 закінчив військ. училище зв'язку, лейтенант.

Черв. 1941 – верес. 1941: Ленінград. фр., нач. зв'язку тб. Верес. 1941 – жовт. 1943: ком. радіовзв. Жовт. 1943 – трав. 1945: пом. нач. зв'язку УР.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького III ст., медалі: «За бойові заслуги», «За бездоганну службу».

По війні закінчив військ. академію, продовжував службу на посадах заст. ком. частини, гол. інженера з техчастини. Працював у ВІРТА ім. Говорова – викладач кафедри спецтехніки, оперативного мистецтва і тактики військ ППО, обчислювальної техніки. Із 1983 по 1995 працював на Харківському заводі електроапаратури.

Прож. у м. Харків.

БОРИСОВА Олена Михайлівна, 1926, м. Ленінград. Інвалід ВВВ.

22.06.1941–9.05.1945: див. народного ополчення м. Ленінград, рядовий.

Медалі: «Захиснику Вітчизни», Жукова, «60 років зняття блокади Ленінграда». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці», знак «Відмінник народної освіти України».

По війні закінчила сільгоспінститут за спеціальністю агрохіміка-грунтознавця. Працювала ст. лаборантом у Всесоюзному інституті рослинництва ім. М. І. Вавілова, м. Ленінград, а також близько 40 років учителем біології у гімназії № 116 м. Харків. О. М. Борисова створила і керувала профорієнтаційним клубом медиків «Колеги», є членом президії Харківського обласного комітету міжміської Української Ради ветеранів війни Ленінград. і Волхов. фр.

Прож. у м. Харків.

БОСИЙ Олександр Захарович, 1908, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 4 класи.

Працював на фабриці поліграфічних виробів.

Берез. 1943 – трав. 1945: 178 інж.-сапб 22 інж.-сапбр, сапер.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., ювілейні медалі.

Після війни працював різальником на фабриці поліграфічних виробів.

БОСЯК Михайло Іванович, 1909, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 2 класи.

Працював теслею у колгоспі «Шлях Леніна».

У 1943 призваний до лав ЧА. 1-й Укр. фр., зв'язківець; 13 мсбр, стрілець.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Після війни працював охоронником на заводі «Металоштамп».

БРАСЛАВСЬКИЙ Юхим Володимирович, 1925, м. Первомайськ Миколаївської обл. Ст. лейтенант медслужби, фельдшер 163 гв. окр. тб. Лікар вищої категорії, кандидат мед. наук. Інвалід ВВВ.

Працював паровозним слюсарем у транспортному відділі Центральних електромеханічних майстерень, ст. Пролетарська, Таджикистан.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА Пролетарським РВК Таджикистану. У жовт. 1944 закінчив Харківське військ. медучилище у м. Ашгабат, Туркменія.

Груд. 1944 – трав. 1945: 1-й Білорус. фр., 371 гв. самохід.-артп, мол. лейтенант медслужби, ст. військфельдшер. Під час боїв був двічі поранений. Із нагородного листа: «У боях за м. Познань, гв. мол. лейтенант Браславський, працюючи ст. фельдшером полку, багато зробив у справі евакуації поранених бійців та офіцерів полку з поля бою. Тільки з 26 січня по 7 лютого 1945 під час боїв на підступах до міста та вуличних боях т. Браславський евакуював із поля бою 26 поранених бійців та офіцерів зі свого полку.

Маючи у своєму розпорядженні санітарну машину, він негайно евакуйовував до госпіталю всіх, хто потребував невідкладної медичної допомоги, надаючи першу необхідну допомогу...».

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Перебував у складі Групи радянських військ у Німеччині. У трав. 1947 звільнений у запас. У 1954 закінчив Харківський медінститут. Працював зав. акушерсько-гінекологічного відділення Лозівської райлікарні Харківської обл., зав. відділення пологового будинку № 5 м. Харків, зав. акушерсько-гінекологічного відділення Центральної міської клінічної лікарні, Інституту оптимальної медицини, м. Харків.

БРАТАШ Захар Іванович, 1904, с. Черкаські Тишки Харківського р-ну Харківської обл.

У 1941 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

Учасник ВВВ: рядовий, стрілець.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у 1945. Працював на шкіряному заводі «Більшовик», м. Харків.

Помер у 1979.

БРАТАШ Іван Макарович, 1918, с. Черкаські Тишки Харківського р-ну Харківської обл. Гв. рядовий. Інвалід ВВВ.

15.08.1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

Серп. 1943 – січ. 1944: 62 збірно-пересильний пункт, автоматник, сапер. Січ. 1944 – трав. 1945: 165 окр. дор.-буд. б-н, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1946 демобілізований. Працював у ЖЕУ, м. Харків.

Помер у 1991.

БРАТАШ Петро Макарович, 1920, с. Черкаські Тишки Харківського р-ну Харківської обл.

У 1939 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

Учасник радянсько-фінляндської та Великої Вітчизняної воєн.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Проживав у м. Іжевськ, Удмуртія, РФ.

Помер.

БРЕДИХІН Віктор Титович, 1918, с. Новоєгор'євське Єгор'євського р-ну Алтайського краю, РФ. Майор, заст. нач. штабу з розвідки.

По закінченні 10 класів працював учителем СШ, закінчив два курси педінституту у м. Барнаул Алтайського краю.

У 1941 призваний до лав ЧА. У груд. 1941 закінчив прискорений курс Томського артучилища.

Груд. 1941 – серп. 1943: Воронез. фр., 691 артп 237 сд, ком. взв., пом. нач. штабу полку. Півд.-Захід. фр., 9 гв. гарм.-артбр 7 артд. Під час боїв отримав поранення. Листоп. 1943 – трав. 1945: 4-й, 3-й, 2-й Укр., Карел. фр., 9 гв. бр., нач. розвідки бр.

Ордени: Вітчизняної війни I ст. (два), Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, Богдана Хмельницького, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У листоп. 1948 закінчив Вищу офіцерську арт. штабну школу у м. Коломна Московської обл. У 1949 звільнений у запас. Працював у Харківському обласному комітеті ДТСААФ.

БРИДУН Лідія Іванівна, 1921, с. Бридуни Новосанжарського р-ну Полтавської обл.

Напередодні війни – студентка 1-го курсу Полтавського педінституту.

Учасниця бойових дій із черв. 1941-го. Санінструктор ППГ, старшина медслужби, 2-й Білорус., 3-й Прибалт. фр.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні – студентка факультету журналістики Харківського державного університету. Майже півстоліття віддала праці у засобах масової інформації – редакціях обласної газети «Соціалістична Харківщина» та міської «Вечірній Харків». Лауреат ряду журналістських премій. Удостоєна почесного знака «Золоте Перо». Із 1994 по 2000 рр. – науковий редактор Харківської обласної редакції Книги Пам'яті України. Останнім часом мешкала у м. Одинцово Московської обл., РФ.

Померла у груд. 2009.

БУБЛИК Іван Петрович, 1924, с. Пологи Охтирського р-ну Сумської обл. Сержант.

Закінчив 7 класів, військ.-інж. училище.

Брав участь у боях Півд.-Західд., Дон., 1-го Білорус. фр., 62 А, 5 Уд. А, сапер.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

Працював на заводі залізобетонних конструкцій № 1 об'єднання «Харківзалізобетон».

БУБЛИК Микола Васильович, 1923, с. Павлівка Друга Лозівського р-ну Харківської обл. Капітан. Кандидат економічних наук, доцент.

У 1939 вступив до Липкуватівського сільськогосподарського технікуму. У лип. 1941 евакуювався до радгоспу «Штурм» Ставропольського краю, де працював трактористом.

У 1942 призваний до лав ЧА.

Лип. 1942 – груд. 1944: Північ.-Кавказ., 2-й Укр., 1-й Білорус. фр., 61 сд, 26 тп 116 тбр 5 ТА, ст. сержант, кулеметник, мінометник, ком. гармати, механік-водій. У 1944 направлений на навчання до Полтавського танкового училища. Мав два поранення та контузію.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 звільнений у запас. У 1948 продовжив навчання у Липкуватівському сільськогосподарському технікумі. У 1954 закінчив Харківський зоотехнічний інститут. Працював гол. зоотехніком МТС Лозівського р-ну Харківської обл., зоотехніком колгоспу ім. Ілліча Дергачівського р-ну, зав. кафедри організації сільського господарства Харківського зооветеринарного інституту.

БУБЛИК Олександр Петрович, 1926, с. Пологи Охтирського р-ну Сумської обл. Рядовий.

Закінчив 4 класи.

У 1943 призваний до лав ЧА.

Півд.-Західд. фр., 254 зеніт. артп ППО.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медалі «За доблесну працю», «Ветеран праці».

Працював будівельником, будівельне управління № 23.

БУКРЕЄВ Олександр Олександрович, 1925, м. Самара, РФ.

У 1943 призваний до лав ЧА.

Стрілець Укр. див. У 1944 – мол. сержант, телефоніст, обслуговував аеродром.

Орден Вітчизняної війни, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Служив у в/ч 7879 бортстрільцем на літаку. У 1949 демобілізований. У м. Харків із 1950. Працював на Харківському авіаційному заводі, потім – шофером. Прож. у м. Харків.

БУЛАВІН Іван Степанович, 1915, Яковлєвський р-н Бєлгородської обл., РФ.

Закінчив 4 класи. Із 1930 по 1934 працював у колгоспі, із 1934 – на виробництві. У 1937 призваний до лав ЧА. Із 1939 працював на з-ді ім. Орджонікідзе, м. Челябінськ.

1941–1945: учасник ВВВ, рядовий.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 демобілізований. У 1948 закінчив школу ФЗУ № 2. Працював шофером у Харківському облсільбудтресті «Укррадгосптранс», м. Харків.

БУЛГАКОВ Михайло Васильович, 1910, с. Погорєловка Корочанського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Гв. лейтенант, ком. бат. 76-мм гармат. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив хімічний факультет Харківського державного університету. Лют. 1942 – квіт. 1942: курси «Выстрел», м. Чирчик Ташкентської обл., Узбекистан.

7.09.1939–31.10.1939: ком. взв. управл. д-ну 360 артп, Західна Білорусь.

Квіт. 1942 – січ. 1944: 2-й Укр. фр., 6 гв. десант. сп, ком. бат. У січ. 1944 був тяжко поранений. Січ. 1944 – листоп. 1944: лікувався у шпиталі, м. Харків.

Орден Вітчизняної війни, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

5.10.1944 звільнений із кадрів Збройних Сил СРСР.

1951–1959: СШ № 13, викладач хімії. 1959–1979: Харківський хіміко-механічний технікум, викладач.

Помер 18.10.1986 у м. Харків.

БУЛГАКОВ Сергій Володимирович, 1907, слобода Котельна Плота (кол.) Новооскільського р-ну Белгородської обл., РФ.

У 1924 закінчив Обоянську СШ Курської обл. Працював учителем Любостанської школи Большесолдатського р-ну Курської обл., а також директором у різних школах. До початку війни закінчив три курси Воронезького педінституту.

Учасник ВВВ: Брянський, Центр., 1-й, 2-й, 3-й Білорус. фр., 954 сп 194 сд 48 А, сержант, артилерист полкової артилерії.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги» (дві), «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав 11 подяк від Верховного Головнокомандувача. Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю», значок «Відмінник народної освіти УРСР».

По війні працював директором Покотилівської початкової (потім восьмирічної) школи Харківського р-ну Харківської обл. Близько 40 років присвятив педагогічній роботі.

Помер 24.02.1975. Похований: смт Покотилівка Харківського р-ну Харківської обл.

БУРЛАКА Петро Никифорович, 1924, с. Кочубеївка Новосанжарського р-ну Полтавської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

Закінчив 7 класів.

У 1942 призваний до лав ЧА. Брав участь у боях на Волхов., Ленінград., Прибалт. фр., рядовий, стрілець, автоматник.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Слави II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Після війни працював охоронником у колгоспі «Шлях Леніна», зав. складу ст. Основа, Південна залізниця, м. Харків.

БУРОВ Микола Олександрович, 1904, с. Свистуново Даниловського р-ну Ярославської обл., РФ. Сержант.

Закінчив 4 класи.

Жовт. 1941 – квіт. 1943: окр. б-н зв'язку 32 сп. Квіт. 1943–1945: 416 бао, телефоніст.

Нагороджений медалями. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював фрезерувальником на Харківському заводі «Світло шахтаря».

БУРЯК Євген Іванович, 1925, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Навчався у ФЗУ при ХТЗ. Троє рідних братів Євгена Івановича – Микола, Володимир та Олександр – з 1941 перебували на фронті. Батько, Іван Петрович, народився у Білорусі. У 1942 був повішений нацистами за участь у підпіллі.

Разом із ХТЗ Євген Іванович був евакуйований на Урал, у м. Нижній Тагіл, Пригородний р-н Свердловської обл., РФ.

У берез. 1942 Є. І. Буряк добровільно призваний до лав ЧА Нижньотагільським МВК та направлений у школу снайперів, м. Перм. Груд. 1942 – січ. 1943: учасник оборони Сталінграда, рядовий 90 сп 95 сд. Був контужений у бою, лікувався в шпиталі № 2968 поблизу Москви. 19–20 серпня 1943 воював на Курській дузі. У верес.–жовт. 1943 визволяв територію Правобережної України у складі 90 сп 75 гв. сд. Був тяжко поранений в руку під час форсування Дніпра. У груд. 1943 – січ. 1944: Білорус. фр. 12.04.1945–3.05.1945: пройшов з боями Східну Пруссію, брав участь у взятті Кенігсберга. 15.01.1944 у боях за м. Чернігів отримав три осколкові поранення в голову.

Є. І. Буряк був нагороджений бойовими орденами Червоного Прапора, Червоної Зірки та Слави III ст. За вислугу років: ордени Вітчизняної війни I ст., «За мужність» III ст.

22.11.1945 звільнений у запас. Із 1946 працював на з-ді «Південкабель» на посадах контролера, ст. контролера, нач. ділянки, нач. лабораторії механічного цеху. Після війни Євген Іванович захопився малюванням картин на кришках для консервації. У колекції ветерана понад 500 картин найрізноманітнішої тематики: Велика Вітчизняна війна, харківські міські мотиви, портрети видатних земляків, письменників та поетів, Героїв Радянського Союзу, флора та фауна. Чимало «картин-кришок» художник подарував школам і бібліотекам Харкова та Києва, друзям і знайомим.

Проживає у м. Харків.

В

ВАВІЛОВ Пилип Микитович, 1921, с. Прудок Кричевського р-ну Могильовської обл., Білорусь. Капітан, штурман винищ. авіації.

Листоп. 1942 – січ. 1943: Півд. фр., 33 див., ком. відділення. Черв. 1943 – верес. 1944: 4-й Укр. фр., 61 ап, штурман літака; 1-й Білорус. фр., штурман літака. У верес. 1944 отримав поранення. 9.08.1945–3.09.1945: 66 ап, штурман літака.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Помер 21.03.1987 у м. Харків.

ВАЗЯГІН Володимир Іванович, 1919, смт Буди Харківської обл. Майор, ст. інженер зі стрілецького озброєння Управління 73 бомбард. ад 5 ПА.

У 1938 закінчив 2-е Ленінградське військове авіатехнічне училище.

10.08.1941–9.05.1945: 746 ап ДД 3 ад ДД, технік з авіаозброєння; 25 гв. ап ДД 45 ад ДД, заст. інженера ае з озброєння.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени Червоної Зірки, Червоного Прапора.

Після війни продовжував службу у Рад. А. 22.05.1959 звільнений у запас. Працював техніком, бухгалтером на Будянському фаянсовому заводі.

Помер 1.03.1989 у м. Харків.

ВАКУЛЕНКО Іван Мартинович, 1912, м. Люботин Харківської обл. Капітан техслужби, викладач навчально-тренувального ап.

У 1932 закінчив Харківський технікум зв'язку, у 1940 – курси ремонтників з електрорадіообладнання при Московському авіатех. училищі.

1.09.1941–1.01.1945: Півд.-Захід., Сталінград. фр., 39 пересувні авіац. майстерні 8 ПА, нач. електрорадіоцеху; Півд., 1-й Укр., 4-й Укр. фр., 5 окр. сан. ап, ст. технік-лейтенант, заст. ст. інженера полку з електроспецобладнання.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу

років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «Китайсько-Радянська дружба» (дві).

У 1957 звільнений у запас. Працював ст. інженером у Міністерстві комунального господарства Казахської РСР, інженером у Міністерстві енергетики та електрифікації Казахської РСР, інженером на Харківському машинобудівному заводі «Світло шахтаря».

Помер 20.08.1977.

ВАЛЬЧЕНКО (НІКОНОВА) Марія Іванівна, с. Пархомівка Краснокутського р-ну Харківської обл.

У 1941 відбувся випуск групи медичних сестер оборонного гуртка, де навчалась і учениця Пархомівської середньої школи Марія Вальченко. Дівчина мріяла про медичний інститут. Та війна все змінила. Із спогадів: «Последние части Красной армии покидали Краснокутск. С маршевой ротой, которая с боями отходила в сторону Богодухова, ушла и я с санитарной сумкой через плечо. Так началась моя военная жизнь. В Харькове был сформирован санитарный поезд с тяжелоранеными бойцами, куда меня и направили. Сказать, что работы было много, значит ничего не сказать. Мы буквально падали от усталости. Под Славянском поезд с красными крестами атаковали три «мессера». Они как коршуны налетели на беззащитный состав. Одна бомба попала в цель. Пулеметные очереди прошивали вагоны с ранеными. Загорелся паровоз. Но тут на выручку подоспели наши «ястребки». Вскоре подошел другой эшелон, куда мы перенесли оставшихся в живых бойцов. Поезд двинулся на Казань. Уже оттуда меня направили в 16-й запасной полк 44-й стрелковой дивизии. Осенью 1941 в сражениях под Изюмом я получила свое боевое крещение. Не скрою, было страшно, но я пересилила боязнь. На себе вытаскивала раненых из огня. Вместе с родным полком прошла дорогами Украины, Белоруссии, Польши, Восточной Пруссии. Никогда не забуду форсирование Днепра, Западного Буга, Вислы, Одера. А потом была знаменитая встреча на Эльбе. Мы на миг позабыли, что все мы солдаты из разных стран, белые и черные. Это была встреча людей, вдруг почувствовавших себя братьями, и мы обнимали друг друга с радостными слезами на глазах. В битве за Берлин мне участвовать не довелось, но мы громили врага на острове Рюген, где сосредоточились отборные отряды эсэсовцев, охранявших ангары с самолетами. Но в Берлине все же побывала – после его падения».

Нагороджена орденами та багатьма медалями.

ВАНТУРІНОВ ***Микола Михайлович***, 1911, с. Медведь Солецького р-ну Новгородської обл., РФ. Генерал-майор, ком. Закавказького корпусу ППО.

У 1932 закінчив 1-у Ленінградську артшколу, нормальний курс.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

22.06.1941–1.02.1945: Ленінград. фр., оперативний відділ штабу артилерії, пом. нач.; заст. нач. 1-го відділу Управління ППО.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки.

10.12.1958 звільнений у запас. Працював майстром виробничого навчання у штабі ЦО Харківської обл.

Помер 1.01.1993 у м. Харків.

ВАРЧЕНКО Дмитро Йосипович, 1908, м. Богодухів Харківської обл. Підполковник, нач. автошколи артд.

У 1930 призваний до лав РСЧА Богодухівським МВК. У 1936 закінчив Орловське бронетанк. училище ім. Фрунзе.

13.02.1942 – лют. 1944: Центр., Захід., Калінінський, Воронез. фр., 200 тбр 6 тк 1 ТА, заст. ком. тб. 1-й Укр. фр., 45 тбр 11 тк 1 ТА, гв. капітан, ком. тб. Був тричі поранений: 15.11.1942 у бою в р-ні м. Ржев, 18.07.1943 під час битви на Курській дузі, 7.02.1944 – в р-ні м. Вінниця.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени Червоного Прапора, Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги». Отримав п'ять подяк від Верховного Головнокомандувача.

По війні викладав в Ульяновському піхотному училищі, 1-му Саратовському танк. училищі, Мелітопольському інституті ім. ОДПУ, працював у Калінінградському Червонопрапорному мін.-арт. училищі ім. Красіна. У 1955 звільнений у запас. Працював зав. складу ПММ Богодухівського навчального авіацентру ДТСААФ.

Помер 11.08.1989 у м. Богодухів Харківської обл.

ВАРШАВСЬКИЙ Олександр Мойсейович, 1912, м. Кобеляки Полтавської обл. Інженер-підполковник, заст. нач. 112-го Управління інж. робіт.

У 1929 закінчив курси при Центральному інституті праці, м. Харків, у 1937 – Харківський інститут комунального будівництва. Працював виконробом у будівельних конторах «Союзпродмаг» та «Стальторг», м. Харків.

У берез. 1941 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків.

25.06.1941–10.07.1941: Білорус. Особливий ВО, 3-е Управління військ.-польового будівництва, інженер-фортифікатор. 15.10.1941–11.09.1942: Захід. фр., 5-е Управління військ.-польового будівництва, 2 інж.-сапбр, інженер-фортифікатор. 1.03.1943–20.04.1944: 147 окр. інж. сапб 2 інж.-сапбр., заст. ком. б-ну. 1.05.1944–9.05.1945: 2-й Білорус. фр., 147 окр. інж.-сапб 2 інж.-сапбр, капітан, заст. ком. б-ну, нач. 2-го відділення штабу бр. У лип. 1942 закінчив курси мол. лейтенантів при інж. управлінні Захід. фр. 19.03.1945 отримав поранення під час боїв поблизу м. Данциг (нині м. Ґданськ), Польща.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бездоганну службу» I ст.

У 1962 звільнений у запас. Працював заст. нач. виробничого відділу 27 Управління начальника робіт, ст. інженером-інспектором у в/ч 71347, м. Харків.

Помер 26.08.1992 у м. Харків.

ВАРШАВСЬКИЙ Пінхус Борисович, 1908, м. Нікополь Дніпропетровської обл. Капітан адмінслужби, нач. фін.-планового відділення складу.

У 1932 закінчив Харківський музично-театральний інститут. Працював музредактором Чернігівського та Харківського облрадіокомітету.

Квіт. 1942 – трав. 1945: Півд.-Захід., Сталінград. фр., 462 окр. д-н малокаліберної зеніт. артилерії, зав. діловодства; Сталінград., Дон., Центр., Білорус., 1-й Білорус. фр., 325 арм. зеніт. артп ППО 16 ПА, зав. діловодства, нач. фін. забезпечення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У груд. 1956 звільнений у запас. Працював нач. клубу Курязької дитячої трудової колонії.

Помер 27.02.1988 у м. Харків.

ВАСЕНКО Олександр Митрофанович, 1921, Калачинський р-н Омської обл., РФ. Капітан, ком. корабля 1216 навчально-тренувального ап 69 ПА.

У 1940 призваний Бєловським РВК Кемеровської обл.

У верес. 1943 закінчив Новосибірську військ. авіац. школу льотчиків авіації ДД, у черв. 1944 – Кирсановську (Тамбовська обл.) військ. авіац. школу нічних екіпажів АДД, у лип. 1945 – 2-у Івановську Вищу офіцерську школу нічних екіпажів АДД.

9.08.1945–3.09.1945: 10 дальньобомбард. ап 33 ад 9 ПА, мол. лейтенант, льотчик.

Медаль «За перемогу над Японією». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги». За участь у війні з мілітаристською Японією отримав подяку від Верховного Головнокомандувача.

У 1958 звільнений у запас. Працював комендантом аеродрому, інспектором Вовчанського авіац. навчально-тренувального центру ДТСААФ Харківської обл., нач. 2-ї та 35-ї професійних пожежних частин, м. Вовчанськ.

Помер 13.03.1992 у м. Вовчанськ Харківської обл.

ВАСИЛЕНКО Максим Трифонович, 1918, с. Миколаївка Перша Близнюківського р-ну Харківської обл. Лейтенант, ком. кулемет. взв. 28 сп 75 сд 4 А. Інвалід ВВВ.

Закінчив 5 класів Миколаївської НСШ, у 1940 – полкову школу при 47 мсп, м. Одеса.

У 1941 був контужений. 15.04.1942–11.08.1942: Півд. фр., стр. відділення. 11.08.1942 поранений, ЕГ № 1613.

У 1944 закінчив Краснодарське стрілецько-кулемет. училище.

Медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

8.09.1946 звільнений у запас. У 1950 закінчив курси майстрів при Харківському молочному комбінаті. Працював майстром молокозаводу при Лозівському комбінаті «Головмолоко».

Помер 1.06.2006 у м. Лозова Харківської обл.

ВАСИЛЕНКО Сергій Андрійович, 1914, с. Нова Олександрівка Печенізького р-ну Харківської обл. Лейтенант, інструктор 4-ї частини Октябрського РВК, м. Курган-Тюбе, Таджикистан. Інвалід ВВВ.

У 1936 призваний до лав ЧА Печенізьким РВК Харківської обл. У 1940 закінчив Одеське артучилище.

Черв. 1941 – серп. 1941: Півд. фр., 278 сп 51 сд, комбат. У серп. 1941 під час боїв отримав тяжке поранення. До черв. 1942 перебував на лікуванні в ЕГ № 3034, м. Грозний, РФ.

У квіт. 1944 звільнений у запас. Працював зав. магазину № 30/33 Ленінського райхарчоторгу м. Харків.

Помер 27.02.1992 у м. Харків.

ВАСИЛЬЄВ Василь Дмитрович, 1924, м. Кострома, РФ. Гв. полковник.

Серп. 1942 – черв. 1943: курсант 1-го Горьковського танкового училища. Черв. 1943 – берез. 1944: 4-й Укр. фр., 36 гв. тбр 4 гв. мк, ком. середнього танку. Берез. 1944 – берез. 1945: 3-й Укр. фр., 36 гв. тбр, офіцер зв'язку полка. Берез. 1945 – трав. 1945: 2-й Укр. фр., 36 гв. тбр 4 гв. мк, нач. штабу тб. Будучи командиром танкового взв. 4-го гв. Сталінградського мк, пройшов з боями від Сталінграда до Середземного моря, визволяючи Україну, Молдову, Румунію, Болгарію, Югославію.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., медалі.

Почесний громадянин міст Орджонікідзе (Україна), Комрат (Молдова) і Бургас (Болгарія). До 1965 продовжував службу у Рад. А. Закінчив ВАММ ім. Сталіна. Командував танковим полком, пізніше – ракетним полком стратегічного призначення. Працював старшим викладачем, заст. нач. кафедри № 01 Вищого військового командного училища ім. Крилова, нач. штабу ЦО виробничих підприємств «Харківенергоремонт», нач. штабу ЦО НВО «Хартрон».

Помер 6.03.2010.

ВАСИЛЬЄВ Петро Матвійович, 1909, с. Троїцьке Тюкалинського р-ну Омської обл., РФ. Капітан техслужби, технік авіаланки, 389 винищ. ап 42 винищ. ад, Північно-Кавказький ВО.

Із 1933 працював робітником на паровозоремонтному заводі, м. Омськ, рахівником у с. Троїцьке. У 1938 закінчив Омський фінансово-економічний технікум.

22.06.1941–9.05.1945: Білорус. ВО, 127 винищ. ап, технік авіаційний мол.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Ленінграда», «За взяття

Берліна», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

31.10.1960 звільнений у запас. Працював лаборантом у Харківському авіаінституті, завгоспом у Харківському державному театрі ляльок ім. Афанасьєва.

Помер 1.12.2005 у м. Харків.

ВАСИЛЬЧЕНКО Борис Пилипович, 1915, с. Полкова Микитівка Богодухівського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

19.08.1941–9.05.1945: 956 окр. б-н зв'язку, стрілець.

Медалі: «За відвагу», «За визволення Праги», «За взяття Берліна».

Після війни працював ст. стрілочником залізниці на ст. Богодухів Харківської обл.

Помер у 1999 в м. Богодухів Харківської обл.

ВАСИЛЬЧЕНКО Василь Пилипович, 1926, с. Полкова Микитівка Богодухівського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1943 призваний до лав ЧА Богодухівським РВК Харківської обл. Рядовий, сп. Під час боїв за визволення м. Полтава, у верес. 1943, отримав тяжке поранення, тому був комісований з військ. служби.

Працював робітником на цукровому заводі.

Помер.

ВЕЛИКА Ксенія Антонівна, 1919, смт Великий Бурлук Харківської обл. Рядовий.

Закінчила 8 класів, курси економістів.

Із 1943 – вільнонаймана. Служила в залізничних військах 2-го Укр. фр. Учасник війни з мілітаристською Японією.

Медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Працювала у радгоспі «Красный партизан», смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ВЕЛИКИЙ Володимир Іванович, 1926, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 7 класів.

У 1943 призваний до лав ЧА. 1-й Укр. фр., 7 гв. А, мотострілецький полк, снайпер.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За доблесну працю».

Демобілізований у 1950. Працював механіком-наладчиком вимірювальних приладів на Харківському заводі.

ВЕЛИКИЙ Іван Григорович, 1917, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Груд. 1943 – трав. 1945: 2-й Укр. фр., 40 сп, 102 сп, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Відділення робітничого постачання НОД-2 Південної залізниці.

ВЕЛИКОДНИЙ Михайло Самсонович, 1916, с. Сергіївка Білопільського р-ну Сумської обл. Підполковник, заст. із політчастини ком. гв. ап.

1935–1937: Білопільська МТС, агроном.

У 1938 закінчив авіатехнічне училище у м. Вольськ Саратовської обл.

22.06.1941–15.08.1942: 11 винищ. ап ППО, авіатехнік. 15.08.1942 – квіт. 1945: 429 винищ. ап, механік і технік ланки. Серп. 1945 – верес. 1945: участь у війні з мілітаристською Японією.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Японією».

У 1950 закінчив заочно Військово-політичну академію ім. Леніна.

Помер 12.09.1988.

ВЕЛИЧКО Олександр Євгенович, 1924, м. Харків.

Січ. 1943 – трав. 1945: 1 мсд, ком. відділення; 10 окр. стр. протитанк. див.; 2 військ.-десант. див., ком. відділення; 181 тбр 3 тк, механік-водій; 54 сд, старшина, ком. взв.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Будапешта», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Праги».

По війні продовжував службу у Київському танк. училищі. Демобілізований у 1947. Працював заст. нач. відділу стандартизації СКБ інституту «Укрелектромаш».

Помер у черв. 1988 в м. Харків.

ВЕРГУН Михайло Корнійович, 1926, с. Скрипаї Зміївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1933, під час голоду, опинився в дитячому будинку м. Харків. У 1940 закінчив 7 класів і повернувся додому, в с. Скрипаї.

У 1943 був призваний до лав ЧА і через 18 днів направлений на фронт до 986 роти зв'язку. Брав участь у боях у складі Калінінського фр. Визволяв Великі Луки, Мінськ, Невель, Західну Білорусь і Західну Україну, Ідрію (Словенія). Будучи зв'язківцем 7 полку зв'язку 3-ї Уд. А 2-го Прибалт. фр. і 3-го Білорус. фр., визволяв міста Польщі і Німеччини. Штурмував місто-фортецю Кенігсберг. Перемогу зустрів поблизу Берліна. Після боїв у Східній Пруссії воював проти японських мілітаристів.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст, медалі.

Службу в Рад. А закінчив у 1950. 1951–1966: працював у міліції. Із 1966 по 1983, після виходу на пенсію, працював нач. пожежної охорони в/ч.

ВЕРЕТЕЛЬНИК Володимир Амвросійович, 1917, смт Золочів Харківської обл. Підполковник, заст. нач. штабу з оперативної і розвідувальної частини, 9 гв. винищ. ап ППО, Туркестанський корпус ППО.

Із 1933 працював діловодом Золочівської сільради. У 1939 закінчив робітфак Харківського інституту інженерів транспорту, у 1940 – Московське авіаційно-технічне училище.

22.06.1941–9.05.1945: Ленінград. фр., 154 винищ. ап; Калінінський, Захід. фр., 522 винищ. ап 215 винищ. ад, радіомеханік; Захід. фр., 813 винищ. ап 215 винищ. ад 1 ПА, нач. зв'язку полку.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За визволення Варшави», «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

10.06.1960 звільнений у запас. Працював ст. інспектором 1-го відділу Харківського електромеханічного заводу.

Помер 3.05.1968 у м. Харків.

ВЕРИЖЕНКО Іван Пантелеймонович, 1915, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Закінчив 7 класів.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Черв. 1941–1944: Півд. фр., 18 А, 47-й полк зв'язку, механік; Закавказ. фр., ст. сержант.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював на Харківському заводі електротехнічного обладнання слюсарем-інструментальником.

ВЕРИЖЕНКО Павло Лукич, 1927, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

Закінчив 7 класів.

До лав ЧА призваний у 1944, 429 сп, кулеметник-артилерист, ком. взв. Учасник війни з японськими мілітаристами.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Японією», ювілейні.

Харківський завод контрольно-вимірювальних приладів, завод «Світло шахтаря», слюсар.

ВЕРЛОКА Степан Іванович, 1908, м. Харків. Підполковник, нач. штабу буд. б-ну 46 окр. аеродромно-буд. полку.

Навчався у Харківському буд. технікумі. 1924–1930: робітник Харківського електромеханічного заводу.

У груд. 1930 призваний до лав ЧА Харківським ОВК. У 1931 закінчив полкову школу, у груд. 1934 – Одеське артучилище ім. Фрунзе, у 1939 – КУКС, м. Пушкін, Ленінград.

8.08.1941–3.03.1942: Захід. фр., 859 артп 31 ск 43 А, комбат. 1.08.1942–3.11.1942: Захід. фр., 15 гв. артп, майор, заст. ком. д-ну.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени Червоної Зірки, Червоного Прапора, медаль «За бойові заслуги».

У 1950 закінчив КУОС при Військ.-транспорт. академії. Працював контрольним майстром, інспектором з кадрів на Харківському ливарному заводі, диспетчером автоколони № 2250, м. Харків.

Помер 31.10.1991 у м. Харків.

ВЕРТЛІБ Борис Наумович, 1918, м. Краснопілля Могильовської обл., Білорусь. Полковник, нач. штабу опергрупи з будівництва об'єктів ВПС Міністерства оборони СРСР. Інвалід ВВВ.

У 1938 призваний до лав ЧА. Після закінчення Казанського військ. училища служив у Приволзькому ВО ком. взв. полкової школи, заст. нач. школи зі стройової частини.

Лип. 1941–9.05.1945: Півд.-Захід., Дон., Центр., Білорус. фр., 61 сд 65 А, гв. майор, ад'ютант ком. полку, заст. ком. навчальної роти, нач. штабу б-ну, пом. нач. штабу полку, офіцер зв'язку командування армії. У лип. 1941, в р-ні м. Рогачов та м. Жлобин (Білорусь), отримав поранення і контузію. Брав участь у боях за м. Сталінград, на Курській дузі, штурмі м. Севськ Брянської обл.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки (два), Богдана Хмельницького, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Берліна», «Захиснику Вітчизни», ювілейні.

У жовт. 1956 демобілізувався. Працював організатором лекцій Центрального лекторію обласної організації товариства «Знання». Б. Н. Вертліб був активним членом фронтового братства Харківського обласного комітету ветеранів війни.

ВЕСКЕ Тамара Яківна, м. Харків. Капітан медслужби. Професор кафедри сольного співу Харківського державного університету мистецтв.

Закінчила хіміко-фармацевтичний інститут, потім аспірантуру. Одночасно брала уроки співу у професора Харківської консерваторії Михайла Гнатовича Михайлова.

Тема дисертації – розробка нового анестезуючого засобу, який не викликав побічної дії. Із перших днів Великої Вітчизняної війни дослідження знадобились армії. Маючи рідкісну спеціальність із аналізу лікарняних препаратів, Т. Я. Веске очолила одну з медичних лабораторій. Працювала у Сталінграді. За розробку і використання анестезуючих засобів нагороджена орденом Червоної Зірки. Також нагороджена орденом Вітчизняної війни, медалями.

Харківському ВО потрібна була лабораторія, щоб провести аналіз медикаментів, які залишили окупанти. Капітан медслужби Т. Я. Веске працювала співробітником лабораторії на складі медичного обладнання.

У 1948 Тамара Яківна закінчила Харківську консерваторію. Керівництво подало клопотання про її демобілізацію. Працювала зав. кафедри Харківської

держ. консерваторії (інституту мистецтв ім. І. П. Котляревського).

ВЕШНЯКОВА Галина Олександрівна, 1922, м. Архангельськ, РФ. Єфрейтор.

У 1942 призвана до лав ЧА. Служила у складі 5 бао 8 штурм. ад водієм автомашини.

Із спогадів: «Мені, вчорашній студентці, доводилося інколи робити по кілька рейсів, доставляючи з бази на аеродром авіабомби, ракети, снаряди та інше бойове спорядження, запчастини до літаків, продовольство. Не раз колону жорстоко бомбардувала ворожа авіація. В умовах Заполяр'я ніде було сховатися в критичну хвилину. І я швидко вислизала з кабіни і перечікувала лиху годину під машиною. Нерідко у кузові автомобіля знаходилася гора боєприпасів, тож неважко уявити, що могло б трапитися, якби у цей небезпечний арсенал влучила ворожа бомба...».

Медаль «За бойові заслуги».

У 1945 демобілізована.

Прож. у м. Зміїв Харківської обл. Працювала на Зміївському машинобудівному заводі.

ВИННИЧЕНКО Сергій Андрійович, 1920, смт Костянтинівка Краснокутського р-ну Харківської обл. Капітан-лейтенант, офіцер організаційно-стройової частини д-ну.

У 1939 добровільно став до лав ЧА. Закінчив Каспійське вище військ.-морське училище, Вище військ.-морське училище ім. Фрунзе, курси катерників.

15.09.1942–27.10.1942: Чорноморський флот, ТЩ «Груз», пом. ком.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1960 звільнений у запас. Працював ст. інженером Держводінспекції Північ.-Донецького басейну.

Помер 28.03.1994.

ВИХТИНСЬКИЙ Іван Андрійович, 1925, с. Мосьпанове Чугуївського р-ну Харківської обл.

Закінчив 8 класів.

До лав ЧА призваний у 1943. Воював на тер. Донбасу, дійшов до столиці Угорщини – Будапешта.

Орден Вітчизняної війни II ст., ювілейні медалі.

Демобілізований у 1950. Працював слюсарем на Бабаївському авторемонтному заводі.

ВИШНЕВЕЦЬКИЙ Абрам Маркович, 1911, м. Новоукраїнка Кіровоградської обл. Мол. технік-лейтенант, пом. ком. бат. Інвалід ВВВ.

23.06.1941 – жовт. 1944: 34 навчальний тп, танковий технік; 1812 самохід. артп, пом. ком. роти з техчастини. 10.10.1944 отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 4458.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Викладав у автомотошколі при Харківському автомотоклубі ДТСААФ.

Помер 26.11.1984 у м. Харків.

ВІТОВИЧ Пилип Євтихійович, 1917, с. Зозів Липовецького р-ну Вінницької обл. Майор. Інвалід ВВВ.

4.09.1938 – трав. 1941: курсант бригадної школи, 41 окр. тбр, м. Тбілісі, Грузія, Закавказ. ВО.

1.01.1942 – трав. 1943: Закавказ. фр., 126 окр. тб, політрук роти. 21.08.1942 у боях за ст. Кримська, Краснодарський край, отримав тяжке поранення. Берез. 1944: Сталінградське танкове училище, прискорений курс перепідготовки.

Орден Червоної Зірки. За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

Звільнений із лав Рад. А у лют. 1957 за станом здоров'я.

Помер 14.03.2009 у м. Харків.

ВІТРЕНКО Юхим Федорович, 1920, с. Миронівка Первомайського р-ну Харківської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

Закінчив 7 класів, Панютинське (Лозівського р-ну) ФЗУ. Працював слюсарем-вагоноремонтником на ст. Харків-Сортувальний.

До лав ЧА призваний у 1939. Брав участь у розгромі японських імперіалістів на р. Халхін-Гол (1939).

Учасник ВВВ. Був поранений. 24.02.1944–24.06.1944: лікування в ЕГ № 6896.

Орден Вітчизняної війни І ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працював слюсарем-складальником на авторемонтному заводі, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ВЛАСЕНКО Микита Корнійович, 1909, с. Цяцьківка Нововодолазького р-ну Харківської обл. Підполковник, нач. автотранспортного відділення управління бр.

У 1928 закінчив курси трактористів-механіків при радгоспі «Комінтерн» Нововодолазького р-ну, у 1938 – курси з підготовки мол. автотехніків у м. Ленінград, у 1941 – курси удосконалення пом. ком. з тех. частини авторот військ.-тех. складу автобронетанкових військ.

27.11.1943–9.05.1945: Волхов., Ленінград., 3-й Прибалт., 3-й Укр. фр., 11 б-н віднов. залізн. зв'язку, ком. взв.; 9 окр. б-н механізації залізн. робіт 11 залізн. бр., ком. роти. Брав участь у боях на тер. Угорщини, Румунії, Чехословаччини.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени Червоної Зірки, Червоного Прапора, медаль «За бойові заслуги».

У 1950 закінчив Вищу офіцерську автомобільну школу ЗС СРСР у м. Ленінград. У 1957 звільнений у запас. Працював автомеханіком на військ. складі № 3077, м. Харків.

Помер 9.09.1987 у м. Харків.

ВЛАСЕНКО Тимофій Олександрович, 1910, с. Вишнева Балаклійського р-ну Харківської обл. Мол. лейтенант, інструктор 4-ї частини Лісного РВК Тверської обл.

1932–1934: строкова служба у лавах ЧА.

22.06.1941 мобілізований до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

Трав. 1942 – жовт. 1942: Калінінський фр., 2-й окр. б-н 76 сбр, ком. стр. взв. У жовт. 1942 був поранений, перебував на лікуванні в ЕГ № 3395 у м. Вичуга Івановської обл. Лют. 1943 – січ. 1946: інструктор 4-ї частини Лісного РВК.

У січ. 1946 звільнений у запас. Працював у радгоспі «Червоний Жовтень», Балаклійський р-н.

Помер 17.03.1992 у сел. Веселе Балаклійського р-ну Харківської обл.

ВНУКОВ Микола Олександрович, 1912, с. Красильниково Орловської обл., РФ. Гв. ст. лейтенант, заст. ком. б-ну з політчастини. Інвалід ВВВ.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА Таганським РВК м. Москва.

Черв. 1941 – черв. 1942: 1 зеніт. кулемет. полк, замполіт. У верес. 1942 закінчив курси політскладу. Верес. 1942 – черв. 1943: Центр. фр., 82 зап. сп, політрук роти. 3-й Укр. фр., 101 гв. сп, комісар бат. У листоп. 1943 закінчив курси перепідготовки політскладу 3-го Укр. фр. Листоп. 1943 – лют. 1945: 3-й Укр. фр., 100 гв. сп 36 гв. сд 8 гв. А, заст. ком. б-ну з політчастини. У лют. 1945 отримав тяжке поранення під час боїв поблизу р. Одер, перебував на лікуванні в ЕГ № 384.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У лип. 1947 звільнений у запас.

Помер 31.01.1967 у м. Харків.

ВОВК Олександра Юхимівна, 1920, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчила 9 класів.

До лав ЧА призвана у 1941. Північ.-Кавказ. ВО, сержант.

Орден Вітчизняної війни ІІ ст., медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працювала на Харківському поштамті, у в/ч кухарем.

ВОВК Федір Антонович, 1912, с. Устивиця Великобагачанського р-ну Полтавської обл. Ст. лейтенант.

Закінчив 7 класів, сільгосптехнікум за спеціальністю зоотехнік.

Брав участь у боях на Північ.-Кавказ. фр.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Начальник військ.-облікового столу, Бабаївська селищна рада.

ВОЙТЕНКО Федір Іванович, 1925. Інвалід ВВВ.

У складі 1941-го артп 8-ї див. Укр. фр. розвідник-зв'язківець Ф. І. Войтенко брав участь у бойових діях в Україні, Польщі, Чехословаччині, Німеччині. 10.02.1945 був тяжко поранений і контужений. Після лікування у шпиталі у листоп. 1945 продовжив службу в Німеччині, а потім в Бакинському (Азербайджан) ВО. Бойові заслуги фронтовика відзначені орденами Вітчизняної війни II ст., «За мужність» і 18 медалями.

Після демобілізації працював токаремрозточником на Харківському з-ді «Турбоатом», звідки у 1985 вийшов на пенсію.

ВОЛИНСЬКИЙ Семен Іванович, 1916, м. Каховка Херсонської обл. Полковник, нач. політвідділу.

У 1935 закінчив планово-економічний технікум у м. Каховка.

У 1937 призваний до лав ЧА Каховським РВК Херсонської обл. У 1940 закінчив курси мол. політруків.

20.07.1941–15.07.1944: Захід. фр., 104 мсп 104 тд 33 А, політрук роти; 211 сд 33 А, комісар розвідроти; 222 сд, 256 тбр 33 А, майор, парторг б-ну. У лют. 1942 був контужений в р-ні ст. Ізноски, Калузька обл., у серп. 1942 отримав поранення на тер. Смоленської обл. Перебував на лікуванні в ЕГ № 4156.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1949 закінчив Військ.-політ. академію ім. Леніна, м. Москва. У 1964 звільнений у запас. Працював дільничним інспектором інспекції держстрахування Дзержинського р-ну м. Харків, інспектором з кадрів у Міському управлінні держстрахування м. Харків.

Помер 20.08.1970 у м. Харків.

ВОЛКОВ Іван Родіонович, 1915, с. Тропово Опочецького р-ну Псковської обл., РФ. Майор, секретар військової ради – нач. канцелярії штабу 1-ї А.

22.09.1941 призваний до лав ЧА Рамешковським РВК Тверської обл.

24.10.1941–19.01.1942: Північ.-Захід. фр., 2 сп 2 Московської сд, політрук стр. роти. 2.02.1942–16.02.1942: 457 сп 129 сд, політрук стр. роти. 16.02.1942–18.05.1942: ЕГ № 2577, на лікуванні через поранення. 16.08.1942–1.10.1943: Волхов., Воронез., 2-й Укр. фр., 859 сп 294 сд, парторг полку. 1.10.1943–29.10.1943: ЕГ № 743, на лікуванні через поранення. 29.10.1943–11.05.1945: 1-й, 2-й Укр. фр., 859 сп 294 сд, парторг сп.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Москви». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги», орден Червоної Зірки, румунська медаль «За визволення від фашистського іга», орден «Зірка Соціалістичної Республіки Румунії».

У 1950 закінчив КУОС політскладу при Ярославському військ.-політичному училищі.

Помер 18.10.1965. Похований: міськ. клад. м. Чернігів.

ВОЛКОВ Павло Антонович, 1912, м. Лозова Харківської обл. Капітан техслужби, інженер загону 339 військ.-транспорт. ап.

У верес. 1932 добровільно став до лав ЧА. Навчався у 5-й школі мол. авіаспеціалістів Київського ВО, в окр. навчальному тб, м. Жмеринка Вінницької обл.

25.06.1941–9.05.1945: Півд., Закавказ., Північ.-Кавказ., 2-й Білорус. фр., 8 окр. ае, механік, технік-лейтенант, технік авіаланки. Із бойової характеристики: «З метою зв'язку зі своїми військами у прифронтовій смузі тов. Волков особисто

за час війни забезпечив 883 безвідмовні вильоти літаків».

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

Перебував у складі Групи радянських військ у Польщі. У 1959 звільнений у запас. Обіймав посаду голови Катеринівської сільради Лозівського р-ну, працював у Лозівському міському комітеті ДТСААФ.

Помер 24.07.1991 у с. Катеринівка Лозівського р-ну Харківської обл.

ВОЛКОВОЙ Микола Семенович, 1920. Інвалід ВВВ.

Брав участь у Сталінградській битві у складі танкових військ. Був тяжко поранений. Війну закінчив у Маньчжурії.

Нагороджений орденами і багатьма медалями.

Після війни працював на різних посадах. Ветеран війни – заст. голови Ради ветеранів сел. Покотилівка Харківського р-ну Харківської обл.

ВОЛОБУЄВ Іван Петрович, 1922, Медвенський р-н Курської обл., РФ. Ст. лейтенант-інженер. Інвалід ВВВ.

По закінченні 10 класів СШ № 20 у м. Харків 22.07.1941 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків. У січ. 1943 закінчив 1-е Саратовське Червонопрапорне танк. училище.

Квіт. 1943 – верес. 1943: Захід. фр., 233 тбр 5 мк, лейтенант, ком. танка. 26.09.1943 під час боїв за ст. Починок, Смоленська обл., отримав поранення. Перебував на лікуванні в ЕГ № 1353 у м. Слободський Кіровської обл.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У січ. 1944 звільнений у запас. У 1950 закінчив Харківський політехнічний інститут. Працював керівником групи, провідним інженером-конструктором на заводі п/с № 61, нач. сектора конструкторського відділу Харківського КБ машинобудування заводу ім. Малишева.

Помер 22.08.2001 у м. Харків.

ВОЛОВИК Михайло Петрович, 1912, ст. Невинномиськ, Ставропольський край, РФ. Гв. підполковник, нач. політвідділу див. Інвалід ВВВ.

1930–1939: ХДУ, студент, аспірант, науковий співробітник, секретар комітету ВЛКСМ. Лют. 1939 – верес. 1939: Харківський міський комітет ЛКСМУ, зав. відділу студентської молоді.

До лав ЧА призваний 15.09.1939 за партійною мобілізацією «4000». Із бойової характеристики на інструктора пропаганди відділу політичної пропаганди 56 ск, ст. політрука тов. Воловика Михайла Петровича: «Тов. Воловик призван в счет «4000». В период боевой обстановки быстро освоился с работой инструктора отдела политпропаганды корпуса. За время боев с белофиннами выполнял ряд ответственных поручений по работе в частях во время боя. Будучи в 3-м батальоне 620 сп в бою в районе Ловаярви, тов. Воловик отличился как стойкий политработник, воодушевлял бойцов и командиров на продвижение вперед под огнем противника, сам личным примером увлекал бойцов и командиров. Все время был с бойцами в подразделениях, организовал выпуск боевых листков, сам редактировал их, технически оформлял боевые листки на обертке из-под горохового пюре (бумаги не было). Во время обороны Ловаярви тов. Воловик сам неоднократно находился с бойцами в окопах и ходил в засады. Тов. Воловик награжден Правительством медалью «За боевые заслуги».

Листоп. 1939 – серп. 1941: ст. інструктор із пропаганди політвідділу 7 А. Серп. 1941 – квіт. 1944: нач. відділення агітації та пропаганди політвідділу 7А. Квіт. 1944 – жовт. 1944: нач. політвідділу 38 гв. сд 70 А, 1-й Білорус. фр. Жовт.

1944 – лип. 1946: на лікуванні в ЕГ через поранення.

Ордени: Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни I ст., медаль «За бойові заслуги».

Звільнений у відставку 10.07.1946 через хворобу. Тривалий час колишній фронтовик очолював кафедру дарвінізму Харківського університету, обирався секретарем партійного комітету.

Помер 29.06.1966.

ВОЛОСНИК Микола Іванович, 1911, с. Хотімля Вовчанського р-ну Харківської обл.

Працював у колгоспі. У 1933 призваний до лав ЧА. Проходив службу у Київському ВО.

У черв. 1941 мобілізований Київським РВК м. Харків.

1-й Білорус. фр., сп, старшина, сапер. Під час боїв в р-ні м. Кенігсберг (нині м. Калінінград) отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні у військ. госпіталі.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани», медаль «Ветеран праці».

У 1945 звільнений у запас. Працював контрольним майстром на заводі ім. Малишева.

Помер 20.08.1994 у м. Харків.

ВОЛОТКО Захар Лукич, 1911, с. Просяне Нововодолазького р-ну Харківської обл. Гв. ст. лейтенант.

У 1937 закінчив 6 класів, у 1939 – курси мол. лейтенантів при Ленінградському військ. училищі зв'язку, у 1942 – КУКС зв'язку ЧА.

1939–1941: проходив службу у Середньоазіатському ВО.

Берез. 1943 – трав. 1945: Брянський фр., 74 окр. гв. мінд-н 3 гв. мінбр, ком. взв. управління, нач. зв'язку бр.; 1-й, 2-й Прибалт., Ленінград., 1-й Укр. фр., 3 гв. мінбр, нач. зв'язку бр.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні перебував у складі Центральної групи військ, служив у Київському ВО. У 1947 демобілізований. Працював ст. вагарем на ст. Нова Баварія. Проживав у смт Покотилівка Харківського р-ну Харківської обл.

Помер 25.09.1995.

ВОЛОШИН Леонід Іванович, 1925, с. Саксагань П'ятихатського р-ну Дніпропетровської обл.

До війни закінчив 8 класів.

У 1941 евакуйований до м. Орськ Оренбурзької обл. Із 1942 працював на Тульському збройовому заводі. Із берез. 1943 – курсант військ.-тех. училища у м. Москва.

1943–1945: 3-й Білорус., 1-й Далекосхід. фр., сержант.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У 1950 демобілізований. У 1952 закінчив вечірню школу, у 1958 – Харківський інженерно-будівельний інститут. Працював на заводі транспортного машинобудування ім. Малишева, нач. будівельного відділу Харківського інституту «Промзернопроект».

Помер 12.08.1971 у м. Харків.

ВОЛОШИН Яків Григорович, 1926, м. Київ. Підполковник, заст. ком. з політчастини, 313 гв. мсп 161 мсд, 13 А.

Із 1942 – робітник артілі «Червоний хімік», м. Фергана, Узбекистан. У 1944 закінчив Подольське артучилище.

17.02.1945–9.05.1945: 2-й Укр. фр., 228 сд, ком. вогневого взв.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст.

У 1950 закінчив двомісячні курси заст. комбатів з політчастини, у 1955 – Сумське артучилище (екстерном). У 1966 закінчив заочно Всесоюзний юридичний інститут, м. Москва, у 1968 – Вищі офіцерські курси «Выстрел». 8.06.1973 звільнений у запас. Працював нач. Рівненського міського агентства «Союздрук», заст. начальника Рівненського поштамту.

Помер 1.02.1993 у м. Харків.

ВОРОБЙОВ Петро Іванович, 1914, Пільнинський р-н Нижньогородської обл., РФ. Ст. технік-лейтенант, нач. обліково-операційного відділення 1118 складу і майстерні зв'язку.

У 1937 закінчив Нижньогородський технікум зв'язку.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Верес. 1941 – листоп. 1942: Карел. фр., в/ч № 1922 особливого призначення, радист. Січ. 1943 – трав. 1945: 4-й Укр. фр., 32 гірськострілецька бр. 19 А, нач. радіостанції. Учасник війни з Японією.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Японією». Отримав п'ять подяк від Верховного Головнокомандувача. За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

У 1960 звільнений у запас. Працював у п/с № 151 м. Жовтневе (нині Корабельний р-н м. Миколаїв), на суднобудівному заводі «Океан». Із 1978 проживав у м. Харків.

Помер 1.10.1991 у м. Харків.

ВОРОНІН Олексій Миколайович, 1915, с. Клевень Хомутовського р-ну Курської обл., РФ. Ст. лейтенант, нач. АГЧ Кіровського РВК м. Дніпропетровськ. Інвалід ВВВ.

У 1934 закінчив курси рахівників у смт Дворічна Харківської обл., працював у колгоспі «Десятий Жовтень» Дворічанського р-ну. У 1937 призваний до лав ЧА.

Жовт. 1941 – груд. 1941: Півд.-Захід. фр., 57 сд 37 А, рядовий. 25.12.1941 під Сталінградом отримав поранення. Січ. 1943 – верес. 1943: Півд.-Захід. фр., 1 робіт. б-н, 90 окр. робіт. б-н 339 сп 1 гв. А, ком. взв. розвідки, ком. стрілецького взв. 15.09.1943 під час битви за р. Дніпро отримав поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 звільнений у запас. Працював у відділі охорони Куп'янського ливарного заводу.

Помер 12.01.1987 у м. Куп'янськ Харківської обл.

ВОРОНЧЕНКО Андрій Герасимович, 1913, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1943 призваний до лав ЧА. Воював до 9.05.1945 у складі 56-ї гв. тбр.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Праги», ювілейні.

Працював на фабриці «Жовтень», м. Харків.

ВОРОНЧЕНКО Андрій Микитович, 1906, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 7 класів.

Верес. 1943 – берез. 1944: 47 сп, рядовий, стрілець. Звільнений через поранення.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

Працював наладчиком на Харківському заводі «Світло шахтаря».

ВОРОНЧЕНКО Іван Іванович, 1919, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

Закінчив 7 класів. Працював скотарем у колгоспі «Шлях Леніна».

Призваний до лав ЧА у 1939. Проходив службу в окр. б-ні військ НКВС, м. Котовськ Тамбовської обл., РФ.

Із черв. 1941: Півд.-Захід., Воронез., 1-й Укр. фр., ком. взв. Брав участь у боях

на Курській дузі, форсуванні Дніпра, визволенні Польщі, Угорщини, Чехії.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював на Харківському хімфармзаводі «Червона Зірка» оператором газової котельні.

ВОРОНЧЕНКО Костянтин Федорович, 1911, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 7 класів. Працював на ХЕМЗі.

Призваний до лав ЧА у 1941. Воював на 1-му Укр. фр. Після тяжкого поранення комісований.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював експедитором у «Головбакалії», м. Харків.

ВОРОНЧЕНКО Микола Охрімович, 1927, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 4 класи.

Призваний до лав ЧА у 1944. 3-й Укр. фр., ремонтна база 55484. Війну закінчив в Австрії.

Медалі: «За мужність», Жукова, ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював слюсарем-складальником на Харківському танкоремонтному заводі № 115.

ВОРОНЧЕНКО Олександр Михайлович, 1923, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 7 класів.

У 1943 призваний до лав ЧА. Брав участь у боях у складі 2-го Укр. фр. в Румунії, Угорщині, Австрії, Чехословаччині.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював на лісопильному заводі.

ВОРОНЧЕНКО Семен Сергійович, 1904, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 3 класи.

Із берез. 1943: стрілець 13 мсбр.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працював лісником у Харківському лісгоспі.

ВОРОНЧЕНКО Яків Степанович, 1913, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 3 класи.

У 1943 призваний до лав ЧА. Брав участь у боях на Курській дузі у складі 3-ї гв. ТА.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював майстром на хлібозаводі.

ВОСКОБУЄВА Валентина Петрівна, 1917. Капітан медслужби у відставці. Інвалід ВВВ.

Учасниця бойових дій у радянсько-фінляндській і Великій Вітчизняній війнах.

Із 1941 по 1944 у складі 129-го окр. арт.-кулемет. б-ну брала участь в обороні м. Ленінград. Після прориву блокади переведена до складу естонської дивізії.

За бойові заслуги і трудову діяльність нагороджена орденами і медалями. Після війни працювала головним лікарем районної санітарної станції у смт Савинці Балаклійського р-ну Харківської обл., п'ять років – у госпіталі на Сахаліні, в останні роки – у 22-й інфекційній лікарні м. Харкова. 18.01.2007 капітану медслужби В. П. Воскобуєвій виповнилось 90 років.

ВУЄЦЬ (ДАНЬШИНА) Зінаїда Василівна, 1921, с. Велика Ігуменівка (кол.) Бєлгородського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

По закінченні семи класів працювала на панчішній фабриці у м. Харків, одночасно навчалась на курсах з підготовки медсестер. На початку війни призвана до лав ЧА: військ.-сан. поїзд № 1100, медсестра; 52 гв. тбр 3 ТА, хірургічна сестра. Із 1943 – винищ. протитанк. бат. 52 гв. тбр 3 ТА, медсестра. Під час запеклих боїв за м. Фастів Київської обл. на передовій надавала невідкладну допомогу пораненим бійцям і виносила їх з поля бою до укриття. У цьому бою уламком снаряда була тяжко поранена в плече. Після одужання в 1944 повернулась на фронт, медсанбат № 185.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війн І ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», Жукова.

Померла 29.05.2005 у м. Харків.

ВУЄЦЬ Ярослав Петрович, 1922, с. Джурин Шаргородського р-ну Вінницької обл. Підполковник.

По закінченні 10 класів у 1941 направлений на навчання до Пензенського військ. артучилища.

Брав участь у визволенні Харкова, Києва, Фастова, Львова, Кракова, Праги, у взятті Берліна у складі 52 гв. тбр 3 ТА на посаді ком. винищ. протитанк. бат.

Ордени: Червоної Зірки (три), Червоного Прапора, Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги», польська медаль.

Проходив службу у Білоруському та Прикарпатському ВО, перебував у складі Південної групи військ в Угорщині. Закінчив курси командирів полків ім. Маршала Шапошникова «Выстрел» у м. Москва. У 1966 звільнений у запас. Працював у житлово-комунальних відділах райвиконкомів та міськвиконкому м. Харків, на Харківському електромеханічному заводі.

Помер 27.03.1977 у м. Харків.

В'ЯЗОВИЙ Іван Тимофійович, 1915, с. Китайгород Царичанського р-ну Дніпропетровської обл. Підполковник, ком. мсб 53 гв. мех. полку 16 гв. мд. Інвалід ВВВ.

1930–1936: завод ім. Дзержинського, робітник. У 1940 закінчив курси мол. лейтенантів, м. Москва.

30.07.1941–10.11.1941: Північ.-Захід. фр., 225 сп 23 сд, ад'ютант б-ну. 1.12.1942–15.04.1943: курси «Выстрел». 3.04.1942–25.04.1944: Калінінський, 2-й Укр. фр., 3-й окр. сб 132 окр. сбр, пом. нач. штабу. 29.04.1944–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 217 сп 80 сд, ком. б-ну. 28.10.1941, 13.04.1942 легко поранений у боях за м. Стара Руса Новгородської обл. і м. Ржев Тверської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Олександра Невського. За вислугу років: орден Червоної Зірки, «За бойові заслуги».

Жовт. 1949–27.12.1949: курси «Выстрел» у м. Солнечногорськ Московської обл. Звільнений у запас 4.02.1957. Харківський завод «Електроважмаш», диспетчер.

Помер 14.01.1989.

Г

ГАВРИЛОВ Анатолій Михайлович, 1925. Капітан. Професор кафедри «Економіка приватизації і права» ХНЕУ.

Із 1941 по 1942 працював у колгоспі. У 1942 сім'я евакуювалася у Новосибірську обл.

Черв. 1944: Карел., 3-й Укр. фр., пов.-десант. війська, топообчислювач, кулеметник, ком. відділення, пом. ком. взводу. Учасник боїв на тер. Угорщини, Австрії, Чехословаччини.

Орден Вітчизняної війни, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 звільнений у запас.

Прож. у м. Харків.

ГАЙВОРОНСЬКИЙ Сергій Григорович, 1917, м. Мерефа Харківського р-ну Харківської обл. Майор, заст. ком. б-ну 241 гв. тп 28 тд.

У 1936 закінчив три курси Харківського електротехнікуму.

Трав. 1942 – лют. 1944: Центр., 2-й Білорус. фр., 105 сбр, нач. розвідки; 971 артп 110 сд, ком. батареї. 9.08.1945–3.09.1945: 1-й Далекосхід. фр., 333 окр. гв. самохід. артп, ком. ІСУ – 152.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Японією». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

9.08.1958 звільнений у запас. Мереф'янський склозавод, електромонтер.

Помер 22.06.1996 у м. Мерефа Харківської обл.

ГАЛИЦЬКА Людмила Тимофіївна.

У черв. 1941 призвана Сахновщинським РВК Харківської обл.

Сталінград. фр., ЕГ, фельдшер медсанбату. Брала участь у Сталінград. битві, з боями пройшла, визволяючи Україну, Росію, Молдову, Польщу, Німеччину. Л. Т. Галицька зі своєю дивізією брала участь в історичній події: зустрічі на Ельбі радянських і американських військ. За наказом командування дивізія здійснили марш для допомоги повсталій Празі.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після демобілізації у 1945 майже 40 років пропрацювала у Лозівському медоб'єднанні.

ГАЛИЧ Микола Петрович, 1927, с. Парафіївка Кегичівського р-ну Харківської обл.

Під час першого визволення рідного села Микола разом з червоноармійцями пішов на фронт. Але в одному селі він потрапив до фашистів. Разом з в'язнями табору для військовополонених два місяці рив окопи і траншеї під наглядом поліцаїв. Здійснив втечу, дістався домівки. Поки не прийшли воїни-визволителі, довелося ховатися від поліцаїв у погребі. У груд. 1944 Микола отримав повістку з військкомату. Його зачислили у 75 сб морської піхоти 13 морської бригади Тихоокеанського флоту. 11.08.1945 б-н морської піхоти вже брав участь у війні з мілітаристською Японією. Кулеметник Микола Галич воював уміло й безстрашно.

Відзначений подяками Верховного Головнокомандувача, медалями «За перемогу над Японією», «За визволення Кореї».

Після перемоги моряк-гвардієць Микола Галич служив на Далекому Сході ще шість років. Демобілізувався у трав. 1951. Спочатку навчав військовій справі школярів у с. Германівка Сахновщинського р-ну, а після закінчення школи бухгалтерів до самої пенсії працював за фахом. Має 52 роки трудового стажу.

ГАЛУЦЬКА Людмила Іванівна, 1922, Дергачівський р-н Харківської обл.

«После школы Людмила поступила в педагогический институт. Но только окончила 1-й курс, как грянула война. Вместе с однокурсницами она пришла в военкомат и попросилась на фронт. Маленького росточка, худенькая, Люда смахивала на школьницу, и ей отказали. Позже, по комсомольскому набору Людмила направляется в политотдел 21-й А, где её называют политбойцом в эвакогоспиталь, размещенном в трехэтажном старинном здании г. Короча Белгородской обл. Людмила помогала в операционной, составляла боевые листки, писала письма домой беспомощным раненым, оформляла истории болезни, информировала своих подопечных о положении на фронтах. Закончилась война, и Людмила снова стала студенткой пединститута. После его окончания Людмилу Ивановну направили в сельскую школу учителем истории. После пенсии работала в газете «Слово ветерана».

ГАРБУЗ Йосип Іванович, 1908, с. Заброди Богодухівського р-ну Харківської обл.

Рядовий, стрілець. Війну закінчив у Берліні.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював у колгоспі «Зоря».

Помер у 1982.

ГАРКАВИЙ Степан Данилович, 1899, м. Куп'янськ Харківської обл.

До війни закінчив 3 класи. Працював робітником.

Мобілізований Куп'янським РВК Харківської обл.

Учасник ВВВ. 42 окр. рота хімзахисту, 38 гірськострілецький полк, рядовий. 24.08.1943 під час бою отримав тяжке поранення. 10.09.1943–10.03.1944: перебував на лікуванні в ЕГ № 1424. У берез. 1944 демобілізований через поранення.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював робітником на Куп'янському вапняному заводі.

Помер 24.12.1981 у м. Харків.

ГАТЧЕНКО Василь Михайлович, м. Харків. Інвалід ВВВ.

До війни закінчив 7 класів Харківської школи № 113.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА. Згодом направлений до Саратовського піхотного училища, після закінчення якого воював на Ленінград. фр. Разом зі своїм взводом лейтенант Гатченко долав лінію Маннергейма, визволяв Виборг, Тарту. Був тричі поранений.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1948 повернувся до мирної праці. Працював на 8-му ДПЗ спочатку в ремонтному, а потім до самої пенсії – в експериментальному цеху розмітником.

ГЕРАСИМЧУК Іван Онисимович, 1919, м. Новоград-Волинський Житомирської обл. Полковник, заст. нач. факультету Харківської військ. інж. радіотех. академії ППО ім. Говорова.

У 1940 закінчив 2 курси режисерського факультету Київського театрального інституту.

У 1940 призваний до лав ЧА. Навчався у 1-му Київському артучилищі, у Горьковському училищі зеніт. артилерії.

3.08.1941–3.06.1942: 201 зеніт.-артп Ярославського р-ну ППО, ком. взв управління; Північ.-Захід. фр., 443 окр. зеніт.-артд-н, ст. лейтенант, ком. бат. Отримав контузію. У листоп. 1942 закінчив КУКС.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

У 1947 закінчив вечірній університет марксизму-ленінізму, у 1953 – Військ.-політ. академію ім. Леніна. У 1970 звільнений у запас. Працював інженером у НДІ основної хімії, м. Харків.

ГЕРУС Григорій Якович, 1907, Вінницька обл. Капітан техслужби, нач. артозброєння полку.

У 1932 закінчив військ.-тех. школу в м. Оренбург. Працював на Київському заводі «Арсенал».

Січ. 1942–9.05.1945: Захід. фр., 681 ап 10 А, нач. повітряно-стрілецької служби; 3-й Білорус., 1-й Прибалт., 2-й Прибалт., Ленінград. фр., 665 бао 13 раб, нач. відділення бойового постачання.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, Червоного Прапора, медаль «За бойові заслуги».

У 1955 звільнений у запас. Проживав у смт Буди Харківського р-ну Харківської обл.

Помер 31.05.1987 у смт Буди Харківської обл.

ГІНЦЕ Марія Миколаївна, м. Харків. Старшина берегової служби ВМФ.

Учасник ВВВ, відповідальний працівник Народного Комісаріату ВМФ.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За оборону Києва», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Прож. у м. Харків.

ГЛАГОЛЄВ Євген Олександрович, 1909, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Закінчив церковну-приходську школу, згодом – ФЗУ при харківських паровозних майстернях. Будучи учнем ФЗУ, почав працювати на будівництві Держпрому.

Із спогадів Євгена Олександровича: «Ми, фезеушники, одночасно навчалися і працювали на будівництві Держпрому. Добиралися пішки. Спочатку рили котлован, траншеї під майбутню споруду Держпрому. Дисципліна на будівництві була «залізною». Ніхто без діла не вештався, кожна робота була розписана. Ми працювали до другої дня. Потім поверталися на навчання. Головний інструмент землекопів – лопата, хоча на будівництві працювало кілька кранів та екскаваторів, здається, німецького виробництва... Головною «механізацією» будівництва були коні. З Белгородської та Курської областей понаїхало чимало селян зі своїми конями в надії заробити якусь копійчину. Їх називали грабарями. Гарбами чи возами вони вивезли сотні тонн землі. Мешкали грабарі поряд, у бараках. Після того, як закінчилися земляні роботи, на будівництво почали підвозити арматуру, цемент. У підмурівок та перекриття Держпрому було укладено силу-силенну бетону. Стільки, що німцям не вдалося бомбами пробити восьмий під'їзд, куди під час війни переїхав раднарком та знаходилася обласна рада.

Добре пам'ятаю, як приїздили до Харкова і літератори, і тодішні державні діячі... Це справді було всенародне будівництво, тож не дивно, що навіть Анрі Барбюс приїздив подивитися на нього...».

Завершувалось будівництво Держпрому вже без Євгена Олександровича. По закінченні ФЗУ він почав працювати помічником машиніста. Згодом був призваний до лав ЧА. Строкову службу проходив на Далекому Сході прикордонником. Демобілізований у 1934. Працював у ЦК комсомолу, у так званій «конфліктній комісії», яка розглядала апеляційні справи комсомольців. Пізніше призначений завідуючим секретаріату партконтролю уповноваженого ЦК ВКП(б) у Харківській області.

1941–1945: Сталінград., Центр., 2-й Укр. фр., 7 гв. А, ст. політрук, ком. стрілецької роти. Є. О. Глаголєв брав участь в обороні Сталінграда, битві на Курській дузі, визволенні рідного Харкова.

«...Наступала наша частина з Курська на Бєлгород, далі на Вовчанськ. За наше місто полягло багато народу. Та й далі до Дніпра суцільні могили. Форсували ми Дніпро в с. Орлик (Кобеляцький р-н Полтавської обл.). Плавзасобів – ніяких, отож розбирали хати й на колодах переправлялися на правий берег. Кадрових військових серед нас було не так багато, все більше «чорносвитники» – ненавчені сільські хлопці, яких одразу кинули в пекло. Їх навіть не перевдягали у військову форму, дали гвинтівку і вперед. Більшість з них не вміла плавати. Скільки їх потонуло в Дніпрі! А мене разом з тими, кому вдалося форсувати річку, накрило німецькими мінами в кукурудзі. Мене поранило, я осліп...». Є. О. Глаголєв брав участь у визволенні Румунії, Австрії. «...Бачив я спалену Віденську оперу, жовтий, а не «голубий Дунай», як співають у пісні. Потім частина пішки разом з оркестром пройшла від Відня до Будапешта...». На фронтах війни Євген Олександрович був двічі тяжко поранений та контужений.

11.05.1945 демобілізований. Після війни обіймав посаду завідувача партійного контролю у Харківському обкомі КПУ.

Помер у черв. 2009 у м. Харків.

ГЛАДИШЕВ Дмитро Степанович, 1910, с. Високе Скопінського р-ну Рязанської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА РВК Рязанської обл. Учасник Великої Вітчизняної війни.

По війні працював у буд. житлово-експлуатаційному відділі.

Помер у 1985 в м. Харків.

ГЛАДКИЙ Андрій Васильович, 1927, с. Драбівці Золотоніського р-ну Черкаської обл.

У 1943 призваний польовим військкоматом у Черкаській обл., рядовий окр. зсп, танкіст.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1951 демобілізований. Після війни закінчив Харківський юридичний інститут. Працював ст. оперуповноваженим карного розшуку Київського РВВС м. Харків, капітан міліції.

Проживає у м. Харків.

ГЛАДКИЙ Іван Микитович, 1923. Ст. сержант. Кандидат технічних наук.

Учасник ВВВ, зв'язківець окр. б-ну зв'язку 223 сд. Брав участь у форсуванні р. Дніпро. Із спогадів: «...Всю зиму 1944 года мы готовились к весеннему наступлению. Главным было изучить любым способом глубокоэшелонированную оборону противника. Требовался «язык». В группу по захвату «языка» вошел и я. Тщательно изучив распорядок дня немецких пулеметчиков, мы приступили к выполнению операции. Решено было пробираться через проход на минном поле, подготовленный нашими минерами. В белых маскировочных халатах, оставив на переднем крае начальника разведки дивизии, руководившего операцией, мы по-пластунски двинулись по «ничейному» полю. Нужно было остаться незаметными под вспышками осветительных вражеских ракет, кроме того, мне следовало поддерживать телефонную связь с начальником разведки. Трофейный немецкий аппарат в пластмассовой коробке, автомат, диски к нему, гранаты – все это далеко не облегчало наш путь за «языком». Телефонный кабель я тянул за собой, разматывая оставшийся на бруствере наших окопов барабан. Самое трудное препятствие впереди – колючая проволока, но вот и оно преодолено. Слышим немецкую речь, кто-то даже поет. Не наш ли это «язык»? Теперь главное – незаметно сделать бросок в немецкую траншею, чтобы окружить пулемет. Бросив в телефонную трубку: «Перед нами траншея!», прыгаю вместе с ротным в глубокий окоп, но, увы, у пулемета никого нет. Разозлившийся ротный почти в полный голос кричит в трубку: «Мы захватили пулемет и землянку. Но здесь никого нет»! Получив приказ ждать, ротный прерывает разговор с начальником разведки. Замерли. Вскоре слышим веселую мелодию песни. Напевая, в землянку вошел здоровенный немец. Но порога он переступить не успел – песня оборвалась: «язык» был в наших руках. Искусный разведчик Миша виртуозно выстрелил немцу тряпкой в рот.

Прошептав в трубку: «Возвращаемся с языком», мы двинулись в обратный путь. Теперь ориентиром в минном коридоре служит телефонный кабель, который я не выпускаю из рук. Но вдруг тревожное: «Ганс! Ганс!» и затем «рус!», «рус!» – немцы обнаружили пропажу. Тут же в нас полетели мины и трассирующие пули. Земля под нами гудела. Наши окопы рядом, остался один бросок, но как его сделать? Связь не работает. Но вот на мгновение все утихло – и мы, как по команде, поднялись во весь рост, и вскоре нас поздравляли с успешным окончанием операции. За взятие «языка» я вместе с другими разведчиками получил орден Красной Звезды, свой первый боевой орден... А впереди было еще больше года тяжких испытаний – форсирование Южного Буга, где мы со ст. сержантом Полкиным сначала на надувной лодке, а потом вплавь в ледяной воде под сильным обстрелом переправились для установления связи с горсткой наших смельчаков, форсирование Днестра, за которым была солнечная Молдавия, Ясско-Кишиневская битва, Румыния и Болгария, Югославия и Венгрия, Австрия и Чехословакия...»

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медаль «За відвагу».

Після війни – зав. сектора НДІ основної хімії, м. Харків.

ГЛУШАК Борис Іванович, 1926, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Учасник ВВВ з 1943: 99 зсп, 749 сп, навідник.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

6.10.1950 демобілізований. Працював на машинобудівному заводі «Червоний Жовтень». Прож. у смт Бабаї.

ГЛУШАК Віктор Кузьмич, 1917, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Учасник ВВВ з 1941: 145 сп, стрілець.

Нагороджений медалями.

Після війни працював на Харківському заводі «Радіодеталь». Прож. у смт Бабаї.

ГЛУШКОВ Микола Іванович, 1913, с. Верхня Пожня Краснопільського р-ну Сумської обл. Інвалід ВВВ.

Закінчив 3 класи. Працював у колгоспі «Батьківщина», Краснопільський р-н Сумської обл.

У 1941 призваний до лав ЧА. Ленінград. фр., піхотний полк 29 Уд. А, рядовий. Був двічі поранений. Перебував на лікуванні в ЕГ. Через поранення був переведений до полку кухарем.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За взяття Кенігсберга», «За оборону Ленінграда», «За відвагу».

У 1945 демобілізований. Працював у колгоспі «Батьківщина» Краснопільського р-ну Сумської обл.

Помер у 1953. Похований: с. Верхня Пожня Краснопільського р-ну Сумської обл.

ГНЕННИЙ Андрій Гнатович, 1911, смт Польова Дергачівського р-ну Харківської обл. Ст. технік-лейтенант, інженер авіатех. б-ну. Інвалід ВВВ.

28.02.1943–22.05.1944: Півд.-Захід. фр., 687 бао 17 ПА, нач. авторемонтного цеху.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1948 звільнений у запас. Працював у Дергачівському райзаготпункті «Головзаготсортзерно», інженером майстерень в Управлінні технічної експлуатації кабельної магістралі № 1 м. Харків. Проживав у смт Пісочин.

Помер 5.05.1987 у смт Пісочин Харківського р-ну Харківської обл.

ГОГОЛЕВСЬКИЙ Іван Олексійович, 1917, смт Кочеток Чугуївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1939 призваний до лав ЧА Плесецьким РВК Архангельської обл.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Учасник ВВВ: 1-й Укр. фр., механік-водій танка Т-34; 2-й Укр. фр., 122 сп, 25 фронт. зсп, 52 зсп, ст. сержант, ком. стрілецького відділення. Мав поранення.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст.

Працював шофером на АТП – 661.

ГОЛИКОВА Клавдія Павлівна, 1919.

1941–1945: Захід. фр., 11 кк, ППГ, ст. операційна сестра; 11 медсанескадрон 24 кд, фельдшер хірургічного взв.; 7 гв. кк, ст. лейтенант медслужби. Мала поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Прож. у м. Харків.

ГОЛОВІНОВ Іван Артемович, 1911, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

До війни закінчив 4 класи.

Учасник ВВВ.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював у радгоспі «Красный партизан», смт Бабаї. Прож. у смт Бабаї.

ГОЛОЧАЛОВ Володимир Митрофанович, 1918, с. Бутирки Валуйського р-ну Белгородської обл., РФ. Гв. ст. лейтенант, ком. бат.

У 1936 закінчив 2 курси гірничо-технічного училища за спеціальністю машиніста-механіка з гірничих машин.

У 1938 призваний до лав ЧА Уразовським (кол.) РВК Курської обл.

1.08.1941–15.03.1943: Ленінград. фр., штаб Іжорського УР, нач. розвідки; 6 окр. артд-н 50 окр. сбр, ком. взв. управління. 15.03.1943–15.10.1943: курси мол. лейтенантів. 15.10.1943–9.05.1945: Ленінград. фр., 5 окр. артд-н; 1033 артп 120 Гатчинської див., ком. бат. Брав участь у боях на тер. Польщі, Чехословаччини, Угорщини, Югославії, Австрії.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 звільнений у запас. Працював на 5-му держ. олієекстракційному заводі, смт Приколотне, у Федорівському радгоспі Великобурлуцького р-ну, на Приколотнянському заводі будівельних матеріалів.

Помер 10.08.2000 у смт Приколотне Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

ГОЛУБЄВА Зінаїда Сергіївна, 1924, с. Соколове Зміївського р-ну Харківської обл.

У 1941 закінчила Харківську СШ № 10.

Навесні 1943 була мобілізована до лав ЧА. Її фронтові дороги розпочалися у Бєлгороді. Перемогу зустріла у Празі у складі 2-го Укр. фр. За період війни була поранена та двічі контужена.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., «За мужність» III ст., медалі: «За бойові заслуги» (дві), «Захиснику Вітчизни».

Після війни з відзнакою закінчила філологічний факультет Харківського державного університету. У 1954 успішно захистила кандидатську дисертацію, у 1969 стає доктором філологічних наук, а через два роки – професором. Із 1958 працювала у Харківському державному університеті на посадах зав. кафедри, декана факультету, наукового керівника аспірантів. Її учні і вихованці – кандидати наук, професори, які викладають у багатьох вищих навчальних закладах України та за кордоном.

Наукові інтереси Зінаїди Сергіївни пов'язані з вивченням української літератури XX ст., аналізом творчості невідомих на той час українських поетів і письменників 20-х років, в основному репресованих. З-під пера вченої вийшло п'ять монографій: «Український роман 20-х років», «Нові грані жанру», «Іван Кочерга», «Микола Бажан», «Юрій Смолич» та близько 200 статей у періодичних виданнях.

ГОНТА Сергій Семенович, 1926, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 7 класів.

1944 – 38 полк НКВС, 190 стройовий полк. 1945 – 209 стройовий полк, рядовий.

Орден «За мужність», ювілейні медалі.

Працював майстром на Харківському авіазаводі.

ГОНТАР Василь Михайлович, 1893, с. В'язова Краснокутського р-ну Харківської обл.

«Отец, Василь Михайлович Гонтарь, родился в 1893 г. – достаточно рано, чтобы успеть повоевать еще в Первую мировую. В 1916 г. в составе 2-го экспедиционного корпуса он рядовым был отправлен во Францию, участвовал в Салоникских операциях войск Антанты (между прочим, совместно с рядовым Малиновским, будущим прославленным маршалом). Отец рассказывал: «Между двумя озерами – Охрид и Презьба – стояла гора под названием Бороздата Коса. И мы должны были ею овладеть. В атаку пошли 160 человек, а в живых после того штурма осталось всего 18. Среди них и я. Всех оставшихся в живых солдат наградили Георгиевскими крестами IV степени, только одного меня – II степени, потому что во время боя принял на себя командование после гибели офицера». Потом были Алжир и Тунис – тогдашние французские колонии, и только в январе 1920 г. Василий Гонтарь пешком из Знаменки

пришел в родное село Вязовая, где его уже и ждать перестали.

В Великую Отечественную отец воевал в составе 4-го Украинского и 1-го Белорусского фронтов. В 1945 г. был такой случай. После окружения и ликвидации группы немецких войск в районе Берлина красноармеец Василий Гонтарь участвовал в операции по вывозу штабных документов вместе с командиром роты ст. лейтенантом Дубовым и двумя штабистами. Только большой солдатский опыт и житейская мудрость помогли Василию Михайловичу правильно сориентироваться на местности и убедить начальство, в какую сторону следует ехать, чтобы вместе с документами не попасть в руки врага. За мужество в боях В. М. Гонтарь заслужил благодарность Верховного Главнокомандующего.

После войны отец трудился в колхозе. Он был классным мастером-краснодеревщиком, токарем по дереву, колесником по гужевому транспорту. Интересная деталь: в 1959 г. отец подарил Харьковскому историческому музею замечательный экспонат – выточенную им из дерева красивую нотную этажерку.

Моя мама, Ульяна Ивановна, моложе отца на четыре года. Во время оккупации немцами Краснокутчины прятала на чердаке сарая раненого красноармейца и еще одного человека, в штатском. Их одежду сожгла и переодела в то, что осталось в шкафу от мужа и сына. Утром и вечером приносила наверх поесть, что сама имела. Однажды утром пришла, как всегда, покормить и сделать перевязку, а человека в штатском не застала. И только зимой 1946 г. пришел к ней домой молодой красивый мужчина с пышным домашним караваем и стал перед ней на колени, благодарил за спасение. Как выяснилось, он был связным Коломакского партизанского отряда. К сожалению, фамилию его моя память не сберегла.

А с красноармейцем было так. Мама сообщила о тяжелораненом в Краснокутский партизанский отряд. Через три недели партизаны его забрали, потому что сам он идти не мог. А хата на все время оккупации так и осталась явочной «квартирой». Связь с отрядом держали моя 12-летняя сестра Галя и ее ровесница, подруга Саня – Александра Ефимовна Рыженко. Нет у них сегодня ни званий, ни наград. Никогда о том не пеклись и не хлопотали. Но патриоты они настоящие.

У мамы было шестеро детей. Самый старший, Николай, лежит в обожженной земле Сталинграда».

Татьяна Гонтарь

ГОНТАР Григорій Гнатович, 1927, с. Хустянка Буринського р-ну Сумської обл. Ст. сержант.

Закінчив 7 класів.

У жовт. 1944 призваний до лав ЧА: 231 окр. артд-н, гарматний номер.

Нагороджений ювілейними медалями.

Працював на Харківському заводі «Гідропривід». Стаж роботи на підприємстві складає 34 роки.

ГОНТАРЕНКО Степан Матвійович, 1909.

Жовт. 1943–9.05.1945: 382 сп 84 сд, стрілець. У 1945 був поранений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі.

Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ГОНЧАР Андрій Савич, 1925, с. Новгородка Новопразького р-ну Дніпропетровської обл. (нині – смт Новгородка Кіровоградської обл.). Інженер-лейтенант запасу.

У 17 років добровільно пішов на фронт. Брав участь в боях у складі Північ.-Кавказ. фр., окр. Примор. А, 1-го Білорус. фр., 966 артп, ст. розвідник, сержант. Мав два поранення.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За оборону Кавказу», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Захиснику Вітчизни», Жукова. Трудові нагороди: ордени Трудового Червоного

Прапора (два), Леніна, «Знак Пошани», медаль «Ветеран праці».

По війні продовжував службу у складі Групи радянських військ у Німеччині: п/п 22016, ком. відділ. розвідки; штаб частини, нач. обчислювальної команди.

У 1950 демобілізований. У 1956 закінчив Харківський авіаційний інститут за спеціальністю «літакобудування». Працював на заводі «Комунар», нач. відділу систем наведення відділу КБ-692, нач. відділу КБ електроприладобудування, нач. комплексу, заст. Головного конструктора НВО «Електроприлад», Головним конструктором систем управління надважкої ракети-носія «Енергія».

За участь у створенні першої балістичної ракети 8 К64 А. С. Гончару присвоєно почесне звання лауреата Державної премії СРСР.

Помер 16.02.2003 у м. Харків.

ГОНЧАРЕНКО Василь Петрович, с. Черемушна Валківського р-ну Харківської обл.

«У 1941 р. Василь Гончаренко закінчив 9 класів. Коли фашисти захопили село, почалося примусове вивезення молоді на каторжні роботи. Восени 1942 р. в числі інших мешканців поліцаї забрали й Василя, якому до цього двічі вдавалося втікати. Василь потрапив у Польщу. Там на початку 1945 р. його визволили з неволі радянські війська. Після короткострокової підготовки В. Гончаренко одержав призначення у 69 А в складі 1-го Білорус. фр. саме напередодні Вісло-Одерської наступальної операції, яка стала для юнака бойовим хрещенням і одним з найсильніших фронтових вражень. В бої він включився, коли розвивався стрімкий наступ радянських військ у напрямку Одера. Після кількох днів інтенсивного маршу військова частина Василя Петровича форсувала Одер, закріпилася на його західному березі і певний час утримувала захоплений плацдарм. Це форсування під вогнем противника, який всіляко намагався стримати радянський наступ, особливо вразило юнака, бо нічого подібного до цього часу йому бачити не доводилося. Саме за проявлену в боях на Одері хоробрість В. П. Гончаренко був нагороджений орденом Вітчизняної війни II ст. Успішне проведення Вісло-Одерської операції відкривало нашим військам шлях на Берлін. Але штурмувати фашистську твердиню Василю Петровичу не довелося. За 30 км до Берліна в бою за м. Фюрстенвальде він був тяжко поранений і Перемогу зустрів у госпіталі. Після лікування він ще 5 років залишався на військовій службі в танковій частині 8 А. Після демобілізації Василь Петрович повернувся в рідне село, до мирної праці. Майже все його трудове життя пов'язане з місцевим колгоспом «Червона нива», де працював обліковцем, бригадиром тракторної бригади, зав. ремонтними майстернями».

О. Грутман, голова Черемушнянської ветеранської організації Валківського р-ну

ГОРБАШОВ Павло Петрович, 1919, с. Кіндрашівка Куп'янського р-ну Харківської обл.

Майор, нач. стройового відділення, 47 окр. радіопеленгаційний вузол особливого призначення, Забайкальський ВО.

У 1937 закінчив 7 класів Куп'янської СШ. Працював пом. рахівника у колгоспі «16 років РСЧА» Куп'янського р-ну, зав. магазину у Кіндрашівському сільпо.

Учасник війни з Японією: Забайкал. фр., 453 окр. радіод-н особливого призначення, нач. секретної частини д-ну.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», «За незалежність МНР». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» I ст.

5.01.1965 звільнений у запас. Працював ст. обліковцем, пом. нач. відділення у Куп'янському МВК.

Помер 14.02.1990 у м. Куп'янськ Харківської обл.

ГОРДЄЄВ Василь Миколайович, 1922, м. Муром Владимирської обл., РФ. Полковник.

Вісімнадцятирічним юнаком Василь пішов на фронт добровольцем.

1941–1945: 33 гв. окр. тбр, танкіст.

Нагороджений орденами та багатьма медалями. Отримав подяки від Верховного Головнокомандувача.

Після демобілізації повернувся до Харкова, успішно закінчив Харківське танкове училище. Керував стройовим відділом, обіймав посаду військкома.

Після звільнення в запас очолював ветеранську організацію 33-ї гв. окр. тбр при Харківському танковому інституті. Вів активну роботу з розвитку ветеранського руху, видавав авторський журнал зі зразками вітчизняної бронетехніки.

Помер 5.10.2010 у м. Харків.

ГОРЕНКО Сергій Данилович, 1916, с. Шийківка Борівського р-ну Харківської обл. Ст. лейтенант, політрук. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив полкову школу при 17 окр. кінно-арт. д-ні 11 кд. 1940–1941: курсант Смоленського військово-політичного училища.

Серп. 1941 – лют. 1943: Півд.-Захід. фр., 663 артп 218 мсд, комбат; 78 морська сбр, 318 гірськострілецька див. 9 А. У серп. 1942 був поранений, ЕГ № 3294, м. Чимкент.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

4.12.1954 звільнений у запас. Працював майстром лісокультур у Ізюмському лісгоспі.

Помер 10.03.1994 у м. Ізюм Харківської обл.

ГОРІШНІЙ Степан Данилович, 1919, с. Павлівка Богодухівського р-ну Харківської обл. Капітан техслужби, нач. артозброєння 243 окр. розвід. б-ну 147 сд.

У 1937 закінчив школу ФЗУ при Харківському паровозоремонтному заводі. 1937–1940: Харківський паровозоремонтний завод, токар по металу.

5.02.1940 призваний до лав ЧА Богодухівським РВК Харківської обл.

22.06.1941–30.03.1942: Півд.-Захід., Півд. фр., 90 сп 95 сд; 13 окр. сбр 56 А, ком. мін. обслуги. Берез. 1942–30.05.1942: курси мол. лейтенантів 56 А, м. Новочеркаськ Ростовської обл. 1.05.1942–31.12.1943: Північ.-Кавказ., 1-й Укр. фр., 68 морська сбр 3 гв. ск, ком. мін. взв.; 477 гірськов'ючний мінп, нач. арт. майстерні.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

14.11.1956 звільнений із кадрів Рад. А. Народний суд Богодухівського р-ну, судовий виконавець. Богодухівське АТП 20333, інженер.

ГОРСТКА Олексій Федорович, 1925, Краснокутський р-н Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Пройшов з боями Західну Україну, Білорусь, Польщу, Німеччину. Перемогу зустрів у Берліні. Воював у складі 1-го Білорус. фр., був двічі поранений.

Нагороджений чотирма орденами, 22 медалями, почесними грамотами. Почесний механізатор України.

ГОСТЄВ Микола Петрович, 1925, с. Люджа Тростянецького р-ну Сумської обл.

20.08.1943 призваний до лав ЧА.

1-й Білорус., 1-й Прибалт., Ленінград. фр., ком. відділення, ком. мін. обслуги. Був поранений і контужений.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У 1949 закінчив 4-е військ. автомобільне училище за спец. ком. автомоб. взв. Демобілізований у 1953. Закінчив Харківський автодорожній інститут. Викладав у автодорожньому технікумі.

Помер 14.09.1996.

ГОЦУЛЯК Василь Григорович, 1926, с. Григорівка Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. Рядовий.

Закінчив середню школу.

У 1943 призваний до лав ЧА РВК м. Могилів-Подільський, матрос Дунайської флотилії. У 1944 був двічі поранений.

Нагороджений медалями.

Працював ковалем, електриком на заводі ХЕМЗ.

Помер 5.01.2005 у м. Харків.

ГРАНКІН Віктор Степанович, 1917, м. Харків. Підполковник, військком Вовчанського РВК Харківської обл.

У 1932 закінчив 7 класів Харківської НСШ, у 1934 – один курс Харківського художнього технікуму, у 1935 – школу ФЗУ при заводі підйомно-транспортного обладнання. Працював слюсарем-складальником на заводі підйомно-транспортного обладнання, пом. фінінспектора у Жовтневому райфінвідділі, художником у Новоселівському робітничому клубі, м. Харків.

15.07.1941–9.05.1945: Калінінський фр., 924 сп 252 сд, ком. стрілецької роти і б-ну. 9.08.1945–3.09.1945: 292 сд 36 А, пом. нач. оперативного відділення. 22.10.1941 отримав кульове поранення у боях за визволення м. Калінін (нині Твер).

Орден Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» І ст.

26.04.1963 звільнений у запас. Працював інженером з техніки безпеки на заводі «Червоний котельник», м. Харків, художником у Кременчуцькому міському парку культури і відпочинку.

Помер 25.09.1992 у м. Харків.

ГРАНОВСЬКИЙ Володимир Григорович, 1925, м. Харків. Гв. рядовий. Інвалід ВВВ.

У діючій армії з жовт. 1943. Рядовий окр. роти автоматників 8 мсбр 9 окр. тк, 1-й Білорус. фр. Брав участь у визволенні міст: Бобруйськ, Барановичі, Мінськ, Брест. У складі 1-го Укр. фр. визволяв Будапешт, Дрезден, Прагу. Закінчив війну 20 трав. 1945 у м. Карлові Вари у званні гв. рядовий, стрілець 78 гв. сд. Мав два поранення, контузію.

Із спогадів: «Ми наступали в Білорусі. На висоті нас, автоматників, було понад сотні. Позаду нас підтримували танки. Кулеметний вогонь був дуже сильним. Однак ми висоту подолали. Неушкодженими нас залишилось 12. Танки майже всі горіли. Фашисти під час відступу залишили заслін смертників (офіцерів-есесівців). Вони були прикуті до труби, закопаної глибоко в землю. Розстрілявши все, що у них було, вони застрелились. Всіх нас, 12 чоловік, представили до нагороди орденом Червоної Зірки, але я його не отримав мабуть тому, що після шпиталю попав на інший фронт – з 1-го Білорус. на 1-й Укр.».

Медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Закінчив Харківський заочний машинобудівний технікум. Посада на останньому місці роботи – майстер, слюсар механоскладальних робіт.

ГРАЧОВ Василь Михайлович, 1924, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

До війни закінчив 7 класів.

Учасник ВВВ з 1943: 1-й Укр., 1-й Білорус. фр., артилерист.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював на Донбасі, у ДРБУ № 1, м. Мерефа Харківської обл.

ГРЕБЕНЮК Яків Давидович, 1909, с. Липці Харківського р-ну Харківської обл.

У 1941 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл. Ст. лейтенант, танк. частина, ком. взв.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював контролером у відділі техконтролю на заводі «Червоний Жовтень», м. Харків.

Помер у 1999.

ГРЕСС Володимир Григорович, 1924, м. Харків.

У 1941 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків, сержант сп. Перемогу зустрів у Німеччині. Був поранений.

У 1945 демобілізований. Працював слюсарем на шкіряному заводі «Більшовик».

ГРИБОК Валентин Васильович, 1926.

Учасник ВВВ: Ленінград. фр., 128 окр. зеніт. бр. ППО, ком. гармати. Із спогадів: «... Шел 1944 год. Мне выпала возможность участвовать в защите города Ленинграда. Немецкие фашисты рассчитывали взять город голодом. Перед нами стояла задача: не пропустить ни одного самолета на Ленинград. Батареи открывали огонь по врагу, не давая немецким самолетам сбросить свой смертоносный груз на город. Наша батарея вела огонь возле Красного Села, затем на Пулковских высотах, в Гатчине. Город был опоясан дзотами, минными полями, блиндажами. Немцы пытались любыми путями закрепиться и взять город.

Трудно было устоять перед натиском вооруженных до зубов фашистов, однако эти трудности были преодолены. Блокада Ленинграда была прорвана...».

Медалі: «За бойові заслуги» і шість ін.

По війні – зав. спецвідділом НДІ основної хімії, м. Харків.

ГРИГОР'ЄВА Софія Омелянівна, 1925, м. Морозовськ Ростовської обл., РФ. Єфрейтор, зв'язківець.

23.03.1942–9.05.1945: Півд.-Захід., Степ., 2-й Укр., 1-й, 2-й Білорус., Воронез. фр., Особлива Московська А ППО, 71, 81 б-ни зв'язку ПСОЗ, 194 окр. зеніт. артд, радіотелеграфістка.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1945 демобілізована. Закінчила педінститут у м. Шахти Ростовської обл. Працювала директором навчального комбінату з підготовки бухгалтерів, м. Ростов. Із 1961 проживала у м. Харків.

Померла у 2004.

ГРИГОРЯН Григір Маргорович, 1925, с. Зангакатун (кол.) Араратського р-ну, Вірменія. Полковник.

У 1942 закінчив СШ, працював у колгоспі.

1.10.1943 був призваний до лав ЧА, пом. ком. взв. зсп.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

По війні продовжував службу у лавах Рад. А. Після звільнення у запас працював у вищих навчальних закладах Харкова, останнім часом – заст. нач. кафедри суспільних наук ХНЕУ.

ГРИЦЕНКО Йосип Сергійович, 1911, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 4 класи.

Учасник ВВВ з лип. 1943: 860 окр. рота зв'язку 113 сд. Брав участь у визволенні Румунії, Югославії, Будапешта. 29.10.1944 був тяжко поранений, перебував на лікуванні в ЕГ № 3642 до квіт. 1945.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював слюсарем 7-го розряду на Харківському дослідно-експериментальному заводі.

ГРИШКО Микола Пилипович, 1925, с. Крючки Балаклійського р-ну Харківської обл.

У 1940, після закінчення 7 класів, почав працювати. Як тільки 84-й полк 6-ї сд звільнив с. Крючки, юнак пішов у діючу

армію. 3 лютого 1943 р. з цим полком дійшов до м. Красноград. Усіх, хто не приймав присягу, перевели в 173-й армійський запасний сп, розміщений поблизу с. Вільхуватка Балаклійського р-ну.

У липні Микола Гришко був направлений у 795 сп 228 Червонопрапорної ордена Суворова сд, яка стояла в обороні на рубежі від сіл Савинці до Андріївки. Наприкінці серпня визволили с. Копанка, 7 вересня – с. Червоний Донець, і так, крок за кроком, визволили весь Балаклійський р-н. У складі дивізії, вже командиром відділення, Микола Гришко пройшов Харківську, Дніпропетровську, Кіровоградську обл. Визволяв м. Вознесенськ Миколаївської обл. Дивізія отримала найменування Вознесенської. Із визвольними боями пройшли Одесу, Тирасполь, Молдову, форсували Дністер. Був поранений у районі м. Бендери, лікувався у шпиталі. Після шпиталю потрапив на 2-й Прибалт. фр., у 28-му Невельську Червонопрапорну сд. Гришко став командиром розвідників. Не раз приводили «язиків» від рядового до полковника.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни І ст., медалі: «За мужність», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

До квіт. 1950 служив в армії.

ГРОМОВА Валентина Порфирівна, 1923, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Призвана у 1941. Учасник бойових дій: Півд.-Захід. фр., 2 гв. полк 40 А, телефоністка. Брала участь у Сталінград. та Курській битвах, визволенні Харкова та Києва. Була двічі поранена та контужена.

Ордени: Вітчизняної війни, Червоної Зірки, Богдана Хмельницького.

По війні закінчила філію Горьковського (нині м. Нижній Новгород) кораблебудівного інституту. Працювала економістом на суднобудівному заводі у м. Калінінград. Понад 30 років працювала у ветеранській організації смт Високий Харківського р-ну Харківської обл., 15 років – заст. голови організації інвалідів війни Харківського р-ну та 15 років – головою Височанської первинної організації інвалідів ВВВ.

ГРОМОВА Надія Опанасівна, 1924, с. Кам'янка Дворічанського р-ну Харківської обл.

У серп. 1941 добровільно пішла на фронт. На курсах у Харкові отримала військову спеціальність радиста. Із спогадів: «У зв'язку з наближенням до міста німців нас, групу дівчат і юнаків, направили пішки на Донбас. У м. Сватове розподілили по частинах. Мене – до 7-го Червонопрапорного стрілецького полку 15-ї Сиваської див., яка тримала оборону поблизу м. Артемівськ. Основна зброя піхотинця – автомат або гвинтівка. А я пройшла усю війну з радіостанцією, яка була моєю головною зброєю. Під час жорстоких боїв моя рація була розбита, однак мені знайшли іншу. В оборонних битвах на Брянському і Півд.-Захід. фр. була контужена. За вміле забезпечення радіозв'язком командного пункту з частинами нагороджена медаллю «За бойові заслуги». Брала участь у бойових операціях на Курській дузі, у звільненні Харкова, форсуванні річок Десна, Дніпро, Західний Буг, Вісла, Одер. Наш підрозділ брав участь у штурмі Берліна, так що на Рейхстазі я теж розписалася». Була двічі поранена і контужена.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після демобілізації до 1951 працювала головою сільради у с. Кам'янка Дворічанського р-ну, до 1993 – на Харківському заводі «Електроінструмент».

ГРОМОВА Тетяна Олександрівна.

Перед війною – учениця апаратника Запорізького молочноконсервного з-ду. Коли фашистські загарбники підходили до Запоріжжя, Т. Громова разом з трудівниками свого з-ду евакуювалась у Красно-

дарський край. Потім закінчила курси телефоністок. У 1942 Тетяну зарахували в списки 527-го окр. зенітно-артп, який обороняв Кавказ. Та робота телефоністки її не задовольняла. Вона виявила бажання водити машини. Закінчивши курси шоферів з відзнакою, сіла за кермо армійської полуторки, залишила позаду сотні кілометрів фронтових доріг. А ці дороги були нелегкими. Найбільше запам'ятався один з боїв, коли воювала на підступах до Одеси. Бойовій обслузі гармати, яку тягла своєю машиною Т. Громова, був даний наказ: з настанням темряви вийти вперед для прикриття правого флангу сусідньої частини. На випадок танкової атаки – ворога затримати і знищити. Дороги розмило, машина буксувала. Не витримав навантаження старий скат. Взяла домкрат і полізла в багнюку під машину. «Зліва фашисти!» – крикнув один із солдатів і почав стріляти. Тим часом дівчині вдалося замінити скат. Бій невдовзі закінчився. Як виявилось, це була фашистська розвідка. Наказ командування солдати виконали, за що всій обслузі гармати було винесено подяку. Медаль «За оборону Кавказу» – перша нагорода молодого шофера-єфрейтора Т. Громової.

Після демобілізації Т. О. Громова потрапила в смт Панютине Лозівського р-ну Харківської обл. Стала працювати шофером. Чверть століття возила вантажі мирними дорогами району і області. Коли на Панютинський вагоноремонтний з-д надійшла перша легкова автомашина, колишній учасниці Великої Вітчизняної війни, єдиній жінці-шоферу, довірили водити «Победу». До бойових нагород Тетяни Олександрівни додалась ювілейна ленінська медаль, подяки керівництва з-ду.

ГУБА Олександра Трохимівна, 1924, м. Харків.

У 1941 призвана до лав ЧА РВК м. Харків.

Направлена на двомісячні курси медсестер.

Проходила службу у 276 сд, 91 мсд. Рядовий, медсестра, санітарка. Виносила з поля бою поранених бійців. Мала три поранення. Брала участь у боях на тер. Краснодарського краю, Північного Кавказу, м. Мелітополь Запорізької обл., м. Сімферополь, Крим. Закінчила війну в Прибалтиці.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За оборону Кавказу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941– 1945 рр.».

Демобілізована у 1949. Прож. у м. Харків.

ГУБІН Михайло Васильович, 1918, с. Піщане Чугуївського р-ну Харківської обл.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940: рядовий, прикордонник.

1941–1945: прикорд. війська КДБ СРСР, ст. сержант, писар штабу.

Орден Червоного Прапора.

У 1946 демобілізований із прикордонних військ. Працював токарем на Харківському турбінному заводі.

Помер 21.01.1969.

ГУБІНА Антоніна Олександрівна, 1925, смт Малинівка Чугуївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Із спогадів: «20 квітня 1942 року була вивезена до Німеччини на авіаційний завод, який знаходився у Нижній Саксонії. Пропрацювавши на цьому заводі шість місяців, 8 листопада здійснила втечу з двома подругами. Одна з них – Віра Іванівна Гейда, 1918, – теж із Харкова. Але на кордоні між Німеччиною і Польщею нас зняли з потяга і відвели до поліцейської дільниці. Після цього ми були відправлені до Хохензальцу («табір смерті»). Жили ми в бараках, ліжка дерев'яні, триповерхові. Видавали300 грамів хліба на день, на обід – юшку, в якій плавали картопляні лушпайки. Упродовж дня нас виводили на аппель – шикування і перелічування. Нас ділили на колони по 5 осіб. У таборі було приблизно 400 чоловіків і жінок. На аппелі нас примушували співати, а якщо хтось не співав, його карали: били палицею. Після аппеля частину полонених відправляли на роботу, і ми вважали, що

їм щастило, бо ті, хто залишився, їли картопляні лушпайки і виконували «вправи»: за будь-якої погоди бігали, стрибали, лягали. Часто під час цих «вправ» фашисти знущались над в'язнями. За провинності у таборі щонеділі було покарання батогами. А за спробу здійснити втечу або за інші провинності розстрілювали кожного десятого. Цей маленький табір був одним із найстрашніших таборів.

У грудні нас відправили до Равенсбрюка – жіночого табору. У цьому таборі нам видали смугастий одяг і присвоїли номерні знаки. Мій номер був 18426, а у Віри Іванівни – 18427. А 25 грудня 1942 року нас переслали до Штуттгофа. У цьому таборі нас постригли наголо. Чоловіки рубали дерева, а жінки викорчовували пеньки. У цьому таборі двічі на тиждень спалювали людей, одним з таких днів була п'ятниця.

Наприкінці березня нас відправили до четвертого табору, філії Равенсбрюка, – Нойбранденбург, на фабрику авіамоторів. На цій фабриці ми працювали по 12 годин, у дві зміни. Я – на токарно-револьверному станку.

Нарешті, табірне життя закінчилось. Під час переведення до іншого табору ми з подругою зуміли втекти. Це було у жовтні 1944-го. Сіли до товарного потяга, який прямував на схід. Проїхали Німеччину і потрапили до м. Тущ, Польща. У цьому місті потяг зупинився: поблизу був фронт. Якось вранці ми зустріли радянських солдатів. Так ми були прийняті до 222-го стрілецького полку».

10.10.1944–9.05.1945: 222 арм. зсп, рядовий, зв'язківець. Навесні 1945 під час боїв отримала поранення, перебувала на лікуванні у медсанбаті.

Орден «За мужність» III ст., медалі: Жукова, «Захиснику Вітчизни».

20.08.1945 демобілізована. По війні закінчила вечірню школу, Харківський технікум громадського харчування за спеціальністю технік-технолог. Працювала у Харківському об'єднанні облфото, потім – у екскурсбюро.

Прож. у м. Харків.

ГУД Борис Єлисейович, 1914, с. Мурав'ї Новгород-Сіверського р-ну Чернігівської обл. Інвалід ВВВ.

У 1929 за комсомольською путівкою був направлений на підготовчі курси до Глухівського педагогічного технікуму, який закінчив у 1932 і став народним учителем. У 1940 закінчив Львівський педагогічний ін-т. У квіт. 1940 був направлений до Станіславської (нині Івано-Франківської) обл. зав. райвно.

Під час Великої Вітчизняної війни з 22.09.1941 по 28.03.1943 знаходився в тилу ворога. Починав партизанську діяльність в чернігівських і брянських лісах у з'єднанні Героя Радянського Союзу генерал-майора Сабурова, де був комісаром загону ім. Ворошилова. Пройшов бойовий шлях із брянського лісу рейдом на Правобережжя України у листоп. 1942 у складі партизанського з'єднання під командуванням Сабурова. Такий же рейд одночасно здійснював і Ковпак, який йшов лівіше Сабуровського з'єднання. Обидва з'єднання одночасно форсували річки Десну, Дніпро і Прип'ять. На Правобережжі зайняли північні райони Житомирщини. Після короткого перепочинку Ковпак зі своїм з'єднанням пішов у Карпати, а Сабуровське з'єднання залишилось на місці, де знаходилось багато залізничних і автомобільних шляхів. На кордоні з Білоруссю Сабуров обладнав аеродром, куди майже кожного дня в нічний час прилітали літаки з вантажем для партизанів. Авіаційним загоном командувала полковник Валентина Гризодубова. На цьому аеродромі отримували зброю і інші загони і з'єднання. У лютому 1944 на польському кордоні під час зустрічі з частинами ЧА Сабуровське з'єднання припинило свою діяльність. Разом зі штабом з'єднання до Києва виїхав і Б. Є. Гуд. Наркомпрос УРСР направив його на роботу в Тернопільську область на посаду заст. завідуючого облвно.

У 1953–1955 працює директором Красноградського педучилища. Потім, понад 60 років – викладачем у на-

вчальних закладах Харкова. У 1987 Б. Є. Гуду було присвоєно почесне звання «Заслужений учитель України». Нагороджений двома орденами Богдана Хмельницького, медалями «Партизанові Великої Вітчизняної війни» I ст., «Партизанові Великої Вітчизняної війни» II ст., іншими нагородами. У 1985 вийшло друге видання книги Б. Гуда «Гремит Брянский лес». До першого видання книги (1973) написав передмову колишній командир з'єднання партизанських загонів на Україні Герой Радянського Союзу генерал-майор Сабуров. Ратний трудовий шлях колишнього комісара партизанського загону ім. Ворошилова з'єднання генерала Сабурова відображений Борисом Гудом в його автобіографічній повісті «Поле жизни», виданої в м. Харків. У 2009 Б. Є. Гуд створив і очолив Харківську обласну організацію колишніх партизанів і підпільників.

Помер 30.06.2010.

ГУД Іван Єлисейович, 1919, с. Мурав'ї Новгород-Сіверського р-ну Чернігівської обл. Капітан.

Із 1938 працював учителем у Старояриловицькій семирічній школі Добрянського (нині Ріпкинського) р-ну Чернігівської обл. У жовт. 1940 призваний Добрянським РВК Чернігівської обл.

22.06.1941–1.08.1944: Захід. фр., 542 сп 161 сд, кулеметник; Півд., Півд.-Захід. фр., 136 сд (15 гв. сд) автоматник; Півд., Півд.-Захід. фр., 2 тбр 24 тк, заст. політрука танко-десант. роти; з'єднання партизанських загонів генерала Сабурова, заст. політрука, політрук стрілецької роти. 31.07.1941 під час боїв на тер. Смоленської обл. отримав поранення.

Ордени: Богдана Хмельницького III ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Закінчив курси політскладу Прикарпатського ВО, педінститут. У лип. 1956 звільнений у запас. Працював директором Гиївської восьмирічної школи м. Люботин Харківської обл., інженером інституту «Атомтеплоелектропроект», м. Харків.

ГУДЕНКО Валентина Данилівна, 1923, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Учасниця ВВВ: 6 гв. тк 37 А, рядовий, друкарка, зв'язківець. 8.08.1943 отримала важке поранення у боях на Курській дузі.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., «За мужність» III ст., медалі: Жукова, «Захиснику Вітчизни», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працювала ст. бухгалтером у школі ФЗУ при швейній фабриці ім. Тінякова.

Прож. у м. Харків.

ГУДЕНКО Микола Максимович, 1923, с. Горького (кол.) Шевченківського р-ну Харківської обл. Гв. сержант. Інвалід ВВВ.

Із 4.11.1943: Півд.-Захід. фр., 87 гв. артп 39 гв. сд.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., «За мужність» III ст., медалі: Жукова, «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Захиснику Вітчизни».

По війні працював заст. гол. бухгалтера швейної фабрики ім. Тінякова.

Прож. у м. Харків.

ГУДЗЕНКО Арсентій Гнатович, 1907, с. Різдвяне Валківського р-ну Харківської обл.

До війни працював робітником на Харківському іподромі.

10.04.1943 призваний до лав ЧА Валківським РВК Харківської обл.

П/п 25766 МФО, рядовий, ком., механік танка Т-34. Під час боїв отримав поранення. Черв. 1944 – листоп. 1944: на лікуванні у госпіталі № 2633. Листоп. 1944 – груд. 1944: на лікуванні у госпіталі № 2623. Проходив службу у госпіталі № 2623, санітар.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

25.09.1945 демобілізований. По війні працював завгоспом на Харківському іподромі, на заводі ФЕД.

Помер 15.07.1984 у м. Харків.

ГУЖВА Прокіп Овсійович, 1908, с. Юрченкове Чугуївського р-ну Харківської обл. Рядовий, стрілець сп. Інвалід ВВВ.

Закінчив 4 класи.

У 1941 призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл. Учасник боїв на тер. України. У 1943 під час бою за м. Чугуїв отримав поранення в праву руку.

Орден Вітчизняної війни I ст.

Демобілізований за станом здоров'я. До 1965 працював у колгоспі ім. Калініна.

Помер у 1993 у с. Юрченкове Чугуївського р-ну Харківської обл.

ГУРЕНКО Микола Іванович, 1921, Харківська обл.

Призваний у 1941 Київським РВК м. Харків.

Учасник ВВВ: 319 ГМНКП, 2 д-н, 4 бат., рядовий, стрілець реактивного міномета «катюша».

Медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Після війни працював слюсарем-жерстяником на заводі ім. Шевченка.

Помер 14.04.1982. Похований: клад. № 17, м. Харків.

ГУРИНОВ Микола Микитович, 1912, с. Почаєво Борисовського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

До війни закінчив 3 класи.

Учасник ВВВ з лип. 1941, рядовий 209 артп.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі.

Після війни працював м'ясником у Московському райхарчоторзі, м. Харків. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ГУРОВ Юрій Феодосійович, 1912, с. Олексіївка Первомайського р-ну Харківської обл. Капітан адмінслужби, нач. фін. постачання залізн. б-ну.

У 1938 закінчив 2 курси Харківського ветеринарного інституту.

23.06.1941–13.02.1942: Центр. фр., 6 мсп 1 мсд, ком. відділення; 673 сп 220 сд, ком. мін. взв. 13.02.1942 отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 1776 у м. Караганда. У 1944 закінчив курси мол. лейтенантів. 18.03.1945–9.05.1945: 3-й Укр. фр., 202 гв. сп 68 гв. сд, ком. стрілецького взв. Брав участь у боях на тер. Румунії, Угорщини, Югославії, Болгарії. У квіт. 1945 під час боїв у Австрії отримав легке поранення.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

У 1968 звільнений у запас. Працював ст. інспектором відділу кадрів Лозівського дорожньобудівного управління № 16, інспектором відділу кадрів, нач. штабу ЦО Панютинського вагоноремонтного заводу.

Помер 12.02.1987 у м. Лозова Харківської обл.

Д

ДАВИДОВ Григорій Никанорович, 1921, с. Уди Золочівського р-ну Харківської обл.

Гв. рядовий артп. Перемогу зустрів у 1945 у Берліні.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у 1945. Працював ливарником на заводі контрольно-вимірювальних приладів.

Помер у 1995 у м. Харків.

ДАДАКІН Михайло Порфирович, 1926, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Сержант.

Листоп. 1943 – берез. 1944: 382 сп, стрілець.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

По війні працював на ХЕМЗі.

ДАНИЛЕНКО Микола Арсентійович, 1925, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

До війни закінчив 8 класів.

5.09.1943 призваний до лав ЧА.

1943–1945: 7 гв. А.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

Працював у Радіоастрономічному інституті АН УРСР, м. Харків.

ДАНКОВ Анатолій Євдокимович, 1926, м. Харків.

Верес. 1943 – жовт. 1943: 147 арм. зсп, курсант. Листоп. 1943 – черв. 1944: 99 зсп, полкова школа, курсант. Черв. 1944 – трав. 1945: 155 тп, ком. відділення.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність» III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Трав. 1945 – жовт. 1950: 155 тп, ком. відділення; 131 мотополк, механік-водій СУ-76, ком. легкої СУ. 1967–1987: ст. інженер ВТП «Сахпроменергоналадка».

Помер 2.04.2001 у м. Харків.

ДАНЬШИН Федір Петрович, 1924.

Лип. 1943 – верес. 1945: 639 окр. лінійний б-н зв'язку, зв'язківець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював на Харківському авіаційному заводі.

ДАХОВ Михайло Фролович, 1919, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

Закінчив 7 класів.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Берез. 1943 – трав. 1945: 152 сп, рядовий, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

По війні працював водієм на автобазі № 2001.

ДАЦЕНКО Василь Микитович, 1915.

Черв. 1941 – трав. 1945: 118 сан. рота 81 окр. автосан. взв. 381 сп, рядовий, шофер.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Ленінграда», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював у органах МВС.

ДЕБЛЕР Анатолій Якович, 1926, м. Карлівка Полтавської обл. Ст. сержант.

До війни закінчив 7 класів.

У 1943 призваний до лав ЧА.

1943–1945: Карел. фр., 90 окр. зап. артп.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова. Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За трудову доблесть».

По війні працював у Харківському дослідницькому КБ холодильних машин.

ДЕЙНЕКО Ольга Петрівна, 1921, с. Огульці Валківського р-ну Харківської обл. Лейтенант медслужби.

У 1940 закінчила трирічну фельдшерську школу у м. Харків. Працювала зав. медпункта у с. Кричильськ Степанського (нині Сарненського) р-ну Рівненської обл.

Черв. 1941 – груд. 1942: Півд.-Західн., Захід. фр., 1 д-н 184 гауб. артп 135 сд 5 А, фельдшер; 178 артп 45 сд 40 А, фельдшер першої медичної допомоги. Із газети «За Родину»: «... Январь 1942 года. Гремели

раскаты тяжелых боев. Деревня Покровка уже в третий раз переходила из рук в руки. При последнем отходе в нейтральной зоне остался раненый командир пулеметной роты. На КП между полковником и ст. военфельдшером Олей Дейнеко, маленькой щуплой девушкой в полушубке и шапке-ушанке, произошел следующий разговор: – Разрешите идти, товарищ полковник? – Обождите, я попробую связаться с разведчиками. – Будет поздно. Разрешите одной?..

...По снежному, изрытому снарядами полю, двигались две черные точки. Издали это было похоже на муравья, тянувшего за собой не под силу выбранную ношу. Фашистский пулеметчик, с опозданием заметивший эти движущиеся точки, начал поливать их свинцовыми струями. К нему присоединились еще два огненных потока из полуразрушенного дзота. Путь был отрезан. «Точки» доползли до одной из воронок и слились с землей...».

1.05.1942 під час боїв отримала поранення, перебувала на лікуванні в ЕГ у м. Тамбов. Січ. 1944 – трав. 1945: Ленінград., 3-й Прибалт., 1-й Білорус. фр., 3 д-н 798 артп.

Із газети «За Родину»: «... В мае 1945 года на улице павшего Берлина неожиданно, лицом к лицу, встретились двое: седой подполковник и лейтенант медслужбы. Они бросились друг другу в объятия, как самые родные люди. Это были Ольга Петровна и спасенный ею бывший командир роты пулеметчиков. На кителе подполковника поблескивала звездочка Героя, а грудь лейтенанта украшали боевые ордена и медали...».

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Берліна», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримала три подяки від Верховного Головнокомандувача. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У січ. 1946 демобілізована. Працювала сан. фельдшером на ст. Нова Баварія, м. Харків. 1948–1960: ст. медсестра приймального відділення, в/ч 31819, окружний військ. госпіталь м. Рига, Латвія. Лют. 1961 – квіт. 1977: патронажна сестра жіночої консультації 9-го медоб'єднання, м. Харків.

Померла 9.05.1992 у м. Харків.

ДЕМИХОВСЬКИЙ Наум Юлійович, 1919, м. Харків. Капітан, редактор дивізійної газети. Інвалід ВВВ.

До війни закінчив технікум журналістики. Працював у газеті «Харьковский рабочий». У Харківському державному університеті був однокурсником Олеся Гончара і Володимира Добровольського.

У діючій армії з серп. 1941. Спочатку – літпрацівник армійської газети, потім – редактор дивізійної газети «В бой за Родину». У складі 394 сд воював на 4-му Укр., Півд., Північ.-Кавказ., 3-му Укр. фр. Брав участь у визволенні Луганська, Донецька, Херсона, інших міст і населених пунктів. Був поранений поблизу м. Київ, отримав контузію поблизу м. Грозний. Із спогадів: «Це було на півночі Ставропольського краю. Я брав участь у рейді козацького кавалерійського корпусу по тилах фашистів поблизу Грозного і далі на північ Ставрополя». Закінчив війну у м. Софія, Болгарія.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, знак «Заслужений працівник культури України» – усього 16 орденів і медалей.

Повернувшись після війни у рідний Харків, Наум Юлійович понад сорок років працював власним кореспондентом газети «Сельская жизнь».

ДЕРЕВ'ЯНКО Федір Євдокимович, 1922, с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 10 класів.

Учасник ВВВ: 415 окр. мін. б-н, телеграфіст; 340 окр. б-н зв'язку, телефоніст; 18 окр. див. зв'язку, механік; 123 окр. полк, механік (до 1947).

Ордени: Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Ленінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

в это время было некогда, надо было восстановить связь. С большим трудом отыскал конец провода, под разрывами вражеских мин и снарядов, танков и орудий исправил повреждение. Связь восстановлена. На следующий день наши войска освободили г. Миллерово. За эту операцию я был награжден правительственной наградой – медалью «За отвагу».

Після війни – ст. інженер у НДІ основної хімії, м. Харків.

СУРКОВ Микола Митрофанович, 1923, с. Волоська Балаклія Шевченківського р-ну Харківської обл. Лейтенант, ком. взв. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА Шевченківським РВК Харківської обл. У 1942 закінчив Дніпропетровське Червонопрапорне артучилище.

Серп. 1942 – верес. 1943: Закавказ. фр., 889 артп 236 сд, ком. взв. управління; 3-й Укр. фр., 647 артп 236 сд 46 А, ком. вогневого взв. 15.09.1943 під час боїв отримав поранення, перебував на лікуванні, ЕГ № 3931 у м. Саратов.

Орден Червоної Зірки, медаль «За оборону Кавказу».

У трав. 1944 звільнений у запас. Працював учителем у Волосько-Балаклійській СШ Шевченківського р-ну. Проживав у м. Чугуїв Харківської обл.

Помер 24.02.2002.

СУХОВ Михайло Дмитрович, 1924, с. Чистоводівка Ізюмського р-ну Харківської обл. Гв. мол. лейтенант, ком. кулеметного взв., 1103 сп 328 сд.

У 1941 закінчив 9 класів Бугаївської СШ Ізюмського р-ну. Працював у колгоспі с. Чистоводівка. У 1943 закінчив чотиримісячні арм. курси мол. лейтенантів 1 гв. А (прискорений курс) за спеціальністю ком. взв.

28.04.1943–30.12.1943: Півд.-Захід. фр., 172 гв. сп 57 гв. сд, ком. кулеметної обслуги; 1-й Укр. фр., 1103 сп 328 сд 1 гв. А, ком. кулемет. взв. 30.12.1943 був тяжко поранений у боях за м. Житомир, ЕГ № 1366, м. Нижній Новгород, РФ.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Звільнений у запас 24.04.1944 через хворобу. Працював директором Крючківської НСШ Балаклійського р-ну, учителем Бугаївської СШ.

Помер 1.01.2005 у с. Бугаївка Ізюмського р-ну Харківської обл.

СУХОПАРА Василь Васильович, 1916, м. Лубни Полтавської обл. Капітан, нач. зв'язку тб 126 гв. танко-самохід. полку.

По закінченні НСШ № 1 м. Лубни працював пом. машиніста на шахті № 5 у м. Алчевськ Донецької обл., радіомонтером Близнюківського радіовузла Харківської обл., майстром лінійно-тех. вузла зв'язку, м. Харків.

У жовт. 1938 призваний до лав ЧА Жовтневим РВК м. Харків. У верес. 1939 закінчив школу мол. командирів.

22.06.1941–1.12.1942: Північ.-Захід. фр., 123 окр. б-н зв'язку 163 сд 65 ск, старшина радіороти, нач. радіостанції. У лют. 1943 закінчив курси мол. лейтенантів, перебував у резерві. Листоп. 1943 – трав. 1945: 1-й, 4-й Укр. фр., 959 окр. б-н зв'язку 106 ск, ст. лейтенант, ком. радіовзв. 23.01.1944 під час боїв в р-ні м. Краків, Польща, отримав поранення.

Ордени Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Перебував у складі Групи радянських військ у Німеччині, проходив службу у Білоруському ВО. У 1953 звільнений у запас. Працював експедитором у Мереф'янському міськкоопторзі, кочегаром на Мереф'янському склозаводі.

Помер 15.07.1993 у м. Мерефа Харківської обл.

СУШКО Галина Андріївна, 1921. Гв. ст. лейтенант медслужби. Почесний громадянин м. Харцизьк.

22.06.1941 – січ. 1945: Півд.-Захід., 2-й Укр., Білорус., Прибалт. фр., 169 сд, 124 сд 50 Уд. А; 152 гв. сп 50 гв. сд 28 А, ст. військфельдшер, ком. санвзводу.

Ордени: Леніна, Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Знак «Почесний донор СРСР».

Працювала лікарем у Каховській міській лікарні, Херсонська обл. До Харкова переїхала у 1989.

«С первых дней войны подразделение, в составе которого была лейтенант медицинской службы Галина Андреевна, участвовало в сражениях, а сама она приняла первых раненых. Так началась фронтовая жизнь. Но это не удовлетворяло военфельдшера. Она работала в медсанбате, а ей хотелось быть непосредственно на передовой, мстить за погибшего на фронте брата, у которого остались сиротами пятеро детей. После нескольких настойчивых рапортов командование части все же удовлетворило просьбу: она получила назначение на должность командира санитарного взвода в стрелковом батальоне 152-го гв. полка, стоявшего в обороне на берегу Северского Донца. Галина гордилась оказанным доверием, так как была первой в дивизии женщиной, командовавшей взводом. Боевое крещение в новой для себя должности получила в августе 1943-го при прорыве обороны противника на р. Миус. В боях за Макеевку командир взвода Галина Сушко была тяжело ранена. После лечения ее ожидало отправление в глубокий тыл. Но Галя рвалась на фронт к боевым друзьям. Она покинула госпиталь и разыскала свой полк. Участвовала в наступательных операциях. Дошла до Восточной Пруссии, где и была демобилизована как инвалид войны. Но перед этим она побывала в Москве. Там ей за героизм и мужество, проявленные при эвакуации с поля боя свыше 100 раненых воинов, М. И. Калинин вручил высокую награду – орден Ленина».

СУШКО Іван Іванович, 1921, с. Циркуни Харківського р-ну Харківської обл.

До війни працював у радгоспі «Циркунівський».

У 1940 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

Учасник ВВВ: гв. сержант, 12 гв. мсбр 5 гв. мк.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

Після війни працював шофером у радгоспі «Циркунівський». Прож. у с. Циркуни Харківського р-ну Харківської обл.

СУШКО Пилип Григорович, 1896 (1899), с. Циркуни Харківського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

11.08.1943 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл. Рядовий, стрілець 213 сд. У листоп. 1943 потрапив у полон в р-ні м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл. Звільнений у 1945 в Норвегії.

Після війни працював у радгоспі «Циркунівський».

Помер у 1975.

СУШКО Порфирій Іванович, 1909, с. Княжне Нововодолазького р-ну Харківської обл.

Працював викладачем у школі лікнепу.

Із 1941: Захід., Центр., Воронез., 3-й Укр., Прибалт. фр., 3 гв. тбр, танкіст.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За оборону Москви», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За відвагу», «За бойові заслуги».

Працював у радгоспі «Шлях Леніна».

СУШКО Федір Іванович, 1918, с. Циркуни Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

До війни працював на підприємстві у м. Харків.

8.10.1938 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

1941–1945: Півд.-Захід. фр., гв. ст. сержант, ком. відділення розвідників 1-й Укр. фр., 1 гв. артд прориву РГК.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над

Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Прож. у м. Харків. Працював на з-ді «Протон».

СЬОМІН Михайло Никифорович, м. Рязань, РФ. Майор.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Учасник ВВВ: мол. сержант, ком. відділення мін. обслуги.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні закінчив Харківське пожежно-технічне училище. Працював у пожежній частині м. Севастополь.

Помер у 1970-х у м. Севастополь, Крим.

Т

ТАКШИНА (ПРЯДЧЕНКО) Віра Михайлівна, 1921, с. Бессонівка Бєлгородського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

У 1941 закінчила фельдшерсько-акушерську школу.

Призвана до лав ЧА у черв. 1941 РВК Бєлгородської обл. Старшина медслужби, Північ. фр. Брала участь у війні з Японією (серп. – верес. 1945).

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність» III ст., медалі: «За перемогу над Японією», «Ветеран праці» та ін.

Працювала бухгалтером на станції техобслуговування. Прож.: м. Харків, Журавлівка.

ТАРАВІТОВ Олександр Іванович, 1921, м. Харків. Прапорщик, центральна база бронетанкового майна № 1658, ком. взв.

У 1940 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків. 1940–1942: курсант І-го Вольського військ. авіаційно-технічного училища.

5.02.1942–9.05.1945: 8 запасний винищ. ап 16 ПА, механік авіаційний; Сталінград. фр., 237 винищ. ап; 16 ПА, Центр., Білорус., 1-й Білорус. фр., 54 гв. винищ. ап 16 ПА, механік авіаційний ст.

Медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бездоганну службу» III ст.

У 1955 закінчив три курси Харківського інституту механізації та електрифікації сільського господарства. 19.04.1975 звільнений у запас. Службовець, пом. нач. пожежної команди в/ч 42285.

Помер 1.05.1990 у м. Харків.

ТАРАНОВ Олексій Тихонович, 1922, м. Валки Харківської обл. Підполковник, ком. тб. Інвалід ВВВ.

У 1940 працював слюсарем-складальником на заводі № 135 м. Харків.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА МВК м. Харків. Серп. 1941 – жовт. 1942: курсант 2-го Харківського танкового училища.

4.09.1943–22.09.1943: 2-й Білорус. фр., 60 тп, ком. взв. 21.09.1943 отримав поранення, на лікування з частини не вибував. 22.09.1943 отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 1732 у м. Златоуст, Челябінська обл. 15.03.1945–9.05.1945: 2-й Білорус. фр., 1819 самохід.-артп, ком. САУ; 6 окр. навчальний тп, резерв.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

Проходив службу в Московському ВО, перебував у складі Групи радянських військ у Німеччині, служив у Прибалтійському та Прикарпатському ВО. У 1967 звільнений у запас. Працював експедитором Львівської міжобласної бази «Укркультторг», пасічником у колгоспі ім. Мічуріна Вовчанського р-ну Харківської обл., у колгоспі ім. Ілліча Золочівського р-ну Харківської обл.

Помер 17.07.1991 у м. Харків.

ТАРАСЕНКО Гаврило Павлович, 1924, с. Омбиш Борзнянського р-ну Чернігівської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА Борзнянським РВК Чернігівської обл.

1941–1944: танкіст, механік-водій. Брав участь у визволенні Прибалтики. У 1944 у боях за м. Рига отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні у шпиталі м. Рига, Латвія.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Працював екскаваторником у Будівельно-монтажному управлінні № 1, м. Суми.

ТАРАСОВ Андрій Онуфрійович, 1911, с. Борщова Харківського р-ну Харківської обл.

До війни виховувався у Харківському дитбудинку.

У 1941 призваний до лав РСЧА, рядовий сп. Був поранений. Перемогу зустрів у Берліні.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

У 1945 демобілізований. Після війни працював у колгоспі трактористом.

Помер 1993 у с. Борщова Харківського р-ну.

ТАТЬЯНЧЕНКО Микола Якович, 1919, с. Перекіп Валківського р-ну Харківської обл. Майор, заст. нач. штабу з оперативної частини.

1.08.1937 призваний до лав ЧА Харківським обкомом ВЛКСМ за спецнабором.

Серп. 1937 – січ. 1941: Сталінград. військ.-авіац. училище за спец. пілота, курсант.

28.04.1944–9.05.1945: 1-й Укр., 4-й Укр. фр., 8 ПА, 242 бомбард. ап 321 бомбард. ад, льотчик ст.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки. За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

Працював інженером у Харківському міському управлінні торгівлі.

Помер 8.04.1992 у м. Харків.

ТВЕРДОХЛІБ Василь Єгорович, 1923. Гв. полковник у відставці.

У 1941, після закінчення 10 класу, пішов на фронт. Ком. протитанкової 40-мм гармати, В. Є. Твердохліб разом з бойовою обслугою б'ється з фашистами у безводному Сальському степу і передгір'ях Кавказу. Будучи тяжко пораненим, довго лікувався у шпиталі. І знову у лавах Рад. А. За мужність і відвагу нагороджений орденами і медалями.

У 1947, після демобілізації з армії, він повертається до рідної школи і працює на посаді директора до самої пенсії. В. Є. Твердохліб – Почесний голова ветеранської організації, Почесний громадянин смт Пересічна Дергачівського р-ну. У 2010 вийшла його книга «Уклін тобі – Пересічне».

Помер у 2010.

ТВЕРДОХЛІБ Іван Андрійович, 1912, смт Пересічна Дергачівського р-ну Харківської обл.

Призваний до лав ЧА у 1941. Старшина ВПС, ап. Закінчив війну в Берліні.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у 1945.

Працював токарем на заводі ім. Малишева.

Помер у 1986.

ТВЕРДОХЛІБ Михайло Васильович, 1917, смт Пересічна Дергачівського р-ну Харківської обл.

У 1939 призваний до лав ЧА. Учасник радянсько-фінляндської війни. Потім служив у Бресті. Зі спогадів: «22 июня 1941 г. – демобилизация. Уже подали поезд, в который начали грузиться с песнями друзья-однополчане, как неожиданно командир оповестил о начале войны. Оказывается, вражеские самолеты уже бомбили Киев. Бойцы тут же отправились в Брестскую крепость, приняв на себя первый удар фашистов. Они мужественно боролись и решительно отбивали атаки врага. Было много раненых, однако никто не оставил позиции. В под-

валах крепости – женщины и дети военнослужащих, которые проживали на ее территории, помогали раненым. Бойцов становилось все меньше. Помощь не подходила. Связь была прервана, боеприпасы кончились. Совсем нечего было есть, не хватало воды. Все подступы к воде фашисты обстреливали перекрестным огнем. Храбрецы ночью, держа в зубах солдатский котелок, ползли к реке Буг и набирали воду. Драгоценная вода, добытая такой тяжелой ценой, по глотку раздавалась детям, тяжелораненым, женщинам. Бои продолжались больше месяца. Обессиленных, еле живых защитников крепости фашисты взяли в плен и отправили в концлагеря.

В 1944 г. после освобождения из концлагеря и до конца войны Михаил Васильевич воевал в составе 44-го сп разведчиком. Дошел до Берлина.

Домой вернулся 11 июля 1946 г. с боевыми медалями «За отвагу», «За победу над Германией».

И после стольких страданий судьба снова приготовила ему испытание. К бойцам, которые оказались в концлагерях, у нас относились неоднозначно. В 1954 писатель Сергей Сергеевич Смирнов решил написать книгу о мужественных защитниках Брестской крепости. Он разыскал почти всех героев, кто остался в живых, в том числе и Михаила Васильевича. Писатель помог им восстановить доброе имя и получить заслуженные награды. Справедливость восторжествовала. В музее пос. Пересечное сохранилась книга «Брестская крепость» с надписью автора: «Защитнику Брестской крепости Михаилу Васильевичу Твердохлебу от автора С. Смирнова. 13.10.1957 г.».

ТВЕРДОХЛІБ Михайло Іванович, 1925, смт Пересічна Дергачівського р-ну Харківської обл.

У 1943 призваний до лав ЧА. Рядовий, сп. Мав поранення. Закінчив війну в Берліні.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у 1947. Працював слюсарем у НДІ.

Помер у 1989.

ТВЕРДОХЛІБ Петро Михайлович, смт Пересічна Дергачівського р-ну Харківської обл.

Після закінчення 5 класів працював у колгоспі конюхом, потім трактористом.

У серп. 1943 р. Петро Твердохліб після звільнення смт Пересічна призивається до лав ЧА і направляється на 2-й Укр. фр. у розвідроту 41-го сп. Не минуло і двох місяців перебування у діючій армії, як Петро Твердохліб отримав першу бойову нагороду. Її віднесе течією під час форсування Дніпра разом із солдатською фуфайкою. У ніч перед Різдвом 1944 р. під час виконання чергового завдання Петро Твердохліб, будучи пораненим, доставив через лінію фронту «язика» – німецького фельдфебеля. Після лікування у шпиталі Петро Михайлович направляється в 207 мінп розвідником-спостерігачем. Брав участь у визволенні України, Білорусі, прориві на Карельському перешийку. Війну закінчив у Німеччині.

Ордени: Червоної Зірки (два), Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу» (три), «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав п'ять подяк від Верховного Головнокомандувача.

Після демобілізації у 1947 р. Петро Михайлович працював автослюсарем на СТО.

Помер у 1995.

ТЕРЕНТЬЄВА Софія Опанасівна, 1922, м. Богодухів Харківської обл.

У серп. 1941 добровільно пішла на фронт.

Серп. 1941 – лют. 1942: курси радіотелеграфістів. Воронез., 2-й Укр. фр., 840 артп 280 сд, сержант, радистка. У складі дивізії брала участь у боях на Курській дузі.

Поблизу м. Орел служила в штабній батареї командира дивізії радисткою. Раптом

обірвався зв'язок з батареями. Телефоніст поповз відшукувати пошкодження – і немов зник. Командир дивізії відправив на лінію Софію. Вона проповзла трохи і побачила пораненого телефоніста. Надавши йому першу допомогу, поповзла далі. Відновивши зв'язок, Софія разом з пораненим телефоністом повернулася на спостережний пункт. Медаль «За відвагу» була нагородою сміливій дівчині.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні мешкала і працювала у м. Богодухів Харківської обл.

ТЕРЗЯН Корюн Карапетович, 1923, м. Харків. Полковник запасу.

У 1941 призваний до лав ЧА, м. Москва.

1941–1945: учасник оборони Москви, битви на Курській дузі, визволення Харкова, форсування Дніпра. Визволяв Молдову, Румунію, Болгарію, Югославію, Угорщину, Австрію.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., «За мужність», медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Белграда», за визволення Болгарії (болгарська), ювілейні.

До 1949 служив у складі Південної групи військ, Румунія.

Демобілізований 1949 у званні гв. ст. сержанта.

У 1955 закінчив з відзнакою ХПІ. Працював інженером в галузі електротехніки. Науковий працівник, винахідник. Голова ради ветеранів – інвалідів ВВВ 2-х мікрорайонів Фрунзенського р-ну м. Харків.

ТЕСЛЕНКО Михайло Андрійович, 1913, смт Нова Водолага Харківської обл.

Учасник ВВВ з лют. 1943: 48 гв. див., рядовий. 22.10.1943 був тяжко поранений. Демобілізований.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював на Харківському молочному комбінаті. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ТЕСЛЕНКО Олексій Васильович, Харківська обл. Майор.

Із спогадів Павла Максимцова, товариша, полковника у відставці, інваліда Великої Вітчизняної війни: «З Олексієм Тесленком я познайомився в евакуації, в Поволжі. В с. Швед, де я тоді жив і працював у колгоспі, сім'я Тесленків добиралася із Харківської області на своїх конях. У січні 1943 нас обох призвали до лав Червоної армії. Труднощі солдатського життя ми пізнали у запасному полку, який стояв у Саратовській обл. Жили у землянках, спали на нарах, підстеливши шинелі і трішки соломи. На обід, на шість чоловік, нам видавали таз з гороховим супом-пюре, де крупинка за крупинкою ганялася з дубинкою. Весь час хотілося їсти. Потім нас направили у Сімферопольське кулеметно-мінометне училище офіцерів, м. Балаково Саратовської обл. Навчали командири-фронтовики, які добре знали, що нас чекає на війні. Ми їм і сьогодні вдячні, що залишилися живими у тій кривавій війні. У курсантів виховували витривалість. Олексій на свої ще не зміцнілі плечі поставив станину кулемета «максим», а я ніс плиту 82-мм міномета. Ми здійснювали 25-35 – кілометрові марші з форсуванням водної перешкоди. У лічені хвилини потрібно було одягнутися і обмотати ноги. Потім йшла команда «відбій» – і все повторювалося спочатку.

Через чотири місяці 1500 випускників училища повантажили в ешелон, який йшов на фронт, щоб поповнити лави 62-ї (8-ї) гв. армії генерала В. І. Чуйкова. Мене направили в 271-й сп 88-ї гв. сд, а Олексія – в 269-й сп. Після тривалої артпідготовки ми форсували Сіверський Донець в районі Слов'яногорська і приготувалися до штурму ворожої оборони біля хутора Гола Долина, яку потім назвали «Долиною смерті». Бої тут були виснажливі, ми втратили близько

18 тис. бійців і командирів. Але оборону все-таки прорвали. У р-ні Суха Кам'янка О. Тесленко на плечах виніс із бою тяжкопораненого курсанта Петра Маркова, а незабаром і сам був поранений. Лікарі врятували йому життя. Після госпіталю Олексій повернувся у діючу армію. Визволяв Дніпропетровську та Одеську області. У січні 1945 був направлений до Ульяновського танкового училища. У 1947, після його закінчення, продовжував службу, спочатку на Далекому Сході, згодом у Прибалтиці і Німеччині на посаді командира танкового взводу, нач. штабу батальйону».

Звільнений у запас за станом здоров'я.

Нагороджений орденами: Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького, багатьма медалями. Удостоєний звання «Почесний громадянин міста Овідіополь».

Олексій Васильович працював механіком-випробовувачем танків на заводі ім. Малишева. У ПТУ № 35 створив музей бойової слави 62-ї (8-ї) гв. А В. І. Чуйкова. Біля училища за ініціативи Олексія Васильовича встановлений бюст В. І. Чуйкова.

Помер 2010 у м. Харків.

ТИМАШОВ Микола Дормидонтович, 1921, с. Снагость Кореневського р-ну Курської обл., РФ.

У 1938 закінчив СШ. Працював учителем 8-річної школи с. Мала Локня Суджанського р-ну Курської обл. Із верес. 1940 зарахований студентом біологічного факультету Воронезького університету.

У 1941 призваний до лав ЧА.

2.06.1942–9.05.1945: участь у боях у складі 8-ї окр. мотоінж. бр. РГК на Брянському, Захід., 2-му Прибалт. фр. 117-го б-ну інженерних загороджень 177-ї окр. роти спецмінування, хімінструктор.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Звільнений у запас у званні ст. сержанта з посади хімінструктора окр. роти. У 1949 закінчив біологічний факультет Харківського державного університету. 1949–1963: ст. науковий співробітник НДІ біології ХДУ. 1963–1975: зав. відділення фізіологічних рослин БІН ХДУ, професор (1978 р.). 1976–1999: зав. кафедри фізіології рослин. 1993–1999: професор кафедри.

ТИМОФЄЄВ Тимофій Павлович, 1911, м. Харків.

Учасник ВВВ: Захід. фр., рядовий. У 1943 отримав тяжке поранення і був демобілізований.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював на Харківському заводі шампанських вин. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ТИМЧЕНКО Василь Андрійович, 1909, м. Богодухів Харківської обл. Сержант.

У 1941 призваний до лав ЧА Богодухівським РВК Харківської обл.. Брав участь у визволенні України, пройшов з боями Угорщину, Австрію на посаді ком. мін. відділення.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Відня», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. Працював охоронцем на автотранспортному підприємстві у м. Богодухів.

Помер 1973 у м. Богодухів Харківської обл.

ТИТАРЕНКО Микола Петрович, 1920, смт Пісочин Харківського р-ну Харківської обл. Старшина. Учасник військового Параду 7 листопада 1941 р. на Красній площі.

Освіта середня. Працював заточником на заводі «Серп і Молот».

У 1939 призваний до лав ЧА Харківським МВК. Проходив службу на кордоні з Китаєм.

Учасник ВВВ. Під час боїв був двічі поранений та контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, «За мужність», медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова.

Працював на ст. Харків-Товарний, на Харківському хлібокомбінаті.

Помер 9.01.2009 у смт Високий Харківського р-ну Харківської обл.

ТИТОВ Костянтин Пилипович, м. Бердичів Житомирської обл.

Призваний до лав ЧА Борівським РВК Харківської обл. Рядовий, 6 гв. А. Учасник Курської битви.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Після війни мешкав у смт Борова, працював робітником у радгоспі «20 років Жовтня» Борівського р-ну Харківської обл.

Помер у 1985 у смт Борова.

ТИХОНОВ Григорій Юхимович, 1905, сел. Золота Поляна Глазуновського р-ну Орловської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

Навчався на модельника, тесляра при заводі «Головлегмаш», м. Орел.

У 1927 призваний до лав РСЧА Малоархангельським РВК Орловської обл.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Удруге призваний у 1941: рядовий, стрілець. Під час бомбардування отримав тяжке поранення та контузію. Після лікування у госпіталі проходив службу в м. Калінінград.

Медаль «Захиснику Вітчизни». Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», знак «Відмінний будівельник».

По війні брав участь у відбудові міст на тер. Латвії, Чечні, Далекого Сходу, Краснодарського краю, а також м. Харків. Працював на шкіряному заводі «Більшовик», м. Харків.

Помер 18.06.2008 у м. Харків.

ТИЩЕНКО Георгій Якович, 1916, с. Малий Самбір Конотопського р-ну Сумської обл. Майор адмінслужби, пом. нач. штабу з мобілізаційної роботи 309 винищ. ад.

У 1933 закінчив два курси Харківського електромеханічного технікуму. Працював пом. бухгалтера, бухгалтером у металомайстернях «Південмонтажбуд», м. Харків.

Із 1937 у лавах ЧА.

Черв. 1941–9.05.1945: Півд. фр., штаб ВПС 18 А, ст. писар; ВПС Півд. фр., зав. діловодства відділу ком. складу; 229 винищ. ад, зав. діловодства відділу кадрів див.; 4 ПА, нач. стройової частини адмін.-господар. відділу штабу А, 2-й Білорус. фр., 309 винищ. ад, нач. стройового відділення див.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «Китайсько-Радянська дружба».

У 1958 звільнений у запас. Працював ст. пом. нач. 3-го відділу Ступінського об'єднаного МВК Московської обл., ст. пом. нач. відділу Харківського ОВК.

Помер 14.01.1994 у м. Харків.

ТИЩЕНКО Марія Степанівна, 1922, м. Лозова Харківської обл. Сержант.

До війни – студентка філологічного факультету Харківського державного університету ім. Горького.

До лав ЧА була призвана 10.01.1942 Старобільським РВК Луганської обл.

Учасниця боїв на тер. України, Карелії, визволення Румунії, Угорщини, Австрії, Чехословаччини. Під час боїв у Карелії отримала поранення.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За оборону Радянського Заполяр'я», «За взяття Будапешта»,

«За взяття Відня», «За визволення Праги», «За бойові заслуги», Жукова.

По війні закінчила ХДУ ім. Горького. 52 роки Марія Степанівна присвятила педагогічній діяльності, працювала вчителем української мови і літератури, 27 років – завучем школи.

Прож. у м. Харків.

ТИЩЕНКО Олександр Якович, 1926, с. Івановська Лисиця Борисовського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1942 закінчив ремісниче училище № 8, м. Москва.

1942–1943: слюсар-складальник на заводі № 798 у м. Москва.

1943–1945: Ленінград. фр., Балт. флот, м. Кронштадт, в/ч 22894–В; МБТДА, плав. склад, ком. відділення БЧ–5.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., «За мужність» I ст., медалі: Ушакова, «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

1945–1949: брав участь в очищенні від мін узбережжя Німеччини, Польщі, Литви, Латвії, Естонії. У трав. 1949 був комісований. Працював на заводі ім. Малишева.

ТКАЛЕНКО Микола Іванович, 1923, смт Панютине Лозівського р-ну Харківської обл.

Народився у сім'ї залізничників, де був десятою дитиною. Усі брати Ткаленки брали участь у Великій Вітчизняній війні, і всім пощастило повернутись додому. У перший рік війни Микола Ткаленко був направлений до Харківського танкового училища, евакуйованого до Середньої Азії. Після його закінчення, восени 1942, потрапив на фронт. А на початку 1943 командир танка лейтенант М. Ткаленко отримав перше бойове хрещення під час боїв на Орловсько-Курському напрямі. В одному з боїв Микола Ткаленко був тяжко поранений: йому відірвало праву руку. Долаючи пекельний біль, стікаючи кров'ю, командир танка продовжував керувати бойовою машиною... У шпиталі Микола Іванович дізнався про нагородження його орденом Червоної Зірки – за мужність і героїзм, виявлені в боях на Курській дузі. Тоді Миколі не виповнилося і 20-ти років. У 1944 медики визнали його інвалідом II групи і комісували. 20-річний фронтовик повернувся у рідне Панютине. На Панютинському вагоноремонтному заводі молодого фронтовика обрали секретарем комсомольської організації, пізніше запропонували посаду завідувача місцевого клубу. У 1954 Микола Ткаленко отримав диплом випускника історичного факультету Харківського педагогічного інституту.

Із 1978 Микола Іванович Ткаленко – доцент, кандидат філософських наук, викладач філософії у Харківському сільгоспінституті (нині Аграрному університеті). У 1987 Микола Іванович із притаманною йому енергією взявся за нелегку справу зі створення обласної ветеранської організації, яку очолював із 1989.

ТКАЛЕНКО Петро Федотович, 1905, Кокчетавська обл., Казахстан. Гв. полковник, Ізюмський міськвійськком.

Закінчив Військ.-кавалерійське училище, м. Кіровоград, у 1931 – кавалерійську школу ім. Будьонного.

Черв. 1941 – трав. 1945: Півд.-Західн. фр., 34 кд ім. Котовського, пом. ком. полку з мат.-тех. забезпеч.; Сталінград. фр., 17 гв. кп 5 гв. кд, заст. ком. полку зі стрілецької частини; Степ., 1-й Білорус. фр., 24 гв. кп 5 гв. кд, ком. полку. У 1942 був тяжко контужений, у 1943 – двічі поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Суворова III ст., Червоного Прапора (три), медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», польська «За Одер, Ніссу і Балтику», польський орден «Хрест Грюнвальда» III ст., американський орден Легіону «Пошани» II ст. За вислугу років: ордени Червоного Прапора, Червоної Зірки.

У 1953 звільнений у запас через хворобу.

Помер 1961 у м. Харків.

ТКАЧЕНКО Дмитро Якович, 1910, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

Черв. 1941 – жовт. 1944: 449 сп, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудовую доблесть».

Після війни працював на ХТЗ. Прож. у смт Бабаї.

ТКАЧЕНКО Іван Пантелійович, 1923, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Підполковник.

До війни закінчив 6 класів.

1941–9.05.1945: Захід., 1-й, 3-й Укр., Півд.-Захід. фр., 777 стрілецька рота 227 сд 1 гв. мк. Пройшов бойовий шлях від ком. взводу до заст. командира танкового полку.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Києва», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював викладачем ВІРТА ім. Говорова. Прож. у смт Бабаї.

ТКАЧЕНКО Іван Платонович, 1923, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

1943–9.05.1945: Брянський, Центр., Воронез., 1-й Укр. фр., 3 гв. ТА, 6 тк, 51 гв. тбр, мсб, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював на Харківському м'ясокомбінаті, слюсарем на Бабаївському авторемонтному заводі. Прож. у смт Бабаї.

ТКАЧЕНКО Олексій Іванович, 1919, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

Учасник ВВВ з 1944: рядовий 81-го окр. сп.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював на Харківському авіазаводі. Прож. у смт Бабаї.

ТКАЧЕНКО Пилип Леонтійович, 1908, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

1941–9.05.1945: Воронез., 1-й Укр. фр., механізовані війська, водій.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював у тресті «Электроюжмонтаж». Прож. у смт Бабаї.

ТКАЧЕНКО Сергій Опанасович, 1927, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Сержант.

До війни закінчив 6 класів.

Учасник ВВВ: 108 зсп, курсант. Учасник війни з Японією: 57 важка мінбр, навідник.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював водієм на АТП № 20392 м. Харків. Прож. у смт Бабаї.

ТОМАХ Василь Дмитрович, 1900, м. Харків.

Призваний до лав ЧА у черв. 1941 Київським РВК м. Харків.

Рядовий, стрілець. Війну закінчив у Берліні. Отримав тяжкі поранення.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований.

Помер від ран у 1947. Похований: м. Харків, Журавлівка.

ТОМАХ Віра Петрівна, 1919, м. Харків. Ст. лейтенант.

У 1941 закінчила 2-й Харківський державний медінститут.

1.08.1942–3.09.1943: лікар Товстянської лікарні Недригайлівського р-ну Чернігівської (нині Липоводолинського р-ну Сумської) обл. До 27.04.1944 – лікар Іваницької амбулаторії Недригайлівського р-ну Сумської обл. 18.05.1944–5.06.1945: нач. 8-го хірургічного відділення ЕГ № 3319.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Із 1945 по 1992 працювала у лікувальних закладах Сумського та Харківського обласних відділів охорони здоров'я, обіймала керівні посади. 1963, 1965, 1967: депутат Ленінської райради м. Харків, член комісії з охорони здоров'я і соціального забезпечення.

Померла 3.02.2013. Похована: клад. № 8, м. Харків.

ТОМІЛІН Георгій Дмитрович, 1922, м. Харків. Інвалід ВВВ.

11.12.1942 призваний до лав ЧА.

Рядовий. Війну закінчив у Відні, Австрія. Був поранений.

Медаль «За відвагу».

Працював шофером на автотранспортному підприємстві. Прож. у м. Харків.

ТОМІЛІН Іван Пилипович, 1926, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Учасник ВВВ: Степ., 1-й Укр., Ленінград., 2-й Прибалт. фр., рядовий. Визволяв Харків.

Нагороджений орденами та медалями.

Прож. у м. Харків.

ТОМЧИК В'ячеслав Андрійович, 1918, с. Михайловське Сіверського р-ну Краснодарського краю, РФ. Капітан.

До війни закінчив 10 класів СШ, згодом – педагогічний технікум.

Учасник ВВВ: Ленінград., 3-й Прибалт. фр., 113 артп 42 сд, ком. гармати.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював учителем, директором СШ. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ТОНКИХ Семен Макарович, 1920. Старшина.

Учасник ВВВ, війни з Японією у складі 87 окр. полку зв'язку.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Після війни працював у СШ № 2 м. Мерефа. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ТОПЧІЙ Павло Іванович, 1911, м. Харків. Майор, ст. викладач 12-ї військ. авіашколи механіків. Майстер спорту СРСР.

У 1933 закінчив залізн. технікум, у 1937 – Харківський державний інститут фізичної культури. Під час навчання в інституті пройшов трирічну позавійськову підготовку. 1937–1941: зав. кафедри фізичної підготовки Харківського фінансово-економічного інституту.

16.07.1941 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

16.07.1941 – трав. 1945: Півд. фр., 4 сп 393 сд, пом. ком. б-ну з господар. частини; Брянський фр., 26 окр. арм. авторота, ком. роти; Центр. фр., польовий арм. склад № 1477; 2-й Укр. фр., ЕГ № 2572, капітан адмінслужби, нач. кабінету лікувальної фізкультури. Під час боїв в р-ні м. Орел у трав. 1943 отримав поранення, у лип. 1943 – контузію.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

У 1956 звільнений у запас. Працював директором Харківської міської легкоатлетичної школи, тренером-викладачем у Харківській обласній вищій школі спортивної майстерності.

Помер 23.04.1990 у м. Харків.

ТРИГУБЕНКО Михайло Федорович, 1909, м. Чернігів. Полковник.

Із серп. 1932 по листоп. 1935 – курсант Харківського військового училища.

Черв. 1941 – трав. 1945: Півд., Сталінград., Центр., 1-й Укр., 1-й Білорус., 1-й Прибалт. фр. Брав участь у Курсько-Орловській битві. Визволяв міста: Київ, Ригу, Варшаву. У складі 231 сп штурмував м. Берлін.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після виходу в запас у 1956 проживав у м. Харків.

Помер 14.03.1988.

ТРИПІЛЕЦЬ Софія Михайлівна, 1924, м. Феодосія, Крим. Гв. ст. сержант медслужби.

У 1941 закінчила СШ, м. Харків.

У серп. 1941 призвана до лав ЧА Кокандським РВК Ферганської обл., Узбекистан.

Півд.-Захід., Північ.-Кавказ., 4-й, 1-й Укр., 1-й, 3-й Білорус. фр., 28 А, ЕГ № 3968, ХППГ № 126, медсестра. У боях під Сталінградом отримала контузію.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність» III ст., медалі: «За взяття Кенігсберга», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова.

Закінчила ХДУ ім. Горького. 50 років присвятила педагогічній діяльності, працювала вчителем у школах смт Козача Лопань Дергачівського р-ну, Ленінського і Фрунзенського районів м. Харків. Прож. у м. Харків.

ТРИТЯЧЕНКО Костянтин Іванович, 1923.

«Костянтин Тритяченко, юнак села Павлівка Перша колишнього Петровського р-ну, 10 червня 1941 р. склав останній іспит у школі. Були плани, міркування про дальше життя, та не довелося їм здійснитися. Чорна неділя 22 червня сповістила про початок війни. Батько Костянтина – Іван Прокопович і мати Віра Михайлівна з п'ятьма дітьми на кінній підводі евакуювались в тил країни. У станиці Вешенській Ростовської області дороги розійшлися. Батька і Костянтина тут призвали в Червону Армію, але в різні військові частини. Віра Михайлівна з дітьми добралася до Саратовської області. Батько невдовзі загинув у бою, а в Костянтина були нескінченні важкі фронтові дороги. У м. Дубівці, що на Волзі, його зараховують в 62-й стрілецький полк. А вже у жовтні 1941 р. солдат Костянтин Тритяченко веде бої з ворогом під Москвою.

У берез. 1942-го йому довелося воювати на Харківщині. Брав участь у боях за Великий Бурлук, Старий Салтів. 25 квітня був поранений. Лікувався у госпіталі м. Тамбов. Після лікування – знову на фронт. У вересні 1943 р. бронебійник К. Тритяченко бере участь у визволенні Донбасу, Червоного Лиману, Слов'янська, Дніпропетровська. Далі – форсування Дніпра, визволення Києва, інших земель України. Наш славний земляк визволяв Молдову, Румунію, Угорщину, Австрію. Вікопомний День Перемоги зустрів у Чехословаччині у званні старшини – командира стрілецького взводу.

У святкові дні на грудях ветерана-гвардійця золотом і сріблом сяють бойові нагороди: ордени Вітчизняної війни, Червоної Зірки, «За мужність», дві медалі «За відвагу», дві «За бойові заслуги». К. Тритяченко з боями пройшов пів-Європи. Свідченням цього є медалі «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Костянтин Іванович має 15 подяк від Верховного Головнокомандувача.

У грудні 1945-го К. І. Тритяченко повернувся додому. Чотири роки у Новій Павлівці Петровського р-ну працював головою сільської ради. Вже більше півстоліття живе у Барвінковому. Працював агентом Міністерства заготівель. Потім до 1983 – інспектором відділу кадрів на хлібній базі і очолював штаб ЦО».

Андрій Осадчий, журналіст

ТРОФИМОВ Василь Гаврилович, 1925, с. Коршево Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ.

До війни закінчив 6 класів. Працював у колгоспі конюхом.

Учасник ВВВ з 1943. 1-й, 2-й Укр. фр., 209 мінп, рядовий.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював слюсарем на Карачівській СТО. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ТРОЯН Ювеналій Сергійович, смт Чапаєве Кегичівського р-ну Харківської обл.

У лют. 1942 р., після закінчення школи, був направлений на навчання до Саратовського танко-технічного училища, яке закінчив у квіт. 1943-го у званні мол. лейтенанта.

Черв. 1943–9.05.1945: Волхов. фр., 16 окр. Червонопрапорна тбр, ком. танка. 24.01.1944 був тяжко поранений, лікувався в ЕГ. Із серп. 1944: 3-й Прибалт. фр., 122 окр. тбр, ком. танка. Під час визволення Прибалтики отримав друге тяжке поранення, після лікування повернувся на фронт. 2-й Прибалт. фр., ком. взводу евакороти бойової техніки, топограф. Брав участь у визволенні польських міст: Гдиня, Сопот, Гданськ. У січ. 1945-го – третє тяжке поранення. День Перемоги зустрів на території Німеччини.

Нагороджений орденами та медалями.

Після війни продовжував службу. У 1967 звільнений у запас.

ТРУФАНОВ Микола Іванович, 1900, с. Велике Гаврилов-Ямського р-ну Ярославської обл., РФ. Генерал-полковник (1955).

У лавах ЧА з 1919. Закінчив об'єднану військ. школу ім. ВЦВК у 1925, Військ. академію ім. Фрунзе у 1939. У Громадянську війну – рядовий, потім – начальник польової телефонної контори на Півд.-Схід. і Півд. фр. 1921–1937: помічник військкома кав. полку, командир кав. взв., помічник командира, командир кавалерійського ескадрону, начальник полкової школи, помічник командира і нач. штабу кав. полку. Із 1939 – нач. штабу 4 сд.

Брав участь у радянсько-фінляндській війні, будучи ком. див.

Із лип. 1941: комбриг, нач. штабу і заст. командувача військами 47 А Закавказ., Кавказького і Крим. фр. Квіт. – черв. 1942: ком. 1-го окр. ск. Із лип. 1942 по лют. 1943 – командувач 51 А. Із черв. 1943 – заст. командуючого 69 А. Брав участь у визволенні Харкова. Із берез. 1945 – ком. 25 ск на 2-му Укр. і 1-му Білорус. фр. Брав участь у Сталінградській і Курській битвах, розгромі фашистських військ в Білорусі, Люблін-Брестській, Вісло-Одерській, Східно-Померанській і Берлінській операціях. Війну закінчив у званні генерал-майора. Перший військ. комендант Харкова після визволення міста від фашистських загарбників (серп. 1943).

Ордени: Леніна (два), Червоного Прапора (три), Вітчизняної війни I ст., Кутузова I ст. (два), Суворова II ст., Червоної Зірки, медалі, іноземні нагороди.

Після війни займав відповідальні посади в Раді воєнної адміністрації у Німеччині. Комендант м. Лейпциг, Німеччина (1945). Із черв. 1950 – нач. управління бойової і фізпідготовки Далекосхідного ВО. Із січ. 1954 – командувач армією. Із січ. 1956 – перший заступник командувача Далекосхідного ВО. Із черв. 1957 – гол. військ. радник, потім ст. військ. спеціаліст НВАК. Із 1960 – у відставці. У Харківському індустріально-педагогічному технікумі є меморіальний куточок М. І. Труфанова.

Помер 21.02.1982. Похований: клад. № 2, м. Харків.

ТЮТЧЕВ Дмитро Георгійович, 1924, с. Спаське Барятинського р-ну Калузької обл., РФ.

У лавах ЧА з 1942. У лип. 1943 закінчив вищі офіцерські курси і був призначений командиром взводу курсантів. Брав участь у бойових діях із визволення с. Та-

ранівка Зміївського р-ну. День Перемоги зустрів у Харкові, у складі 61-го окр. офіцерського полку Харківського ВО.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького III ст., медалі.

У 1971 присвоєно звання підполковника.

Із спогадів: «...В 1973 г. я решил побывать на местах боев за Тарановку. Тогда у немцев была очень выгодная оборонительная позиция. Многочисленные глубокие траншеи, в которых немцы ловко маневрировали, а у наших солдат – поле с нескошенной травой, которое мгновенно загоралось от огня, и солдатам негде было укрыться. Несмотря на тяжелые бои, рядом с наблюдательным пунктом в погребе жил мальчуган 12 лет с дедушкой, двумя женщинами. Во время артподготовки я услышал голос мальчика Иванка (так его звали): «Дядя! Не высовывайтесь, наша хата насквозь простреливается». Мы взяли Тарановку. Но заботу, предостережение об опасности Иванка я пронес через всю войну. В 1973 г. я решил найти мальчика. Но на месте наблюдательного пункта увидел огромную воронку от снаряда. А на дне воронки стоял крест, почерневший от старости. Односельчане рассказывали о трагедии, случившейся на этом месте: огромный немецкий снаряд похоронил всю семью. А голос и предостережения Иванка я до сих пор слышу. Ведь это, наверное, и есть та частица нашей Родины, которую мы защищали».

У

УЛАНЧЕНКО Олексій Петрович, 1916, Оренбурзька обл., РФ. Полковник, нач. циклу комплексів радіолокаційних станцій великої потужності, Центральні офіцерські курси військ ППО.

У 1932 закінчив 7 класів Краснопавлівської НСШ Лозівського р-ну Харківської обл., у 1936 – 1-й курс залізн. електротехнікуму. Із 1932 працював телеграфістом у поштовому відділенні ст. Краснопавлівка. У 1938 закінчив Севастопольське училище зеніт. артилерії, нормальний курс.

Квіт. 1943–9.05.1945: Захід. фр., Рибінсько-Ярославський див. р-н ППО, 1424 запасний ап ППО, ад'ютант ст. д-ну, ком. д-ну.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени Червоної Зірки, Червоного Прапора, медаль «За бойові заслуги».

У 1951 закінчив ВІРТА ім. Говорова за спеціальністю радіотехніка винищ. авіації. 1.06.1965 звільнений у запас. Працював провідним інженером Харківського держ. НДІ метрології.

Помер 8.04.1991 у м. Харків.

УЛЬЯНИЦЬКИЙ Олександр Миколайович, 1907, м. Одеса. Капітан, нач. квартирно-експлуатац. служби 3435 авіац.-тех. бази.

1929–1931: строкова служба у лавах ЧА, закінчив школу мол. командирів.

Працював нач. відділу кадрів Молдавської облради Тсоавіахіму м. Тирасполь, бутафором на Одеській кіностудії художніх фільмів.

25.06.1941 мобілізований до лав ЧА Кагановицьким (кол.) РВК м. Одеса.

25.06.1941–31.12.1944: Півд., Крим., Північ.-Кавказ. фр., 453 бао, ком. маскувального взв. Північ.-Кавказ., Півд.-Захід. фр., 862 бао, мол. лейтенант, нач. мін.-сап. служби.

Медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У 1960 звільнений у запас. Працював нач. відділу комунального господарства виконкому Ізюмської міськради депутатів трудящих, інспектором з кадрів Ізюмського змішторгу Харківської обл.

Помер 8.04.1981 у м. Ізюм Харківської обл.

УСАЧОВ Семен Микитович, 1919, с. Буряєво (кол.) Октябрського р-ну Челябінської обл., РФ. Гв. ст. лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив Челябінський педтехнікум. У лют. 1940 призваний до лав ЧА Совєтським РВК м. Челябінськ.

Лип. 1941–15.05.1942: Захід. фр., 565 артп 3 гв. сд, ком. 76-мм гармати. У груд. 1942 закінчив прискорений курс 1-го Ленінградського артучилища.

Січ. 1943–19.09.1944: Центр., 2-й Укр. фр., 2 артп 3 гв. пов.-десант. див., ком. вогневого взв. 19.09.1944 під час боїв отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 3453, м. Енгельс Саратовської обл.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 звільнений у запас. У 1950 закінчив Харківський педінститут. Працював учителем географії Приколотнянської СШ Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Помер.

УСАЧОВА (ЧЕРНИШОВА) Ольга Тихонівна, 1924, Харківський р-н Харківської обл.

Закінчила 6 класів. У верес. 1943 призвана до лав ЧА Комінтернівським РВК м. Харків.

Учасниця бойових дій ВВВ: в/ч БДП – 57; 2-й Укр. фр., 44 А, рядовий, санітарка.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги».

Працювала контролером на Харківській панчішній фабриці.

УФІМЦЕВ Іван Георгійович, 1925, Кішертський р-н Пермської обл., РФ. Полковник-інженер, нач. кафедри Харківського ВВАУЛ ім. Грицевця. Кандидат тех. наук.

20.05.1944–9.05.1945: 2-й Прибалт. фр., 15 ПА, 810 штурм. ап 225 штурм. ад, механік з авіац. приладів.

Орден Червоної Зірки. За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст.

1951–1957: Червонопрап. ордена Леніна військ.-повітр. інж. академія ім. Жуковського, слухач. 20.07.1977 звільнений у запас.

Помер 12.12.1993 у м. Харків.

Ф

ФЕДОРЯКА Дмитро Олександрович, 1922, с. Пархомівка Краснокутського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 4 класи. Працював робітником на Пархомівському цукровому заводі.

До 1944-го воював на 1-му Укр. фр. Після поранення комісований.

Орден Вітчизняної війни II ст., ювілейні медалі. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював слюсарем-сантехніком на Харківському заводі шампанських вин.

ФЕДОТОВ Валентин Олександрович, 1908, м. Камишин Волгоградської обл., РФ. Підполковник, заст. ком. танк. б-ну 57 гв. мех. полку. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив Вищу військ. школу штабної служби, м. Москва.

22.06.1941–30.03.1945: Захід., Укр. фр., 57 гв. тбр 7 гв. мк, заст. нач. штабу з оперативної роботи. 30.08.1941 отримав поранення, Захід. фр., 479 сп.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

Звільнений у відставку 10.05.1956. Працював на Харківському заводі маркшейдерських інструментів інженером.

Помер у 1992.

ФЕСЕНКО Федір Васильович, 1901, с. Підгорівка Старобільського р-ну Луганської обл. Гв. полковник, військ. комендант м. Орша, Мінський ВО.

У 1921 призваний до лав ЧА Старобільським РВК Луганської обл.

У 1926 закінчив Рязанську піхотну школу, у 1930 – Київську військ.-політ. школу, у 1933 – курси удосконалення політскладу ЧА.

Серп. 1941 – груд. 1941: Захід. фр., ком. б-ну мор. піхоти 1 Уд. А. Під час боїв на Захід. фр. отримав поранення, перебував на лікуванні у госпіталі, м. Москва. Лют. 1942 – трав. 1945: Захід. фр., 473 сп 154 сд (пізніше 140 гв. сп 47 гв. сд), ком. полку. Півд.-Захід., 3-й Укр. фр., 47 гв. сд, ком. див.; 17 гв. пов.-десант. бр., ком. бр. 2-й Білорус., 3-й Білорус. фр., 334 гв. сп 120 гв. сд, полковник, ком. полку.

Ордени: Леніна, Червоного Прапора (три), Суворова, Вітчизняної війни.

У 1946 звільнений у запас. Проживав у м. Чугуїв Харківської обл.

Помер 14.05.1991 у м. Чугуїв Харківської обл.

ФІАЛКІН Євген Михайлович, 1918, ст. Іздешково, Сафоновський р-н Смоленської обл., РФ. Підполковник. Інвалід ВВВ.

У лип. 1940 закінчив Харківський фінансово-економічний інститут. У груд. 1940 призваний до лав ЧА.

Серп. 1942 – лют. 1943: Закавказ. фр., 140 вптап РГК, лейтенант, ком. вогневого взв. Брав участь в обороні м. Орджонікідзе (нині м. Владикавказ), ком. взв. бат. управління артп. Мав поранення та дві контузії.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького, медалі: «За оборону Кавказу», «За оборону Києва», Жукова.

У 1946 звільнений у запас, а у серп. 1952 знову призваний до лав Рад. А: нач. фінвідділу, гол. бухгалтер відділу монтажнобуд. б-ну. У 1956 вдруге звільнений у запас. Працював фінансистом-економістом, нач. виробничо-експлуатаційного відділу управління «Харківметалопостачзбут».

ФІЛІППОВ Яків Іванович, 1912, с. Півкіно Щучанського р-ну Челябінської (нині Курганської) обл., РФ. Полковник, заст. ком. винищ. ад.

У 1934 закінчив заочну радянську партшколу у с. Щуче Челябінської обл., у 1937 – 3-ю Військ. школу льотчиків ім. Ворошилова у м. Оренбург за спеціальністю льотчика-винищувача, у 1939 – курси військ. комісарів ае, м. Сталінград (нині м. Волгоград).

2.12.1944–20.01.1945: 1-й Білорус. фр., 176 гв. винищ. ап 296 винищ. ад 16 ПА, заст. ком. ап. Переведений у Далекосхідний ВО. 9.08.1945–3.09.1945: 2-й Далекосхід. фр., 308 винищ. ап 28 винищ. ад 10 ПА, ком. полку.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», «За бойові заслуги». За вислугу років: ордени Червоного Прапора, Червоної Зірки.

У 1959 звільнений у запас. Працював інженером з праці у Харківському обл. аероклубі ДТСААФ, інженером у КБ НВО «Електроприлад» (нині «Хартрон»).

Помер 18.05.1987 у м. Харків.

ФІНКЕЛЬШТЕЙН Борис Якович, 1921, м. Харків. Лейтенант медслужби, ком. сан. взв. Інвалід ВВВ.

У січ. 1940 добровільно вступив до Харківського військ.-мед. училища через Жовтневий РВК м. Харків.

Серп. 1942 – лют. 1943: Захід. фр., 1097 сп 326 сд, ком. сан. взв. 27.12.1943 під час боїв поблизу с. Фролово Смоленської обл. отримав тяжке поранення. Перебував на лікуванні в ЕГ №№ 1860, 5008, 4444, 4451.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював зав. Первомайського райздороввідділу Харківської обл. У 1947 закінчив Львівську зуболікувальну школу. Працював зубним техніком у Мереф'янському медоб'єднанні Харківської обл., у 4-й райлікарні Жовтневого р-ну м. Харків.

Помер 28.07.1999 у м. Суми.

ФОМИЧОВ Іван Федорович, смт Чапаєве Кегичівського р-ну Харківської обл. Капітан. Інвалід ВВВ.

Учасник ВВВ із 22.06.1941: Прибалт. фр., 45-мм протитанк. гармата, артилерист. 6.07.1941 на території Прибалтики отримав тяжке поранення і контузію. Тяжко поранений і контужений, Фомичов упав на дно окопа. Коли прийшов до тями, відчув гострий біль у понівеченому тілі, побачив, як гітлерівські вояки ходять по вогневій, добиваючи поранених. Із спогадів: «...Налетів якийсь високий чин у легковичку, щось сердито заґелґотів на своїх солдатів. Ті мовчки вкинули з десяток покалічених червоноармійців у вантажівку, яка прямувала на захід. Опинився в ній і я... Нарешті напівживих нас вивантажили у військ. госпіталі на півночі Франції...».

Після лікування у німецькому госпіталі, на початку 1942-го був відправлений до табору для військовополонених у Нормандії. «...Утримували у таборі в'язнів у нелюдських умовах. Особливо скрутно доводилося нашим бійцям, які були позбавлені будь-якої допомоги з боку Міжнародного Червоного Хреста. Працювали в шахті, добували вугілля. Не кожний витримував тяжку каторжну працю при жалюгідних раціонах годівлі. Щодня з табору на підводі вивозили десятки трупів, скидали у величезний рів. Нерідко потрапляли туди й напівживі в'язні, котрим уже нічим було допомогти....».

І. Ф. Фомичов разом із полоненим здійснив спробу втечі, але невдало. Влітку 1942-го двоє сміливців вирвалися на волю, через багато днів поневірянь натрапили на учасників підпільного опору, які переправили втікачів у Париж.

Іван Фомичов став учасником інтернаціонального партизанського загону. Він не тільки досконало говорив французькою, але й віртуозно володів стрілецькою зброєю, був влучним кулеметником. У 1943 р. Іван Фомичов очолив один із новостворених партизанських загонів, який нарекли іменем Чапаєва (від назви рідного селища). Діяв цей невеликий загін у передмісті столиці Франції. «..Літо 1944-го. Союзники висадили свій десант на півночі Франції, який просувався до Парижа. Командування опору доручило загонові Фомичова звільнити приміщення колишнього радянського посольства, розташованого в центрі столиці. Шестеро партизанів швидко впоралися з вартою будинку, автоматними чергами прошили високих фашистських чинів, які засідали в одній із кімнат. А потім підняли над будинком посольства червоне полотнище. За цю операцію Іван Федорович був нагороджений медаллю «За відвагу». За кілька днів до вступу союзників у Париж був вдруге тяжко поранений.

У груд. 1945-го повернувся на Батьківщину. Працював на цукровому заводі у смт Чапаєве, згодом – на компресорній станції газопромислу.

ФОМІН Леонід Романович, 1922, с. Починок Вишнєволоцького р-ну Тверської обл., РФ. Капітан, ком. роти зв'язку і радіотехнічного забезпечення 676 окр. д-ну зв'язку 2 окр. важкого бомбард. ак дальньої авіації.

У листоп. 1941 закінчив Орджонікідзевське (кол.) військ. училище зв'язку за спеціальністю ком. радіовзводу.

Листоп. 1941 – трав. 1942: Півд. фр., 102 окр. бр., ком. радіовзводу. Трав. 1942 – серп. 1942: Сталінград. фр., 169 окр. б-н зв'язку 192 сд, ком. радіовзводу. Серп. 1942 – лип. 1943: Півд.-Захід. фр., 200 окр. зап. полк, ком. радіовзводу. Лип. 1943–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 556 окр. б-н зв'язку 19 сд ком. радіовзводу.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Сталінграда», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

30.12.1963 звільнений у запас. Працював контролером-ревізором у Харківському міськуправлінні держтрудощадкас і держкредиту.

Помер 17.09.1992 у м. Харків.

ФОТЕНКО Костянтин Костянтинович, 1924, ст. Лоо, Краснодарський край,

РФ. Гв. ст. лейтенант, ком. роти ПТР. Інвалід ВВВ.

У берез. 1942 добровольцем пішов на фронт.

Берез. 1942 – лип. 1943: Закавказ. фр., 4 зап. пов.-десант. полк, курсант; 10 гв. сбр 11 гв. ск, зв'язківець; курси мол. лейтенантів 11 гв. ск, курсант. Північ.-Кавказ. фр., 42 гв. полк 32 гв. сд 56 А, ком. роти ПТР. 7.07.1943 під час боїв отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні в ЕГ у м. Краснодар, Єсентуки, Сочі.

У черв. 1944 звільнений у запас. У 1950 закінчив Харківський авіац. інститут. Працював ст. інж.-конструктором п/с № 61 (завод транспортного машинобудування), ст. інж., ст. науковим співробітником ХПІ.

Помер у 2005.

ФРІД Зісель Мендельович, 1910, с. Гребенець Червенського р-ну Мінської обл., Білорусь. Рядовий, водій.

Освіта неповна середня.

1931–1938: складальник, ст. складальник, завідувач Червенської друкарні районної газети «Колективіст», Білорусь. 1938–1941: ст. складальник, в.о. зав. Василевицької друкарні районної газети «Соціалістична праця».

Призваний до лав ЧА Омським МВК.

На фронтах ВВВ з 10.05.1943 по черв. 1944: 338 вптап, рядовий, водій. Служив у інших частинах до листоп. 1945.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Із 21.06.1946 працював на з-ді «Серп і Молот» нач. друкарні, складальником 7-го розряду, контролером ВТК.

Помер 29.12.1984 у м. Харків.

ФРІДМАН Олег Якович, 1919, м. Харків. Полковник, ст. викладач кафедри тактики Харківського гв. вищого танк. командного училища.

У черв. 1941 закінчив три курси Харківського механіко-машинобудівного інституту.

27.07.1941 добровільно став до лав ЧА. Лип. 1941 – лют. 1942: курсант Ленінградських Червонопрапорних КУКС.

27.02.1942–4.03.1943: Брянський, Воронез. фр., 2 тб 14 тбр 40 А, ком. танка, ком. взв. важких танків, ад'ютант ст. тб. 29.09.1943–9.05.1945: 1-й Укр., 2-й Укр. фр., 87 окр. тп 1 гв. кк 40 А, 13 А, майор, нач. штабу полку.

Ордени: Червоної Зірки (три), Вітчизняної війни II ст. (два), медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бездоганну службу» I ст.

У 1949 закінчив командний факультет ВАММ ім. Сталіна, м. Москва. Служив у Горьковському, Московському, Прикарпатському та Київському ВО. У 1969 звільнений у запас. Працював інженером у Харківському виробничому управлінні вантажного автотранспорту, головою Червонозаводської райради Харківської облради Українського республіканського добровільного товариства автомотолюбителів.

Помер 23.06.1987 у м. Харків.

Х

ХАРЛАМОВ Іван Петрович, 1922, с. Савенки Мещовського р-ну Калузької обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА, м. Москва.

У верес. 1942 закінчив Одеське піхотне училище.

Верес. 1942 – лип. 1944: 4 взв. 91 гірськострілецького полку, ком. взв.; десант. війська, ст. сержант, ком. відділення. 20.07.1944 отримав контузію.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював на заводі «Серп і Молот», м. Харків.

Помер 2.05.1996 у м. Харків.

ХЛОПОНІН Олександр Олексійович, 1923. Мол. лейтенант.

1943–1945: 1-й, 2-й, 3-й Білорус., 1-й, 2-й, 3-й Прибалт. фр., льотчик ап ДД, ком. екіпажу, ком. ае. Із спогадів: «...Наш полк был сформирован в мае 1943 г. под Москвой. На вооружении части были бомбардировщики ИЛ-4 с летным экипажем 4 человека. С первых же дней после формирования экипажи полка принимают активное участие в боевых действиях на фронтах. В июне 1943 г. главная задача нашего полка состояла в уничтожении сосредотачивающихся для наступления немецких войск в р-не Курской дуги. В августе-сентябре 1943 авиаполк вел боевые действия по уничтожению артиллерийских позиций крупнокалиберных орудий «Большая Берта», обстреливающих Ленинград. За успешное выполнение боевых заданий на Орловском и Белгородском направлениях личному составу полка была объявлена благодарность от Верховного Главнокомандующего, а полку присвоено звание Гвардейского.

На протяжении 1944 г. авиаполк вел боевые действия на Ленинград., Волхов., 1-м и 2-м Укр., 1-м, 2-м, 3-м Белорус. фронтах. В этот период у немцев появились новые радиолокационные зенитные установки. Летные экипажи полка несли тяжелые потери.

С января 1945 г. полк выполнял боевые задания в основном на 1-м, 2-м Белорусском фронтах, наносились удары по портам Данциг, Кенигсберг, а также по Берлину».

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Кенігсберга».

По війні – зав. канцелярії НДІ основної хімії, м. Харків.

ХОЛОША Василь Кирилович, 1924, м. Зіньків Полтавської обл. Ст. сержант.

До війни закінчив 7 класів.

Учасник ВВВ з 1944. Прибалт., Білорус. фр., 674 сп 150 сд, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював водієм швидкої медичної допомоги. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ХУДОКОРМОВ Олексій Гурійович, 1901, х. Козачо-Рудчинський (кол.) Старобільського р-ну Луганської обл. Інвалід ВВВ.

До війни закінчив 4 класи. Служив міліціонером у Старобільському райвідділі внутрішніх справ Луганської обл.

9.11.1941 призваний до лав ЧА.

Серп. 1943 – квіт. 1945: сержант 95 сд. У боях на території Праги (Чехія) був поранений у праву руку.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

18.05.1945 демобілізований через поранення. Проживав у с. Івашки Золочівського р-ну Харківської обл. Працював робітником на птахофабриці.

Помер 26.12.1972. Похований у м. Харків.

Ц

ЦЕЛЮБА Микола Афанасійович, 1925, с. Кадниця Богодухівського р-ну Харківської обл.

Закінчив 7 класів у с. Кадниця. Навчався один рік у Харківській 15-й артспецшколі. Із спогадів: «Начало моей службы в Вооруженных силах СССР в составе сухопутных войск – кавалерии – зафиксировано в соответствующих документах с 16 января 1943 г.: рядовой, пулеметчик станкового пулемета, запасная кавалерийская бригада, пос. Сомово (восточнее г. Воронеж), Рамонский р-н. После краткой подготовки в маршевом эскадроне был направлен 16 февраля 1943 г. на пополнение в 1-й гв. кавалерийский корпус, 7-ю кавалерийскую дивизию, 21-й полк наводчиком станкового пулемета «максим», Юго-Западный фронт.

С 18.02.1943 г. принимал участие в боевых действиях в составе 21-го кавалерийского полка. 18 августа 1943 г.

был ранен, лечился в в/ч № 1240, г. Старый Оскол (Белгородская обл.). После выздоровления, 20-го сентября, я прибыл в свой 21-й полк (Воронежский и 1-й Украинский фронт) во время боев на Днепре, южном и северном плацдармах. Участвовал в боях за города: Киев, Житомир, Сарны, Луцк. В 1944 г. в боях под г. Львов был тяжело ранен. Лечился в госпитале № 1846, г. Ровно. После выздоровления воевал в 1944 г. в Польше, на р. Одер и Эльба в Германии, в Чехословакии. В этих боях был дважды легко ранен, лечился в санчасти своего полка. Войну окончил в Германии в г. Хемниц.

Награжден орденами Отечественной войны I ст., Красной Звезды (два), «За мужество», две чехословацкие медали «За храбрость перед врагом».

После войны кав. корпус был расформирован. Меня и однополчан направили в Забайкалье. Оттуда я демобилизовался в 1950 г. Работал 9 лет рабочим на Харьковском заводе им. Шевченко. Без отрыва от производства продолжил учебу в вузах Харькова, Москвы и Горького. В 1960 г. окончил ХПИ и 13 лет проработал конструктором на заводе им. Шевченко. В 1965 окончил Московский институт метрологии, в 1970 – Горьковский институт радиоэлектроники. С 1974 г. работал более 22 лет в ХПИ.

В настоящее время являюсь председателем объединенного совета ветеранов кавалеристов-фронтовиков».

Прож. у м. Харків.

ЦЕМА Яків Сергійович, 1913, м. Харків. Мол. лейтенант, пом. нач. штабу 425 Червонопартизанського полку. Інвалід ВВВ.

У 1935 був призваний до лав ЧА Харківським РВК. У серп. 1936 закінчив курси при 69 сп, м. Харків, у 1939 – Бакинське піхотне училище.

22.06.1941 – лип. 1944: Захід. фр., 605 сп 132 сд, ком. роти, ад'ютант б-ну, пом. нач. штабу; 425 Червонопартизанський полк, ком. взв., Білорусь. Отримав два поранення: у лип. 1941, ЕГ, м. Могильов, Білорусь, у лип. 1944 – друге поранення, ЕГ № 1934, м. Котельнич Кіровської обл., РФ.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

22.06.1945 звільнений у запас. Працював комірником на Центральному колгоспному ринку, м. Харків.

Помер 1.12.2003 у м. Харків.

ЦИМБАЛЮК Григорій Іванович, 1918. Майор, військтехнік II рангу.

Закінчив 7 класів СШ. До війни закінчив Ленінградське авіатехнічне училище.

Учасник радянсько-фінляндської війни.

Із спогадів: «...Будучи курсантом в Ленинграде, зимой 1940 г. участвовал в войне с белофиннами на Карельском перешейке. Мы, курсанты старшего курса, были посланы в действующую армию в истребительный авиаполк. Полк был вооружен И-16. Мы обслуживали по 6-7 боевых вылетов, находясь на 30-40 градусном морозе с рассвета и до позднего вечера. Пальцы прилипали к металлу пушек и пулеметов: ведь не все можно было делать в рукавицах. Наконец, радостная весть быстро облетела полк: наши войска штурмом взяли г. Выборг. Это был конец войны, и мы снова возвратились в Ленинград продолжать учебу».

22.06.1941–9.05.1945: Півд.-Захід., Закавказ. фр., 91 винищ. ап, технік з озброєння ескадрильї.

«...Получил я назначение в г. Шепетовка, истребительный авиаполк. Весь состав полка – летчики и техники – была молодежь, только что закончившая училище. Самолеты – наши серебристые «чайки» – имели высокую маневренность и достаточную скорость, вооруженные 4-мя пулеметами, при необходимости могли брать и бомбы. В воскресенье 22 июня в 5 часов утра нас подняли по боевой тревоге. Мы быстро привели самолеты в боевую готовность, зарядили пулеметы и стали, как обычно, ожидать отбоя тревоги. Но отбоя

не последовало, а в 10 часов утра нас построили и объявили о начале войны. Наш полк начал вести боевые действия, часто меняя дислокацию: Шепетовка, Луцк, Винница, Киев. Много было неразберихи в первые дни войны. Иногда мы принимали свои самолеты за немецкие, т. к. впервые видели новые типы наших самолетов, но скоро научились распознавать самолеты врага не только по их силуэтам, но и по звуку. Да и немцы иногда принимали наши самолеты за свои. Запомнился такой случай: группа наших «чаек» возвращалась с задания. Над одним пунктом наши летчики увидели, что немцы выкладывают полотнища со свастикой, обозначая свое расположение. Наши самолеты развернулись и ударили из всех пулеметов по этим свастикам...».

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Киева».

Після війни – ст. інженер НДІ основної хімії, м. Харків.

ЦУКІЛО Тихін Іванович, 1919, с. Білозерське Павлоградського р-ну Дніпропетровської обл. Ст. лейтенант, заст. ком. роти з політчастини, 3 буд. рота, 162 окр. буд. б-н.

У 1937 закінчив 10 класів Білозерської СШ. Із 1938 по 1939: інспектор Білозерського райвідділу народної освіти.

30.07.1941–9.05.1945: Західф. фр., 508 гауб. артп 107 сд; Півд.-Захід. фр., 90 артп 19 сд, ком. відділення зв'язку; 2-й Прибалт. фр., 827 гауб. артп РГК, ком. взв. управління бат. 1-й Білорус. фр., 357 артп 171 сд, ком. розвідки артд-ну.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Подяка Верховного Головнокомандувача за взяття і штурм рейхстагу. За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

4.04.1955 звільнений у запас. Працював ст. інспектором на ХЕМЗі, інженером на автобазі № 3.

Помер 15.10.2001 у м. Харків.

ЦУПРІЙ Сергій Власович, 1923, смт Новгородка Новгородківського р-ну Кіровоградської обл. Майор-інженер, нач. курсу факультету № 1, Харківське вище командно-інженерне училище.

У 1941 закінчив 10 класів СШ.

15.06.1942–15.09.1942: Півд. фр., 628 винищ. ап 237 винищ. ад, механік-стажер.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бездоганну службу» I ст., «За бойові заслуги».

У 1946 закінчив Харківське військ. авіаційно-технічне училище, у 1959 – Харківське вище авіаційно-інженерне військ. училище, отримавши диплом інженера з відзнакою, у 1960 – Вищі курси удосконалення і перепідготовки офіцерського складу, м. Рига, Латвія. 2.10.1969 звільнений у запас. Працював керівником виробничої практики у Харківському інституті громадського харчування.

Помер 1.08.1990 у м. Харків.

Ч

ЧАБАН Макар Якимович, 1910, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

До війни закінчив 3 класи.

Учасник ВВВ: Кавказ. фр., пом. ком. взв.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював водієм у радгоспі «Красный партизан», смт Бабаї.

ЧАГОВЕЦЬ Дмитро Прокопович, 1915, смт Андріївка Балаклійського р-ну Харківської обл. Майор, нач. командного пункту ап.

У 1932 закінчив ФЗУ, у 1937 – Харківську льотно-планерну школу, у 1938 – 8-му Військ. авіац. школу льотчиків, м. Одеса.

22.06.1941–9.05.1945: 63 швид. бомбард. ап 4 швид. ад, ком. ланки; Північ.-Захід. фр., 55 швид. бомбард. ап 6 швид. ад; 624 швид. бомбард. ап, заст. ком. ае; Захід., Ленінград., Карел., 1-й Білорус. фр., 55 дальньобомбард. ап, ст. лейтенант, ком. ланки.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора (два), медалі: «За оборону Радянського Заполяр'я», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги». Отримав десять подяк від Верховного Головнокомандувача.

У 1960 звільнений у запас. Працював техніком в/ч № 31531, контролером відділу техконтролю Харківського заводу «Електромашина».

Помер 29.09.1990 у м. Харків.

ЧАПАЄВ Олександр Васильович, 1910, колишній командир полку 16 вптабр, син легендарного героя Громадянської війни В. І. Чапаєва.

Із спогадів: «Освобождение Харькова для меня было особенно дорого и близко. Ведь я сражался за Харьков в феврале 1943 г. при первом его взятии. Все мы тогда с глубокой болью в сердце пережили горечь вынужденного отступления. 16 истребительно-противотанковая артиллерийская бригада, в которой я командовал полком, действовала в составе войск 40-й А. В конце января мы совместно с другими частями были срочно переброшены на Харьковское направление. Наш путь лежал на Корочу. Противник, терпя поражение, нес большие потери в живой силе и технике. Наши войска истребили тогда немало фашистов. В условиях непрерывных боев, упорного сопротивления противника и суровой зимы нелегко было и наступавшим. В глубоком снегу застревали машины, отставали тылы. Но воины не знали устали. Зачастую без сна и отдыха они шли вперед и вперед. У артиллеристов была своя забота – не отставать с орудиями от пехоты. Противотанковые пушки приходилось иногда устанавливать на деревенские сани-розвальни и двигаться целиной на лошадях. Выйдя на Харьковское направление, части 40-й А, преодолевая сопротивление противника, в начале февраля овладели населенным пунктом Короча. Бои были напряженные. Тесня фашистов на фланге, обходя их очаги сопротивления, наши части стали продвигаться вперед. Перед селом Пятихатки артиллеристы столкнулись с вражескими танками и автоматчиками. Обходить село целиной по глубокому снегу на машинах нельзя. Мы могли отстать, потерять время. Решили с ходу атаковать противника. Пушки били прямой наводкой по танкам в Пятихатках, а все не занятые у орудий люди с противотанковыми ружьями и автоматами атаковали село с двух сторон. Пятихатки были освобождены. Продолжая наступательные бои, воины нашей бригады к утру 16 февраля вошли в Харьков. Несмотря на ранний час, население высыпало на улицы. Бойцов обнимали, целовали. Люди плакали и смеялись от радости, не давая нам двигаться дальше. Встреча была исключительно трогательной. А город выглядел мрачно. На площади Дзержинского стояли коробки обгоревших зданий. Некоторые дома дымились. Улицы завалены не убиравшимся грязным снегом. Харьков был без света и воды. Несмотря на большие трудности, связанные с отсутствием необходимых резервов, боеприпасов, несмотря на сильную усталость, настроение у наших солдат и офицеров было боевое. Все твердо решили выполнить свой долг до конца».

ЧАШНИЦЬКИЙ Микола Клавдійович, 1916, м. Харків.

У 1931 після закінчення 7 класів вступив до школи ФЗН при Харківському паровозоремонтному з-ді.

1937–1940: строкова служба у морській авіації. Закінчив курси механіків

звукового кіно. Працював у кінотеатрі «1-й Комсомольський».

1941–1945: 29 ап АДД, гв. старшина, механік наземної служби, авіаційний бортовий механік.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Отримав 12 подяк від Верховного Головнокомандувача. Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

У серп. 1946 демобілізований. Із верес. 1946 працював на ХАЗі, одночасно навчаючись у школі робітничої молоді. У 1952 вступив на заочне відділення факультету журналістики Ленінградського державного університету. Понад 44 роки працював у автоматно-револьверному цеху № 1 ХАЗу.

Помер 23.06.2009.

ЧЕБОТАРЬОВ Володимир Якович, 1916, м. Баланда (кол.) Саратовської обл., РФ. Підполковник, заст. нач. санаторію з медчастини, нач. медчастини, військ. санаторій «Паратунка».

Із 1933 по 1936 працював лаборантом у ветінституті на кафедрі зоології та біохімії, м. Омськ. У 1941 закінчив Омський медінститут.

13.02.1943–9.05.1945: Північ.-Захід. фр., 24 окр. лижна бр., ком. окр. медсанроти; Центр. фр., 6 окр. медсанбат, ординатор операційно-перев'язувального взв.; 1-й Укр. фр., 8 пов.-десант. полк, ст. лікар полку; 3-й Укр. фр., 6 окр. медсанбат, ком. санвзв. 14.09.1944 був контужений поблизу м. Гайворон Кіровоградської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За бойові заслуги». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» І ст.

13.08.1964 звільнений у запас. Працював нач. Будинку відпочинку «Помірки», м. Харків.

Помер 1.11.1981 у м. Харків.

ЧЕКОЄВА Клавдія Архипівна, 1922, с. Варваринка Староюр'євського р-ну Тамбовської обл., РФ.

До війни працювала обліковцем у колгоспі.

17.05.1942 – трав. 1945: Воронез., Півд.-Захід., 1-й Укр. фр., 838 б-н зв'язку аеродром. обслуг., єфрейтор, телефоністка.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За взяття Берліна», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За доблесну працю».

По війні працювала телефоністкою у в/ч (п.п.) 62425.

Прож. у м. Харків.

ЧЕЛОМБИТЬКО Микола Сергійович, 1925, Краснодарський край, РФ. Рядовий.

До війни закінчив 3 класи.

Учасник ВВВ з берез. 1943: 2-й Укр. фр., мінометник, ком. відділ.

Орден Вітчизняної війни І ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював сантехніком на Бабаївському авторемонтному заводі. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ЧЕРВАТЮК Іван Іванович, 1925, с. Редвинці Хмельницького р-ну Хмельницької обл. Єфрейтор.

До війни закінчив 3 класи.

Учасник ВВВ, 137 гв. сп, стрілець; 62 гв. мсп 19 гв. мсд, зброяр.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За взяття Берліна». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

По війні продовжував службу. Після демобілізації працював водопровідником у РДУ № 6. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ЧЕРВОНА Поліна Яківна, 1924, с. Федорівка Нововодолазького р-ну Харківської обл.

До війни закінчила школу медсестер у м. Валки.

Серп. 1941 – жовт. 1941: Півд.-Захід. фр. Жовт. 1941 – берез. 1942: Алтайський край, ЕГ 3292, медсестра. Берез. 1942 – трав. 1944: Калінінський фр. Трав. 1944 – трав. 1945: Білорус. фр.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

По війні 41 рік працювала медсестрою у с. Федорівка Нововодолазького р-ну.

ЧЕРЕДА Григорій Трохимович, 1923, смт Гути Богодухівського р-ну Харківської обл. Майор, нач. штабу місцевої оборони 310 військ. госпіталю Далекосхід. ВО.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА Богодухівським РВК Харківської обл.

15.02.1943–6.03.1943: протитанк. артп 2 винищ. бр. 11.04.1943–25.03.1945: 1-й Прибалт. фр., 49 гв. сп 16 гв. сд, ком. відділення; 91 окр. моторизований понтонно-мостовий б-н 8 понтонно-мостової бр. РГК, ком. відділення. Був двічі поранений: 6.03.1943 в р-ні смт Коломак Харківської обл. та у серп. 1943 поблизу м. Карачов Брянської обл.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» I ст., «За бездоганну службу» II ст.

У 1947 закінчив Ленінградське Червонопрапорне ордена Леніна військ.-інж. училище. Перебував у складі Групи радянських військ у Німеччині, служив на Далекому Сході. У 1966 звільнений у запас. Працював секретарем парторганізації, головою комітету ДТСААФ заводу ФЕД.

Помер 8.03.1984 у м. Харків.

ЧЕРЕДНИК Степан Петрович, с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл., рядовий 747 сп. Отримав осколкове поранення.

Медалі: «За відвагу» (форсування р. Шпреє 18.04.1945), «За бойові заслуги».

Після війни працював головою колгоспу у Зміївському р-ні.

Помер 1994 у с. Таранівка Зміївського р-ну.

ЧЕРЕДНИК Федір Андрійович, 1902, с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл.

У 1943 призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл., 19 артп 38 мінбр, рядовий, зв'язківець. Перемогу зустрів у Берліні.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював робітником на заводі «Турбоатом».

Помер 1983 у с. Таранівка Зміївського р-ну.

ЧЕРЕДНИЧЕНКО Володимир Дмитрович, 1918, смт Кегичівка Харківської обл. Рядовий.

Вихованець дитбудинку. Закінчив 4 класи у м. Міллерово Ростовської обл.

До лав ЧА призваний МВК м. Міллерово, 1-й Донський козацький корпус. Був тричі поранений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. Працював водієм автобусного парку № 16327, м. Харків.

Помер у груд. 2009 в м. Харків.

ЧЕРКАСОВ Федот Антонович, 1897, с. Дорогощ Борисовського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

До війни закінчив 3 класи.

Учасник ВВВ з 1942: 2-й Білорус. фр., рядовий сп.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За

бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював бригадиром садово-городньої бригади у радгоспі «Красный партизан». Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ЧЕРКАШИН Володимир Іванович, 1918, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Учасник ВВВ: Ленінград., Прибалт. фр., зеніт. артд-н 7 А, кулеметник.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював шофером у Харківській автоколоні № 2.

ЧЕРКАШИН Кирило Михайлович, 1902, с. Липці Харківського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл. Рядовий, мінометник. Отримав поранення під час битви на Курській дузі.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. Працював охоронцем у ательє.

Помер у 1976.

ЧЕРКАШИН Микола Іванович, 1922, сел. Солнцево Курської обл., РФ. Сержант.

9.09.1941–9.05.1945: 1-й, 2-й Укр. фр., 524 сп, ком. гармати.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював слюсарем на Харківському заводі «Світло шахтаря». Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ЧЕРНИХ Олексій Іванович, 1921, с. Бризгалово Вавозького р-ну, Удмуртія, РФ. Інвалід ВВВ.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА Ждановським (кол.) РВК м. Іжевськ.

Черв.1941 – груд. 1941: курсант Камишинського піхотного училища, Волгоградська обл. (прискорений курс).

Груд. 1941 – січ. 1943: Волхов. фр., 4 рота 345 кулемет. артб-ну 58 А, лейтенант, ком. взв. 31.01.1943 під час бою отримав численні осколкові поранення, перебував на лікуванні у шпиталі № 1845.

Після лікування у шпиталі продовжив реабілітацію у с. Вавож, яке розташоване неподалік його рідного села. Саме тут у 1943 зустрів тяжкопоранений боєць свою майбутню дружину (одружилися у 1947), лікаря сільської лікарні Олександру Михайлівну Бариніну. (Народилась 10 березня 1921 у с. Лопатниці Суздальського району Івановської (нині Владимирської) обл. Із 1937 по 1940 навчалася в Івановській зуболікарській школі. З лют. по черв. 1941 – зубний лікар санчастини № 93 прикордонного загону військ НКВС, м. Лєско Львівської обл. (нині територія Польщі). Із жовт. 1943 по лип. 1944 працювала лікарем райлікарні с. Вавож, Удмуртія).

Із 5.02.1945 Олексій Черних продовжив службу: 1-й Укр. фр., 41 арм. зсп 52 А, ст. лейтенант, ком. кулемет. роти.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1946 демобілізований. У 1947 закінчив Горьковську (нині м. Нижній Новгород) школу МДБ і був направлений у розпорядження транспортного управління МДБ на ст. Іжма Печорської залізниці, Республіка Комі. Із серп. 1947 по верес. 1953 проходив службу оперуповноваженим, ст. оперуповноваженим відділення охорони МДБ на ст. Іжма. Із груд. 1954 проживав у м. Лозова Харківської обл. і служив в органах МДБ і МВС на ст. Лозова Південної залізниці.

31.12.1958 звільнений у запас у званні капітана МДБ.

Помер 29.06.1972. Похований: м. Лозова Харківської обл.

ЧЕРНИШ Василь Семенович, 1925, с. Червлене Лебединського р-ну Сумської обл. Підполковник, викладач військ. кафедри ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

До війни – студент 3-го курсу Сумського хіміко-технологічного технікуму.

Верес. 1943 – січ. 1944: у складі партизанського загону, який діяв у Холодному Яру Черкаської обл. (командир Петро Антонович Дубовий), рядовий, боєць.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», ювілейні (26). За вислугу років: «За бездоганну службу» I ст., «За бездоганну службу» II ст.

Після війни – служба у 52 зсп, м. Богодухів, 129 Чернігівська тбр, автоматник танкодесантної роти. Із верес. 1947 – курсант Ташкентського танкового училища. Із листопада 1950 – ком. взв. САУ-100, 7 мд 39 А, м. Порт-Артур, КНР. Із верес. 1960 – нач. штабу, заст. ком. тб 48 гв. мсп 123 мсд 5 А, Далекосхідний ВО. Із листоп. 1965 – нач. штабу, заст. ком. тб 136 гв. мсп 25 гв. мсд, підполковник. Із листоп. 1967 – викладач військ. кафедри ХНУ. 1976–1.07.2010: заст. нач. відділу кадрів ХНУ, полковник.

ЧЕРНИШОВ Костянтин Георгійович, 1916, с. Іоново Ламського р-ну (кол.) Тамбовської обл. (нині Становлянський р-н Липецької обл.), РФ.

У 1936 закінчив 10 класів, м. Мічурінськ, у 1938 – два курси Ленінградського медінституту.

2.07.1941–31.12.1944: Півд.-Захід. фр., 40 окр. медсанбат, 40 тд, ординатор; Брянський фр., 89 окр. тбр, ком. мед.-сан. взв.; Калінінський фр., 1 мбр 1 тк, ком. мед.-сан. взв.; Північ.-Захід. фр., 451 мсб 3 мбр 3 мк, лікар; Центр. фр., 64 тп 1 ТА, ст. лікар; 242 тбр, ком. мед.-сан. взв.; 1-й Укр. фр., 100 тбр 31 тк, лікар моторизованого б-ну автоматників.

Ордени Червоної Зірки (два), медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» I ст.

31.10.1960 звільнений у запас. Працював лікарем дільничної лікарні на ст. Основа Південної залізниці, м. Харків, викладачем ХДПУ ім. Г. С. Сковороди.

Помер 4.08.1998 у м. Харків.

ЧЕРНЦОВ Василь Дмитрович, 1925, с. Нестеровське Няндомського р-ну Архангельської обл., РФ. Полковник, заст. нач. військ. кафедри ХДУ ім. Каразіна.

У черв. 1942 закінчив СШ.

Січ. 1943 – груд. 1943: курсант Великоустюзького піхотного училища. Груд. 1943 – лют. 1944: 1-й Прибалт. фр., 46 гв. сп 16 гв. сд, ком. стрілецького взв. Лют. 1944–трав. 1944: на лікуванні у шпиталі через поранення (два кульових). Трав. 1944 – лип. 1944: 3-й Білорус. фр., 46 гв. сп, ком. кулемет. взв. Лип. 1944–серп. 1944: на лікуванні у шпиталі через осколкове поранення. Серп. 1944 – 9.05.1945: 3-й Білорус. фр., 46 гв. сп, ком. кулемет. роти.

Ордени: Вітчизняної війни I ст. (три), Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, Богдана Хмельницького. За вислугу років: медаль «За бойові заслуги» (1954).

Після війни залишився у складі кадрів Рад. А. Продовжував командувати ротою, очолював полкову школу, яка готувала сержантів. У 1952 в Москві з відзнакою закінчив Військ. педінститут, після чого займався підготовкою офіцерських кадрів у військово-навчальних закладах Київського ВО. 1.12.1978 звільнений у запас.

ЧЕРНЯК Антон Феодосійович, 1918, с. Великі Хутори Шевченківського р-ну Харківської обл.

У 1941 був евакуйований разом із заводом до м. Ленінград, РФ, де працював.

Із 1942: Ленінград. фр., рядовий.

Нагороджений орденами та медалями.

По війні працював зварником у колгоспі «Червоний партизан».

Помер 1978 в с. Великі Хутори Шевченківського р-ну Харківської обл.

ЧЕРНЯК Іван Йосипович, 1909, с. Лугове Бродівського р-ну Львівської обл.

Підполковник, заст. військового коменданта округу Дрезден, Німеччина.

У 1932 закінчив 2 курси Харківського інституту народної освіти (літературний факультет).

1926–1932: редакція «Рабочая газета «Пролетарий», літпрацівник. 1932–1935: редакція газети «Вісті», літ. працівник. 1935–1936: редакція газети «Шахтарка», відповідальний секретар. 1936 – лют. 1941: редакція газети «Стальная игла», відповідальний секретар. Лют. 1941 – серп. 1941: редакція газети «Большевик» Південної залізниці, відповідальний секретар.

Серп. 1941 – листоп. 1941: евакуація із м. Харків до м. Ташкент, Бухара, Узбекистан. Листоп. 1941 – берез. 1942: редакція газети «Красная Бухара», спец. кореспондент.

2.03.1942 призваний до лав ЧА Вабкентським РВК Бухарської обл.

16.03.1943–5.04.1943: Воронез. фр., 793 сп 213 сд, в.о. політрука роти. 5.04.1943–21.08.1943: курси мол. лейтенантів при 7 гв. А. 21.08.1943–23.09.1944: Степ. фр., 75 гв. розвід. рота 72 гв. сд, ком. взв. розвідки; 2-й Укр. фр., 22 гв. сп 72 гв. сд, пом. нач. штабу з розвідки. 23.09.1944–9.05.1945: 233 гв. сп 81 гв. сд, офіцер розвідки; 24 гв. ск, ст. пом. нач. розвід. відділу. Отримав поранення 7.06.1944 в боях за р-н Ясси-Пашкані, Румунія, і 13.01.1945 в боях за Гранський плацдарм, Угорщина.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медаль «За визволення Праги».

У 1958 звільнений у запас. Із 1960: Харківське книжкове видавництво «Прапор», редактор. 1977–1990: НВО «Еліта» Укр. ордена Леніна НДІ рослинництва, селекції та генетики ім. В. Я. Юр'єва, науковий редактор.

Помер 9.04.1990 у м. Харків.

ЧОЛОМБИТЬКО Віктор Іванович, 1922, м. Харків. Гв. лейтенант.

Закінчив місцеву школу.

У 1941 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

Учасник ВВВ. Брав участь у визволенні Києва, Глухова, Оломоуца, Опави (Чехія).

Ордени: Олександра Невського, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював слюсарем на Харківському авіаційному заводі.

Помер 8.06.1979 у м. Харків.

ЧОРНОМОРД Михайло Митрофанович, 1907, с. Мартове Печенізького р-ну Харківської обл.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Печенізьким РВК Харківської обл. Рядовий сп. Мав поранення.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював робітником на Харківському авіаційному заводі.

Помер у 1983. Похований: м. Харків, Данилівка.

ЧУДАКОВ Василь Павлович, 1912, с. Мари Новодеревенського р-ну Рязанської обл., РФ. Полковник медслужби, нач. військ. кафедри Харківського стоматологічного інституту.

У 1932 закінчив робітфак, у 1938 – 2-й Ленінградський медінститут, у 1939 – курси удосконалення медскладу при Військ.-мед. академії ім. Кірова, м. Ленінград.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Черв. 1941 – трав. 1945: Прибалт. ВО, Північ.-Захід. фр., нач. служби ПСОЗ; Північ.-Захід. фр., 46 кд, ком. мед.-сан. взв.; сан. управління Калінінського, 1-го Прибалт. фр., підполковник медслужби, пом. нач. лікувального відділу. 6.08.1942 під час боїв поблизу м. Новгород отримав поранення.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Москви», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» I ст.

У 1961 звільнений у запас. Із 1963 по 1978 викладав у Харківському медучилищі № 1.

Помер 22.09.1991 у м. Харків.

ЧУДИНОВ Іван Федорович, 1920, Челябінська обл., РФ.

Після закінчення у 1938 СШ працював учителем, а з 1939 – директором НСШ.

У 1942 призваний до лав ЧА. Учасник бойових дій на Волхов. і 2-му Прибалт. фр.: комсорг сб артп, пом. начальника політвідділу артбр.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

Після війни, у 1950, Іван Федорович закінчив Військово-політичну академію ім. Леніна. П'ять років знаходився в закордонному відрядженні в Німеччині, потім до 1973 служив у військах ППО Сибірського ВО. Після звільнення з Рад. А 15 років працював головою Об'єднаного комітету профспілки військово-будівельної організації МО СРСР. Понад 20 років бере участь у роботі ветеранської організації. Голова ради фронтовиків «Захисники Ленінграда», голова комітету ветеранів війни Київської районної ради ветеранів, член редколегії Харківської обласної ветеранської газети «Слово ветерана».

ЧУЙКОВ Микола Данилович, 1925, сел. Біляївка Первомайського р-ну Харківської обл. Ст. лейтенант.

У 1941 добровольцем пішов на фронт. 2-й Укр. фр., стрілець. Був поранений в руку.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни продовжував службу. Заочно отримав вищу освіту. Працював на Панютинському вагоноремонтному заводі, смт Панютине Лозівського р-ну.

Помер 1988 у смт Панютине Харківської обл.

ЧУМАЧЕНКО Василь Антонович, 1927, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Старшина.

До війни закінчив 8 класів СШ.

Учасник ВВВ, 90 запасний артп; 415 зеніт. артд-н 544 зеніт.-артп, радист.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював токарем на Харківському машинобудівному заводі «Світло шахтаря». Прож. у смт Бабаї.

ЧУМАЧЕНКО Микола Спиридонович, 1924, м. Харків, Жихар. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

Лют. 1943–1945: 13 мсбр 3 ТА; 224 гв. сп 72 гв. стрілецької Красноградської див. 7 А, санрота, рядовий. Шість разів був поранений. Зі спогадів: «У 1941 р. моїх однолітків до армії ще не призивали: нам було тільки по 17 років. Мені довелось залишитись в окупації. Я голодував, мерзнув, ховався від угону до Німеччини. Як тільки Жихар визволили, майже всі мешканці прийшли до сільради. Ми хотіли воювати з загарбниками. Близько 400 чоловік пішли в Мерефу. Там нам видали зброю і зразу ж направили в бій. Мій сусід Іван Федорович Третяк підносив снаряди до гармати і був убитий в тому бою під Будами. Я був легко поранений, але в шпиталь не відправився, а після перев'язки був призначений 2-м номером кулеметної обслуги. Ми поставили «максим» на санчата і вивезли на гірку. Коли озирнулись, побачили, як група з 20 фашистів вибирається з лісу. Мій напарник підпустив їх ближче і всіх розстріляв. Фашисти встановили гармату в Огульцях і почали нас обстрілювати. У цьому бою я був контужений.

Під час визволення с. Вільхуватка Чутівського р-ну Полтавської обл. офіцер СС вистрілив у мене. Куля зачепила скроню. Вдруге вистрілив впритул, поранивши мене у праве плече. Я затиснув рану, тоді він випустив іншу кулю у потилицю... Коли прийшов до тями, на мене падали уламки палаючого сараю. Ховаючись у клунях, я все ж таки дістався додому і 23 серп. 1943 брав участь у визволенні Харкова. Потім був поранений під м. Кіровоград у 1944 р., ще раз – під

Варшавою. І закінчив війну у Східній Пруссії».

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни, медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював слюсарем у залізничному депо ім. Кірова, фрезерувальником у артілі «Харметалоштамп», начальником караулу Харківського заводу транспортного устаткування. Микола Спиридонович понад 20 років очолював первинну організацію ради ветеранів сел. Жихар, Харків.

Провідний науковий редактор обласної Книги Пам'яті, учасник бойових дій Іван Петрович Лялюк згадував, як на прохання допомогти в уточненні даних про загиблих земляків з рідного Жихара, де він народився і виріс, гаряче відгукнувся інвалід війни, невтомний ентузіаст, голова ради ветеранів мікрорайону Микола Спиридонович Чумаченко. Ніщо не зупиняло цих людей. За будь-якої погоди, взимку й восени, прямували вони за знайомими з дитинства адресами, звідки пішли на війну їхні друзі, однокласники, сусіди, та так ніколи більше й не переступили рідного порогу... Так з'явилися у томах Книги Пам'яті забуті, не обліковані військкоматами імена загиблих воїнів...

Завдяки Миколі Спиридоновичу на меморіалі в сел. Жихар палає вічний вогонь, понад 500 прізвищ офіцерів, сержантів і рядових викарбувано на гранітних плитах. За його ініціативи на честь 65-ї річниці визволення Харкова від німецько-фашистських загарбників поряд із плитами загиблих героїв встановлено плиту невідомим воїнам, які загинули в битві за Харків під час форсування р. Уди.

ЧУМАЧЕНКО Митрофан Микитович, 1924.

У червні 1942 призваний до лав ЧА, мінер. Його військові дороги пролягли через Воронезьку, Ростовську обл., Північний Кавказ, Сталінград, Курську дугу, Харків та через всю Україну, Румунію, Угорщину, Чехословаччину, Австрію.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі.

У грудні 1945 демобілізований. Працював журналістом у газетах, на радіо, у журналі «Прапор». Був членом президії ради Дзержинської районної організації ветеранів, заступником голови районної комісії по роботі з молоддю, членом прес-центру.

Прож. у м. Харків.

ЧУНІХІН Петро Григорович, 1922, с. Берека Первомайського р-ну Харківської обл. Старшина надстрокової служби, ст. механік ап. Інвалід ВВВ.

У 1937 закінчив 7 класів. 1937 – трав. 1941: Управління Південної залізниці, м. Харків, механік. У листоп. 1941 закінчив 18-у Дивізійну школу мол. авіаспеціалістів.

5.09.1942–3.03.1943, 3.06.1943–9.05.1945: Центр., 1-й Білорус. фр., 8 гв. бомбард. ап 221 бомбард. ад, повітр. стрілець-радист.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Берліна». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» І ст.

10.09.1970 звільнений у запас.

Помер 24.04.1990 у м. Первомайський Харківської обл.

ЧУРКІН Михайло Федорович, 1923, с. Нижній Коєн Іскитимського р-ну Новосибірської обл., РФ. Підполковник, військком Валківського РВК Харківської обл.

У груд. 1940 закінчив курси бухгалтерів при Новосибірській облспоживспілці. Працював бухгалтером, ст. бухгалтером відділу громадського харчування Іскитимського головного сільпо.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА Іскитимським РВК Новосибірської обл. У трав. 1942 закінчив прискорений курс Новосибірського військ.-піхотного училища. 18.07.1942–19.04.1945: 1-й Білорус. фр., 963 сп, 965 сп 274 сд, ком. взв. 82-мм мінометів, ст. лейтенант, ком. мін. роти. 19.04.1945 під час боїв за м. Берлін

отримав поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 4475.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» I ст., «За бездоганну службу» II ст.

У 1946 закінчив Куйбишевські КУОС місцевих органів військ. управління, м. Балашов Саратовської обл. Служив у Близнюківському та Валківському РВК Харківської обл. Неодноразово обирався депутатом Валківської райради. У 1973 звільнений у запас. Працював диспетчером на Харківському транспортно-експедиційному підприємстві 20696.

Помер 26.02.1991 у м. Валки Харківської обл.

ЧУРСІНОВ Овсій Романович, 1918, с. Верхній Бишкин Первомайського р-ну Харківської обл.

До війни закінчив 4 класи. Працював у колгоспі.

Учасник ВВВ: Волхов., Ленінград., Прибалт., Білорус. фр., рядовий. Перемогу зустрів у Східній Пруссії.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Ленінграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював шофером. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

Ш

ШАБЕЛЬНИКОВА *Лідія Антонівна*, 1921, м. Кисловодськ Ставропольського краю, РФ.

Коли почалася Велика Вітчизняна війна, родина Шабельникових мешкала у Москві, де батько працював на Московській окружній залізниці. Ліда навчалась у 1-му Московському медінституті. У жовт. 1941, коли фашисти були вже під Москвою, батька перевели на Омську залізницю до м. Омськ, куди переїхали і мати з дочками. Із Москви до Омська був евакуйований 2-й Московський медінститут, завдяки чому у 1943 Ліда отримала вищу медичну освіту. 30 лип. 1943 призвана до лав ЧА і направлена до Москви на курси удосконалення медичного складу. Розпочалася її служба як військового лікаря, п/п 05873. Про військові будні прифронтового шпиталю писала Ліда у своїх листах, адресованих матері.

«Вот предо мной письма хрупкой юной девушки – студентки медицинского института. В них все: и вера в Победу, и любовь к родителям, гуманизм и товарищество, готовность к самопожертвованию ради общего блага. Полуголодные (питались в основном овощами да хлебом) люди в белых халатах готовы были работать с утра до поздней ночи, в суровый мороз и жару, в темноте, только бы победить смерть, вернуть сына и мужа в семью». (Отзыв академика четырех академий, Героя Социалистического Труда Л. Т. Малой о «Строках из писем» Л. А. Шабельниковой).

«...23 августа 1943 г.

Поздравляю с взятием Харькова! Вот какой подарок подготовила мне жизнь в день двадцатидвухлетия! Я только что пришла с твоим письмом от 5 августа, как меня встретили поздравлениями, а через 10 минут Москва салютовала. Раздалось 20 мощных залпов под пулеметный аккомпанемент, сотни ракет и трассирующих снарядов взвились в воздух. Какое это было зрелище! Сначала за домами вспыхивал красный свет и оттуда разные, как стрелы, очереди красных и зеленых снарядов разрезали темное небо и далеко неслись кучкой звездочек, а ракеты яркие, как зеленые лампы, плавно описывали свои параболы. Значит, у меня на именины два подарка: твое письмо и Харьков».

23 трав. 1946 р. Лідія Антонівна була звільнена з лав Рад. А в запас.

У 1947 приїхала до Харкова, працювала лікарем-терапевтом у Основ'янській залізн. лікарні, дорожній поліклініці Південної залізниці, начальником Основ'янського медоб'єднання.

У 1960-х роках працювала у медчастині № 2 Харківського фізико-технічного інституту зав. терапевтичного відділення. 1968–1978: зав. терапевтичного відділення поліклініки 2-ї лікарні Південної залізниці. 1978–1983: 2-а дорожня лікарня, терапевт і кардіолог. Із 1983 по 16 серпня 1999: поліклінічне відділення 3-ї міської лікарні, кардіоревматолог. Усього – понад 60 років трудового стажу, зокрема три роки військової служби і майже два роки на фронтах Великої Вітчизняної війни. Лідія Антонівна працювала до останнього дня. Пішла з життя після повторного інфаркту 16 серп. 1999 р.

ШАПОВАЛОВ Євген Іларіонович, 1920, м. Токмак Запорізької обл. Майор техслужби, нач. відділення кутомірних і далекомірних систем на кафедрі радіотехнічних засобів літаководіння і бомбометання, Челябінське вище військове авіаційне училище штурманів.

У 1936 закінчив 9 класів СШ. Із 1937 по 1938 працював робітником зі спецобладнання літаків. У 1939 закінчив Харківський радіотехнікум. Працював контрольним майстром зі спецобладнання літаків на Харківському авіазаводі.

22.06.1941–9.05.1945: Захід. фр., 140 і 13 бомбард. ап, 47 ад; Калінінський фр., 621 штурм. ап 3 Уд. бр., радіомеханік; Сталінград. фр., 621 штурм. ап 206 штурм. ад 3 штурм. ак 8 ПА, ст. радіотехнік; 3-й Білорус., 2-й Прибалт. фр., 621 штурм. ап 6 гв. штурм. ад 1 штурм. ак 3 ПА, заст. ст. техніка ае зі спецслужб.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Праги», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За бойові заслуги». За вислугу років: медалі «За бездоганну службу» І ст., «За бездоганну службу» ІІ ст.

18.10.1961 звільнений у запас. Працював електромеханіком на Основ'янській дистанції сигналізації і зв'язку.

Помер 22.12.1989 у м. Харків.

ШАПОВАЛОВ Микола Георгійович, 1924, м. Павлоград Дніпропетровської обл. Майор. Інвалід ВВВ.

У 1939 закінчив 6 класів.

12.06.1943 призваний до лав ЧА Кашлинським РВК м. Баку, Азербайджан.

Черв. 1943 – верес. 1943: Закавказ. ВО, 36 окр. сбр, рядовий. Жовт. 1943 – жовт. 1944: курсант Грозненського військ.-піхотного училища. Із груд. 1944: Одеський ВО, мол. лейтенант, ком. кулемет. взв.

Ордени: Вітчизняної війни ІІ ст. (два), Богдана Хмельницького, медалі: «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні продовжував службу у складі 1 гв. мд. У квіт. 1947 звільнений у запас.

ШАПОВАЛОВ Федір Павлович, 1915, с. Бражківка Ізюмського р-ну Харківської обл. Капітан, комбат, 1264 сп 380 сд. Інвалід ВВВ.

У 1936 закінчив 7 класів НСШ с. Кам'янка Ізюмського р-ну. Працював у колгоспі бригадиром рільничої бригади, с. Бражківка. У 1940 закінчив шестимісячні КУКС піхоти, м. Охтирка Сумської обл.

Жовт. 1941 – жовт. 1944: Брянський фр., 137 сд, окр. навч. б-н, ком. кулеметної роти; 1-й Білорус. фр., 1264 сп 380 сд, ком. сб. 4.03.1944 отримав тяжке поранення, ЕГ № 3216, м. Скопіно Курганської обл. 2.10.1944 – друге тяжке поранення, ЕГ № 5980, м. Харків.

Ордени: Вітчизняної війни ІІ ст., Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

20.12.1946 звільнений у запас (через хворобу). Працював диспетчером в «Союззаготтранс», м. Ізюм.

Помер 1.11.1993 у м. Ізюм Харківської обл.

ШАПОШНИКОВ Іван Петрович, 1927, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

Учасник війни з Японією: 570 сп 227 сд, заст. ком. взв.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

·Після війни працював на Харківському енергоремонтному підприємстві. Прож. у смт Бабаї.

ШАРАПОВ Єгор Єгорович, 1914.

Учасник ВВВ: Сталінград. фр., 112 гв. сп, 62 А, ком. окр. стрілецького взводу. Був тяжко поранений. Із спогадів: «...Был октябрь 1942 г. Нас на «студебеккерах» подвезли в с. Красное, расположенное на левом берегу Волги. Нам предстояло переправиться на правый берег Волги. Пришлось делать это под огнем, на подручных средствах. Несмотря ни на что, взвод переправился к заводу «Баррикады» и занял оборону. 20 дней мы держали здесь оборону. Огонь не прекращался ни днем, ни ночью. Под массированным огнем мы не имели возможности продвинуться вперед, но наши снайперы уничтожили несколько десятков немцев и обезвредили много вражеских снайперов.

Однажды меня вызвал командир роты и дал приказ нашему взводу, состоящему из 12 человек, продвинуться вперед и занять 4-й квартал заводской территории. Ясно, что днем этого не сделаешь, все надежды – на ночные часы. Но ночью осветительные ракеты немецких самолетов не позволяли нам быстро выполнить приказ. Сравнявшись с землей, мы по-пластунски стали двигаться вперед. Так достигли второго квартала. Добравшись до этого места, мы оказались в мешке: с трех сторон нас обливал минометный огонь. Нельзя поднять голову. Я послал связного к нашему командиру роты, чтобы поставить его в известность о наших трудностях. И получил приказ: окопаться там, где мы находимся, занять оборону.

Мы приступили к выполнению приказа: проверили все строения, осмотрели каждый кустик, не укрылся ли где противник. И тут нас накрыло шквальным огнем, который внезапно открыл противник. Помню только, что меня обожгло, и я потерял сознание. Очнулся уже в госпитале.

Все это произошло в течение одной ночи 1942 года – одной из ночей накануне исторической Сталинградской битвы».

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни – начальник караулу НДІ основної хімії, м. Харків.

ШАРАШОВ Іван Никифорович, 1919.

Учасник ВВВ з лип. 1941: стрілець 877 сп 272 сд.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Слави III ст.

Після війни працював водієм у автоколоні № 2227, м. Харків. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ШАРИЙ Юрій В'ячеславович, 1925, м. Харків. Рядовий, зв'язківець. Інвалід ВВВ.

27.09.1943–9.05.1945: 930 окр. б-н зв'язку, ком. відділення. Був тричі поранений. 30.05.1944 отримав контузію. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Вісло-Одерській операціях, визволенні Чехословаччини.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність» III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Захиснику Вітчизни». Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За відбудову підприємств чорної металургії Півдня», медалі ВДНГ СРСР.

У 1951 закінчив Харківський автодорожній інститут за спеціальністю інженер-будівельник автодоріг і аеродромів.

1951–1953: нач. аеродромної служби авіазагонів ЦПФ, Сахалінська обл.

З 1953 обіймав посади: керівник бригади з відбудови підприємств Дон-

басу і м. Сталінград (нині м. Волгоград); ст. інженер Управління будівництва Харківського раднаргоспу; нач. техвідділу Головхарківбуд; гол. інженер тресту «Харківоргтехбуд». Ю. В. Шарий є організатором розробки і запровадження вперше у кол. СРСР системи мережевого планування та управління у будівництві із застосування електронно-обчислювальної техніки. 1961–1965: заочно навчався в аспірантурі Харківського інженерно-будівельного інституту. Із 1969 – член Науково-технічної Ради Мінпромбуду СРСР. 1971–1996: доцент кафедри економіки, організації і управління будівництвом Харківського інституту інженерів транспорту та Харківської Національної академії міського господарства. Автор книг, статей та брошур. Активний громадський діяч, член Ради і голова організації ветеранів Харківського інституту інженерів комунального будівництва, голова організації інвалідів ВВВ Київського р-ну м. Харків.

Прож. у м. Харків.

ШАРЛАЙ (ДЬОМКІНА) Любов Миколаївна, 1918, м. Лисичанськ Луганської обл. Ст. лейтенант медслужби, нач. хірургічного відділення ХППГ № 4168 4-го Укр. фр. Кандидат медичних наук. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчила Вінницький держ. медінститут.

17.10.1941 призвана до лав ЧА Лисичанським РВК Луганської обл.

6.09.1942 – січ. 1945: Сталінград., Півд., 3-й Укр., 1-й, 3-й Білорус. фр., арм. польовий шпиталь № 2593, нач. хірургічного відділення; ЕГ № 379, ППГ № 4168 28 А, нач. хірургічного відділення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

7.01.1945 звільнена у запас. 1948–1951: Харківський медінститут, асистент хірург. клініки. 1951–1953: Укр. інститут переливання крові, наук. співробітник. 1953–1954: фельдшерська школа, викладач. Із верес. 1954: Харківський стоматологічний інститут, асистент кафедри хірургічних хвороб.

Померла 10.11.1999 у м. Харків.

ШАТСЬКИЙ Микола Олексійович, 1903, Челябінська обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА. Рядовий, стрілець. У 1942 під час оборони м. Сталінград отримав тяжке поранення, після чого був звільнений з лав ЧА.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Ленінграда».

Після війни працював у котельні лазні № 13.

Помер у 1978 в м. Харків.

ШВАРЦБУРГ Михайло (Мойша) Лазарович, 1913, м. Одеса. Інвалід ВВВ.

У 1935 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

1935–1937: служба у лавах ЧА.

Верес 1939 – серп. 1940: учасник походу у Західну Україну у складі 22-ї мбр, ком. башти.

На фронт Великої Вітчизняної був призваний 24.06.1941. Окр. б-н зв'язку, стрілець. 17.03.1942 під час визволення м. Гжатськ (Смоленська обл.) був тяжко поранений. Перебував на лікуванні у ППМ № 1199, МСБ, ЕП № 111, ППГ № 2305. 10.04.1942–30.06.1942: на лікуванні в ЕГ № 3313, із якого 30.06.1942 вибув до м. Ташкент, Узбекистан. 27.07.1942 був визнаний непридатним до військ. служби з виключенням з обліку.

Орден Слави III ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Після війни працював кравцем на Харківській фабриці індпошиву та ремонту одягу № 2.

Помер 8.09.1980 у м. Харків.

ШЕВЕЛЬОВ Дмитро Гаврилович, 1915, с. Вільхуватка Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Капітан, пом. нач. штабу полку. Інвалід ВВВ.

Працював зав. магазину Вільхуватської райспоживспілки.

У 1937 призваний до лав ЧА. У 1938 закінчив полкову школу 14 артп, м. Чугуїв Харківської обл., у 1941 – Одеське піхотне училище ім. Ворошилова.

Черв. 1941 – лип. 1944: Півд., 3-й Укр., 1-й Білорус. фр., 23 сп 51 сд, ад'ютант ст. б-ну; 146 сп 48 сд; 137 гв. сп 47 гв. сд 8 гв. А, пом. нач. штабу. Отримав п'ять поранень.

Орден Вітчизняної війни II ст.

Працював на Приколотнянському маслозаводі Великобурлуцького р-ну, у відділі охорони Вовчанського райвідділення міліції.

Помер 30.05.1989 у с. Вільхуватка Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

ШЕВЧЕНКО Андрій Макарович, 1917, м. Харків. Гв. лейтенант, ком. танка гв. тп. Інвалід ВВВ.

У 1939 закінчив 2-е Саратовське танкове училище.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940: 173 окр. тб, ком. танка Т-26.

Лип. 1941 – трав. 1945: Ленінград., 2-й Білорус. фр., ком. танка, ком. танкової роти. Був контужений.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 звільнений у запас через хворобу. Працював на Харківському заводі дорожніх машин.

Помер 18.03.1979 у м. Харків.

ШЕВЧЕНКО Антон Федорович, 1915, смт Андріївка Балаклійського р-ну Харківської обл. Гв. лейтенант, інструктор Пролетарського РВК (кол.) м. Куйбишев (нині м. Самара). Інвалід ВВВ.

У 1931 закінчив школу ФЗУ у м. Харків. Працював рахівником у колгоспі «Шлях до нового життя» Балаклійського р-ну, інспектором держбюджету Балаклійського райфінвідділу, пом. секретаря Балаклійського РК КПУ.

21.10.1941 мобілізований до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

Жовт. 1941 – верес. 1942: Півд.-Захід., Сталінград. фр., 36 гв. сп 13 гв. сд, ком. взв. автоматників. У черв. 1942 закінчив КУОС, Півд.-Захід., фр. 24.09.1942 отримав тяжке поранення та контузію під час боїв в р-ні м. Сталінград. Перебував на лікуванні у Куйбишевському військ. госпіталі № 358.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейна «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У січ. 1944 звільнений у запас. Працював нач. відділу у Балаклійському пункті «Заготзерно», на Шебелинському хлібоприймальному пункті Балаклійського р-ну.

Помер 8.06.1977 у м. Балаклія Харківської обл.

ШЕВЧЕНКО Володимир Андрійович, 1925, м. Харків.

Закінчив 1-й курс технікуму машинобудування в м. Харків. Разом із технікумом евакувався до Оренбурзької обл., Оренбурзький р-н, ст. Донгузька (Первомайський). Працював учнем у майстерні заводу «Артарсенал» № 1.

У черв. 1943 призваний до лав ЧА РВК Оренбурзької обл. Курсант Оренбурзького кулеметного училища.

Лейтенант, ком. кулемет. взв. 306 сд, 1-й Прибалт. фр. Брав участь у ліквідації Курляндського угруповання противника. Війну закінчив в м. Кандава, Латвія.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

25.08.1946 демобілізований. По війні закінчив ХПІ. Працював майстром, нач. техбюро цеху № 14 радіозаводу «Протон».

Помер у груд. 2012 в м. Харків.

ШЕВЧЕНКО Данило Миронович, 1912, с. Киселі Первомайського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Закінчив Білоцерківське піхотне училище Київської обл., у якому залишився викладати військ. справу.

Із 1942: 3-й Укр. фр., ст. лейтенант, ком. кулемет. роти. З боями пройшов Румунію, Молдову, Болгарію, Чехословаччину.

30.04.1945 під час боїв у Чехословаччині отримав тяжке поранення.

Медаль «За відвагу».

У груд. 1945 демобілізований. Працював оператором газової котельні школи-інтернату.

Помер у 1976 в м. Харків.

ШЕВЧЕНКО Микола Тимофійович, 1923. Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

10.10.1941–17.07.1945: Ленінград., Сталінград. фр., 27 сд 8 А. Учасник оборони Ленінграда, Сталінграда, визволення України, Польщі.

Ордени: Вітчизняної війни, Червоної Зірки, Слави, медалі: «За відвагу», «За оборону Ленінграда», «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави».

У березні 1946 звільнений у запас. Працював в УкрНДІУХІН, згодом у ХНЕУ.

Прож. у м. Харків.

ШЕВЧЕНКО Семен Іванович, 1910, м. Харків. Лейтенант ВПС, авіатехнік.

Навчався в аероклубі.

У 1930 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків. Закінчив авіатехнічне військ. училище в званні лейтенант. Проходив службу у м. Перемишель Хмельницької обл., де і зустрів війну.

Учасник ВВВ: Захід. фр., лейтенант, авіатехнік, механік.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Працював техніком у Харківському аероклубі.

ШЕВЧУК Григорій Григорович, 1909.

Учасник ВВВ з берез. 1944: 53 гв. тбр, стрілець.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював на Харківському авіазаводі. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ШЕЙКІН Марко Григорович, 1921, м. Харків. Лейтенант, нач. клубу, 498 сп 132 сд, Київський ВО. Інвалід ВВВ.

У 1939 закінчив 10 класів СШ. Працював механіком у Харківській механічній майстерні «Точмашзбут».

15.08.1941–9.05.1945: Півд.-Захід. фр., полкова школа 176 арм. зсп, розвідник; Сталінград. фр., 21 окр. винищ. б-н, ком. взв. розвідки; 2-й Білорус. фр., 563 сп 153 сд, ком. взв. зв'язку.

Ордени: Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

15.07.1946 звільнений у запас. У 1957 закінчив торгово-економічний факультет Всесоюзного заочного інституту радянської торгівлі. Працював директором фабрики-пральні № 1, заст. директора жиркомбінату, м. Харків.

Помер 1.02.2003 у м. Харків.

ШЕЛКОШВЄЄВ Яків Федорович, 1916, Бєлгородська обл., РФ.

До війни закінчив 8 класів СШ.

22.06.1941–9.05.1945: 73-й окр. залізн. б-н, рядовий.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював учителем у Покотилівській СШ Харківського р-ну Харківської обл. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ШЕЛЯГІН Олексій Михайлович, 1919, с. Горка Котласького р-ну Архангельської обл., РФ. Підполковник, військком Богодухівського РВК Харківської обл.

У 1935 закінчив Сольвичегодську однорічну школу трактористів при Ліспромгоспі. У 1942 закінчив Військ.-політ. училище (прискорений курс), м. Нижній Новгород.

27.08.1942–17.08.1943: Захід., Північ.-Кавказ. фр., 300 тб 92 тбр 31 А, заст. ком. роти з танкової частини. 30.03.1943 отри-

мав тяжке поранення, ЕГ № 1434, Краснодарський край.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» I ст.

У 1947 закінчив КУОС в м. Самара. 25.08.1969 звільнений у запас. Обіймав посаду заст. голови Богодухівської міськради.

Помер 24.11.1993 у м. Харків.

ШЕРСТНЮК Наталія Іванівна, 1924, м. Сватове Луганської обл.

Закінчила СШ № 6 в м. Сватове.

Лип. 1942–верес. 1944: Сталінград., Прибалт. фр., вільнонаймана санітарка бао.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Лют. 1949 – квіт. 1986: ст. лаборант кафедри фізіології і біохімії рослин ХДУ ім. Каразіна.

ШЕХОВЦОВ Василь Іванович, 1919, с. Михайлівка Первомайського р-ну Харківської обл. Рядовий.

До війни закінчив 4 класи.

Учасник війни з Японією: Далекосхід. фр., 112 зсп, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За трудову доблесть».

Після війни працював на Харківському хлібозаводі № 3. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ШЕХОВЦОВ Іван Іванович, 1923, с. Михайлівка Первомайського р-ну Харківської обл.

До війни закінчив 8 класів. Працював на заводі ім. Малишева електрозварником.

У січ. 1942 призваний особливим відділом у с. Михайлівка. Рядовий, 834 окр. арм. розвід. д-н 165 зсп 6 А. У трав. 1942 потрапив у полон на тер. с. Бунакове Лозівського р-ну. Здійснив утечу.

Нагороджений ювілейними медалями. Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За доблесну працю».

Після війни працював електрозварником на ст. Основа Південної залізниці. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ШИЛО Володимир Михайлович, 1924, с. Козіївка Краснокутського р-ну Харківської обл. Лейтенант, інструктор РВК.

1943–1944: Захід. фр., 732 сп 131 сд, ком. відділ. 1944–1945: Ленінград. фр., 157 сп 53 сд, ком. взв. 16.05.1943 поранений поблизу м. Орел.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював майстром на ремонтному заводі у Вовчанському районі Харківської обл.

Помер 17.05.2003.

ШИНКАРЕНКО Василь Васильович, 1926, с. Андріївка Кегичівського р-ну Харківської обл. Майор, нач. 2-го відділення Краснокутського РВК Харківської обл.

У 1941 закінчив 7 класів Андріївської СШ, працював у колгоспі «КІМ», с. Андріївка Кегичівського р-ну Харківської обл.

28.09.1943–9.05.1945: 4-й, 3-й, 1-й Укр. фр., 200 зсп, автоматник; 4-й Укр. фр., 10 гв. мбр, телефоніст.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Праги», румунська медаль «За визволення від фашистського іга». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» II ст.

У 1957 склав екстерном іспити за повний курс Київського військового училища зв'язку. 17.11.1970 звільнений у запас. Працював інструктором-методистом

у Харківському обласному морському клубі ДТСААФ.

Помер 12.11.1989 у м. Харків.

ШИФРІН Яків Соломонович, 1920, м. Мстиславль Могильовської обл., Білорусь. Полковник у відставці. Заслужений діяч науки і техніки України, академік і член президії Академії наук прикладної радіоелектроніки.

На початку 1926 сім'я переїхала до м. Ленінград, де він у 1937 із срібною медаллю закінчив міську школу (нині 2-а Санкт-Петербурзька гімназія ім. Олександра Першого).

Після закінчення школи вступив на фізичний ф-т Ленінградського державного університету, який закінчив з відзнакою у 1941.

У перші дні війни Я. С. Шифрін брав активну участь у формуванні Ленінградської армії народного ополчення, а на початку липня влився в її лави. За наказом Верховного Головнокомандувача наприкінці серпня був відкомандирований на навчання в Військ. Червонопрапорну академію зв'язку ім. С. М. Будьонного. Влітку і восени 1943 брав активну участь у боях за визволення України на 3-му Укр. фр. Після закінчення весною 1944 радіофакультету академії, Я. С. Шифрін у верес. 1944 призначений командиром однієї з нових батарей станцій гарматного наведення. Ця батарея до кінця війни брала участь у бойових діях у складі різних частин військ ППО.

1946–1948: перший викладач радіолокації у Севастопольському училищі зенітної артилерії (нині Житомирський військ. ін-т радіоелектроніки). 1948–1951: ад'юнкт першого набору Артилерійської радіотехнічної академії у м. Харків. 1951–1956: на викладацьких посадах. 1956–1980: нач. кафедри антен і розповсюдження радіохвиль. У 1964 Я. С. Шифрін захистив докторську дисертацію, у 1965 йому присвоєно звання професора. Після звільнення із Збройних Сил у 1980 – професор, зав. кафедри, головний науковий співробітник у Харківському Національному університеті радіоелектроніки. Він підготував 26 докторів і понад 50 кандидатів наук. У період з 1990 по 2003 Я. С. Шифрін виступав з доповідями і лекціями близько 50 разів у 17 країнах світу. Заслуги Я. С. Шифріна відзначені чотирма орденами і 18 медалями, подяками, почесними дипломами, медаллю С. П. Корольова федерації космонавтики Росії. У 1994 р. він – один із сімох харківських соросовських професорів. У 2005 удостоєний Почесного знака Міністра вищої освіти і науки України «За наукові досягнення».

ШИШКІНА Олександра І. Полковник медслужби, кандидат медичних наук, хірург. Ветеран праці.

У 1943 закінчила Свердловський медінститут.

На фронті з перших днів ВВВ. Хірург ППГ № 2670, 69 А. Брала участь у визволенні країн Європи, окупованих фашистами.

Із спогадів: «У тяжкі дні початку війни, коли фашисти проривались до Москви, на маленькій залізничній станції Ржакса, що за 80 км від м. Тамбов, на базі районної лікарні формувався шпиталь № 2670 Брянського фр. До його штату зараховувались медпрацівники, а також дружини офіцерів льотних частин Київського ВО, евакуйованих в Тамбовську обл. з України. Та лікарів з досвідом хірургії фактично не було. Ганна Мойсеївна Гіллер все життя пропрацювала педіатром, лікувала дітей. У шпиталі її призначили начальником терапевтичного відділення. Начальником шпиталю була призначена Тамара Семенівна Груздєва. Операційна знаходилась на 1-му поверсі. Багато поранених постраждало під час повітряних нальотів ворожої авіації. Фашисти бомбили військові ешелони, в яких на фронт поступало поповнення. Під час жорстоких боїв на Дону і Волзі ми цілодобово перебували в операційній. Поступово лікарі нашого шпиталю набували досвіду військ.-польової медицини. У груд. 1942 р. наш шпиталь за наказом передислокувався

у Харківському напрямку. В дорозі наш ешелон неодноразово зазнавав нальотів ворожої авіації. 1 березня ми прибули на ст. Валуйки і відразу потрапили під бомбардування ворога. Згоріли вагони з м'яким інвентарем і перев'язувальними засобами. Ми розташувались в трьох напівзруйнованих будівлях, і відразу ж почали надходити поранені. Вже 16 березня ми передислокувались на ст. Волоконовка в розпорядження 7-ї гв. А. У березневе роздоріжжя, з дощами, які переходили в снігопад, глибокої темної ночі шпиталь у повному складі рушив зі ст. Валуйки. Четверо коней тягли дві підводи, навантажені майном шпиталю. Шпиталь розгорнувся за 20 км від Волоконовки і відразу прийняв велику партію поранених. Наприкінці березня 1943 р. почали надходити хворі на висипний тиф. Під керівництвом лікаря, майора Сальникова, поблизу шпиталю, на річці силами працівників були побудовані кілька землянок-лазень-санпропускників. У липні 1943 р. шпиталь був переданий 69-й А і передислокований в село Киселівка, розташоване поблизу станції Новий Оскіл (Бєлгородська обл.). Після визволення Харкова наш шпиталь 15 вересня 1943 прибув у цей великий промисловий центр України. Тут ми організували курси з підготовки для армії медичних сестер. У лютому 1944 р. відбувся перший випуск: 30 молодших медсестер були відправлені на фронт. Я, на той час у званні капітана, керувала курсами, і за підготовку для армії кваліфікованих молодших медсестер була нагороджена орденом Червоної Зірки. На випускному іспиті підполковник Воронов і начальник нашого шпиталю майор Юровський переконались в глибоких медичних знаннях дівчат-медсестер. Ми пройшли фронтовими шляхами України, Польщі, Німеччини. За Берлінську операцію шпиталь був нагороджений орденом Червоної Зірки».

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького, медалі: «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани», знак «Відмінник охорони здоров'я».

У 1947 демобілізована. Прож. у м. Харків.

ШПАРЕВ Віктор Олексійович, 1924, с. Гвардійське Первомайського р-ну, Крим. Рядовий.

Учасник ВВВ з 1943. У 1944 був поранений, лікувався у 182-му медсанбаті. Січ. 1944–1945: 62 окр. гв. важкий тп; 94-й гв. важкий тп.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За трудову доблесть».

Після війни працював на Харківській фабриці спортвиробів «Динамо». Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

ШТИХ Микола Тимофійович, 1921, с. Базаліївка Чугуївського р-ну Харківської обл. Майор, нач. 248 арт. ремонтної майстерні, 19 гв. тд, особливий корпус Південної групи військ.

У 1937 закінчив 7 класів Харківської НСШ, у 1941 – 4 курси Харківського машинобудівного технікуму при ХТЗ, у 1942 – 1-й курс Ленінградського арт.-тех. училища, м. Іжевськ, Удмуртія.

2.08.1942–9.05.1945: Брянський, Воронез., Півд.-Західн. фр., 229 сбр, ком. взв. боєпостачання окр. міномет. д-ну; Півд., 3-й, 4-й Укр., 1-й Білорус. фр., 370 артп 230 сд, технік д-ну, згодом нач. артмайстерні.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За бойові заслуги». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

7.05.1958 звільнений у запас. Працював технологом, ст. інженером-технологом, заст. нач. цеху, нач. техбюро на Харківському заводі ім. Малишева.

Помер 30.06.1991 у м. Харків.

Щ

ЩЕГОЛЬКОВА (ФАЛЬЧЕНКО) Марія Іванівна, 1914, с. Іванівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Гв. військфельдшер, ст. медсестра, ЕГ № 2486. Інвалід ВВВ.

У 1941 призвана до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Жовт. 1941 – листоп. 1943: 52-й окр. медсанбат 37 сд, ст. операційна сестра. Із берез. 1944 – лейтенант медслужби, операційна сестра перев'язувального взв. 52 медсанбату. Груд. 1944 – на лікуванні у шпиталі.

У 1951 звільнена у відставку. До 1958 працювала медсестрою медпункту меблевої фабрики м. Лубни Полтавської обл.

Померла 17.02.2003 у м. Харків.

ЩЕРБАК Іван Миколайович, 1918, с. Новостроєвка Борисовського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

У 1933 закінчив 7 класів у м. Грайворон. 1933–1937: студент Воронезького авіатехнікуму. Після закінчення технікуму був направлений на авіазавод № 126 м. Комсомольськ-на-Амурі, Хабаровський край, де працював конструктором. У трав. 1939 призваний на строкову службу до лав ЧА, ТОФ, торпедист, торпедний електрик, старшина ІІ статті.

Учасник війни з Японією.

Медаль «За перемогу над Японією», ювілейні. Трудові нагороди: медалі «За трудову відзнаку», «Ветеран праці». У 1976 присвоєно звання «Заслужений машинобудівник УРСР».

У листоп. 1945 у складі бригади підводних човнів він перебазувався до Китаю, м. Порт-Артур, (нині р-н Люйшунькоу м. Далянь, пров. Ляонін) де продовжив службу. У груд. 1946 демобілізований. 14.03.1947 вступив на Харківський авіазавод конструктором ІІ категорії, згодом конструктором І категорії, інженером зі стандартизації. 28.03.1948 І. М. Щербак був призначений нач. конструкторської бригади електро-, радіо- і висотного обладнання літака ЯК-18. Із 6.12.1950 – заст. начальника серійно-конструкторського відділу. Конструкторський відділ займався розробкою модифікацій і удосконаленням конструкцій літаків. Із 1960 – заст. головного конструктора. На цій посаді Іван Миколайович трудився до квіт. 1979, керуючи роботами із проектування та модернізації літаків ТУ-124, ТУ-124 Ш, ТУ-134, ТУ-134 А, ТУ-134 Ш. 1.04.1979 І. М. Щербак вийшов на заслужений відпочинок.

Помер 4.09.1995 у м. Харків.

ЩЕРБИНА Іван Леонтійович, 1924, с. Сушки Коростенського р-ну Житомирської обл. Інвалід ВВВ.

Із спогадів: «У 30-ті роки батьки вступили в колгосп, де батько працював теслею. У сім'ї було шестеро дітей – всі хлопці, я другий. За три кілометри – земська школа, де починалось моє і старшого брата навчання. Взимку, коли були сніжні замети, батько возив нас парою коней, запряжених в сани, в цю школу. Сім'я тяжко перенесла голод 1932–1933 років. У 1935 р., весною, родина примусово була переселена до села Пригоже Барвінківського р-ну Харківської обл. Я і брати навчалися у місцевій семирічній школі. У 1937 р. органами НКВС був забраний батько, і більше ми його не бачили.

Середню освіту діти отримували в сусідній Гаврилівській СШ. Десять класів я закінчив у 1941 р., випускний вечір відбувся, коли вже почалася війна, це було свято зі сльозами на очах. Чоловіки-вчителі прощалися з учнями і школою, йшли у військкомат і відправлялися на фронт. У верес. 1941 за наказом Верховного Головнокомандуючого молодь чоловічої статі, яка не досягла призовного віку, евакуювалася на схід. У числі одноліток 1924–1925 року народження був і я. Їхали на підводах, запряжених кіньми. Через місяць їзди з різними пригодами прибуваємо до Луганська, де формуємось у загони і продовжуємо шлях поїздом до Сталінграда. На початку листопада

1941-го у м. Міллерово Ростовської обл. я випадково зустрівся зі старшим братом Григорієм, який був призваний у жовтні. До цього Григорій працював учителем Рижівської семирічної школи. Після зустрічі, вже через десять хвилин, почулася команда, і загони призовників вирушили.

У Сталінграді, куди приїхали в листопаді, навчаюся в першому ремісничому училищі. У червні-листопаді фашисти вже бомбили Сталінград. Із ремісників училища були створені загони по боротьбі з пожежами, що виникали від бомбардування. У серпні я закінчив училище за фахом слюсаря-інструментальника 5-го розряду. У цьому ж місяці призиваюся в ряди Червоної Армії. Сталінградським військоматом був направлений у 1-е Астраханське офіцерське училище. Восени 1942 р. стрілецький полк, сформований з курсантів піхотного Астраханського училища, в якому я навчався, пішки просувається по шосе в напрямку Елісти (Калмикія). Добрий гарт отримали в училищі. Позаду щоденні тренування. Багатьом з нас не було й вісімнадцяти. Виспівували стройові пісні.

Грудень 1942 р. Ранком наш батальйон йде на поповнення стрілецького полку. Раптом сильний вибух: це розірвалася німецька протитанкова міна. Перші поранені з недавніх курсантів направляються в госпіталь. Після тридобового нелегкого походу наш батальйон у першому ешелоні оборони. Попереду висотка 3-2 під селом Яшкулем. Запам'яталося питання, поставлене командиру батальйону: «Чи можуть бути поважні причини залишення вогневої позиції?». У відповідь почули: з усіх причин тільки одна буде братися до уваги – смерть». 28 грудня налетів шквал вогню на наші позиції. Рвалися міни, снаряди. Я відкрив вогонь по укріпленнях противника. Недалеко розірвалася міна. Друга просвистіла і вибухнула попереду. Наступна – над головою. Я відчув тупий біль у правій руці. На мить втратив свідомість. Як уві сні, почувся гуркіт машини і вигуки «Ура!». Це бійці лівого флангу при підтримці танків штурмували висоту... Наступного ранку, вже у польовому госпіталі, я з радістю дізнався, що наш полк оволодів Яшкулем. У вересні 1943 був виписаний з госпіталю інвалідом II групи і приїхав у рідне спалене село Пригоже, звільнене на той час від фашистських загарбників. Мати, яка тут проживала, у 1944 одержала повідомлення, що її син, Щербина Григорій Леонтійович, пропав безвісти.

У жовтні 1944 Барвінківським райвно Харківської обл. я був направлений вчителем Рижівської семирічної школи працювати у молодших класах. Оформився на заочне навчання у Красноградському педучилищі. У 1951 р. був направлений працювати вчителем російської мови та літератури у сусідню Гаврилівську СШ. У 1952 р. вступив на навчання (заочно) до Харківського педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди на філологічний факультет. У 1960 р. за сімейними обставинами переїжджаю до Охтирки Сумської обл., де у 1941 моя дружина Неоніла Степанівна (дівоче прізвище Журавльова) закінчила 10 класів СШ № 1 ім. Леніна. Випускний вечір був, коли вже почалася війна.

...У 1942 р. сім'я Неоніли переїхала в село Правдинка Сумської обл. до родичів. Влітку 1942 фашисти влаштували на околиці села концтабір, обнесений колючим дротом, куди приводили і привозили молодь із навколишніх сіл для відправки на роботу в Німеччину. Сюди у табір привели і Ніну. В день відправки молоді зійшлось багато проводжаючих. Ніна з молодою вчителькою вирішили втекти. Їм вдалося пролізти крізь колючий дріт і змішатися з юрбою. На другий день до німецької жандармерії викликали матір Ніни і допитували, де її дочка. Нічого не дізнавшись, вони її жорстоко побили. Під час окупації Ніна переховувалась у родичів та знайомих у селах Правдинка та Іванівка (Янківка). У 1943 р. село Правдинка, місто Охтирка та інші райони області були звільнені радянськими військами. Про сміливий вчинок – втечу Ніни з німецького табору – писала тоді

Охтирська районна газета. Про це повідомили і батькові Ніни – Степану Івановичу, який на той час був на фронті. Батько пишався своєю дочкою!

Сумським облвідділом народної освіти я був направлений у восьмирічну школу при Іванівській (нині с. Сонячне Охтирського р-ну) дослідно-селекційній станції завучем і вчителем російської мови і літератури. Дружина також направлялась викладати біологію та хімію у цій самій школі. 1972/73 навчальний рік учні зустріли у новому приміщенні школи. Сумським відділом народної освіти мене призначили директором школи. Була відкрита вечірня школа. Стаж моєї педагогічної роботи – 42 роки. За багаторічну педагогічну роботу маю нагороди: знак «Переможцю соцзмагання», медалі та грамоти. За участь в боях на фронті маю нагороди: орден Вітчизняної війни та орден «Захиснику Вітчизни», медалі. Удвох з дружиною Неонілою Степанівною виростили, виховали та дали вищу освіту чотирьом своїм дітям».

ЩЕТИНІН Тихін Матвійович, 1912, с. Верхній Бишкин Первомайського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

22.06.1941 призваний до лав ЧА Первомайським РВК Харківської обл., рядовий, 1 винищ. б-н, стрілець. Був тяжко поранений у боях за м. Наро-Фомінськ Московської обл., РФ, ЕГ у м. Павлоград Дніпропетровської обл.

У 1943 демобілізований через поранення.

Після війни закінчив Харківський державний педінститут ім. Г. С. Сковороди за спеціальністю учителя історії. Працював учителем історії у школі с. Верхній Бишкин, потім редактором Первомайської районної газети. Згодом став директором школи у с. Верхній Бишкин. Т. М. Щетинін вів активну громадську і краєзнавчу діяльність, він започаткував у рідному селі Верхній Бишкин історико-краєзнавчий музей та зібрав цінні матеріали про історію села, події Великої Вітчизняної війни та біографії воїнів-визволителів с. Верхній Бишкин, бійців 152-ї та 288-ї сд.

Помер у 1990. Похований: с. Верхній Бишкин Первомайського р-ну Харківської обл.

Ю

ЮРЧЕНКО Микола Іванович, 1919, с. Юрченкове Чугуївського р-ну Харківської обл. Лейтенант, ком. взв. зв'язку, Приморський ВО. Інвалід ВВВ.

У 1934 закінчив Харківське військ. училище зв'язку, у 1937 – курси фізруків, м. Уфа, Башкирія. У 1939 закінчив Харківське військ. училище радіозв'язку.

22.06.1941–3.09.1945: Карел. фр., 708 сп 115 сд, ком. взв. зв'язку. У груд. 1941 був тяжко поранений на тер. Карелії, ЕГ № 3143, м. Березники. 1-й Далекосхід. фр., Приморський ВО, офіцерський полк зв'язку, ком. взв. зв'язку.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

16.11.1945 звільнений у запас.

Помер 1.01.1993 у м. Харків.

ЮСОВ Віктор Сергійович, 1915, м. Санкт-Петербург, РФ. Майор, штурман ае, 901 навч. ап, Харківське військ. авіаучилище штурманів.

У 1937 закінчив Ленінградське Червонопрап. піхотне училище ім. Кірова, у 1938 – 9-у військ. авіашколу льотчиків і льотчиків-спостерігачів.

Листоп. 1941–9.05.1945: Волхов. фр., 658 ап нічних бомбардувальників 59 А, ад'ютант ае, штурман ап. Учасник війни з Японією: Забайкал. фр., 658 ап, інструктор штабу.

Орден Червоного Прапора, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди:

орден Червоної Зірки, медаль «За бездоганну службу» І ст.

У 1949 закінчив курси пом. машиністів, Запорізька обл., у 1953 – Краснодарську вищу офіцерську авіашколу штурманів ВПС. 28.07.1960 звільнений у запас. Працював стропальником на Харківському з-ді «Електроважмаш».

Помер 24.08.2000 у м. Харків.

ЮХИМЕНКО Григорій Васильович, 1913, с. Хухра Охтирського р-ну Сумської обл. Капітан, пом. начальника кулемет. відділу див.

25.06.1941 призваний до лав ЧА .

Із верес. 1941: Півд.-Захід. фр., 176 сд, політрук роти. Після поранення, отриманого в січ. 1942, та лікування проходив службу в Сталінградському корпусі ППО політруком роти в 16 окр. зеніт.-кулемет. б-ні (до січ. 1943). Після закінчення в лип. 1943 Вищої офіцерської школи ППО служив нач. штабу, заст. комбата та ком. б-ну 10 окр. зеніт.-кулемет. б-ну (до 3.04.1945). Із 3.04.1945 направлений на Далекий Схід, 98 див. ППО Приамурської А, капітан, пом. ком. кулемет. відділ. див.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

3.12.1945 звільнений у запас. У жовт. 1946 закінчив Харківську обласну партшколу і отримав призначення в Глинський РК КПУ, де працював до 1953.

Помер 4.06.1953.

ЮХИМЕНКО Олександр Васильович, 1924, с. Бугрувате Охтирського р-ну Сумської обл. Інвалід ВВВ.

Народився в багатодітній (десятеро дітей) селянській родині. У 1932 р. батьки померли. Олександра виховував старший брат Григорій. У 1941 р. О. Юхименко закінчив 9 класів Чупахівської СШ. Під час окупації мешкав у сестер у с. Бугрувате.

У лют. 1943 став до лав ЧА і направлений в школу мол. командирів, після закінчення якої направлений у діючу армію командиром відділення автоматників. Під час Курської битви його відділенню було доручено знищити фашистський дзот у р-ні с. Рокитне (Конотопський р-н Сумської обл.). Відділення поділили на дві групи, які поповзли до дзоту. Одна група поливає вогнем амбразуру з автоматів, а друга – повзе до дзоту. Коли Олександр підповз на відстань кидка гранати, він піднявся і кинув зв'язку гранат. Дзот замовк, та поки гранати летіли, фашист прострелив груди Олександра кулеметною чергою. Солдати пішли в атаку, а Сашко впав. Тільки вранці його підібрали санітари. Потім були чисельні операції, в результаті яких Сашко у 18 років залишився без правої руки, з осколком у грудях. За цей бій він був нагороджений орденом Вітчизняної війни II ст., який знайшов його у 1952.

Олександр Васильович мав два ордени Вітчизняної війни, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні медалі.

Після демобілізації О. В. Юхименко працював у сільраді, у колгоспній бібліотеці, опалювачем у школі. У 1970 пішов на пенсію. Виховав і дав освіту трьом дітям.

Помер 19.12.1994. Похований: с. Бугрувате Охтирського р-ну Сумської обл.

ЮХНО Олександр Павлович, 1924, смт Золочів Харківської обл.

Перед війною працював монтером у Золочівському райвузлі зв'язку. Після визволення Золочівщини від фашистських окупантів у 1943 О. П. Юхно був призваний до лав ЧА. На фронті воював зв'язківцем. Брав участь у Курській битві, з боями визволяв Україну, країни Східної Європи. Війну завершив у Берліні.

Ордени: Вітчизняної війни, Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», медалі: «За відвагу», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За трудову відзнаку».

Після повернення на Батьківщину у січ. 1946 працював у райвузлі зв'язку. Із

1963 по 1989 О. П. Юхно – нач. Богодухівського райвузла зв'язку. Йому присвоєно звання «Почесний зв'язківець СРСР». Почесний голова Богодухівської райради ветеранів, Почесний громадянин м. Богодухів.

Помер 12.03.2011.

ЮЩЕНКО Софія Сергіївна, 1924, с. Настасівка Близнюківського р-ну Харківської обл.

Після закінчення 9-ти класів СШ працювала у колгоспі.

Жовт. 1941 – листоп. 1943: учасниця партизанського руху, керівник комсомольського підпілля. Із спогадів С. С. Ющенко: «Під час окупації рідного села фашистами організувала підпільну комсомольську групу з 11-ти юних патріотів. Підпільники писали та поширювали листівки по селах, закликали населення не підкорятися розпорядженням німців, збирали покинуту зброю, металолом, щоб передати після звільнення села Червоній Армії, у період жнив зривали обмолот зерна. Завдяки юним підпільникам, які разом із місцевими жителями носили у вузликах одяг, продукти, довідки зі штампом колгоспу ім. Ілліча, врятувалося багато радянських військовополонених із табору на околиці Лозової».

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, медаль «За доблесну працю».

Після війни працювала військ. керівником у Надеждинській СШ Близнюківського р-ну, секретарем комсомольської організації колгоспу, головою сільради, заст. голови колгоспу.

Прож. у с. Настасівка Близнюківського р-ну Харківської обл.

Я

ЯКОВЕНКО Василь Андрійович, 1922, с. Бражники Нововодолазького р-ну Харківської обл. Старшина.

Закінчив 7 класів, Нижньогородський хімічний технікум.

У 1941 призваний до лав ЧА. Воював у складі Одеського сп до 1942. До 1943 перебував у шпиталі на лікуванні після поранення. Курсант Новосибірського піхотного училища. До трав. 1945: 12 А, розвідник, до верес. 1945: учасник війни з Японією.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював інструктором, викладачем у школі ДТСААФ.

ЯКОВЛЄВ Олександр Володимирович, 1919, с. Шуби Богодухівського р-ну Харківської обл. Учасник військ. параду 7 листопада 1941 в Москві.

До війни закінчив 4 класи. Працював у колгоспі.

У 1938 призваний до лав ЧА. Брав участь у боротьбі з басмацтвом.

Учасник ВВВ, заст. ком. стрілецького взв.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта». Трудові нагороди: ордени Леніна, Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани».

У 1948 демобілізований. Після війни 21 рік пропрацював головою колгоспу ім. Ватутіна, с. Івано-Шийчине Богодухівського р-ну Харківської обл.

ЯКОВЧЕНКО Іван П., Лозівський р-н Харківської обл.

Перед війною навчався у Панютинському залізничному училищі. З початком війни евакуювався в тил. Згодом був призваний військкоматом. Направлений на курси механіків-водіїв, по закінченні – в діючу армію. Зарахували в розвідувальний батальйон. Перший бій прийняв у 19 років. Бойове хрещення пройшов під Сталінградом у складі 18-го танкового корпусу. Дивом уцілів у тому пеклі. Влітку 1943 р. після доформування військове з'єднання було направлено на Курську

дугу, і з ходу – в бій біля Прохорівки. Танкістам-розвідникам давалися особливо складні й ризиковані завдання. Їх посилали на виявлення вогневих точок противника, які потім накривали наші «катюші». Закінчивши переможно Курську битву, І. П. Яковенко в подальшому брав участь у визволенні рідного краю: Харків, Куряж, Золочів, Буди. Затим були важкі бої за Дніпро, за визволення Угорщини. Був тяжко поранений. Довго лікувався в госпіталі.

У післявоєнний час ветеран війни працював на комбайні в с. Миронівка Краснопавлівської селищної ради. Був електромонтером понад 20 років, добросовісно трудився й на інших роботах. Груди колишнього танкіста прикрашають ордени Слави III ст., Вітчизняної війни, медалі «За відвагу» та ін.

ЯКУБА Іван Іванович, 1915, с. Містки Сватівського р-ну Луганської обл. Інвалід ВВВ.

Закінчив Український комуністичний інститут журналістики (УКІЖ). Працював в окружній газеті «Колгоспна правда». Молодого журналіста призвали до лав ЧА. Служив на Далекому Сході. Курсант школи зв'язку мол. комскладу Іван Якуба бився з японськими імперіалістами, які залишили «на згадку» довгий шрам від штика під час переходу оз. Хасан у далекому 1938. А попереду його чекали ще суворіші випробування. Офіцер дивізійної школи Іван Якуба прийняв свій перший бій з гітлерівськими загарбниками 22.06.1941 на кордоні. На фронті казали: «Хто в атаку не ходив – той не воював!» Три рази ходив в атаку молодий командир і три рази був поранений: у 1941 під Білою Церквою, у 1942 на Брянському фр. і під Ленінградом, де у січ. 1944-го начальник зв'язку полку Якуба був визнаний «ограниченно годным». Із 1945 по 1947 роки І. І. Якуба – кореспондент газети «Военное обучение» по Харківському і Таврійському військових округах.

«Я журналіст – отже я солдат», – ці слова повторював Іван Іванович і в 1949 р., коли йому запропонували очолити районну газету в Західній Україні, і в 1962 р., коли йому, вже пенсіонеру, доручили в обласній газеті «Красное знамя» працювати у виїзній редакції під час пуску Балаклійського цементного заводу. І в тому, що цей цемент допоміг 150 тисячам харків'ян пересилитися в окремі квартири, є заслуга і журналіста Якуби. Такою ж діючою була його робота в багатотиражних газетах тракторного і турбінного заводів, в обласній – «Соціалістична Харківщина».

Нагороджений багатьма орденами та медалями.

Помер 14.12.2008 у м. Харків.

ЯКУШЕНКОВ Дмитро Олександрович, 1926, с. Нове Село Краснинського р-ну Смоленської обл., РФ.

25.05.1943 вступив у ряди Особливого партизанського з'єднання «Тринадцять», яке діяло на території Могильовської обл., Білорусь. Цей загін брав активну участь у «битві на рейках», де Якушенков був командиром диверсійного відділення. Верес. 1944 – листоп. 1945: 2-й Білорус. фр., 392 сп 73 сд, старшина. Учасник визволення Польщі, Східної Пруссії.

По війні обіймав посаду директора Зеленогайської СШ Харківського р-ну Харківської обл. (нині смт Високий), був інструктором парткому обласних сільськогосподарських підприємств.

Нагороджений орденами та медалями.

ДАХО, ф. р-6544, оп. 1

ЯНКЕВИЧ Ольга Іванівна, Лозівський р-н Харківської обл.

До 1941, після закінчення Харківського фельдшерсько-акушерського училища, Ольга Іванівна працювала медсестрою Лозівської поліклініки.

Почалася війна, і вона в складі військ. госпіталю № 1764 32-ї А, де раніше служила, виїхала на фронт, залишивши старенькім батькам свою п'ятирічну доньку. Багато довелося пережити їй в роки Великої Вітчизняної війни. Працювала під обстрілом без заміни по кілька діб. Вона

евакуйовувала хворих, лікувала поранених, встигала почитати свіжу газету бійцям, написати листа.

Ст. лейтенант медслужби О. І. Янкевич нагороджена орденом Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медаллю «За бойові заслуги». А в день 55-річчя Великої Перемоги отримала ще одну нагороду – орден Богдана Хмельницького.

У верес. 1946 повернулася додому. Працювала в залізничній школі № 54, ст. Лозова.

ЯНКЕЛЕВИЧ Борис Григорович, 1911, смт Вовковинці Хмельницької обл. Майор медслужби, ст. лікар 622 навч. ап 160 Військ. авіаучилища льотчиків.

У 1937 закінчив медінститут, м. Донецьк.

17.08.1937 призваний до лав ЧА Донецьким ОВК.

28.07.1939–16.09.1939: участь у бойових діях на р. Халхін-Гол у складі 212 абр 2 окр. Червонопрап. А, нач. лазарету.

Медаль «За відвагу».

27.08.1960 звільнений у відставку. 24-а дитяча лікарня, м. Харків, лікар.

ЯНКЕЛЕВИЧ Тетяна Юхимівна, 1908, ст. Бахмач, Чернігівська обл. Майор медслужби, нач. туберкульозного відділення військ. госпіталю № 313, Далекосхідний ВО.

У 1928 закінчила Роменську мед. профшколу, Сумська обл., у 1936 – Харківський медінститут. Працювала лікарем туберкульозного пункту Дунаєвецької поліклініки Хмельницької обл.

28.07.1941 призвана до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

15.03.1942–9.05.1945: Захід., 2-й Білорус. фр., СЕГ № 1781, капітан медслужби, ординатор хірургічного відділення.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

До 1953 перебувала у складі Північної групи радянських військ у Польщі. У 1956 звільнена у запас. Працювала лікарем-фтизіатром туберкульозної лікарні Південної залізниці, м. Харків, у відділенні лікарні на ст. Основа Південної залізниці.

Померла 30.01.1995 у м. Харків

ЯРМОЛЕНКО Юрій Іванович, 1920. Почесний громадянин м. Люботин Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1938 закінчив СШ № 13 Півд. залізниці і вступив до Харківського машинобудівного інституту. Та розпочалася війна. Юрій Іванович був призваний в діючу армію. Воював у складі 2-го і 3-го Укр. фр. 20.03.1943 р. був тяжко поранений і направлений до шпиталю.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «Захиснику Вітчизни», 12 медалей.

У верес. 1945 був демобілізований як інвалід. Член міської ветеранської організації, голова комісії з охорони пам'ятників і воїнських поховань.

ЯРХО Олександр Абрамович, 1920. Інженер-полковник запасу. Доктор технічних наук.

Учасник ВВВ: 2-й Прибалт. фр., 15 ПА.

Після війни закінчив Військово-Повітряну інженерну академію ім. Жуковського (м. Москва). Захистив кандидатську і докторську дисертації. Працював викладачем у військових інженерних училищах. Із 1975 р. – зав. кафедри «Гідравліка і водопостачання» в Українській державній академії залізничного транспорту, з 1992 – професор кафедри «Теплотехніка і теплові двигуни». О. А. Ярхо є відомим вченим в області гідрогазодинаміки. Неодноразово брав участь у міжнародних симпозіумах Міжнародної асоціації гідравлічних досліджень. Має близько 100 наукових праць, які отримали визнання в Україні та за кордоном.

Прож. у м. Харків.

ЯЩЕНКО Василь Олексійович, 1925, с. Комсомольське Зіньківського р-ну Полтавської обл. Інвалід ВВВ.

У верес. 1943 призваний до лав ЧА. Закінчив арт. інструментальну школу в м. Саранськ, Мордовія.

Січ. 1944 – трав. 1945: 1-й, 4-й Укр. фр., 664 окр. розвід. д-н 33 артбр РГК, артилерист-розвідник. Брав участь у Львівсько-Бродинській, Сандомирській, Одерській операціях, у звільненні міст Львів, Броди, Жешув, Варшава, Краків, Вроцлав, а також у визволенні Чехословаччини. 8.03.1945 отримав поранення поблизу м. Ротенбург-на-Таубері, Німеччина.

Ордени: Вітчизняної війни, «За мужність», медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова. Отримав вісім подяк від Верховного Головнокомандувача.

По війні продовжував службу у складі Групи радянських військ у Чехословаччині, Німеччині, Естонії. Демобілізований у 1950. У 1964 закінчив ХДУ ім. В. Н. Каразіна. Працював учителем.

Прож. у м. Харків.

БОЙОВИЙ ШЛЯХ 53-Ї АРМІЇ

53-я армія І формування, створена в серпні 1941 р. в Середньоазіатському військовому окрузі, виконувала завдання з прикриття південно-східного кордону СРСР і підготовки частин і з'єднань для діючої армії. У грудні 1941 р. 53-я армія припинила існування.

1 травня 1942 р. на підставі директиви Ставки ВГК від 26 квітня 1942 р. на Північно-Західному фронті на базі південної групи військ 34-ї армії було створено 53-ю армію II формування. До неї увійшли 22-а гвардійська, 23, 130, 166, 235, 241, 250-а стрілецькі дивізії, дві стрілецькі бригади, десять лижних батальйонів, артилерійські, інженерні й авіаційні частини. До березня 1943 р. армія брала участь у бойових діях проти 16-ї німецької армії, яка утримувала Дем'янський плацдарм.

22 березня 1943 р. після ліквідації плацдарму польове управління армії було виведено в резерв Ставки ВГК.

10 квітня армія була включена до Резервного фронту (з 15 квітня – Степовий військовий округ, з 9 липня – Степовий фронт), де отримала поповнення. Станом на 1 липня до неї входили 28-а гвардійська, 84, 116, 214, 233, 252, 299-а стрілецькі дивізії, два танкових полки, артилерійські, інженерні та інші з'єднання і частини. У цьому складі армія брала участь у Курській битві.

До 16 липня 1943 р. її війська зайняли рубіж Подольхи – Великі Под'яруги (за 55 км на північний схід від м. Бєлгород), з якого 19 липня перейшли в наступ і у взаємодії з іншими арміями Воронезького і Степового фронтів завдали поразки противнику.

У серпні-вересні 1943 р. армія брала участь у Бєлгородсько-Харківській стратегічній операції (3–23 серпня) і звільненні Лівобережної України. Просунувшись більш ніж на 200 км, у взаємодії з іншими арміями 53-а армія 23 серпня звільнила м. Харків. За участь у визволенні Харкова наказом ВГК 10 дивізіям присвоєно найменування Харківських. Серед них – п'ять дивізій зі складу 53-ї армії: 28-а гвардійська, 84, 116, 252, 299-а стрілецькі. Продовжуючи визвольні бої, 23 вересня 53-я армія звільнила Полтаву. 5-го жовтня, вийшовши до Дніпра, форсувала його і захопила плацдарм на південний схід від м. Кременчук. До середини листопада вела запеклі бої з метою його утримання і розширення.

У листопаді-грудні 1943 р. армія в складі військ 2-го Українського фронту наступала на кіровоградському напрямку і до 24 грудня вийшла на рубіж Красносілля – Знам'янка (за 25 км на північний схід від м. Кіровоград), де її зупинили війська противника, які до того часу перебували у резерві.

Із 5 січня 1944-го війська армії відновили наступ і у взаємодії з військами інших армій фронту розгромили кіровоградське угруповання противника.

Наприкінці січня – першій половині лютого 1944 р. 53-я армія брала участь у Корсунь-Шевченківській операції (24 січня – 17 лютого), в ході якої, відбиваючи сильні контрудари противника, наступала у напрямку нп Буртки, Тишківка, Златопіль.

В ході Умансько-Ботошанської операції (5 березня – 17 квітня) 29 березня її війська звільнили м. Балта Одеської обл., 31-го – м. Котовськ і десятки інших населених пунктів. До кінця операції вийшли до річки Дністер у районі м. Дубоссари і захопили плацдарм на правому березі.

На початок Яссько-Кишинівської стратегічної операції (20–29 серпня) армія мала у своєму складі 6 дивізій, артилерійські, інженерні й інші частини. Вони знаходилися у другому ешелоні і призначалися для розвитку успіху на фокшанському напрямку. Після введення в бій війська армії розвинули наступ і 31 серпня вступили в Бухарест.

На кінець вересня 1944 року вони досягли румуно-угорського кордону на північний захід і захід від румунського м. Арад. У жовтні в ході Дебреценської операції

(6–28 жовтня) армія діяла на напрямку головного удару військ фронту. При взаємодії з 1-ю гв. кінномеханізованою групою її війська прорвали головну смугу оборони противника і просунувшись уперед майже на 100 км, вийшли до річки Тиса в районі м. Польгар.

7-10 листопада 1944-го у ході Будапештської стратегічної операції (29 жовтня 1944 – 13 лютого 1945 р.) армія форсувала р. Тиса на північ від м. Абадсалок і, розвиваючи наступ, силами 110-ї гвардійської стрілецької дивізії при взаємодії з 3-ю гвардійською повітрянодесантною дивізією 27-ї армії 30 листопада оволоділа м. Егер. Далі її війська наступали на Сечень і Лученець. В кінці лютого 1945 р. вони вийшли на річку Грон на ділянці Зволень – Теков, де перейшли до оборони.

У ході Братиславсько-Брновської операції (25 березня – 5 травня) 53-я армія наступала у складі ударного угруповання фронту. У перший день операції її з'єднання і частини форсували р. Грон і потім звільнили міста Врабле (28 березня), Нітра (30 березня), Глоговець (1 квітня), Годонін (13 квітня), разом зі з'єднаннями 6-ї гвардійської танкової армії і 1-ї гвардійської кінномеханізованої групи – м. Брно (26 квітня).

Бойовий шлях у Великій Вітчизняній війні армія завершила участю у Празькій операції (6 –11 травня 1945 р.).

У червні – липні 53-я армія була передислокована на територію Монголії в район м. Чойбалсан, а на початку серпня у складі 18-го гв., 49 і 57-го стрілецьких корпусів, декількох артилерійських, інженерних та інших з'єднань і частин увійшла до Забайкальського фронту.

У період радянсько-японської війни 1945 р. брала участь у Хінгано-Мугденській операції (9 серпня – 2 вересня), в ході якої при подоланні Великого Хінгану діяла у другому ешелоні фронту. Була введена в бойові дії в розрив між 17-ю і 6-ю гвардійською танковою арміями і розгорнула наступ назустріч військам 1-го Далекосхідного фронту.

У жовтні 1945 р. 53-я армія була розформована.

Та пам'ять незгасна. Голова ради ветеранів 53-ї армії, директор музею цієї армії, голова Харківського обласного комітету ветеранів війни з роботи серед жінок Тамара Василівна Бутенко надала біографії своїх однополчан:

АЛЬБОЩИЙ Михайло Федотович, 1925, м. Люботин Харківської обл.

Черв. 1943 – трав. 1945: Степ., 2-й Укр. фр., 1241 сп 375 сд 53 А, єфрейтор, снайпер.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

Після війни працював шофером в управлінні пожежної охорони УМВС у м. Харків. Проживав у м. Люботин. М. Ф. Альбощий приніс до редакції Книги Пам'яті список прізвищ дорогих серцю земляків-однополчан, які віддали життя за село Млинок на Кіровоградщині. Біль і пам'ять про них довго тривожили душу солдата.

Помер у 2007.

АНТОНЮК Мефодій Іванович, 1922, с. Дібрівка Ізяславського р-ну Хмельницької обл.

Черв. 1941 – трав. 1945: Захід., Степ., 2-й Укр., Забайкал. фр., 1241 сп 375 сд 53 А, лейтенант, ком. взв. автоматників.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

Працював ст. інструктором відділу воєнізованої пожежної охорони Харківського метрополітену.

Помер у 1995.

БАЛО Олександр Васильович, 1922, м. Куп'янськ Харківської обл.

1942 – трав. 1945: Захід., Степ., 2-й Укр. фр., ПТР 656 сп 116 сд, ком. роти, нач. розвідки; 1243 сп 375 сд 53 А, ст. лейтенант, нач. штабу.

Ордени: Вітчизняної війни, Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював інженером у Харківському проектному інституті.

Помер у 1984.

БАРИЛКО Михайло Степанович, 1922, с. Захарівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Мол. лейтенант, ком. взв. 45-мм гармат. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив Київське військ. училище зв'язку ім. Калініна, м. Красноярськ, у 1942 – Барнаульське військ.-піхотне училище, Красноярський край, у 1943 – КУКС «Выстрел», м. Ульяновськ.

Січ. 1943–берез. 1944: 2-й Укр. фр., 776 сп 214 сд 53 А, ком. взв. 45-мм гармат. 23.03.1944 отримав поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 1628 у м. Дербент, Дагестан, РФ.

Працював касиром у сільськогосподарській артілі ім. Тельмана, Вовчанський р-н, рахівником у автоколоні при 1-му Петрівському цукрокомбінаті, бухгалтером на Білоколодязькому маслозаводі.

Помер 7.05.1965 у смт Білий Колодязь Вовчанського р-ну Харківської обл.

БІЛОБРОВ Микола Олексійович, 1918, с. Скибівка Чутівського р-ну Полтавської обл. Полковник, пом. нач. військ. училища.

У 1936 закінчив робітфак Харківського планово-економічного інституту, у 1938 – військ. училище червоних старшин, м. Харків.

Лют. 1943 – верес. 1945: Північ.-Захід. фр., 24 пов.-десант. сп 10 пов.-десант. див., заст. ком. б-ну; 1 гв. пов.-десант. бр., ком. стрілецько-парашутної роти; 2-й Укр. фр., 1 пов.-десант. див.; 27 ударноштурм. б-н 3 навч. полку 230 арм. зсп 53 А, ком. б-ну; Забайкал. фр., 53 А, пом. нач. відділу бойової підготовки.

Ордени: Червоного Прапора, Олександра Невського, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Японією».

У 1961 звільнений у запас. Працював зав. каси Харківської обл. контори держбанку, пом. проректора Харківського інституту радіоелектроніки, нач. відділу кадрів Харківського інституту «Промзернопроект», інженером Харківського політехнічного інституту.

Помер 31.01.1988.

БОРИСЕВИЧ Олексій Антонович, 1922, м. Дергачі Харківської обл. Гв. майор. Інвалід ВВВ.

Працював шофером у колгоспі Дергачівського р-ну.

До лав ЧА призваний у 1940. Закінчив автобронетанкове училище за спеціальністю танкіста.

22.06.1941–9.05.1945: Північ.-Захід., Ленінград. фр., 7 гв. тбр, лейтенант, ком. взв. Сталінград. фр., 155 тбр 57 А, ст. лейтенант, ком. роти; Степ., 1-й, 2-й Укр. фр., 179 вптап 1 мк 53 А, ком. роти розвідки, ком. взв., заст. ком. полку з техчастини. Був двічі поранений: у трав. 1942 та у верес. 1942.

Ордени: Червоної Зірки (два), Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 звільнений у запас. Працював водієм на автобазі, м. Харків.

Помер у 1985.

БУЛАХ Ілля Петрович, 1919, м. Дергачі Харківської обл.

Лип. 1941 – верес. 1945: Північ.-Захід., 3-й, 2-й Укр., Степ. фр., 86 гв. сп 28 гв. сд 53 А, гв. лейтенант, ком. стрілецької роти.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоного Прапора, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Віт-

чизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За трудову доблесть», «Ветеран праці».

Після війни викладав у Дергачівському ПТУ № 2.

Помер.

БУТЕНКО Тамара Василівна, 1921, с. Ульяновка Фатезького р-ну Курської обл., РФ.

До війни закінчила тримісячні курси з підготовки вчителів початкових шкіл, працювала викладачем математики та фізики у школі с. Солдатське Фатезького р-ну.

З початку війни вступила до народного ополчення, а потім добровільно пішла на фронт. Верес. 1941 – трав. 1944: Центр., 2-й Укр. фр., 425 артп 53 А, медсестра, єфрейтор. Брала участь у Корсунь-Шевченківській операції, Курській битві, визволенні міст Орловської, Тульської, Рязанської областей, а також Харкова, Полтави, Кременчука.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Захиснику Вітчизни». Трудові нагороди: медалі «За доблесну працю», Н. К. Крупської, «За трудову доблесть», «Ветеран праці».

По війні працювала секретарем РК ЛКСМ, секретарем Орловського обкому ВЛКСМ, закінчила заочне відділення Ленінградського учительського інституту, вечірнє відділення Харківського інженерно-економічного інституту. У 1951 переїхала до Харкова. Працювала у ПТУ-2 зв'язку пом. директора з культурно-виховної роботи, а потім директором. Очолює Харківський обласний комітет ветеранів війни з роботи серед жінок, Музей бойової слави 53 армії.

ВАХРАМЄЄВ Анатолій Костянтинович, 1922, м. Великий Устюг Вологодської обл., РФ. Підполковник. Інвалід ВВВ.

Закінчив прискорений курс Ленінградського військ.-медичного училища. Перебував у резерві у м. Єкатеринбург, Уральський ВО.

У 1940 призваний Нікольським РВК Вологодської обл.

Із 1942 – Волхов. фр., 210 кп, фельдшер; Півд.-Захід. фр., 168 тбр, рота управління, ст. фельдшер; 224 тбр, рота техзабезпечення, Москов. ВО; 2-й Укр. фр., 35 окр. тп, 13 гв. мбр; 3-й Укр. фр., 129 окр. мінд-н 4 гв. мк. Був поранений на Волхов фр., 23.05.1942, у смт Близнюки Харківської обл., 13.11.1944 на тер. Угорщини. Брав участь у визволенні Бєлгорода, Харкова, Полтави, Кременчука. З боями пройшов Україну, Молдову, Румунію, Болгарію, Угорщину, Австрію.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького III ст., медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», Жукова. Отримав чотири подяки Верховного Головнокомандувача.

По війні продовжував службу. У 1947 звільнений у запас. У 1959 закінчив історичний факультет ХДУ. Протягом 46 років працював епідеміологом на міській дезінфекційно-епідеміологічній станції м. Харків. Наприкінці 90-х років очолював раду ветеранів Московського р-ну м. Харків.

Помер 6.08.2007. Похований: с. Старі Валки Валківського р-ну Харківської обл.

ВИПІРАЧЕНКО Микола Мойсейович, 1924, с. Переволоки Безенчуцького р-ну Самарської обл., РФ.

Квіт. 1943 – серп. 1945: Воронез., Сталінград., Степ., 1-й, 2-й Укр. фр., 548 сп 116 сд 53 А, мол. лейтенант, ком. взв. автоматників, ком. стрілецької роти 1 сб-ну.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, Богдана Хмельницького, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Праги». Трудові нагороди: медалі «За доблесну працю», «Ветеран праці».

Після війни працював нач. охорони Харківського авіаційного заводу.

Помер у 2006.

ГАВРИЛЕНКО Олександр Миколайович, 1921, м. Харків. Інженер-підполковник, ст. пом. нач. науково-дослідного відділу Харківського вищого командно-інж. училища.

У верес. 1939 вступив до Харківського електротехнічного інституту, але вже в листоп. був призваний до лав ЧА. У 1941 працював паспортистом у 18 відділенні міліції м. Харків, у 1942 – у радгоспі «Уч Булак», м. Джамбул, Казахстан.

Лип. 1942 – лют. 1945: Дон., 1-й, 2-й Укр. фр., 683 артп 214 сд 53 А, санінструктор, комсорг полку.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Мав подяки від Верховного Головнокомандувача за визволення міст Бєлгород, Харків, Полтава, Кременчук.

У 1946 звільнений у запас. У 1951 закінчив Харківський політехнічний інститут, після чого знов призваний до армії. У 1971 звільнений у запас.

ГОЛОВКО Олексій Михайлович, 1914, м. Харків. Майор. Працював токарем на ремонтній базі Харківського ВО.

Із черв. 1941: Калінінський, Степ., 2-й Укр., 1-й Білорус., Захід. фр., 37 мбр 1 мк 53 А, ком. взв., ст. лейтенант.

Ордени: Червоної Зірки (три), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За доблесну працю», «Ветеран праці».

До груд. 1955 продовжував службу у Рад. А. Із 1956 працював майстром, нач. цеху відділу техконтролю заводу «Спецелеватормлинмаш», м. Харків.

Помер 13.06.2000.

ГОНЧАРЕНКО Степан Іванович, 1924, смт Золочів Харківської обл.

Верес. 1943–1945: Воронез., Степ., 2-й Укр. фр., 1241 сп 375 сд 53 А, лейтенант, ком. взв. 82-мм мінометів.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За трудову доблесть», «Ветеран праці».

Після війни працював на заводі ім. Малишева.

Помер.

ГОСТРИЙ Михайло Миколайович, 1923, с. Болтишка Криничанського р-ну Дніпропетровської обл.

Серп. 1941 – січ. 1944: Північ.-Захід., Центр., Ленінград., Степ. фр., 53 А, 711 окр. лінійний б-н зв'язку 1 Уд. А, мол. лейтенант.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював зав. райсоцзабезу, секретарем суду, слідчим прокуратури, пом. прокурора Київського р-ну м. Харків, юрисконсультом на заводі контрольно-вимірювальних приладів.

Помер у 1979.

ГРУДИНКІН Віктор Іванович, 1913, с. Шерекіно Льговського р-ну Курської обл., РФ.

Працював інженером управління «Сантехмонтаж» м. Комсомольськ-на-Амурі Хабаровського краю.

1941 – верес. 1945: Степ., Ленінград., 2-й Укр., Воронез., Забайкал. фр., 252 сд 53 А, ст. лейтенант, заст. ком. сапб.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького (два), медалі «За бойові заслуги», «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

По війні – нач. відділу управління головної бази Північ. флоту, м. Североморськ Мурманської обл. Прож. у м. Харків.

ЖАГРІНА Клавдія Павлівна, 1914, с. Кузелівка Сватівського р-ну Луганської обл. Капітан медслужби.

Черв. 1941 – верес. 1945: Півд., Воронез., Степ., 2-й Укр. фр., 375 сд 53 А, військлікар.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга».

Після війни працювала викладачем німецької мови у Харківському медучилищі та ХПІ.

Прож. у м. Харків.

ЖЕРНАКОВ Микола Павлович, 1911, с. М. Прислон Лальського р-ну Архангельської обл. (нині Лузький р-н Кіровської обл.), РФ. Інвалід ВВВ.

До війни – робітник на лісозаготівлях.

1941–1945: Захід., Степ., 2-й Укр. фр., 441 сп 116 сд 53 А, 441 сп 52 А, 5 А, лейтенант, пом. ком. взв.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За трудову доблесть», «За доблесну працю».

По війні працював директором райспоживкооперації Дублянського р-ну Львівської обл., головою райспоживспілки, головою колгоспу.

Помер у 2001 в м. Харків.

ЖИТНИК Катерина Олексіївна, 1929, с. Орлово Новоусманського р-ну Воронезької обл., РФ. Дочка полку.

Катерині Князевій (Житник) з Воронежа було 12 років, коли розпочалася війна. Батько з перших днів пішов захищати Батьківщину. Катя разом із матір'ю відправляється на фронт. Спочатку у шпиталі, де стала працювати мама, дівчинці давали невеликі доручення: була розсильною, допомагала на кухні, ходила в наряд, чергувала в хірургічних палатах. Катя навчилась стріляти з гвинтівки, їздити верхи на коні, пластувати, годинами лежати, затамувавши подих, в засідці. Разом із своєю частиною Катерина пройшла від Воронежа через Харків, Полтаву, Молдову, Румунію, Угорщину до Чехословаччини де зустріла день Перемоги.

Верес. 1943 – серп. 1945: 2-й Укр. фр., 412 фронт. ветеринарна дивізія 1 мк, рядовий; із жовт. 1944: кухар офіцерської їдальні, в/ч 16489; до квіт. 1947 – п/п 51988.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, медаль «Ветеран праці», 15 грамот.

Після війни закінчила заочно Харківський електротехнікум зв'язку. 30 років працювала поштарем, телефоністкою, потім керувала міськими відділеннями зв'язку у м. Ялта, Сімеїз, Крим.

Померла у черв. 2008 у м. Харків.

ЗОЗУЛЯ Марія Сергіївна, 1925, смт Безлюдівка Харківського р-ну Харківської обл.

Верес. 1943–1945: 2-й Укр., Забайкал. фр., 91 окр. дор.-експл. б-н 53 А, рядовий, регулювальник.

«Разом із армією Марія Зозуля пройшла від Полтави до Будапешта, а потім брала участь у боях з мілітаристською Японією. З тих пір дороги стали постійними супутниками життя цієї жінки. Відстані сьогодні долає трамваєм славна трудівниця Ленінського депо Марія Сергіївна Зозуля. Крім воєнних нагород її груди прикрашають і відзнаки за працю». (Із газети «Харківський електротранспорт»).

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

ЗОРІН Микола Гаврилович, 1923, Пензенська обл., РФ.

Берез. 1942 – груд. 1945: Сталінград., Степ., 2-й Укр., Воронез. фр., 924 сп 252 сд 53 А, ком. взв.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького, медалі: «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював інструктором відділу охорони УВС м. Харків.

ІСТОМІНА Ніна Семенівна, 1926, м. Харків.

На фронт пішла добровільно, з 10.09.1943, після визволення Харкова, воювала по трав. 1945. Телефоністка, 210 запасний артп 4 гв. А; 10 гв. артп 7 гв. пов.-десант. дивізії 20 гв. корпусу 4 гв. А, телефоністка 3-го д-ну.

Під м. Черкаси разом із напарницею отримала наказ швидко змотати зв'язок, тому що на них ішли фашисти. Командир д-ну скомандував «Дівчатам відійти на 800 м назад, а всім, хто може тримати зброю, готуватись до відбиття атаки!», Ніна взяла карабін напарниці (свого ще не було) і зі взводом побігла вперед швидше за всіх. Отримала поранення в ногу. Її знайшли і відправили до польового шпиталю. Коли повернулась після лікування у свій дивізіон, командир сказав: «Тебе нагородили орденом Слави за те, що ти своїми героїчними діями надихнула бійців іти в контратаку, і фашисти були відбиті». А медаль «За відвагу» Ніна Істоміна отримала, коли під час бою відновила зв'язок між комутатором і спостережним пунктом полку, який знаходився на дзвіниці костьолу. Там знаходилися всі командири і вимагали зв'язок. Ніна пішла на ризик: залишила комутатор, де чергувала, і пішла шукати обрив. Знайшла. Під вогнем зачистила перебиті кінці зубами і з'єднала.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За визволення Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

КАЛИНИЧЕНКО Микола Федорович, 1925, смт Козача Лопань Дергачівського р-ну Харківської обл.

Серп. 1943 – черв. 1945: 1-й Білорус. фр., 2 мсб 37 мбр 1 мк 2 гв. А, 53 А, сержант.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), Слави III ст., «За мужність», медалі: «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Варшави». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, медаль «За трудову доблесть».

По війні закінчив радіотехнічний технікум. Із 1956 працював майстром на заводі ім. Шевченка в м. Харків.

КОВАЛЕНКО Сергій Олександрович, 1911, с. Софіївка (кол.) Могильовського р-ну Могильовської обл., Білорусь. Полковник інтендант. служби, нач. господарчої частини 965 бао Харківського вищого авіаучилища штурманів.

У 1933 призваний до лав ЧА МВК м. Могильов. Із 1936 по 1940 перебував у довгостроковій відпустці. Працював на Могильовському торф'яному заводі «Гребнево», нач. планового відділу праці та заробітної плати.

1.07.1941–30.03.1942: Захід. фр., 262 фронтовий ветеринарний лазарет, нач. АГЧ; 15.07.1942–31.03.1943: Захід. фр., 113 сп 338 сд 39 А, нач. обозно-речового постачання; 7.09.1943–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., пом. нач. штабу тилу 57 ск 37 А, 53 А. 9.08.1945–3.09.1945: 1-й Забайкал. фр., 57 ск 53 А, пом. нач. штабу тилу корпусу. 8.09.1942 отримав поранення на Захід. фр. У серп. 1943 закінчив шестимісячні КУКС продслужби.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У 1956 звільнений у запас. Працював заст. директора СШ № 88 м. Харків.

Помер 6.03.1986 у м. Харків.

КОНДРАТЬЄВА Олександра Ігнатівна, 1925, Лозівський р-н Харківської обл.

До війни – студентка фармацевтичного інституту.

Берез. 1943 – черв. 1945: Півд.-Захід., Воронез., 2-й Укр. фр., 1288 окр. зеніт.-артп 1 мк 53 А, рядовий, телефоністка.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працювала хіміком у лабораторії санепідемстанції Південної залізниці.

КОСЕНКО Олексій Степанович, 1911, с. Старі Валки Валківського р-ну Харківської обл. Капітан інж.-технічної та інтендант. служби. Інвалід ВВВ.

Навчався у Харківському авіаучилищі, а згодом в автотранспортному технікумі. Служив у Валківському РВК.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Продовжував службу в м. Каунас, Литва, у фортеці м. Даугавпілс, Латвія.

Черв. 1941 – верес. 1945: Степ., 2-й Укр. фр., п/п 02304, 53 А. З боями пройшов Угорщину, Румунію, Польщу, Чехословаччину, Німеччину, Японію. Визволяв Бєлгород, Харків, Полтаву, Кременчук та інші міста. Був неодноразово поранений та контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Берліна», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Отримав 18 подяк Верховного Головнокомандувача.

По війні служив у Куп'янському РВК Харківської обл. Демобілізований у 1948. Працював у дорожньо-буд. організації на будівництві траси Київ-Харків, а також диспетчером Валківського АТП.

Помер 13.09.1982. Похований: м. Валки Харківської обл.

КОСТІН Микола Єлисейович, 1920, м. Харків.

Черв. 1941 – трав. 1945: Сталінград., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 787 артп 252 сд 53 А, сержант, нач. радіостанції.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював нач. Харківського радіовузла.

Помер у 1985.

КОТЛЯР Іван Костянтинович, 1926, Харківський р-н Харківської обл.

На фронтах ВВВ з 9.09.1943: 1-й Білорус., 2-й Укр. фр., 35 мбр 1 мк 53 А, ст. сержант, автоматник.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Слави III ст., «За мужність», медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював на Харківському заводі № 420 ЦА (цивільної авіації) мотористом, ст. майстром відділу підготовки моторного виробництва.

ЛАПІН Вадим Сергійович, 1925, Ліскинський р-н Воронезької обл., РФ. Капітан техслужби, нач. обслуги навч. тех. ракетної бази Харківського вищого командно-інж. училища. Інвалід ВВВ.

15.09.1943–2.01.1945: прискорений курс Черкаського піхотного училища, курсант. 2.01.1945–9.05.1945: 2-й Укр. фр., 53 А, 37 окр. полк резерву офіцерського складу, 779 сп 227 сд, ком. стр. взв. Отримав поранення 5.04.1945 поблизу м. Будапешт, Угорщина, і 14.04.1945 на тер. Словаччини. 9.08.1945–3.09.1945: участь у війні з Японією в складі 779 сп 227 сд, ком. взв. розвідки.

Медалі: «За відвагу» (за форсування р. Морава, Словаччина), «За визволення Праги», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медалі «За бездоганну службу» III ст., «За бездоганну службу» II ст.

Звільнений у запас 23.03.1970. Харківська філія Всесоюзного НДІ тех. естетики, ст. інженер.

Помер 22.11.1992 у м. Харків.

МАШТАКОВ Олександр Дорофійович, 1919, смт Краснопавлівка Лозів-

ського р-ну Харківської обл. Капітан, ком. загону воєнізованої охорони. Інвалід ВВВ.

У 1938 призваний до лав ЧА.

Черв. 1941–24.10.1943: Захід. фр., 534 гауб. артп 134 сд 25 ск, старшина бат.; 410 легкий артп 134 сд 19 А, ком. взв. постачання; 16 окр. дорожньо-експлуатаційна рота 16 А, ком. роти з постачання; 1241 сп 375 сд 30 А, пом. нач. штабу з тилу; Степ. фр., 1241 сп 375 сд 53 А, пом. ком. полку з постачання. 30.10.1944 – трав. 1945: 2-й Укр. фр., пом. нач. перевалочної бази № 2 з постачання; збірний пункт військовополонених № 7 військ НКВС, заст. нач. пункту.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 звільнений у запас. Працював у Зміївському автопарку. Закінчив сантехнічний факультет Харківського будівельного технікуму.

Помер 17.11.1983 у м. Зміїв Харківської обл.

МЕТКАЛОВ Володимир Семенович, 1924, с. Просяне Нововодолазького р-ну Харківської обл.

Черв. 1943 – верес. 1945: Степ., 2-й Укр., Забайкал. фр., 656 сп 116 сд 53 А, пом. ком. взв. роти автоматників, ст. сержант.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медалі «За бездоганну службу» I – III ст. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

По війні – оперативний працівник Харківського міського управління МВС.

Помер у 1985.

МІШЕНІН Іван Денисович, 1924.

До війни працював у колгоспі на різних роботах.

Берез. 1943–1945: Захід., 2-й Укр. фр., 45 зап. артп 2 окр. вптабр; 63 загородж. загін 53 А, 711 окр. б-н зв'язку.

Ордени: Слави III ст, Вітчизняної війни I ст., Жовтневої Революції, медалі.

По війні працював токарем на ХЕМЗі, цех механізації і автоматизації сільського господарства.

Прож. у м. Харків.

МОТОРНИЙ Іван Петрович, 1925, Кіровоградська обл.

1943 – трав. 1945: Степ., 2-й Укр. фр., 375 сд 53 А, єфрейтор, санінструктор.

Орден Слави, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював інструктором відділу воєнізованої пожежної охорони Харківського метрополітену.

МОХОВ Василь Дмитрович, 1921, с. Коряки Кіровської обл., РФ. Курсант Військ.-інж. училища, м. Ленінград.

Жовт. 1941 – серп. 1945: Сталінград., 1-й, 2-й, 4-й Укр. фр., 1422 окр. сапб 7 А; 103 окр. понт.-мост. б-н; 163 окр. понт.-мост. б-н, 126 окр. понт.-мост. б-н 1 понт.-мост. бр.; 324 окр. б-н 39 інж.-сап. бр., старшина б-ну; 16 окр. арм. мото-інж. б-н 38 А Прикарпатського ВО, ком. сап. роти.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

До верес. 1955 продовжував службу у Рад. А. Після виходу у відставку – нач. ремонтно-буд. цеху фабрики первинної обробки вовни, м. Харків.

НАГОРСЬКИЙ Георгій Маркович, 1916, м. Житомир. Майор.

1941 – верес. 1945: Півд.-Захід., Сталінград., Дон., Воронез., 1-й, 2-й Укр. фр., 5 гв. А, ст. інструктор політвідділу 52 А, заст. ком. 780 сп 214 сд 53 А.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда».

Працював контролером управління газового господарства Червонозаводського р-ну м. Харків.

Помер.

НЕРІВНИЙ Іван Олексійович, 1910, с. Сніжків Валківського р-ну Харківської обл.

До війни працював токарем на заводі «Серп і Молот».

Черв. 1941 – верес. 1945: Захід., Степ., 2-й Укр., Забайкал. фр., 932 артп 375 сд 53 А, ком. гармати, ст. сержант.

Ордени: Вітчизняної війни, Слави III ст. (два), медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

По війні працював токарем на заводі алюмінієво-бронзових сплавів, релейному заводі.

Помер у 1995 в м. Харків.

ОМЕЛЬЧЕНКО Володимир Сергійович, 1933, м. Київ. Син окр. танкоремонт. Червонопрапорного б-ну, в/ч. 92471, 53 А.

«Сім'я наша мешкала у м. Харків. Коли розпочалася війна, батько, Сергій Олексійович, 1905 р.н., пішов на фронт. Мати, молодша сестра і я під час бомбардування на вокзалі (коли нас евакуювали) загубилися. Із приходом фашистів до Харкова я був безпритульним, поліцаї двічі мене ловили і відправляли до притулку, звідки наших дітей вивозили до Німеччини. І двічі я звідти здійснював втечу. Останній раз (це було в трав. 1943 р.) я пішов у бік м. Бєлгород, по селах, де можна було прогодуватись. Коли наші війська визволили м. Бєлгород і йшли на Харків, мене, контуженого, підібрали танкісти у р-ні Козачої Лопані. І з дозволу командира окремого танкоремонтного Червонопрапорного б-ну, п/п 92471, мене взяли у військову частину вихованцем. Визволення Харкова, Полтави, Кривого Рогу, форсування Дніпра, Буга, Дністра, участь у розгромі Ясько-Кишинівського угруповання фашистів, Румунія, Угорщина – разом із б-ном я пройшов бойовий шлях до Чехословаччини.

Із верес. 1945-го до серп. 1949-го я виховувався у Калікінському дитячому будинку Фурмановського р-ну Івановської обл. Потім навчався в Івановському залізничному училищі № 1, після закінчення якого у 1951 поїхав до Харкова з надією довідатись про долю батьків. У місті я знайшов батька, який повернувся з фронту інвалідом (на фронті він був водієм в артполку). Я переїхав до Харкова і працював слюсарем у вагонному депо. У листоп. 1953-го був призваний до лав Рад. А і служив на Балтійському флоті. У 1955-му був звільнений з армії через хворобу (інвалідом II групи). У цей час знайшлись мої мати і сестра, які мешкали у м. Курган. Із 1956-го я за путівкою військкомату приїхав до Криму лікуватись, де й залишився жити. Потім навчався у Сімферопольському музичному училищі. Із 1956-го працюю керівником художньої самодіяльності і баяністом. У 1967-му став лауреатом Республіканського фестивалю самодіяльного мистецтва, у 1975 – дипломантом ВДНГ, куди їздив із творчим звітом від м. Ялта, у 1976-му пісня – марш на мою музику була удостоєна Диплому другого Всесоюзного фестивалю «Кримські Зорі». Зараз працюю концертмейстером у клубі будівельників ім. С. М. Кірова, м. Ялта, Крим». (Із автобіографії).

ПЕРЕТЯТЬКО Іван Макарович, 1916, м. Харків. Гв. капітан.

Працював у Харківському держ. управлінні електропередач.

Черв. 1941 – серп. 1945: Сталінград., Степ., 1-й, 2-й Укр. фр., 50 А, 64 А; 711 окр. лінійний б-н зв'язку 53 А, 1 Уд. А; 1318 вптап, комсорг полку, комсорг б-ну, ком. б-ну.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював інженером, агітатором у Харківському обл. виробничо-технічному управлінні зв'язку.

Помер.

ПОГРІБНЯК Володимир Костянтинович, 1922, с. Горохуватка Борівського р-ну Харківської обл.

Півд.-Захід., Дон., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 111 сп 84 сд 53 А, ст. сержант, розвідник, снайпер.

Ордени: Слави II ст., Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького III ст., «За мужність», медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні закінчив ХДУ. Працював геологорозвідником.

ПОЛТОРОПАВЛОВ Олександр Іванович, 1920, с. Шугаївка Лозівського р-ну Харківської обл.

Лип. 1941 – серп. 1945: Північ.-Західн., Степ., 2-й Укр. фр., 28 гв. сд 53 А, сержант, ком. відділення мін. роти.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Після війни працював у колгоспі бригадиром. Проживав у Сахновщинському р-ні Харківської обл.

ПОТЄХІН Микола Іванович, 1914, м. Кострома, РФ. Полковник.

До війни працював нач. пункту управління у НДІ «Електросталь».

Квіт. 1942 – черв. 1945: Калінінський, Півд.-Захід., Сталінград., 2-й Укр., 2-й Білорус. фр., 65 окр. тбр, 219 тбр 1 мк 53 А, заст. нач. штабу з розвідки. Учасник Курської битви, визволення Харкова, Києва. У складі 1-го Білорус. фр. на посаді нач. штабу тбр штурмував Берлін.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст. (два), Вітчизняної війни I ст., Червоного Прапора (два), Богдана Хмельницького, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За трудову доблесть».

У 1960 звільнений у запас. Працював нач. відділу на Харківському релейному заводі.

ПРИСТАВКА Петро Сергійович, 1923, м. Кобеляки Полтавської обл.

1941–1945: Півд., Воронез., 2-й Укр. фр., 1243 сп 375 сд 53 А, рядовий, стрілець.

Ордени: Вітчизняної війни, Богдана Хмельницького, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював учителем у м. Харків.

РОДЕНКО Сергій Олександрович, 1927, м. Харків.

1944 – верес. 1945: 2-й Укр., Забайкал. фр., 1 мк 53 А, рядовий, автоматник.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював електриком на фабриці первинної обробки вовни.

РОДІН Іван Степанович, 1918, с. Анастасово Порецького р-ну, Чувашія, РФ. Підполковник, дивізійний лікар.

До війни навчався у Казанському мединституті.

Черв. 1941 – серп. 1945: зап. артд-н РГК 53 А, військлікар.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медалі «За трудову доблесть», «Ветеран праці».

Після війни – викладач військ. кафедри Харківського медінституту.

Помер.

РОМАНОВСЬКИЙ Федір Федорович, 1922, с. Байроновка (кол.) Тайшетського р-ну Іркутської обл., РФ.

До війни працював бухгалтером-інструктором у земельному відділі Тайшетського р-ну.

25.12.1941–15.01.1944: Степ., 2-й Укр. фр., 406 артп 116 сд 53 А, розвідник, сержант.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні понад 32 роки працював головним бухгалтером райсільгосптехніки Харківського р-ну Харківської обл.

Помер у 1995.

РЯБІНКІН Павло Іванович, 1909.

1941–1945: Півд.-Захід., Дон., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 84 сд 53 А, ст. лейтенант, ком. батареї, ком. д-ну.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Помер.

СЄДОВА Ніна Миколаївна, 1924, Верхнеуслонський р-н, Татарстан, РФ.

19.08.1942 – верес. 1945: Степ., 2-й Укр., Забайкал. фр., 60 окр. б-н зв'язку 49 ск 53 А, мол. сержант, телеграфістка.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

По війні працювала ст. техніком на ХТЗ.

Померла 31.12.1991.

СІТАРСЬКА *Лідія Василівна*, 1924, м. Харків.

Після визволення Харкова, де прийшлось провести тяжкі роки окупації, Лідія добровільно пішла на фронт. Зв'язківець, 210 зсп 4 гв. А; 7 гв. пов.-десант. див. 4 гв. А, Степ., 2-й, 1-й Укр. фр. Брала участь у Корсунь-Шевченківській операції, визволенні Угорщини, Австрії. Про те, як воювала відважна Лідія Сітарська, згадував у своїй книзі «Трудная наука побеждать» Герой Радянського Союзу генерал-лейтенант Бирюков: «Героїчний був у Ліди Сітарської характер. За річкою Савранкой вона тягла дріт до спостережного пункту батареї. Дізнавшись, що у селі німці, дівчина взяла в полон п'ятьох. Під час спроби втечі довелось трьох застрелити, а двох доставила в штаб».

Закінчила війну в Берліні.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні закінчила Харківський медінститут і працювала лікарем у Харківській і Полтавській областях. Після захисту кандидатської дисертації працювала в НДІ дерматології і венерології. Пройшла шлях від мол. наукового співробітника до зав. відділу.

СКОБЛОВ Дмитро Володимирович, 1916. Підполковник.

Черв. 1941 – верес. 1945: Півд.-Захід., Сталінград., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 299 сд 53 А, нач. зв'язку 84 сд.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта».

Помер.

СЛУЦЬКИЙ Ілля Самійлович, 1923, м. Харків.

Верес. 1941 – верес. 1945: Степ., 2-й Укр., Забайкал. фр., 461 окр. мінп 53 А, ст. сержант, ком. радіовідділ.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За визволення Праги», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні закінчив Харківський педагогічний інститут, викладав російську мову та літературу в СШ № 43 м. Харків.

Помер у 1980.

СОБОЛЬ Олексій Федорович, 1912, с. Любицьке Новомиколаївського р-ну Запорізької обл. Полковник.

Працював у Вищій військ.-політичній академії ім. Леніна.

Черв. 1941–1945: Північ.-Захід., Сталінград., Дон., Прибалт., 2-й Укр. фр., 11 А; 226 гауб. артп 214 сд 53 А; 100 ск 3 Уд. А, комісар 23 сд; нач. політвідділу 214 сд.

Ордени: Леніна, Червоного Прапора (два), Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

Після війни працював заст. голови військ. наукового товариства, лектором товариства «Знання», заст. голови Обл. штабу Всесоюзного походу комсомолу, молоді по місцях революційної, бойової та трудової слави.

Помер у м. Харків

СОЗДАНИЙ Іван Федорович, 1914, м. Дергачі Харківської обл. Майор, ком. стрілецької роти.

Черв. 1941 – верес. 1941: Захід. фр., 225 сп 23 сд 27 А. Верес. 1941 – груд. 1941: перебував на лікуванні в ЕГ № 1122 у м. Златоуст Челябінської обл. Груд. 1941 – квіт. 1945: Півд.-Захід. фр., 517 сп 166 сд, ком. сб; Північ.-Захід. фр., 63 загороджувальний загін 53 А, ком. взв.; 1-й Білорус. фр., 215 сп 77 сд 25 ск. Квіт. 1944 – лют. 1946: перебував на лікуванні в ЕГ № 3151.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював інструктором-контролером у артілі інвалідів «Жовтень».

Помер 10.08.1970.

СОЛЕОНОВИЧ Дмитро Прохорович, 1920, м. Харків. Гв. майор.

Лип. 1941 – верес. 1945: Захід., Півд.-Захід., Дон., Сталінград., Степ., Калінінський, Прибалт., 2-й, 3-й, 1-й Білорус. фр., 1 гв. мсд; 3 гв. кк, ком. винищ. взв., сержант, нач. зв'язку д-ну, заст. ком. в/ч.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За трудову доблесть», «За бездоганну службу».

По війні – ст. викладач ХПІ.

Помер у 1985.

СТРАХОВ Євген Якович, 1925, м. Харків. Інвалід ВВВ.

1941 – верес. 1945: Степ., 2-й Укр. фр., 3 б-н 958 сп 299 сд 53 А, старшина. Брав участь у боях під Сталінградом, Курськом, визволяв Харків. Дійшов до Берліна. Був поранений.

Із спогадів: «Мне еще не исполнилось и 16-ти лет, когда я решил уйти в армию добровольцем. 299-я сд, куда меня вскоре зачислили, находилась на формировании в Ковровских лагерях Владимирской обл. Там, в лесу, мы проходили азы боевой подготовки: учились владеть оружием, стреляли, метали гранаты и обучались всему, что необходимо знать красноармейцу на войне. В начале июля 1942 г. мы погрузились в эшелон, который и доставил нас в горящий Сталинград, где в то время решалась судьба страны. На передовые позиции двигались только ночью: днем немецкие самолеты бомбили не переставая. Прибыв к месту назначения, дивизия сразу вступила в бой и понесла большие потери. С обеих сторон было сожжено и разбито много танков. Они стали хорошим укрытием для пехоты, откуда мы вели огонь по врагу. Самая дорогая для меня из всех моих наград – это медаль «За оборону Сталинграда». Полученный здесь боевой опыт дал мне сильнейшую закалку, которая очень пригодилась во время будущих наступательных боев. В дальнейшем наша дивизия получит почетное наименование Харьковской, а ее имя будет присвоено 95-й

СШ, где сейчас находится музей боевой славы дивизии».

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст. (два), Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював слюсарем на заводі ім. Малишева.

СУХОТІН Георгій Сергійович, 1928, м. Дергачі Харківської обл. Інвалід ВВВ. Член Національної спілки журналістів України.

20.02.1943 – верес. 1945: Степ., 2-й Укр. фр., вихованець 84 сд 10 винищ. бр. 53 А; ком. взводу управління артп, рядовий, зв'язківець.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., «За мужність» III ст., медалі: «За бойові заслуги», чотири подяки від Верховного Головнокомандувача. Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

По війні працював оперуповноваженим карного розшуку в органах МВС м. Дрогобич і м. Добромиль Львівської обл., майже 30 років – кінооператором Харківського облтелерадіокомітету. Після виходу на пенсію Георгій Сергійович працював фотокореспондентом, а потім – гол. редактором Харківської обласної ветеранської газети «Слово ветерана».

ТИЩЕНКО Олександр Трохимович, 1900, м. Суми.

Учасник Громадянської війни із 1917: рядовий, 2 кп 12 А; ком. взв. 2 кп, пом. ком. ескадрона.

1921–1924: слухач Харківської школи червоних старшин.

1924–1927: ком. взв. 1 кп 1 кд 1 кк. 1927–1932: пом. нач. штабу 4 тп.

Закінчив військ.-транспортну академію, м. Ленінград, майор, працював у штабі Харківського ВО.

Черв. 1941 – верес. 1945: Північ.-Захід., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 28 гв. сд 53 А.

Ордени: Леніна, Червоного Прапора (два), медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював нач. військ. кафедри Харківського автодорожнього інституту.

Помер.

УСЕНКО Олексій Андрійович, 1920, м. Городище Черкаської обл. Капітан.

Працював радіоінженером заводу «Протон».

1941 – верес. 1945: 2-й, 3-й Укр. фр., технік самохідного артд-ну 252 сд 53 А.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: ордени Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани» (два), медаль «За трудову доблесть».

По війні працював інженером-розробником на заводі «Протон», м. Харків.

ЦУКАНОВ Григорій Іванович, 1922, с. Кантакузівка Валківського р-ну Харківської обл.

До війни працював токарем на заводі № 183.

Лип. 1941 – трав. 1945: взв. розвідки 61 гв. артп 28 гв. сд 53 А, сержант.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював токарем на заводі ім. Малишева.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Іван Єгорович, 1924, Красногвардійський р-н Оренбурзької обл., РФ.

1943–1945: Сталінград., 2-й Укр. фр., 214 сд 53 А, рядовий, стрілець.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював зав. складу у Зачепилівському райпобуткомбінаті. Прож. у с. Миколаївка Зачепилівського р-ну Харківської обл.

Помер.

ШАРЛАЙ Антоніна Іванівна, 1923, сел. Борисовка Бєлгородської обл., РФ.

Добровільно вступила до лав ЧА.

Січ. 1942 – серп. 1944: 2-й Укр. фр., рота ПТР 520 сп 167 сд 53 А, сержант, писар.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За трудову доблесть», «Ветеран праці».

Працювала бухгалтером на заводі № 126.

ШАРЛАЙ Іван Гнатович, ' 1920, с. Шарлаї Решетилівського р-ну Полтавської обл. Інвалід ВВВ.

Працював техніком-конструктором на паровозоремонтному заводі м. Дніпропетровськ.

1941–1945: Ленінград., 2-й, 3-й Укр. фр. Серп. 1941 – жовт. 1942: у складі морської піхоти. Закінчив КУКС морської піхоти, м. Москва. Серп. 1943 – листоп. 1943: 310 гв. сп 110 гв. сд 53 А, лейтенант, ком. арт. взв. Лют. 1944 – груд. 1944: 7 пов.-десант. див. 20 корпусу, капітан, ком. арт. взв.

Ордени: Вітчизняної війни I ст. (два), Богдана Хмельницького III ст., медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 звільнений у запас. Після війни працював нач. відділу техконтролю Харківського заводу «Комсомолець».

БОЙОВИЙ ШЛЯХ 57-Ї АРМІЇ

27 жовтня 1941 р. директивою Ставки ВГК від 22 жовтня 1941 р. в Північно-Кавказькому військовому окрузі в районі Сталінграда була створена 57-а армія I формування з безпосереднім підпорядкуванням Ставці ВГК як 57-а резервна армія. До неї увійшли 333, 335, 337, 341, 349, 351-а стрілецькі, 60-а і 79-а кавалерійські дивізії, а також ряд авіаційних та інших частин. Командуючим новоствореної армії був призначений генерал-лейтенант Дмитро Іванович Рябишев.

10 грудня 1941 р. армія була підпорядкована головкому Південно-Західного напрямку і перебувала в його резерві. У грудні почалася передислокація 57-ї армії зі Сталінградської області в смугу Південного фронту, де до 28 грудня 1941 були вивантажені 153 ешелони армії. 10 січня 1942 р. армія увійшла до складу Південного фронту. Новосформовані дивізії пішим маршем по засніжених полях, через заметілі, у 25–30-градусний мороз попрямували назустріч вогню.

На початок Барвінківсько-Лозівської наступальної операції (18.01.1942–31.01.1942) до складу 57-ї армії входили 255, 333, 335, 341, 349, 351-а стрілецькі дивізії, 6, 12 і 130-а танкові бригади, чотири артилерійські полки та інші частини. Загальна чисельність військ становила 74 190 осіб. Перші бої, в яких армія отримала бойове хрещення, відбулися в районі м. Ізюм. Розвиваючи наступ у напрямку головного удару фронту, частини армії брали участь у звільненні м. Барвінкове (23 січня) та інших населених пунктів Харківської області. Бойові дії 57-ї армії були досить успішними. 28–29 січня, просуваючись на південний захід, 57-а армія захопила Петропавлівку – населений пункт на основній і єдиній лінії постачання німецьких військ у Донбасі. Але під кінець операції загальний наступ у смузі фронту майже припинився і ворог розпочав контратаку. У лютому 1942 р. війська противника відтіснили війська 57-ї армії від основної комунікації військ на Донбасі. В результаті операції, завдання поставлені, Ставкою ВГК перед військами Південно-Західного і Південного фронтів по виходу до Дніпра і перехоплення комунікацій донбаського угруповання противника, не були виконані. Незавершеність операції була значною мірою зумовлена повільним розвитком прориву і несвоєчасним прийняттям заходів щодо розширення його убік флангів. Це дозволило противнику посилити свої угруповання біля основи прориву в районі Балаклії і Слов'янська та організувати тут запеклий опір. У березні–квітні через весняне бездоріжжя наступальні бої з обох боків припинилися – настав період так званої оперативної паузи.

Найбільше випробування було ще попереду – 57-у армію очікували криваві бої у травні 1942 року. По закінченні весняного бездоріжжя Ставка розпочала нову Харківську операцію. Військам 57-ї армії випало вести важкі оборонні бої на південь і схід від Лозової, на річках Сіверський Донець, Дон у складі Південного, а з 20 травня – Південно-Західного фронтів. 23 травня німецькі війська відрізали шляхи відходу 57-ї армії, в оточення потрапили п'ять її дивізій: 14-а гвардійська, 99, 150, 317 и 351-а стрілецькі. 24–25 травня вони вели запеклі бої у складі оточеного угруповання головних сил Південно-Західного і частини сил Південного фронтів на Барвінківському виступі. У ході боїв 57-а армія зазнала значних втрат і на початку червня виведена у фронтовий резерв на схід від міст Валуйки, Куп'янськ, Ровеньки. 25 травня 1942 р. на Барвінківському плацдармі разом зі своїми воїнами загинув і член Військової ради генерал-лейтенант Кузьма Петрович Подлас, який у той час командував 57-ю армією. Страшні втрати, яких зазнала 57-а армія, важко переоцінити. Станом на 20 травня (до оточення) на забезпеченні армії перебувало 58 000 осіб. Вийти з оточення неушкодженими вдалося близько 5 000 чоловік. З 20 по 28 травня до госпіталів було

направлено близько 4 000 поранених бійців. Тили з органами, частинами та ін., які не зазнали втрат, склали близько 6 000 осіб. Загалом, 15 000–16 000 воїнам вдалося уціліти. Але треба відзначити, що під час виходу загонів з оточення частини 9-ї армії мали доукомплектовувати свої частини воїнами з інших армій. Кількість воїнів 57-ї армії, які приєднались до 9-ї армії, невідома.

Після поповнення 12 липня 57-а армія була передана Південному, з 17 липня – Сталінградському фронту, у складі якого брала участь у Сталінградській стратегічній оборонній операції. У середині липня армія передислокувалася в район Красноармійська для прикриття Сталінграда з півдня. З 7 серпня її війська у складі Південно-Східного фронту (з 30 вересня – Сталінградського II формування) понад двох місяців вели важкі оборонні бої, в ході яких завдали великої шкоди німецьким військам і зірвали їхні спроби прорватися до Сталінграда з півдня. З другої половини листопада в ході Сталінградської стратегічної наступальної операції армія брала участь в оточенні, блокуванні та розгромі ворожих військ під Сталінградом.

1 лютого 1943 р. 57-а армія виведена в резерв Ставки ВГК. Її війська передані в інші армії, а польове управління перейменовано в польове управління 68-ї армії. Так припинила своє існування 57-а армія I формування.

27 квітня 1943-го на підставі директиви Ставки ВГК від 26 квітня 1943 р. у складі Південно-Західного фронту II формування на базі 3-ї танкової армії була створена 57-а армія II формування. До неї увійшли 14, 48 і 58-а гвардійські, 19, 52, 113, 303-я стрілецькі дивізії, 1-а винищувальна бригада, 173 і 179-а танкові бригади, артилерійські, інженерні й інші частини, які в лютому-березні 1943 р. відзначилися у боях за села Харківської області.

Війська армії обороняли рубіж по лівому березі Сіверського Дінця на ділянці Вовчанськ–Чугуїв. У серпні 1943 р. у складі Південно-Західного, з 9 серпня – Степового (з 20 жовтня – 2-го Українського) фронтів армія брала участь у Бєлгородсько-Харківській стратегічній операції (3–23 серпня), у вересні – у звільненні Лівобережної України. У листопаді вела бої у наступальній операції на криворізькому напрямку. В кінці місяця її з'єднання вийшли на правий берег річки Інгулець і до лютого 1944-го утримували рубіж на північ від м. Кривий Ріг.

22 лютого 1944 армія була включена до складу 3-го Українського фронту. У ході Березнеговато-Снігурівської (6–18 березня) і Одеської (26 березня–14 квітня) операцій її війська звільнили значну частину Миколаївської та Одеської областей. У кінці квітня – форсували Дністер, захопили плацдарм на правому березі річки на північний захід від м. Бендери і утримували його до середини серпня.

У ході Ясько-Кишинівської стратегічної операції (20–29 серпня 1944) з'єднання армії (9, 64, 68-й стрілецькі корпуси, 96-а танкова бригада) прорвали оборону противника на південний схід від м. Тирасполь і 24 серпня при взаємодії з іншими арміями 2-го і 3-го Українських фронтів оточили з південного заходу м. Кишинів велике угруповання противника, яке наступного дня припинило опір. У подальшому, діючи на правому березі Дунаю, 5 вересня армія вийшла на румуно-болгарський кордон.

29 серпня 1944 року 5-а окрема гвардійська мотострілецька бригада 57-ї армії при взаємодії з кораблями і частинами морської піхоти Чорноморського флоту оволоділа румунським містом і важливим портом Констанца. Надалі армія брала участь у визволенні Болгарії.

Наприкінці вересня 1944-го війська армії були передисльоковані на болгаро-югославський кордон в район міст Відін, Берковица, Лом. Тут вони взяли участь у Белградській стратегічній операції (28.09.1944–20.10.1944). У ході операції війська армії у взаємодії із з'єднаннями Народно-визвольної армії Югославії, 46-ї армії, 4-го гвардійського механізованого корпусу і силами Дунайської військової флотилії розгромили угрупо-

вання німецьких військ на території Югославії і звільнили міста Неготин (30 вересня), Заєчар (8 жовтня), Смедерево (17 жовтня), Белград (20 жовтня) та інші населені пункти.

У кінці жовтня – на початку листопада 1944-го армія була направлена на лівий берег Дунаю в район м. Самбір, 7 листопада форсувала Дунай на ділянці Мохач–Апатін і до кінця місяця вела запеклі бої за утримання і розширення захопленого плацдарму.

У подальшому, наступаючи в напрямку Печ, Капошвар, Надьканіжа 9 грудня вийшла на південний берег озера Балатон. У середині грудня підійшла до підготовленого рубежу противника на ділянці Керестур–Марцалі–Надьбайом–Барч–Харькань. У районі Барча з'єднання армії форсували Драву і оволоділи плацдармом на її лівому березі.

У ході Балатонської операції (6.03.1945–15.03.1945) разом з болгарською 1-ю армією і югославськими частинами 57-а армія успішно відбила багаторазові атаки противника і змусила його відмовитися від подальшого наступу.

У Віденській стратегічній операції (16.03.1945–15.04.1945) війська армії у взаємодії зі з'єднаннями болгарської 1-ї армії звільнили центр нафтоносного району Угорщини – Надьканіжа (2 квітня). У ході подальшого наступу вийшли до австро-угорського кордону та взяли участь у звільненні східної частини Австрії. 9–10 травня армія розгромила основні сили противника в районі Глейсдорф, Ґрац, Лейбніц і полонила велике угруповання його військ.

Мужність та героїзм бійців 57-ї армії, виявлені у запеклих боях на Харківщині, відзначені державними нагородами – 28 воїнів отримали звання Героя Радянського Союзу.

Серед воїнів 57-ї армії було багато мешканців Харківської області. По війні більшість з них повернулися на батьківщину і продовжили мирну працю:

А

АВРАМЕНКО Борис Олексійович, 1925, с. Нікітовка Красногвардійського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Підполковник, заст. нач. політвідділу в/ч 32384, Київський ВО.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА.

Лют. 1943 – серп. 1943: 233 арм. зсп 57 А, рядовий, курсант. Серп. 1943 – трав. 1945: 1292 сп 113 сд 57 А, старшина, ком. відділення, комсорг б-ну. У груд. 1943 під час боїв отримав поранення.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст., «За освоєння цілинних земель».

Екстерном закінчив Красноярське радіотехнічне училище, у 1952 – Ленінградське військ.-політ. училище. Проходив службу у Закавказькому, Далекосхідному, Київському ВО. У лип. 1973 звільнений у запас. Працював інженером з організації праці Жовтневого оптово-роздрібного плодоовочевого комбінату м. Харків.

АДАМЕНКО Ніна Опанасівна, 1928, с. Сумське Шевченківського р-ну Харківської обл. Сержант.

У 1943 призвана до лав ЧА Шевченківським РВК Харківської обл.

3.06.1943–3.09.1945: Степ., 2-й, 1-й Укр., Забайкал. фр., 1028 артп 52 сд 57 А, сержант, санінструктор.

Ордени: Вітчизняної війни, «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У листоп. 1945 звільнена у запас. Працювала кранівницею на Харківському турбінному заводі.

АЛЕКСЄЄНКО Михайло Митрофанович, 1918, с. Мар'янське Апостолівського р-ну Дніпропетровської обл. Підполковник.

У 1940 призваний до лав ЧА Смілянським РВК Черкаської обл.

1940 – черв. 1941: 9 полк зв'язку, м. Одеса, курсант.

Черв. 1941 – трав. 1945: ком. відділення; 353 сд 57 А, сержант, ком. стрілецького відділення, прапороносець, парторг сб, агітатор сп.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі «За бойові заслуги» (дві).

У 1949 закінчив Вищий військ.-педагогічний інститут. Працював ст. викладачем історії КПРС у Харківському інж.-будівельному інституті.

АНДРОСОВ Аркадій Миколайович, 1923, с. Топольне Угловського р-ну Алтайського краю, РФ. Ст. інженер-лейтенант, ком. роти.

Навчався у Семипалатинському фінансово-економічному технікумі Семипалатинської обл., Казахстан.

У 1941 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Семипалатинськ. Закінчив загальновійськ. училище у м. Фрунзе (нині м. Бішкек), Киргизія.

Січ. 1942 – трав. 1945: Півд.-Захід., Степ., 1-й Укр., 2-й Укр. фр., 29 сп 38 сд (73 сд), лейтенант, ком. взв. ППО. 15.05.1942 під час боїв отримав контузію, 11.06.1942 – поранення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 звільнений у запас. У 1956 закінчив Харківський державний університет. Працював гол. технологом у Харківському науково-дослідному хіміко-фармацевтичному інституті.

АНДРУЩЕНКО Андрій Данилович, 1925, с. Катеринівка Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Працював обліковцем тракторної бригади у колгоспі ім. Леніна Великобурлуцького р-ну.

19.05.1943 призваний до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

19.05.1943–9.05.1945: Півд.-Захід., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 233 арм. зсп, курсант-радіотелеграфіст; 523 арм. мінп РГК 57 А, сержант, ст. радіотелеграфіст, нач. радіостанції.

Ордени Вітчизняної війни (два), медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Белграда», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

26.12.1946 звільнений у запас. У 1952 закінчив Всесоюзні заочні облікові курси у м. Київ. Працював фельд'єгерем у Великобурлуцькому районному вузлі зв'язку Харківської обл.

АНДРУЩЕНКО Галина Хомівна, 1923, с. Катеринівка Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

По закінченні семи класів працювала бухгалтером у колгоспі ім. Ілліча Великобурлуцького р-ну.

3.06.1943 призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

1943–1945: 201 медсанбат, ПФС, єфрейтор.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта», «За визволення Белграда».

Працювала нач. Катеринівського відділення зв'язку Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

АНФІННИКОВ Леонід Олександрович, 1907, м. Валуйки Бєлгородської обл., РФ. Ст. лейтенант, ком. стрілецької роти.

У 1939 закінчив Воронезький сільськогосподарський інститут. Працював інж.-землевпорядником, смт Єлань Волгоградської обл.

У 1941 мобілізований Єланським РВК Волгоградської обл. У верес. 1941 закінчив КУКС у м. Махачкала, Дагестан.

Жовт. 1941 – трав. 1945: 54 зсп 24 зап. сбр, ком. стрілецької роти; 15 офі-

церський резервний полк; 2-й Укр. фр., 311 сп 108 сд 57 А, ком. стрілецької роти; 3-й Укр. фр., 734 сп 233 сд 57 А, ст. лейтенант, ком. стрілецької роти.

Орден Червоного Прапора, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

У верес. 1945 звільнений у запас. Працював нач. землевпорядної партії Харківського філіалу інституту «Укрземлепроект».

АПУХТІН Іван Григорович, 1919, с. Котельниково Обоянського р-ну Курської обл., РФ. Єфрейтор.

Призваний до лав ЧА Алчевським РВК (кол.) Луганської обл.

22.06.1941 – трав. 1945: 440 сп 116 сд; 307 артп 169 сд 57 А; 125 мінп РГК; 3-й Укр. фр., 140 мінп 23 окр. мінбр РГК 57 А, єфрейтор, розвідник.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Белграда». Трудові нагороди: ордени «Знак Пошани», Леніна, Жовтневої Революції.

У трав. 1946 звільнений у запас. Працював управляючим Сіроярського відділення Підсереднянського бурякорадгоспу Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

АПУХТІНА Євдокія Андріївна, 1924, с. Шипувате Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Працювала у дитсадку с. Шипувате.

У берез. 1943 призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – трав. 1945: 1 винищ. протитанк. бр.; 3-й Укр. фр., 140 мінп 23 окр. мінбр РГК 57 А, рядовий, радистка. 23.01.1945 в р-ні м. Бічке, Угорщина, отримала поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізована. Працювала зав. їдальні Сіроярського відділення Підсереднянського бурякорадгоспу Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

АРОНОВА Олена Ізраїлівна, 1910, м. Хорол Полтавської обл.

Працювала секретарем народного суду 51 дільниці, м. Харків.

У жовт. 1941 добровільно пішла на фронт.

Жовт. 1941 – трав. 1945: Півд.-Західн., Сталінград., Півд., 4-й Укр. фр., ХППГ № 2328, старшина медслужби, зав. діловодства госпіталю.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працювала ст. інспектором з кадрів на фабриці «Хімчистка та фарбування одягу», м. Харків.

АРСЕНТЬЄВ Михайло Петрович, 1923, м. Лозова Харківської обл. Гв. мол. лейтенант.

У 1941 закінчив 10 класів СШ у м. Лозова.

25.09.1941 призваний до лав ЧА Лозівським РВК Харківської обл. У груд. 1941 закінчив полкову школу при 165 арм. зсп, Півд.-Західн. фр.

Груд. 1941 – лют. 1942: 402 розвід. рота 343 сд 57 А, ком. відділення. 8.02.1942 під час боїв на тер. Харківської обл. отримав поранення, перебував на лікуванні у госпіталі. 12.05.1942 – лют. 1945: 203 арм. зсп, ком. взв.; 198 сп 113 сд 57 А, сержант, старшина роти. Лют. 1945 – черв. 1945: курси мол. лейтенантів при 57 А.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

17.03.1947 звільнений у запас. Працював слюсарем-інструментальником у вагонному депо ст. Лозова Південної залізниці.

АРТЕМЕНКО Петро Костянтинович, 1924, с. Геївка Балаклійського (нині Зміївського) р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

У 1942 призваний до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

3.03.1942–16.07.1942: 203 арм. зсп 57 А; 854 сп 57 А, санінструктор. 16.07.1942 отримав поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 3956. 4.02.1943–20.12.1944: 177 окр. протитанк. д-н 296 сд, навідник. 20.12.1944 вдруге поранений, перебував на лікуванні в ЕГ № 3669 у м. Самарканд, Узбекистан.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі «За відвагу» (дві).

У серп. 1945 звільнений у запас. Прож. у смт Червоний Донець Балаклійського р-ну Харківської обл.

Б

БАБЕНКО Варвара Миколаївна, 1923, с. Паськівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

Закінчила 7 класів Томахівської НСШ.

У трав. 1943 призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

Трав. 1943 – серп. 1945: 3-й Укр. фр., 73 гв. сд, єфрейтор, пекар.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За бойові заслуги».

У серп. 1945 демобілізована. Працювала у колгоспі, с. Дідівка Вовчанського р-ну Харківської обл.

БАКУМЕНКО Василь Степанович, 1923, с. Липці Харківського р-ну Харківської обл. Капітан.

Працював секретарем Липецької сільради. У 1942 закінчив Астраханське піхотне училище.

Призваний до лав ЧА Липецьким (кол.) РВК Харківської обл. 11.10.1941.

Серп. 1943–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 439 сп 52 сд 57 А. Учасник війни з Японією: Забайкал. фр., 439 сп 52 сд 18 гв. корпус, капітан, ком. міномет. роти 82-мм мінометів. У листоп. 1943 був поранений на тер. Кіровоградської обл.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За визволення Праги», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Японією», ювілейні.

У січ. 1946 звільнений у запас. У 1952 закінчив Липецьку СШ. У 1960 закінчив Харківський інститут фізкультури. Працював вчителем фізкультури, військкерівником у Липецькій СШ Харківської обл.

БАРЕР Яків Веніамінович, 1912, м. Первомайськ Миколаївської обл. Старшина. Інвалід ВВВ.

Освіта середня технічна за спеціальністю механіка.

У жовт. 1941 призваний до лав ЧА Жовтневим РВК м. Харків.

Серп. 1941 – лют. 1943: Сталінград. фр., 3 тбр, бронетанкове управління 38 А; 2-й Укр. фр., 23 тк 57 А, старшина, водій. Був двічі поранений: у лип. 1942 поблизу м. Новошахтинськ Ростовської обл. та у берез. 1945.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 звільнений у запас. Працював нач. автоколони Харківської лікарської санітарної служби Південної залізниці. Прож у м. Харків.

БАРИЛЬНИК Петро Максимович, 1927, с. Верхня Писарівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1941 закінчив 7 класів у с. Хотімля Вовчанського р-ну.

Добровільно вступив до лав ЧА 19.08.1943.

19.08.1943–9.05.1945: 57 А, стрілець.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У черв. 1946 демобілізований. Працював у Харківській обласній міжколгоспній біологічній лабораторії. Прож. у смт Старий Салтів Вовчанського р-ну Харківської обл.

БАРТЄНЄВА Марія Федорівна, 1924, с. Первомайське Балаклійського р-ну Харківської обл. Гв. рядовий.

Освіта середня.

До лав ЧА призвана у квіт. 1942 Куп'янським РВК Харківської обл.

3.04.1942 – листоп. 1944: 122 сп 41 гв. сд 57 А, гв. рядовий, зв'язківець.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У листоп. 1944 демобілізована. Працювала помічником бригадира рільничої бригади № 3, колгосп «Росія» Балаклійського р-ну Харківської обл.

БАТИРЕВ Федір Іванович, 1929, с. Стара Покровка Чугуївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Освіта середня.

До лав ЧА вступив добровільно.

20.04.1943–20.05.1944: 57 сп 93 сд 57 А, рядовий, вихованець полку. 20.10.1943 отримав поранення.

Прож. у смт Новопокровка Чугуївського р-ну Харківської обл.

БЕЗУГЛИЙ Андрій Іванович, 1923, м. Харків. Полковник.

Працював слюсарем-інструментальником на ХЕМЗі.

У жовт. 1941 був призваний до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

На фронтах ВВВ з берез. 1942.

Берез. 1943 – квіт. 1945: 96 окр. тбр 57 А, лейтенант, ком. роти. Був двічі поранений: у берез. і у жовт. 1943.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», 19 медалей.

Обіймав посаду заст. нач. Харківського вищого військ. училища тилу МВС СРСР.

БЕЛЕБЕХА Дмитро Федорович, 1926, с. Хотімля Вовчанського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 6 класів.

Призваний до лав ЧА 14.03.1943 у смт Старий Салтів в 19 сд, 315 сп, саперний взвод.

14.03.1943–серп. 1943: 315 сп 19 сд 57 А, рядовий, сапер. Листоп. 1943–15.04.1945: винищ. бат., 2, 1 б-н 3 гв. мбр 1 гв. мк 57 А, сержант, заст. ком. гармати, навідник. У серп. 1943 був контужений поблизу с. Миргороди, у лют. 1945 отримав легке поранення поблизу м. Секешфегервар, Угорщина.

Медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1950 звільнений у запас. Працював ст. майстром ГДЗС УВС. Прож. у м. Харків.

БЕНДИК Михайло Семенович, 1917, с. Прилуки Овруцького р-ну Житомирської обл. Капітан медслужби.

У 1941 закінчив Харківський медінститут. Працював зав. райсанстанції, ст. Шира, Красноярський край, РФ.

До лав ЧА призваний у лют. 1942 Красноярським крайовим військкоматом.

Берез. 1942 – серп. 1942: Карел. фр., 19 А, санепідемзагін № 75, військлікар III рангу, лікар. Серп. 1942–жовт. 1944: Карел. фр., 19 А, 352 медсанбат 104 сд, капітан медслужби, ком. санвзв. Листоп. 1944 – листоп. 1945: 3-й Укр. фр., окр. медсанрота, 57 А, капітан медслужби, ком. санвзв., лікар-спеціаліст окр. медичної роти. 14.12.1943 був поранений і контужений на Кандалакському напрямку (Карел. фр.), удруге поранений у берез. 1945 на тер. Угорщини.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Радянського Заполяр'я», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За трудову доблесть».

У 1955 звільнений у запас. Працював зав. кабінету функціональної діагностики у Харківській міській лікарні № 2.

БЕРЕЗОВСЬКИЙ Микола Семенович, 1924, м. Харків. Ст. лейтенант.

Закінчив 10 класів.

Працював токарем на заводі «Комунар».

У 1943 закінчив піхотне училище.

5.10.1942–9.05.1945: 169 сд 57 А, 150 сд 3 Уд. А, ст. лейтенант, ком. взв. 5.02.1944 був тяжко поранений і контужений.

Орден Олександра Невського, медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1953 звільнений у запас. Працював контролером на Харківському заводі холодильних машин.

БІДА Петро Тимофійович, 1898, с. Різникове Вовчанського р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

Освіта початкова. Працював у рідному селі на різних роботах.

Учасник Громадянської війни.

Жовт. 1941–9.05.1945: Воронез., Сталінград. фр., 44 моторизована інженерна бригада РГК, червоноармієць. Брав участь у Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Визволяв міста Белград (Югославія), Відень (Австрія).

Медаль «За бойові заслуги».

У жовт. 1945 демобілізований. Працював головою Різниківської сільради Вовчанського р-ну Харківської обл.

БІДЕНКО Марія, 1923, с. Новий Бурлук Печенізького р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчила 7 класів у м. Харків.

Призвана до лав ЧА у лют. 1943 польовим військкоматом.

10.02.1943–15.05.1945: 2-й Укр. фр., польовий військ. шпиталь 303 сд 27 гв. ск 57 А, рядовий, санітарка.

Працювала у Харківському автоуправлінні пасажирських перевезень, автостанція № 2. Прож. у м. Харків.

БІДЕНКО Олексій Степанович, 1914, сел. Владимиров Морозовського р-ну Ростовської обл., РФ. Капітан.

Закінчив 5 класів. Працював водієм у радгоспі «Росія», Морозовський р-н.

У 1934 призваний до лав ЧА Морозовським РВК.

22.06.1941 – квіт. 1942: Львівський ЕГ, сержант, механік. Квіт. 1942 – січ. 1943: Воронез. фр., 303 сд 27 гв. ск, мол. лейтенант, ком. взв. Січ. 1943–9.05.1945: 2-й Укр. фр., 303 сд 27 гв. ск 57 А, ст. лейтенант, ком. автороти.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1954 звільнений у запас у званні капітана. Працював механіком на Харківському АТП № 20122. Прож. у м. Харків.

БІЛЕНЬКИЙ Лазар Борисович, 1923, м. Миргород Полтавської обл. Ст. сержант.

У 1940 закінчив 10 класів Харківської СШ № 53.

У верес. 1941 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

Верес. 1941–9.05.1945: 619 сп 203 сд, рядовий, стрілець; 1 гв. мк, ст. сержант, ком. відділення; 32 гв. окр. мбр, ст. сержант, ком. відділення. Був двічі поранений: 1.12.1942, м. Урюпінськ Сталінградської обл., 20.04.1943 на тер. Ростовської обл., ЕГ поблизу м. Луганськ (до 10.05.1943).

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За визволення Белграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лют. 1947 звільнений у запас. Працював ливарником на Харківському заводі «Кондиціонер». Прож. у м. Харків.

БІРЮКОВ Венедикт Тимофійович, 1917, х. Сизов (кол.) Чернишковського р-ну Волгоградської обл., РФ.

У 1938 закінчив Харківський машинобудівний технікум при ХТЗ. Працював конструктором у ковальському цеху на ХТЗ.

30.06.1941 призваний Орджонікідзевським РВК м. Харків (добровільно вступив до 2-го комуністичного б-ну).

Лип. 1941 – жовт. 1941: Півд.-Захід. фр., 491 сп, рядовий, стрілець. Жовт. 1941 – трав. 1942: 476 гарм.-артп 57 А, ст. сержант, ком. відділення. Був двічі поранений і контужений: 4.08.1941, поблизу м. Ржищев Київської обл., ЕГ № 1704, 25.05.1942 на тер. с. Петрівське Харківської обл.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: ордени Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани».

Працював заст. гол. інженера на ХТЗ. Прож. у м. Харків.

БОБКОВ Дмитро Микитович, 1923, смт Рогань Харківського р-ну Харківської обл. Гв. старшина. Інвалід ВВВ.

Закінчив СШ.

У жовт. 1941 був призваний до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

Жовт. 1941 – черв. 1942: 905 сп 248 сд, рядовий, курсант. Серп. 1942 – берез. 1945: окр. гв. навч. б-н 48 гв. сд, гв. старшина, курсант, пом. ком. взв. Був двічі поранений: у трав. 1942 поблизу ст. Лихачове, Первомайський р-н, у берез. 1945 під час штурму м. Кенігсберг (нині Калінінград). Берез. 1945 – черв. 1945: ЕГ, на лікуванні через поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі.

У лип. 1945 демобілізований через поранення. У 1953 закінчив Харківський юридичний інститут. 1947–1971: працював у органах прокуратури. Прож. у м. Харків.

БОБЛОВСЬКА Ганна Миколаївна, 1924, м. Люботин Харківської обл. Рядовий.

Освіта середня.

Призвана до лав ЧА у верес. 1943 Люботинським військкоматом.

7.09.1943–9.05.1945: 299 сд 57 А, 307 сд, рядовий, санітарка.

Працювала у радгоспі «Пісочинський». Прож. у м. Люботин.

БОВКУН Яків Андрійович, 1924, с. Хотімля Вовчанського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 8 класів.

У 1943 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

17.03.1943–9.05.1945: 315 сп 19 сд 57 А, рядовий, стрілець. Був поранений: 29.08.1943 і 23.02.1945.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), ювілейні.

У 1949 демобілізований. У 1957 закінчив Харківський медичний стоматологічний інститут. Працював заст. головного лікаря Вовчанської районної лікарні № 2. Прож. у смт Старий Салтів Вовчанського р-ну Харківської обл.

БОЖКО Віра Тихонівна, 1918, м. Харків. Гв. капітан медслужби.

Закінчила 10 класів СШ № 21, у 1941 – 1-й Харківський медінститут.

До лав ЧА призвана Московським РВК м. Харків.

1941–1942: Півд.-Захід. фр., 6 А, 10 ППГ, гв. капітан медслужби, лікар-хірург. 1942–1943: Дон. фр., ППГ № 1593, медсанбат 293 сд 21 А, лікар. 1943–1944: Степ., Воронез. фр., 5 гв. А, 53 А, 66 гв. сд, 72 медсанбат, лікар. 1944–1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 132 окр. полк зв'язку 4 А, 57 А, гв. капітан медслужби, нач. медслужби полку.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Відня», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 звільнена у запас. Працювала лікарем у Харківській міській лікарні № 1.

БОЙКО Іван Андрійович, 1924, с. Верхня Писарівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

Закінчив 7 класів.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

20.03.1943–12.09.1943: 849 сп 303 сд 57 А, стрілець. 12.09.1943 був тяжко

поранений на тер. м. Первомайський Харківської обл.

Нагороджений медалями.

25.05.1944 виписаний із шпиталю № 1056, м. Саратов. У 1947 закінчив заочні курси бухгалтерів, м. Київ. 1946–1976: працював рахівником, зав. кадрів у Хотімлянському радгоспі Вовчанського р-ну Харківської обл.

БОЛДИРЕВ Василь Петрович, 1924, с. Рублене Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1943 призваний до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

Лют. 1943–1944: Півд.-Захід., Степ. фр., 6 рота 2 б-ну 847 сп 303 сд 57 А, рядовий, зв'язківець. У серп. 1943 був тяжко поранений у боях за м. Харків.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1944 демобілізований. Освіта вища. «Промтрансnúmпроект», технік, «Гіпрозаводтранс», керівник групи. Прож. у м. Харків.

БОЛДИРЕВ Іван Петрович, 1915, с. Чекмари Сосновського р-ну Тамбовської обл., РФ. Капітан.

Освіта середня технічна.

До лав ЧА призваний Тамбовським ОВК.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

22.06.1941–листоп. 1941: 15 корпус 5 А, оперуповноважений особ. відділу. 1941–1942: 19 окр. сбр (оборона Москви). 1942–1945: Північ.-Кавказ., 2-й Укр., Забайкал. фр., 227 сд, капітан, нач. складів, заст. нач. продовольчого відділення, нач. групи заготівель. Був тричі контужений: 20.12.1941 під Москвою, 10.06.1943 поблизу м. Темрюк Краснодарського краю, 23.12.1943 у р-ні Керченської протоки.

Ордени Червоної Зірки (два), 12 медалей.

У 1947 звільнений у запас. 1965–1977: інженер інспекції з перевірки використання матеріальних ресурсів, Рада Міністрів УРСР. Прож. у м. Харків.

БОЛЬШАК Іван Якович, 1924, с. Жовтневе Друге Вовчанського р-ну Харківської обл. Підполковник.

У 1942 закінчив 10 класів СШ.

Серп. 1942 – лют. 1943: партизанський загін під командуванням Сидоренка Григорія Олексійовича, боєць.

24.03.1943 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – трав. 1943: навч. кулеметний б-н 203 арм. зсп 57 А. Трав. 1943–1945: 845, 849, 847 сп 303 сд 57 А, ком. кулемет. відділення, комсорг б-ну 22.08.1944 був поранений на тер. с. Болдурешти Ниспоренського р-ну, Молдова.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

У 1956 закінчив Центральні курси офіцерів-пропагандистів. 4.11.1970 звільнений у запас. Працював пропагандистом політвідділу спецчастини Свердловського гарнізону, інспектором 1-ї частини ХДПІ ім. Г. С. Сковороди. Прож. у м. Харків.

БОНДАР (БАБІНОВА) Васса Олександрівна, 1923, Челябінська обл., РФ. Мол. сержант.

Освіта середня.

Призвана до лав ЧА 26.07.1942 Таборинським РВК Свердловської обл., РФ.

Лип. 1942 – груд. 1942: 53 окр. лінійний зсп, курсант, 18 окр. зап. полк зв'язку, курсант. Груд. 1942–25.09.1945: 136 окр. полк зв'язку, 155 окр. полк зв'язку 57 А, телеграфіст-морзист.

Медалі: «За визволення Белграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медалі «Ветеран праці», «За трудову доблесть».

25.09.1945 демобілізована. Працювала секретарем виконкому Кіндрашівської сільради, бухгалтером у колгоспі ім. 8 Березня. Прож. у с. Кіндрашівка Куп'янського р-ну Харківської обл.

БОНДАР Олексій Іванович, 1922, Куп'янський р-н Харківської обл. Сержант.

Закінчив початкову школу, ПТУ при ХТЗ.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

Черв. 1941 – черв. 1942: 50 окр. полк зв'язку, курсант. Черв. 1942 – серп. 1947: 136 окр. полк зв'язку, лінійний доглядач; 155 окр. полк зв'язку 57 А, телеграфіст-механік.

Орден Вітчизняної війни, медалі: «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Серп. 1947 – груд. 1947: 921 окр. б-н зв'язку, нач. телеграфної станції. 3.12.1947 демобілізований. Працював охоронцем свинокомплексу у колгоспі ім. 8 Березня, Куп'янський р-н Харківської обл. Прож. у с. Кіндрашівка Куп'янського р-ну Харківської обл.

БОНДАРЕВ Василь Іванович, 1911, м. Калач Воронезької обл., РФ. Гв. підполковник.

Закінчив Воронезький педінститут. Працював викладачем історії.

2.07.1941 призваний до лав ЧА Воронезьким РВК.

Лип. 1941 – трав. 1945: 2-й зап. тп; 1 сб 61 сп 45 сд, політрук роти; Півд.-Західн., Дон., Сталінград. фр., 3 тб 23 тк 57 А; 18 гв. тбр, майор, ст. інструктор з пропаганди, заст. нач. політвідділу. 14.12.1941 був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст., Червоної Зірки (два), 17 медалей.

Закінчив Академію ім. Леніна. У 1960 звільнений у запас. Працював викладачем у Харківському технікумі залізничного транспорту. Прож. у м. Харків.

БОРИСЕНКО Марія Василівна, 1924, с. Варварівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчила 10 класів СШ у с. Жовтневе Друге Вовчанського р-ну, Вовчанське педучилище.

4.06.1943 була призвана до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

4.06.1943–17.07.1945: 2-й Укр. фр., 845 сп 303 сд 57 А, рядовий, телефоністка.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

17.07.1945 звільнена у запас. Працювала інженером-конструктором СКБ Харківського турбінного з-ду ім. Кірова. Прож. у м. Харків.

БОРИСОВ Яків Іванович, 1915, с. Кам'яна Яруга Чугуївського р-ну Харківської обл. Старшина.

Призваний до лав ЧА Орджонікідзевським РВК м. Харків.

22.06.1941–1944: 89 тбр; 116 окр. тбр 57 А, старшина, ком. танка. Був двічі поранений: 28.11.1942 у боях під м. Сталінград, 22.11.1943 – поблизу м. Кіровоград.

Ордени Червоної Зірки (чотири).

У груд. 1944 звільнений у запас. Працював машиністом компресорної станції, ДБК № 1. Прож. у м. Харків.

БОРОДЬКО Олександр Андрійович, 1920, смт Малинівка Чугуївського р-ну Харківської обл. Ст. технік-лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив 10 класів Малинівської СШ.

28.09.1940 призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл. У 1942 закінчив Московське військ.-тех. училище військ НКВС ім. Менжинського.

10.09.1942–10.06.1944: Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 39 арм. трофейна рота, ком. взв., дефектувальник стрілецько-кулемет. озброєння. Був поранений 10.06.1944 у Румунії.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1944 звільнений у запас. У 1948 закінчив Чугуївський лісний технікум. Працював техніком-лісівником

у Красноградському лісгоспі. Прож. у м. Чугуїв Харківської обл.

БОХАНЧЕНКО Іван Михайлович, 1922, с. Великі Бучки Сахновщинського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Закінчив 6 класів. Працював трактористом у колгоспі, с. Великі Бучки.

До лав ЧА призваний Сахновщинським РВК Харківської обл.

22.06.1941 – берез. 1945: 146 гв. сп 48 гв. сд 57 А, ст. сержант, ком. вогнев. взв. 76-мм гармат. 8.03.1945 був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Слави II ст., Слави III ст., медалі: «За відвагу», ювілейні.

Працював робітником заготівельної контори у с. Великі Бучки Сахновщинського р-ну Харківської обл.

БРАЖНИК Євдокія Герасимівна, 1923, с. Шевченкове Перше Вовчанського р-ну Харківської обл. Сержант, санінструктор. Інвалід ВВВ.

Закінчила 7 класів, Вовчанське медучилище.

20.05.1943–9.05.1945: 849 сп 303 сд 57 А, сержант, санінструктор. Була тяжко поранена.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1945 демобілізована. Працювала медсестрою у Харківській клінічній лікарні № 27.

БРАЖНИК Микола Якович, 1927. Рядовий.

До війни закінчив 4 класи.

1.09.1943 був призваний до лав ЧА польовим військкоматом: 52 окр. мінд-н 303 сд 57 А, гарматний номер.

Медалі: «За визволення Праги», ювілейні.

Працював столяром у Харківському спецторзі. Прож. у м. Харків.

БРАЖНИК Яків Степанович, 1923, м. Люботин Харківської обл. Майор, нач. штабу, заст. ком. б-ну зв'язку.

Закінчив 10 класів Люботинської СШ № 16.

У верес. 1941 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл. У 1942 закінчив Харківське військ.-авіац. училище зв'язку.

16.09.1942–9.05.1945: Північ.-Захід., 3-й, 1-й Прибалт., 3-й Білорус. фр., 86 окр. полк зв'язку 57 А, лейтенант, ком. взв. 9.08.1945–3.09.1945: учасник війни з Японією, ст. лейтенант, ком. взв.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За взяття Кенігсберга», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медалі «За бездоганну службу» I ст., «За бездоганну службу» II ст., «За бойові заслуги». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1966 звільнений у відставку. Прож. у м. Люботин Харківської обл.

БРЕСЛАВЕЦЬ Семен Григорович, 1906, м. Валки Харківської обл. Рядовий.

Працював перукарем у м. Валки Харківської обл.

Призваний до лав ЧА Валківським РВК Харківської обл.

Учасник ВВВ: 303 сд 57 А, рядовий, ком. взв.

Нагороджений медалями.

У 1945 демобілізований. Працював охоронцем. Прож. м. Валки Харківської обл.

БУРТОВСЬКИЙ Ярослав Гнатович, 1916, с. Королівка Ярмолинецького р-ну Хмельницької обл. Підполковник.

Закінчив два курси Харківського мединституту, Московське військ.-інженерне училище, вищу офіцерську школу.

У 1937 призваний до лав ЧА Ярмолинецьким РВК Хмельницької обл.

22.06.1941–8.08.1941: Півд.-Західн. фр., 261 окр. сапб; Півд. фр., 658 сп 218 сд, ст. лейтенант, ком. сап. роти; 3 сп 218 сд, капітан, полковий інженер. 8.08.1941 був поранений у р-ні ст. Синельникове Дніпропетровської обл., 2.12.1941 на Донба-

сі, 22.07.1942 поблизу м. Новочеркаськ Ростовської обл. Лип. 1942 – листоп. 1942: на лікуванні у військ шпиталі у м. Єреван, Вірменія. Листоп. 1942 – трав. 1943: Сталінград. фр., 65 окр. інж.-сапбр 57 А, капітан, ст. пом. нач. розвідвідділу. Трав. 1943–9.05.1945: Захід., 1-й Білорус. фр., 3 окр. сапбр РГК, 11 гв. А, ком. окр. роти розвідки, майор, ком. 17 окр. сапб.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), польський «Хрест хоробрих», медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Києва», «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1956 звільнений у запас у званні підполковника. Працював директором Будинку відпочинку «Люботин». Прож. у м. Харків.

БУРЦЕВ Леонід Васильович, 1925, с. Новопокровка Близнюківського р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

У 1943 призваний до лав ЧА Близнюківським РВК Харківської обл.

1943–1945: 14 гв. сд 57 А, гв. ст. сержант, ком. танка. У 1945 був контужений на тер. Польщі.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: ордени Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани».

У черв. 1950 демобілізований. У 1970 закінчив ВПШ при ЦК КПРС. Працював секретарем парткому Близнюківської птахофабрики. Прож. у сел. Садове Близнюківського р-ну Харківської обл.

БУРЦЕВА Інна Іванівна, 1923, м. Харків. Сержант, медсестра.

До війни – студентка Харківського інженерно-будівельного інституту.

У 1943 була призвана до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків.

Лют. 1943 – квіт. 1945: ППГ № 2953, № 4471, 57 А, сержант, медсестра.

Медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1946 демобілізована. Закінчила Харківський інститут інженерів транспорту. Працювала нач. планового відділу Харківського резерву провідників Південної залізниці.

БУСЯК Іван Костянтинович, 1912, смт Печеніги Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 4 класи.

Призваний до лав ЧА Печенізьким РВК Харківської обл.

22.06.1941–21.12.1944: 2-й Укр. фр., 409 артп; 845 сп 303 сд 57 А, рядовий, сапер. Був тричі поранений: 4.08.1941, 11.12.1943, 21.12.1944.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

12.04.1945 демобілізований через поранення. Працював завгоспом у Печенізькій СШ. Прож. у смт Печеніги Харківської обл.

БУТЕНКО Андрій Андрійович, 1924, с. Сороківка Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1941 закінчив 10 класів у с. Сороківка.

Лют. 1943 – квіт. 1944: 98 гв. артп 48 гв. сд 57 А, рядовий, стрілець. Трав. 1944 – черв. 1946: Смерш, 171 Управл. польового евакопункту, рядовий.

Медалі: «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У берез. 1947 демобілізований. Працював бригадиром рільничої бригади у радгоспі ім. Червоної Армії, Сороківська сільрада. Прож. у с. Сороківка Харківського р-ну Харківської обл.

БУТЕНКО Микола Федорович, 1906, с. Іванівка Бєлгородської обл., РФ. Ст. лейтенант.

Працював на Харківському заводі «Червоний Жовтень».

Призваний до лав ЧА Харківським ОВК.

13.08.1941–13.02.1943: 13 окр. тбр 57 А, ст. лейтенант, політрук роти. Брав участь у Ізюмсько-Барвінківській операції, боях на Сталінград. фр. Лют. – черв. 1943: слухач політшколи, м. Астрахань. Черв. 1943 – черв. 1944: 1-й офіцерський тп, м. Казань, слухач. Черв. 1944 – груд. 1945: 198 окр. мсб військ НКВС, ст. лейтенант, ком. танка. У жовт. 1942 був контужений і поранений.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У груд. 1945 звільнений у запас. Працював машиністом. Прож. у м. Балаклія Харківської обл.

В

ВАЛКОВСЬКА Ганна Семенівна, 1920, м. Люботин Харківської обл.

Призвана до лав ЧА 6.09.1943, Люботинський військ. обліковий стіл.

МТС 307, 299 сд 57 А, рядовий, санітарка.

Після війни працювала кухарем.

ВАСИЛЕНКО Михайло Омелянович, 1923, с. Красна Яруга Ракитянського р-ну Белгородської обл., РФ. Майор, заст. ком. частини з фармації.

У 1941 закінчив 2 курси Харківського електротехнікуму НКШС, у 1942 – Харківське військово-мед. училище, м. Ашгабат, Туркменістан.

До лав ЧА призваний у черв. 1941 Ленінським РВК м. Харків.

5.12.1942–9.05.1945: Півд.-Захід., 3-й Укр. фр., 47 гармат. артп 30 гармат. артбр 9 артд прориву РГК 57 А, лейтенант медслужби технік-інтендант II рангу, ст. фельдшер, нач. аптеки.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бездоганну службу» I ст.

ВАСИЛЕНКО Надія Лаврентіївна, 1922, с. Великі Хутори Шевченківського р-ну Харківської обл.

Закінчила 7 класів.

Призвана до лав ЧА 5.07.1943 Шевченківським РВК Харківської обл.

5.07.1943–10.08.1945: 2 б-н 32 сп 19 сд 57 А, рядовий, кухар.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта».

Харківський турбінний завод, копіювальниця.

ВАСИЛЕНКО Олександра Василівна, 1918, с. Висторонь Рильського р-ну Курської обл., РФ. Лейтенант медслужби запасу.

У 1937 закінчила медтехнікум, м. Харків. УкрНДІ туберкульозу, м. Харків, медсестра.

У черв. 1941 призвана до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

Черв. 1941 – верес. 1941: окр. рота медпідсилення № 3, операційна сестра. Верес. 1941 – лют. 1946: Півд.-Захід., Північ.-Кавказ., 4-й Укр., Прибалт., 2-й, 3-й Білорус. фр., 647 сп, 665 сп 216 сд 57 А, фельдшер б-ну, ст. фельдшер.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга».

Звільнена у запас 8.02.1946. Обласний протитуберкульозний диспансер, медсестра.

ВАХРАМЄЄВА Ксенія Микитівна, 1914, смт Нові Санжари Полтавської обл.

До війни закінчила 3 класи.

Призвана до лав ЧА 9.09.1943 Харківським РВК.

1943–1945: 217 гв. сп 80 гв. сд 57 А, мол. сержант, кухар.

Сім медалей.

Готель «Харків», зав. пральні.

ВЕРБИЦЬКА-ШАПОВАЛОВА Ганна Андріївна, 1923, м. Харків.

Закінчила 7 класів. Працювала обліковцем на Харківському заводі № 183.

Призвана до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

25.08.1941 – січ. 1945: 3-й Укр. фр., 80 гв. сд 57 А; в/ч 32434, рядовий, кухар, санінструктор. 9.01.1945 поблизу м. Секешфегервар, Угорщина, отримала поранення.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізована 13.06.1945. Завод ім. Малишева, бухгалтер.

ВЕРЛОКА Микола Григорович, 1925, с. Непокрите (нині Шестакове) Вовчанського р-ну Харківської обл. Старшина.

10.08.1943 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

38 гв. сп, 41 гв. сп 14 гв. сд 57 А, рядовий, автоматник. Був поранений 6.10.1943, 13.02.1944, 15.10.1944.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», ювілейні.

Звільнений у запас у лип. 1973. В/ч 42285.

ВЕРШИНІН Валентин Іванович, 1924, м. Валуйки Бєлгородської обл., РФ. Капітан медслужби запасу.

Закінчив 9 класів школи № 1 м. Куп'янськ Харківської обл.

Призваний до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

13.05.1942–9.05.1945: 58 гв. сд 57 А, рядовий.

5.02.1946 звільнений у запас. У 1952 закінчив Харківський медінститут. 1954–1981: Харківське медучилище № 1, лікар-викладач.

ВЄТРОВА Олександра Іллівна, 1924, с. Варварівка Вовчанського р-ну Харківської обл.

Закінчила три курси Вовчанського педучилища.

5.05.1943 призвана до лав ЧА Вовчанським РВК.

5.05.1943 – груд. 1944: п/п 24530, 16 окр. медсанбат 15 гв. сд 57 А, сержант, сандружинниця.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізована у груд. 1944. У 1956 закінчила Харківський педінститут. Революційна восьмирічна школа Вовчанського р-ну, вчитель 4–9 класів.

ВИННИК Клавдія Романівна, 1925, м. Мерефа Харківської обл. Рядовий.

Учениця Мереф'янської школи № 2.

22.03.1943–15.10.1945: 3-й Укр. фр., в/ч 44772, 25213, ЕГ № 3347, рядовий, медсестра.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Мереф'янський склозавод, оператор.

ВИСОЦЬКА Єлизавета Іллівна, 1923, с. Чемужівка Зміївського р-ну Харківської обл.

Закінчила 4 класи. Працювала вантажницею на Зміївському елеваторі.

Призвана до лав ЧА у серп. 1943 Зміївським РВК Харківської обл.

24.08.1943–1945: 2-й Укр. фр., 849 сп 303 сд 57 А, рядовий, санінструктор. У 1944 була контужена.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізована у 1945. Працювала санітаркою у Харківській лікарні № 11.

ВИСОЦЬКИЙ Микола Матвійович. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

Трав. 1944–9.05.1945: 5-й окр. штурм. б-н. Участь у прориві оборони на р. Дністер, у р-ні фортеці Бендери, Молдова. Із верес. 1944 – ком. взв. 1290 сп 113 сд 57 А.

ВИСТАВНИЙ Григорій Михайлович, 1925, с. Красиве Первомайського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Працював комбайнером у с. Рокитне Первомайського р-ну.

8.02.1942 призваний до лав ЧА польовим військкоматом 6 А.

Лют. 1942 – берез. 1943: Півд.-Захід. фр., 6 кк, рядовий, кавалерист. У лют. 1942 був контужений у р-ні м. Барвінкове. Берез. 1943 – серп. 1945: 65 інж.-сапбр 57 А, рядовий, сапер. Під час Березнегуватсько-Снігурівської операції 13.03.1944 отримав кульове поранення ніг і руки поблизу с. Новосергіївка Баштанського р-ну Миколаївської обл.

Медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.». За вислугу років: орден «Знак Пошани».

Демобілізований у квіт. 1949. Виробниче Управління каналізац. господарства м. Харків, начальник.

ВИШЕТРАВСЬКИЙ Микола Якович, 1923, с. Островерхівка Зміївського р-ну Харківської обл. Старшина.

У серп. 1943 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

12.10.1943–27.02.1944: 2-й Укр. фр., 40 окр. мех. понт.-мост. б-н, рядовий, понтонер, 27.02.1944 і 12.06.1944 отримав поранення. 27.02.1944–3.04.1944: ЕГ № 410, м. Сміла Черкаської обл. 12.06.1944–15.07.1944: ЕГ № 2564. 2.08.1944–9.05.1945: 1-й Укр. фр., 1235 сп 373 сд, мол. сержант, навідник 45-мм гармати.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

19.05.1945–2.02.1947: 1056 сп, Південний Сахалін, сержант, старшина батареї. Звільнений у запас 2.02.1947. У 1960 закінчив Харківський інститут радянської торгівлі. Харківський м'ясокомбінат, заст. директора.

ВІЛЬНИЙ Петро Опанасович, 1912, с. Орчикова Чернещина (кол.) Зачепилівського р-ну Харківської обл. Майор.

У серп. 1938 закінчив Полтавський учительський інститут.

·19.05.1941 призваний до лав ЧА Печенізьким РВК Харківської обл.

22.06.1941–15.08.1941: Півд.-Захід. фр., 617 сп 99 сд 57 А, сержант, ком. обслуги. 15.08.1941 був поранений у р-ні м. Кобеляки Полтавської обл., 20.11.1942 – у с. Івановка Волгоградської обл. 15.08.1941–10.11.1941: ЕГ № 3337, м. Воронеж. 10.11.1941–11.02.1942: курсант, 40 А, м. Бутурліновка Воронезької обл. 11.02.1942–20.11.1942: Півд.-Захід. фр., 556 сп 169 сд, лейтенант, ком. стрілецької роти. 20.11.1942–3.12.1942: 258 медсанбат. 3.12.1942–22.08.1944: Захід., 1-й, 2-й Білорус. фр., 556 сп 169 сд 57 А; 40 ск 3 А, ст. лейтенант, пом. нач. штабу; капітан, пом. нач. штабу. 22.08.1944 був тяжко поранений поблизу м. Варшава, Польща. 22.08.1944–2.05.1945: госпіталь № 5008, м. Москва. 2.05.1945–10.07.1947: 1-й Далекосхід. фр., 65 ск 5 А, майор, пом. нач. опер. відділу.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., (два), Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: орден Трудового Червоного Прапора.

Звільнений у відставку 10.07.1947. Працював директором і викладачем семирічної школи, головою колгоспу, інженером АТП, м. Красноград.

ВІНЕР Петро Ізраїльович, 1922, м. Кременчук Полтавської обл. Гв. ст. сержант.

Освіта неповна середня.

Призваний до лав ЧА Кременчуцьким РВК Полтавської обл.

22.06.1941–13.08.1941: Північ.-Захід. фр., 626 артп, рядовий, розвідник. 13.08.1941 отримав поранення у р-ні м. Стара Руса Новгородської обл. Жовт. 1942–лют. 1943: Сталінград. фр., окр. арт. б-н, сержант, ком. гармати. Квіт. 1943–22.08.1943: Степ. фр., 958 сп 299 сд 57 А, ст. сержант, старшина б-ну зв'язку. 22.08.1943 отримав поранення у р-ні м. Люботин Харківської обл.

Медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Берліна», «За визволення Праги».

Демобілізований у 1946. Працював у Харківському фізико-технічному інституті.

ВЛАСЕНКО Сергій Васильович, 1909, с. Чемужівка Зміївського р-ну Харківської обл. Єфрейтор. Інвалід ВВВ.

Закінчив 3 класи. Працював токарем, слюсарем.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом, м. Зміїв.

Лют. 1943 – верес. 1944: 125 сп 52 сд 57 А, окр. сапб, єфрейтор, ком. відділення. У верес. 1943 був поранений і контужений, у серп. 1944 отримав кульове поранення.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні, подяки командування.

У 1945, після лікування у шпиталі, демобілізований. Працював кочегаром у Зміївському міськкомунгоспі.

ВОЙТ Павло Михайлович, 1920, ст-ця Івановська Красноармійського р-ну Краснодарського краю, РФ. Ст. лейтенант.

У 1941 закінчив електромеханічний технікум.

22.11.1941 призваний до лав ЧА Солікамським РВК Пермського краю.

Листоп. 1941 – квіт. 1943: Сталінград. фр., 623 сп 231 сд 8 Резервної А, рядовий, радист. У 1943 закінчив Моршанське, Тамбовська обл., мін.-кулемет. училище, у 1944 – арм. курси мол. лейтенантів 57 А. Квіт. 1943–9.05.1945: Півд.-Захід., Степ., 3-й, 1-й Укр. фр., 429 сп 52 сд 57 А, ком. мін. взв.; 1092 сп 113 сд 57 А, мол. лейтенант, ком. мін. взв. Був поранений 9.09.1942 у р-ні с. Єрзовка (Дубовський р-н Волгоградської обл.), Сталінград. фр., і 25.03.1945 поблизу м. Надьканіжа, Угорщина.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни І ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта».

Демобілізований у квіт. 1947. Закінчив Всесоюзний заочний інститут інженерів залізничного транспорту. Працював нач. штабу ЦО залізн. об'єкту ст. Основа Південної залізниці.

ВОЙТЕНКО Олексій Михайлович, 1924, смт Безлюдівка Харківського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 7 класів.

Призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл.

27.08.1943–1945: 143 гв. сп 48 гв. сд 57 А, сержант, ком. відділення зв'язку.

Орден Слави ІІІ ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований 18.03.1947. Харківський аеропорт, авіатехнік, бригадир.

ВОЛКОВА Євдокія Іванівна, 1928, с. Стригуни Борисовського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Ст. сержант.

Освіта середня.

Призвана добровільно Орджонікідзевським РВК м. Харків.

1943–1945: 15 гв. сд 57 А, ст. сержант, медсестра.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

ВОЛОВИК Сергій Іванович, 1908, м. Валки Харківської обл. Старшина.

Закінчив 5 класів. Працював на ліжковому заводі в м. Харків.

У 1930 призваний до лав ЧА Валківським РВК Харківської обл.

28.06.1941 – жовт. 1945: 656 артп 216 сд, 18 А, 57 А, 51 А, 60 А, старшина, ком. взв.

Ордени Червоного Прапора (два), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у жовт. 1945. Валківський комбінат комунальних підприємств, нач. комбінату.

ВОЛОШИН Андрій Іванович, 1918, с. Богодухівка Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. Майор.

Кримське Управління зв'язку. Призваний до лав ЧА Феодосійським РВК, Крим.

22.07.1941–9.05.1945: 1669 вптап 23 тк 57 А, майор, заст. ком. полку. Мав три поранення, одну контузію.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, 15 медалей.

Звільнений у запас у 1964. Харківський гарнізон, охоронник.

ВОРОБЙОВ Іван Аполлонович, 1916, с. Чугунівка Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Закінчив 5 класів. Працював слюсарем у транспортній конторі, м. Харків.

29.12.1939 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

Верес. 1941 – груд. 1943: 182 арм. арт. майстерня 57 А, ст. сержант, шофер. 18.08.1942 у м. Сталінград був поранений в ноги, отримав чисельні осколкові поранення. Груд. 1943 – трав. 1945: 20 навч. автополк, інструктор; 2-й Білорус. фр., 247 окр. атб, ст. сержант, шофер.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга».

Демобілізований 27.06.1946. Працював бригадиром складального цеху заводу «Металіст», м. Львів.

ВОРОНА Іван Олексійович, 1922, с. Ганно-Рудаєве Близнюківського р-ну Харківської обл. Ст. лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив 10 класів у смт Близнюки. Курсант аероклубу, м. Слов'янськ Донецької обл.

1.08.1941 призваний до лав ЧА Близнюківським РВК Харківської обл.

9.08.1941 – жовт. 1941: Півд.-Західн. фр., окр. протитанк. полк, рядовий. Жовт. 1941 – трав. 1942: арм. курси мол. лейтенантів при 57 А. Трав. 1942 – листоп. 1942: 1 б-н 1334 сп 422 сд 57 А, 64 А, мол. лейтенант, ком. взв. ПТР. 10.11.1942 отримав поранення у р-ні м. Сталінград. 10.11.1942–10.02.1943: на лікуванні у госпіталях, н.п. Капустин Яр Астраханської обл., ст. Паласовка, Саратовська обл. 10.02.1943–5.09.1943: Півд. фр., 2 б-н 1590 сбр 28 А, лейтенант, ком. роти ПТР. 5.09.1943 був поранений у р-ні м. Маріуполь Донецької обл. 5.09.1943–10.01.1944: лікувався у шпиталях м. Таганрог Ростовської обл., м. Кисловодськ Ставропольського краю. 20.01.1944–1.03.1944: 3-й Укр. фр., 5 стр. рота 2 б-н 528 сп 130 сд 28 А, лейтенант, ком. стр. роти. 5.03.1944 був поранений на ст. Снігурівка, Миколаївська обл. До 1.04.1944 перебував на лікуванні у шпиталі м. Мелітополь Запорізької обл. 10.04.1944–10.10.1944: 3-й Укр., 1-й Білорус., 3-й Білорус. фр., 528 сп 130 сд, ст. лейтенант, заст. ком. б-ну. 10.10.1944 був поранений поблизу м. Варшава, Польща. 10.10.1944–1.05.1945: лікування у шпиталі, м. Тула, РФ.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави».

У трав. 1945 звільнений у запас через інвалідність. Працював майстром на Південній залізниці, виконробом, нач. дільянки на будівництві.

ВОРОНІН Микола Петрович, 1925, Саратовська обл., РФ.

5.02.1943–1945: 223 сд 68 ск, гв. старшина, ком. взв. Був поранений у 1943 і 1945.

Орден Червоної Зірки, медалі.

Демобілізований у 1950 за станом здоров'я. Балаклійська СШ № 1, військ. керівник.

ВОРОНІНА Марія Олександрівна, 1923, смт Савинці Балаклійського р-ну Харківської обл.

15.06.1943 призвана до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

15.06.1943–17.07.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 228 сд 57 А, рядовий, телефоністка. 4.05.1944 отримала поранення у р-ні с. Паркани, Молдова.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

ВОРОНКІН Петро Михайлович, 1924, с. Молодова Вовчанського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 4 класи. Робітник, с. Молодова Вовчанського р-ну.

Призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

12.02.1943 – трав. 1945: 849 сп 303 сд 57 А, сержант, ком. кулемет. обслуги. Був двічі контужений і поранений.

Медалі: «За відвагу» (дві), 5 ювілейних, 3 подяки.

Демобілізований у трав. 1945. Працював слюсарем у с. Молодова Вовчанського р-ну Харківської обл.

Г

ГАВРИЛОВ Микола Олександрович, 1924, м. Харків. Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

У лют. 1943 добровольцем пішов на фронт.

Лют. 1943 – серп. 1943: 173 гв. сп, стрілець; Степ. фр., 175 гв. сп 58 гв. сд 57 А, ст. сержант, пом. ком. взв. Під час боїв був двічі поранений. Після тяжкого поранення 20.08.1943 в р-ні м. Мерефа Харківського р-ну Харківської обл., перебував на лікуванні у госпіталі № 3530.

Орден Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці», ювілейні.

У січ. 1944 звільнений у запас через поранення. У 1949 закінчив Харківський інститут радянської торгівлі. Працював викладачем у навчально-курсовому комбінаті управління торгівлі Харківського облвиконкому.

ГАВРИШ Микола Петрович, 1923, м. Вовчанськ Харківської обл. Капітан. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив 10 класів СШ у смт Високий Харківського р-ну Харківської обл.

У груд. 1941 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

Груд. 1941 – квіт. 1942: Центр. фр., 17 окб, стрілець. Лип. 1942 – серп. 1942: Брянський фр., 264 сд, кулеметник. Січ. 1943 – лют. 1944: Воронез., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 48 гв. сд 57 А, старшина, ком. відділення, ком. кулемет. обслуги. Під час боїв неодноразово був поранений: 12.04.1942 в р-ні н.п. Клячено, 23.08.1942 поблизу н.п. Госьпова, 23.02.1943 в боях за ст. Водолага, Харківська обл., 13.08.1943 при визволенні Харкова, 17.02.1944 в р-ні м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.

Орден Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, медалі «За трудову відзнаку», «За доблесну працю».

У 1944 звільнений у запас. У 1949 закінчив Харківський гірничий інститут. Зав. кафедри, декан підготовчого відділення, професор Харківського інституту радіоелектроніки.

Помер у 2007.

ГАДЯЦЬКИЙ Іван Петрович, 1924, с. Старе Мажарове Зачепилівського р-ну Харківської обл. Полковник міліції.

У верес. 1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

Верес. 1943 – жовт. 1943: 108 гв. сп 36 гв. сд 57 А. Листоп. 1943 – черв. 1944: курсант школи мол. командирів, 52 зсп, м. Богодухів Харківської обл. Черв. 1944 – трав. 1945: 333 окр. рота військ урядового зв'язку 11 окр. бр. військ урядового зв'язку НКВС СРСР, ст. сержант, ком. взв., комсорг. Під час форсування р. Дніпро 2.10.1943 отримав поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бездоганну службу».

У черв. 1950 демобілізований. У 1960 закінчив школу міліції, у 1967 – Харківський юридичний інститут. Обіймав посаду нач. Зміївського районного відділу внутрішніх справ Харківської обл.

ГАЛИЧ Ніна Андріївна, 1926, с. Червоноармійське Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

У берез. 1943 добровільно стала до лав ЧА.

20.03.1943–17.11.1943: санчастина 845 сп 303 сд 57 А, рядовий, санітарка.

17.11.1943 під час боїв отримала поранення, до черв. 1944 перебувала на лікуванні у арм. госпіталі № 1332 у м. Баку, Азербайджан.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У серп. 1944 демобілізована. Працювала зав. їдальні радгоспу «Печенізький» Печенізького р-ну Харківської обл.

ГЕЛУНЕНКО Поліна Опанасівна, 1924, с. Вище Солоне Борівського р-ну Харківської обл.

У 1941 закінчила 9 класів СШ с. Піски-Радьківські Борівського р-ну.

4.05.1943 – трав. 1945: Степ., Воронез., 3-й Укр. фр., 73 гв. сд 57 А, гв. рядовий, санінструктор. 26.04.1945 під час боїв отримала поранення.

Медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала зав. Вищесолоненської бібліотеки Борівського р-ну Харківської обл.

ГЕРАСИМОВ Ілля Петрович, 1910, с. Паніно Медвенського р-ну Курської обл., РФ. Полковник. Інвалід ВВВ.

У 1928 призваний до лав ЧА Курським МВК. У 1932 закінчив Сумську артшколу, у 1940 – КУКС командирів полків.

Черв. 1941 – берез. 1942: Північ.-Захід. фр., 327 артп 84 сд 22 А, нач. штабу артп. Верес. 1943 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 200 мінп 9 артд прориву РГК 57 А, нач. штабу полку; 9 ск 57 А, заст. нач. штабу артилерії; 19 сд 57 А, нач. штабу артилерії; 74 сд 57 А, полковник, ком. артилерії, ком. артбр. Під час боїв був двічі поранений та двічі контужений.

Ордени: Червоного Прапора (два), Богдана Хмельницького, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда».

У жовт. 1946 звільнений у запас. Закінчив три курси Пермського педінституту.

ГЕТЬМАНЕНКО Василь Митрофанович, 1924, с. Курулька Барвінківського р-ну Харківської обл. Мол. сержант.

Працював трактористом у колгоспі ім. XVII партз'їзду, с. Курулька Барвінківського р-ну.

У лют. 1943 добровільно став до лав ЧА.

1.03.1943–3.09.1945: Воронез., 3-й Укр. фр., 429 сп 52 сд 57 А, мол сержант, мінометник 120-мм мінометів, заст. ком. міномета, навідник.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу» (три), «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював бригадиром комплексної бригади племвівцезаводу радгоспу «Іллічівка» Барвінківського р-ну, на базі хлібопродуктів № 85 у м. Барвінкове Харківської обл.

ГИЛЬДА Олександр Олександрович, 1924, смт Покотилівка Харківського р-ну Харківської обл. Мол. сержант, кухар.

Закінчив Харківський технікум громадського харчування.

15.09.1943 призваний до лав ЧА Харківським ОВК.

18.09.1943–31.01.1944: 236 арм. зсп, ком. відділення; 103 гв. сп 34 гв. сд, ком. відділення. 31.01.1944 під час боїв отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 3868. 18.03.1944 – трав. 1945: 1116 сп 333 сд 57 А, мол. сержант, ком. відділення.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1947 звільнений у запас. Працював слюсарем на підприємстві «Харківські теплові мережі».

ГЛАДИР (ГРИЦЕНКО) Віра Андріївна, 1923, смт Печеніги Харківської обл.

У берез. 1943 добровольцем пішла на фронт.

Берез. 1943 – серп. 1943: 2-й Укр. фр., 6 рота 3 б-ну 849 сп 303 сд 57 А, рядовий,

санінструктор. 13.08.1943 під час боїв отримала поранення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1944 звільнена у запас. Закінчила Харківський індустріально-економічний технікум. Працювала нормувальницею в управлінні «Вторколірмет», м. Харків.

ГЛАДКОВ Яків Петрович, 1916, м. Дружківка Донецької обл. Підполковник адмінслужби, нач. 1-ї частини – заст. військкома Ленінського РВК м. Харків.

1933–1937: токар, інструктор, майстер на Краматорському з-ді ім. Сталіна, Донецька обл.

5.11.1937 призваний до лав ЧА. Листоп. 1937 – берез. 1938: 68 артп Харківського ВО, курсант полкової школи.

Груд. 1941 – листоп. 1943: Захід., Півд.-Схід., Сталінград. фр., нач. загальної частини політвідділу 57 А; Півд.-Захід. фр., секретар Військ. ради 68 А.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» I ст.

По війні проходив службу у Харківському ОВК. У 1956 закінчив Центральні курси підготовки і удосконалення офіцерського складу моборганів ЧА і ВМС. 8.03.1963 звільнений у запас. Працював інженером у автоколоні № 2227, м. Харків, у промисловому об'єднанні «Харківавтотехобслуговування».

Помер 6.05.1998 у м. Харків.

ГЛУШАЧ Галина Петрівна, 1925, ст. Слатине, Дергачівський р-н Харківської обл. Сержант.

Призвана до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

1943–1945: 741 окр. б-н зв'язку 303 сд 57 А, сержант, радистка.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

У серп. 1945 демобілізована. Працювала у Призалізничному поштамті, м. Харків.

ГОВБЕРГ Арон Абрамович, 1908, смт Велика Лепетиха Херсонської обл. Ст. сержант, ком. гармати.

Працював головою артілі «Червоний Жовтень», м. Горлівка Донецької обл.

У 1941 призваний до лав ЧА Горлівським РВК Донецької обл.

1941–1945: 268 сд, 15 гв. сд 57 А, ст. сержант, ком. гармати. 21.08.1942 під час боїв в р-ні с. Дубовий Овраг Сталінградської обл. отримав поранення.

Медалі «За бойові заслуги» (дві).

У 1945 звільнений у запас. Працював нач. лабораторії фабрики індпошиву взуття, м. Харків.

ГОЛОВАНЬОВ Андрій Іванович, 1915, с. Мосьпанове Чугуївського р-ну Харківської обл. Майор.

Працював пом. нач. 1-ї частини Горлівського РВК Донецької обл.

У квіт. 1937 призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл.

У 1942 закінчив командно-піхотне училище.

Серп. 1942 – трав. 1945: 845 сп 303 сд 57 А, ком. кулемет. взв.; 2-й Укр. фр., 303 сд, майор, пом. нач. 4 відділу штабу див. У жовт. 1944 отримав контузію.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У січ. 1959 звільнений у запас. Працював нач. відділу кадрів АТП № 20666.

ГОЛОВКО Андрій Антонович, 1926, с. Солохи Белгородського р-ну Белгородської обл., РФ.

У 1944 призваний до лав ЧА Борисовським РВК Белгородської обл.

Січ. 1945 – верес. 1945: 63 мбр 57 А, єфрейтор.

Медалі: «За визволення Праги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні

1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У серп. 1950 звільнений у запас. Працював нач. цеху у Центральному парку культури та відпочинку ім. Горького.

ГОЛОВЧЕНКО Олексій Григорович, 1913, с. Тавільжанка Дворічанського р-ну Харківської обл. Єфрейтор. Інвалід ВВВ.

Працював бухгалтером у колгоспі ім. Жданова (кол.), Дворічанський р-н.

15.07.1941 мобілізований до лав ЧА Дворічанським РВК Харківської обл.

Лип. 1941–січ. 1944: 41 окр. б-н зв'язку 6 А, курсант, телефоніст; 105 б-н зв'язку 57 А, телефоніст; 86 окр. полк зв'язку 57 А, телефоніст. 19.01.1944 під час боїв отримав тяжке поранення, до лип. 1944 перебував на лікуванні в ЕГ № 4043. Лип. 1944–трав. 1945: 76 окр. кабельно-шестова рота, єфрейтор, зв'язківець.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

ГОНТАРЕНКО (ЛУКАШОВА) Ганна Григорівна, 1924, с. Сороківка Харківського р-ну Харківської обл. Старшина медслужби, фельдшер.

У черв. 1941 закінчила 1-у Харківську фельдшерську школу. Працювала фельдшером у с. Сороківка Харківського р-ну.

У верес. 1941 добровольцем пішла на фронт.

Верес. 1941 – трав. 1945: полкова санрота 48 гв. сд 57 А, медсестра; полкова санрота 19 сд 57 А, медсестра; фронтовий арм. медзагін 57 А, фельдшер; арм. ППГ № 5281 57 А, старшина, фельдшер.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1945 звільнена у запас. Працювала пом. санінспектора райсанстанції Орджонікідзевського р-ну м. Харків.

ГОНТАРЕНКО Дмитро Федорович, 1923, с. Перше Красне Алексеєвського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Полковник.

У 1940 призваний до лав ЧА Сталінським (кол.) РВК м. Ростов-на-Дону. У груд. 1941 закінчив Сталінградське військ. училище зв'язку.

Груд. 1941 – берез. 1945: Брянський фр., 134 курсантська сбр, ком. взв.; Центр., 1-й, 2-й, 3-й Укр. фр., 74 сд 57 А, капітан, ком. роти, нач. зв'язку 360 сп. Під час боїв був двічі поранений: 18.01.1944 в р-ні м. Жашків Черкаської обл. та 9.03.1945 поблизу м. Лайош-Комаром, Угорщина.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни І ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Белграда».

Закінчив Військ. академію тилу та транспорту. У груд. 1972 звільнений у запас. Працював інженером відділу обчислювального центру Харківської обласної контори держбанку.

ГОНЧАРОВА-ГРИЩЕНКО Тетяна Мойсеївна, 1924, с. Варварівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

4.07.1943 призвана до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

10.09.1943 – верес. 1945: 3-й Укр. фр., 1 б-н 431 сп 52 сд 57 А, ст. сержант, санінструктор, пом. кухаря.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Відня», «За перемогу над Японією».

18.10.1945 звільнена у запас. У 1951 закінчила Харківський державний учительський інститут. Працювала учителем у СШ смт Козача Лопань Дергачівського р-ну Харківської обл.

ГОРДІЄНКО Тимофій Наумович, 1928, с. Лужки (кол.) Вовчанського р-ну Харківської обл. Сержант.

У 1940 закінчив 5 класів у с. Куп'єваха (кол.) Вовчанського р-ну Харківської обл.

20.05.1943 добровольцем пішов на фронт.

20.05.1943–15.06.1945: Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., навчальний б-н, в/ч 45866, 48 гв. сд

57 А, курсант, їздовий; 3-й Білорус. фр., АГЧ, в/ч 45866, 48 гв. сд 57 А, зв'язківець; 1-й Білорус., 1-й Укр. фр., ремонтні майстерні в/ч 45866, рядовий, зброяр.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1949 звільнений у запас. Працював слюсарем з ремонту обладнання на 8-му державному підшипниковому заводі.

ГОРДІЄНКО Федір Никанорович, 1922, с. Скрипаї Зміївського р-ну Харківської обл. Капітан.

У 1940 закінчив Есхарівську СШ Чугуївського р-ну Харківської обл.

У 1940 призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл. У 1941 закінчив 2-е Саратовське танкове училище.

Черв. 1941 – листоп. 1942: Захід. фр., 102 тд, ком. танка; Калінінський фр., 159 окр. тб, ком. танка; Півд.-Захід., Сталінград. фр., 163 тп 13 тк 57 А, ст. лейтенант, ком. взв., ком. роти. Під час боїв був чотири рази поранений: у серп. 1941, у листоп. 1941, у лют. 1942 та у листоп. 1942.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Москви», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1947 звільнений у запас. Працював заст. директора радгоспу «Есхар», Чугуївський р-н Харківської обл.

ГОТЬМАН Михайло Климентійович, 1923, м. Кобеляки Полтавської обл. Підполковник.

Призваний до лав ЧА Духовницьким РВК Саратовської обл.

Верес. 1941 – груд. 1941: 82 окр. б-н зв'язку 9 А, телефоніст. 1.12.1941 отримав поранення під час боїв за с. Олександрівка Харківської обл. Черв. 1943 – листоп. 1943: 229 гв. легко-артп 26 бр. 9 артд прориву РГК, ком. взв., комбат. 26.11.1943 був поранений в р-ні с. Менжинка Софіївського р-ну Дніпропетровської обл. Берез. 1944 – квіт. 1944: 229 гв. легко-артп 26 бр. 9 артд прориву РГК, комбат. 7.04.1944 втретє поранений поблизу с. Березівка, Одеський напрям. Верес. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 4 окр. див. резерву артилерії; 229 гв. легко-артп 26 бр. 9 артд прориву РГК, комбат; Сремський фр., 6 пролетарська див. ім. Ніколи Тесли Югославської народної визвольної армії, лейтенант, інструктор при ком. д-ну.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», югославська «За участь у визволенні народів Югославії», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. За вислугу років: медаль «За воїнську доблесть», «За бездоганну службу» I ст.

У 1951 екстерном закінчив повний курс Сумського артучилища, у 1957 – історичний факультет Харківського державного університету. 21.02.1974 звільнений у запас. Працював ст. інспектором з кадрів, нач. штабу ЦО Красноградської міжрайторгбази Харківської обл.

ГРАДСЬКА Лідія Карлівна, 1926, смт Великий Бурлук Харківської обл.

Працювала птахівницею у колгоспі ім. Леніна, Великобурлуцький р-н.

8.06.1943 призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

8.06.1943 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 407 легко-артп 9 артд прориву РГК 57 А, єфрейтор, зв'язківець, санінструктор.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1.08.1945 демобілізована. Працювала інспектором з кадрів відділення позавідомчої охорони при Великобурлуцькому райвідділі внутрішніх справ Харківської обл.

ГРИНЬКО Корній Іванович, 1921, с. Різникове Вовчанського р-ну Харківської обл. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

Працював обліковцем тракторної бригади.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

1941 – груд. 1944: Сталінград., Воронез., Центр. фр., 119 окр. курсантська бр., 179 сд, лейтенант, ком. кулемет. взв. Під час боїв був чотири рази поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1944 звільнений у запас. Працював директором Різниківського Будинку культури Вовчанського р-ну Харківської обл.

ГРИЦЕНКО Віктор Дмитрович, 1924, сел. Піщане Куп'янського р-ну Харківської обл. Старшина.

Навчався у Куп'янському сільськогосподарському технікумі Харківської обл.

16.02.1942 призваний до лав ЧА Новопсковським РВК Луганської обл.

Лют. 1942 – трав. 1945: 66 винищ. протитанк. д-н 58 гв. сд 57 А, ком. відділення розвідки; 178 гв. сп 58 гв. сд 57 А, старшина, ком. групи полкової та кінної групи розвідки. Під час боїв був тричі поранений та контужений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1.04.1949 звільнений у запас. Працював гол. диспетчером управління та механізації сільського домобудівного комплексу м. Куп'янськ Харківської обл.

ГРУЗДИНЬ Володимир Карлович, 1922, м. Харків. Гв. майор.

У трав. 1941 призваний до лав ЧА.

22.06.1941–25.11.1941: Півд.-Західн. фр., 538 окр. б-н, рядовий. У 1942 закінчив училище хімзахисту. 28.12.1942 – трав. 1945: Воронез. фр., 838 сп 237 сд, ком. взв.; 2-й Укр., 3-й Укр. фр., 211 гв. сп, 214 гв. сп 73 гв. сд 57 А, гв. капітан, нач. хімслужби. Під час боїв був тричі поранений: 10.06.1943, 10.02.1944, 20.04.1944.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Белграда», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.».

Закінчив Вищу офіцерську автомобільну школу Рад. А. У 1953 звільнений у запас. У 1959 закінчив Харківський державний педінститут ім. Сковороди. Працював ст. тренером з боксу у добровільному спортивному товаристві «Авангард» Харківської облради.

ГУБАРЕНКО Борис Олексійович, 1926, м. Лозова Харківської обл.

У лют. 1943 добровільно став до лав ЧА.

1.05.1943 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., Південна група військ, 985 окр. б-н зв'язку, 155 окр. полк 64 ск 57 А, рядовий, ст. лінійний наглядач. У берез 1943 отримав контузію.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Белграда».

У берез. 1947 демобілізований. Працював фотографом у Лозівському райпобуткомбінаті Харківської обл.

ГУЖВА Іван Маркович, 1925, с. Лелюківка Шевченківського р-ну Харківської обл. Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

Працював у колгоспі «Соцперебудова», Шевченківський р-н.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА Печенізьким РВК Харківської обл.

5.03.1943–21.08.1943: Степ. фр., 849 сп 303 сд 57 А, сержант, ком. стрілецького відділення. 11.08.1943 отримав поранення під час боїв в р-ні смт Старий Салтів Вовчанського р-ну Харківської обл., 21.08.1943 – друге поранення поблизу смт Новопокровка Чугуївського р-ну Харківської обл. Перебував на лікуванні у госпіталі № 3600.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізований. У 1947 закінчив Куп'янське педучилище Харківської обл., у 1964 – Харківський державний педінститут ім. Сковороди. Працював учителем української мови та літератури Мартівської СШ Печенізького р-ну Харківської обл.

ГУНЬКО Надія Іванівна, 1922, с. Чернещина Борівського р-ну Харківської обл.

Працювала в колгоспі у с. Чернещина.

У черв. 1943 призвана до лав ЧА Борівським РВК Харківської обл.

Серп. 1943 – трав. 1945: Воронез., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 73 гв. сд 57 А, рядовий, телефоністка.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала у колгоспі «Новий шлях» Борівського р-ну Харківської обл.

ГУРА Василь Митрофанович, 1924, с. Високопілля Валківського р-ну Харківської обл. Гв. сержант.

Працював слюсарем-складальником текстильних машин на заводі ім. Шевченка.

Призваний до лав ЧА польовим військкоматом, Одеська обл.

1.04.1944–14.04.1945: 3-й Укр. фр., 990 сп 57 А, курсант, ком. кулемет. обслуги; 986 сп, сержант. 10.04.1945 під час боїв в р-ні р. Одер отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 1444.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1946 звільнений у запас. Працював слюсарем-сантехніком у будівельному тресті № 2.

ГУРА Віра Олександрівна, 1924, с. Волохів Яр Чугуївського р-ну Харківської обл.

Перебувала в евакуації на х. Морозівка Кайсацького р-ну Сталінградської обл. (нині Палласовський р-н Волгоградської обл.).

10.11.1942 призвана до лав ЧА Кайсацьким РВК Сталінградської обл.

Листоп. 1942–1945: 3-й Укр. фр., 431 сп 52 сд 57 А, рядовий, санітарка, телефоністка.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Відня», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1945 звільнена у запас. Працювала робітницею на Харківському механічному заводі.

ГУРА Микола Дмитрович, 1919, с. Веселе Харківського р-ну Харківської обл.

У 1936 закінчив 7 класів, працював на Харківській трикотажній фабриці № 3.

У 1939 призваний до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

1941–1945: 3-й Укр. фр., 100 артп 93 сд 57 А, старшина. Під час боїв був двічі поранений: у серп. 1941 і в груд. 1942 на Можайському напрямі.

Медаль «За відвагу».

Працював теслярем в управлінні будинками № 4 Орджонікідзевського р-ну м. Харків.

ГУРЕВИЧ Самуїл Юрійович, 1923, м. Слов'янськ Донецької обл. Сержант. Інвалід ВВВ.

12.10.1941 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

12.10.1941–20.04.1944: 1 д-н 33 гв. артп 14 гв. сд 57 А, сержант, ком. відділення арт. розвідки. Під час боїв був тричі поранений.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1944 звільнений у запас. Закінчив Харківське медучилище № 2. Працював у Харківській міській стоматологічній поліклініці № 1.

ГУЦЕНКО Микола Іполитович, 1909, с. Олександрівка Буринського р-ну Сумської обл. Гв. сержант.

Працював заст. гол. інженера служби шляхів сполучення Калінінської

залізниці, м. Бологе Калінінської (нині Тверської обл.).

23.09.1941 мобілізований до лав ЧА Бологовським РВК Калінінської обл.

23.09.1941 – трав. 1945: 772 окр. атб 619 арм. розвід. артд-н 324 гв. мінп, гв. сержант, шофер.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1945 демобілізований. Працював шофером на будівництві. Прож. у смт Солоницівка Дергачівського р-ну Харківської обл.

Д

ДАВИДОВ Савелій Павлович, 1925, м. Харків.

Працював на ХЕМЗі.

Призваний до лав ЧА Самарським МВК.

Січ. 1943–1945: 376 зап. полк; 1110 артп 57 А; 256 пересувна танкоремонтна база 1 мк, рядовий. 20.08.1943 під час боїв за визволення м. Харків отримав контузію.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

ДАНИЛЕНКО Пилип Петрович, 1924, с. Островерхівка Зміївського р-ну Харківської обл. Сержант.

У 1943 призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл.

Лют. 1943 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 200 арм. зсп; 73 гв. сд 23 мінбр, 404 окр. авіац.-тех. б-н 40 окр. тех. полку 57 А, сержант, ком. відділення. 6.04.1943 під час бою отримав поранення.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

27.03.1950 звільнений у запас. Працював склярем у БУ № 431, м. Харків.

ДАНИЛОВ Микола Якович, 1929, м. Харків. Рядовий.

Добровольцем пішов на фронт.

Лип. 1943 – трав. 1945: 2-й Укр., 3-й Укр. фр., 20 гв. сд 57 А, рядовий, евакотранспортний взв.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

3.07.1945 демобілізований. Працював шофером у «Міськрембудтрест» ремонтно-будівельного управління № 4, м. Харків.

ДЕГТЯРЬОВ Євген Олександрович, 1925, м. Харків. Сержант. Інвалід ВВВ.

Працював слюсарем у Безлюдівському управлінні газового господарства Харківського р-ну Харківської обл.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

Берез. 1943 – лют. 1945: 233 арм. зсп 57 А, курсант; 303 сд 57 А, сержант, ком. 82-мм, 120-мм мінометів. Під час боїв був двічі поранений: у жовт. 1943 та у лют. 1945.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1945 звільнений у запас. Працював слюсарем у Безлюдівському управлінні газового господарства.

ДЕМИДОВ Олексій Васильович, 1915, с. Сисоєво Істринського р-ну Московської обл., РФ. Гв. полковник.

У 1931 закінчив будівельний технікум у м. Москва. Працював техніком у тресті будівництва набережних, м. Москва.

У 1936 призваний до лав ЧА Бауманським РВК м. Москва. У 1942 закінчив три курси Військ.-інж. академії.

Берез. 1942 – трав. 1945: 298 сд (80 гв. сд) 57 А, пом. нач. 1 відділення див.; 230 гв. сп 80 гв. сд, підполковник, нач. штабу полку. 24.08.1942 під час боїв в р-ні м. Сталінград отримав поранення.

Ордени: Олександра Невського, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі.

У 1959 закінчив Військ. інститут іноземних мов у м. Москва. У 1960 звільнений у запас. Працював ст. інженером у Харківському фізико-технічному інституті.

ДЕМ'ЯНЕНКО Павло Степанович, 1915, смт Бірки Нововодолазького р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

Працював у відділі спецзв'язку, м. Харків.

Призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків.

12.07.1941 – трав. 1945: 173 окр. тбр 57 А, ст. сержант, механік-водій. Під час боїв був двічі поранений: у 1942 та 8.05.1945.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За взяття Берліна».

У груд. 1945 звільнений у запас. Працював ст. оглядачем вагонів у вантажному вагонному депо ст. Харків-Сортувальний.

ДЕНИСЕНКО Олексій Опанасович, 1915, м. Лебедин Сумської обл. Майор.

Слухач міжобласних річних парткурсів при Харківській обласній партшколі.

Призваний до лав ЧА з Військ.-політучилища, Харківський ВО.

28.09.1941 – трав. 1945: Півд.-Захід. фр., 7 рота 584 сп 199 сд, політрук роти; окр. б-н зв'язку, секретар партбюро; 58 гв. сд 57 А, заст. ком. окр. роти зв'язку; 87 гв. окр. б-н зв'язку 58 гв. сд 57 А, капітан, заст. ком. б-ну зв'язку з політчастини. 17.10.1941 під час боїв отримав поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 3659 у м. Енгельс Саратовської обл.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У жовт. 1955 звільнений у запас. Працював головою місцевкому Харківського поштамту.

ДЕНЩИК Олександр Юхимович, 1925, с. Нікополь (нині с. Гусарівка) Барвінківського р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

Із 20.02.1942 у лавах ЧА.

1943–1945: 138 гв. сп 48 гв. сд 57 А, гв. ст. сержант, ком. мін. обслуги бат. 120-мм мінометів. Під час боїв був поранений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Слави III ст.

У груд. 1946 звільнений у запас. Працював гол. механіком Первомайського молокозаводу Харківської обл.

ДЕРЕВ'ЯНКО Михайло Семенович, 1922, с. Тетянівка Шевченківського р-ну Харківської обл. Капітан.

Працював тістомісом на 3-му хлібозаводі м. Харків.

20.07.1941 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків. У 1942 закінчив Харківське училище хімзахисту.

5.05.1942 – трав. 1945: 252 окр. мотоінж. б-н 65 інж.-сапбр, ст. лейтенант, нач. хімслужби б-ну. 12.03.1944 був контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

11.04.1947 звільнений у запас. Працював зав. оргвідділу Шевченківської райспоживспілки.

ДЖАМГАРЯН Грачик Мкртичович, 1924, м. Єреван, Вірменія.

Навчався у Харківській вірменській школі. У 1943 добровольцем пішов на фронт.

Січ. 1943 – верес. 1944: 1-й Укр. фр., 303 сд 57 А, сержант, ком. гармати.

19.09.1943 під час боїв отримав контузію, у 1944 – поранення на Віслянському плацдармі.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За відвагу».

У трав. 1945 звільнений у запас. Працював механіком на підприємстві «Південерготеплоізоляція», м. Харків.

ДЗЮБА Надія Петрівна, 1921, м. Куп'янськ Харківської обл.

Навчалась у Харківському державному університеті ім. Горького.

Добровольцем пішла на фронт.

Груд. 1941 – трав. 1945: Півд.-Захід., Сталінград, Півд., 4-й Укр. фр., ХППГ № 2328, старшина медслужби, медсестра.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1948 закінчила Харківський державний університет ім. Горького. Працювала у Всесоюзному НДІ хімії та технології лікарських засобів.

ДІДОК Ганна Феофанівна, 1920, с. Полкова Микитівка Богодухівського р-ну Харківської обл. Ст. лейтенант медслужби.

У 1940 закінчила Полтавську фармацевтичну школу. Працювала асистентом у аптеці в м. Золочів Харківської обл.

16.07.1941 призвана до лав ЧА Золочівським РВК Харківської обл.

16.07.1941 – трав. 1945: 647 сп 216 сд 57 А, ст. лейтенант медслужби, нач. аптеки.

Медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга».

Працювала в аптеці № 124 у смт Гути Богодухівського р-ну Харківської обл.

ДМИТРЕНКО Ганна Іларіонівна, 1924, с. Байрак Вовчанського р-ну Харківської обл.

До війни навчалася у технікумі молочної промисловості.

У верес. 1943 призвана до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

Верес. 1943 – трав. 1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 217 гв. сп 80 гв. сд 4 гв. А, телефоністка; 171 гв. артп 80 гв. сд 57 А, сержант.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани», медаль «За трудову доблесть».

У 1948 закінчила Харківський технікум молочної промисловості. Працювала майстром, згодом нач. цеху Харківського молокозаводу № 1.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Євген Володимирович, 1925, м. Харків. Ст. сержант, комсорг б-ну.

У 1941 закінчив 9 класів СШ.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА Нікітовським РВК Воронезької обл. (нині Красногвардійський р-н Бєлгородської обл.).

Лип. 1943 – трав. 1945: 1290 сп, 1292 сп 113 сд 57 А, телефоніст, радист, розвідник; 233 арм. зсп 57 А, ком. відділення; 3-й Укр. фр., 155 окр. арм. полк зв'язку 57 А, ст. сержант, нач. експедицій арм. вузла зв'язку. 12.01.1944 під час боїв в р-ні м. Кіровоград отримав поранення, перебував на лікуванні у 201 медсанбаті.

Югославський орден «За хоробрість», медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

У черв. 1950 звільнений у запас. Працював техніком, інженером, нач. конструкторського відділу «Гипрококс».

Помер у 1997 у м. Харків.

ДОВБНЯ Олексій Трохимович, 1921, с. Велика Комишуваха Барвінківського р-ну Харківської обл. Гв. капітан. Інвалід ВВВ.

Призваний до лав ЧА Ізюмським РВК Харківської обл. Закінчив Казанське піхотне училище, Татарстан.

Лип. 1941 – листоп. 1941: Півд.-Захід. фр., 722 сп 206 сд, ком. кулемет. роти. Жовт. 1942 – трав. 1945: Півд.-Захід., Степ., 3-й Укр. фр., 122 гв. сп, 124 гв. сп 41 гв. сд 57 А, ком. стрілецької роти, ад'ютант ст., нач. штабу б-ну. У груд. 1942 отримав поранення, у квіт. 1944 – поранення та контузію.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького, медалі.

У квіт. 1948 звільнений у запас. Активно проводив військ.-патріотичну роботу серед молоді. Брав участь у спорудженні меморіалу на горі Крем'янець у м. Ізюм Харківської обл. Очолював Ізюмську раду ветеранів війни і праці.

ДОЛГОПОЛОВА Марія Антонівна, 1922, с. Локня Роменського р-ну Сумської обл. Ст. сержант.

У 1940 закінчила Роменське медучилище Сумської обл.

У верес. 1941 призвана до лав ЧА Великописарівським РВК Сумської обл.

Верес. 1941 – трав. 1945: 1506 окр. сапб; 13 тбр (32 гв. окр. Червонопрапорна тбр) 57 А; 4-й Укр. фр., 95 окр. кінносан. рота, ст. сержант, санінструктор. Під час боїв в р-ні м. Сталінград отримала контузію.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1945 звільнена у запас. Працювала медсестрою у Харківському обласному лікувально-фізкультурному диспансері.

ДОРОХОВ Георгій Васильович, 1923, с. Зоріно Обоянського р-ну Курської обл., РФ.

У груд. 1941 призваний до лав ЧА Кемеровським РВК Кемеровської обл., РФ.

26.12.1941 – серп. 1943: рота автоматників 845 сп 303 сд 57 А, рядовий. 30.07.1942 отримав поранення.

Орден Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1943 демобілізований. Отримав вищу освіту, працював провідним інженером у Харківському філіалі дослідного конструкторського бюро автоматики.

ДОРОШЕНКО Олексій Демидович, 1914, с. Миколаївка Лозівського р-ну Харківської обл. Підполковник.

Закінчив сільськогосподарський технікум у с. Писарівщина Диканського р-ну Полтавської обл.

У верес. 1938 призваний до лав ЧА Диканським РВК Полтавської обл. У 1940 закінчив 2-е Саратовське танко-технічне училище.

22.06.1941 – трав. 1945: Півд.-Захід., Сталінград., 3-й Укр. фр., 68 тп 34 тд, пом. ком. танк. роти з техчастини; 3-й Укр. фр., 32 гв. окр. мсбр 57 А, капітан, заст. ком. б-ну з техчастини. 2.07.1941 під час боїв в р-ні м. Броди Львівської обл., перебуваючи у танку, отримав поранення та контузію.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За оборону Сталінграда», «За взяття Відня», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

По війні перебував у складі Центральної групи військ у Румунії. У 1947 закінчив Казанську вищу офіцерську танкотех. школу БТ та МВ. Проходив службу у Ленінградському ВО. 7.07.1955 звільнений у запас. Працював нач. спецчастини Лозівського заводу «Трактородеталь» Харківської обл.

ДОРОШЕНКО Федір Данилович, 1919, с. Свистунівка Сватівського р-ну Луганської обл. Старшина.

Працював токарем на Попаснянському вагоноремонтному заводі Луганської обл.

Призваний до лав ЧА Попаснянським РВК Луганської обл.

Серп. 1941 – листоп. 1944: Півд.-Захід., фр., 173 окр. б-н оперативних військ НКВС; Захід., Ленінград., 2-й Прибалт. фр., 143 полк НКВС, сержант, пом. ком. взв., ком. взв. У берез. 1943 під час боїв отримав поранення.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Москви», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований.

ДОРФМАН Наум Якович, 1911, м. Херсон. Капітан.

Працював слюсарем-електриком у м. Харків.

У трав. 1941 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків. Закінчив КУКС у м. Могильов, Білорусь.

Лип. 1941 – трав. 1945: експлуатац. рота зв'язку 471 окр. б-ну, ком. взв.; Брянський фр., 969 гауб. артп 60 сд, ком. взв. управління полку; 60 сд, заст. ком. бат.; 127 артп 30 артбр 9 артд прориву РГК

57 А, нач. зв'язку полку. Під час боїв був двічі поранений: 13.06.1942 в р-ні м. Бєльов Тульської обл. та 13.08.1943 поблизу с. Червоний Оскіл Ізюмського р-ну Харківської обл.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1953 звільнений у запас. Працював електриком на швейно-галантерейній фабриці у м. Харків.

ДРОЗДОВ Дмитро Тимофійович, 1912, с. Мечетка Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ. Гв. майор.

У 1939 закінчив Тамбовське кавалерійське училище, у 1943 – вищі розвід. курси.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

14.08.1941–1945: Ленінград., Північ.-Західн., Сталінград., Степ., 2-й Укр. фр., гв. майор, нач. розвідки 299 сд 57 А, 84 сд, 62 гв. сд. Брав участь в обороні Ленінграда та Сталінграда, визволенні Белгорода та Харкова, у Корсунь-Шевченківській операції, взятті Будапешта та Відня. Під час боїв у серп. 1941 отримав контузію, у груд. 1941 та квіт. 1945 – поранення.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки (три), медаль «За бойові заслуги».

У 1954 звільнений у запас. Працював тренером з кульової стрільби у Харківському інституті інженерів транспорту.

ДУБОВ Микола Григорович, 1925, м. Куп'янськ Харківської обл.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

Лют. 1943 – трав. 1945: польовий ЕГ № 110, 6 рота 101 гв. сп 35 гв. сд 57 А, рядовий, робітник складу. 23.04.1943 був поранений.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.».

У листоп. 1945 демобілізований. Працював директором ресторану «Оскіл» Куп'янського комбінату харчування, м. Куп'янськ Харківської обл.

ДУБОВИК Володимир Ілліч, 1927, с. Підопригори Лебединського р-ну Сумської обл. Ст. сержант.

Працював у с. Підопригори Лебединського р-ну.

16.11.1944 призваний до лав ЧА Лебединським РВК Сумської обл.

16.11.1944 – трав. 1945: 52 сд 57 А, рядовий, телефоніст.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1955 звільнений у запас. У 1967 закінчив Харківський будівельний технікум. Працював механіком експериментального цеху ДБК № 1, м. Харків.

ДУДНИКОВ Леонід Павлович, 1922, смт Куп'янськ-Вузловий Харківської обл. Гв. лейтенант.

У 1940 закінчив СШ № 36, смт Куп'янськ-Вузловий.

У жовт. 1940 призваний до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

Черв. 1944 – трав. 1945: 173 гв. артп 81 гв. сд 57 А, гв. лейтенант, ком. вогневого взв. 11.02.1945 під час боїв поблизу р. Грон, на тер. Угорщини, отримав тяжке поранення.

Ордени Червоної Зірки (два).

У берез. 1946 демобілізований. Закінчив Харківський юридичний інститут. Працював адвокатом у Харківській обласній колегії адвокатів.

ДУДОЛАД Федір Григорович, 1925, с. Хотімля Вовчанського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл. 17.03.1943.

Берез. 1943 – лип. 1944: 315 сп 19 сд 57 А, рядовий, сапер. 20.09.1943 був поранений, 6.06.1944 – тяжко поранений.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1944 демобілізований через інвалідність. Працював гол. бухгалтером у радгоспі «Хотімлянський» Харківського спецтресту овоче-молочних радгоспів.

ДЯДЧЕНКО Григорій Тихонович, 1915, м. Мерефа Харківського р-ну Харківської обл. Гв. капітан.

У 1932 закінчив ФЗУ у м. Харків. Працював слюсарем з ремонту обладнання на заводі «Світло шахтаря».

У 1932 призваний до лав ЧА. Закінчив полкову школу при 36 кд, курс політруків.

22.06.1941 – трав. 1945: Півд.-Захід. фр., 18 А, заст. ком. ескадрону; 733 сп 136 сд 18 А, ком. взв.; Сталінград. фр., 136 сд 57 А, заст. ком. ескадрону, політрук; Степ. фр., 7 гв. А, ком. розвід. роти; Центр., 2-й, 3-й Білорус. фр., 5 гв. А, 15 гв. сд 57 А, гв. капітан, ком. роти автоматників. 18.07.1941 отримав поранення під час боїв в р-ні м. Єнакієве Донецької обл., у 1943 – поранений та контужений поблизу с. Інгулець Криворізького р-ну Дніпропетровської обл.

Ордени: Червоного Прапора (два), Олександра Невського, медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 звільнений у запас. Працював бригадиром слюсарної бригади заготівельного цеху Харківського буд. управління № 402.

ДЯДЧЕНКО (М'ЯКИШЕВА) Любов Миколаївна, 1920, с. Батурино Томської обл., РФ. Старшина медслужби.

У 1940 закінчила школу медсестер. Працювала медсестрою на шахті ім. Сталіна у м. Прокоп'євськ Кемеровської обл.

22.06.1941 мобілізована на фронт Прокоп'євським МВК Кемеровської обл.

22.06.1941 – трав. 1945: Сталінград., 2-й Укр. фр., 16 медсанбат 15 гв. сд 57 А, старшина медслужби, операційна медсестра.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 демобілізована. Працювала медсестрою у дитячому садку № 52 м. Харків.

ДЯДЮХ Павло Степанович, 1920, смт Білики Кобеляцького р-ну Полтавської обл.

Працював учителем історії у школі с. Устивиця Великобагачанського р-ну Полтавської обл.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Великобагачанським РВК Полтавської обл.

Черв. 1942 – трав. 1945: Сталінград. фр., 35 гв. сд, навідник гармати; 3-й Укр. фр., 73 гв. сд 7 А, 57 А, сержант, нач. спец. радіоустановки.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1948 закінчив історичний факультет Харківського державного університету. 39 років працював учителем історії, з них 30 обіймав посаду директора Роганської СШ № 1 Харківського р-ну Харківської обл.

ДЯЧЕНКО Сергій Миколайович, 1915, с. Гетьманівка Шевченківського р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

У 1933 закінчив школу ФЗУ при ХЕМЗі. Працював бригадиром, складальником на заводі «Світло шахтаря», м. Харків. У 1937 призваний до лав ЧА Харківським ОВК.

Учасник походу у Західну Україну у 1939.

22.06.1941–1945: 34 тд, 5 окр. гв. мсбр (32 гв. окр. мсбр) 57 А, гв. ст. сержант, зав. тех. складу.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Белграда», болгарська за визволення Болгарії. Трудові нагороди: медалі «За доблесну працю», «Ветеран праці».

У лип. 1970 звільнений у запас. Працював механіком холодильного обладнання магазину № 2 роздрібного об'єднання «Універсам», м. Харків.

ДЯЧКОВ Борис Іванович, 1924, с. Новоспаське Нововасилівського (нині Приазовського) р-ну Запорізької обл. Кандидат технічних наук.

Працював верстатником на заводі у м. Донецьк.

У верес. 1943 призваний до лав ЧА Нововасилівським (кол.) РВК Запорізької обл.

Верес. 1943 – трав. 1945: 417 сд, стрілець; 13 гв. мбр 4 гв. мк 57 А, рядовий, мінометник. У листоп. 1943 під час боїв на Дніпровському плацдармі отримав контузію та поранення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 демобілізований. У 1956 закінчив Харківський авіаційний інститут. Працював зав. сектору у ВНДІ «Гідропривід».

Е

ЕЙЧИС Євгенія Давидівна, 1919, м. Черкаси. Капітан медслужби, ординатор терапевтичного відділення 49 військ. госпіталю 57 А Південної групи військ. Інвалід ВВВ.

У 1942 закінчила Харківський мед-інститут у м. Оренбург. Працювала лікарем – клінічним ординатором кафедри хірургії Харківського медінституту.

18.03.1943 призвана до лав ЧА Кіровським РВК м. Оренбург, РФ.

Трав.1943 – лип. 1944: Півд.-Захід., 2-й, 3-й Укр., фр., ХППГ № 5254, лікар-хірург. Лип. 1944–трав. 1945: 3-й Укр. фр., ХППГ № 5256 57 А, ст. ординатор хірургічного відділення. У листоп. 1944 отримала осколкове поранення.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

20.06.1946 демобілізована. Серп. 1946 – груд. 1948: 1-й медінститут, кафедра госпітальної хірургії, клінічний ординатор. Із трав. 1949: з-д МТМ, поліклініка, м. Харків, з-д № 75, п/с № 61, лікар-хірург.

Померла 4.08.2010 у м. Харків.

Є

ЄГУНОВА Тетяна Павлівна, 1924, с. Хатнє Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Призвана Куп'янським РВК Харківської обл.

41 гв. сд 57 А, рядовий, телефоністка.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», ювілейні.

4.06.1945 звільнена у запас. Працювала телефоністкою у відділенні зв'язку м. Люботин Харківської обл.

ЄРЕМЕНКО Євдокія Семенівна, 1922, с. Петрівське Балаклійського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Працювала секретарем Петрівського райфінвідділу. У 1941 евакуйована до Саратовської обл.

До лав ЧА призвана Ртищевським РВК Саратовської обл.

23.03.1942–14.11.1943: 3-й Укр. фр., 1 гв. А, штаб управління командуючого бронетанкових і мех. військ, писар, друкарка. 15.05.1944–1945: 3-й Укр. фр., Управління тилу, відділ комендатури 57 А, 200 зсп, писар, зав. діловодства.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

23.03.1947 звільнена у запас. У 1949 закінчила 10 класів школи робітничої молоді у с. Петрівське. Працювала інспектором відділу кадрів у тресті їдалень Московського р-ну м. Харків.

ЄРМОЛА Марія Яківна, 1922, с. Чернещина Борівського р-ну Харківської обл. Гв. рядовий.

Призвана до лав ЧА Борівським РВК Харківської обл.

4.07.1943–22.02.1945: Степ., Воронез., 3-й Укр. фр., 73 гв. сд 57 А, гв. рядовий, санітарка.

Медалі «За бойові заслуги» (дві).

22.02.1945 звільнена у запас. Працювала дояркою у колгоспі «Новий шлях»,

с. Чернещина Борівського р-ну Харківської обл.

Ж

ЖАРИКОВ Микола Іванович, 1915, с. Стригуни Борисовського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Майор.

Освіта середня спеціальна. До війни працював електриком у м. Харків. Закінчив військ. інтендантське училище.

Призваний до лав ЧА Харківським МВК.

1941–9.05.1945: 299 сд 57 А, майор, заст. ком. полку. У 1942 був поранений і контужений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги».

У 1953 звільнений у запас. Обіймав посаду директора Харківського навчально-спортивного центру «Зеніт».

ЖАРКОВ Павло Олексійович, 1918, м. Томськ, РФ. Старшина.

Закінчив 7 класів, м. Томськ. Працював електриком на Томській електростанції.

У 1939 призваний до лав ЧА Томським МВК.

Верес. 1941–1942: 47 гірськострілецька див., 38 А; Степ. фр., 6 А, пом. ком. взв. кінної розвідки, ст. сержант. У 1942 був поранений на тер. с. Липці Харківського р-ну Харківської обл., лікувався у шпиталі м. Новий Оскол Бєлгородської обл. 1943: 845 сп 303 сд 57 А, розвідник, старшина.

Орден Червоного Прапора, медаль «За відвагу».

У груд. 1945 звільнений у запас із шпиталю м. Кіровськ, РФ. Працював робітником на заводі транспортного машинобудування ім. Малишева, цех № 550.

ЖЕЛУДКОВ Сергій Іванович, 1919, Грязинський р-н Липецької обл., РФ. Старшина.

До війни закінчив 4 класи. Вагонний майстер вагонного депо у м. Грязі Липецької обл.

Призваний 20.10.1939 Грязинським РВК Липецької обл.

1941 – верес. 1942: 328 окр. артп, старшина, ком. гармати. Верес. 1942 – груд. 1943: 233 арм. зсп 57 А, старшина. Груд. 1943–1945: 214 гв. сп 73 гв. сд 57 А, старшина, ком. взв. У 1942 був поранений у р-ні м. Новошахтинськ Ростовської обл., у жовт. 1944 – у м. Белград, Югославія.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

13.12.1945 звільнений у запас. Ст. Лозова, Харківська обл., чоботар.

ЖИТНИК Сергій Пилипович, 1924, с. Михайловка Совєтського р-ну Курської обл., РФ. Ст. лейтенант.

У черв. 1942 після закінчення 15-ї Харківської артспецшколи у м. Лєніногорськ Східноказахстанської обл. вступив до Рязанського артучилища.

Лип. – верес. 1943: Степ. фр., 838 окр. розвід. артд-н 7 гв. А, лейтенант, ком. взв. Жовт. 1943 – січ. 1944: слухач курсів ком. батарей при Вищій офіцерській артшколі ЧА, м. Семенов Нижньогородської обл. Лют. – трав. 1944: у резерві 3-го Укр. фр., м. Дніпропетровськ. Трав. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 160 окр. арм. артбр 57 А, лейтенант, ком. взв.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У жовт. 1946 звільнений у запас. У 1952 закінчив Харківський зоотехнічний інститут. Працював гол. зоотехніком управління сільського господарства Харківського райвиконкому.

ЖИТОМІР Берта Йосипівна, 1910, м. Охтирка Сумської обл. Капітан медслужби.

У 1940 закінчила Харківський медінститут. Працювала лікарем.

13.10.1941 добровільно вступила до лав ЧА. Жовт. 1941–1945: 17 окр. медсанбат 14 гв. сд 57 А, лікар-ординатор.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1946 звільнена у запас. 1946–1973: працювала у санаторії «Березівські мінводи», Дергачівський р-н Харківської обл.

ЖУКОВ Микола Пантелійович, 1925, ст-ця Октябрська Криловського р-ну Краснодарського краю, РФ. Лейтенант, ком. взв. окр. розвід. роти.

Закінчив 10 класів.

Призваний польовим військкоматом Волгоградської обл.

7.02.1943–12.07.1945: 61 окр. розвід. рота 173 гв. сп 52 гв. сд 57 А, ст. сержант, розвідник, пом. ком. взв. Отримав поранення у 1942 у р-ні м. Нікополь Дніпропетровської обл., у жовт. 1943 – в р-ні м. Верхньодніпровськ Дніпропетровської обл., 4.07.1944 був контужений і поранений на Сандомирському плацдармі, Польща.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки (два), Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Праги», ювілейні.

27.11.1950 звільнений у запас. Закінчив будівельний технікум у м. Іланський Красноярського краю. Працював машиністом компресорних установок у м. Лозова Харківської обл.

ЖУКОВА Марія Опанасівна, 1923, с. Надеждине Близнюківського р-ну Харківської обл. Старшина медслужби.

Закінчила 7 класів. Освіта середня медична. Працювала акушеркою у лікарні с. Уплатне Близнюківського р-ну.

Призвана в лют. 1942 Близнюківським РВК Харківської обл.

Лют. 1942 – 8.08.1945: інфекційний госпіталь № 4290, старшина медслужби, санінструктор. 24.10.1942 була поранена.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

8.08.1945 звільнена у запас. Працювала акушеркою Центральної райлікарні м. Лозова Харківської обл.

ЖУРАВЕЛЬ Василь Васильович, 1922, с. Колісниківка Кобеляцького р-ну Полтавської обл. Гв. підполковник, в. о. нач. штабу ракетного полку.

Закінчив 4 класи початкової школи у с. Золотарівка Кобеляцького р-ну. 21.06.1941 закінчив СШ № 1 ім. Короленка у м. Лозова Харківської обл.

9.08.1941 призваний до лав ЧА Лозівським РВК Харківської обл. 9.08.1941–11.05.1942: 1-е Томське артучилище, м. Томськ, курсант.

21.06.1942–9.05.1945: Калінінський, Воронез., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 100 артп 93-ї стрілецької Миргородської Червонопрап. ордена Суворова II ст. див., 57 А, ком. вогневого взв., ком. взв. управління батареї, ком. батареї, нач. штабу артд-ну, мол. лейтенант, лейтенант, ст. лейтенант. Брав участь у визволенні Калінінської, Великолуцької, Смоленської, Курської областей, України, Молдови, Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщини, Австрії. Учасник операцій: на Курській дузі, Корсунь-Шевченківської, Ясько-Кишинівської, Белгородської, Будапештсько-Балатонської. Форсував річки: Ворскла, Дніпро, Інгулець, Південний Буг, Дністер, Дунай. Був поранений в руку на Калінінському фр., контужений поблизу м. Чачак, Сербія.

Із спогадів командира 100 артп майора Григор'ева В. Н.: «У боях 26.01.1945 ворог розпочав наступ на с. Пазманд у р-ні оз. Веленце (на південний захід від Будапешта), німецькі танки і піхота, незважаючи на втрати, йшли вперед. Група фашистських автоматників просочилася в район наших бойових частин і підійшла до штабу 2-го д-ну. Помітивши це, нач. штабу д-ну лейтенант Журавель з групою бійців зайняв оборону і відкрив вогонь. Особисто лейтенант Журавель знищив сімох фашистів. Не

витримавши натиску, ворог відступив. Тільки за три дні боїв д-н знищив до 120 солдатів і офіцерів, 5 танків, 7 станкових і 5 ручних кулеметів, спалено 4 автомашини...».

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За взяття Будапешта», «За визволення Белграда», «За бойові заслуги», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав дев'ять подяк від Верховного Головнокомандувача. За вислугу років: орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги», знак «Майстер артилерійського вогню».

5.07.1946–20.03.1947: 879 мінп 20 гв. мех. див., Південна група військ, Румунія, нач. розвідки д-ну, ст. лейтенант. 20.03.1947–16.08.1951: 524 мінп 2 гв. мех. див. (2-й гв. мк), Південна група військ, Румунія, ком. арт. бат., нач. розвідки полку, гв. капітан. 16.08.1951–15.10.1959: 50 гв. важка гауб. артбр, 4 гв. арт. д-н, м. Буйнакськ, Дагестан, комбат, нач. штабу д-ну, гв. майор.

У 1956 закінчив екстерном Тбіліське гірсько-артилерійське училище ім. 26 Бакинських комісарів, м. Тбілісі, Грузія.

3.11.1962 звільнений у запас. У 1968 закінчив вечірнє відділення Саратовського державного університету ім. Чернишевського, фізичний факультет, за спеціальністю радіофізика та електроніка. Працював інженером у НДІ механіки і фізики при Саратовському державному університеті. До 1978 – зав. наукової лабораторії, пом. декана фізичного факультету. Із 1979 – пом. декана механіко-математичного факультету Харківського державного університету.

Помер 19.09.2005 у м. Харків.

ЖУРАВЕЛЬ Петро Федорович, 1922, с. Катеринівка Лозівського р-ну Харківської обл. Майор.

У 1941 закінчив Панютинську СШ № 1, у 1942 – Томське артучилище № 2.

Призваний 9.08.1941 Лозівським РВК Харківської обл.

25.06.1942–29.11.1943: Калінінський, Воронез. фр., штабна бат. 93 сд, мол. лейтенант, лейтенант, ком. взв. розвідки. 29.11.1943–1.07.1944: Степ. фр., 100 артп 93 сд 57 А, ст. лейтенант, пом. нач. штабу. 1.07.1944–9.05.1945: 3-й Укр. фр., 100 артп 93 сд 57 А, ст. лейтенант, нач. розвідки див. У січ. 1945 був контужений у р-ні м. Будапешт, Угорщина.

Ордени: Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований 13.05.1947. СПТУ № 6 смт Панютине Лозівського р-ну, заст. директора з навчально-виховної роботи.

ЖУРАВЛЬОВ Семен Петрович, 1923, с. Дудківка Зміївського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

У черв. 1941 закінчив 10 класів.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл.

Лип. 1941 – груд. 1941: Півд.-Захід. фр., загін особливого призначення з курсантів (Харківське артучилище), ст. сержант, ком. відділення розвідки. Із січ. 1942: Півд.-Захід. фр., 214 артп 38 сд; Сталінград. фр., 153 гв. артп 73 гв. сд 57 А; Воронез. фр., Курська дуга, ст. сержант, ком. відділення розвідки бат., артд-ну. 27.07.1943 отримав поранення під час боїв на Курській дузі, поблизу с. Бєловське Бєлгородського р-ну Бєлгородської обл. 11.03.1944 після одужання знятий з воїнського обліку в званні ст. сержанта.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941– 1945 рр.», ювілейні.

У 1957 закінчив Харківський державний бібліотечний інститут. Працював зав. відділу культури, секретарем райвиконкому, головою виконкому Балаклійської районної ради народних депутатів.

З

ЗАБАВА Іван Остапович, 1924, с. Закутнівка Первомайського р-ну Харківської обл. Гв. єфрейтор. Інвалід ВВВ.

Освіта 7 класів.

Призваний 21.09.1941 Первомайським РВК Харківської обл.

Верес. 1941 – жовт. 1943: 165 зсп 15 гв. сд 57 А, гв. єфрейтор, телефоніст. Учасник Сталінградської битви, боїв на Курській дузі, форсування р. Дніпро, під час якого 1.10.1943 отримав тяжке осколкове поранення. Лікувався в ЕГ № 2737, ст. Башмаково, Пензенська обл.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований у 1944 через інвалідність. Орільський цукровий завод, Біляївський бурякопункт (сел. Біляївка Первомайського р-ну), бригадир тракторної бригади.

ЗАГАЄВСЬКИЙ Михайло Васильович, 1920, с. Воронково Рибницького р-ну, Молдова. Полковник-інженер.

У 1940, після закінчення 10 класів Воронезької СШ, Рибницький РВК направив на навчання до 2-го Вольського військ. авіатехучилища.

22.06.1941–20.10.1941: Півд. фр., 55 винищ. ап (із 1943 – 16 гв. винищ. ап), сержант техслужби, авіамеханік. 20.10.1941–20.11.1942: Закавказ. фр., 246 винищ. ап 5 ПА, сержант техслужби, авіамеханік. 1.01.1944–10.05.1945: 1-й Білорус. фр., 1 ае 362 важкобомбард. ап ДД 45 важкобомбард. ад ДД 57 А, технік-лейтенант, авіатехнік, ад'ютант. 15.07.1942 був поранений під час штурму аеродрому.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «Ветеран праці», «За бездоганну службу» I ст.

У 1952 закінчив Ленінградську Червонопрапорну військ.-повітряну інженерну академію ім. Можайського. У 1973 звільнений у запас. Працював ст. інженером відділу Харківського дослідного КБ автоматики.

ЗАДНІПРОВСЬКА Галина Трохимівна, 1924, с. Дубівка Дергачівського р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

Навчалась у медичному училищі.

Призвана у 1943. 299 сд 57 А, медсанбат, єфрейтор, реєстратор.

Медалі «За бойові заслуги» (дві).

Ст. Харків-Пасажирський, касир.

ЗАЙЦЕВ Павло Іванович, 1925, м. Харків. Мол. лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1942 призваний до лав ЧА.

Серп. 1942–1944: Сталінград. фр., 169 сд 57 А, рядовий, стрілець. 1944–1945: 1-й Білорус. фр., 307 артп 3 А, мол. лейтенант, ком. взв. розвідки. 15.08.1944 був поранений на тер. Білорусі.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1946 звільнений у запас. Закінчив Харківський інженерно-будівельний інститут. Працював зав. кафедри металевих і дерев'яних конструкцій.

ЗАКУРДАЄВ Іван Іванович, 1913, с. Лісне Конобєєво Шацького р-ну Рязанської обл., РФ. Підполковник.

Закінчив технікум зв'язку. Працював нач. радіоцентру, сел. Литвиновка Бєлокалитвинського р-ну Ростовської обл.

29.06.1941 призваний до лав ЧА Литвиновським (кол.) РВК Ростовської обл.

30.06.1941–1.12.1941: Півд.-Захід. фр., 12 окр. бат. зв'язку, військтехнік II рангу, радіотехнік. 1.12.1941–трав. 1943: Півд.-Захід., Сталінград., Північ.-Захід. фр., 57 (6 окр. майстерня зв'язку) 57, 68 А, нач. пересувної майстерні зв'язку. Черв. 1943–січ. 1946: Захід., 3-й Білорус.,

1-й Далекосхід. фр., 6 окр. майстерня зв'язку 5 А, технік-лейтенант, ст. технік-лейтенант, нач. базової майстерні зв'язку.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

1946–1947: працював на заводі транспортного машинобудування ім. Малишева. 1948–1954: Управління пожежної охорони МВС у Харківській обл., нач. відділу зв'язку. У 1954 закінчив вечірнє відділення ХПІ за спеціальністю радіотехнік. У 1974 звільнений у запас.

Помер 10.03.1998.

ЗАЛКІН Володимир Сергійович, 1922, с. Лугове (кол.) Старицького р-ну Тверської обл., РФ. Підполковник.

До лав ЧА призваний Старицьким РВК Тверської обл.

Закінчив Челябінське автомобільне училище.

Лют. 1943–9.05.1945: 89 гв. артп 41 гв. сд 57 А, лейтенант, ком. взв. розвідки. Був двічі поранений: під Харковом і у р-ні оз. Балатон, Угорщина.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У серп. 1947 звільнений у запас у званні гв. лейтенанта. У 1952 вдруге призваний до лав Рад. А. У 1974 звільнений у запас у званні підполковника. Працював інженером з обладнання на Харківському заводі «Червоний прапор».

ЗАМАРІН Михайло Григорович, 1918, м. Первомайськ Миколаївської обл. Гв. підполковник. Інвалід ВВВ.

Освіта вища військова.

22.06.1941 – січ. 1943: Півд.-Захід., Сталінград. фр., 160 окр. артд 169 сд 57 А, ст. лейтенант, комбат, капітан, нач. 1-го відділ. штабу див. Верес. 1943–груд. 1943: Калінінський фр., 93 ск, майор, заст. нач. оперативного відділу штабу корпусу. Груд. 1943–верес. 1944: 2-й Прибалт. фр., 343 сп 119 гв. сд, нач. штабу; 254 гв. сп, ком., гв. підполковник. Був тричі поранений: у січ. 1942, у черв. 1942, тяжко поранений у верес. 1944.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Червоного Прапора, медалі.

У серп. 1945 звільнений у запас. Працював нач. відділу у 1-й міській лікарні, м. Харків.

ЗАПАРА Федір Тимофійович, 1923, м. Харків. Старшина. Інвалід ВВВ.

Закінчив 7 класів.

Призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

20.08.1943–черв. 1945: 2-й Укр. фр., 238 гв. сп 81 гв. сд 57 А, старшина, сапер, пом. ком. взв.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Черв. 1945–1947: 1 стрілецька рота 1 сб 238 гв. сп, ком. кулемет. обслуги, ком. госп. відділ. У 1947 демобілізований. Працював слюсарем на Харківському авіазаводі.

ЗАПОЛЬСЬКА Євдокія Федорівна, 1923, смт Золочів Харківської обл. Капітан.

Студентка Харківського медінституту.

У 1943 призвана до лав ЧА Дергачівським РВК Харківської обл.

Лип. 1943 – серп. 1945: 3-й Укр. фр., арм. ППГ № 4471 57 А, сержант, медсестра.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу», ювілейні.

Звільнена у запас у лип. 1945. У 1949 закінчила Харківський медінститут. Працювала дільничним лікарем у Дергачівській поліклініці.

ЗАПОЛЬСЬКИЙ Олександр Якович, 1918, м. Кемерово, РФ. Капітан.

Призваний у 1936 Маріїнським РВК Кемеровської обл.

1936–1939: автобронетанкове училище, м. Сизрань Самарської обл.

Жовт. 1941 – трав. 1942: 59 окр. атб РГК, сержант, заст. політрука. Черв. 1942–1943:

Захід., Півд.-Захід., 3-й Укр. фр., 10 окр. атп, Московський ВО, мол. лейтенант, комсорг полку. Лип. 1943 – листоп. 1943: мол. лейтенант, курсант. Листоп. 1943 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 1008 винищ.-протитанк. полк, мол. лейтенант, комсорг полку; політвідділ спец. частин 57 А, капітан, пом. нач. політвідділу.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Звільнений у запас у трав. 1947. У 1949 закінчив Харківський юридичний інститут.

ЗАПОРОЖЕЦЬ Ніна Андріївна, 1924, с. Піски-Радьківські Борівського р-ну Харківської обл. Гв. рядовий.

У 1940 закінчила 8 класів у с. Піски-Радьківські.

25.07.1943 призвана до лав ЧА Борівським РВК Харківської обл.

25.08.1943–25.10.1944: Воронез., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., протиепідемзагін 73 гв. сд 57 А, окр. авторота підвозу, гв. рядовий, санітарка. 25.10.1944–1.08.1945: санітарний пароплав «Цар Борис», ЕГ № 1419, санітарка.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

27.11.1945 демобілізована. Працювала оператором у Харківській тепломережі.

ЗАПОРОЖЕЦЬ Парасковія Олексіївна, 1923, с. Уразово Валуйського р-ну Белгородської обл. Гв. рядовий.

Закінчила 7 класів. Освіта спеціальна – рахівниця.

6.09.1943 призвана до лав ЧА у м. Харків.

6.09.1943–9.05.1945: 44 гв. сп 15 гв. сд 57 А, писар.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1945 демобілізована.

ЗАСЛАВСЬКИЙ Григорій Абрамович, 1922, м. Харків.

Освіта середня. Закінчив військ. училище.

23.06.1941 призваний до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

Лют. 1942–1945: Північ.-Захід. фр., 16 артд прориву РГК, гв. ст. лейтенант, зав. діловодства; Степ., 2-й Укр. фр., 958 сп 299 сд 57 А, гв. ст. лейтенант, пом. нач. штабу полку. У 1944 був контужений.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За визволення Белграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1947 звільнений у запас. Працював нач. відділу у в/ч 31616, м. Харків.

ЗАЧКЕВИЧ Чеслав Олександрович, 1922, м. Харків. Сержант надстрокової служби.

Освіта неповна технічна.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА у Краснодарському кр.

Листоп. 1941–9.05.1945: 30 сд, стрілець; 19 сд 57 А, стрілець. Був двічі поранений: у листоп. 1941, у січ. 1943 в р-ні м. Краснодар.

Медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1950 звільнений у запас. Працював на Харківському заводі «Червоний Жовтень» електрообмотником у ремонтному цеху.

ЗЕНКОВ Михайло Михайлович, 1922, м. Кустанай, Казахстан. Підполковник. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

22.06.1941–9.05.1945: 160 окр. винищ. протитанк. д-н 169 сд 57 А, заст. ком. д-ну. Учасник оборони Сталінграда, визволення Білорусі, Польщі. Був двічі поранений.

Ордени: Олександра Невського, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (три), 19 медалей.

У 1946 звільнений у запас. Освіта вища. Працював у Харківському інженерно-будівельному інституті.

ЗИПАЛОВ Олексій Омелянович, 1923, с. Жовтневе Вовчанського р-ну Харківської обл. Ветінструктор.

Студент Верхньописарівського ветеринарного технікуму.

27.08.1941 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Листоп. 1941 – берез. 1943: 47 артд 30 кд, старшина, ветінструктор; рота ПТР 315 сп 19 сд 57 А, сержант, санінструктор. Був поранений у верес. і груд. 1943.

Демобілізований у квіт. 1944. У 1951 закінчив Харківський зооветеринарний інститут. Працював у колгоспі «Україна», с. Рубіжне Вовчанського р-ну.

ЗЛАЦЬКИЙ Петро Іванович, 1923, с. Новомихайлівка Маловисківського р-ну Кіровоградської обл. Майор.

Закінчив Чигиринський фінансово-економічний технікум, Черкаська обл., Кіровоградське військ. училище (екстерном).

7.03.1944 призваний до лав ЧА Маловисківським РВК Кіровоградської обл.

5.05.1944–жовт.1944: 38 гв. сп 14 гв. сд, сержант, заст. ком. відділення роти автоматників. Жовт. 1944–берез. 1945: відділ Смерш 14 гв. сд 57 А, заст. ком. відділ. Берез. 1945–трав. 1945: відділ Смерш 34 гв. ск 57 А, сержант, ком. відділ. взв. охорони. 3.03.1945 був поранений.

Медалі: «За визволення Праги», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: «За бездоганну службу» I–III ст., ювілейні.

У лют. 1973 звільнений у запас. Працював пом. начальника у Червонозаводському РВК м. Харків.

ЗОЗУЛЯ Іван Дмитрович, 1924, м. Вовчанськ Харківської обл. Сержант.

1938–1941: технікум механіків при заводі «Арсенал», м. Київ.

Призваний добровільно 20.01.1941 до 161 сд. Із 20.01.1941 – курсант школи мол. командирів.

26.02.1942 – листоп. 1943: 569 сп 161 сд; 549 сп 303 сд 57 А; 1353 окр. кабельно-шестова рота 57 А, сержант, ком. відділення. 26.02.1942 отримав легке поранення, у верес. 1943 в р-ні м. Верхньодніпровськ Дніпропетровської обл. був поранений в ноги.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений із лав Рад. А 25.11.1946. Вовчанський Міжколгоспбуд, будівельник.

ЗОЗУЛЯ Микола Якович, 1925, смт Безлюдівка Харківського р-ну Харківської обл. Мол. сержант.

До війни закінчив 5 класів.

Призваний 23.02.1943 Харківським РВК Харківської обл.

23.02.1943–9.08.1943: 845 сп 303 сд 57 А, рядовий, кулеметник. 9.08.1943 був тяжко поранений у смт Рогань Харківського р-ну.

Медалі «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений із лав Рад. А 23.02.1948 через хворобу. Працював стропальником у «Харківводбуд».

ЗОЗУЛЯ Павло Григорович, 1910, смт Безлюдівка Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

ХТЗ, пічник.

Призваний Харківським РВК Харківської обл.

Серп. 1943–23.09.1943: 104 гв. сп 36 гв. сд 57 А, рядовий, стрілець. Був поранений у р-ні н.п. Петриківка на підступах до р. Дніпро.

Медалі «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений із лав ЧА 8.08.1944 через поранення. Працював санітаром у Харківському обл. психоневрологічному диспансері.

ЗОЗУЛЯ Федір Григорович, 1909, смт Безлюдівка Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

До війни закінчив 4 класи.

Призваний у берез. 1943 Харківським РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – черв. 1944: 1-й Укр. фр., 104 гв. сп 36 гв. сд 57 А, рядовий, стрілець. 6.10.1943 був поранений поблизу м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1944 звільнений з лав ЧА через інвалідність. Харківський шлакоблочний завод, охоронець.

ЗОЛОТУХІН Анатолій Іванович, 1924, с. Олексіївка Харківської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

До лав ЧА призваний Жовтневим РВК м. Харків.

1943: 1292 сп 113 сд 57 А, рядовий. 1943–1945: 2-й Укр. фр., 1 ВДГД, 20 автобригада, рядовий. Був поранений: у 1943 (двічі), у 1944 на р. Дністер. Учасник війни з Японією.

Орден Червоної Зірки, медалі.

У 1946 демобілізований. Закінчив ХПІ. Працював у ХІРЕ.

ЗОЛОТУХІН Іван Петрович, 1920, с. Берестовенька Красноградського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Освіта середня.

Призваний у жовт. 1940 Красноградським РВК Харківської обл.

22.07.1941–1945: 16 окр. б-н зв'язку 14 гв. сд 57 А, ст. сержант, ком. відділ. зв'язку.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений із лав Рад. А 5.02.1946. Працював нач. вокзалу залізн. ст. Красноград, Харківська обл.

ЗУБКО Микола Миколайович, 1917, с. Пришиб Балаклійського р-ну Харківської обл. Сержант. Інвалід ВВВ.

До війни закінчив 4 класи.

10.10.1939 призваний до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

1941–1945: 1-й, 2-й, 3-й Укр. фр., 15 гв. сд 57 А, сержант, навідник 45-мм гармати. У верес. 1944 був контужений, 17.02.1945 – тяжко поранений.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений з лав Рад. А 27.12.1955.

І

ІВАНОВ Іван Михайлович, 1910, м. Сретенськ Читинської обл., РФ. Рядовий.

У 1931 закінчив індустріальну профтехшколу. Працював учителем фізвиховання і військкерівником у СШ, м. Чита.

Призваний до лав ЧА 30.03.1942 Читинським РВК.

Берез. 1942–1944: Захід. фр., 47 гв. сд 4 ск, рядовий, хімінструктор, навідник 120-мм, 122-мм гармат, радист. У груд. 1942 був поранений і контужений. Січ. 1944–жовт. 1945: 3-й, 4-й Укр. фр., 524 мінп 2 гв. мк 57 А, рядовий, хімінструктор, парторг батареї.

Орден Слави ІІІ ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав 13 подяк від Верховного Головнокомандувача.

Демобілізований 7.10.1945. Листоп. 1945–1970: працював викладачем фізвиховання, труд. виховання, військкерівником у СШ № 136 і № 6 м. Харків.

ІВАНОВ Олексій Трохимович, 1925, м. Рибниця, Молдова. Лейтенант.

Призваний 19.04.1944 Рибницьким РВК, Молдова.

Квіт. 1944–1945: 2-й Укр. фр., 114 окр. вптап 57 А, 222 сп 72 сд, лейтенант, телефоніст, пом. ком. взв. Отримав поранення 20.02.1945 на р. Грон.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни І ст., медалі: «За відвагу», «За пере-

могу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени «Знак Пошани», Трудового Червоного Прапора (три).

Закінчив Московський технологічний інститут м'ясної і молочної промисловості. Звільнений у запас у берез. 1950. Харківський м'ясокомбінат, директор.

ІЗОТОВА Катерина Костянтинівна, 1914, с. Соколове Зміївського р-ну Харківської обл. Рядовий.

До війни закінчила три класи. Колгоспниця, с. Тимченки Зміївського р-ну Харківської обл.

Призвана добровільно у 1943.

9.10.1943–6.10.1945: Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 583 медсанбат 73 гв. сд 57 А, рядовий, санітарка. У 1944 була контужена.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» .

Харківська фабрика «Динамо», снувальниця.

К

КАГАН Михайло Зіновійович, 1920, м. Харків. Майор.

У 1939 закінчив індустр. робітфак, м. Харків. Харківський завод № 75, конструктор. У 1941 закінчив Харківське військ. училище зв'язку.

22.06.1941–11.06.1942: 44 тд 13 окр. тбр 57 А, ст. лейтенант, нач. зв'язку б-ну. 11.06.1942 був тяжко поранений у р-ні м. Куп'янськ Харківської обл. Черв. 1943 – жовт. 1945: 60 окр. ордена Червоної Зірки б-н зв'язку 49 ск, капітан, ком. роти; майор, заст. ком. б-ну, ком. б-ну.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги», ювілейні.

Звільнений у запас у серп. 1946. ВТО «Промзв'язокавтоматика», гол. економіст.

КАЙНЕР Леонід Макарович, 1922, с. Іваньки Маньківського р-ну Черкаської обл. Старшина.

Працював на Іваньківському цукровому заводі.

Призваний у черв. 1941 Маньківським РВК Черкаської обл.

1941–1945: 75 артп, 816 сп, 509 сп, 59 сд, 509 сп 236 сд 57 А, старшина. Отримав поранення: 20.05.1942 в Криму та під час Яссько-Кишинівської операції.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За взяття Будапешта», «За визволення Белграда», ювілейні.

Демобілізований у листоп. 1945. Заст. директора заводу «Прогрес».

КАЛМИКОВА Олександра Тихонівна, 1910, с. Олександрівка Луганської обл. Старшина медслужби.

Освіта середня медична.

Призвана до лав ЧА Рубіжанським РВК Луганської обл.

320 медсанбат, 28, 871 арм. польові госпіталі, ЕГ № 5348, 3932, 3997, 38 сд, медсестра і хірургічна сестра, старшина.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізована 25.09.1945.

Померла.

КАЛЮЖНИЙ Олександр Борисович, 1924, м. Харків. Ст. лейтенант.

У 1942 закінчив 14-у Харківську артспецшколу, м. Актюбінськ, Казахстан. Був направлений до 1-го Ленінградського артучилища, м. Енгельс Саратовської обл. 5.03.1943 присвоєно звання лейтенанта. Направлений на Воронезький фр.

Берез. 1943 – верес. 1943: 1850 вптап 32 вптабр, лейтенант, ком. вогневого взв. У жовт. 1943 поранений на Дніпровському плацдармі, р-н с. Балико-Щучинка Київської обл. Січ. 1944–квіт. 1945: 1-й, 2-й Укр. фр., 74 сд 57, 6 А, ком. вогневого взв.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», ювілейні.

Звільнений у запас у квіт. 1948. У 1955 закінчив Харківський інж.-буд. інститут. Державний проектний інститут «Харківський сантехпроект», заст. нач. відділу.

КАМЕНЄВ Іван Григорович, 1914, ст-ця Кумилженська Подтєлковського р-ну Волгоградської обл., РФ. Рядовий.

Закінчив 7 класів у 1940 і школу майстрів, м. Челябінськ. Майстер із складання тракторів Т-34 на Челябінському тракторному заводі.

У 1943 призваний до лав ЧА Тракторозаводським РВК м. Челябінськ.

15.10.1943–9.05.1945: 51 гв. мінп «катюш», рядовий, розвідник.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований 7.10.1945. 1946–1983: завод ім. Малишева, майстер.

КАНДАУРОВ Валентин Дмитрович, 1923, с. Кадниково Мамонтовського р-ну Алтайського краю, РФ. Ст. сержант.

Студент авіац. технікуму, м. Новосибірськ.

У 1942 добровільно вступив до Сибірської див.

Верес. 1942 – берез. 1943: Сибірська добровольча див., 556 сп 169 сд 57 А, рядовий, розвідник, мінометник. У листоп. 1942 був поранений.

Медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

Демобілізований у 1947. Завод «Серп і Молот», нач. ділянки.

КАНДУБІН Микола Іванович, 1925, с. П'ятницьке Печенізького р-ну Харківської обл.

23.03.1943 добровільно став до лав ЧА.

Лип. 1943 – серп. 1943: 849 сп 303 сд 57 А, сержант, навідник міномету, розвідник, ком. відділення. Під час боїв був тяжко поранений.

У листоп. 1943 комісований через поранення. Працював лісничим Вовчанського лісгоспу Харківської обл.

КАПИНОС Петро Якович, 1924, смт Верхній Салтів Вовчанського р-ну Харківської обл.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Листоп. 1941 – серп. 1943: 87 сп 28 А, стрілець; 303 сд 57 А, розвідник. 17.05.1942 отримав поранення під час боїв в р-ні с. Шестакове Вовчанського р-ну Харківської обл., 18.08.1943 був контужений та поранений поблизу м. Зміїв Харківської обл.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1944 звільнений у запас через інвалідність. Закінчив фінансово-економічний технікум.

КАРДАШОВ Василь Михайлович, 1919, с. Волохів Яр Чугуївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Закінчив 10 класів. Працював шофером.

19.07.1939 призваний до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл. У січ. 1942 закінчив Чкаловське училище зенітної артилерії.

1.01.1942 – січ. 1945: 219 сд, ком. відділення; 52 сд 57 А, сержант, ком. відділення. 28.01.1945 отримав поранення під час боїв в р-ні міст Секешфегервар та Будапешт, Угорщина. До трав. 1945 перебував на лікуванні у госпіталі.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

2.06.1946 звільнений у запас. Працював шофером у радгоспі «Восток» Чугуївського р-ну Харківської обл.

КАРЕВ Василь Андрійович, 1903, с. Макалово (кол.) Чамзинського р-ну, Мордовія, РФ. Полковник ветслужби, нач. окружної ветлабораторії № 158, Київський ВО.

2.12.1941–15.11.1944: Півд. фр., 341 сд 57 А, нач. дивізійного ветлазарету; Закавказ., Північ.-Кавказ. фр., Приморська А, нач. 3-го відділення фронтової ветлабораторії № 425; Карел. фр., група Далекосхід. військ Забайкало-

Амурського ВО, нач. фронтової ветлабораторії № 44.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени Червоної Зірки, Червоного Прапора, медаль «За бойові заслуги».

18.02.1955 звільнений у запас. Працював ст. науковим співробітником у Харківському державному університеті на кафедрі біології. Кандидат ветеринарних наук.

Помер 16.01.1991 у м. Харків.

КАРНАУХОВ Григорій Лук'янович, 1919, с. Мосьпанове Чугуївського р-ну Харківської обл. Старшина надстрокової служби, нач. електросилового обладнання.

У 1940 закінчив курси зброярів.

22.06.1941–9.05.1945: Півд.-Захід. фр., 182 арм. арт. рем. майстерня 57 А; 3-й Білорус. фр., 304 арм. арт. рем. майстерня 57 А, ст. зброяр. Учасник війни з Японією.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «За бойові заслуги».

Після війни продовжував службу у Рад. А: в/ч 44397, нач. електросилового обладнання. 9.11.1960 звільнений у запас. Працював машиністом водокачки, в/ч 44317, машиністом насосної станції, в/ч 44397, м. Харків.

Помер 1.02.1989 у м. Харків.

КАРЯКІНА Галина Андріївна, 1921, с. Черкаські Тишки Харківського р-ну Харківської обл.

Закінчила 7 класів. Працювала ткалею на фабриці «Червона нитка».

1.01.1943 призвана до лав ЧА Калачаєвським РВК Воронезької обл., РФ.

1943–30.12.1945: 3-й Укр. фр., 41 гв. сд 57 А, мол. сержант, медсестра.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Завод «Муздеталь», майстер ВТК.

КАСЯН Петро Трохимович, 1925, с. Шляхове Кегичівського р-ну Харківської обл. Гв. лейтенант.

27.09.1943 призваний до лав ЧА Кегичівським РВК Харківської обл.

27.09.1943–17.04.1944: 3-й Укр. фр., 808 сп 394 сд 57 А, автоматник; 235 арм. зсп, пом. ком. взв.; 1143 сп 354 сд, стрілець. 17.04.1944 під час форсування р. Дністер отримав поранення.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лют. 1945 закінчив курси мол. лейтенантів. У лют. 1947 звільнений у запас. У 1948 закінчив Харківську торгово-кооперативну школу. Працював зав. магазину Кегичівської райспоживспілки.

КАТРАНЖІ Захар Георгійович, 1908, с. Долинське Ренійського р-ну Одеської обл. Рядовий.

Призваний у верес. 1944 Ренійським РВК Одеської обл.

12.09.1944–18.10.1945: 595 зап. полк; 439 сп 52 сд 57 А, рядовий, санітар; 2-й, 3-й Укр. фр., окр. 164 сапб 52 сд, сапер.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований 18.10.1945. 1952–1972: ХТЗ, стропальник.

КАШТАНОВ Володимир Ілліч, 1924, м. Старобільськ Луганської обл. Ст. сержант.

У 1941 закінчив 9 класів СШ у м. Карлівка Полтавської обл.,

ЕГ № 3402, робітник господарчої служби, с. Вад Нижньогородської обл.

У серп. 1942 призваний до лав ЧА Вадським РВК Нижньогородської обл. РФ.

Верес. 1943 – лют. 1944: 1 б-н 63 мсбр 7 мк, ком. відділення; 217 гв. сп 80 гв. сд 57 А, взв. полкових саперів, ст. сержант, ком. відділення. Був поранений 17.10.1943 і 23.02.1944.

Орден Червоної Зірки, ювілейні медалі. У 1976 нагороджений Трудовим орденом Болгарії.

Звільнений через поранення у серп. 1944. У 1960 закінчив ХПІ. ХТЗ, відділ гол. металурга, заст. нач. відділу, інженер.

КЕЛЬСЄЄВА Тамара Олександрівна, 1920, м. Чистополь, Татарстан, РФ. Ст. лейтенант медслужби.

У 1942 закінчила Київський медінститут, м. Челябінськ.

Серп. 1942 – трав. 1945: Півд., 3-й Укр., 1-й Білорус. фр., 341 медсанбат, 301 сд, 5 Уд. А, 57 А, ст. лейтенант, лікар-хірург.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», ювілейні.

Звільнена у запас 27.11.1946. 20 лікарня м. Харків, зав. кабінету.

КИРІЄНКО Іван Павлович, 1922, с. Плисове Лозівського р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941–25.05.1942: 139 окр. мінп, ком. обслуги 120-мм мінометів. 25.05.1942 отримав поранення під час боїв в р-ні м. Мценськ Орловської обл., перебував на лікуванні в ЕГ № 1656. Верес. 1942 – листоп. 1943: Сталінград. фр., 422 сд, 81 гв. сд 57 А, ком. протитанк. гармати. У листоп. 1943 вдруге поранений.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1946 звільнений у запас. Зав. складу Краснопавлівського комбінату Лозівського р-ну Харківської обл.

КИСЕЛЬОВ Онисим Онисимович, 1914, Сасовський р-н Рязанської обл., РФ. Підполковник.

У 1940 закінчив учительський інститут у м. Твер. Викладав фізику і математику у СШ с. Ситьково Ржевського р-ну Тверської обл.

Направлений у лип. 1941 Ржевським РК КПРС політбійцем до військ. училища, м. Вишній Волочок Тверської обл.

15.09.1941–28.04.1945: Калінінський, Півд.-Захід., 3-й Укр. фр., 20 гв. сд, мол. політрук; 15 гв. окр. винищ. протитанк. д-н 20 гв. сд 57 А, капітан, майор, заст. ком. з політчастини. 21.06.1944 був поранений поблизу с. Кицкани, Молдова.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війн II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1955 закінчив Військ.-політичну академію ім. Леніна. Звільнений у запас 17.01.1971. Харківський інститут радіоелектроніки, директор підготовчих курсів.

КИЩЕНКО Федір Петрович, 1926, с. Сокільське Павлоградського р-ну Дніпропетровської обл. Гв. ст. сержант.

У 1941 закінчив 7 класів Олексіївської НСШ Павлоградського р-ну.

У трав. 1942 добровільно став до лав ЧА.

15.04.1944–9.05.1945: 3-й Укр. фр., п/п 32154, 5 гв. пов.-десант. артп 10 гв. пов.-десант. Червонопрап. Криворізької ордена Суворова II ст. див., гв. ст. сержант, ком. відділення розвідки.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У берез. 1953 звільнений у запас. Працював водієм швидкої допомоги Лозівської центральної райлікарні ім. Леніна.

КЛИМОВА Ольга Олександрівна, 1921, м. Харків. Старшина медслужби.

До війни закінчила два курси мединституту.

Берез. 1943 – лип. 1945: 303 сд 57 А, 10 медсанбат 50 сд, старшина, санінструктор.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізована у лип. 1945.

КЛЮШНИКОВ Віктор Дмитрович, 1925, м. Слов'янськ Донецької обл. Сержант.

Навчався у Панютинському залізничному училищі № 1 Лозівського р-ну.

23.08.1943 призваний до лав ЧА Лозівським РВК Харківської обл.

15.09.1943–20.03.1944: 233 арм. зсп 57 А, курсант школи мол. командного складу. 30.03.1944 – трав. 1945: 129 сп 93 сд 57 А, ком. відділення; 25 прикордонний полк, мол. сержант, ком. відділення. 22.04.1944 отримав поранення під час боїв в р-ні м. Тирасполь, Молдова, 12.08.1944 вдруге поранений.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1950 звільнений у запас. Прож. у смт Панютине Лозівського р-ну Харківської обл. Працював штукатуром, мотористом у будівельно-монтажному поїзді 561.

КОБЕЦЬ Лука Тарасович, 1903, Лозівський р-н Харківської обл.

У верес. 1926 призваний до лав ЧА Лозівським РВК Харківської обл.

16.08.1942–19.12.1944: 89 гв. артп 41 гв. сд 57 А, старшина бат. 19.12.1944 отримав поранення під час боїв в р-ні м. Секешфегервар, Угорщина.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював бригадиром тракторної бригади у колгоспі ім. Ілліча Близнюківського р-ну Харківської обл.

КОВАЛЕНКО Данило Тимофійович, 1912, с. Ганнівка Печенізького р-ну Харківської обл. Сержант. Інвалід ВВВ.

Закінчив ФЗУ при ХТЗ за спеціальністю токар.

Лип. 1941 – трав. 1945: 710 евакуаційна команда, шофер; бат. 122-мм гармат 48 гв. сд 57 А, тракторист. Навесні 1944 отримав поранення під час Корсунь-Шевченківської операції.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У серп. 1945 звільнений у запас. Працював у 86 тресті управління начальника робіт № 448.

КОВАЛЕНКО Микола Іванович, 1916, м. Чугуїв Харківської обл. Старшина. Інвалід ВВВ.

У 1943 призваний до лав ЧА.

1943–1945: Півд.-Захід., 4-й Укр. фр., 57 А, в/ч 5281.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював на заводі «Світло шахтаря», м. Харків.

КОЗІЦИН Аркадій Олександрович, 1916, м. Іркутськ, РФ. Підполковник.

Закінчив педтехнікум, м. Тюмень. Учитель школи № 17, м. Омськ.

У 1937 призваний до лав ЧА Омським РВК.

Лип. 1941 – жовт. 1946: 179 окр. тбр 57 А; 149 тбр, 201 тбр, капітан, нач. відділу.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

Звільнений у запас у серп. 1963. НВО «Електроприлад», нач. філії 1-го відділу.

КОЛЕНКО Марія Порфирівна, 1924, с. Маслівка (кол.) Чугуївського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Освіта середня медична.

Берез. 1943 – верес. 1945: операційно-перев'язувальний взв. 309 медсанбату 303 сд 57 А, рядовий, санітарка. Була поранена в груд. 1944, контужена в лют. 1945.

Дві медалі «За бойові заслуги».

Демобілізована у верес. 1945. Працювала медсестрою у неврологічному відділенні 12-ї лікарні м. Харків.

КОЛІСНИК Клавдія Андріївна, 1923, сел. Яковлєво Яковлєвського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

Закінчила школу медсестер у м. Харків.

Призвана до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

1943 – трав. 1945: 2-й Укр. фр., 309 медсанбат 303 сд 57 А, сержант медслужби.

Медалі «За бойові заслуги» (дві).

КОЛІСНИЧЕНКО Іван Васильович, 1925, сел. Миколаївка Попаснянського р-ну Луганської обл. Інвалід ВВВ.

10.09.1943 призваний до лав ЧА Попаснянським РВК Луганської обл.

5.10.1943–20.01.1944: Півд.-Захід. фр., взв. розвідки 1010 сп 266 сд, рядовий, розвідник; Півд., 3-й, 4-й Укр. фр., 2 б-н 5 гв. окр. мсбр 57 А, автоматник. 20.01:1944 в боях за м. Нікополь Дніпропетровської обл. був тяжко поранений, до 16.03.1945 перебував на лікуванні.

Орден Вітчизняної війни І ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

1953–1956: студент Іркутського фінансово-економічного інституту. 1962–1968: студент ХДУ ім. Горького.

КОЛІСНИЧЕНКО Катерина Іванівна, 1924, с. Катеринівка Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Працювала у бухгалтерії колгоспу ім. Ілліча, Великобурлуцький р-н.

У черв. 1943 призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

1943–1945: 201 медсанбат 113 сд 57 А, єфрейтор, санітарка.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За взяття Будапешта», «За визволення Белграда».

У 1949 закінчила Верхньописарівський ветеринарний технікум Вовчанського р-ну Харківської обл. Працювала бухгалтером у колгоспі ім. Ілліча, Великобурлуцький р-н Харківської обл.

КОЛОВОЙ Василь Никифорович, 1915, сел. Самойловка Самойловського р-ну Саратовської обл., РФ. Капітан.

Працював зав. гаража Красноярузького цукрового комбінату Белгородської обл.

У жовт. 1937 призваний до лав ЧА .

Лип. 1941 – трав. 1945: 627 ветеринарний лазарет, бригадир бригади з ремонту автомашин; в/ч 2408, ППГ, нач. електростанції; 3-й Укр. фр., 221 гауб. артп 23 гауб. бр. 9 артд прориву РГК, ком. взв., нач. техслужби, пом. ком. полку з техчастини.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня».

У трав. 1946 звільнений у запас. Працював зав. гаража на Зміївській паперовій фабриці Харківської обл.

КОЛОКОЛЬНИКОВ Іван Пилипович, 1917, с. Моїсеєвка Узловського р-ну Тульської обл., РФ. м. Москва, ЦПКіВ ім. Горького, артист балету театру масок.

Призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Москва.

22.06.1941–3.08.1941: 86 полк 1 пролетарської див., старшина роти. Поранений 3.08.1941. Лют. 1942–1944: 2-й Укр. фр., 303 сд 57 А, старшина агітаційної бр. Трав. 1944–1945: ансамбль ХВО, старшина, артист.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Отримав подяку від Верховного Головнокомандувача за взяття Харкова.

Демобілізований у груд. 1946. У 1964 закінчив екстерном СШ № 54, курси вчителів труд. виховання при інституті удосконалення вчителів. Працював вчителем у СШ № 140, м. Харків.

КОНОНЕНКО Олександр Андрійович, 1925, с. Чепіль Балаклійського р-ну Харківської обл.

20.10.1943 призваний до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

20.10.1943 – трав. 1945: 681 сп 133 сд, автоматник; 431 сп 52 сд 57 А, кулеметник. 18.01.1945 отримав поранення. Учасник війни з Японією.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У квіт. 1949 звільнений у запас. Працював електромонтажником у науково-виробничому підприємстві «ЕРА» у м. Миколаїв.

КОНОНЕНКО Олексій Архипович, 1922, смт Слатине Дергачівського р-ну Харківської обл. Капітан медслужби. Кандидат медичних наук.

Призваний у 1939 Дергачівським РВК Харківської обл.

Черв. 1941–1945: 417 арм. вптап РГК 57 А, старшина, ком. паркового взв.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта» та ін.

Демобілізований у 1945. У 1951 закінчив Харківський медінститут. Харківський НДІ гігієни і профзахворювань, керівник відділу.

КОПЬОНКІН Іван Єгорович, 1917, с. Нестеровка (нині Приріччне) Аткарського р-ну Саратовської обл., РФ. Капітан.

До 1938 жив у м. Грозний, Чечня, працював фрезерувальником на заводі «Червоний молот».

10.09.1938 призваний до лав ЧА Грозненським військкоматом.

У 1939 брав участь у радянсько-фінляндській війні.

15.10.1941–1.02.1942: 86 артп 54 сд, Ухтинський напрям. Лип. 1942–16.01.1945: 3-й Укр., Сталінград., Степ. фр., 152 гауб. артп РГК, 333 сд 57 А, ст. лейтенант, ком. батареї, капітан, пом. ком. арт.; 37 А, Півд. група військ. 23.12.1943 у р-ні м. Первомайськ Миколаївської обл., на р. Південний Буг, був поранений і контужений. 1945–16.01.1946: 370 ап 17 ПА, капітан, ком. авіаланки.

Медалі: «За відвагу», ювілейні.

Демобілізований 16.01.1946. У 1958 закінчив Харківський машинобудівний технікум. 1951–1983: дослідний завод СКБ «Теплоавтомат», нач. ВТК.

КОПЬОНКІНА (БЕРЕЖНА) Клавдія Петрівна, 1919, м. Харків. Гв. лейтенант медслужби.

У 1939 закінчила 1-у Харківську фельдшерську школу. Працювала в Харківському окружному військ. шпиталі ст. медсестрою.

24.06.1941 призвана до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

Черв. 1941 – листоп. 1942: військ.-сан. поїзд. Груд. 1942 – берез. 1943: Степ., Сталініград. фр., 32 сд; Півд.-Захід. фр., 333 сд 57 А. Берез. 1943 – листоп. 1945: ст. лейтенант, ст. військфельдшер.

22.07.1943 отримала сліпе кульове поранення і контузію.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За відвагу», ювілейні.

Звільнена у запас 21.11.1945. ВІРТА, м. Харків.

КОРЕЦЬКА Катерина Михайлівна, 1923, с. Кам'янка Дворічанського р-ну Харківської обл. Ст. сержант медслужби.

У 1941 призвана до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

28.06.1941–10.09.1946: 57 А, госпіталі № 2415, 2959, 2951, ст. сержант, операційна медсестра.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізована у листоп. 1946. 27-а міська лікарня, зав. здоровпунктом.

КОРКІШКО Іван Сергійович, 1925, м. Дергачі Харківської обл. Гв. сержант.

1933–1940: учень 41-ї залізничної школи, м. Дергачі.

20.03.1943 призваний до лав ЧА Валуйським РВК Бєлгородської обл.

20.03.1943–20.05.1943: 233 зсп 57 А, курсант. 20.05.1943–9.05.1945: 1292 сп 113 сд 57 А, навідник 120-мм гармати; 125 окр. б-н зв'язку 26 ск 53 А, 5 Уд. А, мол. сержант, ст. телефоніст.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За визволення

Варшави», «За взяття Берліна», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1950 звільнений у запас. Працював механіком в Українському державному проектному інституті «Важпромелектропроект», м. Харків.

КОРОСТИЛЬОВ Андрій Федорович, 1911, с. Молодова Вовчанського р-ну Харківської обл.

Закінчив 5 класів.

Працював на МТС комбайнером-механіком, с. Молодова Вовчанського р-ну.

У трав. 1942 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Трав. 1942 – трав. 1945: 847 сп 303 сд 57 А, мінометник, ком. обслуги.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 звільнений у запас. Працював комбайнером, с. Молодова Вовчанського р-ну Харківської обл.

КОСИК Микола Андрійович, 1923, с. Олександрівка Близнюківського р-ну Харківської обл.

Працював токарем по металу на Краматорському машинобудівному заводі ім. Леніна Донецької обл.

28.09.1941 призваний до лав ЧА Краматорським МВК.

Трав. 1942 – трав. 1944: 6 пов.-десант. бр. 3 пов.-десант. корпусу; 88 гв. сп 33 гв. сд; Степ. 3-й Укр., Сталінград. фр., 439 сп 52 сд 219 мбр 1 мк 57 А, мінометник 82-мм мінометів, автоматник. Під час боїв був двічі поранений: 20.07.1942 та 27.11.1943.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Закінчив Харківський торгово-кооперативний технікум за спеціальністю товарознавець промислових та продовольчих товарів. Працював нач. Близнюківського райвідділення «Союздрук», Харківська обл.

КОСТЕНКО Аркадій Аврамович, 1927, Богуславський р-н Київської обл. Старшина.

Закінчив 7 класів Побережківської СШ Богуславського р-ну Київської обл.

Доброволець.

1.03.1942–27.05.1942: 13 окр. сапб 14 гв. сд 57 А, старшина, розвідник. Черв. 1942 – груд. 1943: 167 сд, старшина, розвідник. Контужений 5.11.1943 під час визволення Києва і Корсунь-Шевченківської операції. До 1945 лікувався в шпиталі № 408 м. Київ.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований у 1945. У 1966 закінчив зуботехнічне відділення Харківського медучилища № 2, у 1970 – лікарське. Лікарня дослідного господарства «Українка» Інституту Лісостепу і Тваринництва АН УРСР, зубний лікар.

КОСТІН Леонід Львович, 1917, м. Луганськ. Гв. капітан. Інвалід ВВВ.

Харківський електротехнічний інститут, слюсар-механік майстерень. У 1940 закінчив Ростовське артучилище.

22.06.1941 – берез. 1943: Півд.-Захід. фр., 158 артп, лейтенант, ком. взв.; 233 арм. зсп 3 ТА, нач. штабу д-ну. Берез. 1943–9.05.1945: 130 гв. артп, 175 гв. сп 58 гв. сд 57 А, гв. капітан, ком. бат. 18.09.1941 отримав тяжке поранення, у берез. 1944 – легке і контузію, 13.04.1944 – тяжке поранення.

Ордени: Червоного Прапора, Олександра Невського, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Києва», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований у 1946. У 1957 закінчив Харківську філію заочного інституту радянської торгівлі. Нач. орг.-технологічного відділу «Хліботоргу», м. Харків.

КОСЯКОВ Семен Єгорович, 1917, смт Велика Писарівка Сумської обл. Майор.

Освіта середня. Працював бригадиром тракторної бригади.

Призваний у верес. 1937 Великописарівським РВК Сумської обл.

Брав участь у поході в Західну Україну, Бессарабію, фінській кампанії, ВВВ, визволенні Маньчжурії.

У Великій Вітчизняній війні з 22.06.1941. 13 окр. тбр (32 гв. окр. тбр), лейтенант, ком. взв., роти, б-ну (до верес. 1953). У 1942 був контужений і поранений у р-ні м. Сталінград.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги» (дві), ювілейні.

Із верес. 1953 – ком. тб забезпечення при Харківському танковому училищі. Звільнений у берез. 1960. Берез. 1960 – жовт. 1976: ст. інж. відділу при в/ч 16461.

КОТЕНКО Тетяна Іванівна, 1921, смт Печеніги Харківської обл. Єфрейтор.

Закінчила 1-у Харківську акушерську школу. Зав. фельдшерсько-акушерським пунктом, Шевченківська с/р.

У берез. 1943 призвана до лав ЧА Печенізьким РВК.

Берез. 1943–1946: санрота 845 сп 303 сд 57 А, рядовий, медсестра.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

7-й протитуберкульозний диспансер, медсестра.

КОТОВ Петро Григорович, 1911, с. Івановка Золотухінського р-ну Курської обл., РФ.

Закінчив 4 класи.

1941–1945: Півд.-Західн., 3-й Укр. фр., 69 А; 2-й Укр. фр., 35 А; 3-й Укр. фр., 5 окр. гв. мсбр (32 гв. окр. мбр) 57 А, рядовий, сапер. Закінчив війну в Австрії, Відень-Грац.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., ювілейні медалі.

Демобілізований у січ. 1946. Працював в управлінні начальника робіт № 426.

КРАВЦОВ Дмитро Опанасович, 1925, с. Верхня Писарівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Мол. сержант.

У січ. 1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

Січ. 1943 – трав. 1945: 1-й, 2-й Укр. фр., 57 А, мінометник. 15.09.1943 отримав поранення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1950 звільнений у запас. У 1964 закінчив Харківський медінститут. Працював лікарем-фізіологом на Старосалтівській рятувальній станції Вовчанського р-ну Харківської обл.

КРАВЦОВ Микола Олександрович, 1920, с. Одноробівка Золочівського р-ну Харківської обл. Сержант.

Навчався у Харківському архітектурному технікумі.

У черв. 1943 призваний до лав ЧА Вільхуватським (нині Вовчанським) РВК Харківської обл.

Черв. 1943 – верес. 1945: 233 арм. зсп 52 сд 57 А; Забайкал. фр., 52 сд 57 А, кресляр-топограф. 6.02.1945 отримав поранення, 18.03.1945 – тяжку контузію, 14.04.1945 – вдруге контужений, м. Братислава, Словаччина.

Орден Червоного Прапора, медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У жовт. 1945 демобілізований. У 1960 закінчив Харківський інж.-будівельний інститут. Працював гол. інженером будівельного управління смт Золочів Харківської обл.

КРАВЦОВ Михайло Власович, 1924, смт Борова Харківської обл.

Працював трактористом.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА Борівським РВК Харківської обл.

18.02.1943–25.02.1945: Півд.-Західн. фр., 475 сп 53 сд, стрілець; 2-й, 3-й Укр. фр., 55 гв. сп 20 гв. сд, зв'язківець, телефоніст;

15 гв. мбр 4 гв. мк 57 А; 60 гв. сп 20 гв. сд 57 А, сержант, ком. кулемет. обслуги. 17.07.1943 та 20.11.1943 був поранений, 16.03.1944 – контужений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1951 звільнений у запас. Закінчив Харківський технікум радянської торгівлі. Працював головою Піско-Радьківського споживчого товариства Борівського р-ну Харківської обл.

КРАСНОКУТСЬКА Юлія Іванівна, 1920, с. Верхня Самара Близнюківського р-ну Харківської обл. Старшина медслужби.

Освіта середня медична. У 1940 закінчила мед. школу при ХМІ. Працювала у радгоспі.

У 1942 призвана до лав ЧА Близнюківським РВК.

2.02.1942 – квіт. 1945: 3-й Укр. фр., арм. інфекційний госпіталь № 4290 57 А, старшина, ст. медсестра. 18.04.1943 отримала поранення і контузію у р-ні м. Ізюм Харківської обл.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізована у квіт. 1945. Клінічний санаторій № 4, м. Харків, медсестра.

КРАСЮК Микола Денисович, 1924, с. Ганнівка Печенізького р-ну Харківської обл. Гв. єфрейтор.

У квіт. 1943 призваний до лав ЧА.

15.04.1943 – трав. 1945: 275 окр. зеніт. бат. 57 А, гв. єфрейтор, зенітник.

Медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда».

Працював на 8-му державному підшипниковому заводі у м. Харків.

КРИВОГУЗ Леонід Андрійович, 1926, м. Мерефа Харківського р-ну Харківської обл.

6.09.1943 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

Верес. 1943 – трав. 1944: 2-й Укр. фр., 93 сп 192 сд, рядовий, стрілець. У листоп. 1943 був контужений.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. У 1967 закінчив Харківський машинобудівний технікум. Працював контрольним майстром у ВТК Харківського дослідно-конструкторського бюро автоматики.

КРИЦИН Яків Дмитрович, 1917, м. Чугуїв Харківської обл. Лейтенант медслужби.

У трав. 1938 призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл.

10.02.1943–9.05.1945: 3-й Укр. фр., 1292 сп 113 сд 57 А, ст. лейтенант медслужби, ком. сан. взв. Під час боїв був двічі поранений: 24.08.1943 в р-ні с. Костянтинівка Харківської обл. та 18.04.1944 поблизу с. Шерпени, Молдова.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За оборону Києва».

У лип. 1947 звільнений у запас. Працював зав. здоровпункту Чугуївського меблевого комбінату Харківської обл.

КРОМСЬКИЙ Василь Миколайович, 1919, с. Берека Первомайського р-ну Харківської обл.

Навчався у Харківському технікумі промислового транспорту.

У 1939 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

1943–1945: п/п 33913, спец. штраф. арм. б-н 57 А, рядовий, шофер. У берез. 1943 отримав поранення під час боїв за м. Харків.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 звільнений у запас. Працював на станції швидкої мед. допомоги Харківського р-ну Харківської обл.

КРЮЧКО Петро Захарович, 1918, с. Шляхове Кегичівського р-ну Харківської обл. Старшина.

Працював токарем на цукровому заводі ім. Леніна Кегичівського р-ну.

28.09.1943–9.05.1945: маршова рота 186 сп, автоматник; 3-й Укр. фр., 64 мсбр, 5 корпус 57 А, телефоніст; рота зв'язку 214 гв. сп 73 гв. сд 57 А, телефоніст; 3-й Укр. фр., кулемет. рота 1 б-ну 214 гв. сп 57 А, старшина. 29.10.1943 отримав поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 7234.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За визволення Белграда», «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1946 звільнений у запас. Працював механіком на Орільському цукровому заводі Лозівського р-ну Харківської обл.

КУБЛАНОВ Владлен Борисович, 1926, м. Харків. Ст. сержант.

Освіта середня технічна.

Призваний 20.01.1944 Уфимським військкоматом, Башкирія.

Лип. 1944–9.05.1945: 3-й Укр. фр., 17-й Червонопрап. прикорд. полк, охорона тилу 57 А, рядовий, стрілець, радист.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений у запас у 1950. Харківський дослідно-експериментальний завод Центросоюзу, ст. майстер.

КУДЕНКО Олександр Спиридонович, 1925, с. Волоська Балаклія Шевченківського р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив 8 класів школи № 77 м. Харків, ФЗН № 10.

У жовт. 1941 добровільно вступив до лав ЧА.

Січ. 1942 – лип. 1942: Півд.-Захід. фр., 205 артп, рядовий, арт. розвідник. Серп. 1942 – верес. 1942: Сталінград. фр., 62 А, стрілець. 25.09.1942 у р-ні Сталінграда був поранений. Верес. 1942 – листоп. 1942: госпіталь м. Гур'єв (нині м. Атирау), Казахстан. Січ. 1943 – лип. 1943: 20 мсбр, стрілець. Лют. 1943 – лип. 1943: 173 арм. зсп, курсант. Лип. 1943 – серп. 1943: ст. сержант, пом. ком. взв., 39 гв. сд. 23.08.1943 тяжко поранений на тер. Донецької обл. Серп. 1943 – листоп. 1943: на лікуванні у госпіталі. «У битві за Донбас я був тяжко поранений і контужений. Вважали мене вбитим. Коли нас п'ятьох закопували, я отямився. А рідним пішла похоронка. Нині в смт Шевченкове Харківської обл. на стелі є і моє прізвище. Про це я дізнався у 1976 році...». Груд. 1943 – січ. 1944: 32 гв. окр. мбр 57 А, ком. взв. 11.01.1944 на тер. Дніпропетровської обл. тяжко поранений в голову. Січ. 1944 – квіт. 1944: на лікуванні в госпіталі. Квіт. 1944 – верес. 1945: 32 гв. окр. мбр 57 А, старшина розвід. роти. Війну закінчив у Австрії, м. Грац.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За визволення Белграда», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У верес. 1945 звільнений у запас через інвалідність. Харківський завод «Торгхолодмаш», машиніст компресорної установки.

КУДРЯВЦЕВА Катерина Федорівна, 1925, с. Табаївка Куп'янського р-ну Харківської обл.

4.07.1943 призвана до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

8.07.1943–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 104 гв. окр. рота (б-н) зв'язку, експедитор; 73 гв. сд 57 А, гв. мол. сержант, експедитор.

Медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», подяки від Верховного Головнокомандувача.

У черв. 1945 демобілізована. Працювала маркером у в/ч 36769. Прож. у с. Курилівка Куп'янського р-ну Харківської обл.

КУЗЬМЕНКО Петро Якович, 1924, с. Климівка Карлівського р-ну Полтавської обл.

Навчався у Красноградському сільськогосподарському технікумі Харківської обл. 26.09.1943 призваний до лав ЧА Карлівським РВК Полтавської обл.

Верес. 1943 – трав. 1945: 335 зсп, стрілець; 3-й Укр. фр., 230 гауб. артп 9 артд прориву РГК, телефоніст; 212 гауб. артп 9 артд прориву РГК 57 А, гв. рядовий, телефоніст.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У січ. 1948 звільнений у запас. У 1964 закінчив Ерастівський (кол.) сільськогосподарський технікум у смт Вишневе П'ятихатського р-ну Дніпропетровської обл. Працював агрономом-садоводом на Красноградській дослідній станції.

КУЗЬМИНИЧ (МОГИЛЕВСЬКА) Олена Федорівна, 1925, м. Харків.

У трав. 1943 добровільно вступила до лав ЧА через Великобурлуцький РВК.

Трав. 1943–23.03.1944: 407 полк 9 артд прориву РГК 57 А, п/п 31766, рядовий, телефоністка.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працювала на заводі ім. Малишева.

КУКЛІН Микола Гаврилович, 1923, с. Хмельовка Зуєвського р-ну Кіровської обл., РФ. Капітан.

Освіта середня. Працював учителем у с. Іпатовка Єльцовського р-ну Алтайського краю.

19.07.1941–15.12.1941: Кемеровське піхотне училище, курсант.

15.12.1941–9.05.1945: 303 сд 57 А, лейтенант, ком. взв., ст. лейтенант, ком. роти, капітан, ад'ютант ком. див.; 741 окр. б-н зв'язку 303 сд 57 А, нач. штабу. Тричі поранений: у жовт. 1942 поблизу м. Воронеж, у берез. і серп. 1943 в р-ні м. Харків.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), ювілейні. За вислугу років: орден «Знак Пошани».

Звільнений у запас 8.07.1971. Закінчив Військ. академію тилу і транспорту. Директор навчального пункту ММП, м. Харків.

КУКЛІНА Валентина Андріївна, 1925, смт Степанівка Сумського р-ну Сумської обл. Рядовий.

Освіта середня.

Вступила добровільно до лав ЧА, 303 сд.

Лип. 1942 – трав. 1944: 303 сд 57 А, рядовий, хлібопекар.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), ювілейні.

Демобілізована у трав. 1944. Ст. бухгалтер промкомбінату, військторг № 831.

КУЛАКОВ Михайло Іванович, 1924, с. Бударка Вовчанського р-ну Харківської обл.

Закінчив 7 класів.

Призваний Вовчанським РВК Харківської обл.

1.03.1943–9.05.1945: 849 сп 303 сд 57 А, 396 зеніт.-артп 4 ТА, рядовий, кулеметник. Отримав поранення 10.09.1943 і 12.03.1944.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Берліна», «За визволення Праги».

Демобілізований у 1947. Завод «Серп і Молот», газозварник.

КУНДЕНКО Павло Миколайович, 1922, с. Миколаївка Сахновщинського р-ну Харківської обл.

Працював у колгоспі «Серп і Молот», Сахновщинський р-н.

Призваний до лав ЧА Сахновщинським РВК Харківської обл.

Черв. 1941 – листоп. 1941: курсант, розвідник 5 зап. артп, м. Курськ. 20.11.1941 – черв. 1944: Центр. фр., 17 окр. курсантська бр., розвідник, пом. ком. взв.; Воронез., Степ., 3-й Білорус. фр., 98 артп 48 гв. сд 57 А, ст. сержант, пом. ком. взв. розвідки. 24.06.1944 отри-

мав тяжке поранення під час боїв в р-ні м. Брест, Білорусь.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

10.12.1944 комісований з армії та направлений на Сталінградський тракторний завод. Працював зав. МТФ, нормувальником у механізованій майстерні у колгоспі ім. Леніна, с. Велика Бабка Чугуївського р-ну Харківської обл.

КУПЕНКО Олександр Дем'янович, 1925, с. Сороківка Харківського р-ну Харківської обл. Старшина.

Закінчив Харківський машинобудівний технікум.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА.

Лют. 1943 – трав. 1945: Півд.-Західн., Степ., 2-й, 3-й Укр., 1-й, 3-й Білорус., 1-й Укр. фр., 98 гв. артп 48 гв. сд 57 А, сержант, ком. гармати.

Ордени: Слави III ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. За вислугу років: орден Трудової Слави III ст.

Звільнений у запас у 1950. Харківський інструментальний завод, фрезерувальник.

КУРБАТОВ Володимир Григорович, 1923, Караїдельський р-н, Башкирія, РФ. Підполковник.

Бригадир колгоспу «Комсомолець», Караїдельський р-н, Башкирія. Закінчив 5 курсів Київського державного університету.

25.04.1942 призваний до лав ЧА Караїдельським РВК, Башкирія.

Лип. 1943 – трав. 1944: Степ., 3-й Укр. фр., 1-й Білорус. фр., 64 ск 57 А. Із верес. 1944 по трав. 1945: 301 сд 57 А; 5 Уд. А, мол. лейтенант, офіцер 8 групи відділу Смерш. У трав. 1944 був контужений у р-ні міст Тирасполь–Бендери, Молдова.

Ордени: Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», польська «Перемоги і свободи», ювілейні.

Звільнений у запас у 1971. Харківське спец. констр.-технологічне бюро «Машприладпластик», зав. відділу кадрів і спецробіт.

КУРИЛО Василь Михайлович, 1925, м. Куп'янськ Харківської обл. Сержант.

Працював пекарем, «Головхліб», м. Куп'янськ Харківської обл.

13.02.1943 призваний до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – серп. 1943: навч. б-н 58 гв. сд 57 А, ком. відділення; 5 стрілецька рота 2 сб 175 гв. сп 58 гв. сд 57 А, сержант, ком. відділення. 20.08.1943 отримав поранення.

Трудові нагороди: орден «Знак Пошани», ювілейні медалі.

6.01.1944 демобілізований. Працював машиністом парової турбіни на Куп'янському цукровому заводі.

КУРИЛО Владислав Данилович, 1923, с. Скрипаї Зміївського р-ну Харківської обл. Сержант. Інвалід ВВВ.

12.02.1943 призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл.

12.02.1943 – січ. 1944: 917 артп 350 сд; 2 рота 1 б-ну 143 гв. сп 48 гв. сд 57 А, ком. відділення; 960 сп 299 сд 57 А, сержант, ком. відділення. Під час боїв був двічі поранений: 25.08.1943 в р-ні смт Хорошеве Харківського р-ну Харківської обл. (ЕГ № 3360) та 15.01.1944 (ЕГ № 5030).

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

11.04.1944 комісований з армії. У 1959 закінчив Харківський державний університет ім. Горького. Працював директором Скрипаївської школи Зміївського р-ну Харківської обл.

КУРИЛО Іван Йосипович, 1923, смт Савинці Балаклійського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Працював у Савинському лісгоспі.

У лют. 1942 призваний до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

Лют. 1942 – трав. 1943: 60 гв. сп 20 гв. сд 57 А, кулеметник. 1.05.1943 отримав тяжке поранення під час боїв в р-ні м. Ізюм Харківської обл.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

12.11.1943 комісований з армії. Працював на ст. Савинці Південної залізниці.

КУРОПАТЕНКО Федір Оникійович, 1907, смт Білий Колодязь Вовчанського р-ну Харківської обл. Гв. ст. лейтенант.

Закінчив історичний факультет ХДУ. Директор СШ № 39 м. Харків.

Призваний 3.07.1941 Харківським обкомом партії.

Лип. 1941 – жовт. 1941: Півд.-Захід. фр., 1050 сп 301 сд 57 А, пом. уповноваженого Особ. відділу. У жовт. 1941 був контужений. У черв. 1943 призваний Вовчанським РВК Харківської обл. Черв. 1943 – берез. 1944: 2-й Укр. фр., 2 сб 767 сп 228 сд, мол. лейтенант, парторг сб. У берез. 1944 був поранений. Черв. 1944 – серп. 1945: 159, 160, 154 оашр 57А, гв. ст. лейтенант, агітатор.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За оборону Києва», ювілейні. Почесний громадянин с. Верхній Бишкин Первомайського р-ну Харківської обл.

Звільнений у запас 20.01.1963. Директор СШ № 93, м. Харків.

КУРЦЕР Матвій Онисимович, 1908, м. Мена Чернігівської обл.

У 1934 закінчив три курси Харківського інж.-економічного інституту.

У 1941 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

22.06.1941–9.05.1945: 647 сп 216 сд 57 А, майор, нач. 4-го відділ. штабу див.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

Звільнений у запас у 1963. Гол. бухгалтер фабрики індпошиву і ремонту одягу.

КУХАРЕНКО Василь Дем'янович, 1926, с. Миколаївка Лозівського р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

19.09.1943 призваний до лав ЧА Лозівським РВК Харківської обл.

Верес. 1943 – трав. 1945: 149 зсп, стрілець; 30 зап. артп, розвідник; 1249 вптап 49 окр. вптабр РГК, розвідник.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У верес. 1950 звільнений у запас. У 1965 закінчив Харківський заочний машинобудівний технікум. Працював нач. бюро відділу технічного навчання Лозівського ковальсько-механічного заводу ім. 60-річчя СРСР.

Л

ЛАПТЄВ Олександр Петрович, 1919, м. Бєлгород, РФ. Гв. лейтенант.

У 1939 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

Лип. 1941 – жовт. 1941: Захід. фр., 114 окр. б-н зв'язку 194 сд, ком. взв. зв'язку. У жовт. 1941 отримав тяжке поранення. Берез. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 10 окр. штурм. б-н; 18 опрос, резерв; 3-й Укр. фр., 958 сп 299 сд, ком. стрілецького взв.; штаб 299 сд 57 А, офіцер зв'язку; 956 сп 299 сд, лейтенант, ком. взв. зв'язку. 18.08.1944 отримав контузію.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1946 звільнений у запас. У 1953 закінчив Харківський інж.-будівельний інститут. Працював майстром ділянки з випробування балконів ремонтно-буд. управління Київського житлово-експлуатац. об'єднання м. Харків.

ЛАРІОНОВА Олександра Кирилівна, 1925, с. Шипувате Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

Освіта середня.

Призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

Лип. 1943 – трав. 1945: 201 медсанбат 113 сд 57 А, єфрейтор, санітарка.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За взяття Будапешта», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізована у 1945. Працювала у швейній майстерні Великобурлуцького побутового комбінату.

ЛАШИН Олександр Устинович, 1923, с. Купине Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Сержант.

У 1940 закінчив Вільхуватську СШ.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА Вільхуватським (кол.) РВК Харківської обл.

Берез. – жовт. 1943: 315 сп 19 сд, рота автоматників, рядовий, писар. 15.08.1943 отримав легке поранення під час визволення с. Логачівка Харківського р-ну, осколкове – 4.10.1943 у р-ні с. Домоткань Верхньодніпровського р-ну Дніпропетровської обл. Жовт. 1943 – трав. 1944: на лікуванні у шпиталі № 3432. Трав. 1944–1945: 11 кп, сержант, хімінструктор.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований у жовт. 1945 через стан здоров'я. Працював нормувальником у радгоспі «Берецький» Первомайського р-ну Харківської обл.

ЛЕБЕДЕНКО Юрій Опанасович, 1920, м. Харків. Майор медслужби. Кандидат медичних наук, доцент.

Навчався у Харківському медінституті. У 1943 призваний до лав ЧА Дворічанським РВК Харківської обл.

1943–1945: Півд.-Західн. фр., медсанбат 3 тбр 23 тк, 57 А санінструктор; 2-й, 3-й Укр. фр., 2 тб, мед.-сан. взв. 3 тбр 23 тк 57 А, старшина, фельдшер. У жовт. 1943 під час боїв отримав контузію.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 закінчив Харківський медінститут. 1950–1982: лікар-хірург, доцент кафедри госпітальної хірургії та кафедри травматології і військ.-польової хірургії; із 1982 – ст. викладач кафедри підготовки медсестер медслужби ЦО Харківського державного інституту культури.

ЛЕВ Йосип Еммануїлович, 1902, м. Почеп Брянської обл., РФ. Капітан. Інвалід ВВВ.

Учасник Громадянської війни.

Черв. 1941 – листоп. 1941: Жовтневий РВК м. Харків, комісар мобілізаційного пункту. Листоп. 1941 – листоп. 1943: штаб 57 А, контролер відділу зв'язку. Листоп. 1943 – жовт. 1944: 128 штрафна рота 5 А, заст. ком. роти. Із листоп. 1944 – 7 навч. тбр, капітан, заст. ком. полку з політчастини.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст.

У верес. 1946 звільнений у запас.

ЛЕВОЧКА Марія Федорівна, 1925, с. Табаївка Куп'янського р-ну Харківської обл. Санінструктор.

Призвана до лав ЧА 4.07.1943 Куп'янським РВК Харківської обл.

4.07.1943–6.08.1945: 3-й Укр. фр., 214 гв. сп 73 гв. сд 57 А, рядовий, санінструктор.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», ювілейні.

Демобілізована 6.08.1945. Працювала у ПТУ № 27 смтКівшарівка Куп'янського р-ну Харківської обл.

ЛЕЙБА Семен Іванович, 1916, сел. Рай-Оленівка Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

Освіта н/середня. Працював на Харківському заводі № 135.

1943–1945: 52 сд 57 А, рядовий, зв'язківець. У 1944 був поранений в р-ні м. Будапешт, Угорщина.

Орден Вітчизняної війни І ст., ювілейні медалі.

Демобілізований у 1945. Працював на Харківській панчішній фабриці кочегаром-опалювачем.

ЛИМАН Зоя Давидівна, 1922, с. Червоноармійське Друге Вовчанського р-ну Харківської обл.

У серп. 1941 призвана до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Учасник ВВВ 1941–1945: 26 А, 28 А, 57 А, сержант, санінструктор.

Орден Вітчизняної війни II ст.

У 1945 демобілізована. Працювала касиром у Харківському «Облфото».

ЛИМАНОВА Віра Митрофанівна, 1924, м. Зміїв Харківської обл. Ст. сержант медслужби.

Закінчила 8 класів у м. Зміїв.

У трав. 1943 добровольцем пішла на фронт. Трав. 1943 – трав. 1945: арм. польовий госпіталь № 1702, 57 А.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У верес. 1945 демобілізована. У 1961 закінчила Харківський фінансово-економічний інститут народного господарства. Працювала економістом в Управлінні Південної залізниці, інженером-економістом у ВНДІ «Гідропривід».

ЛИННИК Яків Андрійович, 1917, с. Мала Нехвороща Машівського р-ну Полтавської обл. Мол. сержант.

У 1932 закінчив 4 класи. Працював експедитором у сільпо с. Мала Нехвороща.

У 1938 призваний до лав ЧА.

1941 – листоп. 1942: 42 атб, 364 сп, автослюсар. Листоп. 1942 – черв. 1944: 156 артп, 109 гв. артп, зав. складу. Черв. 1944 – черв. 1946: 45 гв. артбр, ком. відділення.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у черв. 1946. Працював шофером у автопарку. Прож. у м. Вовчанськ Харківської обл.

ЛИТВИНОВА Ганна Григорівна, 1925, с. Хотімля Вовчанського р-ну Харківської обл.

3.06.1943 призвана до лав. ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

3.06.1943–9.05.1945: 73 гв. сд 57 А, рядовий, санінструктор.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Белграда».

20.08.1945 демобілізована.

ЛИТВИНОВА (СТАРИКОВА) Марія Іллівна, 1925, с. Чернещина Борівського р-ну Харківської обл.

Закінчила 8 класів.

Призвана до лав ЧА Борівським РВК Харківської обл.

4.07.1943 – лют. 1944: 73 гв. сд 57 А, 38 сд, рядовий, зв'язківець. Отримала контузію.

Орден Вітчизняної війни II ст., ювілейні медалі.

Працювала продавцем.

ЛІВШИЦЬ Михайло Зіновійович, 1923, м. Харків. Сержант. Інвалід ВВВ.

Працював на Харківському турбінному заводі.

У жовт. 1941 призваний до лав ЧА Жовтневим РВК м. Харків.

Жовт. 1941 – жовт. 1943: 176 арм. зсп 21 А, курсант; 777 сп 227 сд 21 А; Півд.-Захід., Сталінград. фр., Вінницьке військ.-політ. училище у м. Краснодар, у складі 57 А, 64 А; 9 зап. бр., ком. 45-мм гармати; 1149 сп 353 сд, сержант, ком. 45-мм гармати. Під час боїв був двічі поранений: 18.12.1942 в р-ні м. Сталінград та 15.10.1943 поблизу м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 демобілізований. У 1968 закінчив Харківський технікум радянської торгівлі.

ЛІГУС Галина Федотівна, 1922, с. Ганнівка Печенізького р-ну Харківської обл.

Працювала на ХТЗ.

У 1942 призвана до лав ЧА Печенізьким РВК.

1942–1944: 309 медсанбат 303 сд 57 А, рядовий, санітарка.

У 1944 демобілізована. Працювала оператором на АТП № 20123, м. Харків.

ЛОГВІН Григорій Степанович, 1925, м. Челябінськ, РФ. Гв. капітан.

У січ. 1943 добровільно став до лав ЧА.

Січ. 1943 – січ. 1945: Півд.-Захід. фр., 98 гв. артп 48 гв. сд, топограф; Степ. фр., 53 окр. винищ. протитанк. д-н 48 гв. сд, навідник; 3-й Укр. фр., 146 гв. сп 48 гв. сд, навідник; 3-й Білорус. фр., 47 розвід. рота 48 гв. сд 57 А, рядовий, розвідник. 15.01.1945 під час боїв на 3-му Білорус. фр. отримав поранення.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги». За вислугу років: медаль «За бездоганну службу».

Закінчив офіцерське училище у м. Сарни, Прикарпатський ВО. Працював на Харківському заводі технологічної оснастки. У груд. 1959 звільнений у запас.

ЛОЗОВИЙ Олексій Пантелійович, 1925, смт Печеніги Харківської обл. Рядовий.

20.03.1943 призваний до лав ЧА Печенізьким РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – груд. 1943: кулемет. рота 2 сб 847 сп 303 сд 57 А, рядовий, кулеметник. Отримав поранення. Звільнений із ЧА 10.12.1943 через поранення.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

ЛОХМАТОВ Іван Дмитрович, 1923, с. Плотавець Фатезького р-ну Курської обл., РФ.

Працював у колгоспі Фатезького р-ну Курської обл.

2.01.1942 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

2.02.1942–30.04.1945: Степ. фр., 4 бат. 1 винищ. бр., навідник 76-мм гармати; 3-й Укр. фр., 4 обслуга 4 бат. 61 вптап 42 окр. вптабр, сержант, ком. гармати. Під час боїв був двічі поранений: у січ. 1943 в р-ні ст. Кантемировка-Красновка, Воронезька обл., та 30.03.1945 поблизу м. Відень, Австрія. Брав участь у боях на тер. Молдови, Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщини, Чехословаччини, Австрії.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945рр.». Отримав дві подяки від Верховного Головнокомандувача.

У січ. 1946 закінчив школу санінструкторів. У груд. 1946 звільнений у запас. Працював газоелектрозварником на Харківському плитковому заводі.

ЛУГОВИЙ Іван Васильович, 1911, с. Стара Водолага Нововодолазького р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

Закінчив 3 класи. Працював пекарем на Харківському 8-му заводі управління «Головхліб».

Призваний до лав ЧА у лип. 1941 Нововодолазьким РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – трав. 1944: 146 гв. сп 48 гв. сд 57 А, гв. ст. сержант, ком. відділення. Трав. 1944–9.05.1945: 1-й Білорус., 3-й Білорус., 1-й Укр. фр., 146 гв. сп 48 гв. сд 28 А, гв. ст. сержант, ком. відділення зв'язку. Був тричі поранений: у 1944 в р-ні м. Кенігсберг (нині м. Калінінград), у 1945 – в р-ні м. Берлін, Німеччина.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у верес. 1945. Працював у колгоспі с. Павлівка Нововодолазького р-ну Харківської обл.

ЛУНІН Олександр Іванович, 1915, с. Тетлега Чугуївського р-ну Харківської обл. Сержант.

Працював слюсарем у Харківському трамвайно-тролейбусному управлінні.

У 1933 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Серп. 1943 – трав. 1945: 299 сд 57 А, сержант, хімінструктор. У груд. 1943 під час боїв на тер. Білорусі отримав поранення.

Медаль «За відвагу».

У жовт. 1945 звільнений у запас. Працював у Харківському трамвайно-тролейбусному управлінні.

ЛЮБАРСЬКИЙ Наум Семенович, 1906, м. Чигирин Черкаської обл. Старшина.

Закінчив курси кінотехніків. Працював монтажником кіноустановок у м. Харків.

У 1941 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

1941–1945: 216 сд 57 А, старшина, зв'язківець, кінотехнік при політвідділі див.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізований. Працював монтажником кіноустановок у виробничому комбінаті при Харківському обласному управлінні кінофікації.

ЛЯХОВЕЦЬКИЙ Семен Маркович, 1914, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Працював викладачем фізичної культури у м. Харків.

Призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

Серп. 1941 – груд. 1944: Півд.-Захід. фр., 647 сп 216 сд 57 А, ком. відділення; Північ.-Кавказ., Півд.-Захід., 4-й Укр., 1-й Прибалт. фр., 665 сп 216 сд 57 А, сержант, пом. ком. взв., ком. взв. У груд. 1944 під час боїв отримав поранення.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У жовт. 1955 звільнений у запас.

ЛЯШЕНКО Трохим Іванович, 1904, с. Савинці Срібнянського р-ну Чернігівської обл. Ст. лейтенант. Кандидат фізико-математичних наук.

Закінчив фізико-математичний факультет ХДУ ім. Горького, при якому пройшов вищу позавійськову підготовку.

31.05.1941 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

Жовт. 1941–15.08.1943: 656 артп 216 сд 57 А, ст. лейтенант, ком. бат. Під час боїв був двічі поранений: 24.07.1941 на Білоцерківському напрямі та 15.08.1943 – в р-ні ст-ці Кримська (нині м. Кримськ) Краснодарського краю.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1944 відкликаний з армійської служби на наукову роботу до Українського фізико-технічного інституту. Працював викладачем фізики у Харківському автодорожньому інституті та Харківському інституті громадського харчування.

М

МАГДИЧ Василь Леонтійович, 1918, с. Вахнівка Липовецького р-ну Вінницької обл. Гв. підполковник, ФТІНТ АН УРСР, нач. ВОХР.

У 1936 закінчив 8 класів Вахнівської СШ, у 1938 – курси техніків-землевпорядників при Дніпропетровському сільськогосподарському інституті. Працював техніком-землевпорядником у Липовецькому райземвідділі.

5.10.1938 призваний до лав ЧА Липовецьким РВК Вінницької обл.

4.11.1941–16.11.1941: Захід. фр., 22 гірськокавалер. полк 20 гірськокавалер. див., ст. сержант, пом. ком. взв. 16.11.1941 був поранений. 20.12.1941–25.02.1941:

Захід. фр., слухач курсів. 16.03.1941–25.04.1942: Захід. фр., 17 сбр, лейтенант, ком. мін. взв. 15.05.1942–16.07.1942: Захід., Степ. фр., 264 сд (48 гв. сд), лейтенант, ком. мін. бат. 1.01.1943–12.12.1943: 2-й Укр. фр., 48 гв. сд 57 А, гв. ст. лейтенант, ком. мін. бат. 12.12.1943–25.02.1944: 1-й, 3-й Укр. фр., гв. капітан, нач. артп. 25.02.1944–9.05.1945: 1-й, 3-й Білорус. фр., гв. майор, нач. артп.

Ордени: Червоного Прапора, Олександра Невського, Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Москви», «За взяття Берліна», «За взяття Кенігсберга», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1947 закінчив Ленінградську вищу офіцерську школу. 6.11.1960 звільнений у запас.

МАКАРОВ Михайло Васильович, 1923, м. Чистополь, Татарстан. Підполковник, нач. відділу кадрів ХПТУ МВС СРСР.

Закінчив 10 класів, у 1941 – Воронезьке військ. училище НКО СРСР, всесоюзні курси кіномеханіків звукового кіно.

У 1941 призваний до лав ЧА Центральним РВК м. Воронеж.

Квіт.-жовт. 1942: Волхов., Північ.-Захід. фр., 145 окр. курсантська сбр, лейтенант, ком. взв. пересувних засобів зв'язку. Лип. – груд. 1943: Степ., 2-й Укр. фр., 4-й окр. полк зв'язку 5 гв. ТА, 57 А, лейтенант, нач. пересувних засобів зв'язку. Квіт. – лип. 1944: 1-й, 2-й Білорус. фр., 259 окр. тп 8 гв. А, ст. лейтенант, нач. зв'язку полку. Лип. 1944 – трав. 1945: 1-й, 2-й Білорус. фр., 60 тбр, 8 гв. тк, ст. лейтенант, нач. зв'язку 1 тб. Був двічі поранений: 12.07.1943 і 30.12.1943.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі (12).

У 1960 закінчив Вищу школу МВС СРСР, м. Москва. 1.08.1974 звільнений у запас.

МАКІЄНКО Валентина Петрівна, 1923, с. Верхня Добринка Волгоградської обл., РФ. Гв. сержант медслужби.

Освіта середня. До війни студентка.

7.04.1942 призвана до лав ЧА Неткачевським (кол.) РВК.

Квіт. 1942 – 9.05.1945: Сталінград., Півд.-Захід., 3-й Укр. фр., Південна група військ, 54 гв. сд, 333 сд, 5 гв. ТА, 57 А, 6 А, 12 А, 37 А, гв. сержант медслужби, санінструктор. Була двічі поранена: у 1942 і 1944.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда».

21.06.1945 звільнена у запас.

МАЛИК Степан Тимофійович, 1913, с. Тимченки Зміївського р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

До війни закінчив 4 класи. Працював на Харківському поштамті.

Призваний до лав ЧА 26.02.1943.

26.02.1943 – трав. 1943: Степ. фр., 502 сп. Трав. 1943–лип. 1945: 3-й Укр. фр., 972 артп 113 сд 57 А, рядовий, гарматний номер. Був легко поранений у лют. і берез. 1943.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

9.11.1945 демобілізований. Працював різноробом на Харківському вузлі спецзв'язку.

МАЛЬГІНА Ганна Іванівна, 1925, с. Драгунське Яковлєвського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Гв. рядовий.

Освіта середня.

У серп. 1943 призвана до лав ЧА Орджонікідзевським РВК м. Харків.

Серп. 1943–9.05.1945: 1-й Укр. фр., 15 гв. сд 57 А, хлібопекар.

Медаль «За бойові заслуги».

У 1945 демобілізована. Працювала продавцем у Центральному універмазі, м. Харків.

МАРКУНАС Казимир Йосипович, 1916, м. Харків. Рядовий.

До війни закінчив 5 класів. Працював електромеханіком, м. Харків.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

20.02.1943–9.05.1945: 374 окр. рота хімзахисту, розвідник; 208 гв. сп, ст. кулеметник.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1946 демобілізований.

МАРТИНЮК Наталія Михайлівна, 1924, с. Кам'янка Дворічанського р-ну Харківської обл. Ст. сержант медслужби. Інвалід ВВВ.

Освіта середня. Харківське медучилище.

У 1943 призвана до лав ЧА.

1943 – трав. 1945: військ. госпіталі № 2415, № 2959, ст. сержант, медсестра.

У 1945 демобілізована (через хворобу).

МАРЧЕНКО Іван Борисович, 1924, с. Табаївка Куп'янського р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1940 закінчив 6 класів Піщанської СШ Куп'янського р-ну.

Призваний до лав ЧА 6.02.1943 Куп'янським РВК Харківської обл.

6.02.1943–30.09.1944: Степ. фр., 173 гв. сп 58 гв. сд 57 А; Ленінград. фр., 78 зсп, червоноарміець, бронебійник. 18.08.1943 отримав тяжке поранення у р-ні н.п. Безлюдівка-Васищеве Харківського р-ну, 18.10.1944 – контузію поблизу м. Виборг Ленінградської обл.

Орден Вітчизняної війни, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований 11.09.1945. У 1950 закінчив дворічну школу керівних кадрів с/господарства за спеціальністю техніка-організатора с/господарства. У 1954 – курси бригадирів тракторної бригади в училищі механізації сільського господарства № 54, с. Рокитне Нововодолазького р-ну, де працював до 1980.

МАСЛИГІН Віктор Євграфович, 1911, м. Авдіївка Донецької обл. Капітан.

У 1935 закінчив Новочеркаський політехнічний інститут, працював ст. інженером проектного відділу на Дніпропетровському металургійному заводі. У 1942 – курси перекваліфікації нач. складу при Півд. фр.

15.07.1941 призваний до лав ЧА Амур-Нижньодніпровським РВК м. Дніпропетровськ.

21.01.1942–27.05.1942: Півд. фр., 38 гв. сп 14 гв. сд 57 А, капітан, ком. окр. роти ПТР.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «Ветеран праці».

24.05.1944 звільнений у запас. Працював гол. інженером на Харківській ТЕЦ № 4.

МЕЖЕРИЦЬКИЙ Андрій Пилипович, 1913, м. Зміїв Харківської обл. Підполковник.

Закінчив 10 класів.

У 1935 призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл. на строкову службу.

Учасник радянсько-фінляндської війни. Із лип. 1941: 47 гарм. артп 30 артбр 9 артд прориву РГК, підполковник, нач. штабу. Був поранений і контужений.

Нагороджений орденами (6) і медалями (12).

Закінчив Вищу офіцерську штабну школу, Московський інститут харчової промисловості. Зміївський машинобудівний завод, нач. штабу ЦО.

МЕЖЕРИЦЬКИЙ Іван Пилипович, 1916, м. Зміїв, Харківської обл. Капітан.

Освіта середня. Закінчив Харківський інженерно-будівельний інститут, військ. училище м. Владивосток, РФ.

У 1937 призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл.

Учасник боїв у 1938 поблизу оз. Хасан.

Листоп. 1942 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 30 гарм. 9 артд артбр. прориву РГК, капітан, ком. батареї. У листоп. 1942 був поранений у р-ні м. Міллерово Ростовської обл., у лип. 1943 – на тер. н.п. Гола Долина (нині с. Долина) Слов'янського р-ну Донецької обл.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст., Червоної Зірки.

Звільнений у запас у 1947. Зміївський машинобуд. завод, ст. контрольний майстер.

МЕЖЕРИЦЬКИЙ Сергій Пилипович, 1924, сел. Бутівка Зміївського р-ну Харківської обл. Мол. сержант.

Освіта середня технічна.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл.

Листоп. 1941 – серп. 1946: 9 артд прориву РГК, мол. сержант, ст. обчислювач інструмент. розвідки.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений у запас у серп. 1946. Працював електромеханіком, ст. Основа, ШЧ-13.

МЕЛИКЯН Андрій Хачатурович, 1924, м. Харків. Сержант. Інвалід ВВВ.

Працював токарем на Харківському котельно-механічному заводі.

У 1943 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків.

Берез. 1943 – квіт. 1944: 175 гв. сп 58 гв. сд 57 А, сержант, ком. відділ. взв. автоматників. 30.09.1943 був тяжко поранений.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1944 демобілізований. У 1953 закінчив ХАДІ. Працював нач. КБ відділу головного механіка на заводі ім. Шевченка, м. Харків.

МЕЛИХОВ Іван Йосипович, 1911, с. Мелихівка Нововодолазького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

До війни закінчив 3 класи. Працював кухарем.

У 1933 призваний до лав ЧА Нововодолазьким РВК Харківської обл. на строкову службу.

З 9.09.1939 – учасник Польської кампанії. Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

1942–9.05.1945: 583 мсб 73 гв. сд 57 А, ст. сержант, ст. кухар. Був контужений у груд. 1943, тяжко поранений у груд. 1944.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

15.11.1945 звільнений у запас. Працював маляром в управлінні газового господарства.

МЕРМИЛОВ Іван Пилипович, 1915, с. Берека Первомайського р-ну Харківської обл. Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

Освіта н/середня. Працював слюсарем у Харківському центральному військ. залізн. парку № 2.

У 1942 призваний до лав ЧА Кузнецьким РВК Пензенської обл.

15.12.1942–28.03.1943: Сталінград. фр., 1-й взв., 12 мбр 4 мк 57 А, ст. сержант, пом. ком. взв. 28.03.1943 був тяжко поранений поблизу смт Матвеєв Курган у р-ні р. Міус, Ростовська обл.

Орден Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1945 знятий з військ. обліку через хворобу. Працював кінорадіомеханіком, в/ч 65408.

МИНАКОВА Клавдія Яківна, 1920, с. Кутчино (кол.) Фатезького р-ну Курської обл., РФ. Старшина.

Закінчила Харківську школу медсестер.

У 1941 призвана до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

22.06.1941–9.05.1945: 81 гв. сд 57 А, 7 А, старшина, медсестра.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», медалі за визволення міст.

У 1945 звільнена у запас. Працювала адміністратором залу їдальні № 3 фабрики-кухні при ХЕМЗі.

МИРЕНКОВ Григорій Ісакович, 1919, с. Малинівка Чериковського р-ну Могильовської обл., Білорусь. Майор.

У 1939 закінчив 2 курси робітфаку.

Призваний до лав ЧА у верес. 1939 Горецьким РВК Могильовської обл. У 1942 закінчив Тамбовське кавалерійське училище.

12.02.1943–9.05.1945: Північ.-Захід., 2-й Укр., 3-й Укр. фр., 24, 19 гв. пов.-десант. полк 10 гв. пов.-десант. див. 57 А, лейтенант, ком. взв. розвідки, ст. лейтенант, ком. взв. охорони відділ. контррозвідки, пом. нач. штабу полку.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

Після війни проходив службу у ВПС Північ. флоту. Звільнений у запас 1.03.1960. ФЕД, заст. нач. загону охорони.

МИТРОФАНОВ Дмитро Степанович, 1919, с. Березівка Самарської обл., РФ. Капітан.

Освіта середня.

У груд. 1939 призваний на строкову службу до лав ЧА.

Черв. 1942–9.05.1945: 96 окр. тбр 57 А, капітан, інженер-технолог танкоремонтної бази.

Орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У 1948 звільнений у запас. Працював оператором на Призалізничному поштамті.

МИТРЮК Роза Сергіївна, 1925, м. Тбілісі, Грузія. Гв. старшина медслужби.

Освіта середня.

22.06.1941–січ.1942: партизанський загін «Титовський» (Бєлгородська обл.), рядовий. 1942–трав. 1945: 16 мсб 15 гв. сд 57 А, гв. старшина медслужби, санінструктор.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги», «За бойові заслуги» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1945 звільнена у запас. Закінчила ХТФК за спеціальністю вчителя. Працювала інструктором ЛФК на ХТЗ.

МИХАЙЛОВ Віктор Іванович, 1923, м. Харків. Гв. старшина.

Освіта середня спеціальна.

У 1941 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

Верес. 1943–9.05.1945: 214 гв. артп 73 гв. сд 57 А, гв. старшина, технік артпостачання. Був поранений і контужений.

Орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги», ювілейні.

У 1946 звільнений у запас.

МІХАРЕВ Іван Пилипович, 1919, с. Старий Хутір (кол.) Валуйського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Гв. старшина.

Закінчив 9 класів СШ, м. Таллінн, Естонія. Працював електриком на Тбіліській ТЕЦ.

У жовт. 1939 призваний на строкову службу до лав ЧА Орджонікідзевським РВК м. Тбілісі, Грузія.

22.06.1941 – верес.1941: 93-й окр. б-н зв'язку 147 сд, мол. сержант, мотоцикліст. Листоп. 1941 – січ. 1942: 907 сп, мол. сержант, ком. відділ. Трав. 1942 – трав. 1946: 5 гв. мсбр, 32 гв. мбр 57 А, гв. старшина, пом. ком. взв. У січ. 1942 був поранений, с. Розумне Бєлгородської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Києва», «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У трав. 1946 звільнений у запас. Працював майстром на Таллінському судноремонтному заводі.

МЛОДЗИНСЬКА Галина Георгіївна, 1921, м. Харків. Капітан медслужби.

У 1942 закінчила 1-й Харківський медінститут у м. Чкалов (нині м. Оренбург). Працювала ординатором кафедри факультетської хірургії у 1-му Харківському медінституті.

У берез. 1943 призвана до лав ЧА МВК м. Чкалов (нині Оренбург).

Берез. 1943 – черв.1946: Півд.-Захід., Степ, 2-й Укр., 3-й Укр. фр., ХППГ № 5255,

№ 5256 57 А, лейтенант, ст. лейтенант, лікар-ординатор, нач. медвідділення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці», значок «Відмінник охорони здоров'я».

У 1946 звільнена у запас. Працювала хірургом-онкологом у Харківському міському онкологічному диспансері № 13.

МОЛЧАНОВ Микола Петрович, 1920, м. Харків. Гв. ст. сержант. Інвалід ВВВ.

Закінчив курси підготовки конструкторів швейної промисловості. Працював прасувальником на швейній фабриці ім. Тінякова.

У 1940 призваний до лав ЧА Жовтневим РВК м. Харків.

22.06.1941–1944: 112 окр. мбр, ком. гармати. Воронез. фр., 795 сп 268 сд; 236 гв. сп 74 гв. сд 57 А, пом. ком. взв., ком. відділ. 1944–1945: курсант Черкаського піхотного училища. Був поранений: у верес. 1943, ЕГ м. Ізюм; у берез. 1944, ЕГ № 2150, ЕГ № 2941.

Ордени: Вітчизняної війни, Слави III ст., Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «Ветеран праці».

25.09.1945 демобілізований. Працював надомником-фурнітурником на Харківському промкомбінаті місцевої промисловості.

МОНИСОВ Лазар Якович, 1919, с. Медведеве Кролевецького р-ну Сумської обл. Сержант.

Закінчив Харківський автодорожній інститут, автомобільний факультет.

У 1940 призваний до лав ЧА Херсонським МВК.

22.06.1941–1943: 100 атб 169 сд 57 А, сержант, механік-водій. 1943–1944: 434 сп 169 сд 57 А, сержант, мінометник. 1944–1945: 169 сд 40 корпус, мінометник. 8.08.1943 був поранений під час Курсько-Орловської битви.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

9.01.1946 демобілізований. Працював майстром виробничого навчання на Харківському навч. комбінаті.

МОРОЗ Михайло Андрійович, 1925, с. Олександрівка Близнюківського р-ну Харківської обл. Гв. капітан у відставці.

У серп. 1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом 3-го Укр. фр.

Лют. 1942 – трав. 1942: Півд.-Захід. фр., 203 арм. зсп 57 А, рядовий. Серп. 1943 – листоп. 1943: рота кулемет. 2 сб 592 сп 203 сд, 1-й номер кулемет. обслуги. У жовт. 1943 був поранений під час форсування Дніпра в р-ні м. Запоріжжя. Листоп. 1943 – січ. 1944: 3-й Укр. фр., 173 арм. зсп, навч. б-н, курсант, м. Запоріжжя. Січ. 1944 – лют. 1944: 60 гв. сд 5 Уд. А, ст. сержант, пом. ком. взв. автомат. роти. 11.02.1944 був тяжко поранений на р. Базавлук, Дніпропетровська обл.

Орден Слави III ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Звільнений у трав. 1944 як інвалід ВВВ II групи. У 1959 закінчив (заочно) історичний факультет ХДУ. 30 років працював директором школи, з 1981 – ст. інспектором з кадрів на Близнюківській птахофабриці.

МОСТОВИЙ Борис Никифорович, 1918, сел. Кублич Теплицького р-ну Вінницької обл. Майор.

Закінчив 10 класів СШ, у 1937 – Одеський технікум харчової промисловості. Працював зав. лабораторії хлібокомбінату.

У 1938 призваний до лав ЧА Вінницьким МВК.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

22.06.1941–1942: Захід. фр., 22 пов.-десант. бр., 10 корпус, заст. політрука. Черв. – листоп. 1942: Сталінград. фр., 51 А, 64 А, 62 А, 57 А, заст. політрука. Листоп. 1942–9.05.1945: Захід., Сталінград., 2-й, 3-й, 4-й Укр. фр., 36 гв. сд 57 А, мол. лей-

тенант, ком. взв.; лейтенант, ком. роти. У квіт. 1945 був поранений і контужений. Учасник визволення Харкова.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 закінчив курси удосконалення офіцерського складу. 22.10.1956 звільнений у запас. Працював нач. цеху, нормувальником, інспектором відділу кадрів. Прож. у м. Харків.

МОХОВ Василь Дмитрович, 1921, с. Коряки Вожгальського р-ну (кол.) Кіровської обл., РФ. Капітан.

У 1939 закінчив 10 класів СШ у с. Вожгали Куменського р-ну Кіровської обл., у 1941 – Ленінградське військ.-інженерне училище.

У 1939 призваний до лав ЧА Вожгальським РВК (кол.) Кіровської обл.

Жовт. 1941 – січ. 1942: 1422 сапб 20 сапбр 7 сап. А, лейтенант інж. військ, ком. роти; 103 окр. моторизований понтонно-мост. б-н, 1-й ПМБ РГК, лейтенант, ком. понт. взв., заст. ком. понт. роти. Січ. 1942 – листоп. 1943: Півд.-Захід., Сталінград., 2-й Укр., Півд. фр., 126 окр. моторизований понтонно-мост. б-н, 1 ПМБ РГК, ст. лейтенант, ком. понт. роти. Листоп. 1943 – трав. 1944: 2-й Укр. фр., 103 окр. моторизований понтонно-мост. б-н, капітан, ком. понт. роти. Верес. 1944 – трав. 1945: 1-й, 4-й Укр. фр., 234 інж.-сапб, 39 інж.-сапб, капітан, ад'ютант ст. б-ну. Був контужений і поранений.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1949 закінчив Вищу офіцерську інж. школу. 12.09.1955 звільнений у запас. У 1964 закінчив спецшколу за спеціальністю бухгалтера, м. Харків. Працював зав. адміністративно-господарчого відділу у Харківському дослідно-конструкторському бюро автоматики.

МОШИН Юхим Михайлович, 1920, м. Харків. Ст. лейтенант медслужби.

Закінчив Харківське медучилище № 2.

У 1939 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків.

Черв. 1941 – січ. 1945: Крим., Закавказ., Степ., 3-й Укр. фр., 509 сп 236 сд 57 А, старшина, санінструктор; лейтенант медслужби, ком. взв. Січ. 1945 – трав. 1945: 392 медсанбат 236 сд 46 А, 57 А, ст. лейтенант медслужби, нач. еваковідділення. Був поранений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни, медалі: «За оборону Кавказу», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

5.11.1946 звільнений у запас. Працював ст. майстром.

МОШИНА Марія Петрівна, 1920, м. Харків. Лейтенант медслужби.

До війни – студентка фельдшерсько-акушерської школи, м. Єйськ Краснодарського краю, РФ.

Призвана до лав ЧА Єйським РВК Краснодарського краю.

2.05.1942–серп.1942: 258 кп, мол. лейтенант медслужби, фельдшер. 8.08.1942 була поранена на тер. Кубані, ЕГ № 2132. Груд. 1942 – трав. 1944: 509 сп 236 сд 57 А, мол. лейтенант медслужби, фельдшер. 20.05.1944 була контужена на р. Буг. Жовт. 1944 – верес. 1945: Кавказ., Північ.-Кавказ., Степ., 3-й Укр. фр., 392 мсб 236 сд 18 А, 46 А, 57 А, лейтенант медслужби, ст. операційна медсестра.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

4.05.1946 звільнена у запас. Працювала зав. оздоровпунктами промислових підприємств у 1-й міській клінічній лікарні м. Харків.

Н

НАГАЙНИК Дмитро Лукич, 1924, с. Тукали Семенівського р-ну Полтавської обл. Ст. інженер-лейтенант.

Працював у колгоспі Семенівського р-ну Полтавської обл.

У верес. 1943 призваний до лав ЧА Семенівським РВК Полтавської обл.

Верес. 1943 – берез. 1944: навч. б-н 110 зсп, курсант; сержант, ком. відділення. Берез. 1944 – квіт. 1945: 217 сп 80 сд 57 А, ст. сержант, пом. ком. взв. Квіт. 1945 – трав. 1945: 90 окр. сапб 80 гв. сд 57 А, старшина роти. 3.01.1945 під час боїв отримав контузію.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У груд. 1945 звільнений у запас. У 1956 закінчив Харківський інститут інженерів транспорту. Працював інженером на Харківській дистанції цивільних споруд Південної залізниці.

НЕВОЛЬНИЧЕНКО Іван Миколайович, 1921, с. Старовірівка Шевченківського р-ну Харківської обл. Полковник-інженер.

У 1938 закінчив СШ у м. Чугуїв Харківської обл.

Призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл.

22.06.1941–12.06.1942: Півд.-Західф. фр., 98 далекобомбард. ап, військтехнік II рангу, авіатехнік ланки ст.; 244 сд 57 А, ком. взв. 12.06.1942 під час бою в р-ні с. Мартове Печенізького р-ну Харківської обл. отримав поранення, перебував на лікуванні в ЕГ у сел. Турки Саратовської обл. 10.10.1942–6.11.1942: Сталінград. фр., 123 сп 62 сд, ком. взв. 6.11.1942–9.05.1945: Сталінград., Степ., Півд.-Західф., 2-й Укр. фр., 960 сп 299 сд 57 А, технік-лейтенант, заст. ком. роти; ст. технік-лейтенант, ком. роти, нач. техслужби полку, нач. техслужби див.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1957 закінчив Ленінградську Червонопрапорну військ.-повітряну інж. академію ім. Можайського. У 1964 звільнений у запас. Працював інспектором у Орджонікідзевському райвиконкомі м. Харків.

НЕЖУТА Ніна Савеліївна, 1918, с. Вовчанські Хутори Вовчанського р-ну Харківської обл. Капітан медслужби.

У 1941 закінчила Харківський медінститут. Працювала лікарем-педіатром Вовчанської районної лікарні Харківської обл.

Із 1941 по 1943 перебувала в евакуації у м. Актюбінськ (нині м. Актобе), Казахстан. У трав. 1943 призвана до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Трав. 1943 – лип. 1943: Степ. фр., ХПГ № 988 7 гв. А, ст. лейтенант медслужби, ординатор. Лип. 1943 – трав. 1944: 1-й, 2-й, 3-й Укр. фр., 16 окр. медсанбат 15 гв. сд 7 гв. А, ординатор б-ну. Трав. 1944 – січ. 1946: 1-й, 2-й, 3-й Укр. фр., 47 гв. сп 15 гв. сд 57 А, капітан медслужби, мол. лікар полку.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Праги».

У січ. 1946 звільнена у запас. Працювала ординатором ревматологічного відділення у дитячій клінічній лікарні № 23 м. Харків.

НИЩЕТА Іван Олександрович, 1923, с. Миколаївка Зачепилівського р-ну Харківської обл.

У серп. 1943 призваний до лав ЧА.

Серп. 1943 – берез. 1944: 130 гв. артп 58 гв. сд 57 А, розвідник. Берез. 1944 – трав. 1945: музичний взв. 58 сд 57 А, рядовий, музикант.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги».

12.03.1948 звільнений у запас. Прож. у м. Харків. У 1963 закінчив Харківський інститут інженерів транспорту.

НІКІТІН Іван Семенович, 1924, м. Ліски Воронезької обл., РФ. Капітан.

У 1942 призваний до лав ЧА Ліскинським РВК Воронезької обл.

Серп. 1942 – груд. 1942: 33 сд, курсант. Січ. 1943–12.03.1945: 529 мінп 23 окр. мінбр РГК 57 А, ст. сержант, розвідник, ком. відділення розвідки.

Орден Червоного Прапора, медалі «За відвагу», ювілейні.

У серп. 1945 закінчив курси мол. лейтенантів артилерії при Південній групі військ. У серп. 1946 звільнений у запас. У 1952 закінчив ХПІ. Працював ст. науковим співробітником у УкрНДІХіммаш.

НОВИКОВ Тимофій Кузьмич, 1924, с. Мічкас Нікольського р-ну Пензенської обл., РФ. Старшина.

Із спогадів: «У 1936 я залишився без батьків. Командир 221 сп, який у той час знаходився у м. Сердобськ Пензенської обл., взяв мене до свого полку як сина полку».

1936–1941: вихованець 221 сп. Лип. 1941 – трав. 1945: 30 окр. арт. кулемет. полк 5 кк 57 А, старшина, пом. ком. взв. розвідки. У 1943 був поранений.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги» (дві), «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1948 звільнений у запас. Працював інспектором у Харківській держрибінспекції.

НОВИКОВА Марія Марківна, 1924, смт Савинці Балаклійського р-ну Харківської обл.

До війни закінчила 7 класів.

20.04.1943 призвана до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

1943–1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 605 б-н зв'язку 228 сд 68 ск 57 А, рядовий, телефоністка. 20.11.1943 отримала поранення поблизу с. Недайвода Криворізького р-ну Дніпропетровської обл.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У серп. 1945 демобілізована. Працювала офіціанткою Ізюмського ресторану тресту «Укрдорресторан».

НОВИЧКОВ Василь Олександрович, 1920. Інвалід ВВВ.

З початком Великої Вітчизняної війни Василь Новичков пішов добровольцем на фронт з 5-го курсу інституту. Його бойовий шлях пролягав від Дону до Праги у складі 58 гв. сд 57 А, Воронез. фр. Брав участь у боях за визволення Харкова, України, Молдови, Польщі, штурмі укріплень ворога на річках Одер, Нейсе, Шпрее. Учасник зустрічі з американськими військами на р. Ельба. Війну закінчив у Празі.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст., Червоної Зірки, Богдана Хмельницького, Жовтневої Революції, 25 медалей.

У післявоєнні роки закінчив Московський технологічний ін-т і працював у галузі м'ясо-молочної промисловості на посадах гол. технолога, гол. інженера, директора м'ясокомбінату, керуючого трестом.

О

ОБРАНТ Йосип Мойсейович, 1910, м. Амур (кол.) нині Амур-Нижньодніпровський р-н м. Дніпропетровськ. Рядовий.

Закінчив 8 класів. Працював зав. групи постачання на ХТЗ.

7.09.1941 призваний до лав ЧА Орджонікідзевським РВК м. Харків.

1941–24.04.1942: 647 сп 216 сд 57 А, рядовий, стрілець.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1942 демобілізований через хворобу.

ОДИНЕЦЬ Володимир Данилович, 1921, м. Харків. Капітан адмінслужби.

У 1939 закінчив 10 класів СШ № 115, м. Харків.

До лав ЧА призваний Жовтневим РВК м. Харків. 1939–1941: курсант Харківського військ.-медучилища.

Черв.1941 – груд. 1941: Захід. фр., 86 сд, 251 сд, 2 окр. гв. мінд 16 А, фельдшер. Груд. 1941–9.05.1945: Крим., Закавказ., Півд., Північ.-Кавказ., 4-й, 3-й Укр. фр., 25 гв. мінп 57 А, ст. фельдшер. 15.06.1943 був поранений у боях за м. Кримськ Краснодарського краю.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Москви», «За оборону Кавказу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Відня», «За визволення Белграда», ювілейні.

У 1955 закінчив Омське військ.-медучилище, зуболікарське відділення. У 1959 звільнений у запас. Працював лікарем Харківської міської лікарні № 3.

ОКАРЬОК Іван Артемович, 1915, с. Антоновка Грайворонського р-ну (кол.) нині Борисовського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Гв. ст. лейтенант. Інвалід ВВВ.

Закінчив 7 класів, Тамбовське піхотне училище.

1.03.1942 призваний до лав ЧА.

20.11.1942–22.08.1943: Сталінград. фр., 3 мк 57 А, гв. ст. лейтенант, ком. роти. 22.08.1943 був тяжко поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

15.01.1944 звільнений у запас. Прож. у м. Харків.

ОЛЕШКО Валентин Михайлович, 1921, Бєлокалитвинський р-н Ростовської обл., РФ. Ст. сержант.

У 1941 закінчив Воронезький технікум залізничного транспорту. Працював майстром на Муромському паровозоремонтному заводі Нижньогородської обл.

1.02.1942 призваний до лав ЧА Муромським МВК Нижньогородської обл.

Лют. 1942 – лип. 1942: 31 окр. д-н бронепоїздів; Резерв Головного Управління бронетанк. військ, пом. машиніста. Лип. 1942 – серп. 1945: 299 сд 57 А, рядовий, зав. складу боєприпасів.

Медалі: «За бойові заслуги» (три), «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

12.07.1946 звільнений у запас. Працював машиністом паровоза, тепловоза у локомотивному депо ст. Люботин, Харківська обл.

ОЛЕШКО Наталія Дмитрівна, 1921, м. Люботин Харківської обл. Єфрейтор.

До війни закінчила 7 класів.

7.09.1943 призвана до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

7.09.1943 – трав. 1945: 307 медсанбат 299 сд 57 А, рядовий, санітарка.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

25.07.1945 демобілізована. Працювала ст. бухгалтером на Харківському дослідно-експериментальному заводі Центросоюзу.

ОЛІЙНИК Іван Сергійович, 1923, с. Юрченкове Чугуївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив Юрченківську СШ Чугуївського р-ну.

13.10.1941 призваний до лав ЧА Чугуївським РВК Харківської обл.

13.10.1941–28.01.1942: 165 зсп; 970 сп 255 сд 57 А, рядовий. 29.01.1942–13.03.1943: 689 сп, рядовий, зв'язківець. Був поранений та контужений у 1942.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

13.03.1946 демобілізований. У 1956 закінчив Харківський медінститут за спеціальністю лікаря-терапевта. Працював зав. терапевтичного відділення Вовчанської райлікарні Харківської обл.

ОЛІЙНИК Микола Нестерович, 1924, м. Харків. Сержант.

Закінчив Харківську СШ № 108.

Призваний до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

1943–1945: 3-й, 2-й Укр. фр., 1353 зап. артп 22 сд РГК, сержант, пом. ком. взв.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1947 демобілізований. Працював на Харківській фабриці з ремонту взуття.

ОМЕЛЯНЕНКО Ольга Василівна, 1922, м. Чернігів. Лейтенант, пом. нач. політвідділу 57 А. Кандидат історичних наук. Інвалід ВВВ.

У черв. 1941 закінчила 1-й курс Чернівецького університету. Добровільно стала до лав ЧА через райком комсомолу м. Чернівці.

25.06.1941–жовт.1944: Півд. фр., ВПГ № 54; Півд.-Захід. фр., 201 медсанбат, медсестра, заст. ком. роти з політчастини; Степ. фр., 1290 сп 113 сд 57 А, комсорг, парторг сб, ст. сержант, старшина. Жовт. 1944 – трав.1945: 3-й Укр. фр., політвідділ тилу 57 А, мол. лейтенант, лейтенант, пом. нач. з політчастини. У жовт. 1943 під час боїв на Дніпровському плацдармі отримала осколкове поранення і контузію.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За визволення Белграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У жовт. 1945 звільнена у запас. У 1950 закінчила Київський державний університет. 1951–1970: викладач ХПІ. 1970–1974: доцент ін-ту культури. 1974–1982: доцент кафедри історії ХПІ.

ОНАЦЬКА Валентина Терентіївна, 1919, с. Землянки Вовчанського р-ну Харківської обл.

До війни закінчила 6 класів. Працювала у друкарні ім. Петровського, м. Харків.

Із лип. 1941 у лавах ЧА.

Лип. 1941 – листоп. 1941: курсант курсів радистів, 6 кк, м. Россош Воронезької обл.. Листоп. 1941 – лют. 1942: 3-й Укр. фр., б-н зв'язку 15 гв. сд 57 А, радистка. Під час боїв на Ізюмсько-Барвінківському напрямі, поблизу с. Глинське, отримала поранення. Перебувала на лікуванні в ЕГ № 1628.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

10.05.1944 звільнена у запас. Працювала кочегаром у яслах-садку № 36 м. Харків.

ОСАДЧИЙ Петро Юхимович, 1914, с. Межиліска Народицького р-ну Житомирської обл. Ст. лейтенант медслужби.

Закінчив робітфак при Київському державному університеті. Працював на заводі «Ленінська кузня», м. Київ.

У 1936 призваний до лав ЧА, м. Київ.

Учасник походу у Захід. Україну у 1939. Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Закінчив Ленінградське військ.-медучилище.

22.06.1941–20.05.1942: Півд.-Захід., Волхов. фр., 24 тп 12 тд 16 тбр, ст. сержант, фельдшер. 1.05.1943–10.08.1945: Степ., 3-й Укр. фр., статистик санвідділу 57 А, лейтенант медслужби, зав. діловодства. 24.06.1941 під час боїв в р-ні м. Броди Львівської обл. отримав поранення та контузію.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

25.03.1947 звільнений у запас. 1948–1974: Вовчанська районна СЕС Харківської обл., інструктор.

П

ПАВЛОВ Олексій Гаврилович, 1922, с. Березівка Ракитянського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Ст. сержант.

Навчався у Орловському художньому училищі у м. Єлець Липецької обл.

29.09.1941 призваний до лав ЧА Краснояружським РВК Бєлгородської обл.

Трав. 1942–29.04.1945: 48 гв. сд 57 А, мінометник; 143 гв. сп, писар-кресляр;

штаб 48 гв. сд 57 А, ст. сержант, ст. писар-кресляр. 29.04.1945 під час штурму Берліна отримав тяжке поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1945 звільнений у запас. У 1955 закінчив Харківський художньо-промисловий інститут. Працював художником на Харківському художньо-промисловому комбінаті.

ПАВЛОВ Петро Петрович, 1926, с. Вербівка Балаклійського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 5 класів Вербівської школи.

У черв. 1943 призваний до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

1.06.1943–9.05.1945: 3-й, 2-й Укр. фр., 228 сд 57 А, рядовий, стрілець. Був двічі поранений, контужений.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1950 звільнений у запас. Працював у Балаклійському «Міжколгоспбуді».

ПАВЛОВСЬКА Олена Андріївна, 1915, с. Лозовенька Балаклійського р-ну Харківської обл. Ст. лейтенант.

Закінчила 10 класів СШ. Працювала на Харківському авіазаводі.

У лют. 1942 призвана до лав ЧА Пермським ОВК.

Лют. 1942 – жовт. 1943: медсанбат, 61 гв. сд 57 А, старшина, ст. операційна сестра. Жовт. 1943 – груд. 1945: 181 гв. сп 61 гв. сд 57 А, старшина, ком. взв. санітарів санчастини. У 1942 під час боїв в р-ні м. Воронеж отримала поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі (13).

У 1955 закінчила вечірнє відділення Харківського юридичного інституту. У трав. 1971 звільнена у запас. Працювала інспектором спецчастини Харківського НДІ ортопедії і травматології.

ПАВЛОВСЬКА Тамара Михайлівна, 1920 с. Новокарбівка Любашівського р-ну Одеської обл. Мол. лейтенант.

По закінченні 8 класів Харківської СШ № 28 у 1938 працювала телеграфісткою-морзисткою у 28-му поштовому відділенні зв'язку м. Харків.

У трав. 1943 призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

Трав. 1943 – трав. 1945: 407 артп 26 артбр 9 див. прориву РГК 57 А, мол. сержант, зв'язківець, телефоністка, радистка.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1945 звільнена у запас. Працювала секретарем-друкаркою.

ПАКНІС-МІРОШНИЧЕНКО Ігор Миколайович, 1923, ст. Навля, Брянська обл., РФ.

15.10.1941 призваний до лав ЧА Луганським МВК.

15.10.1941 – трав. 1945: штабний б-н зв'язку 136 гв. сп 14 гв. сд 57 А, гв. рядовий, зв'язківець. Під час боїв був тричі поранений.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

18.08.1945 демобілізований. У 1972 закінчив Київський педінститут іноземних мов. Викладав у ДПТУ № 21 м. Харків.

ПАНДОРІН Костянтин Олександрович, 1922, м. Запоріжжя. Лейтенант.

У лют. 1940 призваний до лав ЧА.

У 1941 – курсант Ульяновського військ. училища зв'язку.

Квіт. 1942–19.08.1942: Калінінський фр., 164 сд, лейтенант, ком. роти зв'язку. Лип. 1943–22.08.1944: Степ., 1-й, 3-й Укр. фр., 93 сд 57 А, лейтенант, ком. взв. зв'язку. Під час боїв був двічі поранений: 19.08.1942 та 22.08.1944.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні

1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

У 1945 звільнений у запас. У 1950 закінчив ХПІ. Працював у КБ Електроприладобудування.

ПАРАНИЧ Валентин Іванович, 1919, с. Глинськ Роменського р-ну Сумської обл. Гв. майор медслужби.

У 1941 закінчив 1-й Харківський медінститут.

23.09.1941 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

1941 – трав. 1945: Воронез., Півд.-Захід., 4-й Укр., 3-й Укр., 181 гв. сп 61 гв. сд 57 А, гв. капітан медслужби, ст. лікар полку.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу», ювілейні. Трудові нагороди: орден «Знак Пошани», медаль «Ветеран праці».

Працював зав. рентгенівського кабінету Сахновщинської центральної райлікарні Харківської обл.

ПАРТОЛА Олексій Опанасович, 1908, смт Старий Мерчик Валківського р-ну Харківської обл.

До війни закінчив 2 класи.

У 1943 призваний до лав ЧА.

1943–1945: 303 сд 57 А, стрілець. Під час боїв у 1943 отримав поранення.

Медаль «За бойові заслуги».

У 1945 звільнений у запас.

ПАРХОМЕНКО Ілля Михайлович, 1921, с. Верхня Сироватка Сумського р-ну Сумської обл. Гв. ст. сержант, зав. діловодства техчастини.

У 1939 закінчив 10 класів СШ.

22.02.1943 призваний до лав ЧА Харківським РВК м. Харків.

22.02.1943–17.10.1943: 3-й Укр. фр., 3 рота управління, 3 ТА, шофер. 17.10.1943–1.03.1944: 127 зсп 33 мзсб, ком. 76-мм гармати. 1.03.1944–20.08.1945: 509 сп 236 сд 57 А, ком. 45-мм, 76-мм гармат, гв. ст. сержант.

Ордени: Леніна, Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «Ветеран праці».

Після війни продовжив службу. 23.06.1946 звільнений у запас. Працював слюсарем на Харківському АТП № 16361.

ПАСІЧНИК Іван Григорович, 1923, м. Богодухів Харківської обл. Гв. сержант.

До лав ЧА призваний Алчевським РВК Луганської обл.

Трав. 1942: 140 зсп 150 сд 5 гв. тбр 57 А, рядовий, телефоніст. Учасник Ізюмсько-Барвінківської операції. Лют. 1943: 69 А, розвідник. Квіт. 1943: 132 окр. б-н ПТР, автоматник. Верес. 1943 – трав. 1945: 15 гв. сд 57 А, гв. сержант, навідник. Був тричі поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., Слави II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

20.10.1945 демобілізований (на підставі трьох поранень). Закінчив Харківський сільгосп інститут ім. Докучаєва за спеціальністю агронома. Працював у Богодухівському райпобуткомбінаті.

ПАСЬКО Анатолій Омелянович, 1925, с. Хотімля Вовчанського р-ну Харківської обл. Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

Освіта середня.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

12.03.1943–22.04.1945: розвід. рота 93 сд 57 А, автоматник; 37 гв. сд 65 А; 243 сд, ст. сержант, ком. відділення роти автоматників. Під час боїв був тричі тяжко поранений та контужений: 22.08.1943, 6.10.1944, 22.04.1945.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Слави III ст., медалі «За відвагу», ювілейні.

6.08.1945 звільнений у запас.

ПАТИШЕВ Володимир Іванович, 1915, с. Будогощ Кириського р-ну Ленінградської обл., РФ. Гв. капітан.

Закінчив 8 класів, у 1937 – філіал Ленінградського енергетичного ін-ту, м. Кіровськ Мурманської обл. Працював на Кіровському райхарчокомбінаті.

22.06.1941 призваний до лав ЧА Кіровським РВК Мурманської обл.

22.06.1941–серп. 1942: Північ. фр., 218 ОДСБ, рядовий, зав. діловодства. Серп. 1942 – жовт. 1942: Північ. фр., 64 бр., рядовий. Жовт. 1942 – квіт. 1943: Сталінград. фр., рота автоматників; 633 сп 157 сд 64 А, сержант, ком. відділ.; курси мол. лейтенантів, курсант. Квіт. 1943–1945: Воронез., 1-й Укр. фр., 47 гв. сп 15 гв. сд 57 А, гв. лейтенант, ком. взв. роти автоматників, ком. стрілецької роти; гв. капітан, 1-й пом. нач. штабу полку. Був чотири рази поранений, двічі контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., Червоного Прапора, медалі: «За оборону Сталінграда», «За оборону Радянського Заполяр'я», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. За вислугу років: медаль «Ветеран праці».

12.12.1945 звільнений у запас. Працював гол. бухгалтером на Вовчанській взуттєвій фабриці.

ПЕКАР Костянтин Іванович, 1910, с. Запілля Щучинського (нині Кореличського р-ну), Гродненської обл., Білорусь. Сержант техслужби.

Освіта середня. Працював майстром у Харківському ремісничому училищі № 6.

Призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

12.07.1941 – трав. 1945: Півд.-Захід. фр., 3 тбр 23 тк 57 А, сержант, ком. відділення. 22.06.1942 під час боїв був поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

14.11.1945 звільнений у запас. Працював слюсарем-інструментальником на Харківському електротехнічному заводі «Транссвязь».

ПЕТРОВ Олександр Іванович, 1917, с. Поляна Терновського р-ну Воронезької обл., РФ. Гв. майор медслужби, заслужений лікар УРСР.

У 1940 закінчив Воронезький медінститут.

У серп. 1940 призваний до лав ЧА Кагановицьким РВК (кол.) м. Воронеж.

Верес. 1941 – груд. 1941: 216 окр. сапб 136 сд, нач. санслужби б-ну. Груд. 1941 – груд. 1943: Півд.-Захід., Сталінград., Степ. фр., 541 сп (47 гв. сп) 136 сд, 15 гв. сд 57 А, військлікар III рангу, капітан медслужби, нач. сан. служби полку. Груд. 1943 – трав. 1945: 1-й, 2-й, 3-й Укр. фр., 16 медсанбат 47 гв. сп 15 гв. сд 57 А, гв. майор медслужби, ком. медроти, ст. лікар полку. 8.09.1943 під час боїв в р-ні м. Мерефа Харківського р-ну Харківської обл. отримав контузію.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, присвоєно почесне звання заслуженого лікаря та нагороджений почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

У лют. 1947 звільнений у запас. 1953–1978: хірург та нач. Харківського обласного госпіталю для інвалідів ВВВ.

ПЕЧЕРИЦЯ Іван Ананійович, 1922, с. Чернещина Зачепилівського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 7 класів.

13.09.1941 призваний до лав ЧА Зачепилівським РВК Харківської обл.

13.09.1941–9.05.1945: 132 окр. протитанк. д-н 19 сд 57 А, сержант, шофер, ком. відділення. 16.05.1944 був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», ювілейні.

25.12.1946 звільнений у запас. Працював шофером у колгоспі «Україна», с. Чернещина Зачепилівського р-ну Харківської обл.

ПИСАРЕВ Василь Антонович, 1913, с. Анисимово (кол.) Ленінськ-Кузнецького р-ну Кемеровської обл., РФ. Капітан.

До війни закінчив 7 класів.

1935–1938: строкова служба у лавах ЧА, Забайкальський ВО. Працював товарознавцем у Ленінськ-Кузнецькій райспоживспілці.

У 1941 призваний до лав ЧА Ленінськ-Кузнецьким РВК. У 1941 закінчив Білоцерківське піхотне училище, Київська обл.

Груд. 1941 – трав. 1945: Степ., Воронез., 2-й Укр. фр., 845 сп, 849 сп 303 сд 57 А, капітан, пом. нач. штабу.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1946 звільнений у запас. Працював комірником у фірмі «Одяг», м. Харків.

ПИСАРЕВА Надія Максимівна, 1921, с. Середній Бурлук Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

До війни закінчила 7 класів, у 1939 – Куп'янську педагогічну школу Харківської обл. Працювала вчителькою НСШ, Велика Данилівка, м. Харків.

У 1943 добровільно стала до лав. ЧА.

27.03.1943 – трав. 1945: Степ., 2-й Укр. фр., 845 сп 303 сд 57 А, старшина адмін. служби, писар ст. штабу полку.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1946 демобілізована. Працювала бухгалтером у Дзержинському райхарчоторзі м. Харків.

ПИСАРЕНКО Йосип Мойсейович, 1915, с. Бобровий Кут Великоолександрівського р-ну Херсонської обл. Ст. сержант.

Призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

1941 – трав. 1945: 333 сд 57 А, ст. сержант, ком. гармати, ком. відділення розвідки. Під час боїв був двічі поранений: у серп. 1941 і 8.04.1944.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За оборону Києва», «За бойові заслуги», ювілейні.

У листоп. 1945 звільнений у запас. Працював механіком з ремонту касових апаратів на заводі «Укрторгтехніка».

ПІДКОПАЙ Василь Петрович, 1925, смт Безлюдівка Харківського р-ну Харківської обл. Сержант.

Освіта середня.

2.03.1943 призваний до лав ЧА Харківським РВК м. Харків.

Трав. 1943–9.05.1945: 303 сд 57 А, сержант, ком. міномет. обслуги. 19.09.1943 був контужений поблизу м. Красноград.

Орден Слави III ст., медалі: «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

25.04.1950 звільнений у запас. У 1957 здобув музичну освіту, м. Москва. Працював учителем музики у Безлюдівській СШ.

ПІНЧУК Валентина Дем'янівна, 1924, с. Соколове Зміївського р-ну Харківської обл.

Освіта середня.

Призвана до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

Лют. 1943 – трав. 1945: 90 артп 19 сд 57 А, рядовий, зв'язківець.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала контролером на Харківському заводі «Радіореле».

ПЛАКСІН Володимир Федорович, 1922, с. Зябрево (кол.) Суворовського р-ну Тульської обл., РФ. Майор.

Працював у колгоспі в Суворовському р-ні Тульської обл.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Суворовським РВК Тульської обл. У 1942 закінчив Ленінградське двічі Червонопрапорне піхотне училище.

Трав. 1942 – лип. 1942: Воронез. фр., 520 сп 167 сд, лейтенант, ком. взв. ПТР. 15.07.1942 отримав поранення під час боїв в р-ні с. Велика Верейка Рамонського р-ну Воронезької обл. Берез. 1943–4.10.1943: Півд.-Захід., Степ., 2-й Укр. фр., 849 сп 303 сд 57 А, ст. лейтенант, ком. роти ПТР. 4.10.1943 поранений на тер. Верхньодніпровського р-ну Дніпропетровської обл. Січ. 1944 – трав. 1945:

2-й Укр. фр., 346 окр. винищ. протитанк. д-н 303 сд 57 А, капітан, ком. роти ПТР, ад'ютант ст. артд-ну.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941– 1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст.

У 1958 закінчив ХДУ. У 1969 звільнений у запас. Працював нач. відділу кадрів Українського державного проектного інституту «Важпромелектропроект», м. Харків.

ПЛОХОТНИЧЕНКО Володимир Іларіонович, 1925, м. Краснодон Луганської обл. Підполковник, нач. 1-го відділу, заст. райвійськкому Валківського РВК Харківської обл.

Освіта середня. Працював електрозварником на шахті № 49, м. Караганда.

16.02.1943 призваний до лав ЧА Кіровським РВК м. Караганда. У 1944 закінчив Ташкентське стрілецько-мінометне училище.

Трав. 1944–9.05.1945: 3-й Укр. фр., 211 гв. сп 73 гв. сд 57 А, мол. лейтенант, лейтенант, ком. мін. взв.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст.

У 1951 закінчив КУОС, м. Київ, у 1961 – Центральні курси, м. Саратов. 9.07.1972 звільнений у запас.

ПОДЛОЗНИЙ Віктор Павлович, 1923, сел. Борисовка Бєлгородської обл., РФ. Старшина.

Закінчив 10 класів, військ. полкову школу.

У 1943 призваний до лав ЧА Жовтневим РВК м. Харків.

18.03.1943 – трав. 1945: 303 сд 57 А, старшина, ком. обслуги 82-мм мінометів. У листоп. 1944 був контужений.

Медаль «За бойові заслуги».

У 1947 звільнений у запас. У 1957 закінчив технікум радянської торгівлі. Працював зав. магазину галантерейторгу.

ПОЗНЯНСЬКА Євдокія Олександрівна, 1924, с. Майдан Валківського р-ну Харківської обл.

Освіта середня.

Проживала у смт Покотилівка Харківського р-ну Харківської обл. У 1943 евакуйована до Куп'янського р-ну Харківської обл.

Призвана до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

1943–берез. 1945: Степ., Півд.-Західн., 2-й Укр. фр., 845 сп, 847 сп, 849 сп 303 сд 57 А, сержант, радистка. Під час боїв була контужена.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У берез. 1945 звільнена у запас. Проживала у с. Українське Харківського р-ну Харківської обл.

ПОЛЕВИЧ Валентин Петрович, 1918, с. Хіми Бобруйського р-ну Могильовської обл., Білорусь. Гв. капітан.

Освіта середня.

Працював робітником у «Білкомунбуді», м. Мінськ.

У верес. 1938 призваний до лав ЧА Мінським ОВК.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

22.06.1941 – квіт. 1942: Півд. фр., 136 сд, мол. лейтенант, лейтенант, ком. взв. Квіт. 1942 – трав. 1943: Півд.-Західн., Сталінград., Воронез., Степ. фр., 136 сд, 15 гв. сд 57 А, гв. ст. лейтенант, ад'ютант. Трав. 1943 – квіт. 1944: 2-й, 3-й Укр. фр., 15 гв. сд 57 А, гв. капітан, пом. нач. штабу (ПНШ-1) полку. Квіт. 1944 – квіт. 1945: курси «Выстрел», м. Солнечногорськ Московської обл.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги», «За перемогу над

Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

28.09.1946 звільнений у запас. Працював нач. постачання, Богодухівський цегельний завод Харківської обл.

ПОЛЕВИЧ Ірина Іванівна, 1922, с. Семенів Яр Богодухівського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Закінчила 8 класів. Працювала рахівником у Богодухівській машинно-тракторній майстерні.

21.07.1941 призвана до лав ЧА Богодухівським РВК Харківської обл.

У жовт. 1941 закінчила курси радистів м. Россош Воронезької обл.

Жовт. 1941 – трав. 1942: 6 кк, сержант, радистка. Трав. 1942 – квіт. 1944: Сталінград., Воронез., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 15 гв. сд 57 А, ст. сержант, радистка.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У квіт. 1944 демобілізована.

ПОЛЯКОВА Віра Матвіївна, 1926, с. Норцівка Балаклійського р-ну Харківської обл. Сержант, нач. радіостанції. Інвалід ВВВ.

Закінчила 8 класів.

10.06.1943 призвана до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

10.06.1943–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 605 б-н зв'язку 228 сд 68 ск 57 А, мол. сержант, радист 2-го класу, нач. радіостанції. 4.04.1944 була поранена у р-ні с. Терновка Тираспольського р-ну, Молдова.

Медалі: «За взяття Будапешта», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У серп. 1945 звільнена у запас. Райпобуткомбінат, зав. ательє мод, м. Балаклія.

ПОЛЯЧЕК Володимир Маркович, 1914, м. Ліда Гродненської обл., Білорусь. Підполковник медслужби.

Закінчив СШ № 1, м. Псков, 2-й Ленінградський мединститут.

У 1939 призваний до лав ЧА Ленінградським ОВК.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

22.06.1941–28.12.1941: Ленінград. фр., 495 гауб. артп 123 сд, військлікар III рангу, ст. лікар полку. 28.12.1941–15.06.1943: Воронез., Степ. фр., 303 сд 57 А, військлікар II рангу, нач. санчастини див. 15.06.1943–9.05.1945: ХПГ № 5248, арм. польовий госпіталь для легкопоранених № 1702 57 А, майор медслужби, нач. госпіталю. Під час боїв у трав. 1942 був контужений, а у берез. 1943 – поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Ленінграда», «За бойові заслуги».

У 1950 закінчив курси удосконалення лікарів у м. Саратов. У лют. 1961 звільнений у запас. Працював лікарем-терапевтом у 2-й клінічній лікарні м. Харків.

ПОЛЯЧЕК Наталія Трохимівна, 1923, с. Богородське Шарлицького р-ну Оренбурзької обл., РФ. Лейтенант медслужби.

Освіта середня.

У 1942 закінчила Оренбурзький фармацевтичний технікум.

8.03.1943 призвана до лав ЧА Оренбурзьким РВК.

Берез. 1943 – лип. 1944: ХПГ № 5248 57 А, мол. лейтенант, пом. нач. аптеки. Лип. 1944 – трав. 1945: арм. польовий госпіталь для легкопоранених № 1702 57 А, лейтенант медслужби, пом. нач. аптеки.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1946 звільнена у запас. Працювала рецептарем-контролером у Центральній районній аптеці № 268, м. Харків.

ПОНОМАРЕНКО Михайло Юхимович, 1921, смт Вільшани Дергачівського р-ну Харківської обл. Гв. ст. лейтенант медслужби.

У 1941 закінчив Вільшанську СШ № 1, у 1942 – Харківське військ. медучилище.

26.06.1941 призваний до лав ЧА Дергачівським РВК Харківської обл.

10.08.1942–9.05.1945: Сталінград., Воронез., Степ., 1-й, 2-й Укр. фр., 20 гв. ордена Олександра Невського Одерський окр. протитанк. д-н 15 гв. сд 57 А, гв. ст. лейтенант медслужби, ст. військфельдшер д-ну. 13.03.1945 був контужений під м. Дрезден на р. Нейсе.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

12.09.1946 звільнений у запас. У 1953 закінчив Харківський ветінститут. Працював ветлікарем-епізоотологом в Андріївській дільничній ветеринарній лікарні, Балаклійський р-н.

ПОПОВ Володимир Семенович, 1926, м. Харків.

У 1943 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків.

Черв. 1943 – верес. 1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 12 окр. полк зв'язку 57 А, рядовий. У складі 57 А брав участь у боях в р-ні оз. Балатон (Угорщина).

Медалі: «За визволення Праги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Після війни продовжив службу. 15.09.1950 звільнений у запас. Працював електрозварником у ДБК № 1, м. Харків.

ПОПОВ Іван Микитович, 1922, с. П'ятницьке Печенізького р-ну Харківської обл. Сержант. Інвалід ВВВ.

Працював фрезерувальником на Харківському верстатобудівному заводі.

20.02.1943 добровольцем пішов на фронт.

20.02.1943–25.12.1945: 3-й, 4-й Укр. фр., 972 артп 113 сд 57 А, сержант, навідник, ком. гармати. Брав участь у визволенні Харкова, населених пунктів Полтавської та Кіровоградської обл. Під час боїв був двічі поранений: 25.02.1944 та 4.09.1944.

Орден Червоної Зірки (за форсування р. Дніпро), медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У груд. 1945 звільнений у запас. Працював фрезерувальником, токарем у спеціальному конструкторському бюро з електробуріння, м. Харків.

ПОПОВА Віра Опанасівна, 1924, с. Костерево Петушинського р-ну Владимирської обл., РФ.

У 1939 закінчила 8 класів.

23.11.1942 добровольцем пішла на фронт.

23.11.1942–17.08.1943: Воронез. фр., 212 окр. тб, сержант, санінструктор. Листоп. 1943 – серп. 1944: Півд.-Захід. фр., 674 окр. зеніт. кулемет. рота, ст. сержант, санінструктор. Серп. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., арм. польовий госпіталь для легкопоранених № 5281 57 А, ст. сержант, палатна сестра. Під час боїв за визволення Харківської обл. 17.08.1943 отримала поранення, перебувала на лікуванні в ЕГ № 271.

Медаль «За бойові заслуги».

У листоп. 1945 звільнена у запас.

ПОРОСОВ Дмитро Іванович, 1914, с. Остров (кол.) Лодейнопольського р-ну Ленінградської обл., РФ. Капітан.

Закінчив три курси гідроенергетичного робітфаку. Працював зав. Свірстройського відділення енергозбуту «Лененерго».

У трав. 1940 призваний до лав ЧА Лодейнопольським РВК Ленінградської обл. Закінчив школу зв'язку, Вищі розвід. КУОС.

22.07.1941 – груд. 1941: 22 УР Ленінград. ВО; Півд.-Захід. фр., 56 кд, ст. сержант, нач. рації. Груд. 1941 – берез. 1945: Півд.-Захід., Північ.-Кавказ., Степ., 3-й Укр. фр., 353 сд 57 А, мол. лейтенант, лейтенант, ст. лейтенант, капітан, ком. взв. розвідки, заст. ком. загород. загону,

заст. нач. розвідки див. 28.07.1941 під час боїв отримав поранення, у верес. 1943 – контузію в р-ні с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1955 звільнений у запас. Працював нач. штабу ЦО Харківського філіалу ОКБА.

ПОЯРКОВА *Людмила Михайлівна*, 1918, м. Харків. Капітан.

У 1940 закінчила Харківський медінститут. Працювала лікарем-педіатром у Таджикистані.

Призвана до лав ЧА Сталінабадським РВК Таджикистану (нині м. Душанбе).

1942–1943: Воронез. фр., госпіталь № 1604, військлікар. 1943–1945: арм. польовий госпіталь № 1702 57 А, капітан, нач. відділення.

Орден Червоної Зірки, медалі (6). Трудові нагороди: орден Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора.

У 1947 звільнена у запас. Працювала гол. лікарем дитячої лікарні № 24, м. Харків.

ПРЕСНЯКОВ Василь Володимирович, 1919, с. Кам'янка (кол.) Барятінського р-ну Калузької обл., РФ. Підполковник.

Закінчив 10 класів.

Навчався у Московському механіко-технологічному технікумі. Добровільно став до лав ЧА. Закінчив Рязанське артучилище.

22.06.1941 – верес. 1941: Білорус. Особ. ВО, 120 гауб. артп, лейтенант, ком. взв. Верес. 1941 – трав. 1945: Півд.-Захід. фр., 90 артп 19 сд, ст. лейтенант, комбат, заст. ком. д-ну; 3-й Укр. фр., капітан, нач. резерву офіцерського складу артилерії 57 А. 28.06.1941 отримав поранення під час боїв в р-ні н.п. Береза-Картуська, Білорусь.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Москви», «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1957 звільнений у запас у званні підполковника. Закінчив Харківський вечірній машинобудівний технікум. Працював інженером-технологом у теплосиловому цеху заводу «Серп і Молот», м. Харків.

ПРЕСНЯКОВА *Лідія Іванівна*, 1924, м. Харків.

До війни закінчила 7 класів.

Призвана до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

Лип. 1943 – трав. 1945: рядовий, писар, резерв офіцерського складу артилерії 57 А.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Відня». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У черв. 1945 звільнена у запас. Закінчила фельдшерську школу. Працювала медсестрою у 2-й лікарні м. Харків.

ПРИЗ Іван Єгорович, 1920, смт Безлюдівка Харківського р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

Закінчив 8 класів. Працював на заводі № 183.

23.08.1943 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

23.08.1943–13.03.1944: 429 сп 52 сд 57 А, ст. сержант, ком. відділення. 13.03.1944 був тяжко поранений у р-ні с. Новопетрівка Миколаївської обл., ЕГ № 4654, м. Баку. 3.05.1944–9.05.1945: 1-й, 2-й, 3-й Білорус., 1-й, 2-й, 3-й Прибалт., 1-й Укр. фр., 578 окр. сапб 285 сд, ст. сержант, ком. відділення.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За перемогу над

Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці». Нагороджений почесними грамотами від командуючого 1-го Укр. фр. маршала І. С. Конєва та грамотами від ВГК.

У трав. 1946 демобілізований. Працював шофером у смт Безлюдівка.

ПРИЙМАК Ольга Іванівна, 1926, с. Чемужівка Зміївського р-ну Харківської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

До війни закінчила 5 класів.

До лав ЧА призвана Зміївським РВК Харківської обл.

1943–1944: 849 сп 303 сд 57 А, рядовий, санітарка. 10.03.1944 була тяжко поранена, контужена.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У трав. 1944 демобілізована.

ПРИХОДЬКО Денис Павлович, 1921, с. Соколовка Корочанського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Сержант.

До війни закінчив 4 класи.

27.09.1940 призваний до лав ЧА Близнюківським РВК Харківської обл.

22.06.1941–30.05.1942: Півд.-Захід. фр., 17-й Червонопрапорний прикорд. загін, окр. арм. б-н ПТР, 57 А, рядовий, стрілець. 30.05.1942–2.02.1943: Півд.-Захід., Сталінград., Дон., окр. арм. б-н ПТР 57 А, мол. сержант, 1-й номер. 2.02.1943–15.09.1943: Північ.-Захід., Захід. фр., окр. арм. б-н ПТР 68 А, сержант, ком. відділення. 15.09.1943 був тяжко поранений на підступах до м. Смоленськ, ЕГ № 4450. Учасник оборони Сталінграда.

Медалі: «За оборону Києва», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У жовт. 1945 комісований. Працював зав. молочнотоварної ферми у колгоспі «Радянська Україна» Близнюківського р-ну Харківської обл.

ПРОЦЕНКО Павло Романович, 1909, с. Червоне Поле Бердянського р-ну Запорізької обл. Підполковник, пропагандист політвідділу ОВК.

До лав РСЧА призваний у жовт. 1931 у м. Євпаторія, Крим.

У 1938 закінчив шестимісячні курси політруків Приволзького ВО, м. Самара. 2.07.1941–19.09.1941: Півд.-Захід. фр., 61 сд, у р-ні міст Рогачев, Гомель, Білорусь, військком штабу 61 сд. Груд. 1941 – 8.08.1942: Воронез. фр., заст. нач. політвідділу. 21.02.1943–5.05.1943: Північ.-Захід. фр., заст. ком. 996 артп з політчастини. 9.09.1943 – верес. 1944: Степ., 2-й Укр. фр., у р-ні міст Чугуїв, Харків, П'ятихатки до Верхньодніпровська – на посаді заст. ком. 93 окр. б-ну ПТР з політчастини 57 А. Верес. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., у політвідділі і штабі 57 А на посаді заст. начальника резерву офіцерського складу та інструктора політвідділу 57 А. Визволяв Угорщину, Югославію, Австрію, війну закінчив в Австрії на посаді заст. ком. з політчастини 129 гв. артп 61 гв. сд. Двічі поранений, контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст. За вислугу років: ордени Червоної Зірки, Червоного Прапора.

1947–1950: Туркестанський ВО. 1968 – Харківська обласна організація товариства «Знання», позаштатний лектор.

Помер 8.05.1988.

ПРОЩИЦЬКИЙ Юхим Львович, 1918, м. Харків.

Освіта середня.

Працював бригадиром слюсарної бригади на Харківському заводі «Теплоавтомат».

У жовт. 1939 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

Учасник походу у Захід. Україну та Бессарабію.

22.06.1941 – верес. 1945: 4 легкотанк. бр.; 26 мотоцикл. полк 13/32 окр. гв. важк. тбр 57 А, гв. єфрейтор, бригадир. У 1942 під час боїв в р-ні м. Сталінград отримав поранення.

Ордени Червоної Зірки (три), медалі: «За бойові заслуги» (дві), ювілейні.

У квіт. 1960 звільнений у запас. Працював касиром у Центральній театральній касі м. Харків.

ПУЛЯЄВ Степан Іванович, 1922, с. Ворошилівка (кол.) Харківського р-ну Харківської обл. Ст. лейтенант.

Освіта н/середня.

У 1941 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

22.06.1941–листоп. 1946: 160 окр. протитанк. артд-н 169 сд 57 А, ст. лейтенант, ком. роти ПТР. Був двічі поранений: у 1944 і 1945.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни, 7 медалей.

У листоп. 1946 звільнений у запас.

ПУЧКОВСЬКА Галина Матвіївна, 1924, м. Полтава.

У 1943 призвана до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

1943–1945: 217 гв. сп 80 гв. сд 57 А, 4 гв. А, гв. мол. сержант, телефоністка. 11.03.1944 під час боїв в р-ні м. Умань Черкаської обл. отримала поранення.

Медалі: «За відвагу», ювілейні.

У 1945 демобілізована. У 1950 закінчила ХДУ. Працювала ст. викладачем кафедри зарубіжної літератури філологічного факультету ХДУ.

Р

РЕВЕНКО Парасковія Павлівна, 1923, м. Люботин Харківської обл.

Освіта середня.

Працювала у артілі ім. Крупської, м. Харків.

7.09.1943 призвана до лав ЧА.

7.09.1943–20.11.1944: 299 сд 57 А, рядовий, санітарка.

Працювала комендантом гуртожитку ТУ № 16, м. Люботин Харківської обл.

РЕПРИНЦЕВ Василь Павлович, 1925, с. Старовірівка Нововодолазького р-ну Харківської обл. Сержант.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

Берез. 1943 – трав. 1944: 132 окр. винищ. протитанк. д-н 57 А, навідник 45-мм гармати, рядовий. Трав. 1944–1945: 29 мсбр 4 ТА, рядовий, радіотелеграфіст. Під час боїв був двічі поранений: 7.09.1943 та 10.02.1945.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У квіт. 1950 звільнений у запас. Працював зав. господарчого магазину № 165 Старовірівського сільпо Нововодолазького р-ну Харківської обл.

РЕЧАНИК Єфрем Ілліч, 1914, м. Первомайськ Миколаївської обл. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

Закінчив 9 класів СШ. Працював на заводі ім. Малишева.

У 1936 призваний до лав ЧА Жовтневим РВК м. Харків. У 1941 закінчив училище ком. взв.

22.06.1941–9.05.1945: 3 гв. сп 4 сд; 24 тп 37 тбр 57 А, лейтенант, ком. взв. Був дев'ять разів поранений.

Орден Слави III ст., медалі.

Працював у ВТК на дослідній станції, ст. механіком на заводі ім. Малишева.

РИБАЧОК Іван Петрович, 1914, с. Майдан-Почапинський (кол.) Літинського р-ну Вінницької обл. Гв. майор.

У 1931 закінчив 10 класів СШ у смт Браїлів Жмеринського р-ну Вінницької обл., у 1937 – сільськогосподарське училище за спеціальністю агроном-бухгалтер, у 1941 – окружні курси КОВО. Працював бухгалтером на цукровому комбінаті, радгосп Жмеринського р-ну Вінницької обл.

15.05.1937 призваний до лав ЧА Жмеринським РВК Вінницької обл.

Учасник походу у Західну Україну, радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

1.07.1941–18.09.1941: у складі окружних курсів брав участь в обороні Києва, старшина, пом. ком. взв. Листоп. 1941 – берез. 1942: Півд.-Захід. фр., 1 гв. сд, лейтенант, ком. взв. автоматників.

Лип. 1942 – берез. 1943: Півд.-Захід. фр., 160 сд 6 А, ст. лейтенант, ад'ютант. Берез. 1943 – верес. 1943: 3-й Укр. фр., 4 гв. ск 6 А, пом. нач. відділу кадрів. У жовт. 1944 у складі оперативної групи командирований у 57 А, Югославія, заст. нач. з прийому військовополонених. Був чотири рази поранений, контужений у 1941 під час оборони Києва.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Києва», «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1950 закінчив Вищу офіцерську школу при Академії тилу, м. Санкт-Петербург. У лют. 1959 звільнений у запас. Працював комендантом будинків у Харківському ВВАУРЕ.

РИЖОВ Микола Михайлович, 1925, с. Просянка Куп'янського р-ну Харківської обл. Мол. лейтенант. Інвалід ВВВ.

Освіта середня. Працював трактористом у рідному селі.

У січ. 1943 призваний до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

15.01.1943–1945: 3-й Укр. фр., 58 сд 57 А, сержант, стрілець; ст. сержант, ком. відділ.; пом. ком. взв. Тяжко поранений 24.03.1944.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі «За відвагу» (дві).

У 1945 закінчив армійські курси мол. лейтенантів 57 А.

РІПА Уляна Давидівна, 1921, Вовчанський р-н Харківської обл. Рядовий.

До війни – студентка Липкуватівського сільгосптехнікуму.

До лав ЧА призвана у 1943 Вовчанським РВК Харківської обл.

1943–9.05.1945: 15 гв. сд 57 А.

Медалі: «За визволення Праги», «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізована. Працювала на Південній залізниці у кімнаті матері і дитини.

РОГОВЕНКО Степан Кузьмич, 1919, с. Охоче Нововодолазького р-ну Харківської обл. Мол. лейтенант.

Освіта середня. Працював робітником у радгоспі «Ударник».

У 1940 призваний до лав ЧА Лозівським РВК Харківської обл.

Трав. 1943–9.05.1945: 122 гв. сп 41 гв. сд 57 А, ком. мін. взв. Був тричі поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі «За бойові заслуги» (дві).

У 1946 звільнений у запас. Працював експедитором на міському молокозаводі № 1.

РОМАНЕНКО Євген Володимирович, 1912, м. Харків. Майор. Інвалід ВВВ.

У 1931 закінчив Харківський автодорожній технікум. Працював зав. військ. відділу РК ЛКСМУ, м. Жовква Львівської обл. У складі ЧА з лип. 1940.

22.06.1941–трав.1942: 165 зсп 6 А, військтехнік I рангу, нач. ВТС. Трав. 1942 – серп. 1942: 1339 сп 318 сд 18 А, нач. ВТС. Серп. 1942 – берез. 1943: 34 окр. рем. відбуд. б-н 57 А, ком. роти з ремонту танків. Берез. 1943 – лип. 1944: 142 окр. атб 5 гв. ТА, капітан, ком. 1-ї роти. Лип. 1944 – берез. 1946: 144 окр. атб 5 гв. ТА, капітан, пом. нач. автовідділу, ком. атб. У лип. 1942 отримав контузію під м. Старобільськ Луганської обл.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За оборону Києва», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

У жовт. 1946 звільнений у запас у званні капітана. У 1954 закінчив КУКС при Ленінградській автотранспортній академії з присвоєнням звання майора запасу. Працював інженером з техніки безпеки у Харківському Управлінні «Оргбумдрев».

РОМАНЕНКО Микола Семенович, 1924, с. Вільшана Дворічанського р-ну Харківської обл.

У 1941 закінчив Вільшанську СШ, працював у колгоспі, Дворічанський р-н.

20.03.1943 призваний до лав ЧА Дворічанським РВК Харківської обл.

20.03.1943–1.09.1944: Степ., 2-й Укр. фр., 173 окр. тбр 57 А, рядовий, навідник гармати. У серп. 1943 був контужений. Визволяв населені пункти Харківської обл.: Вовчанськ, Рубіжне, Старий Салтів, Непокрите, Сороківка, Харків, Костянтівка, Соколове, Таранівка, Сахновщина. Брав участь у Корсунь-Шевченківській операції.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У берез. 1947 демобілізований. У 1948 закінчив Куп'янське педучилище, у 1959 – Чернівецький державний університет. Із 1948 працював учителем, заст. директора з навчальної частини Куп'янської районної заочної СШ Харківської обл.

РОМАНЕНКОВ Петро Созонович, 1921, сел. Шум'ячі Смоленської обл., РФ. Майор.

Закінчив СШ, Новодугинський технікум с/г.

У верес. 1940 призваний до лав ЧА Новодугинським РВК (кол.) Смоленської обл.

10.07.1942– груд.1944: Захід. фр., 264 сд; Воронез., Степ., 3-й Укр., 1-й, 2-й Білорус. фр., 48 гв. сд 57 А, сержант, ком. відділення. Із груд. 1944 по трав. 1945: 1-й Укр. фр., 28 А, курсант курсів мол. лейтенантів. Учасник війни з Японією: Далекосхід. фр., 253 окр. сбр, старшина, ком. розвід. взв. Був двічі поранений та контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», «За визволення Кореї». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У 1947 закінчив Харківське військ.-політичне училище, у 1953 – училище льотчиків. У 1960 звільнений у запас. У 1968 закінчив Харківський університет. Працював інспектором в Управлінні держінспекції з якості товарів і торгівлі у Харківській обл.

РОТШКЕ Анатолій Олександрович, 1923, с. Василівка Новомосковського р-ну Дніпропетровської обл. Гв. старшина. Кандидат медичних наук.

У 1941 призваний до лав ЧА Запорізьким РВК.

Верес. 1941 – січ. 1942: 196 зсп, рядовий, курсант. Лют. 1942 – груд. 1942: 13 тбр 23 тк 57 А, стрілець-радист. Груд. 1942 – квіт. 1943: 99 сд 62 А, на лікуванні після поранення. Трав. 1943 – берез. 1944: 88 гв. сд 8 гв. А, старшина, нач. штабу 98 мсб. Квіт. 1944 – трав. 1945: окр. зеніт. б-н 88 гв. сд 8 гв. А, старшина. Був двічі поранений, тричі контужений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта». «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1957 закінчив Дніпропетровський медінститут. Працював лікарем-хірургом у Харківській міській лікарні № 2.

РУБАН Леонід Михайлович, 1925, с. Жовтневе Друге Вовчанського р-ну Харківської обл.

Призваний до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – трав. 1945: 303 сд 57 А, 32 гв. сд, сержант, ком. обслуги кулемета. Під час боїв був двічі тяжко поранений.

У 1950 звільнений у запас. Отримав вищу освіту. Працював заст. нач. цеху синтезу вітаміну А.

РУБАН Олександр Павлович, 1925, с. Вовчанські Хутори Вовчанського р-ну Харківської обл. Гв. сержант.

Із квіт. 1943 у лавах ЧА.

Квіт. 1943 – трав. 1945: Степ., 2-й, 1-й Укр. фр., 44 гв. сп 15 гв. сд 57 А, гв. сержант, ком. обслуги 120-мм мінометів.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу» (дві), «За визволення Праги», «За

перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. У 1953 закінчив Вовчанське педучилище Харківської обл. Працював учителем у СШ.

РУБАН Федір Федорович, 1924, с. Хижнякове Вовчанського р-ну Харківської обл. Майор.

20.03.1943 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

20.03.1943–7.10.1944: 3-й Укр. фр., 315 сп 19 сд 57 А, стрілець, кулеметник, ком. кулемет. взв. У верес. 1944 закінчив курси мол. лейтенантів. 7.10.1944 отримав поранення, 15.04.1945 був контужений.

Ордени Червоної Зірки (три), медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Праги», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.».

У листоп. 1956 звільнений у запас. Працював нач. Вовчанського відділення «Союздрук» Харківської обл.

РУБІЖАНСЬКА Варвара Гнатівна, 1925, с. Малий Бурлук Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

7.07.1943–16.04.1945: 73 гв. сд 57 А, гв. рядовий, телефоністка. 16.04.1945 під час боїв отримала тяжке поранення.

Медалі: «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала рахівником. Прож. у сел. Литвинівка Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

РУБІЖАНСЬКИЙ Володимир Іванович, 1925, с. Малий Бурлук Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

У 1941 закінчив 9 класів Вільхуватської СШ Великобурлуцького р-ну.

У 1943 призваний до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

3.02.1943 – трав. 1945: Півд.-Західн., Степ., 1-й, 2-й Укр., 1-й, 2-й, 3-й Білорус. фр., 48 гв. сд 57 А, телефоніст; 173 окр. тбр 57 А, мінер; 6 окр. арм. мотоциклетний полк, рядовий, мінер.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Берліна», «За визволення Варшави». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, медаль «Ветеран праці», срібна і дві бронзові медалі ВДНГ.

У черв. 1950 демобілізований. 1951–1985: зоотехнік. Прож. у с. Малий Бурлук Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

РУДЕНКО Василь Арсентійович, 1925, с. Топило Знам'янського р-ну Кіровоградської обл. Ст. сержант.

У груд. 1943 призваний до лав ЧА Знам'янським РВК Кіровоградської обл.

Груд. 1943–9.05.1945: 960 сп 299 сд, 53 А, 57 А, навідник 45-мм гармати.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1950 демобілізований. У 1961 закінчив ХПІ. НДІ заводу «Електроважмаш», м. Харків, інженер-конструктор.

РЯДНОВ Кузьма Костянтинович, 1923, с. Берека Первомайського р-ну Харківської обл. Майор інтендант. служби.

У 1941 закінчив 9 класів Таранівської СШ Зміївського р-ну.

У лют. 1942 призваний до лав ЧА Первомайським РВК Харківської обл.

5.02.1942 – верес. 1945: Сталінград., Дон., 3-й Білорус., 1-й Далекосхід. фр., кабельно-шестова рота, 1011 окр. лінійний б-н зв'язку 57 А, рядовий, лінійний доглядач.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медаль «За бездоганну службу».

У 1947 демобілізований. У 1949 вдруге призваний до Рад. А Приморським крайовим військкоматом. У 1952 закінчив річні курси лейтенантів фінансової служби. У 1969 звільнений у запас. Працював завгоспом Первомайської дитячої музичної школи Харківської обл.

РЯЗАНЦЕВ Володимир Кузьмич, 1929, ст. Понирі, Курська обл., РФ. Сержант.

Із жовт. 1941 – син полку. У черв. 1942 отримав поранення та контузію.

1944–1945: 216 сд 57 А, сержант, ком. відділення автороти.

Медаль «За бойові заслуги».

У лип. 1946 демобілізований. Працював фрезерувальником на Чугуївському дослідному заводі прецизійного обладнання Харківської обл.

С

САВЧЕНКО Григорій Андрійович, 1926, с. Вишнева Балаклійського р-ну Харківської обл. Гв. мол. лейтенант.

У 1941 закінчив 7 класів, с. Вишнева Балаклійського р-ну. Працював у колгоспі.

28.04.1943 призваний до лав ЧА Балаклійським РВК Харківської обл.

Черв. 1943 – жовт. 1944: 57 гв. сп 20 гв. сд 57 А, рядовий, зв'язківець. Жовт. 1944–13.03.1945: 3-й Укр. фр., курси мол. лейтенантів, курсант. Берез. 1945 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 360 сп 74 сд, гв. мол. лейтенант, ком. взв. ПТР.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1946 звільнений у запас. Заочно закінчив Полтавський будівельний технікум. Працював майстром цеху Балаклійського міжколгоспного комбікормового заводу.

САГІТОВ Ахнав Гайнутдінович, 1910, Сармановський р-н, Татарстан. Полковник.

У 1937 закінчив СШ у м. Стерлітамак, Казахстан. Працював столяром у Єлабузькій механіко-технічній школі. Закінчив об'єднану татаро-башкирську військ. школу, у 1944 – Вищу військ. академію ім. Ворошилова, м. Москва.

Лип. 1941–груд.1941: Брянський фр., 1192 сп 357 сд, майор, ком. сп. Груд. 1941–трав. 1944: Брянський фр., 1033 сп 280 сд, підполковник, ком. полку. Трав. 1944–верес. 1944: 3-й Укр. фр., 230 сд 9 ск 57 А, полковник, заст. ком. див. Верес. 1944–черв. 1945: 223 сд 68 ск 57 А, ком. див. Учасник війни з Японією: Забайкал. фр., 243 сд 49 ск, ком. див. У лип. 1942 був контужений, у 1943 – поранений і контужений.

Ордени: Леніна, Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького II ст., Олександра Невського, Червоної Зірки (два), болгарський «9 вересня 1944 р.» II ст., 15 медалей.

У трав. 1960 звільнений у запас.

САДОВСЬКИЙ Микола Феофанович, 1915, смт Нова Водолага Харківської обл. Капітан.

Закінчив Харківське танкове училище.

У 1941 призваний до лав ЧА Жовтневим РВК м. Харків.

Черв. 1942–1943: Захід., 179 окр. тбр 3 ТА, лейтенант, ком. танка; Воронез., фр., 179 окр. тбр 3 ТА, 57 А, ст. лейтенант, ком. танк. взв. 1944–1945: 3-й Білорус. фр., 1812 самохід. тп, ст. лейтенант, комбат, ком. танкової роти. Був тричі поранений: у 1943 і 1944.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Кенігсберга».

У 1946 звільнений у запас. Працював на Харківському миловарному комбінаті.

САЄНКО Ілля Тимофійович, 1925, х. Михайлівка (кол.) Сергієвського р-ну Самарської обл., РФ. Ст. сержант.

У 1943 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

1.09.1943–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 1310 сп 19 сд 57 А, рядовий, сержант, стрілець, зв'язківець, ком. відділення зв'язку.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За відвагу».

У квіт. 1950 звільнений у запас. У 1957 закінчив Харківський педінститут. Працював учителем у Старосалтівській СШ Вовчанського р-ну Харківської обл.

САЄНКО Федір Дмитрович, 1913, м. Мерефа Харківської обл. Підполковник техслужби.

Освіта середня технічна. Працював слюсарем на ХПЗ (нині з-д ім. Малишева). У 1935 призваний до лав ЧА на строкову службу Нововодолазьким РВК. У 1939 закінчив Київське військ. училище.

23.06.1941–9.05.1945: Півд.-Західф. фр., 9 мк; Півд., Північ.-Кавказ., Прибалт., Білорус., 1-й Укр. фр., 216 сд 57 А; 56 А, 47 А, 50 А, 51 А, підполковник техслужби, нач. артозброєння. У 1943 був контужений у р-ні ст-ці Кримська, Краснодарський край.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни, Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За взяття Кенігсберга», «За визволення Варшави», «За визволення Белграда» та ін. За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

У 1958 звільнений у запас. Працював ст. електромонтером на Харківській міжміській телефонній станції.

САКУН Василь Павлович, 1915, м. Дніпропетровськ. Ст. лейтенант.

Закінчив 10 класів СШ.

9.09.1941 призваний до лав ЧА Лозівським РВК Харківської обл.

Верес.1941 – жовт. 1941: Півд. фр., 10 зсп 11 зап. сбр, рядовий. Жовт. 1941–черв. 1943: Північ.-Кавказ. фр., 647 сп 216 сд 57 А, ст. сержант, писар штабу, зав. діловодства. У черв. 1943 був контужений поблизу ст. Кримська, Краснодарський край. Лип. 1943–25.12.1943: резерв офіцерського складу 56 А, ст. лейтенант. Січ. 1944–черв. 1944: 8 тилова бр., начальник 4-го відділ. бр., м. Донецьк.

Медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У серп. 1944 звільнений у запас через хворобу. У 1958 закінчив кооперативний технікум. Працював слюсарем у Харківській обласній тепломережі.

САНІН Григорій Опанасович, 1923, с. Білаївка Вовчанського р-ну Харківської обл.

До війни закінчив 7 класів.

Працював на заводі «Серп і Молот», м. Харків.

У груд. 1941 призваний до лав ЧА Печенізьким РВК Харківської обл.

Берез. 1942 – верес. 1943: 849 сп 303 сд 57 А, рядовий, стрілець. Під час боїв був двічі поранений: у груд. 1942 та у верес. 1943.

Орден Червоної Зірки.

У листоп. 1945 демобілізований. Прож. у с. Томахівка Вовчанського р-ну Харківської обл.

САНКІВСЬКА (ІЛЬЧЕНКО) Віра Василівна, 1925, с. Артемівка Печенізького р-ну Харківської обл. Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

Закінчила 7 класів.

22.06.1941–1944: 1 сб 845 сп 303 сд 57 А, санінструктор. Отримала два поранення, одне з них тяжке, контузію.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медаль «За відвагу», ювілейні.

У 1945 демобілізована через поранення.

САНКІВСЬКИЙ Валентин Борисович, 1921, м. Рязьк Рязанської обл., РФ. Гв. старшина.

Закінчив хімічний технікум. Працював на Сталіногорському (кол.) хімкомбінаті.

У 1941 призваний до лав ЧА Сталіногорським (кол.) РВК.

22.06.1941–1942: 337 ОРБ ПСОЗ, рядовий, ст. оператор установки. 1942–листоп. 1943: 436 артп 112 сд, рядовий, зв'язківець, ком. гармати. Листоп. 1943–1946: 1 рота 1 б-ну 32 сп 19 сд 57 А, гв. старшина, старшина роти. 4.11.1943 був поранений у боях за с. Федорівку Київської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За визволення Праги», «За

взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 звільнений у запас. Працював столяром автотранспортного цеху на Харківському моторобудівному заводі «Серп і Молот». Прож. у м. Харків.

САПАЛЬОВ Іван Гаврилович, 1923, с. Молодова Вовчанського р-ну Харківської обл. Капітан.

Освіта середня.

Закінчив школу ФЗН, м. Харків.

28.02.1942 призваний до лав ЧА Пушкінським РВК м. Омськ, РФ. Закінчив Новосибірське військ. училище.

1.09.1942–9.05.1945: Захід., Півд.-Захід., 1-й, 2-й, 3-й Білорус. фр., 11 мсбр 10 тк 57 А, капітан, ком. кулемет. роти. П'ять поранень, одне з них тяжке.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі.

22.06.1946 звільнений у запас. Працював слюсарем на ДБК № 1, м. Харків.

САФОНЕНКО Степан Якович, 1913, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

До війни закінчив 8 класів. Працював ливарником.

28.06.1941 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл.

10.07.1941–30.07.1941: Півд.-Захід. фр., 99 зсп, сержант, ком. стр. відділення. 5.08.1941–9.05.1945: Півд.-Захід., Сталінград., Півд., 2-й, 3-й Укр. фр., 56 мсбр 23 тк 57 А, ст. сержант, ком. стр. відділення, пом. ком. взв. Під час боїв був двічі поранений: у груд. 1942 в р-ні м. Сталінград, у лют. 1945 під час взяття м. Будапешт, Угорщина.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За оборону Києва», «За взяття Відня», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 звільнений у запас. Прож. у смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл.

СВІТЛИЧЕНКО (МАЛЬЦЕВА) Зоя Федорівна, 1923, Омська обл., РФ. Гв. старшина.

У квіт. 1942 призвана до лав ЧА: 112 стр. Сибірська див., санінструктор. У черв. 1942, під час Сталінградських боїв, була поранена, лікувалася у госпіталі м. Саратов. У січ. 1943 у складі зеніт. д-ну 64 мбр 13 тк на тер. с. Журавлівка Ростовської обл., З. Ф. Мальцева у складі групи бійців опинилася у німецькому полоні, але за допомоги місцевих жителів їй вдалося втекти. Наприкінці 1943 перебувала у складі 15 гв. мбр 4 гв. мк 57 А на посаді гв. старшини, зав. секретної частини штабу. У жовт. 1944, під час боїв за м. Белград, Югославія, у р-ні р. Морава, з одного боку якої – заболочені береги, з іншого – гори, частина потрапила в оточення. За наказом командування Мальцева зуміла винести прапор бригади до місця знаходження югославських партизан. Перемогу Зоя Федорівна зустріла в Австрії, а в лип. 1945 у радянському консульстві м. Софія, Болгарія, відбулася реєстрація шлюбу зі ст. лейтенантом Сергієм Світличенком.

Ордени: Вітчизняної війни, «За мужність», медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За визволення Белграда», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Воїнувизволителю Харкова», подяки від Верховного Головнокомандувача. Трудові нагороди: значок «Відмінник військового будівництва», почесні грамоти за сумлінну працю.

У 1965 закінчила Сімферопольський будівельний технікум за спеціальністю економіста. Після війни працювала плановиком-економістом у шкіперському відділі тилу м. Поті, Грузія, заст. гол. бухгалтера Чистоозерного раймаслопрому Новосибірської обл., інженером з праці і зарплати на військовому будівництві Міністерства оборони СРСР. Перебуваючи на заслуженому відпочинку, виконує обов'язки секретаря комітету ветеранів

війни, голови ревізійної комісії ветеранів 57 А.

Прож. у м. Харків.

СВІТЛИЧЕНКО Сергій Ігнатович, 1922, с. Виноградний Сад Доманівського р-ну Миколаївської обл. Капітан. Інвалід ВВВ.

Закінчив Грозненське військ. училище. Призваний до лав ЧА у м. Поті, Грузія.

Учасник Великої Вітчизняної війни: 3-й Укр., Сталінград., 4-й Укр. фр., 1 б-н 4 гв. мк 57 А, нач. штабу б-ну, ст. лейтенант. Був поранений та тричі контужений.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Червоної Зірки (два), Богдана Хмельницького, медалі: «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Подяки та грамоти від Верховного Головнокомандувача. Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

Після війни працював на Потійському рем.-буд. заводі ім. С. Орджонікідзе, Грузія, нач. постачання, заст. директора, комерційним директором фірми.

Помер 6.06.1999 у м. Харків.

СВЯТЕНКО Іван Васильович, 1921, смт Пісочин Харківського р-ну Харківської обл. Капітан.

Освіта середня.

У 1938 призваний до лав ЧА Харківським ОВК. Закінчив Харківське танкове училище.

Черв. 1941 – трав. 1942: 157 тбр 7 ск, лейтенант, ком. роти. Трав. 1942–верес. 1943: 157 окр. тбр 7 ск 57 А, 64 А, ст. лейтенант, заст. ком. тб. Верес. 1943 – трав. 1944: 7 ск 7 гв. А, ст. ад'ютант б-ну. Трав. 1944 – берез. 1946: 2-й Прибалт. фр., штаб 492 артд, ст. лейтенант, нач. штабу. Учасник війни з Японією.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», ювілейні.

19.03.1947 звільнений у запас. Працював майстром цеху на заводі «Серп і Молот». Прож. у смт Пісочин Харківського р-ну Харківської обл.

СЕВЕРИН Володимир Васильович, 1921, смт Пересічна Дергачівського р-ну Харківської обл. Інженер-капітан.

До війни – студент Харківського технікуму промислового транспорту. Закінчив Ленінградське арт.-технічне училище.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

Лип. 1941–9.05.1945: 346 окр. винищ. протитанк. д-н 303 сд 57 А, інженер-капітан, нач. артпостачання.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст., Червоної Зірки, медалі.

У 1946 звільнений у запас. У 1958 закінчив Харківський інститут інженерів транспорту. Працював заст. нач. Харківського облуправління автомобільного транспорту. Прож. у м. Харків.

СЕЛЯВІНА Марія Петрівна, 1923, с. Пролетарське Вовчанського р-ну Харківської обл.

Закінчила Верхньописарівський технікум.

Призвана добровільно до лав ЧА Вовчанським РВК.

Черв. 1942 – трав. 1945: 258 медсанбат 680 сп 169 сд 57 А, ст. сержант, медсестра. Під час боїв в р-ні м. Сталінград отримала поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За оборону Сталінграда».

У 1945 демобілізована. Працювала зав. канцелярії Вовчанської районної прокуратури Харківської обл.

СЕМЕНОВ Віктор Васильович, 1929, с. П'ятницьке Печенізького р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 7 класів.

До лав ЧА призваний польовим військкоматом.

Берез. 1943 – верес. 1944: 275 окр. зеніт.-арт. б-н 71 арм. зеніт.-артп 113 сд 57 А, рядовий, гарм. номер, радист, телефоніст.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У верес. 1944 демобілізований. Працював маляром цеху № 4 на заводі «Електроважмаш» м. Харків.

СЕМЕРУНІНА Раїса Михайлівна, 1922, с. Олексіївка Первомайського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Закінчила 8 класів, працювала комбайнером у колгоспі.

Серп. 1941 – верес. 1945: 631 полк 57 А.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, «За мужність» III ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Японією», ювілейні.

Працювала у Олексіївській сільраді Первомайського р-ну Харківської обл.

СЕРБИНЕНКО Василь Григорович, 1916, с. Вовчанські Хутори Вовчанського р-ну Харківської обл. Гв. старшина.

У 1932 закінчив 8 класів. Працював бухгалтером у Красноградській конторі «Заготзерно».

У жовт. 1940 призваний до лав ЧА Красноградським РВК Харківської обл.

До серп. 1942: 683 сп, рядовий, стрілець. Верес. 1943 – черв. 1946: 214 гв. сп 73 гв. сд 57 А, гв. ст. сержант, зав. складу.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1946 звільнений у запас. Працював нач. планового відділу Вовчанської взуттєвої фабрики Харківської обл.

СЕРЕБРЯНСЬКИЙ Іван Васильович, 1911, с. Сабиніно Яковлєвського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Капітан.

До війни закінчив 7 класів.

Працював інструктором у Харківському військ.-будівельному управлінні Харківського ВО.

У лют. 1940 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків. У лип. 1940 закінчив КУКС.

15.07.1941–25.10.1941: Захід. фр., 475 сп 53 сд, мол. лейтенант, ком. мін. роти. 25.10.1941 отримав поранення на тер. н.п. Крести. 6.12.1941 – жовт. 1943: Захід. фр., 175 арм. зсп 5 А, лейтенант, ком. навч. мін. бат.; ст. лейтенант, ком. мін. б-ну. Листоп. 1943–січ.1945: 3-й Укр. фр., 6 окр. штурм. сб, ком. мін. роти; 16 окр. штурм. сб 57 А, ком. мін. роти. Лют. 1945–квіт. 1945: 3-й Укр. фр., 960 сп 299 сд 57 А, капітан, ком. сб-ну. 4.04.1945 отримав друге поранення під час боїв на австро-угорському кордоні.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У трав. 1946 звільнений у відставку. У черв. 1952 закінчив Курську середню сільськогосподарську школу. Працював слюсарем бойлерної котельні Харківського сільськогосподарського інституту ім. Докучаєва. Прож. у м. Харків.

СЄРИКОВА Валентина Михайлівна, 1923, с. Рябухине Нововодолазького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

До війни навчалася у СШ № 9, м. Сальськ Ростовської обл.

До лав ЧА призвана Сальським РВК Ростовської обл.

Жовт. 1941 – листоп. 1943: 38 сд (73 гв. сд) 57 А, 64 А, 51 А, ст. сержант, пом. ком. взв. розвідки.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працювала ст. інженером ВНДІ «Чорметенергоочистка», м. Харків.

СИГАЛ Яків Ісаакович, 1921, м. Умань Черкаської обл. Ст. лейтенант.

Призваний до лав ЧА Луганським МВК.

22.06.1941 – лип.1941: 84 мсд, рядовий. Лип. 1941 – верес. 1941: 39 сп, рядовий. Верес. 1941 – жовт. 1941: 223 сп 53 сд 57 А, ст. сержант. Груд. 1941–12.07.1944: партизанська бр., ком. партизанської

розвід.-диверсійної групи. У квіт. 1943 був контужений і поранений.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «Партизанові Вітчизняної війни» I ст., «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У жовт. 1945 звільнений у запас. Освіта вища медична. Працював лікарем Харківської стоматологічної поліклініки № 7. Прож. у м. Харків.

СИГАЛОВ Давид Давидович, 1922, м. Запоріжжя. Майор.

Закінчив 10 класів СШ, Брянське військ.-політичне училище.

У 1940 призваний до лав ЧА Дзержинським РВК м. Харків.

1942–9.05.1945: 9 гв. сд; 303 сд 57 А. 1.12.1942 був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі.

У 1958 звільнений у запас. Працював на Харківському шрифтоливарному заводі. Прож. у м. Харків.

СИДОРЕНКО Володимир Степанович, 1922, м. Люботин Харківської обл. Старшина.

Закінчив СШ № 12, м. Харків.

Добровільно вступив до Чугуївського військ. авіаучилища.

Лип.1941–1942: окр. моторозвідувальна рота 295 сд 5 А (оборона Києва), ст. сержант, пом. ком. взв. 1942–1943: окр. рота 3 ТА (армії Рибалка), спецдорученець; 233 арм. зсп, пом. ком. взв. Трав. 1943–18.08.1943: 173 гв. сп 58 гв. сд 57 А, ст. сержант, пом. ком. взв. 18.08.1943 отримав поранення під час боїв в р-ні ст. Тернова, поблизу м. Харків.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Києва», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

10.02.1944 звільнений у запас. Працював ст. інструктором, оператором на Харківському Призалізничному поштамті. Прож. у м. Люботин Харківської обл.

СИДОРЕНКО Іван Костянтинович, 1924, с. Миролюбівка Близнюківського р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

До війни закінчив 8 класів. Працював слюсарем на ХТЗ.

У берез. 1942 добровільно вступив до лав ЧА, Кабанський РВК, Бурятія, РФ.

Берез. 1942 – трав. 1945: 1-й гв. Миколаївський УР, 57 А. Сталінград., 3-й, 4-й Укр. фр., 2 гв. А; 199 окр. тб 33 мех. тд, ст. сержант, механік-водій танка Т-34-85. Під час боїв був поранений на тер. Херсонської обл., 14.09.1944 під час форсування р. Дністер.

Ордени: Вітчизняної війни, Слави, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У берез. 1947 демобілізований. Працював машиністом парокотельні у вагонному депо ст. Лозова, Харківська обл. Прож. у м. Лозова Харківської обл.

СІВЕР Тимофій Григорович, 1914, с. Шелудьківка Зміївського р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

У 1926 закінчив 4 класи початкової школи.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА Балаклійським РВК.

Берез. 1943 – жовт. 1945: 315 сп 19 сд 57 А, ком. відділ., зв'язківець; 235 арм. зсп, телефоніст. Був двічі поранений: 25.08.1944 та у квіт. 1945.

Медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

20.10.1945 демобілізований. Працював на Харківському заводі «Південкабель». Прож. у м. Харків.

СІРИЙ Яків Дмитрович, 1925, с. Сеньок Куп'янського р-ну Харківської обл.

Освіта середня спеціальна.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА Куп'янським РВК Харківської обл.

15.02.1943–15.11.1943: 35 гв. сд 57 А, гв. ст. сержант, ком. відділення. У листоп. 1943 під час боїв був контужений.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

У берез. 1950 звільнений у запас. Працював майстром виробничого навчання ПТУ № 34 м. Куп'янськ Харківської обл.

СКИБА Олексій Максимович, 1924, с. Олійники Сахновщинського р-ну Харківської обл.

До війни закінчив 7 класів НСШ у с. Олійники, у квіт. 1941 – Зміївську школу колгоспних рахівників. Працював заст. рахівника колгоспу «Нове життя», Сахновщинський р-н.

25.09.1943 призваний до лав ЧА Сахновщинським РВК Харківської обл.

25.09.1943–27.10.1943: 815 сп 52 сд 57 А, рядовий, стрілець. 27.10.1943 отримав поранення під час боїв в р-ні смт Аули Криничанського р-ну Дніпропетровської обл., перебував на лікуванні в ЕГ № 3794. 23.11.1943–17.01.1944: 270 сп 52 сд 57 А, рядовий, стрілець. 17.01.1944 був тяжко поранений поблизу м. Знам'янка Кіровоградської обл. 17.01.1944–9.04.1944: перебував на лікуванні в ЕГ № 3618.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

9.04.1944 комісований через поранення. Працював бухгалтером у радгоспі ім. 17-ї партконференції, Сахновщинський р-н Харківської обл.

СКОРИК Дмитро Степанович, 1923, с. Томахівка Вовчанського р-ну Харківської обл.

До війни закінчив 7 класів.

Працював на Харківському верстатобудівному заводі.

У жовт. 1941 призваний до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – верес. 1943: 849 сп 303 сд 57 А, рядовий, стрілець. 15.09.1943 отримав поранення.

У лют. 1944 демобілізований. Працював комірником у колгоспі. Прож. у с. Томахівка Вовчанського р-ну Харківської обл.

СМИЦЬКИЙ Петро Маркович, 1924, с. Миколаївка Дворічанського р-ну Харківської обл. Мол. лейтенант.

Із серп. 1941 у лавах ЧА.

Серп. 1941 – січ. 1942: Півд. фр., 66 кд, червоноармієць. У січ. 1942 був контужений. Серп. 1942 – січ. 1944: Півд.-Захід., 3-й Укр. фр., 35 гв. сд 57 А, розвідник. Січ. 1944 – черв. 1944: 3-й Укр. фр., курсант курсів мол. лейтенантів. Черв. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 320 сд, мол. лейтенант, ком. взв. розвідки. У січ. 1945 був поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1946 звільнений у запас. У 1967 закінчив Харківський сільськогосподарський інститут. Працював директором радгоспу «Лісна Стінка», Куп'янський р-н Харківської обл.

СНУРНИКОВ Федір Олексійович, 1926.

Учасник ВВВ: 3-й Укр. фр., 267 сд 57 А, стрілець.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював робітником у радгоспі «Червоний партизан» Чугуївського р-ну.

СОБОЛЕВСЬКА Лідія Василівна, 1924, м. Харків. Гв. рядовий.

Призвана до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

10.10.1943–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 171 гв. артп 80 гв. сд 57 А, 4 А, гв. рядовий, телефоністка.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1947 закінчила Харківський машинобудівний технікум. Працювала охоронцем у відділі позавідомчої охорони Дзержинського р-ну.

СОВА Іван Васильович, 1920, с. Червоний Лиман Барвінківського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 7 класів. Працював зав. магазину у с. Червоний Лиман Барвінківського р-ну.

8.10.1940 призваний до лав ЧА Петрівським (кол.) РВК Харківської обл.

23.11.1941 – жовт. 1941: 111 сп 55 сд, рядовий, радіотелеграфіст. Трав. 1942 – груд. 1943: 1104 гарм. артп РГК 57 А, єфрейтор, радіотелеграфіст. Лип. 1943–9.05.1945: 53 гарм. окр. сбр 20 артд, сержант, ком. відділення. 24.08.1943 був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Слави ІІІ ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

Працював бухгалтером розрахункового столу у колгоспі «Дружба», Барвінківський р-н Харківської обл.

СОЛДАТЕНКО Микола Микитович, 1921, с. Задонецьке Зміївського р-ну Харківської обл. Гв. сержант.

У 1936 закінчив 7 класів Зміївської НСШ, у 1938 – ФЗН. Працював токарем на заводі «Червоний Жовтень», м. Харків.

11.09.1941 призваний до лав ЧА Зміївським МВК.

11.09.1941–груд. 1941: 178 зсп, 350 сд, стрілець, курсант. Квіт. 1943–січ. 1944: 58 гв. сд 57 А, ком. відділення. Січ. 1944–трав. 1945: 247 Рославльська сд, ком. відділення. Закінчив полкову школу. Під час боїв був тричі поранений, контужений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У серп. 1946 звільнений у запас. Працював охоронцем у Зміївській позавідомчій охороні Харківської обл.

СОЛОГУБ Ганна Михайлівна, 1922, с. Черняківка Чутівського р-ну Полтавської обл. Гв. старшина. Інвалід ВВВ.

У 1941 добровільно вступила до лав ЧА через Дзержинський РВК. Закінчила школу розвідників-санінструкторів.

Лют. 1942 – серп.1942: 4 кк, 203 арм. зсп 57 А, ст. сержант. Серп. 1942–січ. 1943: 1334 сп 422 сд 57 А, розвідник-санінструктор. Січ. 1943–серп. 1943: перебувала у шпиталі м. Саратов. Серп. 1943–трав. 1945: 11 гв. сд 11 А, гв. старшина, операційна сестра. Була тричі тяжко поранена: у 1941 поблизу м. Харків, у 1943 в р-ні м. Сталінград, у 1944 поблизу м. Мінськ.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1945 звільнена у запас. Закінчила Харківський державний університет, історичний факультет. Доцент кафедри історії УЗПІ (Український заочний політехнічний інститут). Прож. у м. Харків.

СОЛЯНИК Валентина Сергіївна, 1926, с. Корбуши Стодолищинського (нині Починковського) р-ну Смоленської обл., РФ. Рядовий.

До війни закінчила 9 класів.

У 1943 добровольцем пішла на фронт, в/ч 127 «А».

Серп. 1943 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 9 артд прориву РГК 8 гв. А, 57 А, рядовий, санітарка польового госпіталю, санінструктор. Під час боїв була поранена. Отримала контузію в боях на тер. Угорщини.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За доблесну працю», «Ветеран праці».

Із спогадів: «Я воевала не за награды, а за Родину и народное счастье на земле. Я горжусь своим прошлым подвигом участника Великой Отечественной войны».

У жовт. 1945 демобілізована. Працювала кранівницею, ст. Основа Південної

залізниці, у відділі охорони Зміївського районного відділення внутрішніх справ Харківської обл. Прож. у м. Зміїв Харківської обл.

СОРОКІН Іван Матвійович, 1912, с. Ільок Бєловського р-ну Курської обл. Майор.

До війни закінчив 6 класів. Працював експедитором у м. Харків.

У жовт. 1934 призваний до лав ЧА Харківським ОВК.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Лип. 1941–берез. 1944: Захід. фр., 887 артп 324 див. 57 А, мол. лейтенант, ком. вогн. взв.; ст. лейтенант, комбат, нач. штабу д-ну. Берез. 1944–трав. 1945: Степ., 3-й Укр. фр., 9 артд прориву РГК, капітан, нач. розвідки полку, ком. д-ну. Був тричі поранений: 7.07.1941, 20.07.1942 і 14.09.1943.

Ордени: Олександра Невського, Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1951 закінчив Ленінградську вищу офіцерську інтендантську школу. 21.11.1955 звільнений у відставку. Працював контролером на Харківському заводі ім. Малишева. Прож. у м. Харків.

СТАРОСТЕНКО Марія Василівна, 1924, с. Варварівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Рядовий, телефоністка.

Закінчила 10 класів СШ.

Призвана до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

4.07.1943–17.07.1945: 2-й Укр. фр., 845 сп 303 сд 57 А, рядовий, телефоністка.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

Працювала інженером-конструктором на Харківському турбінному заводі. Прож. у м. Харків.

СТЕБЛОВСЬКИЙ Іван Михайлович, 1919, с. Ільмень Руднянського р-ну Волгоградської обл., РФ. Старшина.

Освіта вища, економіст.

У жовт. 1940 призваний до лав ЧА Руднянським РВК Волгоградської обл.

Трав. 1942 – січ. 1944: 845 сп 303 сд 57 А, старшина, старшина бат. 120-мм мінометів.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві).

У берез. 1945 звільнений у запас. Працював заст. директора Московського райхарчоторгу, м. Харків.

СТЕПОВ'ЮК Володимир Андрійович, 1924, смт Печеніги Харківської обл.

Закінчив 9 класів. Працював діловодом у Печенізькій сільраді.

У квіт. 1943 призваний до лав ЧА Печенізьким РВК Харківської обл.

Квіт.–серп. 1943: 847 сп 303 сд 57 А, рядовий, стрілець. 21.08.1943 отримав тяжке поранення.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У лип. 1944 демобілізований. Працював касиром у ПМК № 163 тресту «Харківводобуд», смт Печеніги Харківської обл.

СТЕФАНОВСЬКИЙ Петро Трохимович, 1914, с. Перервинці Драбівського р-ну Черкаської обл. Майор.

Працював секретарем Ленінського РК ЛКСМУ, другим секретарем МК ЛКСМУ, нач. відділу на заводі № 75, м. Харків.

У трав. 1936 призваний на строкову службу до лав ЧА.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

У 1941 закінчив короткострокові курси політскладу.

22.06.1941 – серп. 1942: Півд.-Західн., Північ.-Кавказ. фр., 656 артп 216 сд 57 А, політрук, відповід. секретар полку, агітатор. Трав.-серп. 1943: Центр., Степ. фр., 717 сп, 170 сд, майор, лектор. У серп. 1943

був тяжко поранений. Перебував на лікуванні в ЕГ № 1494 (м. Омськ) до лют. 1944.

Орден Червоної Зірки, 9 медалей. За вислугу років: орден «Знак Пошани».

У лют. 1944 звільнений у запас. Закінчив Академію суспільних наук при ЦК КПРС. У 1949 закінчив історичний факультет Харківського педінституту. Харківський політехнічний інститут, доцент кафедри історії. Прож. у м. Харків.

СТЕШЕНКО Павло Іванович, 1922, м. Харків. Лейтенант.

Закінчив 10 класів СШ, Харківське військ. училище зв'язку.

23.06.1941–9.05.1945: 190 сд; 32 сп 19 сд 57 А, лейтенант, ком. взв. зв'язку. Був двічі контужений: у 1941 і 1944.

Ордени: Вітчизняної війни, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1946 звільнений у запас. Закінчив Харківський автотранспортний технікум. Працював майстром ВТК на Харківському АТП № 20102.

СТИДЕНКО Анатолій Іванович, 1925, с. Будьонне (кол.) Подгоренського р-ну Воронезької обл., РФ. Сержант.

Закінчив 6 класів.

19.01.1943 призваний до лав ЧА Подгоренським РВК Воронезької обл.

19.01.1943–12.12.1943: 1288 сп 113 сд 57 А, сержант, ком. відділення. У груд. 1943 був тяжко поранений.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», ювілейні.

У груд. 1943 демобілізований через поранення. Працював у органах МВС. Прож. у м. Харків.

СТОГНІЙ Митрофан Митрофанович, 1919, с. Цилюрики Золочівського р-ну Харківської обл. Лейтенант.

У 1938 закінчив Однобробівський сільськогосподарський технікум Золочівського р-ну.

У груд. 1939 призваний до лав ЧА Золочівським РВК Харківської обл. Із черв. 1941: Західний фр., Борисовське танкове училище, курсант. У берез. 1942 закінчив 3-є Саратовське танкове училище.

Черв. 1942 – лют. 1943: Захід. фр., 17 мбр 15 мк 3 ТА; 17 мбр 13 тк 57 А, ком. взв. бронетранспортерів; Сталінград. фр., 13 гв. тбр 4 гв. Сталінградського мк 57 А, лейтенант, ком. взв. розвідки.

У жовт. 1945 звільнений у запас. Працював слюсарем на Івашківській птахофабриці Золочівського р-ну Харківської обл.

СТРАХОВ Євген Якович, 1925, м. Харків. Ст. лейтенант.

Закінчив 8 класів, м. Харків.

У 1941 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків. Закінчив курси мол. лейтенантів, Дон. фр.

7.07.1942–1.01.1943: Сталінград. фр., 299 сд 57 А, рядовий. 5.06.1943–16.07.1943: Центр. фр., 181 сд, лейтенант, ком. взв. ПТР. 16.07.1943 був тяжко поранений у боях на Курській дузі. Листоп. 1943–берез. 1944: 2-й Укр., Центр. фр., 57 мсбр, 2 ТА, ст. лейтенант, пом. нач. штабу.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1948 звільнений у запас. Працював на заводі ім. Малишева.

СТРУЧЕВСЬКИЙ Володимир Іванович, 1918, м. Полтава. Майор.

У 1938 закінчив Полтавський залізничний технікум.

У жовт. 1938 призваний до лав ЧА Полтавським МВК. У 1940 закінчив Сумське артучилище ім. Фрунзе.

22.06.1941–верес.1941: Півд.-Захід. фр., 361 гауб. артп 140 сд, лейтенант, нач. штабу артд-ну. Верес. 1941–верес. 1942: Півд. фр., 901 артп 341 сд 57 А, ст. лейтенант, капітан, нач. штабу, ком. артд-ну. Верес. 1942–жовт. 1942: Північ.-Кавказ. фр., 906 артп 93 артбр, капітан, ком. артд-ну. Жовт. 1942–квіт. 1943: Закавказ. фр.,

197 гірсько-мінп РГК, капітан, нач. штабу полку. Квіт. 1943–берез. 1944: 966 артп 383 сд 56 А, нач. штабу полку. Берез. 1944–серп. 1944: 260 мінп 29 окр. мінбр РГК, майор, нач. штабу полку. Серп. 1944–січ. 1945: 1-й Прибалт. фр., 1240 вптап 36 окр. вптабр РГК, майор, нач. штабу полку. Січ. 1945–черв. 1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 170 гв. вптап 2 гв. окр. гв. вптабр РГК, майор, нач. штабу полку. Був тричі поранений та контужений: 24.07.1941, 22.06.1942, 24.04.1944.

Ордени: Вітчизняної війни I ст. (два), Червоного Прапора, медалі: «За оборону Кавказу», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1947 звільнений у запас. У 1953 закінчив Вищу офіцерську артшколу, м. Санкт-Петербург. Працював нач. відділу на Харківському приладобудівному заводі ім. Шевченка. Прож. у м. Харків.

СТУПАК Федір Степанович, 1921, с. Ордівка Нововодолазького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

У 1943 призваний до лав ЧА Харківським польовим військкоматом.

Берез.1943–листоп. 1945: 233 зсп, 1288, 1292 сп 113 сд 57 А, ст. сержант, ком. обслуги. У трав. 1944 був поранений, у лют. 1945 – контужений.

Ордени: Слави III ст., Слави II ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1945 демобілізований. У 1962 закінчив Полтавський кооперативний технікум за спеціальністю товарознавець. Працював у Харківському «Укрювелірторзі». Прож. у м. Харків.

СУБОТІН Сергій Петрович, 1924, с. Василівка, Башкирія, РФ.

19.08.1942 призваний до лав ЧА Кумертауським РВК, Башкирія. 14.04.1943 закінчив Уфимське піхотне училище.

14.04.1943–26.11.1943: 4-й Укр. фр., 949 сп 259 сд 57 А, мол. лейтенант, ком. взв. 26.11.1943 був поранений на тер. Запорізької обл. 26.11.1943–11.02.1944: ЕГ № 3687. 11.02.1944–27.04.1944: 3-й Укр. фр., 986 сп 230 сд 57 А, мол. лейтенант, ком. роти. 27.04.1944 був поранений в р-ні міст Бендери, Тирасполь, Молдова. 27.04.1944–21.09.1944: ЕГ № 5907. 21.09.1944–13.10.1944: 61 опрос, мол. лейтенант, ком. роти.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. За вислугу років: медаль «Ветеран праці».

13.10.1944 звільнений у запас. Служив в органах МВС. 24.10.1944–25.10.1973: УВС Харківського облвиконкому, майор внутрішньої служби. У 1962 закінчив Харківський юридичний інститут. Прож. у м. Харків.

СУХАРЕВА Роза Дмитрівна, 1925, с. Кам'янка Дворічанського р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

Закінчила 8 класів.

28.04.1943 призвана до лав ЧА Дворічанським РВК Харківської обл.

Лип. 1943 – жовт. 1944: 122 гв. сп 41 гв. сд 57 А, єфрейтор, телефоністка.

Працювала мотористкою у будівельному управлінні «Моторобуд» будівельного тресту № 86. Прож. у м. Харків.

СУХОЧЕВ Тихін Іванович, 1917, Фатезький р-н Курської обл., РФ. Ст. сержант.

Закінчив 7 класів. Працював машиністом у м. Новочеркаськ Ростовської обл.

У 1940 був призваний до лав ЧА Новочеркаським РВК. Жовт. 1940: курсант.

Лют. 1942 – жовт. 1944: 33 артп 14 гв. сд 57 А, ст. сержант, санінструктор, ком. гармати. У лют. 1942 був поранений, ЕГ, м. Грозний.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1946 звільнений у запас. Працював машиністом залізн. крана на Харківсько-

му державному підшипниковому заводі № 8. Прож. у м. Харків.

Т

ТАРАСОВ Сергій Федорович, 1917, Яковлевський р-н Белгородської обл., РФ. Старшина.

До війни закінчив три класи.

Мобілізований до ЧА 303 сд у м. Обоянь Курської обл.

Лют. 1942–1945: 2-й Укр. фр., 303 сд 57 А, старшина, зенітник.

Орден Слави III ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований 29.04.1946. Харківський кераміко-трубний завод, слюсар.

ТАТАРЕНКО Варвара Гаврилівна, 1924, с. Великий Бобрик Краснопільського р-ну Сумської обл. Рядовий, санінструктор.

До війни – учениця Лозівської СШ Харківської обл.

Трав. 1942 – січ. 1943: учасниця підпільної комсомольської групи в м. Лозова. Юні патріоти допомагали військовополоненим воїнам, які знаходилися в двох німецьких концтаборах на околиці Лозової, передавали їм цивільний одяг, перепустки.

«Перше визволення принесли лозівчанам 27-го січня 1942 року воїни 270-ї стрілецької дивізії під командуванням З. Ю. Кутліна. Оборону міста вони тримали до трагічних травневих подій Барвінківсько-Лозівського оточення. Коли радянські війська були ще в місті, а ворог насідав, кутлінцям потрібно було дізнатися, що фашисти задумали вчинити на приміській станції Нестеліївка. У розвідку добровільно пішли комсомолки Нінель Артемович та Зіна Макогон. Завдання командування дівчата виконали, та, повертаючись, потрапили на мінне поле. Вибухом Нінелі відірвало праву ногу до коліна, одержала поранення ноги і Зіна. А потім був госпіталь у Лозовій, відступ наших військ, полон, до якого потрапила і потім чудом врятувалася Нінель...

«У будинку Нінелі Артемович, – згадувала В. Татаренко, – зібралися юнаки і дівчата й обговорили, як діяти далі. Одностайно вирішили не коритися ворогові, а створити підпільну комсомольську групу. Незважаючи на свій тяжкий стан, очолити групу погодилась Нінель... Це була безстрашна людина. Забігаючи наперед, скажу, що після визволення Харківщини Нінель працювала диктором на Українській радіостанції в Саратові. Її голос чули люди на ще окупованих ворогом територіях... За мужність і героїзм Нінель Артемович нагородили медаллю «За відвагу». (Книга Скорботи України. Харківська область. – Харків, 2007, т. 3, с. 489–490).

Варвара Татаренко – член молодіжного патріотичного підпілля, яке діяло в окупованій Лозовій, згодом призвана Білокуракинським РВК Луганської обл., – стала учасницею і бойових дій, визволяла свій рідний край у складі 767-ї стрілецької дивізії.

Січ. 1943 – лип. 1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 228 сд, 68 ск 57 А, рядовий, санінструктор.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізована у лип. 1945. У 1959 закінчила вищу торгово-кооперативну школу в м. Чернігів. Працювала директором об'єднання громадського харчування Лозівської райспоживспілки.

ТЕНЕНБАУМ Павло Борисович, 1912, м. Харків. Гв. капітан.

У 1925 закінчив 8 класів 1-ї СШ м. Харків, у 1929 – ФЗУ заводу «Красный Октябрь», у 1933 – робітфак ХПІ. Працював нач. дослідних майстерень Харківського НДІ прикладної хімії.

Призваний у лип. 1941 Дзержинським РВК м. Харків. У квіт. 1942 закінчив Харківське 1-е танкове училище, м. Ташкент, Узбекистан.

Трав. 1942 – листоп. 1942: 179 окр. тбр 3 ТА, 57 А, лейтенант, ком. танк. роти.

4.07.1942 був поранений. Листоп. 1942 – серп. 1943: 179 окр. тбр 57 А, ст. лейтенант, ком. танк. роти. Серп. 1943–1946: Управління командуючого бронетанк. мех. військами 57 А, гв. капітан, пом. нач. штабу.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, 9 медалей.

Звільнений у запас у жовт. 1946. Зав. секції № 6 магазину «Дитячий Світ».

ТЕРНОПОЛ Іван Леонтійович, 1916, с. Чепіль Балаклійського р-ну Харківської обл. Майор.

Учитель Лиманської школи Старобільського р-ну Луганської обл.

Призваний 6.09.1937 Старобільським РВК Луганської обл.

27.11.1939–23.03.1940: участь у радянсько-фінляндській війні, Карельський перешийок, 62 окр. сб, окр. сапб, заст. політрука роти. 15.04.1940–15.11.1941: курсант Харківського танкового училища. 29.08.1941 отримав поранення. 15.11.1941–5.12.1942: Півд.-Західн. фр., 89 артп 62 сд, 595 вптап РГК, 6 А, лейтенант, ком. вогневого взв. 15.03.1942 був поранений. 5.12.1942–15.05.1945: Воронез., 3-й Укр. фр., 595, 374 вптап РГК 57 А, капітан, нач. штабу полку. 15.09.1943 був контужений під час форсування Дніпра, 9.05.1944 – на р. Дністер, Молдова.

Ордени: Олександра Невського, Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (три), медалі: «За відвагу», «За оборону Києва», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений у запас 5.05.1947 через поранення. У 1953 закінчив історичний факультет Харківського педінституту. 30 років працював директором школи. Прож. у с. Мурафа Краснокутського р-ну.

ТИМОШЕНКО-ГОРПИНИЧ Любов Вікторівна, 1921, с. Любицьке Новомиколаївського р-ну Запорізької обл. Ст. лейтенант медслужби.

Призвана Покровським РВК Дніпропетровської обл.

Лип. 1943 – трав. 1945: 1292 сп 113 сд 57 А, гв. ст. лейтенант медслужби, військфельдшер. У серп. 1944 була контужена під час Яссько-Кишинівської операції.

Медалі: «За бойові заслуги», ювілейні, подяки від Верховного Головнокомандувача.

Демобілізована 1.06.1946. У 1955 закінчила Чернівецький медінститут. Залізн. лікарня ст. Лозова Південної залізниці, лікар-терапевт.

ТИМЧЕНКО Лідія Степанівна, 1924, м. Вовчанськ Харківської обл. Єфрейтор.

Закінчила три курси Вовчанського педагогічного училища.

Призвана у черв. 1943 Вовчанським РВК Харківської обл.

Черв. 1943–29.09.1945: п.п. 24530 57 А, 15 гв. сд, 16 окр. медсанбат, єфрейтор, сандружинниця. 12.02.1945 була поранена на р. Одер, Німеччина.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізована 29.09.1945. У 1956 закінчила Харківський педагогічний інститут. Працювала вчителем Вовчансько-Хутірської СШ Харківської обл.

ТИТАРЕНКО Михайло Єгорович, 1923, м. Зміїв Харківської обл. Сержант.

У 1938 закінчив неповну СШ у м. Зміїв. Працював на заводі № 183, м. Харків.

Призваний у квіт. 1944 Зміївським РВК Харківської обл.

10.06.1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 129 сп 93 сд 57 А, сержант, ком. міномет. обслуги.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований у берез. 1947. Харківський завод «Світло шахтаря», терміст.

ТИХОМИРОВ Борис Петрович, 1922, м. Ярославль, РФ. Гв. ст. лейтенант.

Призваний у лют. 1940 Сталінським РВК м. Ярославль. У лип. 1941 закінчив Самарське піхотне училище.

25.07.1941–12.08.1941: Північ.-Захід. фр., 527 сп 183 сд, лейтенант, заст. ком. стр. роти. 12.08.1941 отримав тяжке поранення і контузію. 20.05.1942–8.07.1942: Калінінський фр., 1 мсп 2 гв. мсд, ком. стр. роти. 8.07.1942 отримав контузію на Калінінському фр. 15.12.1942–15.02.1943: Воронез. фр., 52 мсбр 15 тк 3 ТА, офіцер зв'язку. 15.02.1943 був легко поранений. 15.08.1943–7.12.1943: 2-й Укр. фр., 173 окр. тбр 57 А, ад'ютант тб. 7.12.1943 був контужений у р-ні м. Черкаси. Черв. 1944–листоп. 1944: 2-й Укр. фр., 932 сп 252 сд, 4 гв. А, пом. нач. штабу полку. У 1944 закінчив КУОС. Груд. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 4 гв. А, ст. лейтенант, пом. військ. коменданта.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», ювілейні.

Звільнений у запас у лип. 1947. Інститут «Укргідропроект», гол. спеціаліст відділу.

ТИШИНІНА-КОРОСТИЧЕНКО Віра Опанасівна, 1927, с. Революційне Вовчанського р-ну Харківської обл.

До війни закінчила 8 класів.

Призвана у лип. 1943 Вовчанським РВК Харківської обл.

Лип. 1943 – серп. 1945: 144 гв. сп 15 гв. сд 57 А, гв. рядовий.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізована у серп. 1945. Міське проф. училище № 4, комірниця-інструментальниця.

ТИЩЕНКО Микола Гаврилович, 1906, с. Стара Водолага Нововодолазького р-ну Харківської обл. Рядовий.

8.08.1941 призваний до лав ЧА Нововодолазьким РВК Харківської обл.

31.08.1941–9.09.1945: 43 гв. сп 48 гв. сд 57 А, рядовий, мінометник.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований 25.09.1945.

ТИЩЕНКО Микола Савелійович, 1924, м. Барвінкове Харківської обл. Мол. сержант.

У 1940 закінчив 7 класів у м. Барвінкове. Працював формувальником-ливарником.

27.02.1942 призваний до лав ЧА Барвінківським РВК Харківської обл.

27.02.1942–11.08.1942: Півд.-Захід. фр., 203 арм. зсп 57 А, рядовий, стрілець. 11.08.1942–1.11.1942: Сталінград. фр., 534 винищ. сб 57 А, сапер. 1.11.1942–15.06.1943: Півд.-Захід. фр., 57 окр. винищ. сб 62 винищ. сбр 6 А, сапер. 15.06.1943–7.02.1944: 3-й, 1-й Укр. фр., 57 окр. винищ. сб 62 винищ. сбр, мол. сержант, радист, радіомайстер.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений у запас 10.02.1946 через хворобу. Барвінківський машинобуд. завод, майстер ливарного цеху.

ТКАЧЕНКО Йосип Федорович, 1905, с. Ганнівка Кіровоградської обл. Майор.

Закінчив 7 класів. Працював зав. орг.-інструкторського відділу Чернянського РК КПРС, Молдова.

Призваний 23.06.1941 Чернянським (кол.) РВК, Молдова.

Черв. 1941 – верес. 1941: Півд.-Захід. фр., 977 сп 270 сд, політрук роти. 22.09.1941 отримав поранення. Листоп. 1941–берез. 1942: Північ.-Захід. фр., 848 сп 167 сд, ст. політрук, комісар б-ну. У берез. 1942 був поранений. Трав. 1942–серп. 1942: Воронез. фр., 565 сп 161 сд, капітан, комісар б-ну. У серп. 1942 був поранений. Листоп. 1942– жовт. 1944: 2-й Укр. фр., 41 гв. сд 57 А, майор, комісар б-ну. Жовт. 1944 – січ. 1945: 2-й Укр. фр., 52 окр. арт. б-н, майор,

комісар б-ну. У жовт. 1944 був поранений. Січ. 1945–черв. 1946: 2-й Укр. фр., 677 тп 31 тд, майор, парторг полку.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоного Прапора, 5 медалей.

Звільнений у запас у черв. 1946. Серп. 1946–1953: заст. голови райвиконкому, уповноважений Міністерства заготівель у Маловисківському р-ні Кіровоградської обл., голова завкому цукрового заводу, заст. директора заготконтори. Прож. у м. Балаклія Харківської обл.

ТРУБНИКОВ Олексій Дмитрович, 1913, Совєтський р-н Курської обл., РФ. Гв. капітан.

У 1939 закінчив Харківський інститут культури. Працював військкерівником у 26-й залізничній школі с. Зінці Полтавського р-ну Полтавської обл.

Призваний Полтавським РВК Полтавської обл.

Серп. 1941 – берез. 1942: 73 сб, мол. лейтенант, ком. стр. взв. Берез. 1942–жовт. 1942: 73 сб, лейтенант, ком. стр. роти. Жовт. 1942–січ. 1943: курси «Выстрел», Уральський ВО, курсант. Січ. 1943–1.07.1943: Півд.-Західф. фр., 122 гв. сп 41 гв. сд 57 А, ст. лейтенант, ком. стр. роти. Лип. – серп. 1943: навч. б-н 41 гв. сд 57 А, Степ. фр., ст. лейтенант, ком. стр. роти. У лип. 1943 контужений у р-ні переправи через р. Донець поблизу м. Чугуїв. 21.08.1943 поранений поблизу ст. Бірки, Харківська обл. Серп. 1943–берез. 1944: на лікуванні після поранення, с. Безсоновка Пензенської обл. Лип. 1944–серп. 1945: Ленінград. фр., ст. лейтенант, ком. роти.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Звільнений у запас у жовт. 1956. ХАДІ, зав. бібліотеки.

ТРУШ Андрій Миколайович, 1915, м. Зміїв Харківської обл. Ст. сержант.

У 1932 закінчив Основ'янську школу ФЗУ за спеціальністю пом. машиніста.

Призваний до лав ЧА у 1936 Зміївським РВК Харківської обл.

20.02.1943–26.10.1945: 221 гауб. артп 9 артд прориву РГК 57 А, ст. сержант, шофер.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Звільнений у запас 26.10.1945. Із 1946 по 1980 працював механіком у Зміївській заготконторі.

ТУПИКОВ Іван Григорович, 1924, с. Курнаєвка Старополтавського р-ну Волгоградської обл., РФ. Ст. лейтенант.

Робітник радгоспу «Аксай» Хасав'юртівського р-ну, Дагестан.

Призваний у серп. 1942 Хасав'юртівським РВК.

Серп. 1944 – лют. 1945: 1028 артп 52 сд 57 А, рядовий, заряджаючий, навідник гармати. 7.02.1945 отримав тяжку контузію на тер. Угорщини. Лют. – квіт. 1945: на лікуванні у військ. госпіталі. Квіт. 1945–11.05.1945: 7 гв. А, 190 зсп, сержант, ком. гармати.

Медалі: «За відвагу», «За визволення Праги». За вислугу років: орден Трудового Червоного Прапора.

У 1956 закінчив Одеський державний університет. ХДУ ім. Горького, професор кафедри історії КПРС.

ТУРЕВСЬКИЙ Олександр Володимирович, 1925, м. Лохвиця Полтавської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

До війни закінчив 7 класів СШ у м. Харків, у 1942 – 1-й курс машинобуд. технікуму в м. Орськ Оренбурзької обл. Працював на Орському заводі з виробництва мінної зброї.

Призваний у листоп. 1942 Орським МВК. Направлений до Ризького військ.-піхотного училища, м. Стерлітамак, Башкирія.

Лип. 1943 – верес. 1943: Півд.-Захід. фр., 458 сп 78 сд 57 А, полкова рота ПТР, рядовий. 14.09.1943 отримав тяжке оскол-

кове поранення. Верес. 1943 – лют. 1944: польовий госпіталь, ЕГ у м. Россош, ЕГ № 1740 у м. Уфа, Башкирія.

Медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

Демобілізований у лют. 1944. У 1950 закінчив Харківський ін-т інженерів комунального будівництва. Працював зав. сектору в «УкркомунНДІпроект».

ТЯЖКОРОБ Петро Порфирович, 1914, с. Кульбаки Глушковського р-ну Курської обл., РФ. Ст. лейтенант.

Ст. Сковородіно Амурської залізниці, гол. кондуктор пасажир. поїздів.

Призваний Рухловським (нині Сковородинським) РВК Амурської обл. Далекосхід. краю. Брав участь у боях в р-ні оз. Хасан, 1 окр. Червонопрап. Далекосхід. А, 153 кп.

22.06.1940–1.01.1941: окр. кав. ескадрон 101 гірськострілецької див., Камчатка, політрук, комісар окр. ескадрону. 2.02.1942–2.02.1943: навч. офіцерський артп НКО, ст. Завітая, Амурська обл. 2.02.1943–14.05.1945: 1061 артп 422 сд 25 А, 57 А, 64 А, 7 гв. А, ст. лейтенант, ком. вогневого взв.; 2-й Укр. фр., 7 гв. А, 173 гв. артп 81 гв. сд, ст. лейтенант, ком. арт. батареї, ком. вогневого взв. 22.02.1945 був тяжко поранений у р-ні с. Барт, Угорщина, 11.04.1945 – поблизу с. Цистенсдорф, Австрія.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Праги», ювілейні.

Демобілізований 15.04.1946. Працював 35 років на залізн. транспорті. 19 років – на інших підприємствах, у в/ч 57360, реставраційному комбінаті облкомунгоспу.

У

УДОДЕНКО Григорій Данилович, 1918, с. Борова Зміївського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Закінчив 10 класів СШ. Працював шофером, слюсарем.

У 1938 призваний до лав ЧА.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

До 25.06.1941: Білорус. фр., 50 сд, пом. ком. взв., ком. танка. 25.06.1941 був поранений. Черв. 1941–трав. 1946: 159 польова рем. база 23 тк 57 А, ст. сержант, шофер.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

23.05.1946 демобілізований. Працював у відділі охорони Комінтернівського РВВС.

УЛАНОВА Марія Пилипівна, 1925, с. Терса Єланського р-ну Волгоградської обл., РФ. Лейтенант медслужби.

Закінчила Балашовський технікум за спеціальністю фельдшер.

1.08.1942 призвана до лав ЧА Балашовським РВК Саратовської обл.

1.08.1942–2.02.1943: Сталінград. фр., 88 гв. сд. 4.08.1943–29.11.1943: 78 гв. сд 57 А, лейтенант медслужби, фельдшер. 29.12.1943–15.05.1945: 3-й Укр. фр., 106 Гризодубовський ап 17 ПА, лейтенант медслужби, фельдшер. 2.02.1943 була контужена під м. Сталінград, 20.11.1943 – поранена.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

8.08.1948 звільнена у запас.

УЛЬЯНОВ Микола Данилович, 1919, с. Сафоново Смоленської обл., РФ. Підполковник.

Освіта середня технічна, вища військова.

Учасник походу у Західну Україну та Бессарабію.

22.06.1941–9.05.1945: 307 артп 169 сд 57 А, ком. артп, підполковник.

Ордени: Червоного Прапора, Олександра Невського, Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., Червоної

Зірки (два), медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», 18 медалей.

У 1964 звільнений у запас. Працював у обкомі профспілки.

УЛЬЯНОВА Валентина Сергіївна, 1919, м. Охтирка Сумської обл. Лейтенант медслужби.

У черв. 1941 призвана до лав ЧА Охтирським РВК Сумської обл.

22.06.1941–1944: 307 артп 169 сд 57 А, ст. фельдшер д-ну.

Нагороджена вісьмома медалями.

У груд. 1944 звільнена у запас. Працювала медсестрою у дитячій лікарні № 7, м. Харків.

УС Микола Петрович, 1920, с. Мала Рогань Харківського р-ну Харківської обл. Мол. сержант.

Закінчив 7 класів. Працював столяром.

У жовт. 1940 призваний до лав ЧА Харківським РВК. Із листоп. 1940: курсант полкової школи при 364 артп, м. Курськ.

Жовт. 1941 – листоп. 1941: 364 артп, мол. сержант, ком. відділення.

У листоп. 1941 потрапив в оточення на тер. Брянської обл., з великими труднощами вдалося вийти із ворожої пастки. Повернувся до рідного села, де працював на сільгоспроботах.

У лют. 1943 був призваний польовим військкоматом на фронт, 315 сп 19 сд 57 А. 27.02.1943 був тяжко поранений.

У серп. 1943 демобілізований. Працював на шахті № 31 м. Сталіногорськ (нині м. Новомосковськ Тульської обл.). Із трав. 1945 до квіт. 1948 проходив службу у внутрішніх військах НКВС. Працював столяром на Харківському верстатобудівному заводі.

УСЕНІН Олександр Андрійович, 1925, м. Новоросійськ Краснодарського краю, РФ. Рядовий.

У 1942 призваний до лав ЧА Зеленчуцьким РВК Ставропольського краю.

Груд. 1942–9.05.1945: Північ.-Кавказ., Степ., 2-й, 3-й Укр. фр., 1037 сп 223 сд 57 А, зв'язківець, радист. Був поранений 7.10.1943, 29.04.1944, 20.04.1945.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За визволення Белграда», «За взяття Відня».

У берез. 1949 демобілізований. Закінчив Харківський електромеханічний технікум. Працював нач. технологічного бюро у ХЗПМ.

УШАКОВ Іван Миронович, 1907, с. Ушаково Фатезького р-ну Курської обл., РФ. Єфрейтор. Інвалід ВВВ.

У 1931 закінчив 7 класів НСШ, м. Харків, ФЗН при ХТЗ за спеціальністю токаря.

У 1929 призваний до лав ЧА Колпнянським РВК Орловської обл.

5.10.1941 – листоп. 1943: Воронез. фр., 719 сп, 127 сп, 204 зсп, стрілець, кулеметник. Листоп. 1943–лют. 1945: 2-й Укр., 2-й Прибалт. фр., 1028 артп 52 сд 57 А, артилерист бат. 76-мм гармат, єфрейтор. 1.03.1944 був поранений на 2-му Прибалт. фр.

Медаль «За бойові заслуги», ювілейні.

18.02.1945 демобілізований через поранення. Працював майстром на ХТЗ до 1963. 1963–1967: працював на ХЕМЗі.

Ф

ФАЙТЕНЗОН Лев Манусович, 1911, м. Кам'янець-Подільський Хмельницької обл. Гв. ст. лейтенант.

Працював експедитором у м. Харків.

Серп. 1941–9.05.1945: 47 сп 15 гв. сд 57 А, ком. взв. 16.04.1945 був поранений на Сандомирському плацдармі.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі (8).

У 1946 звільнений у запас.

ФАРІОН Степан Андрійович, 1924, с. Баштанків Кодимського р-ну Одеської обл. Підполковник, нач. фінансового відділу Харківського вищого військ. авіаучилища зв'язку.

У 1941 закінчив 10 класів Загнітківської СШ Кодимського р-ну.

22.01.1944 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

22.01.1944–4.04.1944: 126 гв. сп 41 гв. сд, рядовий, розвідник; 4.04.1944–1.07.1944: 122 гв. сп 41 гв. сд, рядовий, автоматник; 1.07.1944–23.10.1944: взв. відділу Смерш 41 гв. сд 57 А, рядовий, автоматник; 23.10.1944–1.12.1944: відділ Смерш 41 гв. сд, єфрейтор, зв'язківець; 1.12.1944–9.05.1945: відділ Смерш 41 гв. сд, ст. сержант, ком. відділ.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст.

У 1951 закінчив Київське Червонопрап. піхотне училище, курси удосконалення фінансових працівників.

ФАСТОВЕЦЬ Микола Харитонович, 1926, с. Педашка Перша Зачепилівського р-ну Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 7 класів. Працював слюсарем.

Призваний до лав ЧА. 19.09.1943 польовим військкоматом.

Верес. 1943–листоп.1944: 3-й Укр. фр., 33 окр. сп 73 гв. сд 57 А, автоматник, кулеметник.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

ФЕДОРЧЕНКО Роза Семенівна, 1924, с. Жихарівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчила 7 класів Харківської СШ.

Призвана Печенізьким РВК.

24.03.1943–9.05.1945: 2-й Укр. фр., 845 сп 303 сд 57 А, санрота, сержант, санінструктор.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

Працювала адміністратором у Орджонікідзевському тресті їдалень, м. Харків.

ФЕДЦОВ Федір Петрович, 1919, с. Борщова Харківського р-ну Харківської обл. Полковник-інженер.

Закінчив Харківський електромеханічний технікум.

У 1940 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків.

Черв. 1941–серп. 1942: 65 окр. залізн. б-н, рядовий. 1942–1943: 2-е Саратовське танкове училище, курсант. Лют. 1944–серп. 1945: 96 окр. тбр 57 А, 37 А, лейтенант, ком. танка, ком. взв.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі (10).

Закінчив Академію ВАММ РСЧА, м. Москва. У 1970 звільнений у запас.

ФЕЛЬДМАН Євген Васильович, 1918, м. Мерефа Харківського р-ну Харківської обл. Майор.

Закінчив 10 класів Ізюмської СШ № 3. Працював ст. піонервожатим, вчителем фізкультури у смт Лиман Зміївського р-ну.

У 1939 був призваний до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл. У 1941 закінчив Тбіліське артучилище.

22.06.1941–жовт.1941: Півд.-Західф. фр., 125 артп 81 мд 4 мк 57 А, лейтенант, ком. взв. Жовт. 1941–трав. 1942: Півд.-Захід. фр., 686 сп 411 сд, комбат. Трав. 1942–лют. 1943: Півд.-Захід., 848 сп 227 сд, нач. штабу б-ну. Був поранений 27.05.1942. Лют. 1943–черв. 1943: Резерв нач. складу 1 гв. А, ком. взв. Черв. 1943–черв. 1945: 1-й Білорус. фр., 988 сп 230 сд 5 Уд. А, 57 А, капітан, комбат. 22.09.1943 легко поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., Червоного Прапора, медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги», ювілейні.

11.07.1953 звільнений у запас. У 1960 закінчив Ленінградський фізико-механічний технікум. Працював майстром виробничого навчання на Ізюмському приладобудівному заводі.

ФІЛЕВСЬКИЙ Іван Васильович, 1901, с. Шандриголове Краснолиманського р-ну Донецької обл. Ст. сержант.

Закінчив технікум. Працював фотографом у м. Харків.

Призваний до лав ЧА Вовчанським РВК у серп. 1943.

Серп. 1943–9.05.1945: 3-й Укр. фр., 1310 сп 19 сд 57 А, червоноармієць, сержант.

Орден Червоної Зірки. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У трав. 1945 демобілізований. Працював ст. інженером в Українському НДІ лісового господарства, м. Харків.

ФІСЕНКО Михайло Маркович, 1915, с. Крутець Воронезької обл., РФ. Старшина.

У 1936 призваний до лав ЧА Євдаківським (кол.) РВК Воронезької обл.

22.06.1941 – 9.05.1945: 179 окр. тбр 57 А, старшина батареї.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни, медалі «За відвагу» (дві).

У 1945 демобілізований. Працював столяром.

ФОМЕНКО Катерина Іванівна, 1924, с. Хотімля Вовчанського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Призвана 3.06.1943 Великобурлуцьким РВК.

3.06.1943–9.05.1945: 3-й Укр. фр., 211 гв. сп 73 гв. сд 57 А, рядовий, секретар. 3.12.1944 була тяжко поранена.

Медалі: «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

22.09.1945 демобілізована. У 1950 закінчила Вовчанське педучилище. Працювала вчителем у СШ с. Хотімля.

ФУРСА Феодосій Михайлович, 1914, с. Галаєвець Липоводолинського р-ну Сумської обл. Ст. сержант.

У 1927 закінчив 5 класів. Працював рахівником у колгоспі.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Лип. 1941–9.05.1945: 526 сапб, 6 батарея електрозагороджень; 1 гв. мотоінж. бр., 57 А, ст. сержант, пом. ком. взв. Отримав контузію.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 звільнений у запас. Працював гол. бухгалтером на Харківському цегельному заводі № 13.

ФУРСОВА Маргарита Павлівна, 1918, с. Мангут (кол.) Каспійського р-ну Астраханської обл., РФ. Сержант.

Освіта загальна середня.

Призвана 22.01.1942 Сталінським РВК Астраханської обл.

22.01.1942–9.05.1945: 155 полк зв'язку 57 А, сержант, спеціаліст телеграфних апаратів «Ст – 35», ст. телеграфіст.

Орден Вітчизняної війни, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

1.11.1945 звільнена у запас.

ФУРСОВА (МІРОШНИЧЕНКО) Марія Василівна, 1925, с. Дружелюбівка Борівського р-ну Харківської обл.

Навчалась у 9 класі Первомайської СШ Борівського р-ну і працювала телефоністкою в радгоспі. Після загибелі батька у 1941 добровільно пішла на фронт разом із матір'ю.

20.07.1941–25.04.1945: Півд.-Західн. фр., 87 полк зв'язку 6 А, рядовий, телефоністка; 3-й Білорус. фр., 86 полк зв'язку 57 А, єфрейтор, телефоністка. 25.04.1945–15.12.1945: 1-й Далекосхід. фр., 86 полк зв'язку 5 А, сержант, телефоністка.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Демобілізована у груд. 1945. У 1950 закінчила Куп'янське педучилище, історичний факультет ХДУ. Працювала завучем Липецької СШ ім. Щепкіна, із 1980 – вчителем історії Липецької восьмирічної школи Харківського р-ну Харківської обл.

Х

ХАЛИМОНОВ Петро Іванович, 1919, с. Халимонове Бахмацького р-ну Чернігівської обл. Підполковник.

У 1941 закінчив Київський стоматологічний інститут.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Київ.

11.07.1941 – трав. 1945: 113 сд 57 А, підполковник, хірург.

Ордени Червоної Зірки (три), медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За визволення Болгарії».

У лют. 1960 звільнений у запас. Працював лікарем-стоматологом у Харківському вищому військ. командному училищі.

ХАЛИМОНОВА Лідія Федорівна, 1924, с. Островерхівка Зміївського р-ну Харківської обл. Сержант медслужби.

У 1941 призвана до лав ЧА Харківським РВК.

1943–1945: 201 окр. медсанбат 113 сд 57 А, сержант медслужби, медсестра.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За визволення Болгарії», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізована. Працювала секретарем-друкаркою.

ХІРНА Ольга Йосипівна, 1913, с. Василівка Вовчанського р-ну Харківської обл.

Працювала на панчішній фабриці у м. Харків.

У серп. 1943 призвана до лав ЧА Вовчанським РВК Харківської обл.

Серп. 1943 – груд. 1944: медсанбат 15 гв. сд 57 А, єфрейтор, санітарка.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала на Вовчанській взуттєвій фабриці.

ХМЕЛЕВСЬКА Марія Пилипівна, 1924, с. Шевченкове Вовчанського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

Освіта середня загальна.

15.06.1943–22.09.1945: 58 гв. сд 57 А, ст. сержант, писар штабу див.

Медалі: «За визволення Праги», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

22.09.1945 демобілізована. Працювала у виробничому управлінні водопровід. господарства Харківського р-ну.

ХОЛОД Микола Аполлонович, 1922, смт Ков'яги Валківського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 7 класів Ков'язької НСШ. Працював на Харківському паровозоремонтному заводі.

25.02.1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

Лют. 1943–9.05.1945: 305 сд, стрілець; 14 гв. сд, 177 арм. загород. загін, 57 А, стрілець; 363 окр. розвідрота 299 сд, 73 гв. сд 57 А, сержант, розвідник. 21.08.1943 був поранений.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден «Знак Пошани».

У груд. 1946 демобілізований. Працював електриком на Харківському Призалізничному поштамті.

ХОЛОД Сергій Максимович, 1924, с. Малий Бурлук Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Сержант, арт. майстер 28 арм. арт. майстерні 1 гв. ТА.

Закінчив 8 класів Великобурлуцької СШ. Працював трактористом у рідному селі.

У 1943 призваний до лав ЧА Великобурлуцьким РВК.

3.02.1943–9.05.1945: Півд.-Захід. фр., 48 гв. сд 3 ТА, стрілець; Степ., 1-й Укр. фр., 173 окр. тбр 57 А, зенітник; 1-й Білорус. фр., 1 гв. ТА, 6 окр. арм. мотоцикл. полк, навідник 76-мм гармати. У серп. 1944 був поранений на Сандомирському плацдармі.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У трав. 1947 демобілізований. Працював механізатором у с. Малий Бурлук Харківської обл.

ХРАМЦОВ Іван Федорович, 1917, с. Зарожне Чугуївського р-ну Харківської обл. Підполковник.

Працював інструктором газети «Стахановець транспорту», ст. Харків-Сортувальний.

У 1939 призваний до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

22.06.1941 – верес. 1941: 425 окр. атб 14 А, рядовий, шофер. Верес. 1941 – жовт. 1941: слухач курсів політскладу при Політуправлінні Карел. фр. Жовт. 1941 – трав. 1945: 596 сп 122 сд 19 А, політрук роти; 73 гв. сд 57 А, капітан, заст. ком. б-ну.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Радянського Заполяр'я», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Закінчив Вищу офіцерську школу пропагандистів. У 1957 звільнений у запас. Працював ст. інспектором на заводі ім. Шевченка у м. Харків.

ХРУЛЬ Юхим Степанович, 1923, с. Китайгород Олександрівського р-ну Кіровоградської обл. Лейтенант.

Освіта середня технічна.

У 1941 добровільно став до лав ЧА.

1941–1945: 98 артп 48 гв. сд 57 А, рядовий, єфрейтор, розвідник, заряджаючий, навідник. Під час боїв був поранений: поблизу м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл. та в р-ні м. Барановичі Брестської обл., Білорусь.

Медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1959 звільнений у запас. Працював заст. директора заводу «Червоний Прапор», м. Харків.

Ч

ЧЕКМАРЬОВ Борис Іванович, 1916, Іванівський рудник Кадіївського р-ну (кол.) Луганської обл. Підполковник, заст. з політчастини нач. будмонтажу № 400 буд. управління ЧФ.

По закінченні семи класів у 1932 працював культпрацівником на коксохімзаводі у м. Сталіно (нині м. Донецьк).

1933–1934: строкова служба у лавах ЧА. У 1935 закінчив два курси планово-фінансового технікуму у м. Донецьк. Працював нач. відділу кадрів Маріупольського міськвідділу зв'язку Донецької обл., нач. відділу кадрів Луганського облфінвідділу, зав. Кремінським райфінвідділом Луганської обл.

У лип. 1941 мобілізований Київським МВК.

9.07.1941–22.08.1941: Півд.-Західн. фр., резервний полк при штабі фронту, політрук. У листоп. 1941 закінчив курси удосконалення політскладу. Листоп. 1941 – трав. 1945: Півд. фр., евакопункт 57 А, політрук; Півд.-Західн. фр., евакопункт № 230 57 А, заст. нач. мед. відділу з політчастини; Півд.-Західн., Дон. фр., фронтовий госпіталь № 1688, пропагандист; Півд.-Західн., 3-й Укр. фр., фронтовий евакопункт № 148, пом. нач. політвідділу; 3-й Укр. фр., ЕГ № 1912, капітан, заст. нач. госпіталю з політчастини. Під час боїв в р-ні м. Чернігів 25.08.1941 отримав контузію, 19.05.1942 – другу, поблизу м. Ізюм Харківської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1954 звільнений у запас. Працював нач. фінвідділу Харківського тракторного заводу, заст. директора меблевого комбінату ім. Щорса, м. Харків.

Помер 4.06.1981 у м. Харків.

ЧЕРВАНЬОВА Ніна Григорівна, 1920, м. Вовчанськ Харківської обл. Рядовий.

Працювала вчителем Вовчанської школи.

До лав ЧА стала добровільно у 1943.

13.05.1943–6.03.1944: 13 авторота 47 гв. сп 15 гв. сд 57 А, ст. кухар.

За вислугу років: медалі «За трудову доблесть», «Ветеран праці».

6.03.1944 демобілізована. У 1969 закінчила Харківський педагогічний інститут ім. Г. С. Сковороди. Працювала вихователем у Вовчанській середній школі-інтернаті.

ЧЕРВИНСЬКИЙ Євген Федорович, 1924, м. Харків. Гв. ст. сержант.

Завод № 135, електрослюсар.

Призваний 13.03.1942 Михайловським РВК Амурської обл., РФ.

1943–1945: 3-й Укр. фр., 315 сп 19 сд 57 А, гв. ст. сержант, ком. гармати. Був поранений 20.04.1943, 20.03.1944, 5.03.1945.

Орден Слави III ст., медалі: «За взяття Відня», ювілейні.

Демобілізований 20.12.1945. Харківський канатний завод, слюсар-сантехнік.

ЧЕРВОНЕЦЬ Антон Лукич, 1918, с. Олійники Сахновщинського р-ну Харківської обл. Гв. лейтенант.

Працював пом. гол. бухгалтера у промартілі «Колективна праця».

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Близнюківським РВК Харківської обл.

Лип. 1942 – верес. 1942: Кавказ. фр., 46 А, 98, 86 гв. сд, курсант, стрілець. У 1943 закінчив Полтавське танкове училище, м. Мари, Туркменія. Черв. 1943–верес. 1943: Півд.-Захід. фр., 10 окр. гв. важкий тп 23 тк 57 А, гв. лейтенант, ком. танка Т-34. Був поранений: 28.08.1942 у р-ні м. Баксан, Кавказ. фр., 29.08.1943 – в р-ні сіл Іванівка–Довгеньке Ізюмського р-ну.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У квіт. 1944 звільнений у відставку. У 1956 закінчив Близнюківську СШ. Працював відповідальним секретарем у Близнюківській районній організації товариства охорони пам'ятників історії та культури.

ЧЕРВОННИЙ Йосип Іванович, 1916, с. Жовтневе Дворічанського р-ну Харківської обл. Ст. лейтенант.

Із 1931 працював на ХТЗ столяром, майстром.

Призваний до лав ЧА 1.08.1941 Орджонікідзевським РВК м. Харків.

12.02.1942–22.08.1942: Півд.-Захід. фр., 228 сд, заст. політрука. 5.09.1943–25.12.1944: 3-й Укр. фр., 1049 сп 353 сд 57 А, ст. лейтенант, ком. взв. 13.12.1943 був поранений поблизу смт Софіївка Дніпропетровської обл. 25.12.1944–5.09.1945: 1049 сп 353 сд 57 А, Болгарія, ст. лейтенант, пом. нач. штабу полку.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: орден «Знак Пошани».

Звільнений у запас 19.01.1946. У 1964 закінчив Одеський кредитно-економічний інститут. ХТЗ, заст. головного бухгалтера.

ЧЕРНЯВСЬКА Парасковія Іванівна, 1921, смт Пересічна Дергачівського р-ну Харківської обл. Мол. лейтенант медслужби.

Акушерка, зав. дільниці, смт Пересічна Дергачівського р-ну.

Жовт. 1941 – листоп. 1943: Півд.-Захід., Сталінград., Півд., 4-й Укр. фр., ХППГ № 2328, мол. лейтенант, медсестра.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізована у 1943. Харківський облтубдиспансер, маніпуляц. медсестра.

ЧЕРПАКОВ Іван Іванович, 1899, сел. Медвенка Медвенського р-ну Курської обл., РФ. Ст. технік-лейтенант.

У 1935 закінчив Харківське технічне училище зв'язку. Працював техніком міськ. телефонної станції.

Призваний у серп. 1941 Московським РВК м. Харків.

8.08.1941 – трав. 1942: 689 окр. лінійний б-н зв'язку ХВО, 57 А, військтехнік І рангу, нач. відділ. 291, 1005 окр. тех. стр. роти 57 А, військтехнік І рангу, нач. бойового забезпечення, пом. ком. роти з техчастини. Трав. 1942–31.12.1944: АТС 86 окр. полку зв'язку 57, 68 і 5 А, технік. 31.12.1944 – верес. 1945: 159 сд, 86 окр. полк зв'язку 5 А 1-го Далекосхід. фр., ст. технік-лейтенант, ком. штаб. взв.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», ювілейні.

Звільнений у запас 17.04.1946. Харківська міська телефонна станція, технік.

ЧИРВА Василь Антонович, 1929, Чугуївський р-н Харківської обл. Рядовий.

Закінчив 5 класів Харківської СШ № 72.

Трав. 1943–1944: 2-й Укр. фр., 303 сд 57 А, вихованець дивізії, музикант-барабанщик.

У трав. 1950 призваний Харківським РВК на дійсну строкову службу. У листоп. 1953 демобілізований. Працював на ХТЗ.

ЧИРВА Микола Антонович, 1927, Чугуївський р-н Харківської обл.

Закінчив 6 класів Харківської СШ № 80.

Трав. 1943–1944: 2-й Укр. фр., 303 сд 57 А, вихованець дивізії, музикант-барабанщик.

У 1951 демобілізований. Працював кранівником на Харківському 8-му ДПЗ.

ЧИРВА Яків Порфирович, 1914, смт Польова Дергачівського р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив 8 класів. Працював у колгоспі «Більшовик», Дергачівський р-н.

У 1937 призваний до лав ЧА Дергачівським РВК Харківської обл.

Серп. 1941–9.05.1945: 956 сп 299 сд 57 А, ком. гармати. Був поранений 25.08.1942 на тер. м. Валки Харківської обл.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У квіт. 1950 демобілізований. Працював головою колгоспу у смт Слатине Дергачівського р-ну Харківської обл.

ЧОЛОМБИТЬКО Трохим Павлович, 1915, с. Юрченкове Чугуївського р-ну Харківської обл. Єфрейтор.

Закінчив 7 класів.

28.07.1941 призваний до лав ЧА Чугуївським РВК.

28.07.1941–9.05.1945: 3-й Укр. фр., 41 гв. сд 57 А, розвідник, артилерист.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медаль «За відвагу», медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» .

У листоп. 1945 демобілізований. Працював у Василенківській восьмирічній школі Шевченківського р-ну

ЧОРНОІВАНЕНКО Олександр Федорович, 1920, с. Гнатівка Доброволичківського р-ну Кіровоградської обл. Мол. лейтенант. Інвалід ВВВ.

ХТЗ, ковальський цех, технік з обладнання, секретар комсомольської організації.

Став до лав ЧА добровільно за комсомольським призовом 5.07.1941 через Орджонікідзевський РВК м. Харків.

24.07.1941 – листоп. 1941: Півд.-Захід., Півд. фр., 139 сп 41 сд 12 А, рядовий, зв'язківець. У листоп. 1941 закінчив курси мол. лейтенантів при 6 А. Сержант, ком. відділення, пом. ком. взв. 968 сп 255 сд 6 А. 1.12.1941–28.02.1942: Півд. фр., 968 сп 255 сд 6, 57 А, мол. лейтенант, ком. роти. 31.07.1941 був поранений у р-ні смт Ржищів Кагарлицького р-ну Київської обл., 16.01.1942 обморожений поблизу м. Ізюм Харківської обл., тяжко поранений 28.02.1942 у с. Андріївка Донецької обл.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Києва»,

«За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований у черв. 1946. Лип. 1946 – 12.04.1976: ХТЗ, виробничий відділ, ст. інженер, нач. БТЗ, зав. ПРБ.

Ш

ШАВИРКО Іван Якович, 1924, с. Успеновка Завитинського р-ну Амурської обл., РФ. Полковник.

У 1942 призваний до лав ЧА Павловським РВК Алтайського краю.

Трав. 1943–9.05.1945: 2-й, 3-й Укр. фр., 524 мінп 2 гв. мк 57 А, ком. взв., нач. розвідки д-ну. У листоп. 1943 отримав осколкове поранення.

Орден Вітчизняної війни II ст., 10 медалей. Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

У 1959 закінчив Московську Військово-політичну академію ім. Леніна. У 1976 звільнений у запас.

ШАВШО Феодосія Степанівна, 1924, с. Червоний Донець Ізюмського р-ну Харківської обл.

До лав ЧА призвана Луганським ОВК.

Із листоп. 1942: 2-й, 3-й Укр. фр., 228 сд 68 ск 57 А, мол. сержант, зв'язківець. У лип. 1943 була поранена.

Орден Вітчизняної війни, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1945 демобілізована. Працювала телефоністкою на АТС м. Ізюм Харківської обл.

ШАЙТАНОВ Юрій Федорович, 1923, с. Максимівка Волноваського р-ну Донецької обл. Ст. сержант.

У трав. 1942 призваний до лав ЧА Серовським РВК Свердловської обл., РФ.

Серп. 1942 – трав. 1944: 117 окр. б-н зв'язку 93 сд, рядовий, телефоніст. Верес. 1944 – берез. 1945: 455 окр. рота зв'язку 93 сд 57 А, телефоніст. Квіт. 1945 – трав. 1945: 870 окр. б-н зв'язку 93 сд 57 А, сержант, ком. радіовідділення. Під час боїв був двічі поранений: у трав. 1944 та у берез. 1945.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У берез. 1947 демобілізований. У 1968 закінчив Харківський державний університет ім. Горького. Працював заст. директора інституту.

ШАПОВАЛОВ Микола Калинович, 1924, с. Хатнє Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Освіта середня.

Закінчив школу бухгалтерів-ревізорів у м. Київ. Працював бухгалтером у Нововодолазькому райздороввідділі Харківської обл.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА Вільхуватським (кол.) РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – листоп. 1944: 143 гв. сп 48 гв. сд 57 А, рядовий, навідник 82-мм мінета. Під час боїв був поранений в р-ні ст. Божедарівка, Дніпроперовська обл.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.»

У 1944 демобілізований. Працював на заводі «Світло шахтаря», м. Харків.

ШАПОВАЛОВА (БИЧКОВА) Анета Тимофіївна, 1922, с. Тарасово-Шевченкове Олександрійського р-ну Кіровоградської обл. Старшина.

Працювала піонервожатою та вчителем фізвиховання у СШ № 25 смт Гольмівський Донецької обл.

16.07.1941 призвана до лав ЧА Горлівським РВК (кол.) Донецької обл. Лип. 1941 – листоп. 1941: курси радіотелеграфістів, єфрейтор, курсант.

Листоп. 1941 – листоп. 1945: Півд., Сталінград. фр., окр. б-н зв'язку, 86 окр. полку зв'язку 57 А, радист; Північ.-Захід., Захід., 3-й Білорус., 1-й Далекосхід. фр., 86 окр. полк зв'язку 5 А, сержант, старшина, ст. радист.

Медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, медаль «За доблесну працю».

У листоп. 1945 демобілізована. У 1967 закінчила Харківський кооперативний технікум. Працювала зав. магазину № 20 Краснопавлівської споживспілки Лозівського р-ну Харківської обл.

ШАПОШНИКОВ Микола Якович, 1919, Грайворонський р-н Бєлгородської обл., РФ. Старшина.

Закінчив 4 класи. Працював у радгоспі.

1941–1945: 3 тбр 23 тк 57 А, санінструктор. Був двічі поранений і контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни І ст. (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 звільнений у запас. Працював у вагонному депо ст. Основа, м. Харків.

ШВЕД Андрій Іванович, 1925, с. Олексіївка Лозівського р-ну Харківської обл.

У 1941 закінчив 7 класів школи ім. Луначарського, м. Лозова Харківської обл.

У 1944 призваний до лав ЧА.

Верес. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 129 полк 93 сд 57 А, автоматник; 3-й Укр. фр., 91 полк НКВС, 37 полк НКВС, рядовий, автоматник. Під час боїв був поранений.

Медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні перебував у складі Групи радянських військ у Німеччині, проходив службу у м. Івано-Франківськ та м. Хабаровськ. У 1948 звільнений у запас. Працював слюсарем на Лозівському ковальсько-механічному заводі Харківської обл.

ШЕВКУН Марк Тихонович, 1913, м. Люботин Харківського р-ну Харківської обл. Старшина.

Закінчив 7 класів 2-ї залізничної школи. Працював на Південній залізниці, м. Харків.

У 1935 призваний до лав ЧА Харківським РВК Харківської обл. Проходив службу у м. Бердичів Житомирської обл.

1941–1945: 3 тбр 23 тк 57 А, старшина, бригадир з ремонту танків Т-34.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 звільнений у запас. Працював токарем. Прож. у м. Люботин.

ШЕВЧЕНКО Катерина Іванівна, 1925, с. Дунине Близнюківського р-ну Харківської обл. Ст. сержант медслужби.

Закінчила 7 класів, медичну школу.

До лав ЧА призвана Близнюківським РВК.

Берез. 1942–1945: Сталінград., 3-й Білорус. фр., 106 окр. автосанрота, санінструктор. Учасниця війни з Японією: Далекосхід. фр., 5 А, ППГ № 2, медсестра.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

21.02.1946 демобілізована. Працювала у міській дитячій лікарні № 19, м. Харків.

ШЕВЧЕНКО Микола Олексійович, 1921, м. Харків. Лейтенант.

У 1938 закінчив 10 класів Харківської СШ № 12, топографічний технікум. Працював топографом на Південному аерогеодезичному підприємстві.

У берез. 1943 був призваний до лав ЧА РВК Гур'євської обл., Казахстан.

Берез. 1943 – квіт. 1945: Півд.-Західн., 2-й, 3-й Укр. фр., 818 артп 223 сд 68 ск 57 А, ст. сержант, ком. відділення топорозвідки. Отримав контузію на тер. Молдови.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За

перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 закінчив Сталінградське арт-училище. Працював нач. дослідницької партії в інституті «Південгіпроцемент» (1954–1981), в Управлінні гол. архітектора м. Харкова.

ШЕВ'ЯКОВ Дмитро Юхимович, 1924, с. Федорівка Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Ст. лейтенант МВС.

Працював у Федорівському радгоспі Великобурлуцького р-ну.

Призваний до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

Із серп. 1943: 1310 сп 19 сд 57 А, сержант, заст. ком. взв. 28.08.1943 під час боїв в р-ні смт Безлюдівка Харківського р-ну Харківської обл. був тяжко поранений. Листоп. 1943 – січ. 1944: 315 сп 19 сд 57 А, ст. сержант, заст. ком. взв. 27.01.1944 вдруге тяжко поранений на тер. Кіровоградської обл.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1960 звільнений у запас із органів МВС. Працював зав. відділу постачання Харківського інституту «ПромбудНДІпроект».

ШЕМРАЄВ Олексій Максимович, 1900, с. Максимівка Шебекінського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Ст. сержант.

Закінчив Курський педагогічний інститут. Працював завучем Прохоровської СШ.

У жовт. 1941 призваний до лав ЧА Прохоровським РВК Бєлгородської обл.

Серп. 1942–9.05.1945: Півд.-Захід. фр., 303 сд 57 А, сержант, літпрацівник. У серп. 1943 був контужений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги».

У серп. 1945 демобілізований. Викладав у Прохоровській СШ. Прож. у м. Харків.

ШЕПТАЛОВ Яків Охрімович, 1925, с. Мала Вовча Вовчанського р-ну Харківської обл.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА Вільхуватським (кол.) РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – трав. 1945: 1028 артп 52 сд 68 ск 57 А, єфрейтор, розвідник. Під час боїв був двічі поранений та контужений.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізований. Прож. у м. Мерефа Харківської обл.

ШЕХТЕР Семен Овдійович, 1913, м. Красноармійськ Донецької обл. Майор.

Освіта незакінчена вища. Мобілізований Харківським ОК ВКП(б).

Лип. 1941 – 9.05.1945: Півд.-Захід. фр., 169 сд 57 А, оперуповноважений; 2-й Укр. фр., Управління контррозвідки Смерш, капітан, ст. оперуповноважений. 25.09.1941 був тяжко поранений на тер. Валківського р-ну Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За бойові заслуги», вісім ювілейних.

У листоп. 1951 звільнений у запас у званні майора. Працював машиністом бойлерної установки Харківської тепломережі.

ШКУРЕНКО Володимир Никифорович, 1925, м. Миколаїв. Старшина.

Проживав у Великобурлуцькому р-ні Харківської обл.

21.01.1943 призваний до лав ЧА.

Січ. 1943 – трав. 1945: Воронез., 3-й Укр. фр., 20 гв. сд 57 А, старшина роти; 3-й Укр. фр., 88 гв. сд 57 А, старшина роти ПТР; 1-й Прибалт. фр., 158 гв. сд, старшина артд-ну 526 вптап РГК, старшина бат. У трав. 1943, під час форсування р. Сіверський Донець в р-ні с. Червоний Шахтар Ізюмського р-ну Харківської обл., отримав поранення та контузію. 15.09.1943 вдруге поранений поблизу

с. Єлизаветівка Лозівського р-ну Харківської обл. У жовт. 1943 поранений під час форсування р. Дніпро.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1946 демобілізований. У 1956 закінчив Луганський технікум фізкультури. Працював керівником фізвиховання Панютинського ПТУ № 6 Лозівського р-ну Харківської обл.

ШМИКОВ Пилип Миколайович, 1923, с. Івановськ (кол.) Алнаського р-ну, Удмуртія, РФ. Гв. підполковник техслужби.

Закінчив 10 класів СШ, Ленінградське арт.-технічне училище.

Серп. 1942–9.05.1945: 43 гв. артп 15 гв. сд 57 А, арттехнік; 81 гв. сп 25 гв. сд 57 А, нач. арт. складу дивізії.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За бойові заслуги», 10 ювілейних.

У жовт. 1962 звільнений у запас. Працював заст. нач. відділу кадрів Харківського об'єднаного авіазагону.

ШТИБЕН Катерина Петрівна, 1922, с. Микільське Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Працювала бригадиром у колгоспі у Великобурлуцькому р-ні.

У лип. 1943 призвана до лав ЧА Великобурлуцьким РВК Харківської обл.

5.07.1943–7.08.1945: 3-й Укр. фр., 233 арм. зсп 57 А, рядовий.

Медалі: «За визволення Белграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 демобілізована. Працювала табельницею на Куп'янському комбінаті будматеріалів.

ШТИХ Микола Денисович, 1925, с. Базаліївка Чугуївського р-ну Харківської обл. Мол. сержант.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА польовим військкоматом.

Берез. 1943 – верес. 1943: 843 сп 303 сд 57 А , стрілець.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1948 демобілізований. Працював на Харківському хлібозаводі № 5.

Щ

ЩЕРБАКОВ Іван Петрович, 1924, смт Біловодськ Луганської обл. Ст. лейтенант.

Працював електриком на заводі № 238 у м. Самара, РФ.

У серп. 1942 призваний до лав ЧА Самарським РВК. У лип. 1943 закінчив Самарське Військ.-піхотне училище № 2.

Лип. 1943 – серп. 1944: 122 гв. сп 41 гв. сд 57 А, ст. лейтенант, ком. взв. Під час боїв був тричі поранений: 16.08.1943, у верес. 1943 та 17.08.1944.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Проходив службу у складі 18 сп 57 див. МВС СРСР. У груд. 1946 звільнений у запас. Працював прохідником гірничих виробіток у м. Молодогвардійськ Луганської обл. Прож. у м. Харків.

ЩЕРБЕЦЬ Петро Петрович, 1923, м. Дніпропетровськ. Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

Працював робітником на заводі у м. Дніпропетровськ.

14.08.1941 призваний до лав ЧА Новокайдацьким (кол.) РВК м. Дніпропетровськ.

14.08.1941–12.01.1945: Степ., 2-й Укр. фр., 15 гв. сд 7 гв. А; 3-й, 1-й Укр. фр., 15 гв. сд 5 А, 57 А, ст. сержант, пом. ком. взв. Під час боїв неодноразово був поранений: у 1942, у 1943 в р-ні м. Харків, у 1944 поблизу м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл., 12.01.1945 тяжко поранений на Сандомирському плацдармі, Польща.

Орден Червоного Прапора, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За доблесну працю», «Ветеран праці».

До жовт. 1947 перебував на лікуванні у госпіталях (протезування після ампутації). У 1952 закінчив Харківське музичне училище, у 1973 – Харківський педагогічний інститут. Викладав у Харківському педагогічному училищі.

ЩЕРБИНА Микола Леонтійович, 1925, м. Суджа Курської обл., РФ.

У 1943 призваний до лав ЧА Костянтинівським РВК Донецької обл.

Трав. 1944–5.12.1944: 202 гв. сп 68 гв. сд 57 А, гв. сержант, ком. кулемет. взв. Під час боїв на тер. Угорщини отримав тяжке поранення. Перебував на лікуванні в ЕГ № 5940 у м. Гайсин Вінницької обл.

Медалі «За відвагу» (дві).

Працював нач. автоколони № 1 автобази «Харківсільбуд», смт Солоницівка Дергачівського р-ну Харківської обл.

Ю

ЮЖАКОВ Сергій Семенович, 1910, м. Галич Костромської обл., РФ. Майор, пом. нач. 1-го відділу штабу див. 57 А.

У 1926 закінчив школу II ст. у м. Нікольськ Вологодської обл. Закінчив Вищі військ.-політ. курси при Академії ім. Леніна.

У 1932 призваний до лав ЧА Архангельським МВК.

Черв. 1941 – серп. 1942: Півд.-Західф. фр., 651 артп 5 артбр 5 А, ст. політрук, військком артд; 338 легкий артп РГК 27 А, батарейний комісар, військком полку. Серп. 1942 – січ. 1943: перебував у оточенні на тер. Воронезької обл. Січ. 1943 – січ. 1944: 250 артп 11 кд 3 ТА, ком. сб; Півд.-Західф. фр., 233 арм. зсп 57 А; Захід. фр., 3 окр. штурм. б-н 33 А, рядовий. Січ. – берез. 1944: слухач КУКС «Выстрел» у м. Подольськ Московської обл. Берез. 1944 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 266 сп 93 сд 57 А, майор, ком. сб, пом. нач. 1 відділу 93 сд. 16.10.1944 в р-ні м. Крагуєвац, Сербія, отримав поранення.

Ордени: Вітчизняної війни II ст. (два), Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

19.02.1946 звільнений у запас. Працював нач. відділу дослідно-експериментального заводу Центросоюзу.

ЮЛДАШЕВ Набіджан, 1923, м. Наманган, Узбекистан. Сержант. Інвалід ВВВ.

Закінчив Наманганський сільськогосподарський технікум.

Призваний до лав ЧА Наманганським МВК.

1942–1944: 299 сд 57 А, ком. стр. відділення; 113 сд 57 А, сержант, ком. стр. відділення. Під час боїв за м. Харків отримав тяжке поранення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1944 звільнений у запас через поранення. Прож. у м. Харків.

ЮРЧЕНКО Марія Іванівна, 1923, с. Новий Бурлук Печенізького р-ну Харківської обл. Старшина медслужби.

У черв. 1941 закінчила 10 класів, дворічну школу медсестер при 1-му Харківському медінституті. Працювала медсестрою в с. Леб'яже Чугуївського р-ну.

До лав ЧА вступила добровільно в берез. 1943.

Берез. 1943–28.10.1945: 2-й Укр. фр., п.п. 48953, 309 медсанбат 303 сд 57 А, старшина медслужби, медсестра.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

Звільнена в запас 19.02.1946. Лікарня с. Мартове Печенізького р-ну, медсестра.

Я

ЯКУБОВСЬКИЙ Кузьма Іванович, 1925, Городоцький р-н Хмельницької обл. Капітан.

Призваний до лав ЧА 15.02.1943 Куп'янським РВК Харківської обл.

Із 15.02.1943: 3-й сб 173 гв. сп 58 гв. сд 57 А, єфрейтор, зв'язківець. 21.08.1943 отримав легке поранення у р-ні смт Васищеве Харківського р-ну, 24.03.1944 – тяжке, під час форсування р. Південний Буг, на південь від м. Первомайськ Миколаївської обл. Із 1.02.1944: 2-й Укр. фр., 223 сп 53 сд 57 А, сержант, пом. ком. взв. зв'язку.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1959 закінчив історичний факультет ХДУ. Звільнений у запас у 1980. Працював директором Кіндрашівської восьмирічної школи Куп'янського р-ну

ЯРМАК Микола Романович, 1906, м. Харків. Полковник.

У 1924 закінчив школу ФЗУ у м. Харків. Працював нач. відділу кадрів тресту Головдоруправління УРСР, м. Харкв.

У трав. 1932 призваний до лав ЧА Червонозаводським РВК м. Харків.

20.10.1941 – верес. 1942: 57 А, полковник, нач. відділу кадрів Управління А.

Ордени: Червоної Зірки (два), Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., 11 медалей.

У 1954 звільнений у запас.

ЯСЕНКО Никифор Герасимович, 1918, с. Ржавчик Первомайського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

У 1938 закінчив Полтавський сільськогосподарський технікум. Працював агрономом райземвідділу Новосанжарського р-ну Полтавської обл.

Призваний у листоп. 1939 Новосанжарським РВК Полтавської обл.

15.05.1940–28.12.1941: 370 артп 136 сд, сержант, нач. рації.

28.12.1941–16.04.1943: 230 сд 57 А, ст. сержант, нач. рації. 16.04.1943–15.11.1945: 1376 сп 417 сд, рота зв'язку; 911 сп 244 сд 57 А, ст. сержант, нач. рації.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу» (три), «За бойові заслуги», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945 рр.». За вислугу років: орден «Знак Пошани».

Демобілізований у листоп. 1945. Працював агрономом колгоспу ім. Леніна Первомайського р-ну Харківської обл.

ЯЦЕНКО Дмитро Миколайович, 1924, х. Яценков (кол.) Вейделевського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Гв. ст. лейтенант.

Закінчив два курси зоотехнічного технікуму. Працював у Оханському будинку інвалідів Пермської обл.

11.06.1942 призваний до лав ЧА Оханським РВК Пермської обл.

Черв. 1942 – 1942: курсант льотного авіац.-тех. училища, м. Магнітогорськ Челябінської обл. Жовт. 1942 – 1942: піхотне училище, м. Камишлов Свердловської обл., курсант. Листоп. 1942 – черв. 1943: Смоленське артучилище, м. Ірбіт Свердловської обл., курсант. Черв. 1943 – лют. 1944: 1-й Укр. фр., 360 окр. виптап, мол. лейтенант, ком. вогневого взв. 8.02.1944 та 11.02.1944 під час боїв в р-ні м. Шепетівка Хмельницької обл. отримав поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 127 у м. Новоград-Волинський Житомирської обл. Трав. 1944 – берез. 1945: 1-й, 2-й, 3-й Укр. фр., 58 гв. сд 57 А, ком. вогневого взв., ком. СУ–76. 6.03.1945 під час боїв в р-ні оз. Балатон, Угорщина, отримав контузію, перебував на лікуванні в ЕГ № 3963. Трав. 1945: 74 сд 57 А, гв. лейтенант, ком. СУ–76.

Ордени: Вітчизняної війни I ст. (два), Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У берез. 1947 демобілізований. Працював газоелектрозварником на Первухинському цукровому комбінаті Богодухівського р-ну Харківської обл.

ЯЦИНА Олексій Федорович, 1912, с. Огульці Валківського р-ну Харківської обл. Старшина.

Закінчив історичний факультет ХДУ. Працював учителем історії Бурбулатівської школи Близнюківського р-ну Харківської обл. (верес. 1938 – черв. 1941).

Призваний до лав ЧА Харківським РВК у лип. 1941.

Лип. 1941–13.09.1941: Півд.-Захід. фр., 37 кд, старшина, ком. танка Т-40. 13.09.1941 отримав поранення у р-ні н.п. Максимівка–Недогарки Кременчуцького р-ну Полтавської обл. Верес. 1943 – серп. 1945: 299 сд 57 А, рядовий, навідник міномета.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Києва», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Демобілізований у груд. 1945. Берез. 1946 – черв. 1972: учитель історії Манченківської СШ Харківського р-ну.

Бойовий шлях ветеранів 25-ї гвардійської Синельниківсько-Будапештської Червонопрапорної орденів Суворова і Богдана Хмельницького стрілецької дивізії ім. В. І. Чапаєва

На початку листопада 1941 р. в Новосибірській області почалося формування 2-го батальйону 71-ї морської стрілецької бригади, яка стала прямим попередником 78-го стрілецького полку 25-ї гв. сд. Командиром її був призначений полковник Яків Петрович Безверхов, військкомом – полковий комісар Євген Васильович Бобров, начальником штабу – майор М. К. Рябцев. Бригада складалася із 3-х стрілецьких і лижного батальйонів, 2-х артилерійських і мінометного дивізіонів, рот протитанкових рушниць, зв'язку, санітарних та інших підрозділів. Вона комплектувалася, в основному, особовим складом частин і кораблів Тихоокеанського флоту, курсантами військово-морського училища, а також сибіряками, призваними із запасу. Частина людей прибула після лікування із госпіталів – вони вже мали деякий бойовий досвід. У цілому моряки мали добру стройову і стрілецьку підготовку. 27 листопада 71-а окрема морська сбр прибула на станцію Дмитров і увійшла до складу 1-ї ударної армії Західного фронту, якою командував генерал-лейтенант В. І. Кузнецов. 6 грудня 1941 р. почалася Клинсько-Солнєчногорська наступальна операція військ Західного фронту. 7 грудня 71-а сбр спільно з іншими з'єднаннями перейшла в наступ. 10 грудня, зламавши опір ворога, підрозділи бригади вибили гітлерівців із опорного пункту Тиманово, потім після запеклих боїв визволили села Козлово, Суботіно, Власково, Батурино, Ільїнське. 19 січня 1-а ударна армія була виведена в резерв Ставки ВГК і зосередилася в районі м. Клин Московської області. У її рядах бригада пройшла славний бойовий шлях від каналу Москва–Волга до кордонів Тверської області. За півтора місяці напружених боїв під Москвою особовий склад бригади подолав відстань у 200 км від н.п. Яхрома, Дмитров до Раменьє, Єлізарово, визволив десятки населених пунктів, захопив трофеї: 500 автомашин, 15 танків, 12 бронетранспортерів, багато гармат, кулеметів та іншої військової техніки. Командування армії так оцінило бойові дії моряків: «Бої 71-ї морської сбр, які вона вела за Язиково, Борщево, Тимоніно і на річці Лама були найбільш жорстокими і успішними із усіх боїв, які вели частини армії у битві за Москву...».

У січні 1942 р. бійців бригади облетіла радісна звістка – 71-й окр. морській сбр присвоєно звання гвардійської. 5 січня 1942 р. згідно наказу Народного комісара оборони «... За проявлену відвагу в боях за Вітчизну, за стійкість, мужність, дисципліну і організованість...» 71-а морська сбр перетворена у 2-у гвардійську сбр. Навесні 1942 р. з'єднання за бої під Старою Русою було нагороджено орденом Червоного Прапора. 13 квітня 2-а гв. сбр виведена із боїв і направлена на переформування в Сонковський район Тверської області. У період із 23 квітня 1942 р. по 12 липня 1942 р. згідно директиви Наркому оборони СРСР на базі бригади створена 25-а гвардійська стрілецька дивізія у складі: 73, 78, 81-го стрілецьких, 53-го артилерійського гвардійських полків, 29-го окремого винищувально-протитанкового артдивізіону, 28-го саперного, 34-го окремого батальйону зв'язку, 31-го окремого медсанбату, 22-ї розвідувальної роти, 30-ї окремої роти хімзахисту, 26-ї автотранспортної роти. Командиром дивізії став гв. полковник Павло Менделійович Шафаренко, командиром 78-го гвардійського сп – Кіндрат Васильович Білютін.

11–12 липня 1942 р. 25-а гв. сд відправилася на Воронезький фронт. У ніч на 6 серпня гвардійці захопили Сторожевський плацдарм на південь від м. Воронеж і утримували його до січня 1943 р. У ході боїв дивізія вивела зі строю до 10 тисяч солдатів і офіцерів

ворога, захопила 68 гармат і мінометів, велику кількість зброї та боєприпасів. У цей же час 73-й гв. сп вів бої за другий плацдарм у районі м. Коротояк Воронезької обл. 10 днів гвардійці відбивали запеклі контратаки ворожої піхоти і танків. У боях на Дону обезсмертив своє ім'я командир 45-мм гармати 73-го гв. сп, гв. сержант І. В. Панганіс, 19-річний москвич. Йому одному довелося замінити цілу гарматну обслугу і вступити у нерівний двобій з ворожими танками. Ціною власного життя відважний юнак знищив ворожий танк, за що посмертно удостоєний звання Героя Радянського Союзу. Захоплення Сторожевського плацдарму стало реальною допомогою Сталінграду. Із 6 серпня по 1 листопада 1942 р. до урядових нагород були представлені 590 бійців і командирів 25-ї гв. сд.

У результаті перегрупування військ 25-а гв. сд разом з полосою її оборони у листопаді 1942 р. увійшла до складу 40-ї армії, якою командував генерал-майор артилерії К. С. Москаленко.

Розгром німецько-фашистських військ під Сталінградом поклав початок корінному перелому в ході війни. Почалося вигнання ворога з радянської землі. 12 січня 1943 р. війська Воронезького фронту перейшли в наступ. Зі Сторожевського плацдарму удар по ворогові нанесла 40-а армія. У запеклих боях 25-а гв. сд зайняла населені пункти на території Курської області: Нове і Старе Мілове, Биково, Горшечне. У боях відзначилось багато воїнів, які згодом брали участь у визволенні с. Таранівка Зміївського району Харківської області. 9 лютого 1943 р. війська 40-ї армії визволили м. Бєлгород. Дивізія генерала П. М. Шафаренка з боями просувалася до Харкова вздовж залізниці та шосейної дороги, обходячи Харків із заходу. 12 лютого 1943 р. 78-й і 81-й гв. сп визволили смт Козача Лопань, а згодом – смт Прудянка Дергачівського району, надвечір 12 лютого дивізія зайняла м. Дергачі, а 13 лютого – смт Вільшани, перерізавши шлях відступу ворога на захід із Харкова. У ніч на 15 лютого 81-й гв. сп зайняв Гаврилівку, надійно закріпивши шлях відступу ворога із Харкова. Частини дивізії увійшли в місто із заходу. Вже до 18-ї години 15 лютого 73-й гв. сп зайняв Холодну Гору, а 78-й гв. сп оволодів районом Південного вокзалу і просувався до центру міста. Опівдні 16 лютого спільними зусиллями військ 40-ї, 69-ї і 3-ї танкової армій Харків був очищений від німецько-фашистських загарбників.

Після визволення Харкова дивізія повернула на Полтаву і з 17 по 26 лютого 1943 р. вела бої з есесівськими частинами ворога, наполегливо просуваючись вперед. 19 лютого 25-а гв. сд увійшла до складу 3-ї танкової армії генерал-лейтенанта танкових військ П. С. Рибалка. 27 лютого 1943 р. частини дивізії зайняли районний центр м. Валки Харківської області. На ранок 28 лютого отримали бойовий наказ форсованим маршем із району Валки через Мерефу вийти до Змієва і зайняти оборону фронту на південь і південний схід. 6 березня 1943 р. дивізія передана із 3-ї ТА Воронезького фронту до 6-ї армії Південно-Західного фронту.

Однією з героїчних сторінок бойового шляху 25-ї гв. сд стали славнозвісні бої за Таранівку, де здійснили свій безсмертний подвиг бійці 1-го взводу 78-го гв. сп під командуванням гв. лейтенанта П. М. Широніна. Запеклі бої точилися і за с. Соколове, де спільно з бійцями 1-го окремого чехословацького батальйону під командуванням полковника Людвіга Свободи хоробро билися воїни-гвардійці. У тяжких кровопролитних боях бійці 25-ї гв. сд за період з 5-го серпня 1942 по 22 березня 1943 знищили 7 тис. 945 фашистів, захопили трофеї: 355 гармат, 118 танків, 5 тис. 945 гвинтівок, кулеметів. Тільки один 53-й гв. артп з 12 січня по 23 березня 1943 знищив 550 гітлерівців, розбив 27 бліндажів і дзотів, підбив 14 танків, полонив 250 фашистів. За мужність і відвагу воїни та командири дивізії були нагороджені орденами Червоного Прапора, Суворова II ступеня, Олександра Невського, Вітчизняної війни I та II ступеня, Червоної Зірки, медалями «За відвагу», «За бойові заслуги».

8 вересня 1943 р. частини дивізії у складі 6-ї армії, переслідуючи ворога, почали наступ на Лозову. Підтримані вогнем 53-го гв. артп, частини дивізії прорвали ворожу оборону біля с. Бражківка Ізюмського району. За 10 днів гвардійці визволили

смт Близнюки та села Близнюківського району. 20 вересня з'єднання вийшло на підступи до великого залізничного вузла м. Синельникове Дніпропетровської обл. 22 вересня 1943 р. після наполегливого дванадцятигодинного бою гвардійці спільно з воїнами 333-ї сд повністю оволоділи містом. Верховний Головнокомандуючий оголосив особовому складу подяку. Дивізії було присвоєно почесне звання Синельниківської.

Однією з перших 25-а дивізія почала форсувати Дніпро. У ніч на 25 вересня першим подолав річку на північ від острова Хортиця командир відділення мінроти 73-го гв. сп гв. сержант І. А. Кабалін. Слідом за ним, незважаючи на постійні ворожі контратаки і бомбардування, переправилась решта бійців цього підрозділу. Гвардійцям вдалося не тільки захопити плацдарм на правому березі Дніпра, а й утримувати його протягом двох тижнів запеклих боїв.

Батьківщина високо відзначила мужність і відвагу воїнів 25-ї гв. сд. Указами Президії Верховної Ради СРСР від 1 листопада 1943 р., 22 лютого і 19 березня 1944 р. 48 бійцям і командирам присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Із 4 листопада 1943 р. дивізія бере участь у Корсунь-Шевченківській операції. За успішні бойові дії 25-а гв. Синельниківська Червонопрапорна стрілецька дивізія була нагороджена орденом Богдана Хмельницького II ступеня.

У березні 1944 р. в результаті Уманcько-Ботошанської операції частини 25-ї гв. сд визволили м. Умань, великі населені пункти Кіровоградщини. 19 березня переправились через Південний Буг, відбивши 7 жорстоких контратак ворога, визволили міста Балта, Котовськ Одеської області. 5 квітня дивізія вийшла до р. Дністер у районі м. Дубоссари. Закріпившись на лівому березі Дністра і на плацдармі, 25-а гв. сд перейшла до оборони, завершивши свою участь в Уманcько-Ботошанській наступальній операції.

До середини літа 1944 р. Червона Армія визволила від німецько-фашистських загарбників майже всю територію Радянського Союзу за винятком району Печенги, частини Прибалтики та Молдови, і розпочала бойові дії на території Польщі і у північних районах Румунії, Болгарії, які проводилися військами 2-го і 3-го Українського фронтів. Дана операція отримала назву Яссько-Кишинівської, в якій взяли участь численні підрозділи 25-ї гв. сд. Під час боїв частини дивізії знищили і полонили близько 5 тисяч гітлерівських і румунських солдатів та офіцерів. За військову доблесть, проявлену під час ліквідації Яссько-Кишинівського угруповання ворога, Верховний Головнокомандуючий в наказі від 31 серпня 1944 р. оголосив особовому складу з'єднання третю подяку.

25 листопада 1944 р. 25-а гв. сд передислокована в Угорщину, де у складі 25-го гв. корпусу 7-ї гв. армії бійці визволяли її територію. 5 квітня 1945 р. за відмінні бойові дії під час оволодіння столицею Угорщини м. Будапешт дивізія отримала почесне звання Будапештської.

Завершальним етапом бойової історії 25-ї гв. сд стала участь у Братиславсько-Брновській операції. За зразкове виконання завдань командування під час прориву оборони ворога на річці Грон, взятті міст Комарно, Братислава, участь у нищівному ударі фашистського угруповання в Чехословаччині, проявлені бійцями мужність і відвагу, Президія Верховної Ради СРСР 17 травня 1945 р. нагородила з'єднання орденом Суворова II ступеня.

За роки Великої Вітчизняної війни 25-а гвардійська стрілецька Синельниківсько-Будапештська Червонопрапорна орденів Суворова і Богдана Хмельницького дивізія визволила сотні міст і сіл, форсувала на своєму шляху річки Дон, Сіверський Донець, Дніпро, Південний Буг, Дністер, Серет, Тиса, Дунай, Грон, Малий Дунай та інші водні перешкоди. За героїзм і відвагу, проявлені в боротьбі з німецькими загарбниками, 79 бійців і командирів удостоєні високого звання Героя Радянського Союзу, тисячі нагороджені орденами і медалями.

10 грудня 1964 р. Рада Міністрів СРСР присвоїла дивізії ім'я легендарного Героя Громадянської війни Василя Івановича Чапаєва.

АБРАМОВ Григорій Якович, 1916, с. Грузьке Кіровоградського р-ну Кіровоградської обл. Гв. старшина. Інвалід ВВВ.

У серп. 1936 призваний до лав ЧА.

24.06.1941 мобілізований до лав ЧА. Груд. 1941: 3 взв. 1 рота 3 б-н 71 окр. сбр морської піхоти, гв. старшина II статті. 16.08.1941 у складі 1 морського б-ну брав участь в Одеському десанті, 5.01.1942 – в Євпаторійському десанті, 25.01.1942 – в Севастопольському. Був тричі поранений: у січ. 1942 в Севастополі, у 1943 – у с. Таранівка Харківської обл., у 1945 – в Австрії.

Орден Слави III ст., медалі: «За оборону Одеси», "За оборону Севастополя», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1946 демобілізований. Прож. у м. Луганськ.

АВВАКУМОВА Ганна Яківна, 1914, м. Казань, Татарстан, РФ. Капітан медслужби, військлікар III рангу. Заслужений лікар РРФСР.

Квіт. 1942–9.05.1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, санітарна рота, мол. військлікар; 31 окр. гв. медсанбат 25 гв. сд, ординатор операційно-перев'язувального взв., ком. госпітального взв. 10.02.1943 була контужена поблизу м. Зміїв Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За трудову доблесть», «За бездоганну службу», значок «Відмінник охорони здоров'я».

25.12.1945 демобілізована. По війні – лікар, зав. поліклініки МВС Татарстану. Прож. у м. Казань.

АВДОНІН Олександр Костянтинович, 1919, с. Кімперсай Ленінського р-ну Актюбінської обл., РФ. Лейтенант медслужби, ст. фельдшер 57 окр. розвід. б-ну.

У 1934 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – 9.05.1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. військ. фельдшер окр. кулемет. б-ну. Був тяжко поранений під час оборони с. Горшечне Курської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У 1950 звільнений у запас. По війні – директор промкомбінату, м. Магнітогорськ. Прож. у м. Магнітогорськ Челябінської обл.

АДИМИРОВА-ЄРЬОМІНА Єлизавета Олександрівна, 1922, с. Байчурово Пєсковського (кол.) (нині Поворінського) р-ну Воронезької обл., РФ.

10.10.1942 – листоп. 1945: рота зв'язку 73 гв. сп, 53 гв. артп 25 гв. сд, єфрейтор, зв'язківець.

Медаль «За бойові заслуги».

По війні працювала в цеху побутової хімії на хімзаводі. Прож. у м. Алмалик Ташкентської обл., Узбекистан.

АКІМОВ Микола Петрович, 1922, м. Кемерово, РФ.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА.

Із трав. 1942: сап. взв. 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, сапер, розвідник. 6.08.1942 у складі дивізії брав участь у захопленні і утриманні Сторожевського плацдарму (до січ. 1943) – це була реальна допомога захисникам Сталінграда. Тричі поранений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі.

6.11.1945 демобілізований. Працював машиністом паровоза на Кемеровському коксохімзаводі. Прож. у м. Кемерово.

АЛЕКСАНДРОВ Євген Віталійович, 1914, м. Саратов, РФ. Полковник, ком. мсп.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Із 1945: 25 гв. сд, пом. нач. оперативного відділення штабу див. Отримав тяжке і легке поранення, контузію.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За трудову доблесть», 12 медалей.

У квіт. 1962 демобілізований. Працював нач. штабу ЦО в НДІ. Прож. у м. Тула, РФ.

Помер.

АЛЕКСАНДРОВ Микола Костянтинович, 1921, м. Харків. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

З квіт. 1942: 3 кулемет. рота 1 взв. 3 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, єфрейтор, кулеметник. Брав участь у бойових операціях на Дону, Харківщині (Таранівка, Соколове, Барвінкове, Довгеньке), форсував Дніпро. Був двічі поранений у 1942, двічі контужений у 1943 і 1944.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Праги», ювілейні. Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

У 1946 демобілізований. Прож. у м. Харків.

Помер 1.05.1973.

АЛЕКСАНДРОВ Михайло Олексійович, 1923, м. Серпухов Московської обл., РФ.

У жовт. 1941 призваний до лав ЧА.

З лип. 1942: Півд.-Захід., Захід. фр., 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, автоматник. У ніч на 6 серп. 1942 гвардійці захопили і утримували Сторожевський плацдарм на південь від м. Воронеж. Груд. 1942: Північ.-Захід. фр., 653 сп 220 сд, автоматник. Був двічі поранений: 20.08.1942 та 15.12.1942 під час форсування р. Волга.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У трав. 1944 демобілізований через поранення. Прож. у сел. Заокське Тульської обл., РФ. Працював ковалем.

Помер у 1981.

АЛЕКСАНДРОВА (М'ЯГКОВА) Зоя Дмитрівна, 1922, Волоколамський р-н Московської обл., РФ.

Жовт. 1942 – лип. 1945: 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. сержант, писар штабу, ст. писар, друкарка політвідділу див.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Після війни – вихователь дитячого садка. Прож. у м. Літкарино Люберецького р-ну Московської обл.

АЛЕКСЄЄВ Павло Олексійович, 1907, Смоленська обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА. Отримав поранення поблизу Москви. Після лікування у шпиталі направлений до 25 гв. сд, рядовий. У складі дивізії брав участь у Яссько-Кишинівській, Будапештській та ін. бойових операціях. Був поранений.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Прож. у Троїцькому р-ні Челябінської обл., РФ.

Помер.

АЛЄЄВ Георгій Геннадійович, 1924, Кривошеїнський р-н Томської обл., РФ. Ст. лейтенант, нач. штабу окр. самохідного д-ну. Інвалід ВВВ.

У серп. 1942 призваний до лав ЧА.

З серп. 1943: 1505 вптап 25 гв. сд, ком. взв., лейтенант. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Будапештській, Віденській операціях. 16.03.1945, на початку наступу на м. Відень, отримав поранення в голову.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медаль «За відвагу».

У трав. 1947 демобілізований. Прож. у с. Кривошеїно Томської обл.

АЛІЄВ Анвар Магомедович, 1921, м. Хасав'юрт, Дагестан, РФ.

У серп. 1938 призваний до лав ЧА.

З трав. 1943: 1 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант медслужби, ком. сап. взв. З літа 1943: 3 артд-н 53 гв. артп 25 гв. сд, фельдшер д-ну. 17.11.1943 під час визволення с. Веселе Харківської обл. був поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У листоп. 1946 демобілізований. Працював учителем, директором школи робітничої молоді в м. Хасав'юрт.

АЛЬОХІН Єгор Григорович, 1906, с. Менший Колодязь Долгоруковського р-ну Липецької обл., РФ. Підполковник, інструктор політуправління Київ. ВО. Кандидат історичних наук.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Із 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, політрук. Із 1942: Захід. фр., 25 гв. сд 1 Уд. А, заст. нач. політвідділу, учасник оборони Москви. Північ.-Захід. фр.: учасник боїв поблизу м. Стара Руса Новгородської обл. У складі дивізії брав участь у захопленні та утриманні Сторожевського плацдарму на південь від м. Воронеж.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За оборону Москви» (8 медалей).

У 1958 демобілізований. Викладав історію КПРС в університеті марксизму-ленінізму Київського міськкому КПУ. Прож. у м. Київ.

Помер 13.11.1981.

АМШАРКІН Євген Єгорович, 1922, Монастирщинський р-н Смоленської обл., РФ. Капітан.

У груд. 1940 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. взв., комбат, заст. ком. винищ. д-ну, ком. окр. автороти підвозу. Обороняв Москву, визволяв Воронеж, Харків, брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській та Будапештській операціях. Двічі поранений та контужений поблизу м. Воронеж та на тер. Кіровоградської обл.

Ордени: Червоної Зірки (два), Червоного Прапора, Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст. (два), медаль «За відвагу».

У черв. 1946 демобілізований. По війні – нач. сектора техконтролю об'єднання «Електросила» заводу ЛЕЗ, м. Ленінград. Прож. у м. Ленінград.

АНАНЯН Карлен Мартиросович, 1924, м. Тбілісі, Грузія. Заслужений архітектор Вірменської РСР.

2.01.1942 добровільно вступив до лав ЧА.

З берез. 1944: 1 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, мол. лейтенант, ком. взв. Двічі поранений. Орден Вітчизняної війни ІІ ст., медалі.

У трав. 1945 демобілізований через хворобу. Заст. міністра загот. Вірменської РСР із будівництва, заст. голови правління Спілки архітекторів Вірменії. Прож. у м. Єреван, Вірменія.

Володимир Ступишин у своїх «Воспоминаниях посла России 1992–1994» пише, що в 1994 зустрівся з ветераном війни: «Он – художник и архитектор, автор новых реализованных проектов зданий, мостов, памятников, портретов, городских пейзажей...».

АНДРЕЄВ Петро Петрович, 1913, м. Торжок Тверської обл., РФ.

У 1933 призваний до лав ЧА.

З 1942: 78 гв. сп, 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Визволяв міста: Смоленськ, Ідриця, Великі Луки, Гурово, Харків. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. Контужений у 1941 на тер. м. Ідриця Псковської обл. У 1944 поранений у р-ні м. Будапешт.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Прож. у м. Торжок Тверської обл., РФ.

Помер у 1987.

АНДРЮЩЕНКО-МУЛТИХ Галина Павлівна, 1925, смт Велика Новосілка Донецької обл.

Учасник ВВВ: 81 гв. сп 25 гв. сд, санінструктор штабу полку.

Нагороджена медалями.

АНИСИМОВ Павло Олексійович, 1924, с. Сторожевка Татищевського р-ну Саратовської обл., РФ. Полковник, секретар парткомісії політвідділу Міністерства оборони СРСР.

Серп. 1942–9.05.1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, ком. взв кулеметної роти, мол. лейтенант; ад'ютант ком. полку, пом. нач. штабу. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Умансько-Ботошанській операціях. Учасник боїв

на тер. Угорщини, Чехословаччини. Був двічі поранений: 8.06.1944 під час боїв на р. Реут, Молдова, 29.01.1944 під час Яссько-Кишинівської операції. Перебував на лікуванні у госпіталі № 1589.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Після війни продовжив службу: із груд. 1946 навчався на курсах «Выстрел»; пом. нач. штабу–1; ком. кулемет. роти 3 окр. гв. сб-ну 2 гв. сбр. У січ. 1976 демобілізований. Голова територіальної ради ветеранів війни і ЗС.

Прож. у м. Загорськ Московської обл.

АНОХІН Петро Тихонович, 1916, с. Архангельське (кол.) Чистопольського р-ну, Татарстан, РФ. Майор медслужби. Інвалід ВВВ.

З трав. 1942: 81 гв. сп, 78 гв. сп, 53 гв. артп 25 гв. сд, нач. сан. дивізії. Брав участь у форсуванні Дону, Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях, ком. сортувального взв. медсанбату. Був тричі поранений: поблизу ст. Давидовка, на тер. с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл., у передмісті Будапешта, контужений на тер. м. Зміїв.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта», ювілейні.

У 1956 демобілізований. Прож. у м. Перм, РФ.

Помер у 1996.

АНТИПОВ Анатолій Васильович, 1922, м. Харків.

8.03.1943: 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, пом. ком. сап. взв. Брав участь у форсуванні Дніпра, Яссько-Кишинівській, Синельниківській, Будапештській операціях, у боях на р. Дон.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта».

У 1946 демобілізований. Працював бригадиром навчально-виробничих майстерень Харківського автотранспортного технікуму.

Помер 10.05.1986.

АНЧУГОВ Петро Георгійович, 1910, с. Руська Коса Кізнерського р-ну, Удмуртія, РФ.

У 1934 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: 8 б-н 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у всіх операціях дивізії. Отримав поранення під час боїв на Дону, контузію – поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта».

20.04.1946 демобілізований у званні сержанта, техніка-рекогносцирувальника. Прож. у с. Дуброва Оханського р-ну Пермської обл., РФ.

Помер 15.06.1984.

АПАКІН Олексій Сергійович, 1913, м. Москва, РФ.

1941 – квіт. 1942: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд.

Нагороджений орденами та медалями.

Помер.

АРИСТОВ Віктор Якович, 1914, м. Грязовець Вологодської обл., РФ. Гв. майор.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942 – 9.05.1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, пом. нач. штабу полку. Учасник форсування Дону, прориву оборони та наступальних боїв на тер. с. Горшечне Курської обл., с. Таранівка Зміївського р-ну, міст Дергачі, Харків та с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл. 16.08.1943 під час наступу на с. Довгеньке отримав тяжке поранення.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

У серп. 1957 звільнений у запас. Працював на заводі, м. Воронеж, РФ.

Помер у 1997.

АРКІН Яків Григорович, 1912, с. Александровка Саратовської обл., РФ.

У 1942 призваний до лав ЧА. Трав. 1944: 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. капітан, пом. нач. штабу. Брав участь у Яссько-Кишинівській операції, взятті Будапешта, Комарно, Братислави.

Ордени Червоної Зірки (два), 8 медалей. Трудові нагороди: медалі ВДНГ (дві), п'ять медалей чемпіона Радянського Союзу. Заслужений майстер спорту СРСР.

У квіт. 1946 демобілізований. До 1970 працював гол. конструктором проектного інституту. Прож. у м. Москва.

АРХИПОВ Микола Архипович, 1906, Цивільський р-н, Чувашія, РФ. Гв. майор, заст. ком. в/ч 1702. Доктор економічних наук.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА.

Із серп. 1943: 25 гв. сд, гв. капітан, агітатор політвідділу дивізії. У верес. 1943 брав участь у форсуванні Дніпра. Наприкінці верес. 1943 під час форсування Дніпра був поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», ювілейні.

У верес. 1946 демобілізований. Викладав політекономію в Ленінградському державному університеті.

АСЄЙКІН Михайло Єгорович, 1925, с. Долгиніно Рязанської обл., РФ. Мол. лейтенант, ком. взв. Інвалід ВВВ.

Черв. 1943 – трав. 1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, єфрейтор. У трав. 1944 направлений на курси мол. лейтенантів. 2-й Укр. фр., 113 гв. сд 53 А. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. У 1943 під час наступу був поранений та контужений. 19.11.1944 у боях на території м. Будапешт отримав тяжке поранення.

Орден Червоної Зірки, ювілейні медалі.

По війні – голова народного контролю Долгинінської сільради.

Помер у 1996.

АТОРІН Григорій Васильович, 1925, м. Харків. Гв. мол. лейтенант, ком. стрілецької роти.

Берез. 1943 – 9.05.1945: мін. рота 1 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій. Отримав поранення під час розвідки поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Медалі: «За відвагу» (дві), ювілейні.

У 1946 демобілізований. Працював в СКБ-АС.

Помер 10.05.1986 у м. Харків.

АУШЕВ Павло Дмитрович, 1912, м. Суджа Курської обл., РФ.

У 1934 призваний до лав ЧА.

2.02.1942 під час форсування р. Волхов був поранений. Черв. 1942–1945: 25 гв. сд, рядовий, телефоніст; ст. сержант, ком. відділення зв'язку. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях, форсуванні Дніпра, Дунаю.

Ордени: Слави, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта».

25.09.1945 демобілізований. Працював механізатором у колгоспі, с. Бирюківка Суджанського р-ну Курської обл.

АФАНАСЬЄВ Анатолій Олексійович, 1924, м. Полтава. Капітан.

15.08.1942 призваний до лав ЧА. Серп. 1944 – квіт. 1946: 1505 Сегедський самохідний артп 25 гв. сд, лейтенант, ком. батареї СУ-76. Визволяв Прибалтику, Угорщину, Австрію. Був контужений і поранений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст. (два), медалі.

У 1954 демобілізований. Прож. у м. Єйськ Краснодарського краю, РФ.

АШАЄВ Олексій Петрович, 1913, с. Новоспаськ Заїнського (нині Альметьевського) р-ну, Татарстан, РФ. Мол. лейтенант, ком. вогневого взв. 81 гв. сп 25 гв. сд.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, рядовий мінометної обслуги. 13.09.1942 був контужений.

У лип. 1946 демобілізований. Прож. у м. Казань, Татарстан.

БАБЕНКО Володимир Вікторович, 1924, м. Харків.

Із серп. 1942 – у діючій армії.

Квіт. 1944 – січ. 1945: 5 рота 2 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий, снайпер. Брав участь у обороні Сталінграда, битві на Курській дузі, форсуванні Дніпра, Ясcько-Кишинівській операції, у боях на тер. Румунії та Угорщини. Під час бою за с. Сковородинівка Золочівського р-ну Харківської обл. був контужений, тяжко поранений під Чернівцями та контужений і тяжко поранений під час взяття Будапешта.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізований, гв. старшина, ст. писар полку. Прож. у м. Чернівці.

БАБЕЦЬ Андрій Іванович, 1919, с. Келеберда Кременчуцького р-ну Полтавської обл. Гв. майор.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941 – берез. 1944: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, ком. взв., заст. ком. роти, ком. роти, заст. ком. б-ну, ком. б-ну. Під час боїв отримав два тяжких поранення і чотири легких.

Ордени: Богдана Хмельницького III ст., Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі.

У 1947 демобілізований. Працював нач. відділу заготівель РРФСР. Прож. у м. Москва.

БАГРИНЦЕВ Іван Семенович, 1916, с. Горохівка Воронезької обл., РФ.

У листоп. 1937 призваний до лав ЧА.

Верес. 1942 – 9.05.1945: 53 гв. артп 25 гв. сд, комбат, гв. ст. лейтенант. Учасник форсування річок Дон, Дніпро, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. Отримав контузію під час форсування Дніпра, поранення у р-ні н.п. Софіївка-Нікополь.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта».

У квіт. 1946 демобілізований. Прож. у с. Нова Калитва Россошанського р-ну Воронезької обл.

Помер у 1986.

БАЄВ Леонід Іванович, 1922, Мантуровський р-н Костромської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

Із серп. 1941 перебував у зсп, потім навчався у Ташкентському військ. училищі.

Квіт. 1942–1944: 2 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. взв. Був тричі поранений: під час форсування Дону, боїв за м. Харків та на тер. Полтавської обл.

Ордени Вітчизняної війни (два), представлений до нагороди орденом Червоної Зірки, медалі.

У 1944 демобілізований. Прож. у м. Уштобе Алматинської обл., Казахстан.

БАЗИЛЕВСЬКИЙ Олександр Вікторович, 1924, Сагайдацький р-н (кол.) Полтавської обл. Інвалід ВВВ.

У 1939 вступив до 15-ої артспецшколи, м. Харків.

Із лют. 1943: 25 гв. сд, ком. обслуги 50-мм міномета. 17.03.1943 під час боїв в р-ні с. Мохнач Зміївського р-ну Харківської обл. був тяжко поранений.

Орден Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1944 демобілізований. Працював художником на Харківському канатному заводі.

Помер 11.02.1981.

БАРАДАЧОВ Григорій Дмитрович, 1913, с. В'язівка Бабинінського р-ну Калузької обл., РФ.

Лип. 1941 – серп. 1942: Воронез., Півд.-Західн., 2-й Укр. фр., бао; 53 гв. артп 25 гв. сд, єфрейтор, ст. телеграфіст. Брав участь у боях в р-ні м. Стара Руса Нов-

городської обл., у битві на Курській дузі, Корсунь-Шевченківській операції. Був контужений.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу». Отримав вісім подяк від Верховного Головнокомандувача.

У груд. 1945 демобілізований. Працював механізатором. Прож. у с. В'язівка.

БАРАНЧИКОВ Петро Степанович, 1923, с. Хворощовка (кол.) Скопінського р-ну Рязанської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У жовт. 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1944: бат. 76-мм гармат 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант. Брав участь у боях на р. Дон, за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл., у Бєлгородсько-Харківській наступальній операції, форсуванні Дніпра. Під час боїв був двічі поранений: у лют. 1942 в р-ні м. Юхнов Калузької обл. та 14.11.1943 поблизу м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Прож. у м. Москва.

БАРИНОВ Сергій Васильович, м. Москва, РФ.

Листоп. 1941 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, зв'язківець.

Нагороджений орденами та медалями.

Помер у 1982.

БАРКАР Михайло Іванович, 1909, м. Дубоссари, Молдова. Гв. сержант.

У 1931 призваний до лав ЧА.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

У листоп. 1941 потрапив у полон, здійснив втечу. Квіт. 1944–9.05.1945: 78 гв. сп 25 гв. сд; 171 гв. артп, ком. гармати. Учасник Яссько-Кишинівської операції, взяття Відня та Будапешта. Був поранений поблизу Будапешта.

Медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Прож. у м. Дубоссари.

БАТИЩЕВ Іван Ілліч, 1922, Усть-Калманський р-н Алтайського краю, РФ.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

Лют. 1942 – трав. 1942: учасник оборони Ленінграда. Жовт. 1942 – берез. 1943: авторота 81 гв. сп 25 гв. сд, шофер; 1256 сп 378 сд. Був поранений 5.05.1942 поблизу м. Ленінград та 5.03.1943 під час бою за залізничний переїзд в р-ні с. Таранівка Зміївського р-ну.

Орден Слави III ст., медалі.

У 1948 демобілізований. Прож. у м. Джиззак, Узбекистан.

БИКОВ Георгій Іванович, 1913, м. Кострома, РФ.

У берез. 1942 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – квіт. 1945: бат. управління командуючого артилерією, гв. старшина, радист, ст. радист. Брав участь у форсуванні Дону, визволенні Харкова у лют. 1943, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, у боях за міста Будапешт та Братислава. Під час форсування Дніпра отримав поранення, у боях за м. Брно (Словаччина) вдруге поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медаль «За відвагу».

У жовт. 1945 демобілізований. Працював ст. технічним інспектором сільського господарства Костромської обл.

БІЛЕЦЬКИЙ Аркадій Юхимович, 1925, с. Новоселівка Котовського р-ну Одеської обл.

У берез. 1944 призваний до лав ЧА.

Берез. 1944 – трав. 1945: 81 гв. сп, 78 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. відділення розвідки.

Ордени: Слави III ст., Слави II ст., Слави I ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1950 демобілізований у званні старшини стрілецького взв. Працював слюсарем на Тираспольському виробничому підприємстві «Гідромеханізація», м. Тирасполь, Молдова.

Помер.

БІЛЮТІНА Ніна Антонівна, 1922, сел. Юлово Мокшанського р-ну Пензенської обл., РФ.

Берез. 1942 – 9.05.1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, санінструктор. Брала участь у визволенні Харкова, форсуванні Дніпра.

У боях за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. була нагороджена медаллю «За відвагу» (врятувала життя багатьох поранених радянських бійців).

У трав. 1945 демобілізована. Прож. у м. Москва.

Померла у 2002.

БЛЯХЕРОВ Яків Ісайович, 1910, м. Київ.

У 1932 призваний до лав ЧА. Гв. майор, заст. ком. 155 тбр 46 А. Інвалід ВВВ.

1942–1945: 1505 самохід. артп 20 тк, 25 гв. сд. Брав участь у Курсько-Орловській та Корсунь-Шевченківській операціях, боях на тер. Угорщини, Австрії, Чехії. Під час боїв був неодноразово поранений та контужений.

Мав нагороди радянського уряду та Угорської Народної Республіки.

У 1946 демобілізований через інвалідність. Активний учасник ветеранського руху – заст. голови Київської групи ветеранів 25 гв. сд.

БОБИЛЬОВ Микола Петрович, 1926, Каратузький р-н Красноярського краю, РФ. Підполковник, нач. опервідділу штабу.

2.11.1942 – трав. 1945: 140 мсп 25 гв. сд, нач. розвідки.

Учасник війни з Японією.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі.

У листоп. 1973 звільнений у запас. Прож. у м. Кіровоград.

БОГАТИРЬОВ Михайло Федорович, 1909, Дросковський р-н Орловської обл., РФ. Полковник медслужби, ст. лікар.

22.06.1941 призваний до лав ЧА. Лип. 1944: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, ком. роти, провідний хірург, майор. Обороняв Москву, учасник Орловсько-Курської битви, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій, форсування Дніпра.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

По війні – викладач педінституту, медучилища, м. Ярославль. Прож. у м. Ярославль, РФ.

Помер у 1987.

БОГАТИРЬОВА (ЄВСТАФ'ЄВА) Людмила Іванівна, 1924, м. Ярославль, РФ.

У черв. 1942 призвана до лав ЧА.

Трав. 1944 – серп. 1945: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, медсестра, гв. сержант медслужби. Учасник Яссько-Кишинівської, Будапештської, Братиславсько-Брновської операцій.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У серп. 1945 демобілізована. По війні – фельдшер дитячої поліклініки, м. Ярославль.

БОГАЧИК Дмитро Дмитрович, 1918, смт Буштина Тячівського р-ну Закарпатської обл. Старшина, розвідник.

Із 18.02.1942: окр. чехословацький корпус, рядовий. 8.03.1943 під час бою в р-ні с. Соколове Зміївського р-ну Харківської обл., був поранений. Брав участь у форсуванні Дніпра, визволенні міст Київ, Перемишль, Чернівці, у боях на Дуклинському перевалі, визволенні Чехословаччини.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Соколовська пам'ятна медаль» (чехословацька), ювілейні.

У серп. 1945 демобілізований. По війні – стрілець ВОХР на заводі «Електроавтоматика», Закарпатська обл. Прож. у смт Буштина.

БОЛДИРЕВ Афанасій Петрович, 1911, с. Веселе Донецької обл.

Із черв. 1941 у діючій армії. 1943–1945: сап. рота 25 гв. сд, ст. лейтенант, ком. роти. Учасник Сталінградської битви, боїв на Харківському напрямі, форсування р. Дніпро, брав участь у Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях, взятті Будапешта та визволенні Праги.

Ордени: Олександра Невського, Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За відвагу». Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

У 1946 звільнений у запас. Прож. у м. Сніжне Донецької обл.

БОЛОТІН Василь Дмитрович, 1922, Новоусманський р-н Воронезької обл., РФ. Підполковник, заст. ком. ап.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1943–1944: 1 і 2 д-ни 53 гв. артп 25 гв. сд, нач. розвідки. Учасник форсування річок Сіверський Донець, Дніпро, Дністер. Отримав два поранення, одне з них – під час бомбардування с. Сафонівка, РФ.

Ордени: Леніна, Червоної Зірки (два), Червоного Прапора, медалі.

У 1971 звільнений у запас. По війні працював на Мелітопольському компресорному заводі. Прож. у м. Мелітополь Запорізької обл.

БОНДАРЕВ Віктор Іванович, 1924, Подгоренський р-н Воронезької обл., РФ.

13.01.1943–9.05.1945: 1 бат. 1 д-н 53 гв. артп, заряджаючий. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. 17.03.1943 отримав кульове поранення у боях за с. Таранівка, контужений у боях за с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», ювілейні.

У берез. 1948 демобілізований у званні мол. сержанта. По війні – нач. бюро відділу гол. технолога на Воронезькому заводі гірничо-збагачувального обладнання. Прож. у м. Воронеж.

Помер у 1984.

БОРЗЕНКОВ Іван Лаврентійович, 1911, с. Верхній Кужебар Каратузького р-ну Красноярського краю, РФ.

1933–1936: 61 Нагаєвський морський прикордонний загін. 1936–1942: служба в НКВС. Верес. 1942 – трав. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, оперуповноважений б-ну; 53 гв. артп 25 гв. сд, ст. оперуповноважений; 81 гв. сп 25 гв. сд, ст. лейтенант, ст. оперуповноважений.

Ордени: Червоної Зірки, Жовтневої Революції, медалі.

У квіт. 1946 переведений у розпорядження МВС Литовської РСР. Прож. у м. Красноярськ.

БОРЗИХ-РИГАЛІНА Клавдія Василівна, 1918, с. Гололобовка Мічурінського р-ну Тамбовської обл., РФ.

25.10.1941 – трав. 1943: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, військ. фельдшер, операційна медсестра хірургічного відділення; лейтенант медслужби, ком. сан. взв. окр. кулеметного б-ну.

Медаль «За оборону Москви». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У трав. 1943 демобілізована. Прож. у м. Прокоп'євськ Кемеровської обл., РФ.

Померла у 1994.

БОРИСОВ Микола Георгійович, 1919, Чернський р-н Тульської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У лют. 1942 призваний до лав ЧА.

20.09.1942 – трав. 1945: 8 б-н 53 гв. артп 25 гв. сд, сержант, радист. Брав участь у боях на Сторожевському плацдармі (на південь від м. Воронеж), за ст. Горшечна, Курська обл., в р-ні м. Бєлгород, на тер. Харківської обл.: м. Мерефа Харківського р-ну, с. Геніївка та с. Таранівка Зміївського р-ну. 17.03.1943 під час бою в р-ні с. Геніївка отримав поранення.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

8.11.1945 демобілізований. Прож. у с. Скуратово Чернського р-ну Тульської обл.

Помер 3.04.1982.

БОРИСОВ Петро Олексійович, 1907, м. Макіївка Донецької обл.

Із 1930 – органи ОДПУ, особливий відділ контррозвідки Смерш.

Листоп. 1941–1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, нач. відділу контррозвідки Смерш; 5 відділ контррозвідки Смерш 69 А, гв. майор, заст. нач. відділу. Брав участь у обороні Москви, Старої Руси, у битві на Курській дузі, визволенні Харкова, польських міст Варшава та Радом, у взятті Берліна.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви».

У 1945 звільнений у запас. Працював при Ленінському РВС м. Дніпропетровськ. Прож. у м. Дніпропетровськ.

БОРОВСЬКИЙ Яків Степанович, 1924, с. Ріпне Бєлгородського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

Берез. 1943 – трав. 1945: взв. П. М. Широніна 78 гв. сп 25 гв. сд, кулеметник; гв. сержант, ком. взв. Визволяв Харківщину, учасник Яссько-Кишинівської, Будапештської, Братиславсько-Брновської операцій. Був тричі поранений та контужений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Слави III ст., медалі «За відвагу» (дві).

У трав. 1945 демобілізований. Працював нач. відділу постачання у Київському мостобудівельному управлінні № 2. Прож. у м. Київ.

БОРОВСЬКИХ Аркадій Ілліч, 1924, м. Красноярськ, РФ.

1943–9.05.1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, зв'язківець.

Нагороджений орденами та медалями.

У 1946 демобілізований.

Помер у 2005.

БОРОДІН Микола Олександрович, 1920, с. Костянтинівка Амурської обл., РФ. Капітан-лейтенант, ст. офіцер штабу бр. підводних човнів.

У 1938 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, 4 Новоросійський д-н «морських мисливців» ЧФ; 2 Варенський д-н сторожових кораблів, ком. корабля. Квіт. 1942 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. лейтенант. Учасник оборони Москви, боїв під Старою Русою Новгородської обл. Був тричі поранений, ЕГ № 1900 м. Кострома.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1954 демобілізований. По війні працював на суднобудівному заводі «Залив». Із 1974 – штурман дальнього плавання.

Помер 1991 у м. Керч, Крим.

БОРТОВА Катерина Матвіївна, 1918, м. Москва, РФ.

Квіт. 1942 – трав. 1945: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, військлікар.

Нагороджена орденами та медалями.

БРАТЧИК Іван Мойсейович, 1926, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – 1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював викладачем ПТУ № 40, м. Харків.

Помер у січ. 2005.

БРИЖАТИЙ Веніамін Павлович, 1925, м. Севастополь, Крим.

Листоп. 1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, ком. гармати.

Нагороджений орденами та медалями.

У трав. 1946 звільнений у запас.

Помер у 1981.

БРЮХАНОВ Степан Петрович, 1912, м. Тюмень, РФ. Інвалід ВВВ.

Груд. 1941 – жовт. 1943: 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ад'ютант ст. б-ну, пом. нач. штабу – 1. Брав участь у боях на р. Дон у р-ні м. Коротояк, Воронез. фр. Був двічі поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У жовт. 1943 демобілізований. По війні – викладач математики ХАДІ. Прож. у м. Харків.

Помер у 1998.

БУГАЙОВ Григорій Павлович, 1917, с. Бугайовка Октябрського р-ну Челябінської обл., РФ.

У 1938 призваний до лав ЧА.

1944–1945: 53 гв. артп 25 гв. сд, єфрейтор, розвідник. Брав участь у Яссько-Кишинівській та Будапештській операціях.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. Прож. у м. Котовськ Одеської обл.

БУЗЕР Олександр Львович, 1920, м. Джанкой, Крим.

У квіт. 1940 призваний до лав ЧА.

Груд. 1942 – лют. 1943: 2 стрілецька рота окр. штраф. б-ну 25 гв. сд, старшина І статті. У листоп. 1944 поранений та контужений на тер. Латвії. Брав участь у обороні Сталінграда, визволенні міст Харків, Бєлгород, Вітебськ, Полоцьк, Двінськ (нині м. Даугавпілс), Шауляй.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу» (три), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1946 демобілізований. По війні – викладач кафедри гімнастики факультету фізвиховання Сімферопольського державного університету ім. Фрунзе.

БУКАНОВ Іван Ілліч, 1914, с. Федорівка Заїнського р-ну, Татарстан, РФ. Інвалід ВВВ.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Жовт. 1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, ст. сержант, в.о. нач. ПФС; старшина, зав. справами ПФС; мол. лейтенант, нач. складу 25 гв. сд. Під час боїв був поранений в р-ні м. Стара Руса Новгородської обл. та контужений поблизу с. Скрипаї Зміївського р-ну Харківської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав подяки від Верховного Головнокомандувача. Трудові нагороди: медалі «За доблесну працю», «Ветеран праці».

14.05.1946 демобілізований у званні гв. лейтенанта, нач. інтендант. складів див. Прож. у м. Ленінград.

БУКАРЕНКО Федір Васильович, 1910, с. Герасимівка Валуйського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Берез. 1942 – груд. 1943: 29 гв. окр. винищ. протитанк. д-н 25 гв. сд, рядовий, гарм. номер. Брав участь у боях на тер. Харківської обл. (м. Харків, с. Таранівка Зміївського р-ну, м. Ізюм). Під час боїв в р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні у госпіталі.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

15.12.1943 звільнений у запас через поранення. Прож. у с. Герасимівка.

БУЛАТОВА Олександра Василівна, 1922, Сонковський р-н Тверської обл., РФ. Гв. ст. лейтенант юстиції. Кандидат педагогічних наук, доцент.

Лип. 1942 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, військ. трибунал, мол. військ. юрист, зав. госп. частини. Учасник боїв на р. Дон, Дніпро, визволяла Харківщину, Правобережну Україну, брала участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У берез. 1946 звільнена у запас. Працювала зав. кафедри дошкільної педагогіки та психології. Прож. у м. Рівне.

БУЛАЧОВ Олександр Степанович, 1923, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Із берез. 1943: 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. 16.08.1943 був контужений поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Нагороджений медалями.

13.09.1943 демобілізований через контузію. Прож. у м. Харків.

БУРИКІН Іван Прокопович, 1910, Орловська обл., РФ.

24.06.1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, 33 гв. сд, гв. старшина, шофер.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.»

18.01.1946 демобілізований. По війні – нач. гаража. Прож. у м. Серпухов Московської обл.

Помер у 1994.

БУРМЕНКО Андрій Павлович, 1925, с. Охрімівка Вовчанського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – трав. 1945: 1 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд; мінрота 3 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, старшина бат. 120-мм мінометів. Учасник Корсунь-Шевченківської, Будапештської операцій. Був поранений та контужений у боях на тер. Австрії.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав подяку від Верховного Головнокомандувача.

У 1950 звільнений у запас. Працював нач. відділу №309 НДІ заводу «Електроважмаш», м. Харків.

Помер 20.04.2004 в м. Харків.

БУРЦЕВ Володимир Іванович, 1922, с. Високе Тверської обл., РФ.

Лип. 1941 – трав. 1945: 30 гв. окр. хімрота 25 гв. сд, військ. технік II рангу, технік-лейтенант.

Орден Червоної Зірки, медалі.

У лип. 1945 демобілізований. По війні працював малярем. Прож. у м. Сімферополь.

БУРЦЕВА Євдокія Павлівна, 1924, Бобровський р-н Воронезької обл., РФ.

Серп. 1942 – жовт. 1945: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, медсестра, старшина медслужби.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У жовт. 1945 демобілізована. По війні – медсестра. Прож. у м. Сімферополь.

БУСАРЕВ Микола Павлович, 1923, Дмитровський р-н Московської обл., РФ. Капітан I рангу Головного штабу ВМФ.

Жовт. 1941: 1 рота 2 б-н 71 окр. сбр морської піхоти, ком. відділення. Учасник оборони Москви. Отримав тяжке поранення у боях біля с. Язиково Московської обл., у 1942 – два поранення в руку і одне в ногу під час боїв поблизу міст Новоросійськ і Туапсе, Краснодарський край, РФ.

Орден Червоної Зірки, медалі «За відвагу», ювілейні.

У 1975 звільнений у запас. По війні – зав. лабораторії у Московському авіаційно-технологічному інституті. Прож. у м. Москва.

Помер у 1987.

БУХАРІН Василь Степанович, 1911, Чичерінська сільрада Токаревського р-ну Тамбовської обл., РФ. Гв. ст. лейтенант.

У 1933 призваний на строкову службу до лав ЧА.

22.10.1941 – трав. 1945: Воронез., 3-й Укр., 1-й Білорус. фр., 9 стріл. рота 3 сб 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, мол. політрук, заст. ком. роти з політчастини. У січ. 1943 був поранений у руку на Воронез. фр. 23.05.1944 – осколкове поранення на 3-му Укр. фр., 24.01.1945 – наскрізне кульове поранення в поперек та осколкове у ліву руку на 1-му Білорус. фр.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

21.08.1946 демобілізований. По війні – вчитель історії. Прож. у м. Зерноград Ростовської обл., РФ.

Помер у 1986.

БУШУЄВ Генріх Іванович, 1923, с. Кузнецово Костромського р-ну Костромської обл., РФ.

У квіт. 1942 призваний до лав ЧА.

Серп. 1943 – серп. 1944: 81 гв. сп 25 гв. сд, ком. взв. пішої розвідки, ком. взв. автоматників. Брав участь у форсуванні Дніпра, визволенні Правобережної України, Корсунь-Шевченківській операції. Під час боїв був тричі поранений: на тер. Харківської обл., під час форсування Дніпра, внаслідок розриву міни поблизу р. Реут, м. Дубоссари, Молдова.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст.

У серп. 1944 демобілізований. Прож. у м. Мурманськ, РФ.

ВАНШТЕЙН Борис Львович. Підполковник.

Учасник ВВВ: 78 гв. сп 25 гв. сд, нач. штабу.

Нагороджений орденами та медалями.

Трагічно загинув у автокатастрофі, м. Москва, РФ.

ВАСЕНКІН Василь Савелійович, 1914, с. Селітьба Хвалинського р-ну Саратовської обл., РФ.

Трав. 1936 – жовт. 1938: строкова служба у лавах ЧА у складі 2 Далекосхід. А.

1941–1942: 49 сп 50 сд, полкова піша розвідка, розвідник. Із трав. 1942: відділення розвідки 8 бат. 53 гв. артп 25 гв. сд, старшина, ком. відділення. Брав участь у форсуванні Дону, боях за м. Харків та на тер. с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл., Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях, боях на тер. Угорщини, Австрії, Чехословаччини. Під час оборони Москви 11.12.1941 отримав поранення.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта». Отримав десять подяк від Верховного Головнокомандувача.

Прож. у м. Богородськ Нижньогородської обл., РФ.

ВАСИЛЬЄВ Василь Олексійович, 1907, с. Яблонка Вадського р-ну Нижньогородської обл., РФ.

1929–1931: строкова служба у лавах ЧА.

Серп. 1942 – 9.05.1945: 29 гв. окр. винищ. протитанк. д-н 25 гв. сд, гв. ст. лейтенант, парторг. Учасник боїв на території Смоленщини, Яссько-Кишинівської, Братиславо-Будапештської операцій. Був поранений та двічі контужений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1946 демобілізований. Працював слюсарем. Прож. у м. Новоросійськ Краснодарського краю, РФ.

ВАХОВСЬКИЙ Матвій Аронович, 1920, м. Чорнобиль Київської обл.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Із 1943: Центр., Захід. фр., 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. взв. управління 76-мм бат., комбат; 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. ст. лейтенант, нач. розвідки д-ну. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій, боїв на тер. Угорщини, Румунії, Австрії, Чехословаччини. Отримав контузію у боях за м. Будапешт.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі.

По війні – майстер на Тушинському заводі. Прож. у м. Москва.

Помер у 1983.

ВАХТОВ Олексій Георгійович, 1918, с. Федорівське Апастовського р-ну, Татарстан, РФ.

У 1938 призваний до лав ЧА.

1941–1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 6 бат. 2 д-ну 53 гв. артп 25 гв. сд, ст. лейтенант. Брав участь у боях в р-ні с. Селявне Воронезької обл., с. Горшечне Курської обл., за с. Таранівка Зміївського р-ну та с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл., на тер. Угорщини, Румунії, Чехословаччини. Під час боїв був двічі поранений та двічі контужений: в р-ні с. Селявне Воронезької обл., поблизу м. Будапешт, Угорщина, у боях за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст. (два), медаль «За відвагу».

У квіт. 1946 звільнений у запас. Працював у рідному селі Федорівське.

ВАХТОВА Марія Григорівна, 1925, м. Бобров Воронезької обл., РФ. Старшина медслужби.

Із серп. 1942: 6 бат. 2 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, ст. сержант медслужби, санінструктор. Під час боїв була двічі поранена та контужена в р-ні с. Турія Кіровоградської обл., с. Горшечне Курської обл., с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. та у Чехословаччині.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта».

У 1945 демобілізована. Працювала медсестрою у Федорівській лікарні Апастовського р-ну, Татарстан, РФ.

ВЕЛИКАНОВ Сергій Георгійович. Капітан.

Учасник ВВВ: 25 гв. сд, опер. відділ, заст. начальника штабу див.

Нагороджений медалями.

ВЕЛИКАНОВА-ГОРЕЛЬЦОВА Марія Степанівна, 1922, с. Бережки Сонковського р-ну Тверської обл., РФ.

Квіт. 1942–9.05.1945: 25 гв. сд, друкарка, зав. діловодства опервідділення.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 демобілізована у званні гв. старшини. По війні працювала економістом у в/ч № 28630, м. Москва. Прож. у м. Москва.

Померла у 1993.

ВЕЛИЧКО Петро Петрович, 1926, с. Чорнобаївка Ізюмського р-ну Харківської обл.

У 1943 призваний до лав ЧА.

Верес. 1943 – трав. 1945: 31 гв. окр. медсанбат 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській та Будапештській операціях. Мав поранення.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1950 демобілізований. Прож. у м. Стаханов Луганської обл.

ВЕНЕДИКТОВ Микола Олексійович, 1917, м. Рузаєвка, Мордовія.

У черв. 1941 закінчив Уральський гірничий інститут, м. Єкатеринбург. Працював маркшейдером на шахті ім. Володарського, м. Кізел Пермської обл.

У берез. 1942 призваний добровільно до лав ЧА Кізелським РВК Пермської обл.

Із берез. 1942 по серп. 1942: курсант Смоленського артучилища, м. Ірбіт Свердловської обл. Серп. 1942 – лют. 1943: Воронез. фр., 25 гв. сд, ком. взв. розвідки. Учасник боїв за ст. Горшечна, Старий Оскол, Таранівку, Соколове, Зміїв. Квіт. 1943 – трав. 1944: Степ., 2-й Укр. фр., 57 А, гв. ст. лейтенант, нач. зв'язку; Карел. фр., ад'ютант командуючого арт. 19 А. У груд. 1944 був поранений. Черв. 1944 – трав. 1945: 2-й Прибалт. фр., 6 артд прориву РГК, нач. штабу д-ну 478 мінп. Отримав контузію на тер. м. Єкабпілс, Латвія.

Серп. 1945 – верес. 1945: Забайкал. фр., 39 А, 6 гв. див. прориву РГК, 4 міномет. Хінганська бр., нач. штабу міномет. д-ну 478 мінп.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

26.08.1946 звільнений у запас у званні гв. ст. лейтенанта. По війні – гол. інженер управління газового господарства «Харківгаз». Заслужений працівник газового господарства, який одним із перших розпочинав вітчизняну газифікацію, довгий час був на керівних посадах газового господарства м. Харків. Будучи вже на пенсії, створив музей історії розвитку газового господарства міста, написав книгу про становлення газопостачання краю.

Ветерани області пам'ятають Миколу Олексійовича як активного члена комі-

тету ветеранів війни. В обласній раді ветеранів нагадують про нього виготовлені ним карти військових поховань і визволення Харківщини від фашистів.

ВЕПРИК Василь Іванович, 1925. Інвалід ВВВ.

У верес. 1942 сімнадцятирічний Василь Веприк втік з вагону, у якому його везли до Німеччини у фашистське рабство. Разом з 73 гв. сп 25 гв. сд у лют. 1943 дістався Харкова і звернувся до військкомату з проханням залишити його в цьому полку. Василь Веприк був зарахований добровольцем до діючої армії. Через два дні отримав бойове хрещення під Харковом і Боровою. Брав участь у форсуванні Дніпра, штурмі Будапешта, взятті Відня. Був тричі поранений. Війну закінчив 14 квіт. 1945.

Ордени Вітчизняної війни II ст., Слави III ст., медалі за визволення і взяття міст.

Помер 2010 у м. Харків.

ВЕРБИЦЬКА Галина Семенівна, 1920, м. Канів Черкаської обл.

Черв. 1942 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, військлікар полку, гв. лейтенант медслужби. Учасник боїв за м. Стара Руса, р. Дон, визволяла Бєлгород, Харківщину, брала участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У жовт. 1945 демобілізована. По війні – медсестра Київського окружного військ. госпіталю № 408. Прож. у м. Київ.

ВЕСЕЛЬЧАКОВ Борис Олександрович, 1911, с. Пушкіно Ухоловського р-ну Рязанської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Із черв. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, кореспондент газети «Червоний флот», капітан. Під час боїв був двічі поранений та контужений: при форсуванні річок Дніпра та Сіверський Донець в р-ні м. Ізюм Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, 7 медалей.

У 1945 демобілізований. По війні займався творчою діяльністю, писав вірші.

Помер 29.03.1994.

ВИРОДОВ Іван Якович, 1925, с. Шеїно Корочанського р-ну Белгородської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

12.02.1943–16.08.1943: 6 рота 2 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у боях за села Соколове і Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. Був двічі поранений в р-ні с. Таранівка та 16.08.1943 поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1943 демобілізований через поранення. По війні прож. у м. Харків.

Помер у 1981.

ВІЛЬДАНОВ Гумар Шакірович, 1914, Чистопольський р-н, Татарстан, РФ. Гв. майор.

У 1936 призваний до лав ЧА.

1941 – трав. 1945: 2 б-н 71 окр. сбр морської піхоти; 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. мол. лейтенант, нач. хімслужби полку, нач. хімслужби див. Обороняв Москву, визволяв міста Стара Руса, Харків, учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій, боїв на тер. Австрії, Румунії. Був тричі поранений: на р. Дон, поблизу с. Горшечне, на тер. Чехословаччини.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни, медалі: «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1946 звільнений у запас. По війні – художник-оформлювач, м. Дніпропетровськ.

Помер 1985 в м. Дніпропетровськ.

ВОЛКОВ Василь Олексійович, 1922, м. Кронштадт, Ленінград, РФ. Інвалід ВВВ.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА.

Верес. 1942 – серп. 1943: рота ПТР 1 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, навідник; рота лижників, 22 гв. окр. розвід. рота 25 гв. сд, сержант. Під час боїв був двічі поранений: у лют. та у серп. 1943.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Червоної Зірки.

У 1947 демобілізований. Прож. у м. Новомосковськ Дніпропетровської обл.

ВОЛОШИН Василь Федорович, 1924, с. Стародніпровське Солонянського р-ну Дніпропетровської обл.

12.11.1943–9.05.1945: взв. ПТР 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант. Учасник Корсунь-Шевченківської операції. Був двічі поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі «За відвагу» (дві).

У листоп. 1945 демобілізований. Працював у колгоспі шофером. Прож. у с. Стародніпровське.

ВОПЛЯРСЬКИЙ Дмитро Дмитрович, 1921, м. Москва, РФ.

У 1940 вступив до Вищого військ.-морського училища ім. Кірова, м. Баку, Азербайджан.

27.11.1941: 71 окр. сбр морської піхоти. Із квіт. 1942: 25 гв. сд, гв. старшина І статті, ком. відділення. Брав участь у боях за оборону Москви, Кавказу, Криму та на р. Дунай, боях у Австрії та Чехословаччині. Був тричі поранений.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі.

У 1946 демобілізований. Працював водієм міжнародних перевезень у м. Москва.

ВОРОНІН Іван Григорович, 1912, с. Троїцьке Петропавлівського р-ну Дніпропетровської обл. Гв. капітан, ком. сб-ну.

У 1934 призваний до лав ЧА.

Жовт. 1942 – серп. 1943: 1 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. ст. лейтенант, ком. роти. Брав участь у обороні Києва і Сталінграда, боях за ст. Горшечна Курської обл., м. Новий Оскол Бєлгородської обл., села Соколове Зміївського р-ну та Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл. Під час боїв в р-ні ст. Котлубань, Волгоградська обл., отримав поранення, 18.08.1943 тяжко поранений під час визволення с. Довгеньке.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни І ст., медаль «За бойові заслуги».

У 1946 демобілізований. Персональний пенсіонер місцевого значення. Прож. у с. Комарівка Борзнянського р-ну Чернігівської обл.

ВОРОНІНА Марія Тимофіївна, 1924, с. Давидівка Ліскинського р-ну Воронезької обл., РФ.

Верес. 1942 – квіт. 1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, ст. телефоністка. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта».

По війні – кранівниця на Челябінському тракторному заводі. Прож. у м. Челябінськ, РФ.

ВОРОНКОВ Сергій Григорович, 1918, с. Кулагіно Новосергієвського р-ну Оренбурзької обл., РФ. Гв. майор, нач. розвідки див.

У листоп. 1939 призваний до лав ЧА.

Із квіт. 1942: 22 гв. окр. розвід. рота 25 гв. сд, комендант штабу див.; пом. нач. штабу-2 73 гв. сп 25 гв. сд. Брав участь у форсуванні Дону, боях під с. Довгеньке Ізюмського р-ну та м. Зміїв Харківської обл. Був поранений 14.08.1941, 25.08.1942, 25.08.1943, контужений 29.03.1945.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни І ст., медалі (7).

У квіт. 1948 звільнений у запас. Працював учителем і директором школи, с. Берегове Оренбурзького р-ну Оренбурзької обл., РФ.

ВОСКОБОЙНИКОВ Богдан Іванович, 1922, с. Вертіївка Богодухівського р-ну Харківської обл.

Груд. 1942 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 81 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. взв. розвідки. Чотири рази поранений.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У 1945 демобілізований. По війні – керівник групи інституту «Важпромелектропроект», м. Харків.

Помер у 1995.

ГАГІЄВ Дмитро Максимович, 1915, с. Нар Алагірського р-ну, Північна Осетія. Підполковник техслужби, заст. ком. з техчастини.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Із 1945: 25 гв. сд, заст. ком. тб-ну з техчастини. Учасник Яссько-Кишинівської операції, взяття Будапешта, Відня, Праги. Був контужений та поранений під час форсування Дунаю на тер. Угорщини.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), 15 медалей.

У 1961 демобілізований. Працював нач. відділу штабу ЦО Північної Осетії. Прож. у м. Владикавказ, Північна Осетія.

ГАЛЕМШТАН Михайло Якович, 1915, м. Мінськ, Білорусь. Гв. старшина, писар штабу б-ну.

У верес. 1942 призваний до лав ЧА.

7.10.1942 – трав. 1945: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, гв. рядовий, сапер. Брав участь у форсуванні Дону, боях в р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл., Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях, взятті Будапешта (Угорщина), визволенні міст Комарно та Братислава (Словаччина). Під час Корсунь-Шевченківської операції був контужений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани», медаль «За доблесну працю», значок «Почесний працівник морського флоту».

У лип. 1945 демобілізований. Працював заст. гол. інженера «КаспморНДІпроект». Прож. у м. Баку, Азербайджан.

Помер 18.02.1983.

ГАЛЄЄВ Фатхулла Гізятович, 1921, сел. Агапово (кол.) Челябінської обл., РФ.

У верес. 1938 призваний до лав ЧА.

Жовт. 1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. сб-ну. Брав участь у форсуванні Дону та Дніпра, боях за визволення м. Харків та с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. Був тричі поранений: у берез. 1943, трав. 1944 у Молдові, берез. 1945 на тер. Чехословаччини.

Орден Вітчизняної війни, медалі «За бойові заслуги» (дві).

У груд. 1945 демобілізований. Працював електромонтером на металургійному комбінаті м. Магнітогорськ Челябінської обл., РФ.

ГАЛИЧЕВ Костянтин Олексійович, 1924. Мол. сержант.

Учасник ВВВ: 3-й Укр., 1-й Прибалт. фр., 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. писар б-ну. Отримав поранення. Зі спогадів: «После поражения под Сталинградом фашисты были далеко отброшены и в средине марта 1943 предпринимали попытки добиться на нашем участке фронта, между Чугуевым и Змиевом, успеха. Нашему полку была поставлена боевая задача не только удержать противника, но отбить находящуюся на противоположном берегу реки деревню Мохнач. Задача эта осложнялась тем, что левый пологий берег хорошо простреливался с высокого правого берега минометным и автоматным огнем немцев. Перейти через замерзшую реку на правый берег нам удалось только под покровом ночи километрах в пяти севернее деревни.

Наутро немецкие позиции были обстреляны огнем «катюш». Бой за деревню продолжался около двух суток. Нас несколько раз выводили на передовую линию фронта, хорошо запомнился ночной бой – с обеих сторон трассирующие пули. Деревня расположена в низине за высоким берегом реки. Немцы были выбиты из деревни и обстреливали заснеженный косогор, по которому мы небольшими группами буквально

скатывались вниз к крайним избам. В деревне жителей не было. Она несколько раз переходила из рук в руки. Было очень тяжело, так как в течение нескольких дней не было передышек. У всех чувство опасности как-то притупилось. Несмотря на большие силы противника, успех наш нарастал с каждым днем...».

Медалі: «За взяття Кенігсберга», «За бойові заслуги». Трудові нагороди: значок «Ударник комуністичної праці».

Після війни – гол. конструктор НДІ основної хімії м. Харків.

ГАЛИЧИН Анатолій Дмитрович, 1922, ст. Куйтун, Куйтунський р-н Іркутської обл., РФ. Старшина.

Лют. 1942 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, нач. малих радіостанцій. Учасник боїв на р. Дон, визволяв Бєлгород, Харківщину: міста Зміїв, Куп'янськ, Ізюм. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Ясько-Кишинівській операціях. Був контужений в боях за Ізюм Харківської обл. та поранений на р. Дунай.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1946 демобілізований. По війні – ст. електромеханік на ст. Куйтун.

ГАРАГАТИЙ Марко Якимович, 1904, м. Зміїв Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1926 призваний до лав ЧА.

У черв. 1941 мобілізований до лав ЧА. 3 б-н ПТР 81 гв. сп 25 гв. сд, єфрейтор. Брав участь у боях за с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл. Був чотири рази поранений.

Орден Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Прож. у м. Зміїв.

ГЕРАСИМОВ Петро Євгенович, 1918, с. Аполя Смоленського р-ну Смоленської обл. Підполковник, військком м. Хмельницький.

У 1938 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – лют. 1944: 29 гв. окр. винищ. протитанк. д-н 25 гв. сд, капітан, ком. Учасник захоплення Сторожевського плацдарму на південь від м. Воронеж, боїв на р. Дон, Харківщині, брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, форсуванні Дніпра, взятті Будапешта, Відня. Був двічі поранений та контужений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., 10 медалей.

У 1963 демобілізований. По війні – нач. відділу кадрів Хмельницького спеціалізованого управління механізації. Прож. у м. Хмельницький.

ГЕРАСКІН Петро Гаврилович, 1922, с. Самодуровка Пітелінського р-ну Рязанської обл., РФ.

Лип. 1941–12.01.1942: рота ПТР 71 окр. сбр морської піхоти, старшина I статті, ком. відділення. Брав участь у всіх операціях 71 окр. сбр морської піхоти. Отримав кульове поранення під час боїв за с. Спасс-Помазкіно (кол.) Московської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст, 11 медалей.

Після війни продовжував службу: Головний штаб ВМФ, капітан – інженер I рангу. Прож. у м. Москва.

ГЕТЬМАН Павло Іванович, 1916, с. Зелений Колодязь Чугуївського р-ну Харківської обл. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1937 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942 – верес. 1943: рота зв'язку 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, нач. центр. телефонної станції. Брав участь у форсуванні Дону, Дніпра, визволяв Бєлгород, Харківщину. Із бойової характеристики: «У боях 2–6 берез. 1943, в р-ні с. Таранівка Зміївського р-ну, взв. ст. лейтенанта П. М. Широніна здійснив славнозвісний подвиг. Тут П. І. Гетьман замінив ком. взв. зв'язку. За цю ініціативу йому було присвоєно офіцерське звання». Отримав два поранення в боях за Таранівку та під час форсування Дніпра.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У трав. 1944 демобілізований через поранення. По війні працював годинникарем, нач. цеху артілі точної техніки. Прож. у м. Харків.

ГОЛОВАШОВ Микола Юхимович, 1906, с. Рясне Краснопільського р-ну Сумської обл. Гв. підполковник.

У жовт. 1928 призваний до лав ЧА.

Лип. 1941 – верес. 1943: 81 гв. сп 25 гв. сд, батальйонний комісар, заст. ком. полку з політчастини, гв. майор. Брав участь у Острогозько-Россошанській операції, у складі дивізії визволяв міста і села Харківщини, Бєлгородської і Курської обл. Був двічі поранений: 12.02.1943 у бою поблизу залізниці смт Прудянка, 15.02.1943 у районі с. Гаврилівка (Харківська обл.), тяжко контужений.

Орден Вітчизняної війни II ст., 7 медалей. Трудові нагороди: орден Червоного Прапора.

У 1943 демобілізований через поранення. Прож. у м. Москва.

Помер у 1986.

ГОЛОДНИЙ Іван Антонович, 1921, с. Дмитрашківка Піщанського р-ну Вінницької обл. Інвалід ВВВ.

У берез. 1941 призваний до лав ЧА. Курсант училища зв'язку.

Листоп. 1941 – берез. 1943: 71 окр. сбр морської піхоти; 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, старшина, зв'язківець. Під час оборони Москви був поранений, у боях в р-ні м. Стара Руса контужений, 15.03.1943 під час боїв за м. Зміїв Харківської обл. втратив ліву руку.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У черв. 1943 демобілізований через інвалідність. Прож. у с. Дмитрашківка.

ГОЛОДНЮК Іван Арсентійович, 1915. Сержант.

20.07.1941 – квіт. 1942: 71 окр. сбр морської піхоти. Квіт. 1942 – трав. 1945: 25 гв. сд, рядовий. Учасник оборони Москви, боїв у р-ні м. Стара Руса Новгородської обл. Отримав чотири поранення.

Орден Слави III ст., медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

30.11.1945 демобілізований. По війні – механік автобази 18 МТТ. Прож. у м. Волоколамськ Московської обл.

Помер у 1990.

ГОЛУБЕНКО Іван Петрович. Підполковник.

Учасник ВВВ: 3 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, комбат.

Орден Червоної Зірки, медалі.

Помер у 1995.

ГОЛЬМАН Арон Веніамінович, 1916, м. Челябінськ, РФ. Гв. капітан, заст. ком. б-ну Куйбишевського піхотного училища.

У 1935–1936 пройшов вищу позавійськову підготовку у в/ч 1018. У 1939 добровільно став до лав ЧА.

1942–1944: 25 гв. сд, гв. ст. лейтенант, інструктор політвідділу див. Брав участь в обороні Ленінграда, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Орловсько-Курській операціях, у форсуванні річок Сіверський Донець, Дніпро, визволенні Харкова, Бєлгорода і Донбасу. Під час боїв був чотири рази поранений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги».

Працював лектором-міжнародником, учителем історії та суспільствознавства СШ № 41 м. Ленінград.

ГОРБАКОВ Олександр Сергійович, 1924, м. Харків. Сержант.

Із берез. 1943: арт. бат. 76-мм гармат 73 гв. сп, 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, телефоніст. Брав участь у боях в р-ні с. Мохнач Зміївського р-ну Харківської обл. (берез. 1943), у наступі на с. Суха Кам'янка, р. Дніпро, визволенні Дніпропетровської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над

Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1948 демобілізований. Працював електромонтером. Прож. у м. Харків.

Помер у 1986.

ГОРБАНЬОВ Федір Якович, 1919, с. Садове Московського р-ну, Киргизія. Інвалід ВВВ.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Берез. 1943 – трав. 1945: 2 бат. 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. взв. Був тричі поранений: Волхов., 3-й Укр. фр. – два поранення, одне з них тяжке (втратив око).

У 1946 демобілізований. По війні працював у товаристві сліпих, Киргизія. Прож. у с. Бєловодське Московського р-ну, Киргизія.

Помер у 1996.

ГОРБУНОВ Микола Іванович, 1906, с. Катково Коченьовського р-ну Новосибірської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

Із листоп. 1941: 2 сб 71 окр. сбр морської піхоти, гв. лейтенант, ком. відділення, ком. взв. Учасник оборони Москви, прориву блокади Ленінграда, визволення Прибалтики. Був тричі поранений.

Нагороджений 7 медалями, 2 значками. Прож. у м. Новосибірськ.

У 1945 демобілізований.

Помер у 1983.

ГРАБАР Олександр Микитович, 1918, с. Крейдянка Балаклійського р-ну Харківської обл.

Берез. 1943 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, радист, ком. радіовзводу. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, взятті міст Будапешт, Братислава. У 1943 отримав контузію на південь від м. Ізюм.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта».

У груд. 1946 звільнений у запас у званні гв. старшини. По війні – інженер на Львівському заводі. Прож. у м. Львів.

Помер 31.03.1986.

ГРАБОВА Олександра Федорівна, 1922, м. Бобров Воронезької обл., РФ.

20.08.1942 – трав. 1945: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, рядовий, санітарка, медсестра приймального відділення. Брала участь у боях за визволення м. Харків, форсуванні Дніпра у р-ні с. Військове Дніпропетровської обл., Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, взятті міст Будапешт, Комарно, Братислава.

Медаль «За бойові заслуги».

21.11.1945 демобілізована у званні старшини медслужби. По війні – вихователь у дитячому комбінаті. Прож. у м. Дніпропетровськ.

Померла у 1996.

ГРАБОВИЙ Олександр Єгорович, 1917, с. Деріївка Онуфріївського р-ну Кіровоградської обл. Майор адмінслужби, нач. аптеки полку.

9.07.1937 призваний до лав ЧА.

14.11.1941 – груд. 1945: окр. мед. рота 71 окр. сбр морської піхоти; 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, ст. військ. фельдшер, ст. лаборант, ст. лейтенант медслужби. Брав участь у боях за визволення Харкова, форсуванні Дніпра у р-ні с. Військове Дніпропетровської обл., Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, визволенні міст Будапешт, Комарно, Братислава.

Ордени Червоної Зірки (два), медаль «За бойові заслуги».

3.04.1959 демобілізований. По війні – зав. другого сектора Дніпропетровського обласного відділу охорони здоров'я. Прож. у м. Дніпропетровськ.

Помер у 1992.

ГРАЧОВА Антоніна Григорівна, 1921, м. Москва, РФ.

Із жовт. 1942: 78 гв. сп 25 гв. сд, санінструктор. Учасник Курської битви, визволяла міста Орел, Бєлгород, Харків.

Нагороджена медалями.

У лип. 1943 демобілізована. Прож. у м. Москва.

Померла 30.04.1990.

ГРЕКОВ Микола Олександрович, 1904, м. Зміїв Харківської обл.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА.

Берез. 1943 – серп. 1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, єфрейтор. Брав участь у боях в р-ні с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. Під час бою поблизу с. Долина Слов'янського р-ну Донецької обл. отримав поранення та контузію, через що у серп. 1944 був демобілізований. Прож. у м. Зміїв.

Помер 29.07.1978.

ГРИСТАН Лілія Львівна, 1919, м. Оренбург, РФ. Гв. капітан медслужби.

Січ. 1942 – трав. 1945: 31 гв. окр. медсанбат 78 гв. сп 25 гв. сд, гол. епідеміолог див., ком. медсанроти, ст. військлікар полку. Учасник форсування річок Дон, Дніпро, Сіверський Донець, боїв за с. Таранівка Харківської обл.

Нагороджена медалями.

У черв. 1946 звільнена у запас. По війні – зав. дитячого відділення обласної клінічної лікарні, м. Самара. Прож. у м. Самара, РФ.

Померла 28.11.1989.

ГРОШЕВА Анна Миколаївна, 1923, с. Шишовка Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ.

Серп. 1942 – трав. 1945: 3 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, єфрейтор, радистка. Брала участь у боях в р-ні с. Селявне (Воронезька обл.), визволенні міст Старий Оскол (Бєлгородська обл.), Бєлгород, Харків, у Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях, взятті Будапешта (Угорщина), визволенні міст Комарно та Братислава (Словаччина).

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1945 демобілізована. Працювала економістом у Шишовському сільпо.

ГУМЕННА Олена Олександрівна, 1923, м. Бобров Воронезької обл., РФ.

Серп. 1942 – трав. 1945: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, санітарка. Учасниця боїв на р. Дон, визволення Бєлгородської та Харківської обл., форсування Дніпра, брала участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, взятті міст Бухарест, Будапешт, визволенні Комарно, Братислави.

Медалі: «За бойові заслуги (дві), «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

4.07.1945 демобілізована у званні старшини медслужби. Прож. у м. Уссурійськ, Приморський край, РФ.

ГУМЕННИЙ Федір Кирилович, 1922, с. Троїцьке Ханкайського р-ну, Приморський край, РФ.

У трав. 1941 призваний до лав ЧА.

Груд. 1942 – трав. 1945: 22 гв. окр. розвідрота 25 гв. сд, ст. сержант, розвідник. Учасник боїв на р. Дон, визволення Бєлгородської та Харківської обл., форсування Дніпра, брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, взятті міст Бухарест, Будапешт, визволенні Комарно, Братислави. Був тричі поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги» (дві), «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 демобілізований. По війні – майстер пошиву. Прож. у м. Уссурійськ, Приморський край.

ГУСАКОВ Олександр Семенович, 1914, с. Верх-Тарка Кіштовського р-ну Новосибірської обл., РФ. Підполковник, заст. командира полку.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Жовт. 1941–9.05.1945: 53 гв. артп 25 гв. сд, старшина І статті, нач. АГЧ управління бр., див., майор, заст. ком. полку. Брав участь у обороні Москви, форсуванні Дону, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, визволенні міст Будапешт і Братислава. Був двічі поранений.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1946 демобілізований. По війні – ст. інженер з матеріально-технічного забезпечення тресту «Облпромпобутгаз», м. Луганськ.

ГУСАРОВ Анатолій Олександрович, 1924, м. Одеса. Кандидат технічних наук.

Листоп. 1941 – квіт. 1942: 71 окр. сбр морської піхоти, старшина I статті Квіт. 1942 – груд. 1943: 25 гв. сд, ком. відділення. Учасник оборони Москви. Був двічі поранений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1943 демобілізований через поранення. По війні – науковий співробітник, зав. лабораторії НДІ машинознавства ім. Благонравова. Прож. у м. Москва.

ГУСЕЛЬНИКОВ. Полковник.

Учасник ВВВ: 53 гв. артп 25 гв. сд, командир.

Нагороджений орденами та медалями.

ГУСЬКОВ Микола Васильович, 1914.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942 – трав. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, єфрейтор. Брав участь у боях на р. Дон та Воронез. фр. Отримав важку контузію.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1945 демобілізований. Працював драпірувальником на кіностудії ім. Горького. Прож. у м. Москва.

Помер 28.04.1982.

ДАНИЛОВИЧ Іван Антонович, 1904, Верхньодвінський р-н Вітебської обл., Білорусь. Генерал-майор, нач. Суворовського військового училища.

У 1920 добровільно вступив до лав ЧА.

На початку ВВВ брав участь в оборонних боях на Смоленщині. Отримав поранення у 1941, під час оточення і розгрому Єльнінського (Смоленська обл.) ворожого угруповання.

Із берез. 1942: 25 гв. сд, гв. підполковник, нач. штабу див. У складі дивізії брав участь у наступальних бойових операціях на р. Дон, Бєлгородській, Харківській. Був контужений у 1943 під час наступу Харків-Валки-Полтава.

Ордени: Леніна, Червоного Прапора (чотири), Суворова II ст., 9 медалей, особисте послання М. І. Калініна.

Проживав у м. Мінськ, Білорусь.

Помер у 1980.

ДАЦЕНКО Анатолій Васильович, 1923, с. Уладівка Літинського р-ну Вінницької обл.

У груд. 1941 призваний до лав ЧА. У 1942 закінчив двомісячні курси піхотного училища.

Квіт. 1942 – квіт. 1944: 73 гв. сп, 78 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. відділ. (міномет., піхот., кулемет.). Учасник захоплення Сторожевського плацдарму, Острогозько-Россошанської операції, визволяв міста Воронеж, Старий Оскол, Бєлгород, Харківщину (с. Соколове, міста Зміїв, Валки). Отримав два поранення: перше – у р-ні м. Воронеж, друге поранення та контузію – у боях за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл.

Медаль «За відвагу».

У 1944 демобілізований через поранення. По війні – нач. відділу телемеханіки та зв'язку ВО «Горькийтрансгаз» Міністерства газової промисловості, м. Нижній Новгород.

ДЕЛІДОВ Микола Іванович, 1906, с. Ашап Ординського р-ну Пермської обл., РФ. Гв. лейтенант, діловод штабу 25 гв. сд.

У верес. 1941 мобілізований до лав ЧА.

Трав. 1942 – лют. 1946: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. мол. лейтенант, ком. взв. управління полкової бат. Брав участь

у форсуванні Дону і захопленні плацдарму в лип. 1942, оточенні і розгромі Воронезького угруповання в січ. 1943, визволенні Харкова у лют. 1943, боях за Таранівку в берез. 1943 і с. Довгеньке Харківської обл. в лип. 1943, форсуванні Дніпра у верес. 1943. Був тричі поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У лют. 1946 демобілізований. Прож. у м. Кудимкар Пермської обл., РФ.

Помер у 1974.

ДЕМЕНЧАК Дмитро Опанасович, 1907, с. Ставрове Красноокнянського р-ну Одеської обл. Інвалід ВВВ.

Із 1944: 25 гв. сд, рядовий. Брав участь в Яссько-Кишинівській операції. Поблизу м. Будапешт, Угорщина, отримав поранення в ногу.

Медаль «За перемогу у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізований. Прож. у с. Ставрове.

ДЕМОЧКО Захарій Антонович, 1914, с. Єнківці Лубенського р-ну Полтавської обл.

Серп. 1941 – трав. 1945: 53 гв. артп 25 гв. сд, лейтенант, заст. ком. батареї полку, комбат, пом. нач. штабу-1 полку з оперативної роботи. Учасник оборони Москви, взяття Сторожевського плацдарму. Визволяв Харківщину, Правобережну Україну, Молдову, Румунію, Австрію, Чехословаччину. У боях за села Таранівка, Довгеньке, м. Павлоград був тричі поранений та контужений. Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1948 демобілізований. Прож. у м. Харків.

Помер 23.12.1988.

ДЕМЧЕНКО Михайло Сидорович, 1916, смт Оратів Вінницької обл.

Із черв. 1938 – у лавах ЧА у складі Червонопрапорної Амурської флотилії, моряк.

Черв. 1942–9.05.1945: 4 окр. лижна бр., розвідник, ст. матрос; окр. розвід. рота 25 гв. сд, розвідник. Учасник оборони Москви, боїв на Воронезько-Россошанському напрямі, поблизу с. Горшечне. Визволяв Харківщину. Отримав контузію і поранення під час оволодіння ст. Касторне Курської обл., РФ.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви».

У січ. 1947 звільнений у запас. Прож. у м. Київ.

Помер у 1985.

ДЕРКАЧОВ Іван Полікарпович, 1923, ст-ця Удобна Отрадненського р-ну Краснодарського краю, РФ. Підполковник.

18.10.1941 призваний до лав ЧА.

7.08.1943–9.05.1945: Брянський, 2-й Прибалт., 3-й Білорус. фр., 3 сб 171 гв. сп 1 гв. мсд 11 гв. Червонопрапорної А, ком. взв. ПТР і взв. 45-мм гармат. Був поранений 1.01.1944 на тер. Вітебської обл. і 3.08.1944 на тер. Литви.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», ювілейні.

У 1955 демобілізований з посади пом. нач. штабу 73 гв. сп 25 гв. сд (136 гв. мех. полк 38 гв. мех. див.). Працював на посаді інженера 1-го відділу Північнокавказького територіального управління. Прож. у м. Ростов-на-Дону, РФ.

ДЖАОШВІЛІ Вахтанг Шалвович, 1913, с. Нігозеті Чиатурського р-ну, Грузія. Полковник, нач. військ. училища. Доктор географічних наук, професор.

Лип. 1941–9.05.1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, майор, ст. політрук, комісар медсанбату. Учасник оборони Москви, боїв за міста Стара Руса Новгородської обл., Воронеж, Харків і Синельникове Дніпропетровської обл.

Орден Червоної Зірки, 8 медалей.

Після війни продовжив службу до 1953. Працював науковим співробітником,

зав. лабораторії інституту географії Академії Наук. Прож. у м. Тбілісі.

Помер у 1981.

ДИКОВ Лев Іванович, 1913, с. Полібіно Порецького р-ну, Чувашія, РФ.

13.10.1941 призваний до лав ЧА.

8.10.1942–25.09.1945: 1 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, радіотелеграфіст. Брав участь у захопленні й утриманні плацдарму на правому березі р. Дон, прориві оборони противника в р-ні Селявне (Воронезька обл.) і с. Довгеньке (Ізюмський р-н Харківської обл.), визволенні міст Бєлгород і Харків, Корсунь-Шевченківській операції, взятті м. Будапешт, Угорщина.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора.

25.09.1945 демобілізований у званні гв. сержанта з посади ком. відділення радіозв'язку. Прож. у м. Копейськ Челябінської обл., РФ.

Помер у квіт. 1982.

ДМИТРЕНКО Степан Іванович, 1925, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – серп. 1943: 73 гв. сп 25 гв. сд, автоматник, рядовий. Отримав тяжке поранення в боях за с. Довгеньке Харківської обл.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював комірником.

Прож. у м. Харків.

ДМИТРІЄВ Веніамін Матвійович, 1908, с. Бєлоярка Новосибірської обл., РФ. Підполковник, нач. 3-го відділу Новосибірського ОВК.

У черв. 1939 призваний до лав ЧА.

Із листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, лейтенант, нач. 4-ї частини. Воював під Москвою, Старою Русою (Новгородська обл.). У листоп. 1941 в с. Язиково (Тульська обл.) був контужений. У складі 25 гв. сд брав участь у Бєлгородсько-Харківській, Корсунь-Шевченківській операціях. У берез. 1943 отримав поранення поблизу м. Зміїв Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

27.12.1955 демобілізований. Прож. у м. Новосибірськ.

ДМИТРІЄВА Марія Митрофанівна, 1922, Нікітінська сільрада Сичовського р-ну Смоленської обл., РФ.

Жовт. 1941 – листоп. 1944: сан. рота 78 гв. сп 25 гв. сд, сержант медслужби, медсестра; старшина медслужби, санінструктор 3 б-ну. Учасник боїв на р. Дон, на Харківщині, форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської та Яссько-Кишинівської операцій. У лют. 1944 була поранена.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1944 демобілізована. Працювала у Баскаковській лікарні. Прож.: с. Баскаково Гагарінського р-ну Смоленської обл.

ДОЛОТОВ Михайло Сидорович, 1923, с. Соснівка Спаського р-ну Нижньогородської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У берез. 1942 закінчив Арзамаське кулеметно-мінометне училище.

Трав. 1942 – 1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, кулеметник. Учасник боїв на р. Дон у р-ні с. Сторожеве, на Курській дузі, визволяв Харківщину. Отримав два поранення та контузію: у р-ні м. Коротояк Воронезької обл., в боях за с. Таранівка Зміївського р-ну, тяжке – під час форсування Дніпра.

У 1944 демобілізований через поранення.

По війні – директор підприємства громадського харчування. Прож. у м. Нижній Новгород.

ДОННИКОВ Сергій Фролович, 1911.

У квіт. 1942 призваний до лав ЧА: 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, рядовий, телефоніст. Брав участь у всіх операціях дивізії. Був контужений.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У жовт. 1945 демобілізований у званні сержанта, нач. телефонної станції. Працював на гідроспорудах каналу ім. Москви. Прож. у Талдомському р-ні Московської обл.

ДОРОХОВ Микола Юхимович, 1905, м. Мічурінськ Тамбовської обл., РФ. Гв. підполковник.

У 1920 добровільно вступив до лав ЧА.

З квіт. 1942: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, капітан, ком. б-ну, гв. підполковник, дивізійний інженер. Брав участь у операціях дивізії на Дніпрі. У верес. 1942, під час боїв на Сторожевському плацдармі, був контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., медалі.

У 1962 звільнений у запас, гол. інженер в/ч. Прож. у м. Москва.

ДРАНОВ Григорій Маркович, 1919, м. Мала Виска Кіровоградської обл. Інвалід ВВВ.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Верес. – груд. 1941: Калінінський фр., участь в обороні Москви. Трав. 1942 – лют. 1943: рота ПТР 1 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, старшина, ком. взв. Брав участь у Воронезькій, Харківсько-Курській операціях. 19.02.1943 під час бою в р-ні с. Таранівка Зміївського р-ну був тяжко поранений.

Медаль «За відвагу».

У серп. 1943 демобілізований через поранення. Нач. відділу КБ Дніпропетровського машинобудівного заводу. Прож. у м. Дніпропетровськ.

ДРЕВАЛЬ-СЕРОВИКОВА ***Зоя Борисівна***, 1924, Чеховський р-н Московської обл., РФ.

Жовт. 1942–1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий, снайпер. Учасник прориву оборони на р. Дон, боїв за села Горшечне, Довгеньке, форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської та Будапештської операцій. Отримала поранення на тер. с. Довгеньке Ізюмського р-ну.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Значок снайпера, подяка від командуючого армією.

У серп. 1945 демобілізована у званні гв. мол. сержанта, зв'язківець. Працювала в радгоспі. Прож. у с. Плешкіно (кол.) Чеховського р-ну Московської обл., РФ.

ДРОЗДОВ Прокопій Григорович, 1915, Дальньоречєнський р-н, Приморський край, РФ. Гв. капітан.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941 – 1944: 26 окр. авторота 25 гв. сд, старшина II статті, ком. автороти. Брав участь у всіх операціях дивізії до верес. 1944. Отримав контузію поблизу м. Стара Руса, поранений поблизу м. Ясси, Румунія.

Ордени Червоної Зірки (два), 12 медалей. Трудові нагороди: Герой Соціалістичної Праці, орден «Знак Пошани».

У 1945 демобілізований. По війні працював директором автопідприємства, начальником Челябінського автотранспортного об'єднання № 1.

ДРЮКОВ Веніамін Михайлович, 1918, Кімовський р-н Тульської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

17.07.1941 призваний до лав ЧА.

Берез. 1942 – лип. 1946: 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, мінометник, ком. відділення. Брав участь у всіх бойових операціях дивізії. Контужений поблизу с. Сторожеве (на півд. від м. Воронеж).

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

5.07.1946 демобілізований. Прож. у м. Новомосковськ Тульської обл.

ДУДЛА Іван Іванович, 1919, с. Бедевля Тячівського р-ну Закарпатської обл.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА: рядовий 1 окр. чехословацького б-ну під командуванням Людвіга Свободи. Брав

участь у боях за с. Соколове Зміївського р-ну Харківської обл. Був поранений взимку 1944 в бою за визволення м. Біла Церква Київської обл.

Орден Вітчизняної війни І ст., медалі: «За відвагу», ювілейні.

У лип. 1945 демобілізований у званні сержанта, ком. відділення. Прож. у смт Тересва Тячівського р-ну Закарпатської обл.

ДУШЕНОК Адам Степанович, 1922, с. Ковпита Чернігівського р-ну Чернігівської обл.Капітан І рангу ВМФ.

Із 1940 у лавах ЧА: курсант військ.-морського училища.

Листоп. 1941–9.05.1945: 71 окр. сбр морської піхоти, ком. взв. Учасник оборони Москви. У груд. 1941 отримав осколкове поранення під час форсування ворожих укріплень на р. Лама (Московська обл.). Учасник війни з Японією.

Ордени: Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

По війні продовжив службу у ВМФ. Працював над випробуванням нових підводних човнів та кораблів. У 1953 звільнений у запас. Прож. у м. Ленінград.

Помер у 1987.

ДУШКО Микола Романович, 1924, с. Новосамарка Красноокнянського р-ну Одеської обл.

9.04.1944 мобілізований до лав ЧА.

9.04.1944 – верес. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, автоматник. Брав участь у Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Визволяв Комарно, Братиславу, Знойме (Словаччина). Під час форсування р. Дунай був поранений.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1947 демобілізований у званні сержанта. Працював тваринником у колгоспі, Ставрівська сільрада, с. Калістратівка Красноокнянського р-ну Одеської обл.

ЄВТЄЄВ Сергій Михайлович, 1912, м. Воронеж, РФ.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА.

29.11.1941–27.12.1941: 55 сбр, рядовий, автоматник. Брав участь у битві під Москвою. 27.12.1941 був тяжко поранений. Із 5.05.1942 у складі 1 роти автоматників 25 гв. сд брав участь у боях за села Сторожеве, Селявне (Воронезька обл.). 9.09.1942 був поранений. 18.05.1944, поблизу м. Одеса, поранений втретє.

Орден Червоної Зірки, 7 медалей. Трудові нагороди: ордени Трудового Червоного Прапора (два).

У лип. 1944 демобілізований. Працював директором Воронезького міськпромторгу. Прож. у м. Воронеж.

ЄЛЕЦЬКА Анастасія Захарівна, 1922, с. Бокіно Тамбовського р-ну Тамбовської обл., РФ.

Серп. 1942 – берез. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. Була поранена.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1945 демобілізована. Прож. у м. Душанбе, Таджикистан.

ЄЛЕЦЬКИЙ Іван Михайлович, 1916, с. Троїцьке Орловської обл., РФ. Лейтенант.

У 1937 призваний до лав ЧА.

Серп. 1943 – трав. 1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ад'ютант, ком. полку; 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. взв. розвідки, нач. розвідки. Учасник Корсунь-Шевченківської, Будапештської операцій. Отримав три поранення: у р-ні м. Волоколамськ Московської обл., друге – у боях за м. Будапешт, третє, тяжке, – за м. Комарно.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст. (два), Олександра Невського,

медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Працював на фабриці «Лозат». Прож. у м. Душанбе, Таджикистан.

ЄЛУМЄЄВА Тетяна Йосипівна, 1924, с. Шишовка Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У серп. 1942 призвана до лав ЧА.

24.08.1942–31.01.1944: 73 гв. сп, 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брала участь у боях на Дону, Харківщині, форсуванні Дніпра у верес. 1943, Корсунь-Шевченківській операції. Була тричі поранена під час визволення Харківської обл.

Орден Червоного Прапора, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У серп. 1944 демобілізована у званні старшини медслужби, санінструктора стрілецької роти. Прож. у сел. Нововоронезький Воронезької обл.

Померла у лют. 1975.

ЄМЕЛЬЯНОВ Василь Гнатович, 1925, с. Михайлівка Тульчинського р-ну Вінницької обл.

17.03.1944 призваний до лав ЧА. 6 рота 2 б-н 1129 сп 337 сд 27 А, автоматник. 30.08.1944, під час взяття м. Плоєшті (Румунія), був поранений, ЕГ № 1036. Січ. 1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. мол. сержант, автоматник роти. Брав участь у Ясcько-Кишинівській, Братиславській операціях.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У лип. 1946 був направлений до Далекосхідного ВО. 30.07.1950 демобілізований у званні гв. сержанта, ком. відділення. Прож. у м. Єнакієве Донецької обл.

ЄМЕЛЬЯНОВ Микола Омелянович, 1908, с. Курбатово Балахтинського р-ну Красноярського краю, РФ.

У 1931 призваний до лав ЧА.

Із 1943: 8 рота 3 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, старшина, пом. ком. взв. Учасник боїв за с. Таранівка Зміївського р-ну. 23.03.1943 був тяжко поранений поблизу р. Сіверський Донець у р-ні с. Мохнач Зміївського р-ну Харківської обл.

У лют. 1946 демобілізований. Прож. у м. Красноярськ.

Помер у 1985.

ЄПИШИН Олексій Іванович, 1922, Зарайський р-н Московської обл., РФ. Гв. сержант.

Берез. 1942–9.05.1945: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, сапер. Учасник боїв на р. Дон у черв. 1942, наступу у р-ні міст Старий Оскол і Новий Оскол Бєлгородської обл. та м. Богодухів Харківської обл. 4.12.1943 був поранений під час прориву на правому березі Дніпра, поблизу с. Олексіївка Дніпропетровської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У 1948 звільнений у запас. Працював у лісництві, Московська обл. Прож. у м. Зарайськ Московської обл.

ЄРМОЧЕНКО Олександра Василівна, 1924, с. Суха Березівка Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ.

2.09.1942 призвана до лав ЧА.

2.09.1942–14.10.1944: рядовий, зв'язківець, штабна бат. при штабі артилерії див.; 2 окр. штурм. б-н. Брала участь у боях під м. Зміїв, форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській і Ясcько-Кишинівській операціях. У жовт. 1944 отримала осколкове поранення під час налагодження лінії зв'язку при форсуванні р. Тиса, Угорщина. До берез. 1945 лікувалась у госпіталі.

У лист. 1943 нагороджена медаллю «За відвагу», у жовт. 1944 – орденом Червоної Зірки.

14.03.1945 демобілізована через інвалідність у званні ст. сержанта. Працювала гол. бухгалтером Бобровського дослідного лісового комбінату. Прож. у м. Бобров Воронезької обл.

ЄРЬОМІН Костянтин Васильович, 1904.

У трав. 1942 призваний до лав ЧА. 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий хім. взв. Брав участь у всіх операціях дивізії. Був поранений.

Медалі «За бойові заслуги» (дві).

У верес. 1945 демобілізований. Працював сторожем на рибному комбінаті. Прож. у с. Бісерово Ногінського р-ну Московської обл.

Помер 30.10.1983.

ЄФИМЕНКО Петро Кіндратович, 1924, с. Ржавчик Первомайського р-ну Харківської обл. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

22.02.1942 – трав. 1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, ком. 76-мм гармати. Учасник Корсунь-Шевченківської, Ясcько-Кишинівської операцій та взяття м. Будапешт. Був двічі поранений: влітку 1942 під час форсування Дону та в груд. 1944 на підступах до м. Будапешт, Угорщина.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

До берез. 1947 продовжував службу в ЧА. Працював нач. відділу Близнюківського райвійськкомату. Прож. у смт Близнюки Харківської обл.

ЄФИМОВ Микола Семенович, 1923, с. Дракіно Ліскинського р-ну Воронезької обл., РФ. Інвалід ВВВ.

4.08.1941 призваний до лав ЧА: 5 бат. 2 д-н 859 артп 312 сд 71 окр. сбр морської піхоти, сержант, ком. 76-мм гармати. Визволяв міста Вязьма, Сичовка Смоленської обл. 1.09.1943 був тяжко поранений під час боїв за м. Дорогобуж Смоленської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни (два), 7 медалей.

28.05.1944 демобілізований. Викладав історію, керував клубом «Пошук». Прож. у с. Дракіно.

ЄФИМЦОВА Марія Іванівна, 1924, м. Вовчанськ Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943–1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, сержант, зв'язківець.

Орден Вітчизняної війни II ст.

ЖАМХАРЯН Апет Захарович, 1919, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Трав. – листоп. 1943: 73 гв. сп, 81 гв. сп 25 гв. сд, пом. ком. взв. розвідки. У складі дивізії брав участь у визволенні м. Синельникове Дніпропетровської обл., форсуванні Дніпра. Двічі поранений.

Медаль «За бойові заслуги».

25.02.1944 демобілізований у званні сержанта. Працював у Харківському міськкоопторзі.

ЖИЖАНОВ Олексій Вікторович, 1923, с. Яшівка Буїнського р-ну, Татарстан, РФ. Майор, нач. розвідки полку.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

З трав. 1942: 1 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. відділення роти ПТР. Брав участь в операціях дивізії на Воронез. фр. Тяжко поранений на р. Оскіл (на північ від м. Старий Оскол Белгородської обл.) під час відбиття контратаки противника.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., ювілейні.

У 1967 демобілізований. Працював в управлінні Хмельницького облвиконкому. Прож. у м. Хмельницький.

ЖИТНЮК Анатолій Іванович, 1926, с. Лиса Гора Первомайського р-ну Миколаївської обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 добровільно вступив до лав ЧА, додавши собі один рік. У складі 71 окр. сбр морської піхоти: листоп.–груд. 1941, ст. матрос-розвідник. Брав участь в обороні Києва, Москви, Ленінграда, визволенні Белграда, взятті Будапешта і Відня. Був тяжко поранений під Москвою, тяжко контужений під Ленінградом, тяжко поранений поблизу м. Темрюк Краснодарського краю, під час визволення Криму і визволення країн Європи.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За оборону Києва», «За оборону Ленінграда», «За визволення Белграда»,

«За взяття Будапешта», «За взяття Відня», ювілейні.

У 1947 демобілізований у званні ст. матроса, ком. відділення мотористів. Працював ливарником на заводі «Ленинская кузница». Прож. у м. Київ.

ЖОГНО Сергій Пилипович, 1924, с. Андріяшівка Балтського р-ну Одеської обл.

З берез. 1942 – на фронтах ВВВ. Берез. 1944: 25 гв. сд, рядовий, телефоніст. Брав участь у Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях.

ЖУКОВ Іван Михайлович, 1897, с. Мельгуни Мордовського р-ну Тамбовської обл., РФ. Гв. полковник.

Учасник Громадянської війни.

У верес. 1918 призваний до лав ЧА.

Черв. 1941 – трав. 1945: Захід. фр., 28 А, учасник боїв за міста Бобруйськ Могильовської обл. (Білорусь), Батайськ, Ростов, на р. Міус (Ростовська обл.). Жовт. 1944: 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. полковник, ком. полку. Воював на тер. Румунії, Угорщини, визволяв міста Чехословаччини (Комарно, Братислава, Прага). Двічі поранений та контужений у боях на р. Дон та за м. Батайськ в 1943.

Ордени: Червоної Зірки, Леніна, Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни І ст., медаль «За бойові заслуги», подяки від Верховного Головнокомандувача.

У 1946 демобілізований. Прож. у м. Москва.

Помер у 1991.

ЖУРАВЛЬОВ Андрій Петрович, 1911, с. Ташолка Ставропольського р-ну Самарської обл., РФ. Гв. капітан, ком. роти автоматників.

15.05.1942 призваний до лав ЧА.

15.05.1942–1.03.1946: 73 гв. сп 25 гв. сд, мол. лейтенант, ком. взв. ПТР. У складі дивізії брав участь у боях поблизу сіл Таранівка, Довгеньке Харківської обл., Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях. Під час форсування річок Десна, Дон, визволення с. Довгеньке Харківської обл., штурму Будапешта був чотири рази поранений і контужений.

Ордени: Олександра Невського, Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, 6 медалей.

1.03.1946 демобілізований. Прож. у с. Ташолка.

ЖУРАВЛЬОВ Михайло Іванович, 1923, с. Булки Кіровської обл., РФ.

Із 1942: 2 рота автоматників 81 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант. Брав участь у форсуванні Дону, Бєлгородській операції. У серп. 1943, під час визволення Харківщини, був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі.

У 1948 демобілізований у званні лейтенанта, ком. батареї. Прож. у м. Москва. Працював заст. начальника Другого Управління Міністерства промислово-будівельних матеріалів СРСР.

ЖУРІН Костянтин Семенович, 1906, с. Павло-Хутор Єфремовського р-ну Тульської обл., РФ.

З трав. 1942: 25 гв. сд, ком. взв. розвідки, пом. начальника розвідвідділення. Брав участь у боях за Сторожевський плацдарм на Дону, на Харківському напрямі, у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях. Був двічі контужений, поранений у серп. 1943 поблизу м. Ізюм Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст., 8 медалей, вісім подяк від Верховного Головнокомандувача.

У лют. 1948 демобілізований у званні гв. капітана. Працював інженером-економістом. Прож. у м. Москва.

ЗАБАВА Іван Остапович, 1924, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Із берез. 1943: 53 гв. артп 25 гв. сд, сержант, ст. телефоніст бат.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За

перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

До черв. 1946 продовжував службу в ЧА. Прож. у сел. Біляївка Первомайського р-ну Харківської обл.

ЗАВАЛЬКО Олексій Олексійович, 1923, Тавричеський р-н Омської обл., РФ. Полковник-інженер, ст. офіцер Головного Управління Генерального штабу.

У груд. 1941 призваний до лав ЧА.

25.08.1942: 81 гв. сп 25 гв. сд, технік-лейтенант, технік-зброяр. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях, визволенні Чехословаччини, боях в Австрії.

Орден Червоної Зірки, 10 медалей. Отримав вісім подяк від Верховного Головнокомандувача.

3.03.1975 звільнений у запас. Прож. у м. Москва.

ЗАЙЦЕВ Олександр Прокопович, 1918.

У верес. 1938 призваний до лав ЧА. Учасник боїв на р. Халхін-Гол.

Із 13.01.1943: у складі 25 гв. сд (переведений з розформованої 2 лижної бригади). Воював на Дону. Двічі поранений і контужений.

Нагороджений трьома орденами. Медалі: «За відвагу», ювілейні.

У серп. 1945 демобілізований. Працював зв'язківцем у ВНДІ ПО МВС. Прож. у м. Балашиха Московської обл.

ЗАЙЦЕВ Олександр Якович, 1915, м. Новий Оскол Бєлгородської обл., РФ. Інвалід ВВВ. Гв. капітан.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА.

29.09.1942–1.02.1944: 1 сб 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, мінометник мін. роти; сержант, парторг. Брав участь у Воронезько-Касторненській (лют. 1943), Харківській, Донбаській, Корсунь-Шевченківській операціях. 5.10.1943, під час розширення плацдарму на правому березі Дніпра, був поранений. У січ. 1944 був поранений і контужений під м. Корсунь-Шевченківський (Черкаська обл.)

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

2.09.1955 демобілізований. Працював громадським кореспондентом газети «Червоний гірник», м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.

ЗАЙЦЕВ Яків Тимофійович, 1917, Шигонський р-н Самарської обл., РФ. Гв. старшина.

У верес. 1938 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942–25.09.1945: 25 гв. сд, гв. сержант, пом. ком. взв. зв'язку. Учасник Воронезької, Харківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської, Братиславської операцій. 9.02.1943 був поранений поблизу м. Харків під час бомбардування.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні. Отримав десять подяк від Верховного Головнокомандувача.

25.09.1945 демобілізований. Працював слюсарем вагонного депо, м. Октябрськ Самарської обл.

ЗАПАШНИЙ Іван Антонович, 1918, с. Семенів Яр Богодухівського р-ну Харківської обл. Підполковник.

У листоп. 1939 призваний до лав ЧА.

Учасник оборони Ленінграда і прориву блокади (січ. 1943). 30.03.1942 під час розвідки боєм поблизу Ленінграда був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), 15 медалей.

1.09.1963–17.02.1966: підполковник, заст. нач. тилу 25 гв. сд. 17.02.1966 демобілізований. Працював інспектором з кадрів туристичного готелю «Брянськ», м. Чернігів.

ЗАРІН Володимир Васильович, 1912, ст. Танхой, Кабанський р-н, Бурятія, РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 навчався у військово-морській школі зв'язку, радист флоту.

Із листоп. 1941: 3 рота 3 б-н 71 окр. сбр морської піхоти 1 Уд. А, рядовий, червонофлотець. Брав участь у розгромі ворожих військ під Москвою. Був тяжко поранений і контужений.

Медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1943 демобілізований через поранення. По війні працював позаштатним кореспондентом. Прож. у м. Балашиха Московської обл.

ЗАХАРОВ Микола Іванович, 1908, с. Зав'язка Кіквідзенського р-ну Волгоградської обл., РФ.

29.10.1929–5.12.1931: строкова служба у лавах ЧА.

30.04.1942–19.03.1943: 34 гв. окр. б-н зв'язку 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант, нач. радіостанції. Воював на Курській дузі, визволяв Харків, Київ, Мінськ, Кенігсберг.

Медалі: «За оборону Москви», «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

20.11.1945 демобілізований у званні ст. сержанта. Працював стрільцем ВОХР на заводі, м. Пєтушки Владимирської обл., РФ.

ЗЄНІН Олексій Михайлович, 1923, с. Долгініно Рязанського р-ну Рязанської обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

25.08.1942–1.10.1943: 81 гв. сп, 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, мінометник. Визволяв міста Зміїв, Валки Харківської обл., Синельникове Дніпропетровської обл. Був поранений поблизу м. Зміїв, тяжко поранений під час форсування Дніпра.

Орден Червоного Прапора.

10.02.1944 демобілізований. Працював слюсарем-ремонтником, Рибновський р-н Рязанської обл.

ЗІНОВ'ЄВА Ольга Олексіївна, 1913, м. Липецьк, РФ. Капітан медслужби.

22.06.1941–9.05.1945: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, ст. лейтенант, військ. лікар-ординатор операційного взв., ком. приймально-сортувального взв.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізована. Лікар-педіатр дитячої міської лікарні № 4 м. Москва. Заслужений лікар РРФСР.

Померла 1985 у м. Москва.

ЗІНЧЕНКО Федір Сергійович, 1910, м. Кобеляки Полтавської обл.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942–1943: 1 рота 1 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у форсуванні Дону в р-ні м. Воронеж, визволенні міст Бєлгород, Чугуїв, Харків. У р-ні м. Старий Оскол Бєлгородської обл. під час розвідки боєм був поранений.

Орден Вітчизняної війни II ст., ювілейні медалі.

У листоп. 1945 демобілізований. Прож. у с. Перегонівка Кобеляцького р-ну Полтавської обл.

ЗНАМЕНСЬКА Зінаїда Іванівна, 1917, м. Ленінград, РФ.

Із трав. 1942: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, медсестра.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За доблесну працю».

9.08.1945 демобілізована у званні старшини медслужби. Кандидат біологічних наук, доцент кафедри гігієни (до 1979), із 1979 – лікар ЛФК, м. Ленінград.

ЗОРІН Микола Михайлович, 1911, Судиславський р-н Костромської обл., РФ.

6.09.1942–3.08.1943: 2 стр. рота 1 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, сержант. У складі дивізії воював на Дону, визволяв Харків і Полтаву у лют. 1943, Зміїв

і Таранівку у берез. 1943. 3.08.1943 був тяжко поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст. Отримав дві подяки від Верховного Головнокомандувача.

У груд. 1945 демобілізований. Працював майстром виробничого навчання на ремонтно-виробничому підприємстві «Белэнергоремналадка», м. Гродно, Білорусь.

Помер у 1987.

ЗУБ Василь Дмитрович, 1925, с. Черкаські Тишки Харківського р-ну Харківської обл.

Лют. 1943 – черв. 1944: рота автоматників 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий-автоматник, навідник гармати. Брав участь в Ізюмській, Корсунь-Шевченківській операціях. 19.08.1943 під час атаки на позиції ворога, на півд. від м. Ізюм, був поранений.

Орден Слави III ст., медалі «За відвагу» (дві).

10.04.1949 демобілізований. Працював слюсарем-інструментальником в Українському державному проектно-технологічному і експериментальному НДІ «Укроргстанкинпром», м. Харків.

ІБРАГІМОВ Абід Баратович, 1904, м. Ташкент, Узбекистан. Гв. старшина.

У 1925 добровільно став до лав ЧА.

З 1941: Воронез. фр., 98 окр. бр.; 71 окр. сбр морської піхоти. 1942–1943: 73 гв. сп 25 гв. сд, політрук, заст. ком. б-ну з політчастини. У берез. 1944 отримав поранення, перебував на лікуванні у медсанбаті.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізований. Прож. у м. Серпухов Московської обл.

ІВАНОВ Михайло Степанович, 1918, с. Старі Карачі Чановського р-ну Новосибірської обл., РФ. Полковник, нач. військ. кафедри.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: 25 гв. сд, лейтенант, пом. нач. оперативного відділення. Брав участь у визволенні Лівобережної України, форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях, взятті Будапешта (Угорщина), в боях у Чехословаччині.

Ордени: Червоного Прапора, Олександра Невського, Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

Прож. у м. Рига, Латвія.

ІВАНОВ Семен Іванович, 1921, с. Кубаси Моргауського р-ну, Чувашія, РФ.

У листоп. 1940 призваний до лав ЧА.

У груд. 1941 під час оборони Ленінграда (у складі 47 корпусного артп) отримав поранення. Трав. 1942 – трав. 1945: 6 бат. 3 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. сержант, механік, гарм. майстер. Брав участь у форсуванні Дону та Дніпра, боях на Сторожевському плацдармі, визволенні Харкова, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях, боях на тер. Угорщини, Словаччини, Австрії.

Орден Слави III ст., 6 медалей.

У трав. 1946 демобілізований. Працював у колгоспі «Зоря», с. Кубаси.

ІВУКОВ Іван Михайлович, 1921, с. Крести Щедринського р-ну (кол.) Курганської обл., РФ.

У 1940 призваний до лав ЧА.

22.06.1941–9.05.1945: 2 стрілецька рота 1 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. єфрейтор, ком. стрілецького відділення. Учасник боїв у Західній Україні, у р-ні м. Тула, на р. Дон, поблизу Брянська. Брав участь у взятті Будапешта. У 1941 контужений у р-ні м. Львів, у 1942 поранений поблизу с. Коротояк Воронезької обл.

Ордени Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі. Трудові нагороди: медаль «Ветеран праці».

У кінці 1946 демобілізований у званні ст. сержанта. Працював машиністом паровоза. Прож. у м. Нязепетровськ Челябінської обл.

ІКОННИКОВ Микола Іванович, 1918, с. Банново Крапивинського р-ну Кемеровської обл., РФ.

У 1938 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: навч. б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, пом. ком. взв. Під час боїв за взяття Сторожевського плацдарму на р. Дон був двічі поранений: 13.09.1942 і 12.01.1943.

Нагороджений медалями.

У жовт. 1945 демобілізований. Прож. у м. Прокоп'євськ Кемеровської обл.

ІЛЬЯШЕНКО Микола Васильович, 1923, с. Мезенівка Краснопільського р-ну Сумської обл. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – серп. 1944: навч. б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант, автоматник. Був тяжко поранений у бою поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Медаль: «За бойові заслуги».

У 1944 демобілізований через поранення. По війні працював інженером НДІ «Южгипрошахт», м. Харків.

Помер 4.10.2003 в м. Харків.

ІСТИГІЧЕВ Родіон Андрійович, 1912, с. Первомайське Томської обл., РФ.

У 1934 призваний до лав ЧА.

Із 1942: 78 гв. сп 25 гв. сд, військ. фельдшер. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської та Будапештської операцій. Під час форсування р. Дон був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни, Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У 1946 демобілізований у званні ст. лейтенанта медслужби. Працював лаборантом у сан. лабораторії Первомайської (Томська обл.) санепідемстанції.

КАДНИКОВ Костянтин Никифорович, 1910, с. Ногіно Алтайського краю, РФ. Капітан, нач. зв'язку полку.

У 1940 призваний до лав ЧА.

Із листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, лейтенант, ком. взв. 1942–1945: артд-н 57-мм гармат 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. взв. Брав участь в обороні Москви, у боях в р-ні м. Стара Руса Новгородської обл., форсуванні річок Дон та Дніпро, Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях, взятті Будапешта (Угорщина). Під час боїв в р-ні міст Москва, Стара Руса та Будапешт був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта».

У 1947 демобілізований. Прож. у м. Бобров Воронезької обл.

КАДНИКОВА Парасковія Павлівна, 1923, с. Суха Березівка Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ.

Верес. 1942 – жовт. 1943: 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий. Брала участь у форсуванні р. Дон, у боях на тер. Харківської обл. (Харків, Зміїв, Таранівка). Під час бою за м. Старий Оскол Бєлгородської обл. була контужена.

У жовт. 1943 демобілізована. Прож. у м. Бобров Воронезької обл.

КАЛІНКІН Павло Сильвестрович, 1916, с. Малоросійка (кол.) Шемонаїхінського р-ну Східноказахстанської обл., Казахстан.

У 1937 призваний до лав ЧА.

1941–24.08.1945: 29 гв. окр. винищ. протитанк. д-н 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, шофер; сержант, ком. тяги. Учасник оборони Москви, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій, визволення Харкова, взяття Будапешта (Угорщина). Був поранений під час форсування Дніпра та контужений у р-ні с. Селявне Воронезької обл.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

29.06.1946 демобілізований. По війні працював шофером. Прож. у м. Бєлово Кемеровської обл., РФ.

КАПАСОВСЬКА (ПЛАТОНОВА) Валентина Георгіївна, 1920, с. Зуєво (кол.) Торопецького р-ну Тверської обл., РФ.

Гв. лейтенант медслужби, ст. медсестра ЕГ № 3886.

У верес. 1939 призвана до лав ЧА.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940. Була контужена.

Трав. 1942 – жовт. 1944: 1 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, військфельдшер, ком. сан. взв., ком. санроти, політрук. Учасник боїв на р. Дон, взяття Сторожевського плацдарму, наступальних боїв на Харківському напрямі. 15.02.1943 отримала тяжке поранення поблизу сел. Гаврилівка Дергачівського р-ну Харківської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1944 демобілізована. Працювала медсестрою у міській інфекційній лікарні, м. Пенза. Прож. у м. Пенза, РФ.

КАРАГОДІН Дмитро Миколайович, 1925, х. Киргизівка (кол.) Большелип'яговська сільрада Вейделевського р-ну Белгородської обл., РФ. Старшина медслужби, нач. полкової бібліотеки.

Січ. 1943 – берез. 1943: рота ПТР, 2 і 3 б-ни 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, навідник ПТР. Брав участь у Острогозько-Россошанській операції, у боях в р-ні міст Обоянь Курської обл., Бєлгород, Чугуїв, Харків, Люботин Харківської обл. Під час боїв в р-ні с. Мохнач Зміївського р-ну Харківської обл. був тяжко поранений.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст., Жовтневої Революції, ювілейні медалі

У трав. 1950 демобілізований. Працював на Семилуцькому заводі вогнетривів Воронезької обл., РФ.

КАРАТАЄВ Микола Григорович, 1923, с. Козловка Воронезької обл., РФ.

У лип. 1941 добровільно став до лав Ногінського винищ. б-ну.

Із січ. 1942: 71 окр. сбр морської піхоти; 81 гв. сп 25 гв. сд, зв'язківець. У лип. 1942 через поранення втратив око.

Орден Слави ІІІ ст., медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізований. Прож. у м. Волгоград, РФ.

Помер 6.04.1985.

КАРГАПОЛОВ Олександр Федорович, 1920, с. В'яткіне Каргапольського р-ну Курганської обл., РФ.

У груд. 1939 призваний до лав ЧА.

Брав участь у боях на р. Дон, 2-му Укр. фр. Із трав. 1944: 53 гв. артп 25 гв. сд, лейтенант медслужби, фельдшер медпункту. Був двічі поранений.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Києва», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта».

У 1958 звільнений у запас у званні ст. лейтенанта, нач. аптеки сп. Працював лікарем-терапевтом Курської міської лікарні № 3.

КАРИМОВ Едуард Олександрович, 1920, м. Київ.

Учасник ВВВ: 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. взв. автоматників.

Нагороджений орденами та медалями.

КАРЛАШОВ Григорій Васильович, 1914, Купинський р-н Новосибірської обл., РФ.

У 1936 призваний до лав ЧА.

1941–1944: 71 окр. сбр морської піхоти, ком. відділ.; 5 бат. 3 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, мол. політрук, комісар бат.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1944 із армії був направлений на службу в КДБ у званні ст. лейтенанта. У 1953 звільнений у запас. Працював інспектором з кадрів у позавідомчій охороні при Тростянецькому райвідділі міліції Вінницької обл. Прож. у м. Ладижин Вінницької обл.

КАСЬЯНОВ Іван Михайлович, 1924, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Учасник ВВВ: 2-й Укр. фр., 25 гв. сд, старшина, стрілець, радист.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта».

Працював заст. директора з госп. частини Зміївського машинобуд. заводу. Прож. у м. Харків.

Помер у квіт. 2002.

КАШКЕВИЧ Іван Юхимович, 1910, м. Ленінград, РФ.

Із лип. 1941: курсант Військ.-політ. академії ім. Леніна.

Із берез. 1942: 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. інструктор політвідділу. Під час боїв в р-ні р. Дон був тяжко поранений.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі. Трудові нагороди: ордени «Знак Пошани» (два).

У берез. 1943 демобілізований. Працював зав. відділу комітету народного контролю УРСР. Прож. у м. Київ.

КАЮМОВ Карим Гафурович, 1919, м. Ташкент, Узбекистан. Гв. майор медслужби, провідний хірург ХППГ. Заслужений лікар Узбецької РСР, кандидат медичних наук, доцент.

Лип. 1942 – трав. 1945: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, капітан медслужби, провідний хірург. Брав участь у боях на тер. Росії, України, Молдови, Угорщини, Австрії, Румунії, Чехословаччини. У 1944 був контужений.

Орден Червоної Зірки, 5 медалей.

Викладач кафедри загальної хірургії Ташкентського педіатричного мединституту, Узбекистан.

КИНЖАЄВ Нор Коножайович, Каганський р-н Бухарської обл., Узбекистан.

Квіт. 1942 – груд. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, старшина, ком. кінної розвідки.

Нагороджений орденами та медалями.

КИРЕЄВНІН Семен Миколайович, 1913, с. Сурський Майдан Алатирського р-ну, Чувашія, РФ.

Січ. 1942 – верес. 1943: мін. рота 1 сб, 81 гв. сп 25 гв. сд, сержант, навідник. Брав участь у боях за н.п. Харківської обл. (міста Валки, Зміїв, Дергачі, села Соколове, Таранівка, Мохнач Зміївського р-ну, Довгеньке Ізюмського р-ну). Під час бою за с. Довгеньке 3.09.1943 був тяжко поранений.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1944 демобілізований через поранення. Працював у колгоспі ім. Жданова, с. Сурський Майдан.

КИСЕЛЬОВ (КИСІЛЬ) Андрій Макарович, 1923, с. Новоселівка Котовського р-ну Одеської обл.

4.03.1944–27.04.1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий роти автоматників. Учасник Яссько-Кишинівської операції, взяття м. Будапешт, визволення міст Комарно, Братислава (Словаччина), о. Маргіт (Угорщина). Був тричі поранений.

Орден Слави, медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Прож. у с. Новоселівка.

КІРИЦА Сергій Іванович, 1924, м. Дубоссари, Молдова.

Учасник ВВВ: 78 гв. сп 25 гв. сд.

Нагороджений медалями.

КЛИМОВ Григорій Миронович, 1914, с. Нижні Коробки Котовського р-ну Волгоградської обл., РФ.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942 – верес. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. кулемет. відділення. Брав участь у форсуванні Дону, у наступі в р-ні ст. Горшечна, Курська обл., боях за м. Старий Оскол Белгородської обл., с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. Був чотири рази поранений: під час форсування р. Дон, у боях за с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл., у берез. 1944 – в р-ні м. Балта Одеської обл. та у жовт. 1944 – поблизу м. Будапешт (Угорщина).

Медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За

перемогу над Японією». Отримав три подяки від Верховного Головнокомандувача.

У верес. 1945 демобілізований у званні ст. сержанта. Працював ковалем у радгоспі с. Нижні Коробки.

КЛЯЧКІН Володимир Ісаакович, 1923, м. Ленінград, РФ.

У лип. 1941 добровільно приєднався до народного ополчення. Брав участь у обороні Ленінграда, визволенні Пушкіно, Новгорода, Калініна (нині м. Твер). Із лип. 1942 по трав. 1944: 3 бат. 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, розвідник. У серп. 1941 та берез. 1942 був поранений на Ленінград. фр., у трав. 1944 отримав тяжке поранення під час боїв в р-ні м. Дубоссари, Молдова.

Орден Вітчизняної війни I ст., 8 медалей.

Демобілізований у званні ст. сержанта, пом. ком. взв. управління 8 бат. По війні – доктор фізико-математичних наук, ст. науковий співробітник. Прож. у м. Ленінград.

КОВАЛЕНКО Віктор Тихонович, 1912, м. Чигирин Черкаської обл. Гв. капітан.

У 1933 призваний до лав ЧА.

Із 1941 на фронтах ВВВ. Лют. 1944 – трав. 1945: 1 артд-н 53 гв. артп 25 гв. сд, ком. д-ну. Під час боїв був тричі поранений: у серп. 1941 – під час оборони Одеси, у груд. 1941 – в р-ні м. Севастополь, Крим, у січ. 1945 – поблизу м. Будапешт, Угорщина, а в черв. 1942 контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За оборону Одеси», «За оборону Севастополя». Трудові нагороди: ордени «Знак Пошани», Жовтневої Революції.

У серп. 1946 демобілізований. Працював директором Котовської реалізаційної бази хлібопродуктів Одеської обл.

Помер у 1978.

КОВАЛЕНКО Михайло Артемович, 1911, м. Старий Оскол Бєлгородської обл., РФ.

Учасник ВВВ: 78 гв. сп 25 гв. сд, заст. нач. штабу полку.

Нагороджений орденами та медалями.

Помер у 1993.

КОВАЛЕНКО Надія Марківна, 1924.

Лют. 1943–9.05.1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. ст. сержант, ком. взв. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Ясcько-Кишинівської, Будапештської операцій. Була тричі поранена та контужена.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

7.07.1945 демобілізована. По війні – контролер на Ізюмському приладобудівному заводі. Прож. у м. Ізюм Харківської обл.

Померла у 2005.

КОВАЛЕНКО Степан Сергійович, 1924, с. В. Богодухівка Сергієвського р-ну Самарської обл., РФ. Гв. капітан, заст. ком. сб-ну зі стройової частини.

У 1942 призваний до лав ЧА.

1943–1945: 2 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. стрілецького взв. Чотири рази був поранений.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки.

У листоп. 1945 демобілізований. Прож. у м. Тольятті Самарської обл.

КОВШОВ Михайло Михайлович, 1923, м. Канаш, Чувашія, РФ. Капітан, ком. роти автоматників.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: рота автоматників 81 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. відділення автоматників, ком. взв. автоматників. Брав участь у форсуванні Дону, боях за с. Селявне (Воронезька обл.), м. Старий Оскол (Бєлгородська обл.), м. Харків та Харківську обл. (м. Зміїв, села Соколове, Мохнач Зміївського р-ну, Довгеньке Ізюмського р-ну), форсуванні річок Дніпро та Дністер, боях на тер.

Болгарії, Югославії, Угорщини, Австрії. Чотири рази був поранений: на Дону, в р-ні с. Мохнач Зміївського р-ну Харківської обл., під час форсування Дніпра та на тер. Угорщини.

Орден Червоної Зірки, 3 медалі.

У 1946 демобілізований. Працював військ. керівником педучилища м. Канаш, Чувашія.

КОЖЕВНИКОВ Олександр Никифорович, 1923, Інзенський р-н Ульяновської обл., РФ.

У черв. 1942 призваний до лав ЧА.

10.11.1942 – берез. 1943: 25 гв. сд, ком. відділення роти автоматників. Берез. 1943 – серп. 1943: курсант. Верес. 1943 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком. кулемет. взв. роти автоматників, офіцер зв'язку, ад'ютант ком. полку. Брав участь у боях в р-ні м. Стара Руса Новгородської обл., на тер. Харківської обл., у форсуванні річок Дон та Дніпро, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, боях на тер. Угорщини та Чехії. Під час боїв за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. був поранений, удруге поранений на о. Маргіт (Угорщина), третє поранення – у Трансильванії, Румунія, був двічі контужений – на Дністрі та поблизу м. Будапешт (Угорщина).

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медаль «За відвагу».

У 1946 демобілізований. Працював термістом на приладобудівному заводі м. Ізюм Харківської обл.

Помер 30.09.1974.

КОЖЕВНИКОВА Зінаїда Арсентіївна, 1924, м. Ізюм Харківської обл.

23.02.1943 – черв. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий автоматної роти. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій, боїв на тер. Угорщини, Чехословаччини, Австрії. Отримала чотири поранення та три контузії на тер. Харківщини, Молдови, у боях за м. Комарно та Будапешт.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Слави III ст., медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала контролером на Ізюмському приладобудівному заводі. Прож. у м. Ізюм Харківської обл.

КОЖУХАР Анатолій Якович, 1923, смт Красні Окни Одеської обл.

Квіт. 1944–9.05.1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий; 3 кулемет. рота 3 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, 1 номер станкового кулемета «максим». Учасник Яссько-Кишинівської операції, взяття м. Будапешт, Братислава (Словаччина). Отримав контузію на р. Дунай.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У січ. 1951 демобілізований у званні ст. сержанта, пом. ком. взв. Прож. у смт Красні Окни.

Помер у 1991.

КОЗАЧОК Іван Степанович, 1920, с. Никонівка Бердичівського р-ну Житомирської обл.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Із 1941: 1 б-н 71 окр. сбр морської піхоти, політрук роти. Квіт. 1942 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, військком батареї 76-мм гармат. Брав участь у боях на р. Дон, у взятті Сторожевського плацдарму. Отримав поранення та контузію: у груд. 1941 на Захід. фр., у верес. 1942 на Воронез. фр., у жовт. 1943 на 4-му Укр. фр. (два поранення), у листоп. 1944 на 3-му Укр. фр. (два поранення), січ., квіт. 1945 на 2-му Укр. фр.

Із нагородного листа: «1943 р. – у складі двох обслуг вступив у бій з 13-ма німецькими «тиграми», за що був нагороджений орденом Червоного Прапора».

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки.

У лип. 1946 демобілізований у званні гв. ст. лейтенанта, комсорг мех. полку. По

війні – заст. директора з навчально-виховної роботи Коростенської районної заочної школи, Житомирська обл.

КОЗИР Іван Григорович, 1917, м. Шепетівка Хмельницької обл.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Із 1941 на фронтах ВВВ. Трав. 1942 – трав. 1945: 25 гв. сд, капітан, ад'ютант командира дивізії генерал-майора П. М. Шафаренка. Під час боїв був двічі поранений: у 1941 на Захід. фр. та 1944 на 1-му Білорус. фр.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 демобілізований. Працював військ. керівником і учителем історії у СШ № 80 м. Дніпропетровськ.

КОЗЛІНЕР Йосиф Ісаакович, 1924, м. Саратов, РФ. Гв. лейтенант, нач. розвідки д-ну.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

Серп. 1942 – берез. 1943: 3 бат. 53 гв. артп 25 гв. сд, ком. вогневого взв., заст. комбата зі стройової частини. Із берез. 1943 – 72 гв. сд, у складі якої під час боїв за м. Кіровоград отримав тяжке поранення.

Орден Червоної Зірки.

Працював на підприємстві «Центроруда» у м. Бєлгород, РФ.

КОЗЛОВА Клавдія Василівна, 1921, с. Високово (кол.) Дмитровського р-ну Московської обл., РФ.

У серп. 1942 призвана до лав ЧА.

Жовт. 1942 – груд. 1944: бат. 45-мм гармат, мін. бат. 78 гв. сп 25 гв. сд, старшина медслужби. 28.08.1943 під час боїв на тер. Харківської обл. отримала поранення, 12.12.1944 – друге поранення в обличчя в р-ні м. Будапешт, Угорщина.

Орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У берез. 1945 демобілізована через поранення. Працювала ст. економістом Головного управління Міністерства хімічного та нафтового машинобудування. Прож. у м. Москва.

КОКОРІН Микола Михайлович, 1921.

У верес. 1939 призваний до лав ЧА.

Учасник ВВВ: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, лейтенант медслужби. Учасник оборони Москви та форсування Дону. Під час боїв був поранений та двічі контужений.

Орден Червоної Зірки.

У 1948 демобілізований. Працював у аптеці, м. Талдом Московської обл.

Помер 8.01.1987.

КОЛЕСНИКОВ Іван Павлович, 1914, с. Краснолип'я Реп'євського р-ну Воронезької обл., РФ.

1936–1938: строкова служба у лавах ЧА.

Листоп. 1941 – груд. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий, санінструктор. Учасник оборони Москви, визволення Харківщини, форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. У 1941, під час наступу у р-ні м. Можайськ Московської обл., був поранений.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізований. Після війни працював у колгоспі ім. Куйбишева. Прож. у с. Краснолип'я.

КОЛОВ Микола Іванович, 1921, с. Нове (кол.) Дальньокостянтинівського р-ну Нижньогородської обл., РФ. Гв. капітан.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: 2 артд-н 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. взв. Учасник форсування річок Дон, Дніпро. Визволяв українські міста: Звенигородка Кіровоградської обл., Сміла, Канів Черкаської обл. Брав участь у взятті Будапешта, визволенні Комарно, Братислави (Словаччина). Отримав поранення в р-ні м. Зміїв Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., 10 ме-

далей. Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора.

У 1946 демобілізований. По війні очолював проектний НДІ «Горьковгипросельхозстрой». Прож. у м. Нижній Новгород.

КОЛОДНИЙ Микола Григорович, 1922.

8.03.1943–9.05.1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Учасник боїв за села Таранівка, Соколово Зміївського р-ну, Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Був двічі поранений: у лют. 1944 у р-ні м. Олександрія Кіровоградської обл., у 1945 – на підступах до м. Будапешт.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1946 демобілізований у званні старшини після лікування у шпиталі м. Київ. Працював електриком на Харківській бісквітній фабриці.

Помер 4.09.2004.

КОЛОДЯЖНА Ганна Федорівна, 1921, м. Харків.

Січ. 1943 – груд. 1944: хім. рота 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. сержант, писар штабу полку. Визволяла Харківщину, Кіровоградську обл. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій, взяття м. Бухарест. Була поранена та двічі контужена: у р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну, поблизу міст Кіровоград та Балта (Одеська обл.).

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1944 демобілізована. Працювала комплектувальницею на Зміївському машинобудівному заводі. Прож. у м. Зміїв Харківської обл.

КОЛОДЯЖНИЙ Антон Григорович, 1919, м. Глобине Полтавської обл.

У верес. 1939 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942–9.05.1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. старшина. Учасник форсування Дону, взяття Сторожевського плацдарму, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій, визволення Чехії та Словаччини. Був вісім разів контужений.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», ювілейні.

29.05.1946 демобілізований. Працював заст. начальника Зміївського машинобудівного заводу. Прож. у м. Зміїв Харківської обл.

КОЛОДЯЖНИЙ Яків Никифорович, 1923, х. Морозово (кол.), нині с. Семенівка Калачеєвського р-ну Воронезької обл., РФ. Гв. майор, ком. навч. підрозділу.

Листоп. 1941–9.05.1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 5 бат. 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. мол. лейтенант, ком. взв. Брав участь в оточенні Воронезького угруповання, у Харківській операції, форсуванні Дніпра, визволенні Правобережної України, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, боях за взяття м. Будапешт (Угорщина) та в Австрії, визволенні Чехословаччини. 4.08.1943 під час наступу радянських військ у р-ні м. Зміїв, отримав осколкове поранення, контужений на р. Грон (Словаччина).

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1958 звільнений у запас. Працював управляючим будинками Павловського виконкому міської Ради депутатів трудящих Воронезької обл. Прож. у м. Павловськ Воронезької обл.

КОЛОСОВ Володимир Павлович, 1921, с. Єнгаличево Дубенського р-ну, Мордовія, РФ. Гв. майор.

У 1941 призваний до лав ЧА. 1505 окр. вптап РГК, 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. роти. Брав участь у Корсунь-

Шевченківській та Будапештській операціях, визволенні Відня (Австрія), Праги (Чехія). Під час боїв був неодноразово поранений та контужений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (три), медалі, нагороди соціалістичних країн, звання «Почесний громадянин м. Сегед» (Угорщина).

По війні працював нач. відділу Міністерства культури Мордовії. Прож. у м. Саранськ, Мордовія.

КОНОВАЛОВ Анатолій Іванович, 1922, с. Іваньково-Леніно Алатирського р-ну, Чувашія, РФ. Гв. сержант, радіотелефонний майстер, кіномеханік полку.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: бат. 45-мм гармат 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. сержант, ком. обслуги. Був тричі поранений: під час боїв 6.09.1942 на Дону, 19.11.1942 – тяжке поранення на Сторожевському плацдармі, 18.02.1945 – в р-ні р. Грон, Чехословаччина.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу».

У груд. 1945 демобілізований. Прож. у м. Алатир, Чувашія.

КОНЬКОВ Михайло Миколайович, 1922, с. Унгор Шиловського р-ну Рязанської обл., РФ.

У жовт. 1941 призваний до лав ЧА.

Черв. 1941 – трав. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. старшина роти, ком. госп. взв. Учасник оборони Москви, визволення Білорусі, штурму Кенігсберга (нині м. Калінінград). Був тричі поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Слави II ст., медалі «За відвагу» (дві).

У черв. 1972 демобілізований. Прож. у м. Пирятин Полтавської обл.

КОПАСОВ Віталій Андрійович, 1911, Притобольний р-н Курганської обл. Підполковник.

У 1933 призваний до лав ЧА.

Черв. 1941–9.05.1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. капітан, заст. ком. полку, командир. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій, взяття м. Будапешт, Угорщина. У 1943, під час взяття м. Лозова Харківської обл., був поранений.

Ордени: Червоного Прапора (два), Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., медалі «За бойові заслуги», ювілейні.

У 1956 демобілізований. Працював на заводі «Ремгорметмаш». Прож. у м. Магнітогорськ Челябінської обл., РФ.

Помер 9.05.1973.

КОРЄНКОВ Степан Федорович, 1901, с. Речиця Почепського р-ну Брянської обл., РФ.

23.02.1920 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, гв. старшина, зав. продскладу. Під час війни був контужений.

Орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У груд. 1945 демобілізований. Прож. у м. Москва.

КОРЄННИХ Інокентій Якович, 1906, с. Хомутово Іркутського р-ну Іркутської обл., РФ.

У черв. 1941 мобілізований до лав ЧА.

Лип. 1942 – лип. 1943: 3 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, ст. лейтенант, комісар бат. Брав участь у визволенні міст Бєлгород, Старий Оскол Бєлгородської обл., у боях на тер. Харківської обл. (Зміїв, Харків, Валки). Під час висадки десанту поблизу м. Виборг (Ленінградська обл.) був поранений.

Ордени Червоної Зірки (два).

У груд. 1945 демобілізований. Працював контролером відділу техконтролю на Тулунському склозаводі Іркутської обл.

КОРОБКО Федір Прокопович, 1913, с. Ніколаєвка Щучинського р-ну Кокчетавської обл. (нині Бурабайський р-н Акмолинської обл.), Казахстан.

Січ. 1937 – січ. 1938: строкова служба у лавах ЧА.

Жовт. 1941 – трав. 1945: 2 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. мол. лейтенант, нач. фінчастини б-ну, нач. фінпостачання полку; гв. ст. лейтенант інтендант. служби, пом. нач. фінвідділення. Брав участь в обороні Москви, боях в р-ні м. Стара Руса Новгородської обл., на Сторожевському плацдармі, за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. та м. Харків, у форсуванні Дніпра. У січ. 1944, під час Корсунь-Шевченківської операції, був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1946 демобілізований. Прож. у м. Одеса.

КОРСОВСЬКИЙ Валентин Дем'янович, 1921, сел. Новосергіївка Оренбурзької обл., РФ. Гв. капітан.

У 1940 призваний до лав ЧА.

Січ. 1942 – трав. 1945: окр. мінб-н 71 окр. сбр морської піхоти; 81 гв. сп 25 гв. сд, військтехнік III р. Під час боїв був двічі контужений: в р-ні м. Стара Руса Новгородської обл. та під час визволення м. Бєлгород.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Прож. у м. Москва.

КОРЯК (ВЕРЕДЧЕНКО) Анна Андріївна, 1923, с. Кобилки Глушковського р-ну Курської обл., РФ.

У лют. 1943 призвана до лав ЧА.

Берез. 1944 – трав. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. писар 4-го відділення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За взяття Будапешта».

У черв. 1945 демобілізована. Працювала лаборантом у Дніпропетровському хіміко-технологічному інституті.

КОСТЕНКО Микола Іванович, 1924, с. Леб'яже Чугуївського р-ну Харківської обл.

7.03.1943–9.05.1945: мін. рота 2 б-ну 73 гв. сп 25 гв. сд, ком. міномета 120-мм мінометної бат. Учасник боїв за с. Довгеньке Ізюмського р-ну, форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Ясько-Кишинівської, Будапештської операцій, визволення Румунії, Чехословаччини. 7.09.1943 отримав осколкове поранення під час артобстрілу.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапеша», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

28.04.1947 демобілізований у званні гв. сержанта. Працював контролером, провідним інженером ХЕМЗ.

Помер 2005 в м. Харків.

КОСТІН Федот Михайлович, 1907, с. Сушиха Ординського р-ну Новосибірської обл., РФ.

У 1929 проходив службу у прикордонних військах.

1941–1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 29 гв. окр. винищ. протитанк. д-н 25 гв. сд; кулемет. рота 111 сп 41 сд, старшина. З боями пройшов від Москви до Німеччини. Чотири рази був поранений.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня».

У верес. 1945 демобілізований. Прож. у с. Суслово Маріїнського р-ну Кемеровської обл., РФ.

Помер.

КОТЕЛЬНИКОВ Володимир Іванович, 1923, м. Норільськ Красноярського краю, РФ.

Січ. 1943 – лип. 1943: 29 гв. окр. винищ. протитанк. д-н 25 гв. сд.

Нагороджений орденами та медалями.

КОЧКІН Яків Васильович, 1910, с. Ізиндаєво Тяжинського р-ну Кемеровської обл., РФ. Гв. сержант, ком. відділення зв'язку.

1933–1935: проходив строкову службу, 57 артп, телефоніст.

Листоп. 1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 2 бат. 53 гв. артп 25 гв. сд, ст. телефоніст, ком. відділення зв'язку. Брав участь у обороні Москви,

у боях під м. Стара Руса Новгородської обл., визволенні Харкова та Бєлгорода, форсуванні річок Дон та Дніпро, Корсунь-Шевченківській операції, взятті Будапешта (Угорщина), битві за Братиславу (Словаччина). Був тричі поранений: під Москвою, на Дону та у боях за м. Харків.

Ордени: Червоної Зірки, Слави (два), медаль «За відвагу».

У верес. 1945 демобілізований. Прож. у с. Ізиндаєво.

КОЧУРІН Микола Гурійович, 1922. Гв. капітан, ком. сб.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА.

Учасник ВВВ: 78 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, заст. ком. роти. Був тричі поранений.

Орден Вітчизняної війни.

У черв. 1944 звільнений у запас. По війні – нач. в/ч 25525. Прож. у м. Москва.

КОШЕЛЄВ Василь Григорович, 1906, с. Карповська Устьянського р-ну Архангельської обл., РФ.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

1.05.1942–30.01.1943: мін. рота 2 б-ну 73 гв. сп 25 гв. сд, старшина, мінометник, парторг. Брав участь у форсуванні Дону, у боях під м. Воронеж, на Курській дузі. 30.01.1943 був поранений в р-ні ст. Горшечна, Курська обл., у груд. 1943 – контужений під час бою на Київсько-Житомирському шосе.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 демобілізований у званні старшини, нач. постачання частини. Прож. у м. Сєвєродвінськ Архангельської обл.

Помер у 1985.

КРАВЧЕНКО Віктор Степанович, 1922, м. Харків.

Лют. 1943–9.05.1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, гв. ст. сержант, ком. 45-мм гармат. Брав участь у всіх операціях дивізії. Був двічі поранений: у 1943 – під час боїв на р. Сіверський Донець у р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну та 7.12.1944 на тер. Угорщини, на Дебреценському напрямі.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1945 демобілізований. Працював контролером відділу головного метролога на ВО «Турбоатом» м. Харків.

Помер у м. Харків.

КРАСІЙ Юрій Федорович, 1924, с. Бохни Летичівського р-ну Хмельницької обл. Підполковник, райвійськком.

23.09.1942–9.05.1945: 3 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, мол. лейтенант, ком. взв. автоматників, ком. 7 стрілецької роти. Брав участь у Курській битві, форсуванні Дніпра, Ясcько-Кишинівській операції, боях за м. Будапешт. У квіт. 1943 був контужений, у 1944 – поранений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., 14 медалей.

У серп. 1970 звільнений у запас. Працював лектором у Кролевецькому РК КПУ Сумської обл.

КРАСОВСЬКИЙ Борис Павлович, 1924, м. Орел, РФ. Гв. майор, нач. служби артозброєння 930 гв. артп 11 гв. мсд.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

1.11.1944 – трав. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. мол. лейтенант, арттехнік. Брав участь у Будапештській операції, визволенні міст Братислава і Прага.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1967 звільнений у запас. Працював ст. помічником нач. 1-го відділу Львівського ОВК.

КРЕТИНІНА (ВЕДЕНІНА) Віра Павлівна, 1923, с. Дерновка Залегощенського р-ну Орловської обл., РФ.

У верес. 1941 призвана до лав ЧА.

Верес. 1942 – трав. 1944: 81 гв. сп 25 гв. сд, старшина, санінструктор. Брала

участь у форсуванні Дону, боях за ст. Горшечна, Курська обл., на тер. Харківської обл. (Зміїв, Гаврилівка, Мерефа, Вільшани), у Корсунь-Шевченківській операції та форсуванні річок Дніпро та Дністер. Під час форсування Дніпра була контужена.

Орден Червоної Зірки, медаль: «За оборону Москви». Трудові нагороди: медалі «За трудовую доблесть», ювілейні.

У трав. 1944 демобілізована через хворобу. Працювала у тресті їдалень Сокольницького р-ну м. Москва, директором кафе «Перекоп». Прож. у м. Москва.

КРИЖАНІВСЬКИЙ Олександр Миколайович, 1918, м. Вінниця. Підполковник медслужби, нач. шпиталю.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1943 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. лейтенант, ком. сан. роти. Учасник боїв на р. Дон, визволення міст і сіл Харківщини, форсування Дніпра. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, боях за м. Будапешт. У трав. 1942 був поранений поблизу Харкова.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

3.09.1970 звільнений у запас. Працював викладачем військ.-польової хірургії Вінницького медучилища. Прож. у м. Вінниця.

КРИЖАНОВСЬКИЙ Борис Олександрович, 1920, м. Краснодар, РФ. Гв. капітан.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Із 1943: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. ст. лейтенант, нач. розвідки. Визволяв міста: Новий Оскол (Бєлгородська обл.), Бєлгород, Харків. Двічі поранений: у січ. 1942 – на Воронез. напрямі, тяжке поранення 19.01.1943 поблизу смт Старий Мерчик Валківського р-ну Харківської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював нач. відділу НДІ джерел струму. Прож. у м. Краснодар.

КРИКУНОВ Сергій Іванович, 1923, с. Галіївка Богучарського р-ну Воронезької обл., РФ. Ст. лейтенант, ком. бат.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Серп. 1942 – трав. 1945: 6 бат. 53 гв. артп 25 гв. сд, лейтенант, ком. вогневого взв. З боями пройшов від Дону до Братислави (Словаччина). Під час боїв в р-ні м. Ізюм Харківської обл. отримав поранення.

У 1946 демобілізований. Працював механізатором у колгоспі. Прож. у с. Галіївка.

КРЮЧКОВА (РЯБОВА) Зінаїда Андріївна, 1922, с. Мартин Панінського р-ну Воронезької обл., РФ. Гв. лейтенант медслужби.

У верес. 1941 призвана до лав ЧА.

Жовт. 1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, медсестра. Брала участь у боях під Москвою, в р-ні м. Стара Руса Новгородської обл., на тер. Воронезької та Харківської обл., у Яссько-Кишинівській операції, взятті міст Бухарест (Румунія) та Будапешт (Угорщина), визволенні Братислави (Словаччина).

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За бойові заслуги».

У груд. 1945 демобілізована. Із 1946 працювала ст. медсестрою Сомовської туберкульозної лікарні № 2, м. Воронеж.

КРЯКОВСЬКА Віра Стефанівна, 1920, м. Воронеж, РФ. Гв. ст. лейтенант, лікар-хірург.

2.04.1942 – груд. 1945: 31 окр. гв. медсанбат 25 гв. сд, військлікар, гв. лейтенант. Отримала контузію.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізована. Працювала лікарем-психіатром Харківської дитячої лікарні № 16. Прож. у м. Харків.

КУЗІН Василь Максимович, 1916, с. Завидово Чучковського р-ну Рязанської обл., РФ. Ст. лейтенант, ст. ветфельдшер.

У 1940 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. військ. ветфельдшер бр. та полку. Брав участь у обороні Москви, боях під Старою Русою Новгородської обл., на Сторожевському плацдармі, в р-ні ст. Горшечна (Курська обл.), визволенні міст Старий Оскол Бєлгородської обл., Бєлгород, Харків, боях за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. (берез. 1943), визволенні України, Польщі, Чехословаччини. Під час форсування р. Сіверський Донець у квіт. 1943 був поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1946 демобілізований. Прож. у м. Харків.

КУЗЬМЕНКО (КУЗЬМІНОВ) Іван Григорович, 1924, м. Харків. Підполковник.

Учасник ВВВ: 78 гв. сп 25 гв. сд.

Нагороджений орденами та медалями.

Помер у 2002 у м. Харків.

КУЛИКОВ Віктор Олександрович, 1923, с. Поло-Заозер'є Бердюзького р-ну Тюменської обл., РФ. Капітан, комбат 160-мм гармат 155 гв. артп 7 окр. бр.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Серп. 1942 – трав. 1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, мол. лейтенант, ком. взв., ком. полкової бат. 76-мм гармат.

Ордени: Олександра Невського, Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1947 звільнений у запас. Працював нач. відділу кадрів тресту «Тюменгазпромбуд». Прож. у м. Тюмень.

КУЛИКОВ Дмитро Лаврентійович, 1911, с. Почаївка Тяжинського р-ну Кемеровської обл., РФ.

У жовт. 1933 призваний до лав ЧА.

З листоп. 1941 на фронтах ВВВ.

Із 1942: відділення зв'язку 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, телефоніст. Був двічі поранений: в р-ні м. Стара Руса Новгородської обл. та під час Корсунь-Шевченківської операції.

Медалі: «За оборону Москви», «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав 10 подяк від Верховного Головнокомандувача.

У верес. 1945 демобілізований. Прож. у Кемеровській обл.

КУЛЬПІН Георгій Степанович, 1918, с. Казенне Альменєвського р-ну Курганської обл., РФ. Гв. ст. лейтенант.

У 1938 призваний до лав ЧА.

1944–9.05.1945: артд-н 76 і 122-мм гаубиць 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. рядовий, комбат. Учасник Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій, визволення міст Комарно, Братислава (Словаччина), Бухарест (Румунія). Був поранений на тер. м. Дубоссари, Молдова.

Ордени: Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки (два), медалі (9).

У 1946 звільнений у запас. По війні – голова буд. комітету будівельного управління. Прож. у м. Ішим Тюменської обл., РФ.

КУНИЦЬКИЙ Микола Казимирович, 1925, м. Харків.

8.03.1943–23.10.1943: кулемет. рота 1 стрілецької бат. 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий, кулеметник. Брав участь у боях за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. у берез. 1943. Під час бою на Ізюмсько-Барвінківському напрямі у серп. 1943 отримав поранення, під час форсування Дніпра у жовт. 1943 був тяжко поранений.

Медаль «За відвагу».

У квіт. 1944 демобілізований через поранення. Працював ст. майстром відділу

техконтролю Харківського моторобудівного заводу «Серп і Молот».

Прож. у м. Харків.

КУРАКІНА Олександра Василівна, 1920, с. Сеніно Козельського р-ну Калузької обл., РФ.

У лип. 1941 призвана до лав ЧА.

Квіт. 1942 – груд. 1943: санрота 81 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант медслужби, фельдшер, ком. сан. взв. Брала участь у обороні Москви, боях на Сторожевському плацдармі, визволенні Бєлгорода і Харкова, форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях. Учасник війни з Японією у серп.-верес. 1945.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У 1946 демобілізована. Працювала медсестрою Солнечногорської районної лікарні Московської обл. Персональний пенсіонер місцевого значення.

КУРГУЗОВА Катерина Матвіївна, 1918, Клепиковський р-н Рязанської обл., РФ.

Жовт. 1942 – груд. 1944: медико-санітарна рота 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. старшина медслужби. Брала участь у форсуванні річок Дон, Сіверський Донець, Дніпро, у боях за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл.

Медаль «За бойові заслуги».

У жовт. 1945 демобілізована. Прож. у м. Москва.

КУРИЛОВ Володимир Костянтинович, 1925, смт Зідьки Зміївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943–9.05.1945: 3 рота 2 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, автоматник. Учасник визволення Харківщини. Отримав два поранення: у р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл. та тяжке поранення – під час атаки ворожого дзоту поблизу м. Барвінкове Харківської обл.

Медаль «За бойові заслуги».

21.04.1946 демобілізований. Працював різноробочим. Прож. у смт Зідьки.

КУРОЧКА Юхим Климович, 1915, с. Шелудьківка Зміївського р-ну Харківської обл.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Берез. 1943 – трав. 1945: 2 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, старшина. Брав участь у боях на тер. Харківської обл., у р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну отримав поранення.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У січ. 1946 демобілізований. Працював шофером у радгоспі «3-й вирішальний» Зміївського р-ну Харківської обл.

КУТЕПА Іван Олександрович, 1905, смт Зідьки Зміївського р-ну Харківської обл. Сержант.

10.03.1943 мобілізований до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл.

Берез. 1943 – верес. 1943: 1 рота автоматників 1 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, писар роти. Брав участь у боях на тер. Харківської обл. (с. Довгеньке Ізюмського р-ну, смт Близнюки, м. Лозова, села Шевченківського р-ну). Під час визволення смт Шевченкове був поранений. Верес. 1943–20.01.1946: продовжив службу у складі 887 сп. У р-ні м. Кросно, Польща, отримав тяжке поранення. Учасник війни з Японією.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У 1946 демобілізований. Прож. у смт Зідьки.

КУЧЕР Семен Сергійович, 1914, с. Кам'яний Брід Ульяновського р-ну Кіровоградської обл. Гв. лейтенант, пом. нач. штабу окр. зеніт.-артд-ну.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Із груд. 1941: 20 окр. зеніт.-арт. бат. 71 окр. сбр морської піхоти, мол. політрук,

комісар бат. Брав участь в обороні Москви і Сталінграда, у визволенні міст Київ, Брест (Білорусь), Люблін (Польща). Під час боїв був двічі поранений – у черв. 1941 та лют. 1942.

Орден Вітчизняної війни, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 звільнений у запас. Прож. у м. Біла Церква Київської обл.

ЛОПУХОВ Аркадій Олексійович, 1923, с. Галібіха Воскресенського р-ну Нижньогородської обл., РФ.

У груд. 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942–7.02.1944: курсант полкової школи, 81 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, ком. відділення полкової розвідки. Воював на Сторожевському плацдармі. Брав участь у Бєлгородсько-Харківській, Корсунь-Шевченківській операціях. Був двічі поранений і контужений.

Ордени: Слави III ст., Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

7.02.1944 демобілізований через поранення у званні старшини. Працював слюсарем-електромонтажником на ЧМЗ, м. Глазов, Удмуртія, РФ.

ЛАТАРІЯ Михайло Іполитович, 1922, с. Хета Хобського р-ну, Грузія.

У трав. 1941 призваний до лав ЧА.

З 1944: 1505 Сегедський Червонопрапорний самохід. артп 25 гв. сд, ст. сержант, навідник САУ-76. Брав участь у Орловсько-Курській, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях. Був тричі поранений: на Курській дузі, під час визволення Звенигородки Черкаської обл., м. Запоріжжя.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта».

Демобілізований. Працював гол. бухгалтером радгоспу, с. Хета Хобського р-ну, Грузія.

ЛАШУК Олександр Васильович, 1901, с. Плісса Смолевицького р-ну Мінської обл., Білорусь.

У 1921 добровільно вступив до лав ЧА. Балтійський ВМФ, лінкорн «Марат». 1.07.1941 – верес. 1942: 2 полк морської піхоти ЧФ, ст. лейтенант, гол. старшина машинного відділення, політрук. Захищав міста: Херсон, Очаків (Миколаївська обл.), Севастополь (Крим). У боях за м. Севастополь, під Балаклавою, тяжко поранений.

Ордени Червоної Зірки (два), 5 медалей. Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

У верес. 1942 демобілізований через поранення. Прож. у м. Брест, Білорусь.

ЛЕБЕДЄВ Федір Тимофійович, 1916, с. Ільїнське Красногородського р-ну Псковської обл., РФ. Підполковник.

У серп. 1937 призваний до лав ЧА.

Із берез. 1943: 53 гв. артп 25 гв. сд, капітан, заст. ком. з політчастини. Брав участь у боях поблизу м. Єльня Смоленської обл., у боях під Москвою, на Харківщині, форсував Дніпро, визволяв Правобережну Україну, брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях. Війну закінчив в Австрії.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1955 демобілізований. Працював товарознавцем Рівненського облкниготоргу.

Помер.

ЛЕБЕДЄВА-ЮРКОВА Раїса Миколаївна, 1923, м. Павловський Посад Московської обл., РФ.

З листоп. 1942: 1 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, санітар, санінструктор, старшина медслужби. Брала участь у визволенні Харківщини, форсуванні Дніпра, визволенні Правобережної України, Корсунь-Шевченківській операції. Була поранена під час бомбардування м. Зміїв Харківської обл.

Медаль «За відвагу».

У серп. 1944 демобілізована. Працювала ст. техніком фотограмметрії. Прож.: м. Москва.

ЛЕВІН Микола Аркадійович, 1923, м. Ленінград, РФ.

Черв. 1942 – верес. 1943: 3 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, розвідник. Форсував р. Дон, брав участь у захопленні Сторожевського плацдарму. 8.08.1942 був тяжко поранений.

У верес. 1943 демобілізований через інвалідність. Працював інженером у проектній організації суднобудівної промисловості. Прож.: м. Ленінград.

ЛЕЛЮК Володимир Васильович, 1924, м. Харків.

Із 1943: рота автоматників 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Форсував річки Дніпро, Дністер, учасник Корсунь-Шевченківської операції. Два тяжких і два легких поранення (під час форсування Дніпра, визволенні м. Секешфегервар, Угорщина).

25.11.1945 демобілізований. Працював електромонтажником на заводі «Спецелеватормлинмаш», м. Харків.

ЛЕНХОВОЄВ Яндак Забайович, 1924, Олов'янинський р-н Читинської обл., Бурятія, РФ.

У черв. 1942 призваний до лав ЧА.

Січ. 1943 – 15.08.1943: 8 стр. рота 3 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, автоматник; сержант, ком. відділення. Брав участь у наступі (січ.-берез. 1943) на Харківському напрямі, визволенні Харківської обл. 15.08.1943 був тяжко поранений у бою за с. Довгеньке Ізюмського р-ну.

Ордени Червоної Зірки (два), 5 медалей.

У лип. 1953 демобілізований у званні ст. лейтенанта, ком. взв. Працював у відділі соцзабезпечення, сел. Агинське Читинської обл.

ЛИТВИНЕНКО Валентина Миколаївна, 1924, с. Колпаково Льговського р-ну Курської обл., РФ.

15.07.1941 добровільно вступила до лав ЧА: 36 сп 160 сд.

Серп. 1942 – квіт. 1944: рота розвідки, снайперська і автоматна роти, 81 гв. сп 25 гв. сд, санітарка, санінструктор. Була двічі поранена: у 1941 під час боїв за н.п. Тім Курської обл. і в квіт. 1944, під час взяття Будапешта.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

У трав. 1945 демобілізована. Прож. у м. Хабаровськ, РФ.

ЛОГВИНЕНКО Олексій Андрійович, 1925, смт Печеніги Харківської обл.

8.03.1943: 82-мм мінбатарея 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. сержант, заст. ком. роти з політчастини зап. полку, ком. взв. Брав участь у боях за с. Довгеньке Ізюмського р-ну, форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській операції. 4.02.1944 був тяжко поранений.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

23.02.1950 демобілізований. Працював інженером-конструктором НДІ важкого електромашинобудування. Прож. у м. Харків.

ЛОГВІНА (МИХАЙЛОВА) Євдокія Дмитрівна, 1923, с. Коршево Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ.

З 1942: 3 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брала участь у боях за Бєлгород, Харків, Корсунь-Шевченківській, Ясcько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях. Була двічі поранена.

Ордени Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Ленінграда», ювілейні.

Працювала контролером АТП с. Краснощоково, Алтайський край. Прож.: с. Краснощоково.

ЛОМШАКОВ Борис Олександрович, 1915, м. Барнаул, Алтайський край, РФ. Майор.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА.

Із квіт. 1942: 3 рота 31 гв. окр. медсанбат 3 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, військлікар. Брав участь у боях під Москвою, на Дону,

під м. Стара Руса, у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Москви», «За взяття Будапешта».

У 1966 демобілізований. Працював лікарем Крайової санепідемстанції, м. Барнаул, Алтайський край.

Помер 5.05.1978.

ЛУКІН Олександр Васильович, 1922, м. Москва, РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942–24.08.1943: 1 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, автоматник. Був двічі поранений.

Нагороджений медалями.

24.08.1943 демобілізований через поранення. Прож. у м. Москва.

МАЗЕРКІН Анатолій Никанорович, 1920, с. Горки (кол.) Нелідовського р-ну Тверської обл., РФ.

У 1938 призваний до лав ЧА.

Із листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, мол. лейтенант, ком. взв. автоматників. Брав участь у боях під Москвою у 1941, боях на Брянському фр. у 1942. Був двічі поранений: 12.12.1941 і 22.08.1942.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги» (дві), ювілейні.

У 1975 демобілізований у званні капітана I рангу, інженер, нач. групи Головного опер. управління Генштабу. Працював науковим співробітником Інституту світової економіки і міжнародних відносин Академії наук СРСР.

Прож. у м. Москва.

МАЛЕВИЧ Володимир Антонович, 1918, м. Голованівськ Кіровоградської обл.

У 1941 призваний до лав ЧА: 437 вптап 46 А, лейтенант. Брав участь у боях за міста Ржев, Великі Луки, Невель. Був поранений у 1942 поблизу м. Ржев, у 1943 в с. Таранівка Харківської обл., у 1945 в р-ні м. Відень, Австрія.

Орден Червоної Зірки, 8 медалей.

15.06.1946 демобілізований у званні лейтенанта, ком. д-ну. Працював учителем. Прож.: м. Харків.

МАЛІНІН Олексій Петрович, 1920, с. Данилово Кичмензько-Городецького р-ну Вологодської обл., РФ.

У квіт. 1940 призваний до лав ЧА.

З берез. 1943: 6 батарея 2 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. сержант, ст. радист. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях, боях на р. Дунай, за м. Комарно. У серп. 1943, під час форсування Дніпра, був контужений.

Ордени: Слави III ст, Слави II ст., медаль «За відвагу».

У лип. 1946 демобілізований у званні гв. сержанта, ком. радіовідділення. Працював сантехніком у Будинку піонерів. Прож.: м. Каунас, Литва.

МАМАКІН Валеріан Миколайович, 1923, м. Цивільськ, Чувашія, РФ. Підполковник-інженер, нач. служби див.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942–20.03.1943: 25 гв. сд, гв. ст. сержант, ком. 45-мм протитанк. гармати. Брав участь у Воронез., Бєлгородсько-Харківській операціях. Був поранений 10.02.1942 в бою на Сторожевському плацдармі. 20.03.1943, після Харківської операції, перебував на лікуванні в шпиталі до 16.06.1943.

Ордени Вітчизняної війни (два), 14 медалей.

У листоп. 1972 демобілізований. Прож. у м. Луцьк Волинської обл.

МАМОНТОВ Михайло Матвійович, 1914, с. Тогул Тогульського р-ну Алтайського краю, РФ.

1935–1938: строкова служба на Далекому Сході.

2.06.1942 – листоп. 1943: 29 окр. гв. винищ. протитанк. д-н 25 гв. сд, ст. лейтенант, нач. штабу. Брав участь у боях на Сторожевському плацдармі на Дону, визволяв міста Бєлгород, Харків, Зміїв. Був контужений у верес. 1942 на Сторо-

жевському плацдармі, тяжко поранений 10.03.1943 в м. Зміїв Харківської обл.

Орден Червоної Зірки, 6 медалей.

У листоп. 1943 демобілізований через поранення. Прож.: с. Тогул.

МАРИШЕВА Євдокія Михайлівна, 1923, с. Азовка Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ. Сержант медслужби.

20.08.1942: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, рядовий; 28 гв. окр. сапб, гв. сержант, санінструктор. Брала участь у всіх бойових операціях дивізії.

Орден Слави III ст., медаль «За бойові заслуги», подяки від Верховного Головнокомандувача.

25.05.1945 демобілізована. Прож. у м. Ліски Воронезької обл.

МАРКОСОВ Іван Аврамович, 1921, ст-ця Белореченська Краснодарського краю, РФ.

У 1940 призваний до лав ЧА.

1944 – листоп. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, автоматник; сержант, ком. відділення. Брав участь в обороні Москви, боях за Харків, в Корсунь-Шевченківській операції, визволяв Відень, Прагу. У 1941 був контужений, у 1943 поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У листоп. 1945 демобілізований. Працював на фабриці ремонту та пошиву взуття. Прож. у м. Єкатеринбург, РФ.

МАСЛОВ Євген Васильович, 1923, м. Харків.

8.03.1943: 28 гв. окр. сапб 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Отримав контузію поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну.

Орден Слави III ст., медалі.

Демобілізований у званні єфрейтора.

Працював нач. КБ, ВО завод ім. Малишева.

МАТВЄЄВ Микола Олександрович, 1909, м. Ленінград, РФ.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА: взв. підвозу 71 окр. сбр морської піхоти; 4 бат. зв'язку 2 гв. сбр, автотехнік. Із 1942: 29 гв. окр. винищ. протитанк. д-н, автотехнік; 572 окр. рота підвозу 25 гв. сд, ст. технік-лейтенант, пом. ком. роти. Брав участь у боях під Москвою у 1941, під Воронежем у 1942, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській, Празькій операціях. Був поранений під час наступу в р-ні м. Новгород і м. Старий Оскол.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У 1946 демобілізований. Прож. у м. Ленінград.

МАТУЗОВ Микола Пилипович, 1916, м. Анжеро-Судженськ Кемеровської обл., РФ.

1933–1935: строкова служба у лавах ЧА.

У 1941 мобілізований до лав ЧА. Із листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, гв. ст. сержант, механік-водій танка. Брав участь в обороні Москви і Сталінграда. Був поранений і контужений 21–24 серп. 1942 на Сталінградському напрямі.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За оборону Москви», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

8.03.1945 демобілізований. Прож. у м. Юрга Кемеровської обл.

МАХІН Анатолій Віталійович, 1923, Верхньотолшменська сільрада Тотемського р-ну Вологодської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

15.05.1942–9.10.1942: 1 сб 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, навідник вогнемета. 20.09.1943–5.12.1943: ст. лейтенант, ком. 1 кулемет. роти. Брав участь у боях на Сторожевському плацдармі, учасник форсування Дніпра, утримання плацдарму. 9.10.1942 під час захоплення і утримання Сторожевського плацдарму був тяжко контужений. 5.12.1943 отримав поранення під час захоплення, утримання і розширення плацдарму на Дніпрі.

У черв. 1953 демобілізований у званні капітана. Прож. у м. Батайськ Ростовської обл., РФ.

МАЩЕНКО Марія Олексіївна, 1923, Ліскинський р-н Воронезької обл., РФ.

1.08.1942–20.12.1943: 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, телефоністка; 78 гв. сп 25 гв. сд, сержант. Брала участь у форсуванні Дніпра.

Медаль «За відвагу».

Після закінчення юридичного інституту працювала нар. суддею, з верес. 1968 по черв. 1981 – прокурором відділу Воронезької облпрокуратури. Ст. радник юстиції. Прож.: м. Воронеж.

МЕДВЕДЄВ Георгій Миколайович, 1923, с. Кузьміно Загорського р-ну Московської обл., РФ.

Черв. 1942 – трав. 1944: 2 рота автоматників 78 гв. сп 25 гв. сд, автоматник; гв. ст. сержант, ком. відділення роти автоматників. Брав участь у боях на Сторожевському плацдармі, визволяв Харків, Таранівку, форсував Дніпро, брав участь в Корсунь-Шевченківській операції, форсуванні річок Південний Буг і Дністер. Був поранений 9.09.1942 в бою за плацдарм на р. Дон, поранений і контужений під час танкового десанту поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», ювілейні.

10.12.1964 звільнений із лав Рад. А через хворобу у званні капітана. Прож. у м. Москва.

МЕДЯНИКОВ Михайло Миколайович, 1923, м. Кропоткін Краснодарського краю, РФ.

Із берез. 1943: 2 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. сержант; розвідник хім. взв. 17.08.1943 був тяжко поранений.

Нагороджений медалями (7).

У груд. 1943 демобілізований зі шпиталю № 3760. Працював у колегії адвокатів, Кабардино-Балкарія. Прож. у м. П'ятигорськ Ставропольського краю, РФ.

МЕЛКОНЯН Вілен Арамович, 1924, м. Красноводськ, Туркменістан. Інвалід ВВВ.

Верес. 1942 – квіт. 1943: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. сержант, ком. відділення снайперської роти. Був поранений на Сталінградському фр. і під час наступу поблизу м. Белгород. Вибув через поранення у квіт. 1943.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі.

Працював інструктором в управлінні «Армспортлото». Прож. у м. Єреван, Вірменія.

МЕРЗЛИКІН Михайло Васильович, 1908, Лев-Толстовський р-н Липецької обл., РФ.

У 1930 призваний до лав ЧА.

Із 1941 на фронтах ВВВ. Воював у партизанському загоні під Москвою.

З трав. 1942: 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у Харківській операції. 9.09.1942 був поранений і контужений поблизу м. Калач (Воронезька обл.), на Донському плацдармі, вдруге поранений поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У груд. 1945 демобілізований у званні старшини. Прож.: м. Москва.

МЕТАЛИЧЕНКО Олександр Іванович, 1925, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – жовт. 1943: 2-й Укр. фр., навч. б-н 25 гв. сд, гв. сержант, автоматник.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни працював інструктором райвиконкому. Прож. у м. Харків.

МИДЯНКО (МИДЕНКО) Михайло Олексійович, 1921, с. Широкий Луг Тячівського р-ну Закарпатської обл. Прапорщик, ком. взв.

15.12.1942: у складі 1 окр. Чехословацького б-ну, рядовий. Брав участь у визволенні Києва, Корсунь-Шевченківській операції, боях за Дуклю (Польща) у складі взводу розвідки 3 б-ну 1 Чехословацької бр. Під час боїв за Дуклінський перевал був поранений.

Чехословацькі нагороди: медаль «За хоробрість перед ворогом», «Військовий хрест 1939 р.».

Працював у колгоспі. Прож.: с. Широкий Луг.

МИЛАНИЧ ***Анатолій Васильович***, 1924, м. Харків.

Берез. 1943 – листоп. 1943: 73 гв. сп, 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий, гв. сержант. Брав участь у форсуванні Дніпра. Був двічі поранений у серп. 1943, під час літнього наступу, в листоп. 1943, під час наступу на Правобережній Україні.

Медаль «За відвагу».

У січ. 1946 демобілізований у званні гв. ст. сержанта, курсант ХПУ. Працював нач. Харківської філії «УкрНИИстромпроект». Прож. у м. Харків.

Помер у 1989.

МИЛЬНИКОВ Віктор Олексійович, 1921, с. Черкаське Вольського р-ну Саратовської обл., РФ. Підполковник, нач. інженерної служби див.

З листоп. 1942: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, мол. лейтенант, ком. сап. взв. Брав участь у форсуванні Дніпра, визволенні Молдови, Польщі, форсуванні річок Вісла, Одер, штурмі Берліна. Був двічі поранений.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни ІІ ст. (два), Червоної Зірки, 15 медалей.

У 1971 демобілізований. Прож. у м. Конотоп Сумської обл.

Помер у 1993.

МИРЗАЄВ Явасар, 1924, с. Сув-Юлдуз Андижанської обл., Узбекистан. Інвалід ВВВ.

У 1942 призваний до лав ЧА.

6.04.1945 – берез. 1947: 1 рота 3 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, пом. ком. взв., старшина. Брав участь у Орловсько-Курській, Братиславсько-Празькій операціях. Був поранений у м. Орел під час виконання бойового завдання.

Орден Вітчизняної війни І ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

У берез. 1947 демобілізований. Працював нач. житлово-експлуатаційної ділянки Алтинкульського райкомгоспу. Прож.: с. Алтинкуль Андижанської обл.

МИРОНОВ Аркадій Андрійович, 1910, с. Стуково Павловського р-ну Алтайського краю, РФ. Гв. майор, заст. ком. 78 гв. сп з артилерії.

З 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, мол. лейтенант, ком. вогневого взв. 12.09.1942–10.06.1945: 53 гв. артп, 78 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, комбат. Брав участь у боях за Москву, Ленінград, форсував Дон, учасник Воронезької, Ясько-Кишинівської, Братиславської операцій. Отримав контузію під м. Ясси.

Ордени: Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни І ст. Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

7.03.1946 демобілізований. Працював заст. нач. Кемеровського обласного управління «Вторчормет».

Помер 22.05.1982.

МИРСЬКИЙ Самуїл Ілліч, 1915, Барановицький р-н Брестської обл., Білорусь. Підполковник медслужби, нач. медслужби бр.

З листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти; 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. військ. фельдшер, ком. санітарного взв. медсанроти. Брав участь у всіх бойових операціях дивізії.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни ІІ ст., 10 медалей.

У трав. 1962 демобілізований. Працював лікарем-психіатром в медкомісії Фрунзенського РВК м. Ленінград.

Помер 10.07.1980.

МИХАЙЛОВ Володимир Павлович, 1925, м. Харків.

Берез. 1943 – 9.05.1945: Півд.-Захід., 2-й, 3-й Укр. фр., 28 гв. окр. сапб 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, сапер. Був поранений в боях за розширення плацдарму на Дніпрі.

Ордени: Слави ІІІ ст., Вітчизняної війни ІІ ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За бойові заслуги», «За перемогу над

Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лют. 1948 демобілізований у званні гв. єфрейтора. По війні працював на Харківському шрифтоливарному заводі, відливник шрифтів.

МИХАЛЬСЬКИЙ Олександр Сергійович, 1907, м. Фастів Київської обл. Гв. майор.

З лип. 1942: 356 гв. окр. мінд-н, 752 гв. мінп 25 гв. сд, ком. д-ну «катюш». Брав участь у визволенні Дніпропетровська у 1941, Ленінграда, Волховський фр., обороні Москви у 1942, Воронежа, Сталінграда (19.11–25.12.1942), визволенні Будапешта, взятті Берліна. Був поранений 30.08.1941 під час боїв за Дніпропетровськ і 25.12.1942 – за м. Сталінград.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Киева», «За оборону Ленінграда», «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», ювілейні. Трудові нагороди: «Ветеран праці».

15.01.1946 демобілізований. Прож. у м. Київ.

МІЛЯВСЬКИЙ Михайло Юхимович, 1908, м. Чернігів.

1930–1933: строкова служба у лавах ЧА.

23.06.1941 на фронтах ВВВ.

З трав. 1942: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. інженер-капітан, військтехнік II рангу; нач. ВТС полку. Брав участь у визволенні Харківщини, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях, визволяв Румунію, Угорщину, Чехословаччину. Був контужений, двічі поранений.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, 6 медалей.

5.03.1946 демобілізований у званні гв. інженера-капітана. Прож. у м. Москва.

Помер у квіт. 1987.

МІТКАЛЬОВ Костянтин Петрович, 1918, м. Думиничі Калузької обл., РФ. Гв. майор, інженер 94 гв. сд.

У верес. 1939 призваний до лав ЧА.

З жовт. 1942: Воронез. фр., 73 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком. сап. взв., інженер полку; заст. ком. 28 гв. окр. сапб дивізії. Брав участь у Воронез., Харківській наступальній операції, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях. Був поранений 11.03.1944 на р. Одер, під м. Кюстрін (нині м. Костшин-на-Одрі), Польща.

Ордени: Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни I ст.

У жовт. 1946 демобілізований. Працював заст. управляючого тресту «Мособлспецстрой» № 3. Прож. у м. Москва.

МОКРОВ Микола Якович, 1923, с. Нове Зубарево Краснослободського р-ну, Мордовія, РФ.

11.08.1941 призваний до лав ЧА.

30.04.1942 – січ. 1943: 3 взв. 2 рота 1 сб 81 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком. взв., пом. ком. роти. Був двічі поранений під час розширення і утримання Сторожевського плацдарму.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні. Трудові нагороди: орден «Знак Пошани», медаль «За доблесну працю».

У січ. 1943 демобілізований через інвалідність. Прож. у с. Рибкіно Ковилкінського р-ну, Мордовія.

МОЛОЧНИЙ Микола Петрович, 1925, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – квіт. 1944: 81 гв. сп 25 гв. сд, кулеметник. Брав участь у боях за Таранівку, міста Зміїв, Ізюм Харківської обл. 16.08.1943 був тяжко поранений в бою поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Нагороджений медалями.

8.06.1944 демобілізований через поранення. Працював водієм АТП облпобутуправління. Прож. у м. Харків.

НАЖИВІН Серафим Іванович, 1909, с. Гоньба Малмизького р-ну Кіровської обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

12.03.1942 – груд. 1945: 1 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант. Брав участь у всіх операціях дивізії від Москви до Праги. У лют. 1942, під Москвою, був контужений, у 1943 – поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», ювілейні.

У груд. 1945 демобілізований у званні гв. старшини. Прож. у м. Москва.

НЕСТЕРЦОВ Іван Федорович, 1911, м. Зміїв Харківської обл.

1933–1936: строкова служба у лавах ЧА.

3.03.1943–1945: 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях.

Ордени: Слави III ст., Червоної Зірки, медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. Прож. у м. Зміїв.

НЕТРЕБА Іван Петрович, 1918, с. Степанівка Борзнянського р-ну Чернігівської обл.

У серп. 1940 призваний до лав ЧА.

Черв. 1942–28.01.1943: батарея 76-мм гармат 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, заст. ком. бат. Брав участь у форсуванні Дону влітку 1942, у наступі в січ. 1943 на Воронез. фр. Тяжко поранений 28.01.1943 в боях за ст. Горшечна, Курська обл.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі.

У черв. 1943 демобілізований після лікування в званні гв. лейтенанта. Працював у галузі народної освіти. Прож. у м. Ніжин Чернігівської обл.

НЕФЬОД (КОМБАР'ЯНЦ) Арменуй Зориківна, 1922, м. Краснодар, РФ.

У 1941 призвана до лав ЧА: ЕГ № 2912, м. Москва.

1942–1944: 78 гв. сп, 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. старшина медслужби, санінструктор. Брала участь у бойових операціях на Дону, Дніпрі, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській.

Нагороджена медалями.

У 1944 демобілізована через хворобу. Прож. у м. Суми.

НЕФЬОД Петро Миколайович, 1919, м. Прилуки Чернігівської обл. Підполковник медслужби, нач. медслужби училища.

У 1939 призваний до лав ЧА.

21.07.1943: 78 гв. сп, 53 гв. артп 25 гв. сд, капітан медслужби, військлікар. Брав участь у бойових операціях на Дону, Дніпрі, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, визволенні Будапешта, Братислави.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги» (дві), ювілейні.

У серп. 1961 демобілізований. По війні – лікар-методист Сумської обласної лікарні. Прож. у м. Суми.

НЕХОРОШЕВ Григорій Іванович, 1907, Крапивинський р-н Кемеровської обл., РФ.

1929–1932: строкова служба у лавах ЧА.

14.11.1941: 71 окр. сбр морської піхоти, ком. відділення, навідник 57-мм гармати артд-ну; старшина, ком. арт. установки. Брав участь у розгромі фашистів під Москвою в груд. 1941 і під Старою Русою Новгородської обл. 12.04.1942 був поранений. Лікувався у шпиталях міст Кострома, Тарту, Естонія.

Орден Червоної Зірки, подяки від Верховного Головнокомандувача.

1.10.1945 демобілізований. Прож. у м. Новосибірськ, РФ.

НЄЖИНСЬКИЙ Олексій Єфремович, 1901, Котовський р-н Волгоградської обл., РФ. Гв. майор, заст. начальника курсів мол. лейтенантів, 53 А.

12.01.1918 призваний до лав ЧА.

З листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти; політвідділ 25 гв. сд, парторг 78 гв. сп. Брав участь у боях під Москвою, від Дону до Чехословаччини. Був поранений під Москвою, контужений на Сторожевському плацдармі і на Дніпрі.

Ордени: Леніна, Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни, 10 медалей.

У 1947 демобілізований. Прож. у м. Саратов, РФ.

НЄМЦОВ Іван Дмитрович, 1924, с. Костіно-Отделець Терновського р-ну Воронезької обл., РФ. Інвалід ВВВ.

7.08.1942 призваний до лав ЧА.

6.10.1942–14.02.1944: 1 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, кулеметник. Брав участь у боях за с. Таранівка Харківської обл., форсуванні Сіверського Дінця, за м. Синельникове Дніпропетровської обл., Корсунь-Шевченківській операції, під час якої, 14.02.1944, був тяжко поранений. Мав два легких поранення.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі «За відвагу», ювілейні.

19.08.1944 демобілізований через поранення. Прож. у с. Козловка Терновського р-ну Воронезької обл.

НИКИФОРОВ Микола Миколайович, 1923, м. Сарапул, Удмуртія, РФ. Майор.

У трав. 1942 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – берез. 1947: 2 артд-н 53 гв. артп, рядовий-навідник, ком. гармати. Брав участь у всіх операціях див. від Дону до Праги.

Орден Слави III ст., медалі.

У лют. 1968 демобілізований. Працював ст. інспектором з кадрів спеціалізованого буд. тресту «Мособлстрой». Прож. у м. Болшево-1 Московської обл.

НІКОЛАЄВ Сергій Васильович, 1926, Майнський р-н Ульяновської обл., РФ.

У 1943 призваний до лав ЧА.

З листоп. 1943: 25 гв. сд, старшина, прапорщик. Брав участь у боях у Східній Пруссії, штурмі Кенігсберга. Був контужений і поранений.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., медаль «За взяття Кенігсберга».

У 1977 демобілізований. Працював у воєнізованій охороні. Прож. у м. Пирятин Полтавської обл.

НОВИКОВ Євген Васильович, 1921, с. Назіно Старожиловського р-ну Рязанської обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

З 1942: 1 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд. Брав участь у всіх операціях дивізії від Дону до Праги. Був поранений у 1942, у 1943 в с. Мохнач Зміївського р-ну і під час форсування Дніпра.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., 12 медалей.

У верес. 1945 демобілізований. Прож. у м. Москва.

НОСЕНКО Савелій Кіндратович, 1925, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – верес. 1943: 78 гв. сп 25 гв. сд, єфрейтор. Будучи снайпером, знищив до 50 фашистів. Був тяжко поранений, у бою втратив ліву руку.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні працював на заводі ім. Шевченка, відділ КБ, інженер.

Помер 29.03.2002 у м. Харків.

НОСИК Гнат Степанович, 1915, сел. Бутівка Зміївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Берез. 1943 – серп. 1944: відділення зв'язку мінометної роти 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант. Брав участь у боях на Ізюмщині Харківської обл. Був тяжко поранений під час визволення м. Синельникове Дніпропетровської обл.

Нагороджений медалями.

У серп. 1944 демобілізований. Прож. у сел. Бутівка.

Помер.

НОСИК Микола Гнатович, 1917, сел. Бутівка Зміївського р-ну Харківської обл. Інженер-майор. Інвалід ВВВ.

У 1940 призваний до лав ЧА.

Із лют. 1943: рота зв'язку 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, радист; гв. ст. сержант, нач. радіостанції. Брав участь у операціях

на Дону, Дніпрі, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, визволенні Будапешта, Чехословаччини. 18.08.1943, під час наступу, був поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., Слави II ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», ювілейні.

У лют. 1964 демобілізований. Прож. у м. Харків.

ОБИРАЛОВ Олексій Іванович, 1923, Кольчугінський р-н Владимирської обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. – верес. 1942: 25 гв. сд, гв. сержант, пом. ком. взв. окр. навчального б-ну. Брав участь у боях на Дону влітку 1942. 9.10.1942 був поранений на Сторожевському плацдармі.

Ордени: Слави III ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За взяття Берліна», польські «Медаль за Варшаву 1939–1945 рр.», «Заслуженим на полі Слави».

У берез. 1947 демобілізований у званні ст. сержанта. Доцент кафедри аерофотогеодезії, декан факультету Державного університету із землеустрою. Кандидат технічних наук. Прож. у м. Москва.

ОБІДІН Ілля Васильович, 1915.

22.06.1941 призваний до лав ЧА. 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у всіх бойових операціях дивізії. Отримав п'ять легких поранень і дві контузії.

Ордени: Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У верес. 1945 демобілізований. Працював слюсарем машзаводу, м. Долгопрудний Московської обл. Прож. у м. Долгопрудний.

ОБУХОВ Олексій Якович, 1914, Кезький р-н, Удмуртія, РФ. Полковник запасу.

У квіт. 1936 призваний до лав ЧА.

25.04.1942–27.10.1944: 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. лейтенант, ком. 3 сб-ну. Брав участь у всіх бойових операціях дивізії від Дону до Угорщини. Визволяв Харківщину, учасник боїв на північній околиці с. Таранівка Зміївського р-ну. Був двічі поранений.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки (два), 8 медалей.

У груд. 1959 демобілізований. Викладав військ. справу в СШ № 5, м. Синельникове Дніпропетровської обл. Прож. у м. Синельникове.

ОМЕЛЯНЕНКО Григорій Петрович, 1925, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – серп. 1943: 78 гв. сп 25 гв. сд, мол. сержант, ком. відділення.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював електриком на заводі підйомно-транспортного обладнання, м. Харків.

Помер.

ОНОПКО Іван Павлович, 1925, смт Зідьки Зміївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У трав. 1942 призваний до лав ЧА. Із лют. 1943: окр. навчальний б-н 25 гв. сд; 73 і 78 гв. сп, окр. розвід. рота, старшина, ком. стр. взв. Брав участь в Ізюмсько-Барвінківській, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Був тричі поранений: на Ізюмсько-Барвінківському напрямі, під час Корсунь-Шевченківської і Будапештської операцій (тяжке поранення, через яке отримав інвалідність).

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав три подяки від Верховного Головнокомандувача.

У верес. 1945 демобілізований. Працював нач. військ.-облікового столу при Зідьківській селищній раді. Прож. у смт Зідьки.

ОНОПКО Олексій Леонтійович, 1909, смт Зідьки Зміївського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1932 призваний до лав ЧА.

1942–30.01.1944: старшина 6 і 8 рот ПТР 1 сб 81 гв. сп. 25 гв. сд. Брав участь у боях на Дону, Сторожевському плацдармі, за міста Харків, Синельникове Дніпропетровської обл., форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській операції. У 1942 був поранений, у 1943 контужений, отримав тяжке поранення у 1944 в с. Турія (Кіровоградська обл.).

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

4.11.1944 демобілізований у званні мол. лейтенанта. Прож. у м. Харків.

Помер.

ОПАНЕВИЧ Георгій Іванович, 1925, м. Харків.

Із берез. 1943: 25 гв. сд, рядовий, сержант. Отримав поранення під час боїв за с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл., контузію поблизу м. Синельникове Дніпропетровської обл.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 демобілізований у званні ст. сержанта, пом. ком. взв. управління. Працював ст. майстром у Харківському технічному училищі зв'язку № 2.

Помер у м. Харків.

ОРЛОВ Ісаак Самійлович, 1922, м. Кобеляки Полтавської обл. Полковник.

У 1940 призваний до лав ЧА.

5.09.1941 був поранений під час переправи через р. Десна, 3.10.1942 тяжко поранений у боях за Сталінград, 29.06.1943 поранений на р. Міус, 16.09.1943 тяжко поранений під час боїв на Донбасі, 21.04.1944 тяжко поранений поблизу м. Севастополь.

Ордени: Вітчизняної війни, Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», ювілейні.

Черв. 1946 – листоп. 1951: капітан, ком. бат., 53 гв. артп 25 гв. сд. У берез. 1973 демобілізований, нач. навч. частини військ. кафедри. Працював зав. виробничої практики УЗПІ. Прож. у м. Харків.

ОСПИЩЕВ Петро Лукич, 1912, ст-ця Атаманська Павловського р-ну Краснодарського краю, РФ.

1934–1936: строкова служба у лавах ЧА.

26.06.1941: на фронтах ВВВ. Квіт. 1942–19.02.1943: гв. лейтенант, ст. ад'ютант 1 сб-ну 78 гв. сп 25 гв. сд; гв. ст. лейтенант, пом. нач. штабу 78 гв. сп. Брав участь у Воронезькій і Харківській операціях, під час якої 19.02.1943 в бою за с. Новий Мерчик Валківського р-ну був тяжко поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі. Трудові нагороди: орден «Знак Пошани». Заслужений лісівник РРФСР.

У груд. 1943 демобілізований через поранення у званні гв. ст. лейтенанта. Прож. у м. Белгород, РФ.

Помер у 1992.

ПАВЛОВ Федір Петрович, 1915, с. Жуково Бельовського р-ну Тульської обл., РФ. Полковник. Кандидат технічних наук, доцент.

Із 1937 у лавах ЧА, проходив службу на Далекому Сході.

Трав. 1942–9.05.1945: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, лейтенант, нач. штабу; майор, ком. б-ну, інженер див. Учасник захоплення Сторожевського плацдарму, форсування Дніпра, визволення Молдови, Румунії, взяття м. Будапешт. Отримав два поранення: серп. 1943 – у бою за с. Довгеньке Ізюмського р-ну, січ. 1944 – на тер. с. Капітанівка Новомиргородського р-ну Кіровоградської обл.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., 14 медалей.

У 1971 звільнений у запас. Працював у Московському держ. інституті. Після виходу на пенсію займався літературною діяльністю. Прож. у м. Москва.

ПАНОВА Євдокія Іванівна, 1924, с. Шишовка Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ.

15.09.1942–1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, зв'язківець. Учасниця всіх бойових операцій дивізії. Отримала контузію під час форсування р. Дніпро.

Медаль «За бойові заслуги».

У 1945 демобілізована у званні гв. єфрейтора. Працювала комірником у колгоспі. Прож. у с. Шишовка.

ПАНЧЕНКО Йосип Олексійович, 1917, смт Хотінь Сумського р-ну Сумської обл. Підполковник.

15.10.1938 призваний до лав ЧА.

На фронтах ВВВ: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, ком. відділення. Учасник прориву блокади Ленінграда, знищення німецького угруповання на тер. м. Будапешт, Угорщина.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

25.01.1954 звільнений у запас. Працював учителем Хотінської СШ. Прож. у смт Хотінь.

Помер у 1985.

ПАПАНОВ Федір Олександрович, 1910. Інвалід ВВВ.

Учасник ВВВ: рядовий 78 гв. сп 25 гв. сд. Був поранений.

Медалі: «За відвагу», ювілейні.

Прож. у м. Москва.

Помер у 1985.

ПАРФЬОНОВ Андрій Васильович, 1911, с. Газімурський Завод Шелопугінського р-ну Читинської обл., РФ. Лейтенант, ком. взв. кінної розвідки.

1932–1934: строкова служба у лавах ЧА.

20.05.1942–9.05.1945: 22 окр. розвід. рота 25 гв. сд, мол. сержант, ком. відділення. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. Визволяв Чехію та Словаччину. Отримав три поранення.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., 5 медалей.

5.01.1946 демобілізований. Прож. у с. Кокертай Сретенського р-ну Читинської обл.

Помер у 1985.

ПАЦЕНЮК Федір Йосипович, 1923, с. Кладнів Володимир-Волинського р-ну Волинської обл.

8.03.1943–9.05.1945: 28 гв. окр. сапб 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, сапер. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій, взяття м. Будапешт, Угорщина. Отримав два поранення, одне з них тяжке.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., 8 медалей.

У лип. 1947 демобілізований. Працював інженером «Облагропром», м. Луцьк. Прож. у м. Луцьк Волинської обл.

ПЕРЕВОЩИКОВ Афанасій Трохимович, 1910, Ігринський р-н, Удмуртія, РФ. Ст. сержант.

Трав. 1942–9.05.1945: мінометна рота 73 гв. сп 25 гв. сд, заст. ком. з політчастини. Учасник боїв на р. Дон, визволяв Харківщину, м. Краків (Польща), Чехословаччину. Був двічі поранений: на тер. м. Тернопіль та на р. Ельба (Німеччина), отримав контузію на р. Дон.

Ордени Червоної Зірки (два), медаль «За бойові заслуги».

У верес. 1945 демобілізований. Прож. у м. Іжевськ, Удмуртія.

ПЕРШИН Костянтин Прокопович, 1919, с. Кичаниб (кол.) Сисольського р-ну, Республіка Комі, РФ. Полковник, ст. офіцер операт. відділу штабу КСКВО.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942–9.05.1945: 9 стрілецька рота 3 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. роти. Учасник боїв на р. Дон. 11.09.1942 був поранений у бою за с. Сторожеве Воронезької обл.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (два), медаль «За бойові заслуги».

21.03.1971 звільнений у запас. Працював зав. навч.-методичного відділу інституту підвищення кваліфікації керівників і спеціалістів Мінсільгоспмаш СРСР. Прож. у м. Ростов-на-Дону, РФ.

ПЕТРЕНКО Мотрона Степанівна, 1922, с. Пільна Вовчанського р-ну Харківської обл.

Квіт. 1943–9.05.1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, старшина медслужби, санінструктор.

Учасниця боїв за м. Будапешт, Угорщина.

Нагороджена медалями.

У жовт. 1945 демобілізована. Працювала ветфельдшером у колгоспі «Правда». Прож. у с. Добропілля Донецької обл.

ПЕТРИЧЕНКО Семен Несторович, 1909, с. Рибушка Саратовського р-ну Саратовської обл., РФ. Майор, пом. нач. штабу полку.

У 1931 – курсант полкової школи 32 артп.

Квіт. 1942–9.05.1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, нач. штабу окр. міномет. д-ну. Учасник боїв на тер. Воронежа, Харківщини (с. Таранівка Зміївського р-ну), Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій. Брав участь у взятті Будапешта, визволенні Братислави. Був поранений та контужений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У 1946 демобілізований.

ПИМЕНОВ Іван Олексійович, 1925, с. Стара Матвіївка Мензелінського р-ну, Татарстан. Інвалід ВВВ.

Черв. 1943 – трав. 1944: 8 рота 4 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Учасник визволення Лівобережної та Правобережної України (міста Нікополь, Кривий Ріг). У 1943 та 1944 був тяжко поранений.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни I ст., Червоного Прапора, 10 медалей. Трудові нагороди: ордени Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани».

У трав. 1944 демобілізований через поранення. Персональний пенсіонер Республіканського значення. Прож. у м. Нижньокамськ, Татарстан.

ПИНЄГІН Лев Миколайович, 1915, м. Солікамськ Пермської обл., РФ. Підполковник медслужби, нач. туберкульозного відділення.

У лип. 1939 призваний до лав ЧА.

1942–9.05.1945: 2 гв. сбр, військлікар III рангу, нач. санслужби бригади; 25 гв. сд, нач. служби див. II рангу. Учасник боїв на р. Дон, на Белгородсько-Харківському напрямі, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. Форсував р. Дністер (р-н м. Дубоссари), Молдова.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1960 звільнений у запас. Працював лікарем-консультантом у Республіканському протитуберкульозному диспансері. Прож. у м. Душанбе, Таджикистан.

ПИРОГОВ Петро Романович, 1918, м. Вітебськ, Білорусь.

У 1938 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941 – квіт. 1942: 71 окр. сбр морської піхоти. Квіт. 1942 – черв. 1943: окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, гв. ст. сержант, нач. зарядної бази і радіомайстерень. Учасник оборони Москви, боїв поблизу м. Стара Руса Новгородської обл., визволяв Харківщину (с. Таранівка). У 1943 був поранений у р-ні м. Зміїв Харківської обл.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1943 демобілізований через поранення. Прож. у м. Маріїнськ Кемеровської обл., РФ.

ПИРОГОВ Семен Дем'янович, 1911, с. Верхня Білозерка Ставропольського р-ну Самарської обл., РФ.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

1941–9.05.1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, мінометник, їздовий. Учасник оборони Москви, боїв на Курській дузі. Визволяв Харківщину, брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Був двічі поранений: на тер. Московської обл. та у боях за м. Будапешт, Угорщина.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі: «За відвагу» (дві), «За обо-

рону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 демобілізований. Прож. у м. Тольятті Самарської обл., РФ.

Помер 17.10.1983.

ПИСАРЕВ Веніамін Федорович, 1910, с. Тогул, Алтайський край, РФ. Гв. підполковник.

У 1932 призваний до лав ЧА.

20.10.1941–10.04.1942: 71 окр. сбр морської піхоти, лейтенант, ст. лейтенант, пом. нач. штабу–5. 10.04.1942–9.05.1945: Захід., Північ.-Захід., Воронез., 2-й Укр. фр., 25 гв. сд, капітан, майор, заст. ком. див. Був поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст. (два), медалі: «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

29.07.1946 звільнений у запас. Працював на хімзаводі. Прож. у м. Новосибірськ, РФ.

ПИСАРЕНКО Михайло Іванович, 1908, с. Соколове Зміївського р-ну Харківської обл.

1933–1935: строкова служба у лавах ЧА.

5.03.1943–30.10.1945: бат. 76-мм гармат 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, ст. сержант, ком. відділ. зв'язку.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

30.10.1945 демобілізований. Прож. у с. Соколове Харківської обл.

ПИСАРЕНКО Тимофій Васильович, 1924, м. Дубоссари, Молдова.

Квіт. 1944–9.05.1945: 1 рота кінних розвід. 1 б-ну 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий, кінний розвідник. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. Отримав поранення під час визволення м. Кишинів, Молдова.

Медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1.05.1947 демобілізований. Працював у колгоспі, Дубоссарський р-н.

Помер 1.10.1982.

ПІДШИБЯКІНА-МАХОВА Антоніна Володимирівна, 1909, с. Нікітське Воловського р-ну Тульської обл., РФ. Лейтенант медслужби.

Серп. 1942–9.05.1945: 4 окр. лижна бр., ст. операц. медсестра; 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, ст. фельдшер. Учасниця усіх бойових операцій 25 гв. сд.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта».

5.12.1945 демобілізована. Прож. у м. Москва.

Померла у 1980.

ПІКУЛЬОВ Олександр Павлович, 1922, Кочевський р-н Пермської обл., РФ.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА. Верес. 1942 – лип. 1943: 1 і 3 роти окр. навч. б-ну 25 гв. сд, гв. мол. лейтенант, ком. взв. Брав участь у наступальних боях на Воронез. фр., визволяв с. Коротояк. У боях за с. Горшечне Курської обл. 30.01.1943 був тяжко поранений.

Орден Червоної Зірки, 4 медалі.

30.07.1943 демобілізований через поранення. Працював змінним майстром у Березниківському управлінні, комбінат «Уралкалій». Прож. у м. Березники Пермської обл.

ПЛИС Григорій Омелянович, 1914, смт Троїцьке Луганської обл. Капітан служби державної безпеки. Ст. оперуповноважений Одеського ВО.

У 1934 призваний до лав ЧА.

Верес. 1943–9.05.1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, ст. оперуповноважений відділу контррозвідки Смерш. Учасник форсування річок Дніпро, Дністер, Дунай. Брав участь у всіх бойових операціях дивізії. Отримав три поранення та контузію: у 1942 – поблизу м. Воронеж, 1.01.1943 – у боях за м. Сталінград, квіт. 1945 – на тер. Австрії, та у 1945 – на мінному полі в Угорщині.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, 7 медалей.

У верес. 1946 звільнений у запас. Працював техніком, мостобудівний поїзд № 57

Придніпровської залізниці, м. Дніпропетровськ.

ПОЛЕЖАЄВ Петро Якович, 1912, с. Реп'євка Майнського р-ну Ульяновської обл., РФ. Майор, нач. із фізпідготовки облвійськкомату.

12.07.1941 призваний до лав ЧА.

Лют. 1943–9.05.1945: 6 рота 2 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, ком. роти, ст. лейтенант. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештсько-Братиславської операцій.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни I ст., медалі.

У трав. 1946 демобілізований. Прож. у м. Тольятті Самарської обл., РФ.

Помер у 2001.

ПОЛУЛЯХ Валентин Павлович, 1923, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – січ. 1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. відділ. навч. б-ну.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював диспетчером міського агентства друку, гол. інспектором.

Помер у м. Харків.

ПОЛЬОВ Валентин Васильович, 1923, с. Смоленське, Алтайський край, РФ. Капітан, нач. штабу б-ну. Інвалід ВВВ.

Із 1941: курсант Білоцерківського піхотного училища, м. Томськ.

Січ. 1943–9.05.1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, ком. стрілецької роти, гв. мол. лейтенант. Брав участь у прориві блокади Ленінграда та в усіх операціях у складі 25 гв. сд. У 1944: 1-й Білорус. фр., учасник операції «Багратіон». Отримав сім поранень і контузію: у боях під час наступу на м. Ленінград, на тер. м. Зміїв та с. Мохнач Зміївського р-ну, міст Лозова, Бобруйськ, Брест, Білорусь.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Олександра Невського, медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани», знак «Почесному залізничнику».

У 1946 демобілізований. По війні – голова Ради ветеранів війни та праці залізничників Абаканського відділення залізниці. Прож. у м. Абакан Красноярського краю, РФ.

ПОЛЯНЕЦЬКИЙ Андрій Костянтинович, 1920, с. Глибочок Котовського р-ну Одеської обл.

У верес. 1940 призваний до лав ЧА.

20.06.1944–9.05.1945: 53 гв. артп 25 гв. сд, шофер артпостачання. Учасник Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій, боїв на оз. Балатон (Угорщина).

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

25.09.1945 звільнений у запас. Працював шофером на АТП № 15071, м. Котовськ Одеської обл. Прож. у м. Котовськ.

ПОНОМАРЕНКО Олександр Мойсейович, 1924, м. Вітебськ, Білорусь.

Серп. 1942–1945: 3 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. відділ. Учасник визволення Харківщини у лют.-берез. 1943. 8.03.1943 під час боїв за с. Таранівка Зміївського р-ну був поранений.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований через хворобу. Працював лікарем-хірургом, м. Харків. Прож. у м. Харків.

ПОНОМАРЕНКО Павло Дмитрович, 1924, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Із берез. 1943: 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, автоматник.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

ПОПОВ Артем Іванович, 1922, М'ясниковський р-н Ростовської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

1942–9.05.1945: 3 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, стрілець. Учасник форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Ясسько-Кишинівської, Будапештської операцій. Був тричі поранений.

Медаль «За бойові заслуги».

У січ. 1946 демобілізований у званні мол. сержанта. Працював робітником. Прож. у м. Ростов-на-Дону.

Помер.

ПОПОВ Іван Йосипович, 1908, Онезький р-н Архангельської обл., РФ. Гв. підполковник, ст. викладач військ. кафедри Дніпропетровського держ. університету. Інвалід ВВВ.

1.10.1930 призваний до лав ЧА.

16.12.1941–9.05.1945: 71 гв. окр. сбр морської піхоти, гв. капітан, пом. нач. штабу бригади з розвідки; 25 гв. сд, гв. майор, пом. нач. штабу див. з розвідки. Учасник оборони Москви, боїв у р-ні м. Стара Руса, на р. Дон, на тер. Харківщини. 23–24.07.1942 був контужений та поранений під м. Стара Руса Новгородської обл.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

1.09.1947 звільнений у запас. Прож. у м. Дніпропетровськ.

Помер.

ПОСИПАЙКО Микола Захарович, 1923, с. Христофорове Ульяновського р-ну Кіровоградської обл. Інвалід ВВВ.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА.

1942–1943: 3 взв. кулемет. роти 3 б-ну 78 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, гв. ст. лейтенант, ком. взв. Учасник взяття Сторожевського плацдарму, форсування р. Дон. Був двічі поранений: 10.09.1942 і 13.09.1943 – тяжке поранення.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст.

У 1943 демобілізований через поранення. Прож. у с. Шамівка Знам'янського р-ну Кіровоградської обл.

ПОТАПЕНКО Роман Герасимович, 1902, Трубчевський р-н Брянської обл., РФ.

1924–1927: строкова служба у лавах ЧА.

12.12.1943–8.12.1944: 1 взв. 1 рота 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, стрілець. Учасник усіх бойових операцій дивізії. Був двічі поранений поблизу м. Будапешт, Угорщина.

Працював у колгоспі. Прож. у с. Стародніпровське Солонянського р-ну Дніпропетровської обл.

Помер у 1984.

ПРИХОДЬКО Анатолій Олексійович, 1917, м. Житомир. Полковник, нач. шпиталю.

Квіт. 1942–9.05.1945: навч. б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, капітан, лікар. Учасник форсування річок Дон, Дніпро, визволення Харківщини, Корсунь-Шевченківської, Ясько-Кишинівської, Будапештської операцій. Був двічі поранений: на р. Дон і у боях за м. Будапешт, контужений під час форсування Дніпра.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, 10 медалей.

У 1967 демобілізований. Працював лікарем у санаторії м. Сочі, Краснодарський край, РФ. Прож. у м. Сочі.

ПРОРОКОВ Леонід Іванович, 1919, с. Пальцево (кол.) Лежнєвського р-ну Івановської обл., РФ. Гв. лейтенант.

У трав. 1939 призваний до лав ЧА.

Груд. 1942 – берез. 1943: у складі 4 окр. лижної бр. Жовт. 1943 – квіт. 1944: закінчив фронтові курси політскладу; 3 і 2 б-ни 73 гв. сп 25 гв. сд; 2 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, заст. ком. роти з політчастини, комсорг б-ну, гв. мол. лейтенант. Учасник боїв на ст. Горшечна, у р-ні міст Старий Оскол і Новий Оскол (Бєлгородська обл.), м. Харків. Був тричі поранений: у боях на тер. с. Довгеньке Ізюмського р-ну, на підступах до міст Будапешт і Секешфегервар (Угорщина).

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., медаль «За взяття Будапешта».

У груд. 1945 демобілізований. Працював викладачем Івановського текстильного технікуму. Прож. у м. Іваново.

ПРОТАСЕНКО Дмитро Власович, 1923, м. Харків.

1.03.1943–9.05.1945: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, рядовий, сержант, ком. відділення. Учасник форсування Дону, визволення Харківщини, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій, брав участь у взятті Будапешта, визволенні Комарно, Братислави.

Ордени: Червоної Зірки (два), Слави (два), Вітчизняної війни II ст., медаль «За відвагу».

3.04.1947 демобілізований. Працював столяром у Дзержинському райжитлоуправлінні, м. Харків.

Помер у 1995.

ПУНДИКОВ Олександр Федорович, 1913, Нехаєвський р-н Волгоградської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Черв. 1943–9.05.1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. майор, нач. штабу. Учасник Ізюмсько-Барвінківської операції. 1.03.1944 був тяжко поранений у р-ні м. Звенигородка Кіровоградської обл. під час Корсунь-Шевченківської операції.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу».

У листоп. 1945 демобілізований через поранення. Прож. у м. Карачов Брянської обл., РФ.

ПУПКОВ Олександр Олексійович, 1925, с. Чечеріно (кол.) нині с. Тросна Кромського р-ну Орловської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – квіт. 1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий автоматної роти; сержант, навідник мін. бат. 120-мм мінометів. Учасник наступу у р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну, форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської операцій, визволення Румунії. 15.01.1945 був поранений під час боїв за м. Будапешт, Угорщина.

Медаль «За бойові заслуги».

У квіт. 1945 демобілізований. Працював зв'язківцем на Зміївському заводі монтажних заготівель. Прож. у сел. Донець Зміївського р-ну Харківської обл.

Помер 22.07.1983.

ПШЕНИЧНИКОВ Георгій Петрович, 1911, с. Редькіно Білозерського р-ну Курганської обл., РФ.

22.08.1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942–9.05.1945: 73 гв. сп, 78 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком. взв. Учасник форсування річок Дон, Дніпро, Ізюмсько-Барвінківської операції. Визволяв села Горшечне Курської обл., Мілове Балаклійського р-ну, Таранівка Зміївського р-ну, міста Лозова, Синельникове, Харків. Був тричі поранений та контужений під час взяття Сторожевського плацдарму.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У листоп. 1945 демобілізований. Працював майстром з комплектації управління зв'язку, м. Курган, РФ.

РАДЕЦЬКИЙ Мар'ян Антонович, 1923, с. Нивра Борщівського р-ну Тернопільської обл.

З серп. 1944: 73 гв. сп 25 гв. сд, кулеметник. Брав участь у боях на тер. Румунії, Угорщини, Чехословаччини, форсував р. Дунай. Отримав контузію наприкінці війни.

Орден Слави III ст., шість подяк від Верховного Головнокомандувача за визволення міст Європи.

У квіт. 1947 демобілізований у званні гв. ст. сержанта. Працював водієм автобуса у м. Львів. Прож. у м. Львів.

РАЄВ Микола Харитонович, 1919, с. Петровське Петровського р-ну Тамбовської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

10.10.1939 призваний до лав ЧА.

Учасник радянсько-фінляндської війни: груд. 1939–13.03.1940.

Груд. 1943 – січ. 1944: 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. єфрейтор. Брав участь у форсуванні Дніпра, визволенні м. Черкаси у верес. 1943, м. Кіровоград у січ. 1944. 24.01.1944 був поранений під час визволення ст. Хирівка, Кіровоградська обл.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У квіт. 1944 демобілізований. Прож. у м. Солікамськ Пермської обл., РФ.

РАКОВИЧ Ісаак Ельович, 1920, м. Мінськ, Білорусь. Підполковник медслужби.

29.04.1942 призваний до лав ЧА.

25.05.1942: 78 гв. сп, 81 гв. сп 25 гв. сд, майор, військлікар III рангу. Брав участь у всіх бойових операціях дивізії. Був контужений під час форсування Дніпра.

Ордени: Вітчизняної війни, Червоної Зірки, 7 медалей.

28.11.1968 демобілізований. Працював лікарем-терапевтом Нікольсько-Архангельської поліклініки № 2, Московська обл. Прож. у м. Реутов Московської обл.

РАСТОРГУЄВ Михайло Олександрович, 1922, м. Тобольськ Тюменської обл., РФ.

У 1940 призваний до лав ЧА.

З листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, старшина II статті, ком. відділення автоматників. Брав участь у обороні Москви, Севастополя, форсуванні Дніпра у 1943. У січ. 1942 був поранений в боях під Москвою, контужений під час оборони Севастополя.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, 7 медалей.

У 1946 демобілізований у званні ст. лейтенанта. Голова Єкатеринбурзької секції ветеранів морської піхоти.

Помер 8.02.1980.

РАСЧОТНОВА Валентина Василівна, 1924.

З 1942: 2 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, медсестра, санінструктор. Брала участь у всіх бойових операціях дивізії на Дону, Дніпрі, Дністрі. Отримала контузію.

Орден Червоної Зірки.

У 1945 демобілізована. Прож. у м. Москва.

РАЧИНСЬКИЙ Іван Олексійович, 1925, с. Михайлівка Одеської обл.

15.04.1944–30.06.1946: 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, ст. сержант, ком. гармати. Брав участь у Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Був контужений у м. Будапешт, Угорщина.

Орден Слави III ст., медаль «За відвагу», отримав 9 подяк від Верховного Головнокомандувача.

15.09.1950 демобілізований. Працював машиністом тепловоза. Прож. у м. Котовськ Одеської обл.

РЕВЕНКО Дмитро Миколайович, 1924, с. Сумське Шевченківського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

З 1943: 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант. Брав участь у визволенні Харкова і Харківської обл.: сіл Таранівка, Соколове, Червоний Лиман, смт Борова, м. Зміїв. Був тяжко поранений під час форсування Сіверського Дінця.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1944 демобілізований через поранення. Прож. у м. Харків.

РЕКМАН Михайло Наумович, 1923, с. Тишки Лубенського р-ну Полтавської обл.

У верес. 1941 призваний до лав ЧА.

Берез. 1942 – січ. 1943: 53 гв. артп 25 гв. сд, сержант, гарматний номер. Брав участь у форсуванні р. Дон у 1942, боях поблизу с. Горшечне. Отримав два легких і два тяжких поранення.

Ордени: Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

У 1945 демобілізований через поранення. Працював ст. товарознавцем у міськрайпобуткомбінаті. Прож. у м. Лубни Полтавської обл.

РЕУС Микола Дмитрович, 1908, м. П'ятигорськ Ставропольського краю, РФ. Інвалід ВВВ. Капітан.

У 1930 призваний до лав ЧА. Ст. лейтенант. Брав участь у боях на Курській дузі, визволенні Харківщини. Отримав шість тяжких поранень, с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі.

У 1945 демобілізований через поранення. Прож. у м. П'ятигорськ.

РЕШЕТОВ Федір Дмитрович.

Учасник ВВВ: 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. взв. хімроти.

Нагороджений орденами та медалями.

РІЗНИЧЕНКО Іван Якович, 1919, с. Радомка Семенівського р-ну Чернігівської обл.

У 1939 призваний до лав ЧА.

25.10.1941 – квіт. 1946: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, нач. аптеки бр., нач. медпостачання див. Брав участь у всіх бойових операціях дивізії від Москви до Праги. Отримав контузію під Старою Русою Новгородської обл.

Ордени Червоної Зірки (два), 8 медалей.

У 1947 демобілізований, нач. медпостачання пов.-десант. див. Працював зав. юридичної консультації у м. Алушта, Крим. Прож. у м. Алушта.

РІПКО Борис Денисович, 1924, м. Харків.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків.

Берез. 1943–1945: 73 гв. сп 25 гв. сд; 736 окр. зеніт. артд-н, сержант, ком. відділення. Під час боїв був двічі поранений: в р-ні смт Борова Харківської обл. та на Курській Дузі. 9.08.1945–3.09.1945: учасник війни з Японією.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У 1950 демобілізований. Працював електриком на заводі «Серп і Молот», м. Харків.

РОГОВИЙ Лев Ісаакович, 1920. Гв. капітан, нач. хім. полку.

У верес. 1941 призваний до лав ЧА. Навч. б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант. Був двічі поранений.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У берез. 1976 демобілізований. Працював нач. ВТК Московського заводу технічних виробів. Прож. у м. Москва.

РОЖЕНКО Іван Семенович, 1924, с. Корінне Калачеєвського р-ну Воронезької обл., РФ. Майор.

9.06.1942 призваний до лав ЧА.

Черв. 1942 – берез. 1943: 1 б-н 1147 сп 353 сд 46 А. 24.08.1942 під час боїв на Дону був поранений. Берез. – серп. 1943: 25 гв. сд. Брав участь у боях за с. Таранівка Зміївського р-ну. 19–21 серпня 1943 отримав поранення. 26.03.1944–28.03.1944 – третє поранення у р-ні м. Вознесенськ Миколаївської обл., під час форсування р. Південний Буг. 21.11.1944 – четверте поранення під час форсування р. Дунай, на тер. Угорщини.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

26.02.1976 звільнений у запас. Член правління Львівського відділення товариства радянсько-угорської дружби, заст. голови комісії ради ветеранів Вітчизняної війни із зв'язків з соц. країнами.

РОМАНЕЦЬ Василь Омелянович, 1925, м. Люботин Харківської обл. Інвалід ВВВ.

Учасник ВВВ: 78 гв. сп 25 гв. сд, єфрейтор, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював електриком. Прож. у м. Люботин.

РОЩИНА Ніна Юхимівна, 1920, м. Бєлий Тверської обл., РФ.

З верес. 1942: мед.-сан. рота 81 гв. сп 25 гв. сд, старшина медслужби. Брала участь у Воронез., Харківській операціях, визволенні міст Зміїв, Мерефа, Харків,

форсуванні Дону. Під час бою отримала поранення в руку.

Медаль «За відвагу».

У січ. 1944 демобілізована. Працювала зав. відділу міжнародного життя «Учительської газети». Прож. у м. Москва.

РУДАКОВ Всеволод Миколайович, 1913, м. Татарськ Новосибірської обл., РФ.

28.06.1941 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти; 2 гв. сбр; ком. вогневого взв. 3 бат. артд-ну 53 гв. артп 25 гв. сд, майор, пом. нач. штабу, нач. штабу полку, нач. штабу артилерії дивізії. Брав участь у боях під Москвою, Старою Русою Новгородської обл., взятті Сторожевського плацдарму на Дону, Бєлгородсько-Харківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях, взятті Відня, Австрія. У 1943 був контужений.

Ордени: Олександра Невського, Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, 8 медалей.

У січ. 1946 демобілізований. Працював заст. директора Калінінградського політехнікуму. Прож. у м. Калінінград, РФ.

РУДАКОВА (МАКАШИНА) Катерина Василівна, 1922, сел. Красне Ехо Гусь-Хрустального р-ну Владимирської обл., РФ.

У 1942 призвана до лав ЧА.

З 1944: 25 гв. сд, сержант, діловод штабу артилерії. Брала участь у Ржевській операції 1942, форсуванні Сіверського Дінця, Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала агентом держстраху. Прож. у м. Калінінград, РФ.

РУДЗИК Федір Антонович, 1918, м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. Інвалід ВВВ.

1938–1939: строкова служба у лавах ЧА, м. Москва, 1 Московська Пролетарська див., 175 мсп.

Листоп. 1942 – берез. 1943: 4 окр. лижна бр., гв. старшина 3 роти окр. кулемет. б-ну 25 гв. сд. Брав участь у боях під Смоленськом, Вязьмою, за с. Горшечне, за міста Старий Оскол, Новий Оскол Бєлгородської обл., за м. Харків. Був тричі поранений: у берез. 1943 отримав тяжке поранення в бою за с. Таранівка Зміївського р-ну. Залишився на полі бою, де його підібрали місцеві жителі. Став інвалідом (втратив ногу).

Орден Слави, медалі. Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора.

Із 1949 працював на заводі ім. Дзержинського, м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. Прож. у м. Дніпродзержинськ.

РУСОВ Василь Миколайович, 1923, Варнавінський р-н Нижньогородської обл., РФ.

У листоп. 1942 призваний до лав ЧА.

Трав. – груд. 1942: 1 рота 3 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. відділення. Брав участь у боях на Курській дузі, визволяв Україну, учасник Вісло-Одерської операції, штурму Берліна. Був двічі поранений, контужений в бою за м. Вінниця.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Прож. у м. Сланці Ленінградської обл., РФ.

РЯБЕНКО Федір (Віктор) Якович, 1920, с. Рубежівка Народицького р-ну Житомирської обл.

Із берез. 1942: 2 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. ст. сержант, ком. відділення розвідки. Брав участь у боях на Дону, за м. Воронеж, форсуванні Дніпра. Отримав п'ять поранень, останнє – за с. Військове Солонянського р-ну Дніпропетровської обл.

Медалі: «За відвагу» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1947 демобілізований у званні гв. ст. сержанта, нач. штабу МППО,

м. Сизрань Самарської обл. Працював будівельником у будуправлінні № 4 тресту № 17, м. Дніпропетровськ. Прож. у м. Дніпропетровськ.

РЯБИКО Іван Кузьмич, 1915, с. Крамарівка Ізюмського р-ну Харківської обл.

У 1932 призваний до лав ЧА.

На фронтах ВВВ з 23.06.1941.

13.01.1943: 3 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. майор, ком. д-ну. Брав участь на тер. Хмельницької обл., в Ізюмській, Барвінківсько-Лозівській, Харківській, Воронезькій, Донбаській операціях. Визволяв Україну, країни Європи, учасник Бузько-Сандомирської, Вісло-Одерської, Берлінської, Празької операцій. Отримав шість поранень, із них два тяжких: під час визволення м. Лозова Харківської обл., у районі м. Нікополь Дніпропетровської обл., контужений в боях поблизу м. Зміїв Харківської обл.

Ордени: Вітчизняної війни І ст., Суворова III ст., Червоної Зірки, Червоного Прапора (три), 8 медалей.

У лют. 1948 демобілізований у званні гв. майора, нач. штабу 300 артбр.

Помер у м. Умань Черкаської обл.

САВЕЛЬЄВ Микола Іванович, 1923, с. Дорофеєво Ленінського р-ну Тульської обл., РФ.

Трав. 1942 – берез. 1943: 78 гв. сп 25 гв. сд, навідник 45-мм гармати.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1944 демобілізований. Працював у об'єднанні «Мелодія». Прож. у м. Тула.

САВЧЕНКО Микола Пилипович, 1923, с. Луценки Лохвицького р-ну Полтавської обл. Ст. лейтенант, комбат 120-мм мінометів.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, мол. лейтенант, ком. мін. взв. Учасник Корсунь-Шевченківської, Ясько-Кишинівської та Будапештської операцій. Під час боїв в р-ні с. Коротояк Воронезької обл. та за ст. Горшечна Курської обл. отримав поранення.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького III ст., медалі. Подяки за визволення міст Комарно та Братислава, Словаччина.

У серп. 1946 демобілізований. Прож. у м. Червонозаводське Лохвицького р-ну Полтавської обл.

САВЧУК Федір Євстафійович, 1923, Макарівський р-н Київської обл. Сержант.

У трав. 1942 призваний до лав ЧА.

Січ. 1943 – листоп. 1943: автоматна рота штабу 25 гв. сд, ком. відділення. Брав участь у форсуванні річок Дон та Дніпро, у боях за м. Харків. Під час боїв був тяжко поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі.

Прож. у м. Київ.

САМСОНОВ, 1915, м. Приволзьк Івановської обл., РФ.

Учасник ВВВ: 73 гв. сп 25 гв. сд, ком. мінометної бат.

Нагороджений орденами та медалями.

САНТАЛОВА Анна Яківна, 1923, с. Артемовка Знаменського р-ну Тамбовської обл., РФ.

Жовт. 1942–1945: 4 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. рядовий, телефоністка. Брала участь у форсуванні річок Дон та Дніпро, у боях за м. Харків та с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл., на тер. Угорщини, Чехословаччини, Австрії та Румунії.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», подяки від Верховного Головнокомандувача.

У 1945 демобілізована. Працювала бухгалтером транспортного парку при колгоспі «Зоря комунізму», Мордовський р-н. Прож. у с. Александровка Мордовського р-ну Тамбовської обл.

САРАПІН Марко Петрович, 1925, х. Бураковський Кореневського р-ну Краснодарського краю, РФ.

Учасник ВВВ: 25 гв. сд.

Нагороджений орденами та медалями.

САРИЧЕВ Василь Георгійович, 1920, с. Бударино Лиманського р-ну Астраханської обл., РФ. Гв. лейтенант, ком. роти.

У лют. 1942 призваний до лав ЧА Могочинським РВК Читинської обл.

У листоп. 1942 брав участь у оточенні Сталінградського угруповання в р-ні м. Серафимович Волгоградської обл., де 22.11.1942 був поранений. Направлений до школи мол. лейтенантів, де курсантів навчали військовій топографії, тактиці, організації взаємодії піхоти з іншими родами військ, вивчали радіосправу, телефонний зв'язок. На випускних екзаменах сержант Саричев показав відмінні результати, і йому присвоїли звання лейтенанта. У 25 гв. сд йому доручили навчати бійців майстерності влучної стрільби з ручних і станкових кулеметів. Разом із 73 гв. сп лейтенант Саричев бере участь в боях, призначається командиром 1 сб-ну, який відзначився під смт Печеніги Харківської обл. Битися комбату довелось і в районі міст Зміїв і Балаклія.

Квіт. 1943 – лют. 1944: 1 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком. кулемет. взв., ком. кулемет. роти. 23.02.1944 під час Корсунь-Шевченківської операції отримав поранення, 28.12.1944 поранений в Угорщині.

Орден Червоної Зірки, медалі.

У груд. 1945 демобілізований. Прож. у смт Шевченкове Шевченківського р-ну Харківської обл.

СЕВЕРЯНІН Ярополк Петрович, 1916, м. Уссурійськ, Приморський край, РФ. Гол. старшина.

Із 1937 проходив службу у ВМФ.

Листоп. 1942 – трав. 1945: 22 гв. окр. розвід. рота 53 гв. артп 25 гв. сд, розвідник, радист. Брав участь в усіх бойових операціях дивізії. Був поранений.

Ордени: Леніна, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта».

У листоп. 1945 демобілізований. Прож. у м. Владивосток, Приморський край. Капітан дальнього плавання Сахалінського морського пароплавства.

Помер.

СЕЛІВЕРСТОВ Іван Омелянович, 1922, с. Кокши Совєтського р-ну Алтайського краю, РФ. Капітан, заст. нач. прикордонної застави з політчастини.

У 1941 призваний до лав ЧА: Захід., Північ.-Захід., Півд.-Захід., Степ., 2-й Укр. фр., 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд. Під час боїв був двічі контужений: у січ. 1942 поблизу с. Ночевалове Староруського р-ну Новгородської обл. та в р-ні м. Зміїв Харківської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У 1956 звільнений у запас. Прож. у м. Алмати, Казахстан.

СЕМЕНОВ Михайло Семенович, 1923, с. Андрюшево Ібресинського р-ну, Чувашія, РФ. Гв. сержант, ком. маскувального відділення 17 ПА.

У трав. 1942 призваний до лав ЧА.

19.08.1942–16.08.1943: навч. б-н, 73 гв. сп, 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, курсант. Брав участь у боях на Сторожевському плацдармі, де у верес. 1942 був контужений, у визволенні Воронезької, Курської, Бєлгородської та Харківської обл. 16.08.1943 під час боїв за с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл. отримав поранення. Після одужання вже у складі інших військ. частин визволяв Одесу, воював на тер. Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщини, Австрії.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У січ. 1948 демобілізований. Працював ст. викладачем Краснодарського інституту культури.

СЕРГА Василь Микитович, 1923, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – лют. 1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, стрілець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював електриком на ХТЗ.

Помер.

СЕРГЄЄВ Сергій Іванович, 1904. Гв. старшина, ст. писар.

На фронтах ВВВ: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, рядовий, сапер. Брав участь у форсуванні річок Дон та Дніпро, у взятті Будапешта, Угорщина. Під час боїв був контужений.

Нагороджений медалями (8).

У серп. 1945 демобілізований. Прож. у м. Видне Московської обл.

Помер 1.01.1985.

СЕРГЄЄНКОВ Сергій Семенович, 1916, с. Бетлиця Куйбишевського р-ну Калузької обл., РФ. Полковник медслужби, нач. медслужби армії.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА.

Із листоп. 1941: у складі 71 окр. сбр морської піхоти, лікар-хірург медсанроти. Трав. 1942 – трав. 1945: 25 гв. сд, військлікар II рангу, майор медслужби, нач. медсанроти, медсанбату, нач. госпітального відділ. медсанбату, нач. медслужби дивізії. Брав участь у боях в р-ні міст Єльня Смоленської обл., Воронеж, Харків, за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл., у Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях, боях на тер. Угорщини, Румунії, Чехословаччини. Був тричі поранений: в р-ні м. Єльня, поблизу с. Горшечне Курської обл. та під м. Будапешт, Угорщина.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: ордени, медалі.

У верес. 1974 звільнений у запас. Працював консультантом у облздороввідділі, м. Омськ, РФ.

СЕРДЮК Григорій Степанович, 1916, смт Арбузинка Миколаївської обл.

У 1937 призваний до лав ЧА.

Берез. 1942 – трав. 1945: 1 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, ст. радіотелеграфіст, особистий радист ком. д-ну. З боями пройшов від Дону, де був поранений, до Австрії.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1946 демобілізований у званні мол. сержанта. Працював бригадиром цеху Арбузинського райхарчокомбінату Миколаївської обл.

СИДОРОВ Василь Іванович, 1922, Іносковська с/р Юхновського р-ну Калузької обл., РФ. Гв. капітан, ком. винищ. бат. Інвалід ВВВ.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА.

Із трав. 1942: 81 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком. взв. 100-мм мінометів. Брав участь у Курсько-Орловській та Яссько-Кишинівській операціях, у боях за м. Будапешт (Угорщина), м. Братислава (Словаччина). Під час боїв був тричі поранений: при форсуванні річок Дон, Дніпро та Дунай.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта». Трудові нагороди: ордени «Знак Пошани», «Дружби народів», ювілейні.

У лип. 1946 демобілізований. Прож. у м. Золотоноша Черкаської обл.

СИКОРАКА Володимир Йосипович, 1925, м. Харків. Інвалід ВВВ.

Із берез. 1943: 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, ком. кулемет. відділ.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

СИЛЯКОВ Леонід Павлович, 1922, с. Романівка Пильнінського р-ну Нижньогородської обл., РФ. Капітан техслужби, пом. нач. арт. озброєння див.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: 1 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, технік-лейтенант, ст. арттехнік д-ну. З боями пройшов від Дону до Словаччини. У 1943 був контужений під м. Ізюм Харківської обл., у квіт. 1944 поранений в р-ні м. Дубоссари, Молдова.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі «За бойові заслуги» (дві).

У 1965 звільнений у запас. Працював інженером КБ. Прож. у м. Москва.

Помер 15.10.1985.

СИМОНОВ-СЄДИХ Микола Іванович, 1908, м. Херсон. Гв. лейтенант, нач. трофейного відділу див.

У 1929 призваний до лав ЧА: 131 сп 44 сд.

У лют. 1942 мобілізований. Із. лют. 1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, ком. взв. Брав участь у Корсунь-Шевченківській та Будапештській операціях, в боях на тер. Чехословаччини.

Медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У 1946 демобілізований.

Помер у 1980.

СИНИЦИНА-ВАХТОВА Марія Григорівна, с. Федорівське Апастовського р-ну, Татарстан, РФ.

У 1941 призвана до лав ЧА.

1942–1945: 6 батарея 78 гв. сп 25 гв. сд. Нагороджена орденами та медалями.

СИНИЧЕНКО Костянтин Микитович, 1920, с. Шейново Можайського р-ну Московської обл., РФ. Гв. старшина.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942 – трав. 1945: 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, сержант, ком. відділення, ком. взв. У складі дивізії брав участь в усіх бойових операціях. Під час боїв за смт Солоне Дніпропетровської обл. був тяжко поранений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Слави III ст., 7 медалей.

У 1946 демобілізований. Працював військ. представником «Тяжпромэкспорт» у Чехословаччині. Прож. у м. Москва.

СИПАЧОВ Павло Юхимович, 1923, Осинський р-н Пермської обл., РФ. Сержант, зав. складу боєприпасів.

У берез. 1942 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, розвідник. З боями пройшов від Дону до Словаччини. У р-ні Будапешта був поранений.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Працював заст. голови правління Удмуртської Республіканської споживспілки. Прож. у м. Іжевськ, Удмуртія.

СИСОЄВ Олександр Васильович, 1923, м. Інсар, Мордовія, РФ.

У черв. 1942 призваний до лав ЧА.

Черв. 1942 – черв. 1943: 1 вогневий взв., бат. 45-мм гармат 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, сержант, навідник. Брав участь у боях на Воронезькому фр. та форсуванні Дону, де у січ. 1943 був тяжко поранений.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1943 комісований через поранення. Працював на колгоспному ринку у м. Інсар.

СІРЕНКО Михайло Федорович, 1923, м. Київ. Інвалід ВВВ.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

Серп. 1942 – січ. 1944: взв. 45-мм гармат 7 рота 3 сб 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. лейтенант, ком. взв., ком. стрілецької роти. Брав участь у боях на Воронез. фр., на тер. Харківської обл. (м. Харків, села Мохнач Зміївського р-ну, Довгеньке Ізюмського р-ну). Був двічі контужений та тричі поранений.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, 8 медалей.

У січ. 1944 звільнений у запас через інвалідність. Працював нач. цеху Київського заводу «Стройдормаш».

Помер 11.10.1988.

СІТЕНКО Андрій Олександрович, 1919, с. Новий Бурлук Печенізького р-ну Харківської обл. Підполковник, викладач військ. кафедри.

У верес. 1938 призваний до лав ЧА.

На фронтах ВВВ у складі 3 окр. сб 73 гв. сп 25 гв. сд, майор, заст. ком. б-ну. Був тричі поранений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі «За бойові заслуги» (дві), ювілейні.

У квіт. 1961 демобілізований. Працював у системі ЦО, м. Харків.

СКРИПАЛЬ Василь Іванович, 1918, с. Знам'янка Маріїнського р-ну Кемеровської обл., РФ.

Жовт. 1938 – листоп. 1940: строкова служба у лавах ЧА.

У листоп. 1941 мобілізований до лав ЧА. Листоп. 1941 – січ. 1944: бат. 76-мм гармат, бат. 122-мм гармат 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, розвідник; гв. ст. сержант, ком. відділення розвідки. Брав участь у обороні Москви, у боях під м. Стара Руса Новгородської обл., у форсуванні Дону, боях за м. Харків та с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл., у Корсунь-Шевченківській операції, під час якої був тяжко поранений. 24.01.1944–16.01.1945: перебував на лікуванні у госпіталі.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У лип. 1946 демобілізований. Навчався у Харківському військ. піхотному училищі. Працював нач. управління комунального господарства Маріїнського міськвиконкому.

СЛИВНИЙ Петро Трифонович, 1909, с. Булахівка Павлоградського р-ну Дніпропетровської обл.

23.06.1941 призваний до лав ЧА.

Із верес. 1943: рота зв'язку 3 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант, радист. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Під час боїв був неодноразово контужений.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Прож. у с. Карабинівка Павлоградського р-ну Дніпропетровської обл.

Помер.

СМАГІН Віктор Георгійович, 1908, м. Ростов-на-Дону Ростовської обл., РФ.

1930–1931: строкова служба у лавах ЧА.

У черв. 1941 мобілізований до діючої армії. У верес. 1941 був поранений під час боїв в р-ні м. Ярцево Смоленської обл., вдруге – у верес. 1942 поблизу м. Ржев Тверської обл. Січ. 1943 – трав. 1945: взв. управління командуючого артилерією 25 гв. сд, ком. взв.; 1 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. ст. лейтенант, нач. зв'язку. Брав участь у боях в р-ні м. Воронеж, на тер. Харківської обл. (м. Харків, села Таранівка та Соколове Зміївського р-ну, Довгеньке Ізюмського р-ну), на Дніпрі, у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській та Будапештській операціях. У лют. 1945 був поранений на р. Грон, Угорщина.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медалі «За відбудову підприємств чорної металургії Півдня», «За доблесну працю».

У груд. 1945 демобілізований. Працював шеф-інженером на виробничо-технічному підприємстві «Південенергочормет». Прож. у м. Ростов-на-Дону.

СОБОЛЄВ Степан Матвійович, 1909. Підполковник.

1931–1934, 1939–1940: у лавах ЧА.

Із трав. 1944: 25 гв. сд, майор, заст. нач. політвідділу див. Брав участь у Яссько-Кишинівській операції, боях на тер. Румунії, Угорщини, Чехословаччини. Був поранений та контужений.

Ордени: Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, 13 медалей.

У 1960 звільнений у запас. Працював військкерівником СШ № 42. Прож. у м. Москва.

Помер у 1997.

СОКОЛОВ Степан Федорович, 1917, с. Ножовка Частинського р-ну Пермської обл., РФ.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Квіт. 1942 – трав. 1945: 1 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. сержант, нач. радіостанції д-ну; гв. старшина, нач. радіостанції полку. Брав участь у форсуванні річок Дон та Дніпро, боях на Сторожевському плацдармі, за ст. Горшечна (Курська обл.), на тер. Харківської обл. (села Довгеньке і Кам'янка Ізюмського р-ну, Таранівка і Соколове Зміївського р-ну), м. Зміїв, у Корсунь-Шевченківській операції.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні продовжував службу у ВПС Західносибірського ВО. У трав. 1946 демобілізований. Працював теслярем у Балтському райхарчокомбінаті Одеської обл.

СОПИНСЬКИЙ Дем'ян Іванович, 1915, с. Чорна Красноокнянського р-ну Одеської обл. Інвалід ВВВ.

У жовт. 1938 призваний до лав ЧА.

Із 1941 на фронтах ВВВ. 1943–1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, нач. штабу. Під час боїв був тричі тяжко поранений та контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Слави III ст., медалі «За відвагу» (дві).

У січ. 1946 демобілізований через поранення. Працював учителем СШ. Прож. у с. Чорна Красноокнянського р-ну Одеської обл.

СПАЧЕНКО Микола Максимович, 1923, м. Харків.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА.

1942 – груд. 1943: навч. б-н розвід. роти 25 гв. сд, сержант. Брав участь у боях за м. Харків та м. Синельникове Дніпропетровської обл., у форсуванні Дніпра. У 1942 був поранений та контужений, у 1943, під час боїв за с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл., вдруге поранений, у 1945 отримав ще одну контузію.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У груд. 1945 демобілізований у званні ст. сержанта. Працював на Харківському турбінному заводі.

СТАДНИКОВ Іван Павлович, 1924, Алматинська обл., Казахстан.

У серп. 1942 призваний до лав ЧА, 137 сп 47 гв. сд.

Жовт. 1943 – серп. 1944: 3 стрілецька рота 1 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком. роти. Під час боїв був тричі поранений: в р-ні р. Сіверський Донець, на р. Дніпро та тяжко поранений у Румунії.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1945 демобілізований через поранення. Працював директором Казахської дослідної станції бджільництва. Прож. у м. Усть-Каменогорськ Східноказахстанської обл., Казахстан.

СТАРИЧЕНКО Степан Герасимович, 1914, Алгинський р-н Актюбінської обл., Казахстан. Гв. полковник, військком Маріупольського МВК Донецької обл. Почесний громадянин м. Маріуполь.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Із берез. 1943: 73 гв. сп 25 гв. сд, гв. ст. лейтенант, ком. сб, нач. штабу полку. Брав участь у боях за Донбас, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській та Празькій операціях. Був поранений: в р-ні м. Слов'янськ Донецької обл., поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл., під час Корсунь-Шевченківської операції та взяття Будапешта.

Ордени: Олександра Невського, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі.

1945–1956: нач. штабу, ком. 73 гв. сп. У 1962 звільнений у запас. Викладав у морській школі ДТСААФ, м. Маріуполь Донецької обл.

СТЕПАНОВ Павло Якович, 1919. Капітан I рангу, Центральне управління ВМФ.

У серп. 1938 призваний до лав ЧА.

1941–1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 73 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком.

батареї 120-мм мінометів. Учасник оборони Москви та усіх бойових операцій дивізії. Був двічі поранений.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки.

У 1975 демобілізований. Працював ст. інспектором, в/ч № 20402.

СТЕРІОНІ Михайло Олександрович, 1919, Крим.

У 1940 призваний до лав ЧА.

20.11.1941–10.01.1943: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, штаб управління бригади, дивізії. Учасник боїв в р-ні м. Стара Руса Новгородської обл., на Воронез. фр.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медаль «За відвагу». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

Працював нач. АТП № 2053. Прож. у м. Богодухів Харківської обл.

Помер.

СТРОГАНОВ Віктор Михайлович, 1921, м. Таганрог Ростовської обл., РФ. Гв. ст. сержант.

У 1940 призваний до лав ЧА.

1942–1945: 22 гв. окр. мотостр. розвід. рота. У складі 25 гв. сд з боями пройшов від Дону до Словаччини.

Орден Слави III ст., медаль «За відвагу».

У листоп. 1945 демобілізований. Працював у лабораторії машинобудівного заводу. Прож. у м. Таганрог.

СУБОТІН Борис Іванович, 1921, с. Чубаєво Урмарського р-ну, Чувашія, РФ. Лейтенант, нач. клубу полку.

Січ. 1942 – трав. 1945: 53 гв. артп 25 гв. сд. Брав участь у боях в р-ні міст Воронеж, Курськ, Харків (с. Таранівка Ізюмського р-ну Харківської обл.). Був поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1954 звільнений у запас. Працював механіком у Канаській автоколоні № 1424. Прож. у м. Канаш, Чувашія.

СУДАКОВ Борис Федорович, 1920, м. Ковров Владимирської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942 – трав. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. старшина медслужби. Брав участь у форсуванні Дону, у боях в р-ні с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл., визволенні м. Синельникове Дніпропетровської обл., м. Братислава (Словаччина), Корсунь-Шевченківській, Ясько-Кишинівській, Будапештській операціях. Був поранений та контужений.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні продовжував службу у 25 гв. сд. У трав. 1946 демобілізований. Прож. у м. Ковров.

Помер.

СУХІНА (ШКУТНИК) Лідія Василівна, 1917, м. Орел, РФ. Капітан, нач. сан. служби 78 гв. сп.

У 1942 призвана до лав ЧА.

Трав. 1942 – листоп. 1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, мол. лікар полку, нач. медслужби полку. Брала участь у боях на Сторожевському плацдармі, за м. Харків та с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл.

28.11.1944 звільнена у запас. Працювала заст. гол. лікаря лікарні № 30, м. Москва.

СУШКО Віталій Володимирович, 1916, с. Привольне Тавричеського р-ну Східноказахстанської обл., Казахстан. Гв. капітан.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА.

Із листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти; 73 гв. сп 25 гв. сд, мол. політрук, політрук роти зв'язку, нач. зв'язку полку. Брав участь у Орловсько-Курській, Корсунь-Шевченківській, Ясько-Кишинівській операціях. Був двічі поранений та контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., Вітчиз-

няної війни II ст., 7 медалей. Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора.

У жовт. 1947 демобілізований. Прож. у м. Талди-Курган, Казахстан.

ТАРАСОВ Микола Миронович, 1921, с. Бурково Татарського р-ну Новосибірської обл., РФ. Підполковник.

1.07.1941 призваний до лав ЧА.

15.11.1943–15.01.1944: 3 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. відділення. 15.01.1944 – серп. 1948: управління 25 гв. сд, старшина. Був двічі контужений і поранений.

Ордени Червоної Зірки (два), 11 медалей.

31.07.1972 демобілізований. Працював військкерівником технікуму механізації обліку ЦСУ РРФСР, м. Москва. Прож. у м. Москва.

ТЕЛКОВА Лідія Миколаївна, 1926, с. Стара Хворостань Ліскинського р-ну Воронезької обл., РФ.

1942–1944: 3 сб 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, писар полку; ст. сержант, зв'язківець. Брала участь у Сторожевській, Харківській, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях. Була поранена під час форсування Дніпра, визволення Молдови.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У 1944 демобілізована. Працювала завучем школи, с. Чобручі. Прож. у с. Чобручі, Молдова.

ТЕРЕЩЕНКО Григорій Матвійович, 1907, с. Малі Будища Гадяцького р-ну Полтавської обл. Капітан.

1941–1945: на фронтах ВВВ.

Листоп. 1942 – лип. 1943: мол. лейтенант, ст. оперуповноважений 78 гв. сп 25 гв. сд. Брав участь у боях за с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. Був контужений у р-ні м. Воронеж.

Ордени: Червоної Зірки (за штурм Сапун-гори), Вітчизняної війни II ст., 5 медалей.

У груд. 1945 демобілізований. Прож. у с. Малі Будища.

ТЕРЕЩЕНКО Надія Михайлівна, 1905, ст-ця Советська Новокубанського р-ну Краснодарського краю, РФ.

У 1939 призвана до лав ЧА.

Квіт. 1942–1.11.1945: мед.-сан. рота 78 гв. сп 25 гв. сд, фельдшер, лейтенант медслужби. Брала участь у форсуванні Дону, боях за Таранівку, м. Харків, у всіх бойових операціях дивізії.

Орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

У листоп. 1945 демобілізована.

Прож. у м. Сочі Краснодарського краю.

ТЕРЕЩЕНКО Петро Григорович, 1918, с. Сміле Роменського р-ну Сумської обл. Гв. майор.

У 1938 призваний до лав ЧА.

Лют. 1943–1947: 78 гв. сп, 81 гв. сп 25 гв. сд, ст. лейтенант, ст. ад'ютант. Брав участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Був поранений і контужений у серп. 1941 в м. Севастополь, у лют. 1943 в Старому Мерчику і Довгенькому Харківської обл., у 1944 – в с. Турія (Угорщина).

Орден Червоного Прапора, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1960 демобілізований. Працював нач. штабу ЦО на Красноярському комбінаті залізобетонних і металевих конструкцій. Прож. у м. Красноярськ, РФ.

ТЕРКУН Михайло Андрійович, 1922, м. Харків.

Із берез. 1943: 81 гв. сп 25 гв. сд, старшина.

Нагороджений орденами та медалями.

Помер.

ТИМОНІН Микола Семенович, 1917. Ст. лейтенант.

1944–1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, пом. нач. штабу.

Нагороджений орденами та медалями.

ТИМЧЕНКО Віктор Данилович, 1924, смт Зідьки Зміївського р-ну Харківської обл. Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Харківського державного педагогічного інституту ім. Г. С. Сковороди.

У берез. 1943 добровільно став до лав ЧА.

1943–1945: Півд.-Захід., 2-й, 3-й Укр. фр., 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. мінометної обслуги 3 роти, ком. мін. відділення. 1-й Білорус. фр., 1082 сп 301 сд, ком. взв. 18.04.1944 під час наступу у р-ні с. Устьє на р. Реут, Молдова, отримав поранення.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Після демобілізації у лют. 1946 вступив до Харківського державного університету ім. Горького, одночасно працював вчителем Харківської СШ № 36. Обіймав посади викладача, проректора, зав. кафедри української літератури ХДПІ ім. Г. С. Сковороди. В. Д. Тимченко є автором понад 50 наукових праць, які публікувались у журналах «Радянське літературознавство», «Прапор», «Березіль». Один з авторів Української Радянської та Української літературної енциклопедій.

Помер 7.10.1995.

ТИПКОВ Василь Архипович, 1913, с. Майданецьке Тальнівського р-ну Черкаської обл.

У трав. 1936 призваний до лав ЧА.

Берез. 1944–5.12.1944: 3 сб 81 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. відділення зв'язку. Брав участь в обороні Одеси, Севастополя, Корсунь-Шевченківській, Бухарестській, Будапештській операціях. Був двічі поранений: під м. Одеса і м. Будапешт, Угорщина.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Одеси», «За оборону Севастополя», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізований. Прож. у м. Київ.

Помер 4.12.1983.

ТИТКОВИЧ Ілля Васильович, 1912, сел. Сапожок Рязанської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1935 призваний до лав ЧА.

6.12.1941 – верес. 1942: 71 окр. сбр морської піхоти, ком. відділення. Брав участь у боях під м. Стара Руса Новгородської обл., на Воронезькому напрямі, переправі через Дон. Під час наступу фашистських танків, 12 і 13 верес. 1942, був поранений і контужений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медаль «За відвагу».

У груд. 1945 демобілізований. Працював радіотехніком. Прож. у м. Москва.

ТИХОНОВ Андрій Васильович, 1922, м. Менделеєв Єлабузького р-ну, Татарстан, РФ.

14.03.1942: курсант піхотного училища, м. Сарапул, Удмуртія, РФ.

17.05.1942–1946: 6 бат. 2 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, їздовий; сержант, ком. гармати. Брав участь у боях на р. Дон, на Харківщині. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Працював слюсарем на Менделеєвському хімічному заводі. Прож. у м. Менделеєв.

ТИШКІН Віктор Іванович, 1921, Климовицький р-н Могильовської обл., Білорусь.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, рядовий; 34 гв. окр. б-н зв'язку 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, пом. ком. взв. Брав участь у боях під Москвою, Старою Русою Новгородської обл., за-

хопленні плацдарму у р-ні н.п. Селявне та Сторожеве, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Бухарестській, Будапештській, Братиславській операціях. Учасник боїв в Австрії. Був поранений під час форсування Дону і Дніпра.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У трав. 1946 демобілізований. Працював слюсарем-ремонтником на Київському заводі «Більшовик». Прож. у м. Київ.

ТІТІЄВСЬКА Фаїна Григорівна, 1914, м. Кіровоград. Капітан медслужби.

Листоп. 1941 – трав. 1942: 71 окр. сбр морської піхоти, лікар медсанбату. Брала участь у боях під Москвою, на Північ.-Захід. фр., під м. Стара Руса Новгородської обл.

Медаль «За оборону Москви».

У груд. 1945 демобілізована. Прож. у м. Маріуполь Донецької обл.

Померла.

ТОКАР Олексій Афанасійович, 1917, с. Торопово Ленінськ-Кузнецького р-ну Кемеровської обл., РФ.

У 1938 призваний до лав ЧА.

1941: 71 окр. сбр морської піхоти (2 гв. сбр). Із 1942: 2 рота мін. б-ну 25 гв. сд, старшина батареї. Брав участь у боях під Москвою, учасник Бєлгородсько-Харківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської, Празької операцій. Був двічі поранений: під час ліквідації Звенигородського (Черкаська обл.) угруповання, в боях за Будапешт, Угорщина.

Ордени: Червоної Зірки (за Будапешт), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Москви».

У 1948 демобілізований. Прож. у с. Торопово.

ТРАЧУК Петро Іванович, 1912, с. Новоселівка Котовського р-ну Одеської обл.

У 1934 призваний до лав ЧА.

5.05.1944–25.09.1945: 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, гарматний номер.

Учасник Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1945 демобілізований. Працював слюсарем техшколи ДТСААФ. Прож. у м. Котовськ Одеської обл.

ТРЕКОВ Олександр Дмитрович, 1901, сел. Солотча Рязанської обл., РФ. Гв. підполковник, ст. інспектор відділу винахід. МО.

20.03.1920 призваний до лав ЧА.

10.11.1941–24.03.1942: 71 окр. сбр морської піхоти, майор, нач. артилерії бригади. Брав участь у контрнаступі під Москвою, боях поблизу м. Стара Руса Новгородської обл., де був поранений і контужений (лют.-берез. 1942).

Ордени: Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У черв. 1947 демобілізований. Прож. у м. Москва.

Помер 10.10.1976.

ТРОЇЦЬКИЙ Валентин Власович, 1924, с. Зензеватка Ольховського р-ну Волгоградської обл., РФ. Полковник, нач. політвідділу Суворовського училища, м. Мінськ, Білорусь.

У 1942 призваний до лав ЧА.

1.01.1944: 73 гв. сп 25 гв. сд, мол. лейтенант, ком. взв. 45-мм гармат. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської операцій. Був поранений під час Яссько-Кишинівської операції і на тер. Угорщини.

Ордени: Богдана Хмельницького III ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, 14 медалей.

У лют. 1947 демобілізований. Науковий співробітник науково-дослідного відділу Білоруського держуніверситету. Прож. у м. Мінськ.

ТРОНІН Анатолій Єгорович, 1921, сел. Великий Кез Кезького р-ну, Удмуртія, РФ.

3.10.1941 призваний до лав ЧА.

21.06.1942–31.10.1945: 3 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант, ком. міномет. обслуги; ст. сержант, пом. ком. взв. Учасник форсування р. Дон (верес. 1942), битви на Курсько-Орловській дузі (1943). Був поранений: 11.09.1942 (на Дону), 19.03.1944 поблизу м. Вінниця, 16.03.1945 у Німеччині.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

31.10.1945 демобілізований. Працював управляючим банку. Прож. у сел. Ігра, Удмуртія.

ТРОСНІН Михайло Іванович, 1914, с. Рюхово Унецького р-ну Брянської обл., РФ.

25.06.1941 призваний до лав ЧА.

Груд. 1941 – лют. 1942: 71 окр. сбр морської піхоти. Із лют. 1942: взвод розвідки, 2 б-н 2 гв. сбр, сержант, ком. відділення; ст. сержант, пом. ком. взв. Під час оточення 16 німецької армії поблизу Старої Руси Новгородської обл., був двічі поранений: тяжке осколкове і кульове.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

19.05.1946 демобілізований. Працював виконробом з монтажних робіт на залізничному транспорті. Прож. у м. Єкатеринбург, РФ.

Помер у 1975.

ТЯРКУН Михайло Андрійович, 1922, с. Осняги Гадяцького р-ну Полтавської обл.

У трав. 1942 призваний до лав ЧА.

8.03.1943: старшина 7 стр. роти 81 гв. сп 25 гв. сд, старшина – парторг 3 б-ну. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської, Братиславської операцій. 10.09.1942 був поранений на Сталінград. фр.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У 1946 демобілізований. Працював механіком з ремонту верстатів на ХЕМЗі. Прож. у м. Харків.

УДАЛОВ Віктор Павлович, 1922, м. Родники Івановської обл., РФ.

Жовт. 1941–2.11.1945: 71 окр. сбр морської піхоти; рядовий, розвідник 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант. Брав участь у боях за міста Старий Оскол Бєлгородської обл., Бєлгород, Харків. Вперше був поранений 3.03.1943 на тер. Харківської обл., мав ще два кульових поранення і контузію.

Ордени: Слави, Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі.

2.11.1945 демобілізований. Прож.: м. Родники.

УНТІЛОВ Яків Тимофійович, 1924.

8.04.1944 – груд. 1945: 73 гв. сп, 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у Яссько-Кишинівській операції, визволяв міста Плоєшті, Бухарест (Румунія), Будапешт (Угорщина). Був тричі поранений на тер. Угорщини.

Нагороджений медалями.

У груд. 1945 демобілізований через поранення. Прож. у с. Гулянка Красноокнянського р-ну Одеської обл.

УСЕНКО Микола Пилипович, 1912, м. Сімферополь, Крим. Гв. підполковник, інспектор політуправління Московського фр. ППО. Інвалід ВВВ.

У 1931 призваний до лав ЧА.

Із трав. 1942: 81 гв. сп 25 гв. сд, комісар полку, згодом заст. з політчастини. Брав участь у Воронезькій операції, боях за м. Харків. Був тяжко поранений на р. Самбек, у серп. 1942 – під м. Воронеж, у боях за сел. Сторожеве, смт Козача Лопань Дергачівського р-ну Харківської обл., легко поранений за м. Синельникове Дніпропетровської обл.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

У жовт. 1945 демобілізований. Виконував громадську роботу: інспектор міського комітету народного контролю. Прож. у м. Бердянськ Запорізької обл.

Помер 18.03.1985.

ФАНШТЕЙН Олексій Миколайович, 1925, с. Топали Красноокнянського р-ну Одеської обл.

4.04.1944 – верес. 1945: 2 сб 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, ком. міномет. обслуги. Брав участь у Ясько-Кишинівській, Будапештській операціях. 19.04.1945 був тяжко поранений.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, Слави III ст., ювілейні медалі.

У верес. 1945 демобілізований через поранення. Працював нач. Котовської райінспекції Одеської обл.

ФЕДОРОВ Георгій Григорович, 1897, м. Курськ, РФ. Підполковник медслужби, провідний хірург 25 гв. сд. Кандидат медичних наук, доцент.

У 1927 призваний до лав ЧА.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940. У 1940, під Виборгом, був контужений.

10.11.1941: 71 окр. сбр морської піхоти. 1943: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, військлікар II рангу, нач. – провідний хірург, військлікар I рангу. Брав участь у обороні Москви (листоп. 1941), боях під Старою Русою (берез. 1942), на 3-му Білорус. фр. під м. Вязьма (Смоленська обл.), м. Мінськ (Білорусь), Кенігсберг (нині м. Калінінград, РФ). Воював на 2-му Далекосхід. фр.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі: «За оборону Москви», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», ювілейні. Значок «Відмінник охорони здоров'я».

20.02.1946 демобілізований. Працював в інституті удосконалення лікарів м. Харків. Прож. у м. Харків.

Помер 29.09.1977.

ФЕДОРОВ Микола Вікторович, 1925, с. Гулянка Красноокнянського р-ну Одеської обл. Інвалід ВВВ.

7.04.1944–12.11.1946: 1 кулемет. рота 1 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, мол. сержант, навідник кулеметної обслуги. Брав участь у Ясько-Кишинівській операції, під час якої, 29.08.1944, був поранений. Учасник штурму Кенігсберга, Берлінської операції. Був контужений на Білорус. фр., під час відбиття німецьких контратак.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу» (за взяття Кенігсберга), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

12.11.1946 демобілізований. Працював автослюсарем у сільгосптехніці. Прож. у м. Дубоссари, Молдова.

ФЕДОРОВ Юрій Павлович, 1919, м. Ленінград, РФ.

У листоп. 1939 призваний до лав ЧА.

Берез. 1942 – груд. 1945: Півд.-Захід., Північ.-Захід. фр., 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, сержант, старшина, нач. радіостанції. Учасник захоплення Сторожевського плацдарму на Дону, прориву оборони поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну, форсування Дніпра, Корсунь-Шевченківської, Ясько-Кишинівської, Будапештської, Братиславської операцій. Був поранений на Півд.-Захід. фр. під час оборони Києва, на Північ.-Захід. фр. отримав легке кульове поранення.

Орден Слави III ст. (за форсування Дніпра), медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За взяття Будапешта».

У груд. 1945 демобілізований. Працював інженером Київського НДІ «Квант». Прож у м. Київ.

ФЕДОТОВ Володимир Андрійович, 1924, м. Кострома, РФ. Капітан.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

Із листоп. 1943: 28 гв. окр. сапб 25 гв. сд, лейтенант, ком. взв. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Ясько-Кишинівській, Будапештській, Празькій операціях, форсуванні Дніпра, Південного Бугу,

Дунаю. Був тричі поранений: у квіт. 1944, під час форсування р. Реут, у 1945 – на тер. Чехословаччини.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

У 1964 демобілізований. Працював нач. відділу кадрів електромонтажного управління. Прож. у м. Волгоград, РФ.

ФЕОКТИСТОВ Георгій Іванович, 1906, с. Валер'янівка Тяжинського р-ну Кемеровської обл., РФ.

1925–1929: строкова служба у лавах ЧА. У 1939 закінчив училище командного складу.

Верес. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, штаб бр., нач. АПТ; штаб 25 гв. сд, нач. АПТ, гв. майор (з 15.05.1942). Брав участь у битві під Москвою, Старою Русою Новгородської обл. Визволяв Воронеж, Бєлгород, Харків. Учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської, Братиславської операцій. Був двічі контужений: у 1942 – під Москвою, у 1943 – поблизу м. Старий Оскол Бєлгородської обл.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медалі: «За оборону Москви», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1947 демобілізований. Прож. у м. Вовчанськ Харківської обл.

Помер у 1983.

ФЕОКТИСТОВА Наталія Кирилівна, 1922, м. Вовчанськ Харківської обл.

Лип. 1942–1945: 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, рядовий, сержант. Брала участь у Бєлгородсько-Харківській (на Курській дузі), Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській, Празькій операціях.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1945 демобілізована. Працювала вчителем СШ ім. Горького. Прож. у м. Вовчанськ Харківської обл.

ФРІДМАН Леонтій Миколайович, 1921, с. Топали Красноокнянського р-ну Одеської обл.

5.04.1944–16.07.1946: 81 гв. сп 25 гв. сд, сержант. Брав участь у боях на р. Дністер, де 16.04.1944 був поранений. Друге поранення отримав 30.04.1945 на тер. Чехословаччини.

Орден Слави III ст., 5 медалей.

16.07.1946 демобілізований у званні мол. лейтенанта. Працював зав. господарчого магазину. Прож. у м. Котовськ Одеської обл.

ХАВКАТИЙ Степан Сидорович, 1915, смт Красні Окни Одеської обл.

12.04.1944–1945: 1 кулемет. рота 1 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у Яссько-Кишинівській операції. Був поранений поблизу м. Будапешт, Угорщина.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У 1945 демобілізований. Прож. у смт Красні Окни.

ХАКІМОВ Хасан Хакімович, 1920, м. Чуст Наманганської обл., Узбекистан. Доцент Ташкентського сільськогосподарського інституту.

20.08.1941 призваний до лав ЧА. Гв. лейтенант, тб 179 тбр 3 ТА. Брав участь у боях під Москвою, Смоленськом, Воронежем, Харковом. Визволяв Молдову, Румунію, Угорщину, Австрію, Чехословаччину. Учасник війни з Японією. Під час наступу під м. Волоколамськ Московської обл. був обморожений і легко поранений.

Медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

28.09.1946 демобілізований. Прож. у м. Ташкент, Узбекистан.

ХАЛАМЕНДИК Данило Васильович, 1908, с. Четвертинівка Тростянецького р-ну Вінницької обл. Інвалід ВВВ.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Із берез. 1944: 53 гв. артп 25 гв. сд, гв. майор, заст. ком. полку. Брав участь у Яссько-Кишинівській операції, визволяв Одесу, Севастополь, Угорщину, Чехословаччину, Австрію. Був тричі поранений у м. Севастополь.

Ордени: Леніна (за участь у радянсько-фінляндській війні), Червоного Прапора (за визволення Одеси), Червоного Прапора (за визволення Севастополя), Червоної Зірки (за м. Будапешт), 5 медалей.

31.08.1946 демобілізований. Прож. у м. Ладижин Тростянецького р-ну Вінницької обл.

ХАЛЯВСЬКИЙ Євген Хананович, 1924, м. Золотоноша Черкаської обл. Інвалід ВВВ.

1943–1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант, навідник 120-мм мінометів, ком. мін. обслуги 82-мм міномет., ком. гармати. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Був поранений поблизу м. Харків, на тер. Румунії, тяжко поранений у м. Будапешт, Угорщина.

Ордени: Слави III ст. (за форсування Дніпра), Вітчизняної війни I ст., медалі.

Восени 1945 демобілізований. Прож. у м. Москва.

ХАМІД Юсуп, 1924, Каракурганська с/р Мархаматського р-ну Андижанської обл., Узбекистан.

У серп. 1942 призваний до лав ЧА.

1.01.1943: рота розвідки 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у визволенні міст Синельникове, Кривий Ріг Дніпропетровської обл., форсуванні Дніпра. Під час боїв був тричі поранений.

Орден Червоної Зірки (за форсування Дніпра), медаль «За бойові заслуги».

У 1947 демобілізований у званні старшини. Працював експедитором у колгоспі «50 лет Октября». Прож.: Каракурганська с/р Мархаматського р-ну Андижанської обл.

ХАНІН Михайло Давидович, 1914, м. Гадяч Полтавської обл. Кандидат сільськогосподарських наук, доцент Житомирського сільгоспінституту.

У 1937 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – черв. 1946: 78 гв. сп 25 гв. сд, військтехнік II рангу, нач. арт. майстерні; гв. капітан, нач. артозброєння. Брав участь у всіх операціях дивізії. Отримав три легких поранення.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У черв. 1946 демобілізований. Прож. у м. Житомир.

ХАРИТОНОВ Олександр Васильович, 1923.

У листоп. 1941 призваний до лав ЧА.

Із квіт. 1942: 78 гв. сп 25 гв. сд, курсант полкової школи, сержант, ком. відділення полку. Брав участь у бойових операціях дивізії від Дону до Харкова. У 1943 був тяжко контужений.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

13.03.1947 демобілізований у званні ст. сержанта. Інструктор з обліку комітету партконтролю при ЦК КПРС. Прож. у м. Москва.

ХАРІН Роман Іванович, 1916, Карталинський р-н Челябінської обл., РФ. Інвалід ВВВ. Підполковник.

9.10.1936 призваний до лав ЧА.

22.04.1942 – 4.02.1943: 6 рота 2 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, мол. лейтенант, політрук роти, заст. з політчастини. Брав участь у боях за н.п. Селявне, Горшечне, м. Старий Оскол Белгородської обл., де був двічі поранений.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У трав. 1969 демобілізований. Прож. у м. Єлізово Камчатської обл., РФ.

ХАРКІВЩЕНКО Марія Кирилівна, 1924, с. Пільна Вовчанського р-ну Харківської обл.

22.07.1943 – жовт. 1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, санрота, ст. сержант медслужби. Брала участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Бухарестській операціях, форсуванні Дністра (4.05.1944).

Медаль «За відвагу», значок «За зразкове виконання санслужби» (наказ 53 армії від 24.02.1944).

У жовт. 1944 демобілізована. Працювала ланковою овочівницької бригади. Прож. у с. Пролетарське Вовчанського р-ну Харківської обл.

ХАРХАЛЬОВ Микола Григорович, 1914, с. Польковичі Кіровського р-ну Могильовської обл., Білорусь.

10.01.1942 призваний до лав ЧА. Закінчив Лепельське (Вітебська обл., Білорусь) піхотне училище.

Трав. 1942–25.12.1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. старшина, діловод господарської частини. Брав участь у боях на Дону, визволенні Харкова, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав 7 подяк від Верховного Головнокомандувача.

12.12.1945 демобілізований. Працював учителем. Прож. у м. Зміїв Харківської обл.

Помер у 1986.

ХВОРОСТЕНКО Борис Сергійович, 1924, м. Лисичанськ Луганської обл.

8.03.1943–груд. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий, мінометник. Брав участь у форсуванні річок: Дніпро, Дністер, Вісла, Одер, визволенні міст: Одеса, Люблін, Варшава, Познань. Учасник боїв за Берлін. Під час форсування Дніпра був поранений, під час форсування р. Одер – контужений.

Медалі: «За відвагу», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», грамоти від Верховного Головнокомандувача.

У груд. 1945 демобілізований. Працював нач. відділу НДІ «Южгипрошахт». Прож. у м. Харків.

ХВОСТИКОВ Максим Григорович, 1923, м. Калач Воронезької обл., РФ.

Берез. 1942 – жовт. 1942: мін. рота 3 б-н 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, ком. міномет. обслуги. У складі дивізії брав участь в боях на Дону і Сторожевському плацдармі. Після поранення переведений до 2 ПА, з якою воював від Воронежа до Берліна. Був чотири рази поранений.

Орден Слави III ст., медалі: «За бойові заслуги» (дві), ювілейні.

У 1946 демобілізований з посади старшини роти. Працював головою роб. комітету плодорадгоспу «Нива» Калачеєвського р-ну Воронезької обл. Прож. у м. Краснодар, РФ.

ХЛЄБНИКОВ Костянтин Захарович, 1921, м. Улан-Уде, Бурятія, РФ. Капітан, пом. нач. штабу полку.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Лип. 1942–1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, мол. лейтенант, ком. кулемет. взв. Брав участь у боях на Дону, за Харків, форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Був поранений у верес. 1942 на р. Дон, двічі – в боях за визволення Молдови, в 1945 – в бою за м. Будапешт (о. Маргіт).

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», ювілейні.

У 1958 демобілізований. Працював співробітником НДІ пластмас. Прож. у м. Москва.

ХЛЄБНИКОВА (СТЕЛЬМАКОВА) Анна Прокопівна, 1922, м. Злинка Новозибковського р-ну Брянської обл., РФ.

25.10.1941 призвана до лав ЧА.

18.06.1942–28.06.1945: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, гв. старшина медслужби, медсестра. Брала участь у всіх бойових операціях дивізії. 25.01.1943 була поранена і контужена під час бомбардування с. Шаталовка (Старооскольський р-н Бел-

городської обл.) при прямому влученні в будинок, де був розміщений медсанбат.

Орден Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

28.06.1945 демобілізована. Працювала статистом Люблінського телефонного вузла. Прож. у м. Москва.

ХУДЯКОВ Віктор Петрович, 1926, с. Орловка Маркакольського р-ну Східноказахстанської обл., Казахстан.

У серп. 1944 призваний до лав ЧА.

4.01.1945–12.03.1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, гв. рядовий, автоматник. Брав участь у Будапештській, Братиславській операціях, визволяв Австрію. Під час боїв був контужений.

Медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У 1945 демобілізований. Працював апаратником на молочному комбінаті. Прож.: м. Усть-Каменогорськ Східноказахстанської обл.

ЦВЄТКОВА Таїсія Іванівна, 1920, с. Огуднєво Щолковського р-ну Московської обл., РФ.

1942–1943: санрота 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, санітарка. Брала участь у наступальних боях під Харковом.

У 1943 демобілізована. Прож. у м. Красноармійськ Пушкінського р-ну Московської обл.

ЦЕРЕТЕЛІ Катерина Миколаївна, 1917, м. Зестафоні, Грузія.

Черв. 1943–1946: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, капітан медслужби, хірург. Пройшла бойовий шлях у складі 25 гв. сд.

Орден Червоної Зірки (за участь у Будапештській операції), медалі.

У 1946 демобілізована. Працювала зав. терапевтичного відділення, м. Зестафоні. Прож. у м. Зестафоні.

ЦИБ Григорій Давидович, 1919, с. Успенівка Гуляйпільського р-ну Запорізької обл.

Листоп. 1941–12.06.1945: 71 окр. сбр. морської піхоти; 18 артд-н 53 гв. артп 25 гв. сд, рядовий, зв'язківець. 12.01.1943 був поранений. Брав участь у боях під Москвою, Старою Русою Новгородської обл., в Орловсько-Курській, Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях. Був чотири рази поранений.

Медалі: «За відвагу», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

20.06.1945 демобілізований через інвалідність. Прож. у м. Запоріжжя.

ЧАЛИКОВ Пилип Васильович, 1923, м. Воронеж, РФ.

Серп. 1942–9.05.1945: 81 гв. сп 25 гв. сд, ком. відділення.

Нагороджений орденами та медалями.

Помер.

ЧЕКМЕЗОВ Михайло Андрійович, 1905, с. Новоосинівка Острогозького р-ну Воронезької обл., РФ.

1942–1945: інструктор політвідділу 25 гв. сд, мол. лейтенант, капітан. Брав участь у форсуванні р. Дон, у боях за Харків (де був поранений та контужений), у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській та Будапештській операціях.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Прож. у м. Острогозьк Воронезької обл.

Помер 1.03.1977.

ЧЕРКАШИН Валентин Олексійович, 1925, м. Орджонікідзе Дніпропетровської обл. Сержант.

Добровольцем пішов на фронт. Берез. 1943 – квіт. 1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. відділ. хімвзводу. Брав участь у форсуванні річок Дон і Дніпро. Перемогу зустрів у Празі.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі. Трудові нагороди: премія Ради Міністрів СРСР за будівництво Будинку політпросвіти.

Із 1950 по 1955 навчався і з відзнакою закінчив будівельний технікум

і Харківський інженерно-будівельний інститут. Працював прорабом у м. Челябінськ, відбудовував зруйновані міста Молдови, обіймав посаду нач. БМУ у м. Курськ, РФ. Із 1966 жив і працював у м. Обнінськ Калузької обл. – ст. прораб, гол. інженер Управління будівництва, 1-й заст. голови міськвиконкому, генеральний забудовник міста. Зі спогадів колег: «Знання справи, працелюбство і особиста скромність викликали повагу серед товаришів по роботі. Свій досвід уміло передавав колегам, виховував у них принциповість і почуття відповідальності».

Помер 15.05.1999.

ЧЕРКАШИН Михайло Олександрович, 1924, м. Харків. Полковник, нач. відділу кадрів Харківського гв. танкового училища. Інвалід ВВВ.

8.03.1943–9.05.1945: Півд.-Західн., 2-й Укр. фр., 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. відділення полку протихімічного захисту, ком. взв., ком. роти, ком. б-ну, зав. справами опер. відділення. Був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького, медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1946 звільнений у запас. У 1949 закінчив Харківське гв. танкове училище. Служив у м. Пирятин Полтавської обл., м. Глухів Сумської обл. Прож. у м. Харків. Очолював раду ветеранів 25 гв. сд.

ЧЕРКАШИН Федір Олександрович, 1912, м. Харків. Рядовий. Інвалід ВВВ.

Берез. 1943 – серп. 1943: 78 гв. сп 25 гв. сд, сапер.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працював робітником.

Помер у 2005.

ЧЕРНЕНКО Віра Григорівна, 1924, смт Печеніги Харківської обл. Сержант. Інвалід ВВВ.

1942–1944: 81 гв. сп 25 гв. сд, санінструктор.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Працювала медсестрою у поліклініці смт Печеніги.

ЧЕРНЕНКО Яків Григорович, 1917, с. Яблунівка Прилуцького р-ну Чернігівської обл. Інвалід ВВВ.

У 1938 призваний до лав ЧА, проходив службу у 71 кп. Закінчив Тамбовське кав. училище.

1942–1944: рота зв'язку 25 гв. сд, заст. ком. роти; 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. капітан, пом. ком. полку. Брав участь у форсуванні річок Дон та Дніпро, у боях в р-ні міст Стара Руса Новгородської обл., Харків, Ізюм Харківської обл., Синельникове Дніпропетровської обл. Під час Корсунь-Шевченківської операції був тяжко поранений.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У 1944 демобілізований через поранення. Прож. у смт Печеніги Харківської обл.

Помер у 1992.

ЧЕРНЯЄВ Володимир Іванович, 1923, м. Нижній Новгород, РФ.

У 1942 призваний до лав ЧА.

1942–1945: взв. розвідки 78 гв. сп 25 гв. сд, сержант, гв. старшина. Брав участь в усіх бойових операціях дивізії від Дону (де був поранений) до Словаччини.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У 1947 демобілізований. Працював у «Сантехбудторг», м. Нижній Новгород.

ЧЕТИРКІН Георгій Сергійович, 1924, м. Харків.

У 1943 призваний до лав ЧА.

1943–1944: 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий. Брав участь у боях за села Мохнач Зміївського р-ну та Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл., м. Святогорськ

Слов'янського р-ну Донецької обл. Під час боїв в р-ні с. Яремівка Ізюмського р-ну був поранений.

Медаль «За відвагу».

У 1944 демобілізований. Працював інженером «Южгипрошахт». Прож. у м. Харків.

ЧИБІСОВА-ГУЩИНА Марія Степанівна, 1924, с. Шишовка Бобровського р-ну Воронезької обл., РФ.

У серп. 1942 призвана до лав ЧА.

Серп. 1942 – лют. 1945: 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, сержант, телефоністка. З боями пройшла від р. Дон до м. Будапешт, Угорщина.

Медаль «За бойові заслуги».

У лют. 1945 демобілізована. Працювала на хлібокомбінаті. Прож. у м. Самарканд, Узбекистан.

ЧИГАСОВА Євгенія Володимирівна, 1925.

У серп. 1941 призвана до лав ЧА.

Квіт. 1942 – лип. 1944: санрота 73 гв. сп 25 гв. сд, єфрейтор, санінструктор. З боями пройшла від р. Дон до м. Дубоссари, Молдова.

Медаль «За відвагу».

У лип. 1944 демобілізована. Працювала зубним техніком у Московській поліклініці № 1.

ЧИРКУН Михайло Іванович, 1912, с. Новоселівка Пологівського р-ну Запорізької обл.

У 1932 призваний до лав ЧА. Курсант полкової школи у м. Коростень Житомирської обл.

1943–1945: бат. 57-мм гармат 73 гв. сп 25 гв. сд, старшина, заст. ком. взв. Брав участь в усіх бойових операціях див. 10.03.1944 був поранений поблизу р. Дністер.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Трудові нагороди: медаль «За трудову доблесть».

Працював складальником залізничних вагонів у транспортному цеху комбінату виробничих підприємств транспорту «Дніпротрансбуд». Прож. у смт Іларіонове Синельниківського р-ну Дніпропетровської обл.

ЧОРНОМОРЕЦЬ Леонід Семенович, 1923, м. Зміїв Харківської обл.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА.

7.03.1943 – трав. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, ст. сержант, комсорг роти. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Ясько-Кишинівській операціях. Був тричі поранений та контужений.

Орден Леніна, 6 медалей.

У 1945 демобілізований. Працював слюсарем у спецвідділенні сільгосптехніки. Прож. у м. Зміїв.

Помер.

ШАБАЛОВ Сергій Іванович, 1907, с. Каїп Ключевського р-ну Алтайського краю, РФ. Інвалід ВВВ.

3.10.1941 призваний до лав ЧА Тяжинським РВК Кемеровської обл., РФ.

Із жовт. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти, гв. ст. сержант, ст. телефоніст. Воронез., Степ., 1-й Укр. фр., п/п 891, мінд-н, 25 гв. сд, сержант, радист. Брав участь у боях під Москвою, Старою Русою Новгородської обл., на Курській дузі. Був поранений: 9.08.1942 на Дону, у с. Сторожеве, друге і третє поранення – на тер. Курської обл., четверте – 23.06.1944 на тер. Тернопільської обл.

Орден Слави, медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Берліна», «За визволення Праги», подяки від Верховного Головнокомандувача.

У листоп. 1945 демобілізований. Прож. у м. Новосибірськ, РФ.

ШАПКА Микита Андрійович, 1906, м. Зміїв Харківської обл.

У 1929 призваний до лав ЧА.

3.03.1943–10.10.1945: рота зв'язку 2 б-ну 81 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, зв'язківець. Брав участь в Ізюмсько-Барвінківській, Корсунь-Шевченківській,

Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях. Був контужений під час бою за м. Синельникове Дніпропетровської обл.

Медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

10.10.1945 демобілізований. Працював слюсарем з опалення в Зміївській школі. Прож. у м. Зміїв.

Помер.

ШАФРИГІН Василь Костянтинович, 1923, с. Бєлоярське Канського р-ну Красноярського краю, РФ. Лейтенант, ком. стр. взв.

17.01.1942 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – трав. 1945: рота 82-мм мінометів і полкова розвідка, 73 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, заряджаючий. Брав участь у форсуванні р. Дон, боях на Курській дузі, Дніпровському плацдармі, на північ від м. Київ. Був поранений: 2.12.1942 поблизу с. Селявне, тяжко поранений 12.10.1943 в бою на Дніпровському плацдармі.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1946 демобілізований. Прож. у м. Красноярськ.

ШАШКІН Василь Олексійович, 1916, с. Яблочне Хохольського р-ну Воронезької обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У верес. 1937 призваний до лав ЧА.

Із трав. 1942: 3 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, розвідник; ст. сержант, ком. взв. розвідки. Брав участь у боях на Дону (1942), за Таранівку (серп. 1943). Був чотири рази поранений: у 1941 під Москвою, 11.09.1942 на Сторожевському плацдармі, у боях за Таранівку Зміївського р-ну, тяжко поранений 2.02.1944 за Дніпром.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У 1944 демобілізований через поранення. Прож. у Новоусманському р-ні Воронезької обл.

ШВЕЦОВА (ШЕВЦОВА) Юлія Петрівна, 1919, Суксунський р-н Пермської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

28.11.1941: 76 артд-н 71 окр. сбр морської піхоти. Закінчила школу медсестер. 1942–груд. 1945: 1 д-н 53 гв. артп 25 гв. сд, санінструктор, старшина медслужби. Брала участь у боях під Москвою, Старою Русою Новгородської обл., за Таранівку Зміївського р-ну Харківської обл., у Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях. Була поранена в боях за Таранівку, 16.01.1945 тяжко поранена за м. Будапешт, Угорщина.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У груд. 1945 демобілізована (зі шпиталю). Прож. у м. Нижній Тагіл Свердловської обл., РФ.

ШЕВКОПЛЯСОВ Іван Улянович, 1924, х. Страхов Семикаракорського р-ну Ростовської обл., РФ.

У січ. 1943 призваний до лав ЧА.

Груд. 1943: спец. навч. б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, мол. сержант, ком. відділення. Брав участь у Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях. Визволяв Австрію. Був контужений на тер. Донбасу.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У квіт. 1947 демобілізований. Працював розмітником на підшипниковому заводі № 10. Прож. у м. Ростов-на-Дону.

ШЕВРИГІН Кирило Олексійович, 1907, с. Борець Сараєвського р-ну Рязанської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1927 призваний до лав ЧА.

У 1940: закінчив школу лейтенантів, м. Урюпінськ Сталінградської обл.

З 1942: 1 б-н 78 гв. сп 25 гв. сд, ком. взв.; капітан, ком. роти. Брав участь у боях під Москвою, Старою Русою Новгородської обл., на Курській дузі, форсуванні Дніпра. Був двічі поранений: під Москвою і на Дніпрі, 16.08.1944 – контужений.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», ювілейні.

У серп. 1944 демобілізований. Прож. у с. Московка Куп'янського р-ну Харківської обл.

ШЕВРИГІНА Марія Олексіївна, 1922, с. Смолівка Шевченківського р-ну Харківської обл. Інвалід ВВВ.

1.03.1942–1944: 78 гв. сп 25 гв. сд, медсестра. Була поранена на Ізюмсько-Барвінківському плацдармі, під час форсування р. Сіверський Донець.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1944 демобілізована через поранення. Працювала у колгоспі. Прож. у с. Московка Куп'янського р-ну Харківської обл.

ШЕВЧЕНКО Василь Михайлович, 1924, с. Гниле Острогозького р-ну Воронезької обл., РФ. Інвалід ВВВ.

Січ. 1943 – квіт. 1943: 1 взв. 7 роти 78 гв. сп 25 гв. сд 40 А, рядовий. Під час бою за Таранівку Зміївського р-ну Харківської обл. 8.03.1943 р. отримав чотири поранення.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У квіт. 1943 демобілізований через поранення. Прож. у м. Острогозьк Воронезької обл.

ШЕВЧЕНКО Володимир Данилович, 1923, м. Синельникове Дніпропетровської обл. Полковник.

У трав. 1941 призваний до лав ЧА.

Брав участь в обороні Ленінграда, Вісло-Одерській, Берлінській операціях, визволяв Прагу. Був поранений у 1941 в боях за визволення України. Тяжко поранений у 1942 на Волховському фр.

Ордени: Червоного Прапора (два), Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., медалі «За відвагу», ювілейні.

1960–1969: 25 гв. сд, в/ч 61511, управління див., підполковник, ком. полку; заст. ком. 25 гв. сд. У 1969 демобілізований через хворобу. 1971–1983: військкерівник СШ. Прож. у м. Лубни Полтавської обл.

ШЕРІН Павло Георгійович, 1922, с. Борисово Крапивинського р-ну Кемеровської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

Берез. – листоп. 1941: курсант Омського піхотного училища ім. М. В. Фрунзе. Трав. 1942–10.08.1942: 2 б-н 81 гв. сп 25 гв. сд, мол. лейтенант, заст. ком. мін. роти, гв. лейтенант. Брав участь у боях під Москвою, за м. Волоколамськ, під Старою Русою Новгородської обл. 10.08.1942 був тяжко поранений під час форсування Дону.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У листоп. 1945 демобілізований через хворобу. Прож. у м. Ленінськ-Кузнецький Кемеровської обл.

ШЕСТАКОВ Василь Андрійович, 1916, с. Карелі Моршанського р-ну Тамбовської обл., РФ.

У 1937 призваний до лав ЧА.

З жовт. 1941: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, сержант, ком. взв. зв'язку. Брав участь у всіх бойових операціях бригади та дивізії від Москви до Праги. Під час боїв у р-ні м. Стара Руса Новгородської обл. був поранений, контужений на Дністрі.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За оборону Москви», «За взяття Будапешта», «За мужність», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізований у званні старшини. Прож. у м. Моршанськ Тамбовської обл.

ШИБКО Марія Кузьмівна, 1924, м. Бобров Воронезької обл., РФ.

З серп. 1942: 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, гв. старшина, медсестра. Брала участь у боях на Сторожевському плацдармі, за міста Бєлгород, Харків,

Синельникове Дніпропетровської обл., форсуванні Дніпра.

15.10.1943, 6 А, нагороджена значком «Відмінник санітарної служби».

У січ. 1944 демобілізована. Працювала медсестрою міського пологового будинку. Прож. у м. Мінськ, Білорусь.

Померла.

ШИБКО Семен Семенович, 1921, с. Мала Усса Узденського р-ну Мінської обл., Білорусь. Гв. капітан.

У 1939 призваний до лав ЧА.

Із 1942: 31 окр. гв. медсанбат 25 гв. сд, військфельдшер. Брав участь у всіх операціях дивізії. 11.07.1944 був поранений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», ювілейні.

У 1947 демобілізований. Працював зав. зубопротезної лабораторії поліклініки МВС Білорусі. Прож. у м. Мінськ.

ШИНДОВ Петро Павлович, 1917, с. Нижній Шкафт Нікольського р-ну Пензенської обл., РФ. Гв. капітан II рангу ВМФ.

У серп. 1937 призваний до лав ЧА.

Листоп. 1941–1943: 29 окр. гв. протитанк. д-н 71 гв. окр. сбр морської піхоти, лейтенант, заст. ком. бат.; 53 гв. артп 25 гв. сд, ст. лейтенант, заст. ком. д-ну. Брав участь у боях під Москвою, Старою Русою Новгородської обл., Воронежем, Харковом, на Сіверському Дінці. Був поранений у р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

Орден Червоної Зірки. Ордени і медалі за вислугу років.

У 1961 демобілізований. Викладав морську практику у Маріупольській мореходній школі Донецької обл.

Помер 18.04.1975.

ШИПУЛІН Василь Микитович, 1921, Мамадиський р-н, Татарстан, РФ. Інвалід ВВВ.

У 1939 призваний до лав ЧА.

22.06.1941: Північ.-Захід. фр., 657 сп 125 сд 8 А. 22.06.1941 був контужений під час танкової атаки поблизу м. Таураге, Литва, вдруге тяжко контужений і поранений в бою на тер. Латвії при виході з оточення. 1945: участь у Східно-Прусській операції, 3-й Білорус. фр., 63 сп 352 див. 31 А, участь у Сілезькій операції у складі 1-го Укр. фр., 63 сп 352 див. 31 А.

Орден Вітчизняної війни I ст., медалі.

Лип. 1945 – груд. 1945: 73 гв. сп 25 гв. сд, сержант, розвідник-спостерігач. У груд. 1945 демобілізований. Працював учителем. Прож. у м. Казань, Татарстан.

ШИСТЕРОВ Сергій Федорович, 1914, Пищузький р-н Костромської обл., РФ. Полковник юстиції, голова військ. трибуналу армії і гарнізону.

У трав. 1936 призваний до лав ЧА.

Лют. 1942 – квіт. 1944: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, військ. юрист III рангу, голова військ. трибуналу. Брав участь у військових операціях під Старою Русою, на Дону, в Харкові.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки (два), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня».

У 1968 демобілізований. Працював заст. нач. відділу кадрів НДІ засобів автоматизації. Прож. у м. Мінськ, Білорусь.

ШИШЕБАРОВ Іван Петрович, 1922, с. Рослятіно Бабушкінського р-ну Вологодської обл., РФ.

17.04.1942 призваний до лав ЧА.

З черв. 1942: 81 гв. сп 25 гв. сд, мол. сержант, ком. відділення. Брав участь у військових операціях дивізії від Дону до кордону Угорщини. Був тричі поранений.

Медалі «За відвагу», ювілейні.

5.11.1945 демобілізований. Працював у колгоспі кочегаром. Прож. у Бабушкінському р-ні.

ШИШКЕВИЧ Михайло Іванович, 1918, Бобруйський р-н Могильовської обл., Білорусь.

1.01.1942 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942 – лип. 1946: 5 батарея 53 гв. артп 25 гв. сд, ст. сержант, ком. гармати. Форсував Дніпро, визволяв Харків, брав участь у Корсунь-Шевченківській,

Яссько-Кишинівській, Будапештській, Братиславській операціях.

Ордени: Слави II ст., Слави III ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі «За відвагу» (дві).

Працював ст. інспектором 1-го відділу Добруського порцелянового заводу. Прож. у м. Добруш Гомельської обл., Білорусь.

ШИШКІН Микола Володимирович, 1915, Зирянський р-н Томської обл., РФ.

1.11.1941: 71 окр. сбр морської піхоти, рядовий, радист. Лип. 1942–20.11.1945: 34 гв. окр. б-н зв'язку 25 гв. сд, ст. радист-морзист; гв. старшина, нач. радіостанції. Брав участь у розгромі фашистів під Москвою, воював на Північ.-Захід. фр., під Старою Русою, брав участь у військ. операціях дивізії. Був поранений і контужений під час визволення Донбасу.

Медаль «За відвагу» (за форсування Дніпра).

20.11.1945 демобілізований.

Прож. у м. Асіно Томської обл.

ШЛІКЕР Василь Олексійович, 1908, с. Великосербулівка Єланецького р-ну Миколаївської обл.

1929–1932: строкова служба у лавах ЧА.

3.03.1942 – верес. 1942: 1 гв. сб 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. ст. лейтенант, ад'ютант ст. Був поранений і контужений у верес. 1942 під час наступу на Сторожевському плацдармі, Воронез. фр.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Прож. у м. Каушани, Молдова.

ШМИКОВ Пилип Миколайович, 1923, Алнаський р-н, Удмуртія, РФ.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА.

Січ. 1944 – трав. 1946: 81 гв. сп 25 гв. сд, гв. ст. технік-лейтенант. Брав участь у Яссько-Кишинівській, Будапештській операціях.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

Працював заст. начальника відділу кадрів Харківського об'єднаного авіазагону.

Помер у 2003 в м. Харків.

ШМІДТ Володимир Макарович, 1922, Борисовський р-н Мінської обл., Білорусь.

4.05.1942 призваний до лав ЧА.

Груд. 1942–20.11.1943: полкова бат. 76-мм гармат 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, навідник гармати. Був двічі поранений у боях за міста Кривий Ріг Дніпропетровської обл. і Каховка.

Ордени: Червоної Зірки, Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», ювілейні.

15.06.1947 демобілізований у званні сержанта, ком. гармати. Прож. у м. Сальськ Ростовської обл., РФ.

Помер у 1974.

ШПАК Василь Олексійович, 1904, м. Балта Одеської обл. Гв. підполковник.

У 1930 призваний до лав ЧА.

Квіт. 1942 – берез. 1946: 73 гв. сп 25 гв. сд, ст. лейтенант, ком. стр. роти. Управління див., гв. майор, пом. нач. розвід. відділу див., пом. нач. 5-го відділення, нач. орг.-планового відділення див. Форсував річки Дон і Дніпро, визволяв Харківщину (брав участь у боях за села Таранівка і Соколове), учасник Корсунь-Шевченківської, Яссько-Кишинівської, Будапештської, Братиславської операцій.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», дві медалі за визволення Харкова. Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

У берез. 1946 демобілізований. Кандидат економічних наук, доцент Харківського інженерно-будівельного інституту.

Помер 2001 в м. Харків

ШТИКОВ Микола Григорович, 1915, м. Карабаново Владимирської обл., РФ. Генерал-майор.

У січ. 1934 призваний до лав ЧА.

Верес. 1942–20.08.1943: 73 гв. сп 25 гв. сд, майор, нач. опер. відділення див.; ком. полку. Учасник Керченської, Острогозько-Россошанської, Ізюмсько-Барвінківської, Сандомирсько-Одерської, Берлінської, Празької операцій. Був тричі поранений: в боях за міста Керч (Крим), Ізюм Харківської обл. та на тер. м. Шпремберг (Німеччина).

Нагороджений п'ятьма орденами Радянського Союзу, двома орденами соц. країн і багатьма медалями.

Командував полком, дивізією, корпусом, армією. Прож. у м. Москва.

Помер.

ШУЛЯЧЕНКО Михайло Михайлович, 1925, с. Гольма Балтського р-ну Одеської обл. Повний кавалер ордена Слави.

З квіт. 1944: 73 гв. сп 25 гв. сд, розвідник. У р-ні Дубоссар, коли полк потрапив в оточення, врятував прапор частини. На околиці Будапешта захопив у полон гітлерівського офіцера, сів у ворожу машину і, поки ворог опам'ятався, проскочив лінію оборони. Згодом сержант Шуляченко і його розвідники пробрались вночі тонкою кригою на острів посеред Дунаю, знешкодили вогневі точки противника. У Братиславі Михайло в тилу у німців корегував по рації вогонь нашої артилерії, а потім зчинив серед ворогів паніку, в результаті якої фашисти покинули свої позиції і втекли. Був двічі контужений.

Нагороджений трьома орденами Слави та вісьмома медалями. Трудові нагороди: орден Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора.

У 1948 повернувся у рідне село. Працював рахівником. Закінчив 11 класів вечірньої школи. Потім очолював комплексну бригаду. Працював головою сільради. Активний організатор військово-патріотичного виховання молоді.

ЩЕРБАК Віктор Іванович, 1924, м. Харків.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА.

Лют. 1943 – трав. 1945: 3-й Укр. фр., 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий; гв. ст. лейтенант, комсорг б-ну. Брав участь у форсуванні Дніпра, Яссько-Кишинівській та Будапештській операціях.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу» (дві), «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

У серп. 1946 демобілізований. Працював інженером-конструктором на Харківському заводі транспортного машинобудування ім. Малишева.

Помер у 1990 в м. Харків.

ЩЕРБАКОВА Марія Семенівна, 1920, Новодеревеньківський р-н Орловської обл., РФ. Старшина медслужби, ст. медсестра.

У лип. 1941 призвана до лав ЧА Калінінським РВК м. Москва і направлена на навчання до 1-го військ. госпіталю м. Москва, яке закінчила у берез. 1942.

Квіт. 1942 – трав. 1945: госпітальний взв., 31 гв. окр. медсанбат 25 гв. сд, ст. сержант медслужби, медсестра. Брала участь у боях на тер. Воронезької, Харківської обл., у Яссько-Кишинівській операції, взятті Будапешта, Угорщина. Двічі була поранена: у Курській обл. та під час Яссько-Кишинівської операції.

Ордени Червоної Зірки (два), 7 медалей, 9 подяк від Верховного Головнокомандувача.

У лип. 1945 демобілізована. Працювала інспектором відділу кадрів на Болшевській прядильній фабриці ім. 1-го Травня Московської обл.

ЮРІН Олексій Васильович, 1913, Краснодарський край, РФ. Майор, заст. ком. полку.

У 1936 призваний до лав ЧА. Проходив службу у м. Севастополь, Крим.

Квіт. 1942 – трав. 1945: рота автоматників 73 гв. сп 25 гв. сд, ком. роти; 81 гв. сп

25 гв. сд, ком. б-ну. Брав участь у боях на Сторожевському плацдармі, на тер. Воронезької та Харківської обл., у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській операції, визволенні Болгарії та Чехословаччини. Був двічі поранений: в р-ні с. Коротояк Воронезької обл. та поблизу м. Ізюм Харківської обл.

Ордени: Червоного Прапора (два), Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни, медалі «За бойові заслуги» (дві).

У 1958 звільнений у запас. Прож. у м. Сухумі, Абхазія.

ЮХИМЕЦЬ Марія Іванівна, 1923, с. Шевченкове Вовчанського р-ну Харківської обл.

У лип. 1943 призвана до лав ЧА.

1943–1945: 78 гв. сп 25 гв. сд, ст. сержант санслужби, санінструктор.

Медаль «За бойові заслуги» (дві).

У лип. 1945 демобілізована. Працювала обліковцем у бригаді № 2 колгоспу ім. Димитрова, Вовчанський р-н Харківської обл.

ЮХНОВЕЦЬ Володимир Миколайович, 1920, м. Мінськ, Білорусь.

У 1940 призваний до лав ЧА.

1943–1945: 7 відділ. 7 рота 31 гв. окр. медсанбат 73 гв. сп 25 гв. сд, шофер. Брав участь у боях за м. Синельникове Дніпропетровської обл., на тер. Румунії та Угорщини (де був поранений), Словаччини.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За взяття Будапешта».

У трав. 1946 демобілізований у званні гв. ст. сержанта. Прож. у м. Первомайський Харківської обл.

ЯЛОВСЬКИЙ Лев Григорович, 1915, м. Златополь (нині м. Новомиргород) Кіровоградської обл. Підполковник, нач. зв'язку 344 мсд.

У 1936 призваний до лав ЧА.

Жовт. 1941 – трав. 1945: 71 окр. сбр морської піхоти; 25 гв. сд, ст. лейтенант, нач. зв'язку бр., нач. зв'язку див. Брав участь у обороні Москви, у боях за м. Харків, у Яссько-Кишинівській та Будапештській операціях. У верес. 1942 під час боїв на Сторожевському плацдармі, в р-ні м. Воронеж, був поранений.

Ордени: Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни І ст., Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі (18).

По війні продовжував службу. У 1959 звільнений у запас. Працював нач. Туркменського республіканського радіоцентру, м. Ашгабат, Туркменістан.

ЯРОСЛАВЦЕВ Іван Федорович, 1924, с. Молчаново (кол.) Тюменського р-ну Тюменської обл., РФ.

У серп. 1942 призваний до лав ЧА.

Груд. 1943 – черв. 1945: 1 і 9 роти 73 гв. сп 25 гв. сд, лейтенант, ком. роти, заст. ком. б-ну; капітан, нач. штабу 3 б-ну 73 гв. сп. Брав участь у Корсунь-Шевченківській та Яссько-Кишинівській операціях, у боях на тер. Румунії та Угорщини. Був двічі поранений: у черв. 1943 під час форсування р. Сіверський Донець в р-ні м. Ізюм та у боях за м. Будапешт, Угорщина.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст.

У черв. 1945 звільнений у запас. Працював ст. інспектором з підготовки кадрів у «Главтюменьнефтегаз». Прож. у м. Тюмень.

ЯРОШЕНКО Віктор Якович, 1925, м. Куп'янськ Харківської обл. Старшина надстрокової служби, нач. складу «НЗ» у Харківському гв. вищому танковому командному училищі. Інвалід ВВВ.

У 1939 закінчив 7 класів Харківської СШ № 115, у 1941 – ремісниче училище № 3.

7.03.1943–18.01.1945: Степ. фр., 78 гв. сп 25 гв. сд, стрілець. 17.08.1943 був поранений, ЕГ № 5128. Дон. фр., 7 зсп 1 сд, ком. відділ.; 59 гв. сп 21 гв. сд; 2-й Прибалт. фр., 140 арм. зсп, ком. обслуги. Під час форсування р. Сіверський Донець в р-ні м. Зміїв Харківської обл. був контужений, в р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл. отримав поранення. Після одужання воював у Прибалтиці, де вдруге був поранений під час взяття м. Тукумс, Латвія.

18.01.1945–2.09.1945: курсант курсів мол. лейтенантів при 22 А Прибалт. ВО.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медалі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» II ст., «За бездоганну службу» I ст.

Звільнений у запас 4.03.1972. Працював нач. зміни сторожової охорони в/ч 16461, м. Харків.

Помер 1.11.1995 у м. Харків.

РАДЯНСЬКО-ЯПОНСЬКА ВІЙНА

Розгром гітлерівської Німеччини приніс довгоочікуваний мир Європі. Але на Далекому Сході продовжувало вирувати полум'я війни, розв'язане головною союзницею Німеччини – Японією. Японія продовжувала вести воєнні дії проти США, Англії, Китаю. Незважаючи на договір про нейтралітет від 13 квітня 1941 р., японці всіляко перешкоджали радянському судноплавству: захоплювали і топили радянські судна (танкер «Майкоп», пароплави «Перекоп», «Кречет»). Більшість членів їхніх екіпажів загинула у відкритому океані. У зв'язку з цим радянське керівництво змушене було утримувати в постійній бойовій готовності близько 40 дивізій, авіацію, кораблі Тихоокеанського флоту і Червонопрапорної флотилії. 5 квітня 1945 р. Радянський уряд денонсував пакт про нейтралітет з Японією. Після капітуляції Німеччини СРСР приєднався до Потсдамської декларації США, Англії і Китаю від 26 липня 1945 р., яка вимагала остаточної капітуляції Японії. Однак Японія відмовилася прийняти цю декларацію. 8 серпня 1945 р. СРСР оголосив війну Японії.

Головним об'єктом бойових дій ня Далекому Сході Верховне Головнокомандування СРСР вважало Квантунське угруповання чисельністю понад 1 млн чоловік. До його складу входили: власне Квантунська армія, армія Маньчжоу-Го, війська внутрішньої Монголії, інші місцеві формування. Квантунську армію очолювали: головнокомандуючий – досвідчений японський генерал армії О. Ямадо і начальник штабу – генерал-лейтенант Х. Хата, колишній військовий аташе в Радянському Союзі. Квантунська армія налічувала 31 дивізію, 9 піхотних і одну танкову бригаду, а також бригаду «камікадзе».

Надзвичайно складними були природно-кліматичні умови та рельєф місцевості. Гірські системи та хребти створювали малодоступний бар'єр шириною від 100 до 400 км, який заступав усі шляхи з МНР, Забайкалля, Приамур'я і Примор'я до центральних районів Маньчжурії. Гірські перешкоди доповнювалися широкими та повноводними ріками Амур, Уссурі, розливи яких влітку робили долини непрохідними для військової техніки. У Маньчжурії на кордонах з Радянським Союзом і МНР японці звели 17 укріпрайонів. Кожний укріплений район займав 50-100 км по фронту і близько 50 км у глибину. Тож радянському командуванню доводилося добре готуватися до проведення воєнних дій. Багато було ускладнень щодо перевезення військ і вантажів. Однорейкова залізниця, на якій базувався Забайкальський фронт, мала невелику пропускну здатність і не могла забезпечити необхідного потоку ешелонів із військами і вантажами. Через це частини військ артилерії на механізованій тязі й моторизовані з'єднання далі йшли своїм ходом, здійснивши марші від 600–700 км до 1000–1200 км в умовах безводних степів.

Ліквідація Квантунської армії потребувала проведення цілого ряду організаційних заходів. Для загального керівництва було створено головне командування радянських військ на Далекому Сході на чолі з маршалом О. М. Василевським. Одночасно сформовано три фронти: Забайкальський (командуючий – маршал Р. Я. Малиновський), 1-й Далекосхідний (командуючий – маршал К. О. Мерецков), 2-й Далекосхідний (командуючий – генерал армії М. О. Пуркаєв). Для морських операцій залучалися Тихоокеанський флот (командуючий – адмірал І. С. Юмашев) і Червонопрапорна Амурська флотилія (командуючий – адмірал М. В. Антонов). Проти Японії виступила також армія Монгольської Народної Республіки під командуванням маршала Х. Чойбалсана.

У ніч на 9 серпня 1945 р. війська трьох фронтів перейшли державний кордон СРСР і вступили на територію Маньчжурії (Китай). Вранці радянські ВПС завдали бомбових ударів по залізничних вузлах, станціях, аеродромах і колонах військ противника в районах міст Хайлар, Харбін, Гірін, Мукден і Чанчунь. Головні сили Забайкальського фронту вели наступ на позиції 3-го японського фронту, які були розташовані за стіною Великого Хінгану. Особливо важким виявився марш через Хінганський хребет, який вважаєть-

ся безпрецедентним у всій Другій світовій війні. Щоб провести важкі бойові машини, довелося наводити мости і переправи, влаштовувати гатки на заболочених ділянках, обладнувати броди. Дошкуляли дощі і спека в 33-34 °С, жертвою яких щоденно ставали до 60 чоловік на дивізію. Великої майстерності і винахідливості вимагав спуск техніки з гірських круч у долину. Танки з'єднували тросами попарно, і задня машина гальмувала спуск передньої. Пройшовши близько 400 км, механізовані частини витратили весь запас пального, оскільки підрозділи технічного забезпечення відставали. Але транспортна авіація зробила все, щоб наступ не припинився. Перехід через Хінганський хребет бронетанкових і механізованих військ 39-ї армії, якими командував генерал-майор О. В. Цінченко, відбувся організовано завдяки чітким діям інженерних військ армії (начальник – полковник В. Ф. Тимошенко). На третій день операції з'єднання 6-ї гв. ТА, подолавши перевал, вийшло на територію Маньчжурської рівнини. З 9 по 14 серпня війська Забайкальського фронту розгромили частини противника в прикордонній смузі, вийшли на Центрально-Маньчжурську рівнину. Вихід 6-ї гв. ТА до Мукдена і Чанчуня та оволодіння комунікаціями між Маньчжурією і Північним Китаєм відсікли Квантунську армію від стратегічних резервів японського командування. Запеклі бої розгорнулися на підступах до м. Муданьцзян. Тут японці широко використовували солдатів-смертників, які билися до останнього, спеціально полювали на наших генералів та офіцерів. Обвішані сумками з 40-кілограмовими зарядами толу і ручними гранатами, «камікадзе» кидалися під танки. Противник часто вдавався до нічних атак на штаби та командно-спостережні пункти, практикував засідки на схилах сопок у тайзі, поблизу доріг. При загрозі полону більшість японських солдатів підривали себе.

Війська 2-го Далекосхідного фронту головну увагу зосередили на Сунгарійському і Жаохейському напрямах. Як і на інших фронтах, тут доводилося долати не лише опір ворога, а й труднощі, пов'язані з паводком на Амурі, бездоріжжям. У ході шестиденних боїв війська 2-го Далекосхідного фронту вклинилися в оборонні порядки противника на 50-200 км і розгорнули наступ на міста Цзямуси, Харбін (Китай). Таким чином, Квантунська армія виявилася розділеною на частини. Реальність поразки змусила уряд Японії 14 серпня прийняти рішення про капітуляцію. Однак війська Квантунської армії продовжували чинити опір. 19 серпня війська Забайкальського фронту вийшли в райони міст Чифін, Чанчунь, Мукден (Китай). Війська 1-го Далекосхідного фронту і Тихоокеанського флоту успішно взаємодіяли на території Північної Кореї і вийшли в тил Квантунського угруповання. Після цього морські десанти були висаджені в портиЕтетін (китайська назва Одечжин) і Гензан (китайська назва Вонсан). З метою прискорення капітуляції 24 серпня висаджені повітряні десанти в міста Хамхін і Пхеньян, Північна Корея.

Одночасно зі знищенням головних сил Квантунської армії на материку, на Сахаліні та Курильських островах із 11 по 16 серпня силами 16-ї армії та Північної Тихоокеанської флотилії була здійснена Південно-Сахалінська наступальна операція. 19 серпня японські війська майже повсюди почали капітулювати. Наприкінці серпня повністю завершилося роззброєння Квантунської армії та інших сил противника, що були розташовані в Маньчжурії і Північній Кореї.

Згідно з Актом про капітуляцію Японія визнавала та приймала умови Потсдамської конференції, а також заявляла про припинення бойових дій та роззброєння всіх збройних сил. За час кампанії, що тривала всього 24 дні, противник втратив понад 677 тисяч солдатів та офіцерів, зокрема близько 84 тисячі – вбитими, велику кількість техніки, озброєння, військового спорядження. Військами 2-го Далекосхідного фронту та Амурської військової флотилії були захоплені всі кораблі Сунгарійської військово-річкової флотилії.

Усі учасники боїв на Далекому Сході нагороджені спеціально заснованою медаллю «За перемогу над Японією». 87 воїнам присвоєно звання Героя Радянського Союзу, причому шестеро з них були відзначені вдруге.

БОЙОВИЙ ШЛЯХ ВОЇНІВ
7-го механізованого Новоукраїнсько-Хінганського ордена Леніна Червонопрапорного ордена Суворова II ступеня корпусу

7-й механізований Новоукраїнсько-Хінганський ордена Леніна Червонопрапорний ордена Суворова II ст. корпус сформований в період з 1 серпня по 30 вересня 1943 р. З перших днів військове формування очолив командир корпусу генерал-майор танкових військ Іван Васильович Дубовий, начальник штабу полковник В'ячеслав Іванович Ганьшин і начальник політвідділу полковник Олександр Павлович Андреєв. 15 вересня 1943 корпусу було вручено Бойовий Червоний Прапор. Цей день вважається днем народження корпусу.

Перше бойове хрещення корпус отримав 16 жовтня 1943 р. у районі важливого залізничного вузла – м. П'ятихатки Дніпропетровської обл. У боях на підступах до міста відзначилися 41-а гв. тбр і 16-а мбр. Здійснюючи широкий маневр, вони обійшли небезпечні осередки опору противника, захопили місто з північного заходу. 19 жовтня місто було взяте з найменшими втратами і багатими трофеями. Командир танка 41-ї гв. тбр лейтенант Петренко знищив два танки «тигр». Після оволодіння містом П'ятихатки корпус повів наступ на Кривий Ріг. Бої на Криворізькому напрямку продовжувалися до 20 грудня 1943 р. У ході цих боїв воїни корпусу відбили сильний контрудар ворога в районі с. Лозуватка на Дніпропетровщині і цим зірвали задум ворога перешкодити нашим військам форсувати річку Інгулець. У наступних бойових подіях корпус перекидали з одного фронту на інший, тому що використовували в пересувних групах фронтів як резерв Верховного Головнокомандування. У кінці грудня 1943 р. війська 2-го Українського фронту почали підготовку до Кіровоградської операції, до якої 7-й мк був залучений як пересувна група 5-ї гв. А. Кіровоградське угруповання ліквідоване протягом восьми днів. Рішучі дії корпусу в перший день операції сприяли успішному її завершенню. За вдало проведену Кіровоградську операцію і проявлений героїзм бійців Указом Президії Верховної Ради СРСР від 15 січня 1944 р. корпус був нагороджений орденом Червоного Прапора. Механік-водій 63-ї мбр Кім Шатило на палаючому танку розгромив колону ворога, за що отримав звання Героя Радянського Союзу.

Повчальним в діях корпусу були: високий темп просування (35 км в перший день операції); дії розвідки на широкому фронті і в глиб до 50 км. Розвідники 64-ї мбр розгромили штаб 10-ї мд противника, захопили документи важливого воєнного політичного значення. Добре працював зв'язок корпусу, завдяки якому командуючий фронтом генерал Конєв, командуючий армією генерал Жадов і командуючий БТ і МВ генерал Куркін могли підтримувати зв'язок зі своїми штабами і військами.

Однією з героїчних сторінок воєнної історії 7-го мк є визволення та оволодіння м. Новоукраїнка Кіровоградської обл. 8 березня корпус перейшов у наступ, маючи у своєму розпорядженні незначні засоби: 19 танків, 3 неповні мотострілецькі батальйони, 1 саперний батальйон, корпусну артилерію. Розвиваючи наступ у південно-західному напрямку, долаючи опір ворога, у ніч на 17.03.1943 р. бійці стрімким ударом з півночі увірвалися в місто і на ранок місто було взяте. При взятті Новоукраїнки відзначилися воїни 16-ї мбр, які зазнали великих труднощів, пов'язаних з погодними умовами. Увечері 16 березня під час зливи бійці вимокли, а на ранок 17 березня вдарив мороз, через що одяг і взуття замерзли, рухатися ставало майже неможливо. Але люди йшли вперед і свій обов'язок виконали з честю. За визволення

Новоукраїнки корпусу наказом Верховного Головнокомандувача було присвоєно почесне найменування «Новоукраїнський».

Особливе місце в бойовій діяльності корпусу посідає участь у Яссько-Кишинівській операції. У ході цих боїв було відбито велику кількість атак ворога, який намагався вирватися з оточення. Тільки в ніч на 24 серпня воїни 64-ї і 16-ї мбр відбили 25 атак. 41-а гв. тбр 25 серпня відбила 30-тисячну танкову атаку ворожого угруповання, 63-я мбр захопила переправи через річку Прут і міцно їх утримувала. Ворог не пройшов через бойові порядки (а за бойовим порядками знаходилося 12600 полонених). За успішні бойові дії у Яссько-Кишинівській операції Президія Верховної Ради СРСР нагородила корпус орденом Суворова II ступеня. Командирам 63-ї мбр А. В. Жукову, 64-ї мбр О. Т. Шутову, 41-го гв. тбр М. П. Котловцю присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

28 серпня 1944 р. 7-й мк залучений до визволення Румунії і Болгарії. У жовтні 1944 р. бере участь у Дебреценській операції, а в грудні–січні 1945 – Будапештській операції, бойових діях в Угорщині. Завершальним етапом бойового шляху уславленого 7-го мк є оволодіння Австрією і визволення Чехословаччини у квітні-травні 1945 р. 15 квітня корпус перейшов у наступ і вів тяжкі бої на підступах до м. Брно. У боях за місто відзначилася 16-а мбр, яка першою увірвалася у місто і вміло маневруючи, вела вуличні бої. Молодший лейтенант І. С. Миренков у районі міського кладовища знищив танк «тигр» і два «фердинанди», за що був удостоєний звання Героя Радянського Союзу. 26 квітня воїни корпусу у взаємодії з 6-ю гв. ТА взяли м. Брно. Указом Президії Верховної Ради СРСР за виняткову мужність та героїзм особового складу, проявлені при взятті м. Брно, 7-й мк нагороджений орденом Леніна. 9 травня 1945 р. корпус закінчив свій бойовий шлях у Європі. Пройдено понад 4500 км, з яких близько 2000 км – активних бойових дій.

У липні 1945 р. корпус направили до МНР і в серпні з'єднання взяло участь у Хінгано-Мукденській операції. Долаючи тисячокілометровий шлях пустелею Гобі, через хребет Великого Хінгану і затоплені рисові поля Маньчжурії, бійці 7-го мк розгромили добірні частини японської Квантунської армії. 2 вересня 1945 р. корпус закінчив свій бойовий шлях поблизу м. Порт-Артур.

За час ведення бойових дій корпусом знищено і підбито: танків і САУ – 959, гармат і мінометів – 2732, бронетранспортерів – 444, літаків – 84, солдатів і офіцерів – 46108 чол. Захоплено танків і САУ – 209, гармат і мінометів – 319, літаків – 255, гвинтівок і рушниць – 26988, 1 бронепоїзд. Взято у полон 124176 чоловік.

За проявлену мужність та героїзм, особисту хоробрість і бойову майстерність 26 воїнів 7-го мк удостоєні звання Героя Радянського Союзу (із них 5 – посмертно). Понад 22 тисячі воїнів нагороджені орденами та медалями, подяками від Верховного Головнокомандувача.

Серед воїнів 7-го мк багато наших земляків-харків'ян, біографії яких зібрав та передав до редакції голова ради ветеранів 7-го мк Михайло Аврамович Золотковський.

АЛЕКСЄЄВ Михайло Миколайович, 1915. Ст. лейтенант.

Із квіт. 1945: 177 тп 64 тбр 7 мк, ком. танкової роти.

Орден Червоного Прапора, медалі.

Прож. у м. Харків.

Помер 3.04.2004.

АЛЯБ'ЄВ Федір Миколайович, 1927, м. Харків. Сержант.

Учасник війни з Японією: 40 гв. б-н «катюш» 7 мк.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Японією».

По війні працював на заводі «Поршень».

Помер 10.04.1992.

АРОВІН Іван Єгорович, 1921, с. Зарожне Чугуївського р-ну Харківської обл. Майор.

До війни працював ст. лаборантом Харківського інституту інженерів транспорту.

Листоп. 1941 – верес. 1945: 2-й Укр., Забайкал. фр., 607 окр. б-н зв'язку 235 сд, ком. відділення зв'язку; 1241 сп 375 сд, ком. взв. зв'язку; 3 мсб 64 мбр 7 мк, нач. зв'язку, ком. взв. зв'язку.

Ордени: Червоної Зірки (три), Вітчизняної війни II ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Японією», болгарська «За участь у Вітчизняній війні 1944–1945».

По війні працював електриком у НДІ «Промбуд», інженером мостоконструкцій, м. Харків.

Помер 21.04.1994 у м. Харків.

БАРБІНОВ Олексій Васильович, 1926. Сержант.

Із лип. 1945: 502 зеніт.-артп, 63 мбр 7 мк, навідник 85-мм гармати, заст. ком.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Японією».

У лип. 1951 демобілізований. Працював трактористом у колгоспі ім. Суворова. Прож. у с. Картамиш Первомайського р-ну Харківської обл.

БЕЗДІТКО Кузьма Тихонович, 1918. Рядовий.

Із серп. 1944: 16 мбр 7 мк, автоматник.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

У 1946 демобілізований.

Проживав у с. Шелестове Краснокутського р-ну Харківської обл. Працював у колгоспі «Червоний партизан».

Помер у 1999.

БЕЛІБЕКОВ Михайло Савелійович, 1925, м. Харків. Ст. сержант.

Учасник ВВВ з верес. 1943: пом. ком. взв.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

По війні працював викладачем Харківського автодорожнього технікуму.

Помер у 2000 в м. Харків.

БІЛОУС Іван Тимофійович, 1927, м. Харків. Єфрейтор.

Учасник війни з Японією: 1 б-н 16 мбр 7 мк, шофер.

Медаль «За відвагу».

По війні працював шофером на заводі холодильних машин, м. Харків.

Помер 7.01.1999 у м. Харків.

БОГДАН Григорій Іванович, 1927. Сержант.

У лип. 1945 призваний до лав ЧА: 1 тб 63 тбр 7 мк, ком. відділ.

Медаль «За відвагу».

Проживав у с. Іванівка Шевченківського р-ну Харківської обл. Працював електромонтером.

Помер у 1993.

БОНДАРЕНКО Єгор Васильович, 1926, с. Зорянське Шевченківського р-ну Харківської обл. Мол. сержант.

У черв. 1945 призваний до лав ЧА: 63 мбр 7 мк, ком. відділ.

По війні працював у радгоспі, с. Зорянське Шевченківського р-ну Харківської обл.

Помер у 2004.

БОРЗИЛЕНКО Григорій Андрійович, 1925. Рядовий.

Із берез. 1944: 41 гв. тбр 7 мк, автоматник.

Нагороджений медалями.

Працював слюсарем на Харківському заводі «Південкабель».

Помер у 1995 в м. Харків.

БОРИСОВ Микола Олександрович, 1909. Майор. Інвалід ВВВ.

1942–1944: розвід. моторизований б-н.

Ордени Вітчизняної війни II ст. (два), медалі: «За відвагу» (дві), «За бойові заслуги» (дві).

Проживав у смт Хорошеве Харківського р-ну Харківської обл.

Помер у 1982.

БОЧКО Петро Петрович, 1926. Мол. сержант.

Із лип. 1945: 1 б-н 63 мбр 7 мк, заряджаючий.

Медаль «За перемогу над Японією».

У 1951 демобілізований. Проживав у смт Близнюки Харківської обл. Працював на комбікормовому заводі.

Помер у 1993.

БРЕДИХІН Іван Данилович, 1927. Сержант.

Із черв. 1945: 2 б-н 16 мбр 7 мк, ком. відділ.

Нагороджений медалями (7).

У 1951 демобілізований. Проживав у смт Сахновщина Харківської обл. Працював слюсарем на маслозаводі.

Помер у 2003.

БРОДЕЦЬКИЙ Марко Ісакович, 1925, м. Харків. Майор.

Із лип. 1943 по листоп. 1944: 63 мбр 7 мк, пом. ком. взв. розвідки. Був поранений.

Медаль «За бойові заслуги».

По війні працював інженером «Укрземпроекту».

Помер 7.03.1987 у м. Харків.

БУТЕНКО Микола Степанович, 1926. Рядовий.

Із лип. 1945: 2 б-н 63 мбр 7 мк, стрілець ПТР.

Медаль «За перемогу над Японією».

У 1951 демобілізований. Проживав у с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл. Працював у будівельно-монтажному управлінні.

Помер у 1996.

ВЕДЕНЬОВ Денис Микитович, 1915, м. Харків. Майор.

Учасник ВВВ з серп. 1943: 16 мбр 7 мк, інженер бригади.

Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст., медалі: «За оборону Києва», «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги».

По війні працював виконробом будівельно-монтажного управління № 12.

Помер у 1993.

ВЕДЕРНИКОВ Микола Петрович, 1927. Ст. сержант.

Із черв. 1945: 63 мбр 7 мк, навідник кулемета.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Японією».

У черв. 1949 демобілізований. Працював у колгоспі ім. Свердлова, с. Лозовенька Балаклійського р-ну Харківської обл.

Помер у 2005.

ВОРОНІН Олексій Іванович, 1927. Рядовий.

Із лип. 1945: 16 мбр, 41 гв. тбр 7 мк, шофер.

Нагороджений медалями (5).

У 1950 демобілізований. Прож. у с. Охоче Нововодолазького р-ну Харківської обл.

Працював у колгоспі «Радянська Армія».

ГАМОВ Іван Кіндратович, 1927. Сержант.

Із черв. 1945: 1 б-н 16 мбр 7 мк, ком. відділ.

У 1951 демобілізований. Прож. у с. Чорне Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Працював у колгоспі «Росія».

Помер у 1993.

ГЛОБА Володимир Климович, 1927. Старшина.

Із черв. 1945: 84 тб 63 мбр 7 мк, ком. танка Т-34.

У 1951 демобілізований. Прож. у смт Близнюки Харківської обл. Працював інспектором Держстраху.

Помер у 2002.

ГОЛОВКО Андрій Антонович, 1926, м. Харків. Єфрейтор.

Учасник ВВВ та війни з Японією: 63 мбр 7 мк, мінометник.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Працював бригадиром у Парку культури і відпочинку ім. Горького.

Помер у 2005 в м. Харків.

ГОЛОД Мойсей Якович, 1925, м. Харків. Ст. лейтенант.

Серп. 1943 – листоп. 1944: 16, 64 мбр 7 мк, навідник 76-мм гармати.

Медаль «За бойові заслуги».

Працював керівником групи Харківського відділ. інституту «Теплоелектропроект».

Виїхав на постійне місце проживання у США.

ГОЛОДНИКОВ Петро Іванович, 1927, м. Харків. Ст. сержант.

Учасник війни з Японією: 16 мбр 7 мк, ком. міномет. обслуги.

Медаль «За перемогу над Японією». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора.

Працював заст. начальника цеху заводу «Електроважмаш».

Помер 1.10.1986 у м. Харків.

ГОНЧАРОВ Петро Савелійович, 1927. Сержант.

Із лип. 1945: 63 мбр 7 мк, ком. відділ.

Нагороджений медалями (7).

Працював на заводі «Радіодеталь».

Помер у 1983.

ГОСТЄВ Іван Васильович, 1927. Сержант.

Із лип. 1945: 16 мбр 7 мк, ком. відділ.

Нагороджений медалями (7).

У 1951 демобілізований. Прож. у м. Харків. Працював кондитером.

ГРИНЬКО Іван Полікарпович, 1924.

Березн. 1944 – 6.10.1944: 41 гв. тбр 7 мк, рядовий, автоматник. Був поранений.

Медаль «За відвагу».

Прож. у с. Червоноармійське Друге Вовчанського р-ну. Працював обліковцем у тракторній бригаді.

ГРОМОВ Володимир Павлович, 1927, м. Харків. Старшина.

Учасник війни з Японією: Далекосхід. фр., 16 мбр 7 мк, ком. відділ.

Медаль «За перемогу над Японією».

Працював слюсарем на кінокопіювальній фабриці.

Помер у 2001.

ГУДЕНКО Григорій Максимович, 1927. Єфрейтор.

Із березн. 1945: 16 мбр 7 мк, авторембаза, рядовий. Серп. 1945 – верес. 1945: 63 мбр 7 мк, кулеметник (ручний кулемет Дегтярьова). Учасник Маньчжурської операції, оволодіння Великим Хінганом.

Медаль «За перемогу над Японією», подяка від Верховного Головнокомандувача.

У 1951 демобілізований. Працював робітником у дорожньо-будівельній установі. Прож. у смт Сахновщина Харківської обл.

ГУСЄВ Дмитро Олексійович, 1926. Сержант.

Із черв. 1945: 1 б-н 16 мбр 7 мк, пом. ком. взв.

У 1951 демобілізований. Проживав у с. Чорне Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Працював постачальником у колгоспі «Росія».

Помер 7.07.1986.

ДЕРЕВ'ЯНКО Іван Савелійович, 1927. Старшина.

Із черв. 1945: 16 мбр 7 мк, ком. госп. взв.

Нагороджений медалями.

Обіймав посаду заст. нач. ст. Харків-Балашовський.

Проживав у смт Високий Харківського р-ну Харківської обл.

Помер у 2007.

ДОЛГОПОЛОВ Дмитро Григорович, 1924, м. Харків. Рядовий.

Учасник ВВВ з лип. 1943 по груд. 1943: 64 мбр 7 мк, автоматник. Був поранений.

Нагороджений медалями.

Працював ст. науковим співробітником Інституту низьких температур.

Помер у 1994.

ЄВТЄЄВ Михайло Іванович, 1912, м. Воронеж, РФ. Майор, нач. бронетанк. реммайстерні, 673 бронетанк. реммайстерня 277 сд 65 ск 5 А, Далекосхід. ВО.

У 1928 закінчив 7 класів Київської СШ, у 1934 – Київський технікум точної механіки, у 1942 – Полтавське танкове училище, м. Мари, Туркменія.

Із 1928 по 1941 працював слюсарем на заводі, м. Київ, механіком на Київському заводі друкарських машинок «Україна».

28.06.1941–9.05.1945: Степ. фр., 84 тп 42 тд, механік-водій; 2-й, 3-й Укр. фр., 311 тб 110 тбр, ком. взв. Т-34. Учасник війни з Японією: Забайкал. фр., 177 окр. тп 64 мбр 7 мк, ком. взв Т-34. Отримав чотири поранення: у 1942 поблизу м. Таганрог; у 1944 під час форсування р. Сірет, Румунія, поблизу м. Дебрецен, Угорщина; у 1945 на території Чехословаччини.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За відвагу», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

У 1948 закінчив Вищу Казанську офіцерську бронетанкову школу за спеціальністю заст. ком. б-ну з техчастини. 25.06.1956 звільнений у запас. Працював електромеханіком на Красноградській інкубаторній станції, інструктором у автошколі ДТСААФ, м. Красноград.

Помер 5.10.1977 у м. Красноград Харківської обл.

ЄРЬОМІН Віктор Серафимович, 1926. Підполковник-інженер.

Лип. 1943 – черв. 1945: 1440 мех. полк 7 мк, механік-водій САУ.

Медаль «За відвагу».

По війні прож. у м. Чугуїв, працював гол. інженером на комбінаті комунальних підприємств.

Помер у 2001.

ЗЕМЛЯК Григорій Андрійович, 1927. Ст. сержант.

Із листоп. 1944: 16 мбр 7 мк, старшина навчального б-ну.

Медаль «За перемогу над Японією».

У 1951 демобілізований. Прож. у с. Олександрівка Богодухівського р-ну Харківської обл. Працював бригадиром будівельної бригади.

ЗІБОРОВ Дмитро Пилипович, 1924. Старшина.

Із лип. 1943: 614 мінп 7 мк, ком. обслуги.

Орден Слави III ст., медалі «За відвагу» (дві).

У 1950 демобілізований. Прож. у м. Харків. Працював майстром на заводі «Кондиціонер».

Помер у 2004.

ЗОЛОТКОВСЬКИЙ Михайло Аврамович, 1925, смт Білики Кобеляцького р-ну Полтавської обл. Інвалід ВВВ. Полковник-інженер.

Берез. 1945–верес. 1945: 2-й Укр., Забайкал. фр., 63 мбр 7 мк, ком. стрілецького взв., мол. лейтенант. Учасник визволення Угорщини, чехословацьких міст – Братислава, Брно, Прага. Був двічі поранений та контужений. Із спогадів: «У квіт. 1945 під час наступу на м. Брно і штурму фортеці Шпільберг у складі 2-го мсб-ну 63 мбр увірвалися через ворота у фортецю, закидали гранатами вікна нижніх поверхів, знищивши охорону воріт декількома гранатами, взяли в по-

лон 54 фашисти, яких мені та ще двом пораненим солдатам наказав начальник штабу б-ну конвоювати до пункту збору полонених. Якби не чеські партизани, то нас би перебили».

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, Богдана Хмельницького III ст., медалі: «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією», «За бойові заслуги», «За відзнаку у військовій службі» II ст. і I ст., ювілейні медалі.

У 1956 закінчив Академію бронетанкових військ ім. Сталіна, м. Москва. Із 1962 – заст. комбата з техчастини у військ. частині, смт Малинівка Чугуївського р-ну Харківської обл. У 1967 переведений на військ. кафедру ХПІ: викладач з танко-технічної спеціальності, інженер-механік з виготовлення, ремонту та експлуатації бронетанкової техніки. У 1971 звільнений у запас. З 1973 по 1989 М. А. Золотковський – директор станції юних техніків, Московський р-н м. Харків. Після виходу на заслужений відпочинок обіймає посаду голови ради ветеранів 7 мк.

Прож. у м. Харків.

ЗУДОВ Микола Олексійович, 1918, м. Харків. Підполковник.

Учасник ВВВ з лип. 1944: 41 гв. тбр 7 мк, ком. тб.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, медаль «За бойові заслуги».

По війні працював інженером на заводі «Серп і Молот».

Помер 10.10.2000 у м. Харків.

ІЛЮЩЕНКО Олександр Сергійович, 1910, м. Одеса. Підполковник. Інвалід ВВВ.

Із 26.06.1941: 18 окр. зеніт. артд-н 18 тд 7 мк, Білорус. особл. ВО, ком. бат. 29.06.1941 був тяжко поранений і евакуйований в тил.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні продовжив службу в навч. полку, нач. штабу. Після звільнення працював у райвійськкоматі.

Помер 12.10.1995 у м. Харків.

КАБАННИК Віктор Володимирович, 1927. Ст. сержант.

Із черв. 1945: 1 б-н 63 мбр 7 мк, ком. відділ.

Нагороджений медалями (8).

У 1951 демобілізований. Прож. у смт Золочів Харківської обл. Працював слюсарем на заводі ім. Малишева.

КАЙДАШ Володимир Гнатович, 1925, с. Куколівка Олександрійського р-ну Кіровоградської обл. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

5.01.1943 призваний до лав ЧА Джамбульським МВК, Казахстан.

Січ. 1943 – верес. 1943: курсант Ташкентського механіз. училища ім. Леніна, Узбекистан. Верес. 1943 – трав. 1944: 2-й Укр. фр., 63 мбр 7 мк, пом. ком. стрілецького взв.; 16 мбр 7 мк, ст. сержант, ком. стрілецького відділення. 30.05.1944 під час Корсунь-Шевченківської операції отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 2905. 9.08.1945–3.09.1945: Забайкал. фр., 363 гв. сп 7 мк, старшина стрілецької роти.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., «За мужність» III ст., медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Захиснику Вітчизни».

У груд. 1948 демобілізований. У 1953 закінчив технікум харчової промисловості, м. Лохвиця Полтавської обл. У 1953–1956 рр. працював механіком на заводах Харківського спиртотресту, із верес. 1956 – на Антрацитівському рудоремонтному заводі, із 1970 – інженер з підготовки кадрів на релейному заводі, м. Антрацит Луганської обл. Із 1990 проживав у м. Харків.

Помер 26.10.2004 у м. Харків.

КИРИЧЕНКО Володимир Трохимович, 1926, с. Андріївка Кегичівського р-ну Харківської обл. Підполковник.

Із берез. 1945: 2-й Укр. фр., 41 гв. тбр 7 мк, радист-кулеметник. Був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., «За мужність», медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», ювілейні.

По війні працював викладачем на станції юних техніків.

Прож. у м. Харків.

КИЯЩЕНКО Михайло Никифорович, 1924. Рядовий.

Із лип. 1944: 94 розвід. мотоб-н 7 мк.

Медаль «За відвагу».

У лип. 1951 демобілізований. Прож. у м. Ізюм Харківської обл. Працював будівельником.

Помер у 1993.

КОЛЕСНИК Олександр Андрійович, 1924. Рядовий. Інвалід ВВВ.

Лют. 1943 – трав. 1945: 63 мбр 7 мк, кулеметник.

Нагороджений медалями (4).

Прож. у с. Новоселівка Лозівського р-ну Харківської обл. Працював у колгоспі фуражиром.

Помер у 2002.

КОЛОДЯЖНИЙ Анатолій Сидорович, 1927. Підполковник.

Із серп. 1944: 94 розвід. мотоб-н 7 мк, ком. відділ.

Ордени Червоного Прапора (три), медалі «За відвагу» (дві). Трудові нагороди: медаль «За трудову відзнаку».

У 1950 демобілізований. Прож. у с. Бірки Зміївського р-ну Харківської обл. Працював директором школи.

Помер у 2000.

КОЛОМІН Іван Дмитрович, 1927. Сержант.

Із лип. 1945: 16 мбр 7 мк, навідник ПТР.

У 1951 демобілізований. Прож. у смт Приколотне Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Працював зав. виробництва їдальні.

Помер у 1983.

КОСИНЕВСЬКИЙ Віктор Петрович, 1927, м. Харків. Рядовий.

Учасник війни з Японією: 2-й б-н 63 мбр 7мк.

Після війни працював столяром на меблевому комбінаті.

Помер у 1996.

КОЩАВЕЦЬ Василь Михайлович, 1927, смт Печеніги Харківської обл. Рядовий.

Учасник війни з Японією: 63 мбр 7 мк, навідник міномета.

Медаль «За перемогу над Японією».

Працював машиністом насосної станції на Харківському рибопереробному комбінаті.

КРАВЦОВ Григорій Семенович, 1926, с. Крутоярка Первомайського р-ну Харківської обл. Ст. сержант. Інвалід ВВВ.

До війни закінчив вісім класів.

Лют. 1944 – трав. 1945: 2-й Укр. фр., 34 сд; 702 сп 213 сд; 7 мк 6 ТА, ком. відділення. 9.08.1945–3.09.1945: учасник війни з Японією. Був поранений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Богдана Хмельницького, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Закінчив Одеський економічний технікум. Прож. у м. Первомайський Харківської обл. Працював нач. планового відділу «Будбанку».

КРАВЧЕНКО Федір Костянтинович, 1927, м. Харків. Сержант.

Учасник війни з Японією: 2, 3 б-ни 16 мбр 7 мк, ком. кулеметного, стріл. відділ.

Медаль «За перемогу над Японією».

По війні працював слюсарем на ХЕЛЗі.

Помер 20.02.2004 у м. Харків

КРАЙНЮК Олексій Іванович, 1927. Сержант.

Із жовт. 1944: 63 мбр 7 мк, ком. відділення.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі (6).

Проживав у смт Шевченкове Харківської обл. Працював кабельником на телестанції.

Помер у 1991.

КУЗНЕЦОВ Віктор Васильович, 1926.

Квіт. 1944 – верес. 1945: 7 мк, водій.

Орден Вітчизняної війни II ст.

Працював робітником кемпінгу автотурбази.

КУЛАКОВ Антон Іванович, 1927. Рядовий.

Із лип. 1945: 41 гв. тбр 7 мк.

У 1951 демобілізований. Прож. у смт Приколотне Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Працював машиністом на олієекстракційному заводі.

Помер у 1997.

КУРОЧКА Іван Петрович, 1907, с. Іванівка Семенівського р-ну Полтавської обл. Підполковник.

Учасник радянсько-фінляндської війни.

У 1938 закінчив військово-політичні курси, м. Москва.

22.06.1941–3.09.1945: Карел., Воронез., Степ., 2-й, 3-й Укр., Забайкал. фр., 64 мбр 7 мк, заст. ком. б-ну з політчастини, нач. політвідділу. Важко поранений у серп. 1943.

Ордени: Червоної Зірки (два), Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., медалі: «За оборону Радянського Заполяр'я», «За визволення Праги», «За взяття Будапешта», «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

По війні працював оббивальником деревообробного цеху на 2-му механічному заводі, був членом Харківського обласного комітету народного контролю.

Помер 8.12.1998.

ЛИПЧАНСЬКИЙ Микола Дмитрович, 1926. Мол. сержант.

Із лют. 1945: 64 мбр 7 мк, інж. рота, ком. відділ.

Орден Слави III ст., медаль «За відвагу».

По війні працював заст. директора ПТУ № 18.

Помер у 1990.

ЛИСАК Георгій Андрійович, 1923. Гв. сержант.

Із серп. 1943: штаб артп, 7 мк, ординарець.

Орден Червоної Зірки, вісім медалей.

Працював ст. майстром на заводі ім. Малишева.

ЛОБКО Євген Костянтинович, 1917. Ст. лейтенант. Інвалід ВВВ.

Учасник радянсько-фінляндської та Великої Вітчизняної воєн, 1-й мотод-н 1713 зеніт. артп 7 мк, пом. ком. взв.

Нагороджений медалями (4).

Прож. у м. Харків.

ЛОЗГАЧОВ Анатолій Васильович, 1927. Сержант.

Із черв. 1945: 16 мбр 7 мк, ком. гармати.

Медаль «За перемогу над Японією».

У 1951 демобілізований. Прож. у м. Харків. Працював склярем у будівельному управлінні № 431.

ЛОМОНОСОВ Дмитро Іванович, 1926, м. Харків. Інвалід ВВВ.

25.08.1943 призваний до лав ЧА: 2-й Укр. фр. Брав участь у визволенні України, Білорусі, Польщі, Чехословаччини.

9.08.1945–3.09.1945: Забайкал. фр., 84 тб 63 мбр 7 мк, ком. гармати. Був поранений і контужений.

Ордени: Вітчизняної війни I ст. (два), «За мужність», медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

Із січ. 1951 працював слюсарем-складальником на Харківському авіазаводі. Із 1955 по 1969 працював у НВО «Хартрон».

ЛУГОВИЙ Іван Омелянович, 1921, смт Чапаєве Кегичівського р-ну Харківської обл. Гв. лейтенант.

Учасник ВВВ з лип. 1944: 3 б-н 64 мбр 7 мк, комсорг б-ну. Учасник війни з Японією.

Ордени Червоної Зірки (три), медалі: «За відвагу», «За перемогу над Японією».
Помер у 2007.

МАКАРОВ Михайло Васильович, 1922. Підполковник.
1943–1944: 64 мбр 7 мк, офіцер зв'язку.
Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст.
Працював інженером у Всесоюзному центрі патентних послуг.
Помер у листоп. 2003.

МАЛИШЕВ Іван Пилипович, 1927. Сержант.
Із черв. 1945: 16 мбр 7 мк, ст. радіотелеграфіст.
Нагороджений медалями (7).
У 1951 демобілізований. Працював учителем. Прож. у м. Первомайський Харківської обл.

МАЛЬЦЕВ Іван Юхимович, 1927.
Із черв. 1945: 16 мбр 7 мк, ком. відділ.
У 1951 демобілізований. По війні прож. у с. Вільхуватка Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Працював нач. пожежної охорони у колгоспі «Росія».

МАЛЯРЕНКО Леонід Іванович, 1924. Капітан.
Із 1943: Півд.-Захід., 1-й Укр., Воронез. фр., 84 тп 63 мбр 7 мк, пом. нач. штабу б-ну.
Ордени: Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького III ст, медаль «Партизанові Вітчизняної війни». Трудові нагороди: ордени Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани».
Працював ст. майстром «Харківенерго» (Харківобленерго).
Помер у 2007.

МАРАКШИН Микола Фролович, 1923. Ст. сержант.
Із лип. 1943: 649 б-н зв'язку 7 мк, радист.
Орден Слави III ст., медалі «За відвагу» (дві).
У 1946 демобілізований. По війні прож. у м. Первомайський Харківської обл. Працював радіотехніком у аеропорту.

МАРШАЛКА Іван Олександрович, 1927. Сержант.
Із квіт. 1945: розвідрота 63 мбр 7 мк, механік-водій, ком. відділ.
У черв. 1951 демобілізований. Працював наладчиком ліфтів, підприємство «Харківліфт». Прож. у с. Дубівка Дергачівського р-ну Харківської обл.
Трагічно загинув 9.12.1988.

МАСТИЦЬКИЙ Микола Миколайович, 1925, х. Романівка (кол.) Воронезької обл., РФ. Рядовий.
У 1940 закінчив 8 класів СШ. До 1943 навчався на підготовчих курсах при Кизилординському педінституті.
У лют. 1943 призваний до лав ЧА. Лют. 1943 – серп. 1943: курсант Ташкентського піхотного училища.
Серп. 1943 – серп. 1944: 2-й, 3-й Укр. фр., артд-н 63 мбр 7 мк, навідник гармати. 20.08.1944 отримав тяжке поранення, ЕГ № 5982.
Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».
30.08.1945 демобілізований. Вступив до ХІМЕСГу. У 1950 закінчив інститут. Працював викладачем Чугуївського лісотехнікуму. Прож. у смт Кочеток Чугуївського р-ну Харківської обл.
Помер у 2007.

МАТВІЄНКО Михайло Маркович, 1927. Єфрейтор.
Із черв. 1945: 701 атб 63 мбр 7 мк, шофер, кухар.
Нагороджений медалями.
У 1951 демобілізований. Прож. у смт Козача Лопань Дергачівського р-ну Харківської обл. Працював столяром на заводі «Світло шахтаря».

МЕЛЬНИКОВ Петро Якович, 1924, с. Зарубинка Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.
Лип. 1943 – груд. 1943: 24 тп 16 мбр 7 мк, механік-водій.
Нагороджений орденами та медалями.

По війні працював бухгалтером у колгоспі ім. Ватутіна, с. Зарубинка Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Помер у 2004.

МИКИТЮК Іван Дмитрович, 1927.

Із черв. 1945: 2 б-н 63 мбр 7 мк, рядовий.

Нагороджений медалями.

У груд. 1950 демобілізований. Працював у колгоспі ім. Г. І. Петровського. Прож. у с. Шевченкове Перше Близнюківського р-ну Харківської обл.

Помер у 2005.

МИКОЛАЄНКО Іван Данилович, 1923, смт Кегичівка Харківської обл. Капітан.

Учасник ВВВ: 55 важкий тп, заряджаючий.

Медаль «За бойові заслуги». Трудові нагороди: орден «Знак Пошани».

МИТРОПОЛЕНКО Дмитро Сергійович, 1927, с. Старовірівка Нововодолазького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

У 1944 призваний до лав ЧА. Курси молодого бійця пройшов за спеціальністю навідника ПТР, 1191 сп 358 сд, Пермська обл. Учасник Маньчжурської операції.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., «За мужність», медаль «За відвагу». Подяка від Верховного Головнокомандувача. Трудові нагороди: медалі «Ветеран автомобільної промисловості», «Ветеран праці».

Жовт. 1945 – серп. 1951: служба на військ. базі Порт-Артур у складі 7 мк.

Із верес. 1951 по 1998 працював на 8-му Державному підшипниковому заводі.

Прож. у м. Харків.

МОРОЗОВ Микола Антонович, 1926. Рядовий.

Із лип. 1945: 16 мбр 7 мк, навідник гармати.

Медаль «За перемогу над Японією».

У лип. 1951 демобілізований. Працював у колгоспі «Родина», с. Мілове Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Помер у лип. 2001.

МУЗАЛЕВСЬКИЙ Дмитро Митрофанович, 1927. Старшина.

Із лип. 1945: артд-н 16 мбр 7 мк, старшина бат.

Нагороджений медалями (4).

У серп. 1951 демобілізований. Працював скотарем у колгоспі «Радянська Армія», с. Охоче Нововодолазького р-ну Харківської обл.

НАВОЛОКОВ Іван Петрович, 1927. Ст. сержант.

Із лип. 1945: 1-й б-н 16 мбр 7 мк, стрілець ПТР.

Нагороджений медалями (4).

У серп. 1951 демобілізований. Проживав у с. Зелений Колодязь Чугуївського р-ну Харківської обл. Працював майстром ДТСААФ.

Помер у 1995.

НОВОСЬОЛОВ Євген Федорович, 1918. Капітан.

1944–1945: 41 гв. тбр 7 мк, ком. тб.

Ордени: Червоного Прапора (два), Вітчизняної війни I ст., «Знак Пошани».

Працював начальником цеху на заводі ім. Малишева.

Помер у 1996.

НОВОСЬОЛОВ Микола Семенович, 1925. Сержант.

Серп. 1943 – квіт. 1944: 63 мбр 7 мк, автоматник. Був поранений.

Орден Червоної Зірки, вісім медалей.

Працював слюсарем на заводі «ФЕД».

ОБУЩЕНКО Олександр Юхимович, 1927. Сержант.

У лип. 1945 призваний до лав ЧА: 84 тп 63 мбр 7 мк, радист-кулеметник.

П'ять медалей.

Працював слюсарем на заводі «Серп і Молот».

Помер у черв. 2006.

ПАВЛОВСЬКИЙ Іван Антонович, 1927. Рядовий.

У лип. 1945 призваний до лав ЧА: 63 мбр 7 мк, стрілець ПТР.

Медаль «За відвагу».

Працював нормувальником на Харківському авіазаводі.

ПАВЛЮЧЕНКО Микола Васильович, 1920. Сержант.

Із черв. 1944: 2 мсб 63 мбр 7 мк, ком. кулемет. обслуги.

Нагороджений орденами та медалями (8).

У листоп. 1945 демобілізований. Проживав у м. Зміїв Харківської обл.

Помер у 1997.

ПЕРЕСІЧАНСЬКИЙ Олександр Федорович, 1927. Єфрейтор.

У лип. 1945 призваний до лав ЧА: 16 мбр 7 мк, шофер.

Чотири медалі.

Працював майстром на заводі «Електроважмаш».

ПЕТРЕНКО Павло Кирилович, 1927. Сержант.

Із серп. 1945: 240 тп 16 мбр 7 мк, автоматник.

Медаль «За перемогу над Японією».

У 1946 демобілізований. Прож. у смт Сахновщина Харківської обл., працював нач. телеграфу районного вузла зв'язку.

Помер 2.07.1992.

ПОНОМАРЬОВ Михайло Васильович, 1927. Ст. сержант.

Із черв. 1945: 84 тп 63 мбр 7 мк, ком. танка.

Нагороджений медалями (6).

У лип 1951 демобілізований. Працював слюсарем у техшколі ДТСААФ. Прож. у с. Дубівка Дергачівського р-ну Харківської обл.

ПОСПЄХОВ Віктор Петрович, 1925.

Із лют. 1943: 16 мбр 7 мк, зв'язківець, старшина муз. взв.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1950 демобілізований. Працював ст. майстром, нач. цеху Будянського фаянсового заводу.

Помер 1.10.2001.

ПРАСОЛ Михайло Павлович, 1922, с. Вінники (кол.) Нововодолазького р-ну Харківської обл. Гв. лейтенант, ком. роти.

У жовт. 1941 закінчив Урюпінське піхотне училище.

Жовт. 1941 – груд. 1941: Півд. фр., 13 окр. сбр, ком. стрілецького взв. Груд. 1941 – берез. 1942: через поранення перебував на лікуванні в ЕГ, м. Кисловодськ Ставропольського краю. У верес. 1943 закінчив курси «Выстрел», м. Уфа, Башкирія. Верес. 1943 – груд. 1943: 1-й Укр. фр., 63 мбр 7 мк 3 ТА, ком. мотострілецької роти. Груд. 1943 – квіт. 1944: через поранення перебував на лікуванні в ЕГ № 1738, м. Уфа, Башкирія.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 звільнений у запас. Працював в артілі «Зоря комунізму» Карлівського р-ну Полтавської обл., директором Нововодолазької харчосмакової фабрики.

Помер 21.09.1989 у смт Нова Водолага Харківської обл.

ПРОСТОТІН Валентин Никанорович, 1924. Лейтенант.

Із лип. 1943: 64 мбр 7 мк, ком. кулемет. обслуги.

Два ордени, 15 медалей.

Працював інженером на заводі.

Помер 13.02.2002.

ПРОСЯНИК Михайло Макарович, 1927. Сержант.

Із листоп. 1944: 16 мбр 7 мк, ком. відділення.

Орден Вітчизняної війни II ст., п'ять медалей (одна «За відвагу»).

Помер у 1997.

ПУЛЬ Семен Кіндратович, 1927. Рядовий.

Із черв. 1945: 16 мбр 7 мк, водій бронетранспортера.

Орден Червоної Зірки.

У 1951 демобілізований. Прож. у м. Харків. Працював слюсарем-складальником на турбінному заводі.

Помер у 2002.

ПЧЕЛІН Ігор Євгенович, 1922. Лейтенант.

Із лют. 1945: 64 мбр 7 мк, ком. взв.

Медаль «За відвагу».

Помер 9.04.1993.

РАМАТ Веніамін Олександрович, 1927, м. Харків. Ст. сержант.

17.11.1944 призваний до лав ЧА. Учасник війни з Японією: Забайкал. фр., 7 мд 16 мбр 7 мк, стрілець.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За перемогу над Японією», «Захиснику Вітчизни», ювілейні. Трудові нагороди: орден Червоного Прапора, медаль «Ветеран праці».

По війні працював на Харківському заводі хімічних реактивів, склодув 6-го розряду.

РОМАНОВСЬКИЙ Георгій Олександрович, 1909. Підполковник.

Із лип. 1943: 16 мбр 7 мк, заст. ком. бригади.

Ордени: Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст. (два), 11 медалей, дві – «За бойові заслуги».

Помер у 1997.

РЯБЦЕВ Іван Степанович, 1927, с. Пселець Пристенського р-ну Курської обл., РФ. Сержант.

Із лип. 1945: Забайкал. фр., зеніт.-кулемет. рота, 16 мбр 7 мк, ком. кулемет. обслуги.

Шість медалей, одна – «За перемогу над Японією».

У 1951 демобілізований. Прож. у м. Харків. Працював майстром на заводі «Комунар».

РЯБЧИНСЬКИЙ Василь Іванович, 1912, смт Білий Колодязь Вовчанського р-ну Харківської обл. Майор, нач. складу ПММ 210 тп 2 тд, Приморський ВО.

Із 1929 працював у колгоспі ім. Кірова Вовчанського р-ну Харківської обл.

Учасник польської кампанії.

22.06.1941–9.05.1945: Півд. фр., 21 тп 11 тд, ком. танк. взв.; 4 тбр, ком. взв. із забезпечення; 1-й Укр. фр., 14 окр. навч. тп, ком. танк. взв. Учасник війни з Японією: Забайкал. фр., 1289 самохідно-артп 7 мк 6 ТА, заст. комбата з техчастини.

Ордени Червоної Зірки (два), медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією». За вислугу років: ордени Червоної Зірки, Червоного Прапора, медаль «За бойові заслуги».

2.09.1955 звільнений у запас.

Помер 10.01.1990 у м. Вовчанськ Харківської обл.

САВЧЕНКО Микола Григорович, 1927. Рядовий.

Серп. 1945: 612 авторота 16 мбр 7 мк, шофер.

Медаль «За перемогу над Японією».

Працював шофером водотресту.

Помер у 1994.

СВИРИДОВ Володимир Петрович, 1927. Рядовий.

У лип. 1945 призваний до лав ЧА: 94 окр. розвід. мотоб-н, 63 мбр 7 мк, кулеметник.

Прож. у смт Приколотне Великобурлуцького р-ну Харківської обл. Працював на залізниці.

СЕВАСТЬЯНОВ Микола Федорович, 1908. Капітан.

Лют. 1943 – жовт. 1943: 64 мбр 7 мк, нач. хімслужби.

Орден Червоної Зірки.

Помер у жовт. 2000.

СЕВЕРЕНЧУК Віталій Олексійович, 1927. Мол. лейтенант.

Із лип. 1945: 41 гв. тбр 7 мк, ком. танка.

13 медалей, орден «Знак Пошани».

Працював майстром виробничого навчання техшколи ДТСААФ.

Помер 23.07.1995.

СЕРЕДІН Панас Михайлович, 1927. Єфрейтор.

Із лип. 1945: 16 мбр 7 мк, кулеметник.

Нагороджений медалями (6).

У берез. 1951 демобілізований. Працював токарем у радгоспі «Більшовик» Первомайського р-ну Харківської обл.

СЄРОКУРОВ Єгор Іванович, 1919. Рядовий.

Із берез. 1944: 64 мбр 7 мк, авторота, шофер.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

Прож. у смт Високий Харківського р-ну Харківської обл.

Помер у 1994.

СКИДАН Марко Іванович, 1927. Сержант.

Із лип. 1945: 16 мбр 7 мк, ком. кулемет. відділ.

Нагороджений медалями (6).

У серп. 1951 демобілізований. Працював трактористом у колгоспі ім. Ватутіна, с. Вільхуватка Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

СОКОЛОВСЬКИЙ Володимир Іванович, 1927. Майор.

Із лип. 1945: артд-н 64 мбр 7 мк, старшина, комсорг.

Нагороджений медалями. Трудові нагороди: ордени Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани».

У 1951 демобілізований. Працював головою Золочівського райвиконкому. Очолював раду ветеранів Золочівського р-ну.

СОРОКІН Микола Григорович, 1927. Мол. сержант.

Із черв. 1945: 16 мбр 7 мк, рядовий.

Медаль «За бойові заслуги».

У черв. 1951 демобілізований. Працював мол. ветеринаром у ветеринарній амбулаторії. Прож. у с. Землянки Вовчанського р-ну Харківської обл.

Помер 17.12.1996.

СТРЄМОУХОВ Михайло Єфремович, 1927. Сержант.

Із лип. 1945: 3-й б-н 63 мбр 7 мк, навідник ПТР, ком. трансп. відділ., автомеханік.

Нагороджений медалями.

Прож. у с. Лозівське Первомайського р-ну Харківської обл. Працював майстром-наладчиком тракторної бригади у колгоспі ім. Суворова.

СТРІЛЕЦЬКИЙ Віктор Васильович, 1927. Єфрейтор.

Із черв. 1945: 16 мбр 7 мк, ком. відділ.

У 1951 демобілізований. Прож. у м. Харків. Працював водієм у міськторгвідділі.

Помер у 1996.

СУБОТА Олександр Трохимович, 1927. Ст. сержант.

8.08.1945–3.09.1945: Забайкал., Далекосхід. фр., 2 рота 2 бат. 16 мбр 7 мк, мол. сержант.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., «За мужність», медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

Прож. у м. Харків.

ТАРНОПОЛЬСЬКИЙ Семен Онисимович, 1921. Підполковник.

Із трав. 1943: 16 мбр 7 мк, ком. роти.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки (три), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги» (дві).

Працював нач. АГЧ у ЕЧ № 1. У 1980 виїхав на ПМП до США.

ТЕРТИЧНИЙ Микола Ілліч, 1925. Ст. лейтенант.

Із лют. 1945: 240 тп 16 мбр 7 мк, рядовий.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги». Трудові нагороди: орден Трудового Червоного Прапора.

По війні працював тваринником у радгоспі «Вербівський» Балаклійського р-ну Харківської обл.

ТИЩЕНКО Федір Іванович, 1913. Старшина.

Із серп. 1943: 84 тп 63 мбр 7 мк, радіомеханік.

Ордени: Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки (два), медаль «За відвагу».

Прож. у м. Харків.

Помер у 1999 в м. Харків.

ТОКАРЕНКО Іван Андрійович, 1924. Сержант.

Із січ. 1944: 614 мінп 7 мк, ком. мін. обслуги.

Орден Слави III ст., медаль «За відвагу».

У квіт. 1947 демобілізований. Працював на Харківському заводі тракторних самохідних шасі, електриком на заводі «Червоний Жовтень», м. Харків. Прож. у смт. Високий Харківського р-ну Харківської обл.

Помер у жовт. 2005.

ТУРАВЄЄВ Василь Сергійович, 1924. Ст. сержант.

Лип. 1943 – листоп. 1943: 94 окр. розвід. мотоб-н 7 мк, ком. відділ. Був поранений.

Прож. у Близнюківському р-ні Харківської обл.

Помер 28.08.1985.

ФАРТУШНИЙ Василь Сергійович, 1913. Лейтенант.

Трав. 1944 – лют. 1945: 94 окр. розвід. мотоб-н 7 мк, ком. взводу. Був поранений.

Орден Вітчизняної війни I ст., медаль «За відвагу».

Прож. у с. Цапівка Золочівського р-ну Харківської обл. Працював учителем.

ФІЛІПОВ Володимир Іванович, 1926. Сержант.

Із лип. 1945: 16 мбр 7 мк, ком. бронетранспортера.

Медаль «За перемогу над Японією».

Працював слюсарем на заводі холодильних машин, м. Харків.

Помер у 1991.

ЧЕРНИШ Василь Семенович, 1925. Підполковник.

Учасник партизанського загону «Холодний Яр», 1-й Укр. фр., 55 важк. тп, ком. навчальної роти.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За бойові заслуги».

Працював заст. нач. відділу кадрів ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

ШАМРАЙ Віктор Віссаріонович, 1926. Мол. сержант.

У черв. 1945 призваний до лав ЧА: 16 мбр 7 мк, автоматник.

Прож. у с. Лигівка Сахновщинського р-ну Харківської обл.

Помер у 1998.

ШАПОВАЛ Леонід Андрійович, 1924. Майор.

Учасник ВВВ: 41 гв. тбр 7 мк, ком. танкової роти.

Ордени Червоної Зірки (два).

Працював на верстатобудівному заводі ім. Косіора, м. Харків.

ШЕВЧЕНКО Микола Опанасович, 1927. Рядовий.

Листоп. 1944: 16 мбр 7 мк, музикант.

Медаль «За перемогу над Японією».

Прож. у с. Олександрівка Богодухівського р-ну Харківської обл. Працював охоронцем на водосховищі.

ШКОЛЬНИЙ Михайло Іванович, 1922. Майор.

Із жовт. 1943: 16 мбр 7 мк, ком. взв. роти управління.

Ордени Червоної Зірки (три), медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги».

Прож. у м. Харків.

Помер у 1987 в м. Харків.

ШОПІН Олексій Опанасович, 1927. Рядовий.

У лют. 1945 призваний до лав ЧА: 3 б-н 16 мбр 7 мк, водій бронетранспортера.

Медаль «За перемогу над Японією».

Прож. у с. Мілове Великобурлуцького р-ну Харківської обл.

Працював трактористом у колгоспі «Родина».

ЮР'ЄВ Олексій Якович, 1927.

У лип. 1945 призваний до лав ЧА: 63 мбр 7 мк, рядовий.

Прож. у Великобурлуцькому р-ні Харківської обл.

Працював тваринником у колгоспі.

Помер 25.08.1999.

ЯНКЕЛЕВИЧ Юхим Абрамович, 1925. Сержант.

Серп. 1943 – листоп. 1944: 64 мбр, 16 мбр 7 мк, ком. міномет. відділ.

Медаль «За відвагу».

Працював гол. конструктором відділу Харківського інституту «Теплоелектропроект».

Виїхав на ПМП до США.

ЯЩЕНКО Олександр Павлович, 1915. Мол. лейтенант.

Із верес. 1943: 64 мбр 7 мк, ком. взв. автоматників.

Орден Червоної Зірки, медаль «За визволення Праги».

У 1947 демобілізований. Прож. у м. Харків.

Помер у 1987.

СТУДЕНТЫ И ВЫПУСКНИКИ ХАРЬКОВСКОГО ИНСТИТУТА МЕХАНИЗАЦИИ И ЭЛЕКТРИФИКАЦИИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА (ХИМЭСХа) НА ФРОНТАХ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ

ПЕРЕД ВОЙНОЙ

Харьковчанам хорошо известна история Студбата – студенческого батальона, сформированного в начале войны, в основном из студентов ХГУ и ХАИ. Им, студбатовцам, установлен памятник, о них написаны воспоминания, статьи, научные исследования. Но в Харькове – главном вузовском городе Украины – в 1941 году были и другие высшие учебные заведения, в которых учились и работали тысячи студентов и преподавателей. Большинство из них ушли на фронт, сражались в партизанских отрядах, эвакуировались и работали в тылу. Их военные судьбы, подвиги, их вклад в Победу мало известны и еще ждут своих исследователей.

В этом очерке на основе архивов Харьковского национального технического университета им. Петра Василенко (так сейчас называется ХИМЭСХ) мы попытались проследить военные судьбы студентов, чью учебу прервала война. Это те студенты, которые после окончания войны демобилизовались и продолжили учебу в институте. В архивах университета сохранились личные дела студентов-фронтовиков: заполненные их рукой личные листы по учету кадров, заявления о восстановлении в институте после демобилизации, автобиографии, документы, относящиеся к учебному процессу и дипломному проектированию, характеристики, выданные им ректоратом. При написании очерка использованы также материалы и документы музея истории университета, в т.ч. материалы не только о студентах 1941 года, но и о некоторых выпускниках ХИМЭСХа 30-х годов.

Харьковский институт механизации и электрификации сельского хозяйства (накануне войны он назывался Харьковским институтом механизации социалистического земледелия) был открыт в 1930 году (фото 1). В этом году началась большевистская реформа высшей школы и коллективизация сельского хозяйства. Для крупного механизированного общественного производства, которое должно было возникнуть в результате коллективизации, остро не хватало инженерных кадров. Эти кадры для МТС и совхозов стал готовить новый институт.

Всего в 30-е годы институт выпустил около 1000 специалистов – инженеров-механиков для сельского хозяйства и 168 инженеров-педагогов для различных курсов. Вуз давал не только хорошую инженерную и техническую подготовку. Особое внимание в институте уделялось подготовке военной, которая велась военной кафедрой. В институте готовили будущих командиров для автобронетанковых частей. Выпускник института 1940 года генерал-майор Алексей Савельевич Пендак (инженер-танкист) (фото 2) писал в своих воспоминаниях об учебе в ХИМЭСХе: «Я приобрел достаточные военные знания танкиста-инженера, которые позволили мне в Академии бронетанковых и механизированных войск быстро ориентироваться в военных вопросах» [1].

Большое внимание в институте уделялось также спортивной и оборонно-массовой работе. Студенты ХИМЭСХа традиционно занимали призовые места в районных и общегородских соревнованиях. Здесь были хорошие волейбольная и футбольная команды, команда стрелковых видов спорта. Особенно популярны были в ХИМЭСХе лыжные гонки, многодневные лыжные пробеги. Поэтому

неслучайно многие ветераны Великой Отечественной войны, бывшие студенты ХИМЭСХа, в своих воспоминаниях, выступлениях перед студентами отмечают, что физическая и спортивная подготовка, которую они получили в институте, помогла им не только лучше бить фашистов, но и просто выжить в тяжелые дни войны.

К началу войны 1003 студента ХИМЭСХа сдали нормы противовоздушной и химической обороны, 309 студентов выполнили нормативы ворошиловских стрелков, было обучено 148 инструкторов рукопашного боя, 103 стрелка ручных и станковых пулеметов, 25 инструкторов противовоздушной и химической обороны, 13 радистов-коротковолновиков, 2 танковых экипажа [2]. Молодежь с удовольствием занималась в различных оборонно-массовых кружках, и вскоре многим из них знания, умения и навыки, приобретенные здесь, пригодились в армии, в партизанских отрядах, при защите гражданских объектов во время воздушных налетов.

НАЧАЛО ВОЙНЫ

В июне 1941 года институт жил обычной жизнью. Предчувствие войны, впрочем, ощутимо, если открыть книгу приказов директора института за 1941 год. Приказ от 7 июня 1941 года гласил: «На основании приказа начальника МПВО Сталинского района 10 и 11 июня будут проводиться тактические учения по ПВО и по борьбе с высадившимися воздушными десантами, специальная группа самозащиты института должна быть приведена в полную боевую готовность» [3].

Завершалась переводная летняя сессия. Студенты 4-го курса направлялись на «эксплуатационную уборочную практику» в МТС Харьковской, Полтавской, Кировоградской и других областей Украины. У студентов 5-го курса началась защита дипломных проектов, а студенты младших курсов выехали на практику в учебно-опытное хозяйство института.

Война резко изменила жизненные планы и судьбы студентов, преподавателей и сотрудников института. Уже 23-го и 24-го июня были изданы первые приказы директора, связанные с мобилизацией: «В связи с мобилизацией в РККА – ст. лаборанта кафедры эксплуатации МТП Гринченко В. И., пом. директора института Кошельного И. Ф., студентов педагогического отделения Горькавого Ф. и Хижного И., аспиранта кафедры с.-х. машин Синицына, ст. лаборанта кафедры тракторов и автомобилей Юрковского, ст. лаборанта кафедры технологии металлов Кихтенко, лаборанта кафедры ремонтного дела Гончара и руководителя кафедры военной подготовки капитана Борисенко –считать выбывшими из института» [4].

Массовая мобилизация студентов в армию началась в июле 1941 года, когда были призваны 80 студентов 5-го курса, 16 – 4-го, 5 – 3-го, 7–2-го и 7 – 1-го, а в августе 1941 года еще 30 студентов разных курсов были мобилизованы в РККА [5].

Всего до эвакуации института в октябре 1941 года на фронт ушли 204 студента и преподавателя [6]. Мобилизованы были и большинство выпускников, защитивших дипломы в июне 1941 года. Их, как правило, направляли в Москву, в Академию моторизации и механизации РККА им. Сталина. Часть студентов, мобилизованных в армию в июне – августе 1941 года, в соответствии с Указом Верховного Совета СССР, вскоре демобилизовали как студентов старших курсов и вернули в институт для продолжения учебы (всего 39 человек) [7]. Судьба этих студентов сложилась по-разному. Большинство в эти последние месяцы перед оккупацией Харькова (сентябрь – октябрь) были направлены на строительство оборонительных объектов, часть отпущена в краткосрочный отпуск по месту жительства, обернувшийся для них в связи с быстрым немецким наступлением вынужденным проживанием на оккупированной территории. В конце концов, многие вновь оказались в действующей армии и верну-

лись в институт уже после победы. Также по-разному сложились и судьбы девушек, студенток ХИМЭСХа. Те немногие, кто смог эвакуироваться с институтом в Ташкент, продолжили учебу на факультете механизации Ташкентского гидромелиоративного института, факультетом которого стал ХИМЭСХ. Некоторые попали на фронт. Анна Борисовна Башманова (фото 3), студентка 2-го курса, поехала вслед за институтом в эвакуацию. В г. Камышин, пункте назначения и первого сбора, она свой институт уже не застала. В дороге заболела тифом, осталась в Сталинградской области на лечении, а спустя три месяца ушла в Красную армию санинструктором. Аня Башманова прошла тяжелыми дорогами войны, спасла жизни сотням раненых бойцов и командиров, сражалась вначале на Северо-Кавказском, затем – на 3-м Украинском и 1-м Белорусском фронтах в разведывательном кавалерийском эскадроне 743-й горнострелковой дивизии. Старший сержант Аня Башманова закончила войну в Берлине, сама была четыре раза ранена, один раз тяжело. Награждена орденом Отечественной войны II степени и тремя медалями.

После победы она вернулась в родной институт и восстановилась без документов. В своем заявлении объясняла, что во время форсирования Вислы, где шли ожесточенные бои, была ранена, и документы об окончании средней школы и учебе в ХИМЭСХе были утеряны [8].

Студентке 5-го курса Доре Саенко (фото 4) не удалось эвакуироваться из Харькова с институтом. В автобиографии она ссылается на болезнь (порок сердца), из-за которой осталась в оккупированном немцами городе. В 1942 году немцы, несмотря на болезнь Доры, насильно отправили ее на работу в Германию, где год ей пришлось батрачить у немецкого гроссбауэра, а затем работать на заводе в г. Флензбурге, строившем подводные лодки. После освобождения в 1945 году и проверки в специальном фильтрационном лагере НКВД в Кракове Дора Саенко вернулась в Харьков и была восстановлена студенткой 3-го курса ХИМЭСХа [9].

В АВТОБРОНЕТАНКОВЫХ ВОЙСКАХ

Теперь о военных судьбах пятикурсников ХИМЭСХа, большинство которых (всего их было 80 человек), как и дипломированных выпускников (около 90 человек), направили в Москву, в Академию моторизации и механизации РККА им. Сталина. Массовая мобилизация студентов-пятикурсников и выпускников ХИМЭСХа 1941 года в автобронетанковые войска объяснялась рядом обстоятельств. В начале войны автобронетанковые части РККА входили, в основном, в состав механизированных корпусов, создание которых началось незадолго до начала войны. Полностью сформировать эти корпуса к июню 1941 года не успели. Боевой техникой мехкорпуса были оснащены в среднем наполовину, а ремонтными средствами и того меньше: по официальным данным – на 29%. Значительная часть боевой техники нуждалась в ремонте, однако промышленность к началу войны могла обеспечить лишь десятую долю потребностей ремонтной службы в запчастях. В результате, когда в июне 1941 года командование Красной армии поставило перед мехкорпусами задачу остановить танковые клинья немецкой армии, двигавшиеся на Украину, Белоруссию и Прибалтику, мехкорпуса не смогли выполнить боевой приказ. Например, в 8-м мехкорпусе, входившем в состав Юго-Западного фронта, более половины боевой техники из-за неисправности было брошено во время марша еще до боестолкновения с противником; 19-я танковая дивизия 22-го мехкорпуса, атаковавшая в июле 1941 года немцев в районе Луцка, потеряла во время марша к месту боя более 70% боевой техники из-за отказа двигателей и поломок; в 12-м мехкорпусе, оборонявшем Латвию, после получения приказа о приведении корпуса в боевую готовность 126 единиц бронетехники

вообще не завелись и их пришлось бросить [10]. Были, конечно, и другие причины неготовности мехкорпусов к выполнению боевого приказа: плохая организация управления войсками, отсутствие опыта и слабая подготовка кадров, конструктивные недостатки техники и т. д. И все же, особую роль в танковой катастрофе РККА в начале войны сыграло отсутствие должной инженерно-технической службы, плохая организация ремонта и техобслуживания боевой техники. Почти полный разгром мехкорпусов, гибель и пленение десятков тысяч командиров, танкистов, инженеров и техников поставили перед автобронетанковым управлением РККА трудную задачу: восстановить и обеспечить инженерно-техническими кадрами вновь создаваемые танковые дивизии и бригады. Решить эту задачу помогла мобилизация студентов и выпускников инженерных вузов, таких как ХИМЭСХ, который до войны готовил специалистов, работавших с тракторной техникой. Для их военной переподготовки при Академии моторизации и механизации РККА были созданы специальные трехмесячные курсы, выпускавшие младших техников-лейтенантов для автобронетанковых войск. Большинство выпускников Академии, бывшие химэсховцы, воевали в ремонтных частях автобронетанковых войск. Эти части в годы войны давали поврежденной в боях технике вторую жизнь. За годы войны ремонтными частями Красной армии были эвакуированы с поля боя и подняты из рек и озер свыше 100 тысяч танков и САУ, произведено около 450 тысяч ремонтов боевых машин, что в несколько раз превышало выпуск новой техники (фото 5). Ремонтные части в годы войны понесли большие потери, поскольку им часто приходилось действовать непосредственно на поле боя, а порой и самим браться за оружие. Из студентов ХИМЭСХа, ставших слушателями Академии, в институт после победы вернулись лишь 17 человек. Остальные погибли в боях, остались служить в армии, не вернулись в институт по другим причинам.

О ТЕХ, КТО ВЕРНУЛСЯ

Турчак Ефим Владимирович, 1919 г. р., родился в пгт Красные Окны Одесской обл. (фото 6). В июне 1941 года, после возвращения с производственной практики, был мобилизован и направлен в Москву слушателем Академии моторизации и механизации РККА. После окончания трехмесячных курсов попал на Волховский фронт на должность помощника начальника ремонтно-эксплуатационного отдела 59-й армии, затем в 1943 году был переведен на должность помощника ремонтно-эксплуатационного отдела бронетанковых и механизированных войск фронта. В 1944–1945 гг. – он старший помощник начальника отдела ремонта и эвакуации танков Карельского фронта.

За этими сухими строчками военной биографии майора Ефима Турчака – повседневная тяжелая работа по обеспечению постоянной технической готовности бронетанковых войск – главной ударной силы Красной армии. Ефиму Турчаку в этой работе пригодились инженерные знания, полученные в ХИМЭСХе. Он постоянно работал над внедрением современных методов ремонта танков и машин, а также над улучшением организации ремонта и планирования в бронетанковых частях. Им был сконструирован ряд приспособлений для ремонта военной техники и издана инструкция о порядке планирования, производства, учета и отчетности в ремонтных частях. К фашистским захватчикам у Ефима Турчака был свой особый счет. В 1942 году, после захвата немцами Одесской области, вся его семья: мать, отец и две младшие сестры – были уничтожены фашистами.

Вторую мировую инженер-майор Турчак закончил в составе 1-го Дальневосточного фронта, участвуя в войне против японских милитаристов. Был награж-

ден орденом Красной Звезды, медалями «За оборону Ленинграда», «За оборону Советского Заполярья», «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», «За победу над Японией». После победы, вернувшись в родной институт, Ефим Турчак с отличием защитил диплом, окончил аспирантуру, работал зам. Главного конструктора завода им. Малышева, стал лауреатом Государственной премии СССР [11].

Военная судьба его однокурсника Вадима Елисеевича Ковалевского (фото 7) сложилась иначе. В своих воспоминаниях сам В. Ковалевский пишет: «Война застала меня на практике в г. Изюм в МТС. С началом войны вернулись в Харьков, где нас призвали в Красную армию. Меня направили в Москву слушателем Академии бронетанковых и механизированных войск с трехмесячным сроком обучения. После месяца обучения для большей части слушателей срок был сокращен до двух, а еще через некоторое время нам присвоили воинские звания и отправили в распоряжение ГУБТМВ (Главного управления бронетанковых и механизированных войск) Красной армии для назначения на должности заместителей командиров танковых батальонов по технической части. В танковых войсках пробыл всего две недели, а потом в связи с формированием нового рода войск – гвардейских минометных частей (ГМЧ) – меня направили в распоряжение штаба формирования ГМЧ в г. Казань, где я получил назначение на должность автотехника 104-го отдельного гвардейского минометного дивизиона». Инженер-подполковник В. Е. Ковалевский прошел с дивизионом «катюш» всю войну, освобождал Украину, Польшу, Чехословакию, принимал участие в Берлинской операции, «где на стенах Рейхстага, – как он сам пишет, – отметил окончание войны». Он был награжден двумя орденами Красной Звезды, орденом Отечественной войны II степени, 14 медалями, включая медаль Чехословацкой республики «За храбрость» и медаль Польской республики «Победа и Свобода». В музее университета хранятся его фронтовая гимнастерка, военный планшет, книги о легендарных «катюшах» [12].

Павел Федорович Свитто, 1915 г. р. – еще один пятикурсник, сын рабочего-железнодорожника из города Харцызск Донецкой области (фото 8) – тоже стал слушателем Академии моторизации и механизации РККА.

После окончания курсов при Академии был направлен преподавателем в Горьковское автобронетанковое училище. В феврале 1942 года, после неоднократных рапортов, был переведен в действующую армию. Участвовал в тяжелых оборонительных боях на Юго-Западном, Южном, Северо-Кавказском фронтах, наступательных операциях 2-го Украинского фронта, освобождал Румынию, Венгрию, Чехословакию. Воевал на Дальнем Востоке против Квантунской армии, закончив войну заместителем командира танкового батальона по технической части. Гвардии капитан Свитто был отмечен девятью правительственными наградами, в том числе двумя орденами Отечественной войны I степени, орденом Красной Звезды, медалью «За отвагу» и другими. В апреле 1946 года Павел Свитто написал письмо директору ХИМЭСХа с просьбой восстановить его студентом 5-го курса института, а с 1-го октября он вновь приступил к учебе в родном институте. Летом 1947 года защитил на «отлично» дипломный проект. В характеристике, выданной ему по окончании института, давалась высокая оценка его деловым и нравственным качествам, предлагалось использовать Павла Свитто на руководящей работе в качестве директора МТС или директора совхоза. Эту характеристику П. Свитто в дальнейшем оправдал. Он плодотворно трудился в хозяйствах Харьковской области, стал руководителем областного управления сельского хозяйства [13].

Среди студентов-пятикурсников, направленных в Академию моторизации и механизации РККА, был и Вадим Александрович Сыропятов (фото 9), который прошел

войну и связал свою дальнейшую жизнь с бронетанковыми войсками. Боевой путь он начал командиром взвода. Воевал на различных фронтах в качестве заместителя командира роты по технической части, командиром роты по ремонту танков 79-го ОРВБ (отдельного ремонтно-восстановительного батальона) и заместителем по технической части командира 557-го ПТРБ 3-го гвардейского механизированного корпуса. В его биографии мы выбрали «рядовой» случай из боевой жизни солдат-ремонтников на Сталинградском фронте. В ходе контрнаступления под Сталинградом 21 ноября 1942 года в районе станции Абганерово вышел из строя танк Т-34 командира 4-го механизированного корпуса, имевший специальное радиооборудование для управления частями корпуса в бою. Молодой офицер В. Сыропятов с бригадой ремонтников 79-го отдельного ремонтно-восстановительного батальона под командованием сержанта С. Жилякова получили приказ: в течение нескольких часов восстановить поврежденный танк. Прибыв на место и осмотрев машину, они установили, что неисправна коробка передач, а запасной коробки не было. Немедленно была организована разведка всех поврежденных танков в ближнем районе. Коробка передач была найдена, снята, но как ее доставить к танку? Здесь помогли смекалка и находчивость. Для транспортировки коробки передач был использован передок трофейного орудия, которое буксировала подвижная мастерская. На пути к танку их поджидала неожиданность. Машина, попав в небольшую лощину, забуксовала. Тогда бригадир сержант С. Жиляков предложил использовать для буксировки машины из лощины лебедку, а в качестве анкера – обыкновенный лом, вбитый в мерзлую землю. Мастерскую «с прицепом» быстро вытащили из лощины, коробку доставили к танку вовремя, установили ее, и командир механизированного корпуса прямо из танка смог руководить боевыми действиями своих частей.

Инженер-полковник Сыропятов после войны работал преподавателем Академии бронетанковых войск им. Маршала Р. Я. Малиновского. Он подарил университету свою книгу «Танкотехническое обеспечение бронетанковых и механизированных войск в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», в подзаголовке которой написано: «Моим товарищам – студентам ХИМЭСХ, павшим в боях за Родину – посвящаю» [14].

К сожалению, не все военные судьбы студентов ХИМЭСХа, ставших слушателями Академии, сложились благополучно.

Андрей Петрович Дмитриев (фото 10) после окончания курсов в Москве был направлен в город Майкоп, в Орловское бронетанковое училище, где до февраля 1942 года преподавал курсантам материальную часть боевых машин. Затем по его личной просьбе был направлен с 64-й танковой бригадой на фронт. В боях под Харьковом занимался ремонтом и эвакуацией танков с поля боя. Вместе с 6-й армией Юго-Западного фронта, куда входила его бригада, попал в окружение. В июне 1942 года оказался в плену. Был перевезен в Германию, в г. Нюрнберг. До апреля 1945 года работал уборщиком на заводе, а после освобождения союзными войсками прошел ряд проверок и был восстановлен в офицерском звании [15].

Похожая биография и у другого пятикурсника ХИМЭСХа Григория Емельяновича Зубко, 1920 г. р. В отличие от большинства своих однокурсников он попал в Ленинград на Автобронетанковые курсы усовершенствования комсостава, после окончания которых в феврале 1942 года был направлен в 620-й отдельный танковый батальон Южного фронта на должность командира тяжелого танка. В августе 1942 года, во время боев под Ростовом, Григорий Зубко попал в плен, из которого ему удалось бежать. Некоторое время он скрывался в родном городе Кобеляки Полтавской области. Чтобы выжить, пошел работать весовщиком на железнодорожную станцию. Однако вскоре был схвачен немцами и отправлен в лагерь в Югославию, где нахо-

дился до марта 1945 года, до освобождения Народно-освободительной армией Югославии. После проверки на фильтрационных пунктах в Белграде, Софии и Подольске был восстановлен в звании, призван в 13-ю зап. сд, а после демобилизации вернулся в ХИМЭСХ [16].

Такова судьба некоторых пятикурсников, попавших после мобилизации в Академию моторизации и механизации РККА им. Сталина.

А теперь – о военной судьбе студентов других курсов ХИМЭСХа. Профиль института сыграл и в их военной судьбе важную роль. Как и старшекурсники, они сражались, в основном, в бронетанковых и артиллерийских частях.

Например, Константин Борисович Манштейн, студент 4-го курса (фото 11). Предки К. Манштейна были выходцами из немецких колонистов Новороссии. Они верой и правдой служили царю и отечеству. Его отец, Б. К. Манштейн – Георгиевский кавалер Первой мировой войны, боец Красной армии в Гражданскую войну – в 30-е годы работал агрономом в учебно-опытном хозяйстве ХИМЭСХа.

Костя Манштейн 20 июля 1941 года был мобилизован в ряды Красной армии и стал командиром ремонтного взвода стрелковой бригады. Попав на Ленинградский фронт, прошел обучение и получил специальность механика-водителя тяжелого танка.

К. Манштейн вспоминал, что во время обороны Пулковских высот танки их полка вкапывали в землю. Был приказ: любой ценой не пустить немцев в Ленинград. Ремонтировали танки на Путиловском заводе, и прямо из цехов экипажи вели их в бой. Бойцы голодали, как и жители Ленинграда. Для них, как вспоминал К. Манштейн, праздником была соленая рыба, которую приносил старшина, и мясо убитых лошадей. Потом воевал в 216-м тяжелом танковом полку прорыва. В сентябре 1943 года был тяжело ранен, после ранения вернулся в свою часть, в составе которой участвовал в снятии Ленинградской блокады. В апреле 1944 года при форсировании реки Великая под Псковом получил ожоги в горящем танке, а также контузию от взрыва снаряда при эвакуации с поля боя. После госпиталя Константин снова вернулся в свой полк, который за бои под Ленинградом получил звание «гвардейский», и прошел с ним до Варшавы, Данцигской бухты и далее до Кенигсберга. Гвардии старший сержант Манштейн был награжден двумя боевыми орденами Красной Звезды, двумя медалями «За отвагу» и другими медалями. В июне 1945-го был демобилизован и признан инвалидом войны: тяжелое ранение грудной клетки и правого легкого, потеря зрения правого глаза, вегетативный невроз как следствие контузии и т. д. Тем не менее, в сентябре 1945 года он вновь зачислен студентом 4-го курса ХИМЭСХа и, несмотря на подорванное здоровье и инвалидность в 27 лет, успешно выполнял учебную программу, занимаясь общественной работой (парторг курса). После защиты дипломного проекта был рекомендован институтом на руководящую работу в совхозы и МТС [17].

О дальнейшей судьбе К. Б. Манштейна авторам этого очерка рассказали его сын А. К. Манштейн, старший научный сотрудник Института геофизики Сибирского отделения Российской Академии наук, и внук Ю. А. Манштейн, научный сотрудник Института геофизики Сибирского отделения Российской Академии наук, побывавшие в июне 2013 года в музее ХНТУСХ им. П. Василенко. Константин Манштейн получил распределение в совхоз «Черепановский» (с. Безменово Новосибирской области), где работал вначале главным инженером, затем директором. В 1954 году К. Б. Манштейн был направлен в Казахстан, в Талды-Курганскую область, на освоение целинных и залежных земель, где организовал и стал директором нового зерносовхоза-гиганта (более 200 тыс. га) «Фесовский», и вместе с местными жителями: казахами, немцами, русскими старообрядцами, ставшими работниками совхоза – вывел его в передовые

хозяйства. За эту работу он был награжден орденом В.И. Ленина. В 1959 году вновь вернулся в Новосибирскую область. На этот раз ему предложили создать опытное хозяйство при Институте цитологии и генетики СО АН СССР, который возглавлял известный всей стране ученый, академик Д. К. Беляев. Много сил и энергии вложил К. Б. Манштейн в это экспериментальное хозяйство. Оно было многоотраслевым: зерновое производство, животноводство (в т. ч. свиноводство, овцеводство), овощеводство, ягодные культуры. Но главной гордостью совхоза стала известная в свое время на всю страну звероводческая ферма, где разводились песцы, чернобурые лисицы, норки. Известна она и сейчас, однако переживает нелучшие времена.

Старые военные раны, в т.ч. ранение легкого заставили К. Б. Манштейна позднее вернуться в Талды-Курганскую область с более теплым казахстанским климатом, где он работал специалистом областного управления сельського хозяйства до самой смерти в 1981 году.

К сожалению, в нашем распоряжении находятся, в основном, лишь архивные данные о боевом пути студентов ХИМЭСХа: из кратких автобиографий и личных листков трудно бывает восстановить боевой путь и особенно боевые подвиги фронтовиков. Из личного дела студента ХИМЭСХа Близнова Василия Андреевича (фото 12), ушедшего на фронт в августе 1941 года, мы узнаем, что Василий Близнов уже имел боевой опыт, так как участвовал в советско-финляндской войне радистом-пулеметчиком. В 1941 году он, как и большинство его товарищей, попадает в танковые войска. В составе 24-го танкового полка 24-й кавалерийской дивизии его направляют вначале в Иран, а затем в ноябре 1941 года перебрасывают на Калининский фронт, где шли ожесточенные бои. Сейчас можно только предполагать, за какой подвиг командир танкового взвода Василий Близнов в январе 1942 года был представлен к высшей правительственной награде СССР – ордену Ленина. Ясно одно: за участие в разгроме немцев под Москвой, и в соответствии с положением об ордене Ленина, «за особо выдающиеся заслуги в защите социалистического Отечества». И в последующие годы войны старший лейтенант Василий Близнов проявлял мужество и отвагу, несмотря на ранение и контузию, полученные им под Ржевом в 1942 году. Уже будучи командиром танковой роты 5-го танкового полка 1-го Прибалтийского фронта, заканчивает войну в Кенигсберге. За боевые подвиги, кроме ордена Ленина, Василий Близнов был награжден орденами Красного Знамени, Отечественной войны I степени, Красной Звезды и пятью медалями. В ХИМЭСХ вернулся в 1947 году, учился на «хорошо» и «отлично», был избран председателем профкома института [18].

Выпускники и студенты ХИМЭСХа сражались на различных фронтах Великой Отечественной войны не только в бронетанковых частях. Генерал-лейтенант интендантской службы Федор Семенович Саушин, выпускник ХИМЭСХа 1937 года (фото 13), в годы войны возглавлял продовольственное управление Северо-Западного, 1-го Прибалтийского и 3-го Белорусского фронтов. В своих мемуарах «Хлеб наш солдатский» и «Хлеб и соль» он отмечает особое значение инженерной и технической подготовки, полученной им в ХИМЭСХе, которая позволяла ему решать вопросы продовольственного обеспечения армии. Эта подготовка помогла ему при разработке полевых мясокомбинатов, конструировании передвижных мельниц и крупорушек, позволила обеспечить качественное и калорийное питание бойцов Красной армии.

Вот одно из воспоминаний Саушина о встрече на военных дорогах бывших студентов ХИМЭСХа:

«Я приехал в 43-ю армию, когда автомобильный батальон грузился продовольствием на складе станции Радзвелишки (Радвилишкис). Возглавлял автоколонну ко-

мандир батальона, веселый сноровистый капитан. Присмотрелся: это же Николай Бутук! Подошел, кивнул ему намеренно сдержанно:

— Когда попал на фронт?

— Как когда? Как началась война. После окончания института механизации и электрификации сельского хозяйства работал преподавателем в школе механизаторов в Вышнем Волочке. А в июне сорок первого призвали в армию...

— Служится-то как?

— Хорошо... Начальник автослужбы армии полковник Самошенко – расчудесный командир.

— А ты меня узнал?

— Ну как же, Федор... Вместе ведь шесть лет кашу студенческую ели.

— А что же ты, чертяка, молчишь, не говоришь об этом?

Бутук усмехнулся:

— Вы полковник, а я – капитан. Существует военная субординация.

— Брось ты, Коля! Какая субординация!.. Обнялись, расцеловали друг друга» [19].

Непросто сложилась фронтовая судьба артиллериста, бывшего студента 4-го курса ХИМЭСХа Николая Алексеевича Дашкова, уроженца Курской области (фото 14). В октябре 1941 года он, находясь в действующей армии, был демобилизован для продолжения обучения в вузе. Прибыв в Харьков, получил четырехдневный отпуск для поездки в родное село за вещами. Однако события развивались так стремительно, что вернуться в Харьков он уже не смог. Немцы подходили к Курску, и ему пришлось эвакуироваться вместе с совхозом, где располагалось его родное село, но в районе города Обоянь фашисты перерезали дорогу, и Николай Дашков вместе с беженцами вернулся обратно. В оккупации он находился до 10 февраля 1943 года. Когда летом 1942 года нависла угроза отправки молодежи в Германию, он пошел работать механиком в Кореневскую МТС и установил связь с местными партизанами. В декабре 1942 года Николай был арестован гестапо по подозрению в саботаже ремонта тракторов, отправлявшихся в Германию. После освобождения Курской области Красной армией в феврале 1943 года добровольцем ушел на фронт. Николай Дашков сражался в Белоруссии, освобождал Польшу, Германию, Чехословакию. Старший сержант Дашков – тракторный механик полка тяжелой артиллерии РГК, а позже полка тяжелой артиллерии 38-й армии 4-го Украинского фронта – получил 15 благодарностей от Верховного Главнокомандующего за добросовестное выполнение служебных обязанностей и награжден медалями «За боевые заслуги» и «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.» [20].

ЛЕТЧИКИ ХИМЭСХа

Особая страница фронтовой истории института – летчики ХИМЭСХа. Любовь к небу, летным профессиям имела здесь свои традиции. В начале 30-х годов профессии трактористов, механизаторов (в армии танкистов) были очень популярны среди молодежи. Трактористы, механизаторы, танкисты были символом модернизации сельского хозяйства и технической мощи РККА. Поэтому о них снимали кинофильмы, пели песни, сочиняли стихи. Но все же к концу 30-х годов самой популярной и притягательной для молодежи стала профессия летчика. У всех на слуху были фамилии В. Чкалова, А. Серова, М. Водопьянова, Г. Байдукова и многих других знаменитых летчиков. Поэтому семь студентов ХИМЭСХа перед войной окончили Харьковский аэроклуб, получив звание пилота запаса.

Примером для подражания и гордости в институте стали два друга: Иван Проскуров (фото 15) и Макар Волосюк, с 1927 года – рабфаковцы сельскохозяйственного

института, а с 1930 – студенты первого набора ХИМЭСХа. Вместе они после окончания 1-го курса института в 1931 году ушли в летное училище, связав свою дальнейшую жизнь с авиацией. Первый из них – Иван Иосифович Проскуров – родился 18 февраля 1907 года в семье рабочего-железнодорожника в селе Малая Токмачка (ныне Запорожской области). Учился в железнодорожной школе, работал на заводе, в 1930 году поступил в ХИМЭСХ. После окончания Сталинградского летного училища он прославился в Испании, где командир первой интернациональной бомбардировочной эскадрильи «Испания» старший лейтенант Иван Проскуров участвовал в уничтожении эшелонов с боеприпасами и горючим, разгроме колонн мятежников, двигавшихся на Мадрид, нанесении ударов по линкору «Дойчланд». В июне 1937 года И. И. Проскуров был отозван на родину. В представлении наркома обороны К. Е. Ворошилова И. В. Сталину о присвоении И. И. Проскурову звания Героя Советского Союза подчеркивалось, что во всех многочисленных боевых операциях И. И. Проскуров обнаружил исключительное мужество, спокойствие и выдержку. И. В. Сталин, ознакомившись с представлением, вычеркнул слова «старший лейтенант» и вписал «майор». В музее университета имеется копия газеты «Правда» от 22 июня 1937 года с сообщением ВЦИК СССР о присвоении майору Проскурову Ивану Иосифовичу звания Героя Советского Союза. Дальнейшая военная карьера И. И. Проскурова развивалась очень быстро. Этому способствовали и массовые чистки руководства Красной армии. Он командовал авиационной бригадой, 2-й авиационной армией особого назначения. В апреле 1939 комдив И. И. Проскуров назначается начальником 5-го (разведывательного) управления наркомата обороны. Это назначение было совершенно неожиданным для 31-летнего комдива, никогда не работавшего в разведорганах. Если считать с 1937 года, он стал уже пятым начальником Разведупра, предыдущие были расстреляны в ходе чисток, в т.ч. и фактический создатель Разведупра армейский комиссар 2-го ранга Я. К. Берзин, с которым И. И. Проскуров познакомился в Испании. Работать И. И. Проскурову пришлось в нелегкой ситуации. Были репрессированы более половины сотрудников центрального аппарата, начальники отделов и подразделений, военные атташе и их помощники во многих странах. В 1996 году в «Общей газете» были опубликованы воспоминания бывшей разведчицы Марины Иосифовны Поляковой, работавшей в центральном аппарате Разведупра в предвоенные годы: «...После Берзина Проскуров больше всех подходил к своей должности. Он изо всех сил старался вникнуть в дело. Никогда никого не обрывал, всех выслушивал и каждую минуту учился. И не боялся начальства. Это было самое главное» [21].

Его заслугой стало восстановление кадров управления, военных атташе и их помощников. На работу пришло много молодых офицеров, не имевших опыта разведработы. Проскурову в целом удалось сохранить и зарубежную нелегальную сеть. Он категорически противился отзывам ценных работников, в т.ч. и Рамзая (Рихарда Зорге) из Японии, на чем настаивал НКВД. Тяжелым испытанием для разведки стала финская война, показавшая неготовность Красной армии к серьезной войне. Не были исключением и разведорганы РККА. В апреле 1940 года в ЦК ВКП(б) в присутствии И. В. Сталина состоялось совещание высшего командного состава армии, обсудившее итоги боевых действий против Финляндии. На нем разведорганы попытались обвинить во всех неудачах финской войны. И. И. Проскуров резко возражал против такой оценки деятельности разведки. Все это, судя по протоколам совещания, очень не понравилось И. В. Сталину (протоколы этого совещания впервые были опубликованы в книге «Зимняя война. 1939–1940», вышедшей в Москве в издательстве «Наука» в 1998 г.). И. В. Сталин сказал И. И. Проскурову: «У вас душа не разведчика, а душа очень наивного человека в хорошем смысле слова. Разведчик должен быть весь пропитан ядом, желчью, никому не должен верить..., но душа у вас слишком

честная». И хотя в июне 1940 года по итогам финской кампании И. И. Проскуров был награжден орденом Красной Звезды, 27 июля 1940 года он был снят с должности начальника Разведуправления РККА.

Дэвид Мерфи – резидент ЦРУ в Западном Берлине в 1950–1960 гг. – в своей книге «Что знал Сталин? Загадки плана Барбаросса», напечатанной издательством «Рейтер» в 2009 году, вторую главу своей книги назвал «Искренний генерал: Иван Иосифович Проскуров», заголовки подразделов в которой говорят сами за себя: «Проскуров поправляет Сталина», «Советские границы двигаются на Запад», «Финны сражаются: Проскурова делают козлом отпущения», «Увольнение Проскурова».

В сентябре 1940 года И. И. Проскуров назначается командующим ВВС Дальневосточного фронта. Однако через месяц становится заместителем начальника Главного Управления ВВС РККА по дальней бомбардировочной авиации.

Этой работе, которая была хороша знакома И. И. Проскурову, он отдавал все свои знания и силы. Однако начавшееся перевооружение ВВС новыми скоростными самолетами породило много проблем. Новая техника часто имела серьезные конструктивные недостатки, переучивание летного состава проходило в скоростном режиме и привело к большому количеству аварий и жертв. 27 мая 1941 года генерал-лейтенант И. И. Проскуров был освобожден от занимаемой должности с формулировкой «за аварийность в частях дальней бомбардировочной авиации». Лишь 19 июня 1941 года накануне войны он получил новое назначение: командующим ВВС 7-й армии, дислоцированной в Карелии. Перед отлетом на новое место работы он зашел в Разведупр и, ознакомившись с обстановкой на наших границах, срочно передал приказ начальнику штаба ВВС в г. Петрозаводск о незамедлительной переброске самолетов на запасные аэродромы. Это помогло сохранить авиацию 7-й армии от уничтожений в первые дни войны. 27 июня 1941 года И. И. Проскуров был арестован в Петрозаводске и доставлен на Лубянку. Его обвинили в том, что он являлся участником военной заговорщицкой организации и проводил работу, направленную на поражение Республиканской Испании, снижение боевой подготовки ВВС Красной армии и увеличение аварийности в ВВС. В октябре 1941 года вместе с другими участниками военного заговора он был отконвоирован в г. Куйбышев. 28 октября 1941 года в поселке Барбыш под г. Куйбышев (спецдача НКВД) по личному предписанию наркома НКВД Л. П. Берии без суда были расстреляны в песчаном карьере близ железнодорожной станции И. И. Проскуров и другие участники заговора (всего 20 человек). Вместе с ним погибли еще четыре Героя Советского Союза, в т.ч. Я. В. Смушкевич – дважды Герой, пять заместителей наркома обороны – генералы, в т.ч. генерал-полковник Г. М. Штерн, генерал-полковник А. Д. Локтионов, генерал-лейтенант Я. В. Смушкевич, генерал-лейтенант П. В. Рычагов, генерал-лейтенант Ф. К. Арженухин и другие, конструкторы и научные работники. Среди погибших и бывший главный арбитр СССР при Совете народных комиссаров Ф. И. Голощекин – один из главных организаторов убийства царской семьи в Екатеринбурге. Место захоронения их не найдено. Специалисты до сих пор не могут дать рационального объяснения убийству в тяжелые для страны дни такого количества заслуженных военачальников и знаменитых на всю страну летчиков.

В 1954 году И. И. Проскуров был реабилитирован, было отменено постановление ЦИК СССР о лишении его звания Героя Советского Союза, ордена Ленина, ордена Красного Знамени, двух орденов Красной Звезды и медали «20 лет РККА».

Судьба однокурсника И. И. Проскурова по ХИМЭСХу Макара Митрофановича Волосюка (фото 16) сложилась иначе. После окончания Сталинградского училища военных летчиков он служил в ВВС до 1939 года.

В 1939 году майор М. М. Волосюк – пом. командира 30-й скоростной бомбардировочной авиабригады – был срочно вызван в Москву. И. И. Проскуров, став начальником Разведупра, вспомнил о своем друге. В справке-докладе, направленной наркому обороны 13.08.1939 года Разведупром, говорилось: «Предназначен на должность помощника военного атташе по авиации в Англию или Германию. Лично заместитель народного комиссара обороны комдив Проскуров с ним беседовал, считает кандидатуру подходящей. Просит зачислить майора Волосюка в распоряжение 5-го Управления для предварительной подготовки на должность помощника военного атташе» [22]. После трехмесячной подготовки в школе разведки М. М. Волосюк был направлен во Францию. Фактически он был помощником легального резидента советской разведки во Франции, военного атташе генерал-майора И. А. Суслопарова, также осенью 1939 года направленного на работу в Париж. Основной целью работы М. М. Волосюка («Рато») было поддержание связи нелегальных групп с Москвой. М. М. Волосюк организовал подготовку радистов для нелегальной резидентуры на конспиративных квартирах. Для связи с нелегалами и получения от них информации и документов он привлек и свою жену Галину Петровну. В это время Леопольд Треппер («Отто») перебрался из Бельгии в Париж, оставив в Бельгии своего заместителя Анатолия Гуревича («Кента»), и начал налаживать новую нелегальную резидентуру в Париже. Через группу Треппера – фактического руководителя «Красной капеллы», т.е. всей сети советской резидентуры в Германии и европейских странах – в Центр, главным образом через посольство, направлялась информация различных групп, в т.ч. Шульце-Бойзена (Германия), Шандора Радо, группы К. Ефремова и др. Роль М. М. Волосюка не сводилась только к передаче сведений «Красной капеллы». Он и сам участвовал в агентурной разведке и направлял ценные данные в Центр. 21 июня 1941 года он и военный атташе И. А. Суслопаров передали в Центр информацию группы Шульце-Бойзена о начале войны 22 июня 1941 года. На телеграмме И. Сталин написал, что необходимо разыскать и наказать авторов этой дезинформации. Начавшаяся на другой день война прекратила расследование. Вместе с посольством М. М. Волосюк возвратился на родину. В сентябре 1941 года он назначается начальником второго отделения (агентурная разведка) разведотдела Брянского фронта, а с октября 1941 года – начальником разведотдела 14-й армии Карельского фронта. В 1943 году он вновь направляется за границу. Полковник М. М. Волосюк («Доксан») становится помощником военного атташе посольства СССР в Стамбуле. Ему удалось завербовать шифровальщика в посольстве одной из стран, входивших в блок фашистских государств. Этому агенту, согласившемуся продать шифр и секретную почту своего военного атташе, в Центре был присвоен псевдоним «Карл». В 1943–1944 гг. от «Карла» было получено значительное количество секретных материалов, крайне важных для советской разведки. Были у М. М. Волосюка и другие удачные вербовки. Еще один очень ценный агент, завербованный им в Стамбуле, передал в период битвы за Кавказ и особенно на завершающей стадии войны материалы, оказавшие большую помощь советскому командованию [23]. За боевые и трудовые заслуги М. М. Волосюк был награжден орденами Ленина, Красного Знамени (двумя), Красной Звезды (двумя), Отечественной войны I степени, медалями («За отвагу» и др.).

После окончания войны генерал-майор М. М. Волосюк продолжал службу в Советской армии. Он работал заместителем заведующего кафедры, начальником факультета Академии им. проф. Н. Е. Жуковского. Умер М. М. Волосюк в 1982 году и был похоронен на военном кладбище в поселке Монино под Москвой. Там же был установлен памятный знак «кенотаф» и его другу И. И. Проскурову.

Судьба не всех летчиков, бывших студентов ХИМЭСХа, нам известна. Погиб, например, М. Каптан, выпускник 1938 года, закончивший Рогачевскую школу летчиков. Воевал в 60-й инженерно-саперной бригаде 2-го Украинского фронта автомехаником Василий Филиппович Кулищ, также пилот запаса, окончивший перед войной Харьковский аэроклуб. Еще один последователь Ивана Проскурова – Павел Максимович Папченко (фото 17), донецкий парень из шахтерской семьи – в 1938 году после окончания школы поступил в ХИМЭСХ. Совмещая учебу в институте с учебой в Харьковском аэроклубе, закончил его в 1939 году, получив звание пилота запаса. Уже будучи студентом 3-го курса, в октябре 1940 года был принят в Чугуевскую военно-авиационную школу пилотов, которую окончил в сентябре 1941 года. Напомним, что в этой школе училось немало советских асов-истребителей. Вместе с П. Папченко в 1941 году ее окончил известный советский летчик Иван Кожедуб. Сразу попасть на фронт Папченко не удалось. Сначала он был направлен в Батайск. Здесь в летной школе Папченко прошел переподготовку и освоил новые марки истребителей (он летал на ЛАГГ-3). Школу закончил уже после ее эвакуации в Закавказье, в г. Евлах, Азербайджан, в марте 1942 года. Наконец, его направили на защиту Москвы на Западный фронт, и там же он вступил в свой первый бой и воевал вначале в 166-м ИАП, а затем – в 122-м ИАП до июня 1942 года. В этих боях сержант Папченко получил свою первую боевую награду – медаль «За отвагу».

Летом 1942 года Павел Папченко был переведен в 1-й отдельный авиационный санитарный полк при Западном фронте (затем при 3-м Белорусском фронте), где служил до конца войны и принимал участие в штурме Кенигсберга – столицы Восточной Пруссии. За время войны он совершил 1400 боевых вылетов с общим налетом 2400 часов. У нас нет данных о вражеских самолетах, сбитых летчиком-истребителем П. Папченко. По положению об ордене «Отечественной войны» 1 степени, которым он был награжден, необходимо, чтобы летчик сбил не менее трех самолетов истребительной или штурмовой авиации, или от четырех до семи – бомбардировочной разных типов. Павел пользовался большим авторитетом в своем полку, был избран своими товарищами в состав комсомольского бюро полка, в 1944 году за отличное выполнение боевых заданий на фронте и комсомольскую работу он был отмечен Почетной грамотой ЦК ВЛКСМ. За боевые подвиги был награжден тремя орденами Красной Звезды и орденом Отечественной войны I степени, медалями. В июле 1945 года, после окончания войны, был переброшен в составе части на Дальний Восток, где принял участие в боях с милитаристской Японией. Прибыв 3 августа 1945 года в Монголию, в г. Чойбалсан, он затем в составе Забайкальского фронта прошел с боями Хинганские горы, Харбин, Мукден. Начав войну сержантом, Павел Папченко закончил ее капитаном, заместителем командира авиационной эскадрильи, штурманом эскадрильи.

Был демобилизован из армии и в 1946 году принят в ХИМЭСХ на 3-й курс. В годы учебы (он защитил диплом в 1949 году) Павел Папченко был отличником учебы, активным общественником, членом партбюро института. После окончания института работал в сельском хозяйстве на инженерных должностях. В последние годы жил и работал в Киеве, где занимал ответственную должность начальника Главного управления Госсельтехнадзора УССР [24].

ПАРТИЗАНЫ ХИМЭСХа

Еще одна особая страница в военной истории ХИМЭСХа – партизанская. В этом разделе расскажем о двух легендарных партизанах – студентах ХИМЭСХа – Павле Реве и Александре Яновском.

Павел Федорович Рева (фото 18) родился в Юзовке (так до революции назывался Донецк) и рос без родителей. Он с первым набором в 1930 году пришел в ХИМЭСХ и окончил его в 1935-м.

С уверенностью можно сказать, что П. Рева был одним из лучших студентов, пользовавшихся авторитетом у товарищей и преподавателей на своем курсе. Когда институт торжественно готовился к выпуску первых дипломированных специалистов, П. Рева был включен в комиссию по защите дипломных проектов. После окончания института он работал на Широковской МТС Днепропетровской области, которая к концу 30-х годов стала лучшей в области, а П. Рева был избран колхозниками депутатом областного Совета. В начале войны капитан запаса П. Рева был мобилизован на фронт и назначен командиром автороты. Участвуя в обороне Киева, он, отстав от своей части, попал в окружение, из которого выходил вместе с батальоном особого назначения НКВД. Этим батальоном командовал А. Н. Сабуров – будущий знаменитый партизанский руководитель. Боевое крещение П. Рева получил в сентябре 1941 года в селе Березань, где он поразил своей лихостью уже видавших виды бойцов и командиров батальона. Окруженный вместе со своим взводом в центре села, П. Рева захватил стоявшие во дворе немецкой комендатуры бронемашину и грузовик и, стреляя из пулеметов, вырвался со своими бойцами из переполненного фашистами села и пришел на помощь отряду А. Сабурова, окруженному фашистами.

Отступая дальше в сторону Брянских лесов, батальон попал в засаду и был уничтожен. В живых осталось шесть человек. Сабуров в своих воспоминаниях (он написал книги «Силы неисчислимые», «Отвоеванная весна» и другие) называет даже точную дату – 19 октября 1941 года, когда они с П. Ревой решили не переходить линию фронта и организовать партизанский отряд. Командиром отряда стал А. Н. Сабуров, секретарем партийной организации был единогласно избран П. Рева. Здесь, в партизанском отряде на Брянщине, Павлу пригодились инженерные знания, полученные в институте. Он ремонтировал трофейные автомашины, оружие, а когда у партизан возникла острая нехватка взрывчатки, организовал небольшой заводик по выплавке тола из артиллерийских снарядов. Со временем проявились и таланты партизанского командира. Его отряд (батальон) был всегда в распоряжении командования партизанского соединения и выполнял самые ответственные и опасные поручения. Уже к весне 1942 года о партизанах Сабурова знала вся страна, а он сам вместе с другими знаменитыми партизанами Ковпаком, Федоровым получил звание Героя Советского Союза и генеральские погоны.

Весной 1942 года его и других партизанских командиров вызвали в Москву, в штаб партизанского движения. Партизаны дважды встречались со Сталиным, занимались подробной разработкой планов рейда в Украину. Командование соединением в эти дни принял П. Рева, и так совпало, что немцы начали крупномасштабную карательную операцию против партизан. И хотя не обошлось без потерь, достичь своих целей немцам не удалось. Каратели вынуждены были отступить. В этих сражениях проявились организаторский и командирский таланты Ревы, понимание им особенностей партизанской войны.

П. Рева принял самое активное участие в подготовке и осуществлении рейда партизанских соединений А. Сабурова и С. Ковпака в Украину. Отряд Ревы обеспечил беспрепятственную переправу обоих соединений через Днепр, что являлось одним из сложнейших и ответственных этапов операции. За умелую организацию переправы, за мужество и героизм, проявленные при этом, П. Рева был представлен к званию Героя Советского Союза. Однако в Москве это представление не утвердили. Как пишет А. Сабуров, еще до утверждения приказа о рейде к ним в отряд прибыл крупный чин из МГБ, считавший, что соединение должно остаться в Брянских лесах.

П. Реву, который горячо отстаивал идею рейда в Украину, он обвинил в национализме. Павел не сдержался и очень резко ему ответил. Вот так и получилось, что среди официальных героев-партизан нет имени прославленного партизана – П. Ревы.

В партизанских хрониках много данных о боях, проведенных партизанами под командованием П. Ревы, о сотнях уничтоженных гитлеровцах, разгромленных гарнизонах, пущенных под откос поездах и взорванных мостах. Он горячо любил Украину, свой народ и ради него не пощадил своей жизни. Пулеметная очередь карателей прервала жизнь Ревы. Хоронили его тайно, чтобы враг не узнал, где находится могила славного партизана и не мог над ней надругаться. Партизаны над могилой своего товарища поклялись, что сразу же после окончания войны перенесут останки Павла на Днепропетровщину. И клятву свою сдержали.

В своих книгах А. Сабуров писал, что партизаны в большом долгу перед памятью боевого друга. Они так и не добились, чтобы огромные заслуги Павла Ревы в развитии партизанского движения получили достойное признание. «Всей своей жизнью, – подчеркивал А. Сабуров, – и самой гибелью он заслужил право называться Героем» [25].

Другим легендарным партизаном был студент ХИМЭСХа 1941 года Александр Николаевич Яновский (фото 19).

Саша Яновский родился в 1919 году в селе Медвенка Обоянского района Курской области в семье сельских учителей. В 1938 году он поступил в институт и до начала войны успел закончить три курса. В октябре 1941 года, когда немцы уже подходили к Харькову, двадцатидвухлетний Саша Яновский добровольцем ушел на фронт и как комсомолец-доброволец, прошедший еще до войны в институте специальную подготовку радиста-коротковолновика, попал в часть особого назначения. Конечно, перед войной, занимаясь в кружке, он и предположить не мог, что скоро вместе с товарищами будет взрывать мосты, пускать под откос военные эшелоны, вести рокадную разведку, передавая командованию фронта ценные сведения.

Первая заброска в тыл врага для выполнения спецзаданий произошла в районе Курска–Орла осенью 1941 года. После возвращения из-за линии фронта А. Яновский был направлен в школу МНС при отдельной стрелковой бригаде особого назначения НКГБ СССР. В июле 1943 года вторично вместе с группой диверсантов-разведчиков был заброшен в Минскую область, Белорусь, где уже действовал партизанский отряд специального назначения, переброшенный в белорусские леса весной 1942 года. Отрядом командовал тогда еще мало известный, а впоследствии знаменитый партизанский командир, Герой Советского Союза полковник С. А. Ваупшасов. В своих книгах «На тревожных перекрестках» и «Партизанская хроника» полковник Ваупшасов, описывая героическую деятельность отряда, рассказывает и о скромном бойце-радисте, комсомольском вожаке Саше Яновском.

К лету 1943 года специальный отряд, насчитывавший вначале 32 человека, вырос в десятки раз за счет местного населения и окруженцев. Он включал 400 бойцов в самом отряде и более 400 подпольщиков – разведчиков и диверсантов, действовавших в Минске и других населенных пунктах Минской области. В Центр ежедневно направлялось много чрезвычайно ценной информации, передачу которой обеспечивал А. Яновский. В его распоряжении находились четыре радиостанции, пять радистов и группа охраны.

Вот что писал С. Ваупшасов об А. Яновском: «Он в партизанском отряде занимал должность старшего радиста. В трудных условиях в тылу врага тов. А. Н. Яновский с работой справлялся отлично и всегда сохранял материальную часть. В боях и во время крупных немецких экспедиций (имеются ввиду карательные акции против партизан – Б. М.) проявлял выдержку и боеспособность. Морально устойчив, идеологически выдержан, с товарищами общителен, в личной жизни скромен, способен переносить любые трудности и лишения. Тов. Яновский в отряде был избран секретарем

комсомольской организации, одновременно Минским подпольным городским Комитетом ВКП(б) был рекомендован членом Минского подпольного горкома комсомола. Тов. Яновский А. Н. за работу в тылу врага награжден орденом Красной Звезды и медалью «Партизану Отечественной войны» I степени» [26].

За 28 месяцев работы спецотряда в тылу врага было уничтожено несколько тысяч вражеских солдат и офицеров, пущено под откос 188 эшелонов. Подпольщики-диверсанты осуществили 50 крупных диверсий, в том числе около 40 в самом Минске. Сюда входили диверсии на складах с горючим и боеприпасами, взрывы на железнодорожном вокзале, в офицерских казино и столовой, на военном аэродроме. В Центр было передано много ценной информации.

После соединения с Красной армией отряд С. Ваупшасова 16 июля 1944 года принял участие в знаменитом параде белорусских партизан в освобожденном Минске, который принимали командующий 3-м Белорусским фронтом генерал армии И. Д. Черняховский и руководитель Штаба партизанского движения Белоруссии П. К. Пономаренко. Вскоре А. Яновский для продолжения службы вместе с командиром был направлен в западные области страны, где, как отмечал С. Ваупшасов, также показал образцовую работу радиста, за что имел ряд поощрений от командования.

Лишь в конце 1945 года он был демобилизован и возвратился в родной институт. Немного понадобилось времени бывшему партизану, чтобы завоевать авторитет среди студентов (тоже, в основном, бывших фронтовиков). Он был избран председателем студкома института, ему в трудные послевоенные годы приходилось активно отстаивать интересы студентов. Саша Яновский запомнился товарищам и как фанатичный спортсмен, капитан волейбольной команды, которая неоднократно становилась победителем среди вузовских команд города. После защиты диплома в 1948 году он уехал работать в Новокаховский район Херсонской области. Вскоре А. Яновский был избран секретарем райкома партии, а затем назначен председателем областного управления «Союзсельхозтехника» [27].

Вот такие разные судьбы выпускников и студентов ХИМЭСХа 1941 года. Война большинству из них не дала возможности доучиться. Они встретились после победы совсем другими людьми, прошедшими через фронты, страдания, потерю родных и друзей, товарищей по учебе.

Они – выпускники и студенты ХИМЭСХа, как показывает история их военных биографий – составили кадровую основу технической мощи Красной армии, которая крепла с каждым годом и стала главным условием Победы нашей армии над армией фашистской Германии и ее союзников.

И еще одна общая черта, которая, несмотря на разные судьбы, объединяла молодежь тех военных лет: настоящий патриотизм, любовь к своему народу, наконец, к своему институту.

Б. Г. МОСКАЛЕВ, кандидат исторических наук, профессор кафедры ЮНЕСКО «Философия человеческого общения» и социально-гуманитарных дисциплин

Н. П. МОСКАЛЕВА, кандидат исторических наук, профессор кафедры ЮНЕСКО «Философия человеческого общения» и социально-гуманитарных дисциплин

ЛИТЕРАТУРА:

1. Музей истории ХНТУСХ им. Петра Василенко. Фонд материалов по истории Великой Отечественной войны.
2. Музейная педагогика в действии. – Х: Изд-во НУА, 2009. – С. 19.
3. Архив ХНТУСХ им. Петра Василенко, ф. 1, оп. 1. Книга приказов директора института с № 119 по № 205, приказ № 131.
4. Там же, приказы № № 143, 144.
5. Там же, приказы № № 175, 176, 177, 179, 180.
6. Там же, подсчитано по книге приказов института.
7. Там же, приказы № № 188, 194, 201, 202, 203.
8. Архив ХНТУСХ им. Петра Василенко, ф. 1, оп. 1, т. 9, д. 171.
9. Там же, оп. 1, т. 6, д. 123.
10. Журавлев Д. В. Военная техника Советского Союза и Германии. Война брони и моторов 1941-1945. – Харьков-Белгород, 2010.
11. Архив ХНТУСХ им. Петра Василенко, ф. 1, оп. 1, т. 6, д. 127.
12. Москальов Б. Г., Москальова Н. П. ХІМЕСГ в роки Великої Вітчизняної війни // Зб. наук. праць гуманітар. кафедр ХНТУСГ ім. П. Василенка. – Харків, 2005. – С. 179–180.
13. Архив ХНТУСХ им. Петра Василенко, ф. 1, оп. 1, т. 6, д. 124.
14. Москалев Б. Г., Москалева Н. П. Указ. соч. – С. 180.
15. Архив ХНТУСХ им. Петра Василенко, ф. 1, оп. 1, т. 3, д. 65.
16. Там же, т. 5, д. 101.
17. Там же, т. 6, д. 116.
18. Там же, т. 23, д. 366.
19. Саушин Ф. С. Хлеб наш солдатский. – М., 1980. – С. 121.
20. Архив ХНТУСХ им. Петра Василенко, ф. 1, оп. 1, т. 4, д. 100.
21. Горбачева Ю., Селютин С. Мне удалось недорого купить автоматическую пушку (интервью с Марией Иосифовной Поляковой). – «Общая газета», 5-11.05.1996.
22. Лурье В. М., Кочик В. Я. ГРУ: дела и люди. – СПб.: Изд. Дом «Нева» и «ОЛМА ПРЕСС», 2002. – 224 с.
23. Энциклопедия военной разведки России. – М.: Изд. АСТ. Астрель, ВЗОИ, 2004. – С. 442–443, 418–419.
24. Архив ХНТУСХ им. Петра Василенко, ф. 1, оп. 1, д. 193.
25. Москалев Б. Г. Павел Рева – Герой, патриот, партизан // Сільський інженер. Газета ХНТУСГ ім. П. Василенка. № 71 (293), 1 травня – 15 липня 2007. – С. 2.
26. Москалев Б. Г., Луценко С. В. Способен переносить любые трудности и лишения // Сільський інженер. Газета ХНТУСГ ім. П. Василенка № 87 (309) – 88 (310), 24 квітня 2010. – С. 5.
27. Там же.

Фото 1. Харьковский национальный технический университет сельского хозяйства имени Петра Василенко (ХИМЭСХ), ул. Артема, 44

Фото 2.
А. С. Пендак,
генерал-майор-инженер, 1980 г.

Фото 3.
А. Б. Башманова,
старший сержант медицинской службы, 1944 г.

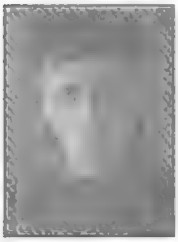

Фото 4.
Д. Саенко, 1945 г.

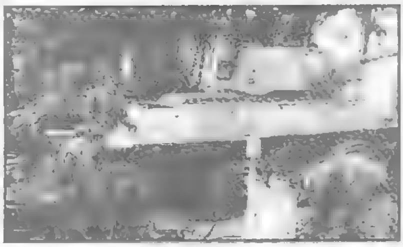

Фото 5. Ремонт танков в полевых условиях. 2-й Белорусский фронт, 1944 г.

Фото 6.
Е. В. Турчак,
старший лейтенант, 1943 г.

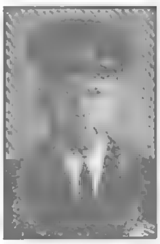

Фото 7.
В. Е. Ковалевский,
подполковник-инженер

Фото 8.
П. Ф. Свитто,
капитан, 1945 г.

Фото 9.
В. А. Сыропятов,
полковник-инженер

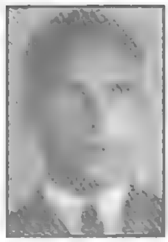

Фото 10.
А. П. Дмитриев,
1946 г.

Фото 11.
К. Б. Манштейн,
1946 г.

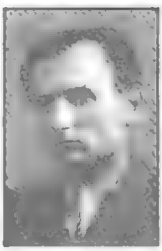

Фото 12.
В. А. Близнов,
1952 г.

Фото 13.
Ф. С. Саушин,
генерал-лейтенант интендантской службы

Фото 14.
Н. А. Дашков,
старший сержант, 1945 г.

Фото 15.
И. И. Проскуров,
генерал-лейтенант авиации, Герой Советского Союза

Фото 16.
М. М. Волосюк,
генерал-майор авиации

Фото 17.
П. М. Папченко,
капитан, летчик.

Фото 18.
П. Ф. Рева,
партизан

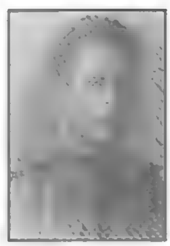

Фото 19.
А. Н. Яновский,
партизан. Москва, 1945 г.

ПОІМЕННИЙ СПИСОК СТУДЕНТІВ І ВИПУСКНИКІВ ХІМЕСГу, УЧАСНИКІВ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

АВЕР'ЯНОВ Іван Миколайович, 1924, с. Кравцівка Шевченківського р-ну Харківської обл.

Із автобіографії: «На початку війни навчався на курсах трактористів. У 1942 разом з колоною тракторів був захоплений фашистами і примусово вивезений до Німеччини. За спробу втекти відправлений до концтабору, а напередодні закінчення війни знаходився в таборі смертників Бельзен. Після звільнення повернувся додому і працював на МТС».

1949–1954: студент ХІМЕСГу.

АЛЕКСЄЄВ Іван Пилипович, 1914, Вознесенський р-н Миколаївської обл.

2.02.1931–5.10.1932: після закінчення школи працював мотористом на шахті у Донецькій обл. 12.10.1932–9.09.1933: слюсар на шахті «Центральна», Артемівський р-н Донецької обл. 1933–1935: робітфак, шахта «Сіль», Артемівський р-н Донецької обл. 1936–1938: служба в РСЧА. 1938–1941: студент ХІМЕСГу.

Учасник радянсько-фінляндської війни.

1943–1945: у складі діючої армії, рядовий, шофер.

Отримав чотири подяки від Верховного Головнокомандувача.

1.12.1945 відновлений у ХІМЕСГу, який закінчив у 1947 за спеціальністю інженера-механіка.

АНАЦЬКИЙ Іван Арсентійович, 1921, м. Краматорськ Донецької обл. Гв. рядовий, писар-каптенармус.

У 1938 вступив до Мелітопольського інституту механізації сільського господарства Запорізької обл. Закінчив 3 курси.

У жовт. 1941 призваний до лав РСЧА. 15.10.1941–18.12.1941: Захід., Брянський фр., 220 тк, 141 окр. тбр, писар. 18.12.1941–9.02.1942: Карел., Дон. фр., 66 окр. морська бр., писар. 9.02.1942–10.10.1944: Півд., 4-й Укр. фр., 563 сп 91 сд, писар-каптенармус. 10.10.1944–17.10.1945: 3-й Укр. фр., окр. гв. навчальний б-н, 92 гв. сд, писар-каптенармус.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 закінчив ХІМЕСГ.

АНДРЄЄВ Дмитро Федорович, 1925, м. Харків.

Навчався у СШ № 83 та 53 м. Харків, а також у СШ № 21 м. Тула.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА. Закінчив школу мол. командирів при 88 зап. зеніт. полку.

Черв. 1943 – квіт. 1945: Захід., 3-й Білорус. фр., 1383 зеніт. артп 34 зеніт. артд, ком. гармати, гарм. майстер. Квіт. 1945 – листоп. 1946: курсант Горьковського (нині м. Нижній Новгород) училища зеніт. артилерії.

Медалі: «За відвагу», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1946 демобілізований. У 1947 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1952.

АСНАЧ (ОСНАЧ) Микола Григорович, 1921, м. Полтава.

У 1940 призваний до лав ЧА.

Жовт. 1941–9.05.1945: Півд.-Захід., Захід., 3-й Білорус. фр., 77 окр. тб, танкіст, 65 тбр, зав. діловодства, нач. фінпостачання частини.

Ордени Червоної Зірки (два), медаль «За бойові заслуги».

У верес. 1946 демобілізований, вступив до ХАДІ. У 1947 переведений до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

БАГЛАЄВ Костянтин Гаврилович, 1925, м. Шахти Ростовської обл., РФ. Сержант.

15.12.1944 призваний до лав ЧА Донським (кол.) РВК Тульської обл. Учасник ВВВ з 27.02.1945, ком. відділення. Визволяв Польщу, Німеччину, Чехословаччину.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», подяки від Верховного Головнокомандувача за оволодіння м. Віттенберг, за визволення м. Прага.

У груд. 1945 демобілізований. Із верес. 1947 – студент ХІМЕСГу.

БАРАБАНОВ Валентин Васильович, 1909, м. Тамбов, РФ. Гв. підполковник. Інвалід ВВВ.

У 1924 закінчив 7 класів Зміївської СШ. У 1927 вступив до Зміївської профтехшколи. У 1928 був направлений комсомольською організацією до Сумської артшколи, яку закінчив у 1932. 1932–1941: служба у Сибірському ВО, 73 артп 73 сд, ком. взв., нач. зв'язку д-ну, пом. нач. штабу полку. 9.07.1941–9.05.1945: Центр., Калінінський, 3-й Укр. фр., 332 артп 178 сд, ком. д-ну; 936 артп 362 сд, заст. ком. полку зі стройової частини; 562 мінп РГК, ком. полку.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав 13 подяк від Верховного Головнокомандувача.

У 1946 звільнений у запас, вступив до ХІМЕСГу. У 1951 закінчив інститут.

БАРАННИК Катерина Іванівна, 1924, с. Революційне Вовчанського р-ну Харківської обл.

У 1941 закінчила Вовчанську СШ ім. Шевченка.

У 1943 призвана до лав ЧА. 1943–1945: 1-й Укр. фр., гв. рядовий, стрілець. Брала участь у боях на тер. Румунії, Польщі, Німеччини, Чехословаччини.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У черв. 1945 демобілізована. У 1950 закінчила ХІМЕСГ.

БАРБАРИЧ Василь Дмитрович, 1922, с. Дмитрівка Кременчуцького р-ну Полтавської обл. Мол. лейтенант.

У 1939 закінчив 10 класів СШ. 1939–1940: студент фізико-математичного факультету Кременчуцького педінституту. У 1940 призваний на строкову службу до лав ЧА.

Із 1941: Крим., Північ.-Кавказ. фр., 24 тп, ком. башти; 79 окр. тб-н, 3 резерв. тб-н, ком. машини; 62 тб-н, ком. башти. 1943–1944: курсант Саратовського танкового училища. 1944–1945: 40 навч. тп, ком. взв.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1946–1951: ХІМЕСГ, студент.

БАШМАНОВА Ганна Василівна, 1922, Донецька обл.

1940–1941: студентка ХІМЕСГу.

Трав. 1942 – жовт. 1945: у лавах ЧА. Ст. сержант, санінструктор. Мала чотири поранення.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 відновлена в ХІМЕСГу.

БЕЗПАЛОВ Євген Іванович, 1923, м. Могилів-Подільський Вінницької обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив 10 класів СШ № 3, м. Хмельницький.

Черв. 1941 – груд. 1941: курсант 2-го Київського військ. артучилища. Груд. 1941 – груд. 1942: Карел. фр., 371 окр. мінд-н 186 сд, ст. сержант, ком. відділення. Груд. 1942 – листоп. 1943: курсант Пензенського мін. училища. Листоп. 1943 – верес. 1944: 3-й Укр. фр., 99 гв. артп 47 гв. сд, мол. лейтенант, заст.

ком. бат. Верес. 1944 – груд. 1944: через тяжке поранення перебував на лікуванні в ЕГ № 5908, м. Самара.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

БЕККЕР Юхим Маркович, 1919, м. Гайсин Вінницької обл. Технік-лейтенант, ком. взв. 102 окр. атб.

У 1937 закінчив 10 класів і вступив до ХІМЕСГу.

У лип. 1941, після закінчення 4 курсу, мобілізований до лав ЧА і направлений на тримісячні курси при ВАММ РСЧА, м. Москва. У жовт. 1941 присвоєно звання військтехніка II рангу. Після закінчення курсів був направлений до Горьковського (нині Нижньогородського) АБТ центру, де отримав призначення до 10 зап. тп. У квіт. 1942 розпочав службу на посаді нач. ПММ 92 тбр, Центр. фр. 1.05.1942–1.01.1944: ст. автотехнік при 998 артп. Воював в р-ні міст Ржев, Орел. Січ. 1944–1945: 1-й Укр. фр., технік-лейтенант, ком. взв. 102 окр. атб. Воював на тер. Польщі, Німеччини.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1946 демобілізований і зарахований студентом 5-го курсу ХІМЕСГу, який закінчив у 1947.

БЄЛІКОВ Анатолій Денисович, 1919, Луганська обл.

У 1937 закінчив СШ. Із 1937 навчався у ХІМЕСГу. У період літніх канікул працював електрослюсарем на шахті «Альберт», Луганська обл.

У жовт. 1941 разом з однокурсниками був евакуйований до м. Сталінград. Із 20.04.1942: Дон. фр., 181 сд, рядовий; 51 рота підвозу 47 сд, автослюсар, шофер, бригадир. Був двічі поранений.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 демобілізований. У груд. 1945 відновив навчання у ХІМЕСГу. 27.07.1946 закінчив ХІМЕСГ.

БОЛОТОВ Олексій Абрамович, 1914, с. Олександрівка Слов'янського р-ну Донецької обл.

У 1939 вступив до ХІМЕСГу.

1941–1945: Захід., 2-й Білорус. фр., в/ч 54288, ст. сержант, старшина стрілецької роти. 23.08.1943 отримав поранення, 13.01.1944 – контузію.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст.

У 1946 відновлений у ХІМЕСГу.

БОНДАРЕНКО Євген Павлович, 1922, м. Охтирка Сумської обл.

У 1940 закінчив 10 класів СШ № 107 м. Харків.

У черв. 1941 закінчив 1-й курс Харківського авіаінституту. У лип. 1941 призваний до лав ЧА і направлений на навчання до Харківського авіаучилища.

Верес. 1942 – берез. 1944: Північ.-Західний. фр., 140 окр. лижна бр.; 2-й Прибалт. фр., 23 гв. сд, гв. ст. сержант, пом. ком. взв. 23.02.1944 під час боїв у р-ні м. Псков отримав поранення. Берез. 1944 – верес. 1944: курсант Яновської авіашколи механіків, м. Котельнич Кіровської обл. Верес. 1944 – листоп. 1945: 50 зап. штурм. ап, механік авіаційний.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

БОНДАРЕНКО Микола Іванович, 1922, с. Стрілеча Харківського р-ну Харківської обл.

У 1940 закінчив СШ № 110 м. Харків.

У жовт. 1940 призваний до лав ЧА.

Черв. 1941 – трав. 1942: Центр. фр., 125 артп, рядовий, навідник. У трав. 1942 під час боїв в р-ні м. Вовчанськ потрапив

у вороже оточення і перебував на окупованій території до визволення Харківської обл. у 1943. Із 1943 знову у лавах ЧА. Проходив службу у в/ч № 302 НКВС у м. Березники Пермського краю.

У 1945 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

БРИНЗА Микола Павлович, 1919, м. Дніпропетровськ. Ст. технік-лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1937 закінчив Дніпропетровську СШ № 68.

1937–1941: навчався у ХІМЕСГу і водночас працював на авторемонтному заводі.

Із 1941 у лавах ЧА. 15.10.1941 закінчив курси перепідготовки інж.-технічного складу при ВАММ РСЧА, м. Москва, отримав звання військтехніка II рангу і відправлений на фронт. Був поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст.

У 1945 демобілізований через поранення. Продовжив навчання в ХІМЕСГу, який закінчив у 1946.

БРИНЗА Олександр Васильович, 1925, с. Черкаське (нині м. Зимогір'я) Слов'яносербського р-ну Луганської обл. Рядовий.

У 1941 закінчив Черкаську СШ.

22.06.1941 – берез. 1945: 3-й Укр. фр., 233 зсп, стрілець; 177 сп, автоматник. Берез. 1945 – груд. 1945: курси мол. лейтенантів при 26 А.

17.11.1945 демобілізований. Із верес. 1946 – студент ХІМЕСГу. У 1951 закінчив інститут.

БУГАЙОВ Володимир Олександрович, 1920, с. Бородаковка (кол.) Большесолдатського р-ну Курської обл., РФ. Ст. сержант.

Із 1939 – строкова служба у лавах ЧА.

1941–1945: Захід., 1-й, 2-й Прибалт., Ленінград. фр., 354 окр. кулемет. арт. б-н 155 УР, пом. ком. взв.

Ордени Вітчизняної війни II ст. (два), медалі «За бойові заслуги» (дві).

У 1946 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

БУГРІЙ Андрій Опанасович, 1916, с. Наріжжя Семенівського р-ну Полтавської обл. Старшина.

У 1931 закінчив 7 класів, працював у колгоспі секретарем Наріжанської сільради. У 1937 закінчив Хорольський технікум механізації сільського господарства Полтавської обл. 1937–1941: служба у лавах ЧА. Січ. 1941 – жовт. 1941: плавильник на заводі № 75, м. Харків. До січ. 1942 перебував в евакуації.

У січ. 1942 мобілізований. Січ. 1942 – трав. 1945: 166 сд, ком. відділення, комендант відділу контррозвідки Смерш.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У жовт. 1945 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

БУЛГАКОВ Віктор Митрофанович, 1917, м. Карачов Брянської обл., РФ. Лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1932 закінчив Харківську НСШ, у 1934 – школу ФЗУ при ХПРЗ, у 1938 – робітфак при ХАДІ, згодом вступив до ХАДІ, де навчався три роки на механічному ф-ті.

Учасник ВВВ з лип. 1941 по 1943. Був поранений, лікувався у шпиталі.

У 1943 демобілізований через поранення. У 1946 закінчив ХІМЕСГ. 3.09.1946 був направлений до Краснодарського обласного відділу технічних культур і призначений на посаду зав. виробничого навчання Платніровської мехшколи Кореновського р-ну, Краснодарський край.

БУТКОВ Анатолій Євгенович, 1920, с. Станичне Нововодолазького р-ну Харківської обл. Сержант.

Закінчив Нововодолазьку СШ.

У 1939 призваний до лав ЧА на строкову службу.

22.06.1941–9.05.1945: 1-й Білорус. фр., 266 корпусний артп, шофер, ком. відділення. Учасник оборони Сталінграда, визволення Польщі, взяття Берліна.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За бойові заслуги».

У 1946 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ВДОВІН Володимир Іванович, 1922, Башкирія. Інвалід ВВВ.

У 1942 закінчив нафтовий технікум.

У 1942 призваний до лав ЧА. У 1943 отримав офіцерське звання. У верес. 1943 під час боїв був поранений, через що у квіт. 1944 демобілізований.

Після демобілізації навчався у ХІМЕСГу.

ВЕРХОВСЬКИЙ Аркадій Семенович, 1925, с. Рівне Кіровоградської обл. Ст. сержант.

У 1942 вступив до Фрунзенського (Киргизія) піхотного училища. Через три місяці відправлений на фронт.

Берез. 1943 – жовт. 1943: 65 танк. мотобригада, ком. кулемет. відділення. Жовт. 1943 – груд. 1943: 2-й Укр. фр. Був поранений у груд. 1943 поблизу м. Олександрія Кіровоградської обл. Груд. 1943 – берез. 1944: на лікуванні в ЕГ. Берез. 1944 – верес. 1945: курсант Вовчанської авіашколи.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», значок «Відмінний авіамеханік».

Із верес. 1946 – студент ХІМЕСГу, який закінчив у 1952.

ВИРОВЕЦЬ Микола Іванович, 1922, с. Іскрисківщина Білопільського р-ну Сумської обл. Старшина.

У 1940, після закінчення 10 класів, був призваний до РСЧА Білопільським РВК Сумської обл., 43-й загін ПВ НКВС.

Із серп. 1941 – у складі 26-го оперативного полку ПВ НКВС на посадах ком. взв. зв'язку, ком. відділення зв'язку 3-го б-ну. Наприкінці трав. 1942, поблизу м. Керч, Крим, потрапив до полону. 28 трав. здійснив втечу. 12.09.1943, після визволення Білопільського р-ну, був мобілізований РВК. Із верес. 1943: 1-й Укр. фр., 10 зеніт.-артд, рядовий, ком. гармати, старшина бат.

Орден Слави III ст., медалі: «За відвагу», «За визволення Праги».

У листоп. 1946 демобілізований. 1.09.1947–1.07.1952: студент ХІМЕСГу.

ВІКЕНТЬЄВ Павло Георгійович, 1918, с. Кекине Сумського р-ну Сумської обл. Ст. технік-лейтенант, пом. нач. техчастини бригади.

Після закінчення 10 класів у м. Суми вступив до ХІМЕСГу.

У 1941 мобілізований до лав РСЧА. У лип. 1941 направлений на тримісячні курси при ВАММ РСЧА, м. Москва. 1.01.1942–1.01.1944: ком. рем. взв. бр. 1.01.1944–1.09.1946: ст. технік-лейтенант, пом. нач. техчастини бригади з ремонту і експлуатації. Визволяв Польщу, Німеччину.

Ордени Червоної Зірки (два), медаль «За бойові заслуги».

У 1947 закінчив ХІМЕСГ.

ВЛАСКО Андрій Семенович, 1922, с. Риботин Коропського р-ну Чернігівської обл. Сержант.

У 1939 закінчив Коропську СШ і вступив до ХІМЕСГу.

У 1940, після закінчення 1-го курсу інституту, призваний до лав ЧА.

1941–1944: 1-й Укр., Захід. фр., 1 тбр 6 тк 1 ТА, гарматний номер, ком. гармати. 1944–1945: курсант Севастопольського військ. училища зеніт. артилерії.

У груд. 1945 демобілізований. У 1946 вступив на 2-й курс ХІМЕСГу, який закінчив у 1950.

ВОЛОСЯН Микола Трохимович, 1919, с. Новоселиця Семенівського р-ну Полтавської обл. Капітан. Інвалід ВВВ.

1941–1942: курсант Кемеровського піхотного училища. 1942–1943: Воронез. фр., ком. відділення 849 сп 303 сд. 1943–1944: Північ.-Захід. фр., ком. взв. управління. 1944–1946: 1-й Білорус. фр., нач. штабу д-ну. Був чотири рази поранений.

Має шість урядових нагород.
У 1946 відновлений у ХІМЕСГу.

ВОЛОШИН Василь Якович, 1920, с. Карпівка Краснолиманського р-ну Донецької обл. Ст. сержант.

У 1935 закінчив Карпівську НСШ, у 1939 – Вовчанський технікум механізації сільського господарства. Працював за призначенням у Таджикистані, в Аскарісурському радгоспі техніком-механіком.

У груд. 1939 призваний до лав ЧА.

Із черв. 1941: Півд.-Західн. фр., 32 окр. артд-н, 14 кд ім. Пархоменка, ком. гармати. У верес. 1941 був поранений під час боїв за м. Дніпропетровськ. ЕГ, м. Армавір Краснодарського краю. Після шпиталю: Півд. фр., 16 окр. сбр, ком. гармати. 1942–1944: Північ.-Кавказ. фр., 318 Новоросійська сд, окр. Примор. А. 1944–1945: 235 окр. навч. атб, пом. ком. автомоб. взв. Учасник боїв на Керченському напрямку. У 1944 був поранений та контужений під час оборони Севастополя. ЕГ, ст-ця Старотитарівська, Краснодарський край. Після лікування у госпіталі був направлений до 256 окр. атб, 25 артд-н, м. Каунас, Литва.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після демобілізації у верес. 1945 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1950.

ВОЛОШИН Володимир Федорович, 1918, м. Краматорськ Донецької обл. Гв. старшина.

У 1936 закінчив робітфак при ХАДІ. Із 1936 – студент ХІМЕСГу. У 1937 призваний до лав ЧА на строкову службу. 1937–1939: курсант танк. військ. училища, м. Нижній Новгород.

1941–1945: Півд.-Західн., Білорус., 1-й, 2-й Білорус. фр., 20 тп 10 тд, ком. взв.; 38 сд, зав. діловодства техчастини.

Медалі: «За відвагу», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований, відновлений студентом ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ВОРОБЙОВ Юрій Семенович, 1925, м. Харків.

Закінчив 8 класів СШ № 103.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА.

Берез. 1943 – трав. 1945: 3-й Укр., 1-й Білорус. фр., 78 гв. сп 25 гв. сд 6 А, сапер; 4 окр. атб 8 гв. А, стрілець. Під час боїв був поранений.

Медалі: «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», вісім подяк від Верховного Головнокомандувача.

У листоп. 1945 демобілізований. У 1951 закінчив ХІМЕСГ. Працював диспетчером цеху на Курському механічному заводі.

ВОРОТИНЦЕВА Таїсія Іванівна, 1923, м. Амвросіївка Донецької обл. Гв. ст. сержант.

У 1940 закінчила СШ, у 1941 – Чистяківський (нині м. Торез) гірничий робітфак.

У січ. 1943 була призвана до лав ЧА, радистка. Учасниця боїв у Румунії, Угорщині, Австрії.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізована, вступила до Мелітопольського інституту механізації сільського господарства. У 1946 перевелася до ХІМЕСГу, який закінчила у 1950.

ГАЛІЙ Іван Петрович, 1922, м. Харків. Ст. лейтенант. Інвалід ВВВ.

1939–1940: студент Харківського інституту залізн. транспорту.

15.10.1940 призваний до лав ЧА. Жовт. 1940 – черв. 1941: курсант 9-го полку зв'язку ОДВО. Черв. 1941 – лип. 1941: Півд. фр., 9 А, 45 полк зв'язку, телеграфіст. Лип. 1941 – листоп. 1941: Півд. фр., курсант КУКС зв'язку при Півд. фр. Листоп. 1941 – берез. 1942: Півд. фр., 803 ОТЕР при Півд. фр., ком. взв. Берез. 1942 – берез. 1943: Воронез., Дон. фр., 17 окр. ремонтно-відновл. б-н зв'язку, ком. взв. Берез. 1943 – лип. 1943: Півд. фр., 44 А, б-н зв'язку, заст. ком. роти. Серп. 1943 – берез. 1944: Брянський, 1-й Білорус. фр.,

63 А, 170 окр. телеграф.-буд. рота, ком. взв. Берез. 1944 – лип. 1944: 1-й Білорус. фр., 3 Уд. А, 1324 сп, ком. взв. зв'язку. Серп. 1944 – берез. 1945: Півд. фр. ППО, 269 окр. б-н зв'язку, ком. роти. Берез. 1945 – груд. 1945: Півд.-Західний фр. ППО, м. Будапешт, Угорщина, 370 окр. зеніт.-артд, нач. зв'язку. Був двічі контужений і поранений.

Орден Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1946 демобілізований через хворобу. Із трав. 1948 – студент ХІМЕСГу.

ГАЛЬПЕРІН Ізраїль Наумович, 1923, м. Кіровоград.

У 1939 вступив на економічний ф-т ХДУ.

Верес. 1941–трав. 1942: викладач історії в школі, Ставропольський край.

19.05.1942 призваний до лав ЧА.

Трав. 1942 – жовт. 1945: 4 гв. ТА, 6 гв. полк, радист, нач. радіостанції.

Орден Вітчизняної війни, медаль «За бойові заслуги».

Демобілізований 10.10.1945. У 1948 закінчив ХДУ. Викладав політекономію у вишах Харкова.

ГАРМАШ Микола Дем'янович, 1920, с. Липці Харківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1931 сім'я переїхала до Пермської обл. У 1939 закінчив Губахінську (Пермська обл.) неповну школу і вступив до Уральського лісотехнічного інституту, м. Свердловськ (нині м. Єкатеринбург).

У 1941 призваний до лав ЧА Ірбітським РВК: 2-й Білорус. фр., 50 сп 33 сд; 183 зсп, 38 зсп, стрілець.

14.11.1945 демобілізований. У груд. 1945 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1950.

ГЕЙХМАН Борис Петрович, 1917, с. Недашки Малинського р-ну Житомирської обл. Гв. інженер-капітан, пом. нач. з техчастини 28 зеніт. див.

1932–1934: ФЗУ при Житомирському заводі ім. Сталіна. Працював пом. машиніста, слюсарем у МТМ, одночасно навчаючись на вечірньому відділенні транспортного робітфаку. У верес. 1937 зарахований студентом ХІМЕСГу.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА і направлений на тримісячні курси при ВАММ РСЧА ім. Сталіна, м. Москва. Із жовт. 1941 – військтехнік II рангу, у розпорядженні Горьковського АБТ центру. Після курсів із вивчення англійських машин у січ. 1942 прибув до 187 тб-ну на посаду ком. взв. забезпечення. У складі 234 тп, до якого увійшов б-н, брав участь у розгромі фашистського угруповання поблизу Сталінграда. Із берез. 1943: 28 зеніт. див., пом. нач. з техчастини. Трав. 1943–1945: Брянський, Білорус., 1-й, 2-й Білорус. фр., гв. інженер-капітан, пом. нач. з техчастини 28 зеніт. див., 70 А, 2-й Білорус. фр.

Ордени: Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Демобілізований у званні гв. інженер-капітана. У верес. 1946 був зарахований на 5-й курс ХІМЕСГу, який закінчив у 1947 з відзнакою.

ГЕРЛАНЦ Борис Соломонович, 1912, м. Кіровоград. Рядовий.

У 1927 закінчив 7 класів. До 1932 працював слюсарем на заводі «Красная Звезда». Одночасно з 1929 по 1932 без відриву від виробництва закінчив будівельний факультет вечірнього робітничого університету.

1932–1934: технік-проектувальник на будівництві Луганського паровозобудівного заводу, згодом – заст. гол. куратора будівництва. У цей період закінчив вищі інженерні курси будівельників.

1934–1936: строкова служба у лавах ЧА, будівельн. б-н, нач. виробничо-технічного відділу. 1936–1937: працював у відділі капітального будівництва заводу «Красная Звезда», м. Кіровоград. 1937–1941: студент ХІМЕСГу.

22.06.1941–9.05.1945: Ленінград. фр., тп.

У 1945 демобілізований. Продовжив навчання у ХІМЕСГу, який закінчив у 1946.

ГЛОТОВ Олександр Олександрович, 1921, м. Владивосток, Приморський край, РФ.

У 1939 закінчив СШ № 9 м. Курськ.

У верес. 1939 призваний до лав ЧА і направлений до школи мол. авіаспеціалістів у м. Воронеж.

Черв. 1941 – берез. 1942: 164 резервний ап дд, повітряний стрілець-радист; 220 ап дд, повітряний стрілець-радист. 1942–1944: курсант 1-ї Вищої офіцерської школи нічних екіпажів. Верес. 1944 – трав. 1945: 28 гв. ап дд, гв. старшина, повітряний стрілець-радист.

Медаль «За відвагу».

У 1946 демобілізований. У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

ГОЛОВКО Павло Терентійович, 1918, м. Дергачі Харківської обл.

У 1937 вступив до ХІМЕСГу. Потім рік працював нормувальником на заводі № 48 у м. Харків.

1938–1941: закінчив 3 курси ХІМЕСГу.

1943–1945: 2-й Укр. фр., рядовий, шофер. Визволяв Бухарест, Будапешт, Прагу. Учасник війни з Японією.

Медалі: «За взяття Будапешта», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

17.11.1945 демобілізований. У 1947 закінчив ХІМЕСГ.

ГОРБОНОС Григорій Іванович, 1924, с. Костирів Сосницького р-ну Чернігівської обл. Єфрейтор.

1940–1941: студент філфаку Чернівецького державного університету.

У верес. 1943 мобілізований до лав ЧА Сосницьким РВК Чернігівської обл.

1943–1945: 1-й Білорус., 1-й Укр. фр., 228 сп 55 сд, рядовий; 234 зап. сп, писар; 334 окр. рота зв'язку, зв'язківець, лінійний наглядач. Учасник боїв на р. Дон, визволення Польщі, Чехословаччини, Австрії.

Медалі: «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. Із 25.12.1945 – студент ХІМЕСГу, який закінчив у 1950.

ГРИШИН Олексій Миколайович, 1921, с. Рублівка Котелевського р-ну Полтавської обл.

У 1939 призваний до лав ЧА Петроградським РВК м. Ленінград.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Черв. 1941 – трав. 1945: Півд., 2-й Укр. фр., 674 сп, 809 сп, 20 б-н зв'язку, радист.

У листоп. 1945 демобілізований. У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

ГУБАРЕВ Григорій Леонтійович, 1915, м. Вовчанськ Харківської обл. Ст. технік-лейтенант.

До війни закінчив СШ і вступив до ХІМЕСГу, де навчався 4 роки.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА. Закінчив тримісячні курси при ВАММ РСЧА, м. Москва. До груд. 1941 перебував у резерві ГАБТУ ЧА, м. Сизрань. Груд. 1941 – берез. 1942: курси командирів ремонтних взводів з ремонту бронетанкових машин іноземних марок, м. Богородськ Нижньогородської обл. Берез. 1942 – трав. 1944: інструктор з ремонту іноземних танків. Трав. 1944–9.05.1945: 178 тбр, Дніпровський тк, ком. рем. взв. Учасник боїв на тер. Прибалтики, Польщі, Східної Пруссії.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після війни продовжував службу: резерв 65 А, заст. ком. роти з техзабезпечення, підвозу та постачання. У верес. 1946 демобілізований. У жовт. 1946 відновив навчання у ХІМЕСГу. У 1947 захистив диплом з відзнакою, отримав спеціальність інженера-механіка. Після закінчення інституту був направлений у розпорядження Новосибірського тресту радгоспів.

ГУЖВІЙ Олександр Максимович, 1907, смт Гродівка Красноармійського р-ну Донецької обл. Інвалід ВВВ.

Закінчив школу. Із 1924 розпочав самостійну трудову діяльність: різноробом

у м. Артемівськ, підручним моделювальника на заводі «Красный луч», м. Барвінкове Харківської обл. 1929–1931: строкова служба у лавах ЧА. 1931–1932: студент Харківського інж.-економ. інституту. Із 1932 по 1934 працював на різних роботах у Богодухівському та Барвінківському районах. Із 1934 – економіст Управління залізниці у м. Артемівськ та м. Ясинувата Донецької обл. У 1936 закінчив Артемівський керміко-механічний технікум (вечірнє відділення) за спеціальністю техніка-механіка. Із 1938 до початку війни навчався у Донецькому гірничому інституті (вечірнє відділення). У 1942, в період окупації, перебував у ворожому полоні. У 1943, після визволення радянськими військами м. Артемівськ, мобілізований на фронт. Був тяжко поранений.

У 1944 демобілізований через поранення. У 1946 закінчив ХІМЕСГ. Із 1.01.1947 – інженер-механік на Донецькій державній селекційній станції Міністерства сільського господарства СРСР.

ГУЛЬКО Микола Леонтійович, 1920, м. Слов'янськ Донецької обл.

У 1938 вступив до ХІМЕСГу. Закінчив 3 курси.

Лют. 1943 – верес. 1943: Півд.-Захід. фр., рядовий, сапер. Верес. 1943 – серп. 1944: 3-й Укр. фр.; верес. 1944 – трав. 1945: 1-й Укр. фр., сапер, писар, єфрейтор. Визволяв м. Бреслау (м. Вроцлав, Польща).

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 закінчив ХІМЕСГ за спеціальністю інженера-механіка.

ДАВИДОВИЧ Микола Степанович, 1911, Брестська обл., Білорусь.

1928–1932: Полтавський технікум механізації й електрифікації.

У 1933 призваний до лав ЧА.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

У 1941 закінчив 2-й курс ХІМЕСГу. 1941–1945: 3-й Укр. фр., старшина роти, ком. бронемашини.

Медаль «За бойові заслуги».

15.11.1945 зарахований на 3-й курс ХІМЕСГу. У 1948 закінчив ХІМЕСГ.

ДАЦЕНКО Олексій Герасимович, 1922, с. Головач Полтавського р-ну Полтавської обл.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА Полтавським РВК.

Груд. 1941 – квіт. 1942: 8 пов.-десант. корпус. Квіт. 1942 – серп. 1942: Воронез. фр., 171 мсб. 17.08.1942 був тяжко поранений, перебував на лікуванні у госпіталі. Груд. 1942 – жовт. 1943: курсант Центральної школи інструкторів снайперської справи, м. Москва. Жовт. 1943–1944: 23 зап. артп.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

ДАШКОВ Микола Олексійович, 1918, с. Семенівка Курської обл., РФ.

До війни закінчив 3 курси ХІМЕСГу.

10.02.1943–1.11.1945: 1-й Укр. фр., 38 А, ст. сержант техслужби, старшина, тракторний механік полку важкої артилерії РГК. Визволяв Польщу, Чехословаччину, Німеччину.

Медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1.11.1945 демобілізований. У 1947 закінчив ХІМЕСГ за спеціальністю інженера-механіка сільського господарства.

ДЕГТЯРЬОВ Павло Якимович, 1917, м. Сніжне Донецької обл.

1938 – листоп. 1941: студент ХІМЕСГу. У жовт. 1943 призваний до лав РСЧА Сніжнянським (кол.) РВК Донецької обл.

Ленінград. фр., 2 Уд. А, 996 сп 286 сд, зв'язківець. 22.06.1944 був поранений на Карел. перешийку. До 14.09.1944 – на лікуванні у шпиталі, м. Ленінград. Верес. 1944–2.03.1945: 2 Уд. А, 1261 сп 381 сд, зв'язківець-радист. 2.03.1945 був поранений у бою на р. Вісла. Два місяці лікувався у шпиталі. 2 Уд. А, 152 азп, рота зв'язку.

31.10.1945 демобілізований. 1946–1948: студент ХІМЕСГу.

ДЕМЧЕНКО Петро Кирилович, 1918, м. Ромни Сумської обл. Ст. технік-лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1937 закінчив 10 класів СШ і вступив до ХІМЕСГу.

У 1941 призваний до лав ЧА і направлений на тримісячні курси при ВАММ РСЧА, м. Москва.

1942: Калінінський, Північ.-Захід. фр., 81 тбр, інженер з ремонту танків. У лют. 1943 отримав контузію. Після лікування продовжив навчання в академії. Через погіршення стану здоров'я був направлений до Московського військ. шпиталю. Згодом військ. комісія визнала П. К. Демченка непридатним для військ. служби, він був відрахований з академії. У 1945 відновлений студентом 5-го курсу ХІМЕСГу. 29.07.1946 закінчив інститут, отримав диплом інженера-механіка сільського господарства.

ДЕНИСЕНКО Тимофій Тимофійович, 1925, Добропільський р-н Донецької обл. Мол. лейтенант.

У 1941 закінчив 8 класів СШ, у 1943 – Одеську військ.-морську спецшколу № 6, м. Фергана (Узбекистан). Верес. 1943 – берез. 1944: 4-й, 1-й Укр. фр., автоматник, ад'ютант командира б-ну, технік-контролер з ремонту бойових машин. У берез. 1944 був направлений до Саратовського танкового училища.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1952.

ДОЛГОВ Василь Павлович, 1919, с. Куземин Охтирського р-ну Сумської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

У 1934 закінчив 7 класів СШ, працював на ХТЗ. У 1939 вступив до ХІМЕСГу і в цьому році був призваний до лав ЧА.

Із 1941: Захід. фр., стрілець. Учасник оборони Москви. У 1941 отримав тяжке поранення, контузію. Після лікування у шпиталі був визнаний непридатним для військ. служби. Вступив до Туркменського сільгоспінституту на факультет механізації с/г. У 1943, після закінчення 2-го курсу, добровільно пішов на фронт. Був удруге поранений, лікувався у санчастині.

Медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізований і відновлений в інституті, який закінчив у 1949.

ДРОБИШЕВ Лев Васильович, 1919, м. Краснодар, РФ.

У 1929 переїхав до Харкова. У 1937 закінчив робітфак 2-го медінституту і вступив до Харківського хіміко-технологічного інституту.

У 1941 мобілізований до лав ЧА, а через 20 днів демобілізований як студент старшого курсу. Був направлений інститутом на заготівлю лісу у м. Ізюм Харківської обл. Під час окупації навчався у школі агрономів, після звільнення міста працював на заводі № 183. У жовт. 1943 продовжив навчання у ХІМЕСГу.

У листоп. 1944 мобілізований до лав ЧА. 1944–1945: 1345 сп 399 сд.

Після демобілізації працював на Харківському жиркомбінаті. У 1947 відновив навчання у ХІМЕСГу.

ДРОЗДИК Олександр Михайлович, 1920, с. Мотрине Кобеляцького р-ну Полтавської обл.

У 1936 закінчив семирічну школу у с. Орлик Кобеляцького р-ну, у 1940 – Кременчуцький технікум механізації сільського господарства.

У 1940 призваний до лав ЧА.

Черв. 1941 – квіт. 1942: курсант Мелітопольської авіашколи. Квіт. 1942 – лип. 1942: Захід. фр., 6 мсбр, стрілець. Лип. 1942 – груд. 1943: Захід., Калінінський фр., 7 окр. атп, шофер. Груд. 1943 – трав. 1945: 1-й Прибалт. фр., 71 окр. атп, ком. відділення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізований. У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

ДЯЧЕНКО Дмитро Костянтинович, 1920, с. Куземин Охтирського р-ну Сумської обл.

У листоп. 1939 призваний до лав ЧА Московським РВК м. Харків.

Листоп. 1939 – лют. 1940: окр. залізн. полк, м. Ярославль. Лют. 1940 – лип. 1941: 1 окр. мостовий б-н, сержант. Під час боїв на тер. Мінської обл. 9.07.1941 потрапив у полон. Перебував у таборах на тер. Білорусі, Німеччини. У берез. 1945 звільнений з полону військами США. Серп. 1945 – черв. 1946: 600 мінп.

У черв. 1946 демобілізований. У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

ЄВТИХІН Дмитро Денисович, 1926, с. Любимівка Курської обл., РФ. Сержант. Інвалід ВВВ.

У 1943 призваний до лав ЧА. Брав участь у боях на 2-му та 1-му Прибалт. фр., ком. відділення, розвідник. 23.03.1943 отримав поранення. Перебував на лікуванні в ЕГ № 1341.

У 1943 через поранення був комісований. У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

ЄСЬКІН Валентин Андрійович, 1924, м. Костянтинівка Донецької обл.

У 1941 закінчив СШ.

Перебуваючи в евакуації, у 1942 вступив до Туркменського сільгоспінституту ім. Калініна, м. Ашгабат. У груд. 1943 повернувся до м. Костянтинівка Донецької обл., де працював на склозаводі.

У трав. 1944 призваний до лав ЧА. Трав. 1944 – листоп. 1944: 144 зсп, стрілець. Листоп. 1944 – квіт. 1945: Ленінград. фр., 47 артп, гарм. номер, стрілець.

Квіт. 1945 – листоп. 1945: курсант Томського ордена Червоної Зірки артучилища. Листоп. 1945 – серп. 1946: склозавод у м. Костянтинівка, кресляр. У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

ЄФИМЦЕВА Людмила Іванівна, 1923, м. Уфа, Башкирія, РФ.

У 1941 закінчила СШ у м. Ульяновськ і вступила на 2-й курс мед. технікуму.

Призвана до лав ЧА. Проходила службу у складі військ.-сан. поїзда № 203, в ЕГ № 1847, медсестра.

У жовт. 1943 вступила до педінституту, де провчилась один рік. Навчалась у ХІМЕСГу.

ЖУГА Георгій Якович, 1920, м. Харків.

Із 1938 – студент ХІМЕСГу.

25.05.1943–5.08.1943: Воронез. фр., рядовий. 5.08.1943 отримав поранення.

1945–1948: студент ХІМЕСГу.

ЖУРАВЛЬОВ Іван Степанович, 1905.

У 1931 розпочав навчання у ХІМЕСГу.

У 1933 мобілізований ЦК ВКП(б) і направлений на роботу у політвідділ, де працював заст. нач. і нач. політвідділу радгоспів Наркомгоспу «Красный скотовод» Волгоградської обл. та у зернорадгоспах Челябінської обл. У 1939 продовжив навчання у ХІМЕСГу.

У 1941 мобілізований до лав ЧА: комісар і заст. ком. полку з політчастини.

Орден Червоної Зірки, медалі.

У 1945 демобілізований. У 1946 закінчив ХІМЕСГ.

ЗАВГОРОДНІЙ Андрій Іванович, 1923, с. Павлівка Полтавської обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив 9 класів СШ № 10 м. Макіївка Донецької обл.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА.

1943 – лют. 1945: 671 артп 213 сд, ком. відділення розвідки штабної бат. 24.02.1945 отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні у госпіталі.

Медаль «За відвагу».

У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

ІТКІН Леонід Семенович, 1925, м. Харків.

У серп. 1943 призваний до лав ЧА і направлений до Алматинського військ.-піхотного училища.

Листоп. 1943 – берез. 1945: 8 гв. пов.-десант. бр., рядовий, стрілець. Берез. 1945 –

листоп. 1945: 14 окр. навч. мотоциклетний полк, курсант.

У листоп. 1945 демобілізований. У 1951 закінчив ХІМЕСГ.

КАБАШНИЙ Пилип Іванович, 1918, м. Іловайськ Донецької обл.

1937–1941: студент ХІМЕСГу.

До листоп. 1941: слухач ВАММ РСЧА, м. Москва. Жовт. 1941 – січ. 1942: викладач 1-го Ульяновського танк. училища. Січ. 1942 – берез. 1942: слухач курсів із вивчення американських і англійських танків та їх озброєння, Півд.-Захід. тп, м. Горький (нині м. Нижній Новгород). Берез. 1942 – трав. 1943: нач. артпостачання 1-го окр. тб 204 тбр. Трав. 1943 – серп. 1946: Далекосхід. фр., інженер-технолог. Брав участь у війні з Японією. Був тяжко поранений.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У серп. 1946 демобілізований у званні ст. техніка-лейтенанта. Із жовт. 1946 відновлений у ХІМЕСГу. Сталінський стипендіат.

КАЛАШНИК Петро Петрович, 1919, с. Петропавлівка Богодухівського р-ну Харківської обл.

У 1938 вступив до ХІМЕСГу.

13.09.1943 призваний до лав ЧА.

1943–1945: 2-й Укр. фр., ст. сержант, ком. мін. обслуги.

Ордени: Слави III ст., Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», 13 подяк від Верховного Головнокомандувача.

21.09.1945 демобілізований. Із 15.02.1946 зарахований студентом 4-го курсу ХІМЕСГу.

КАЛИНИЧЕНКО Василь Іванович, 1919, м. Краматорськ Донецької обл. Інженер-капітан.

Із 1937 – студент ХІМЕСГу.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА.

До жовт. 1941: курсант ВАММ РСЧА, м. Москва. Трав. 1942 – лют. 1943: Північ.-Захід. фр., заст. ком. танк. роти з техчастини. Жовт. 1943 – берез. 1944: Укр. фр. Листоп. 1944 – трав. 1945: 2-й Білорус. фр., заст. ком. тб з техчастини.

Ордени: Червоного Прапора, Червоної Зірки, медалі: «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У верес. 1946 відновлений у ХІМЕСГу.

КАРАІВАНОВ Іван Стефанов, 1925, м. Поморіє, Болгарія.

Із автобіографії: «Восстание 9 сентября 1944 г. застало меня в армии: 24 пех. полк, г. Бургас. Я принял участие в сентябрьских событиях. При мобилизации полка я был включен в его состав политруком роты. На фронте (Хорватия – Югославия) был ранен и возвращен на лечение. После выписки из больницы (начало 1945 г.) я был привлечен на организационную работу в г. Поморие. С мая 1945 и до конца этого года работал как член горкома партии: зав. отделом «Работа среди молодежи». С 1946 г., до отъезда в СССР (конец 1947 г.), работал как член райкома Р.М.С. С декабря 1947 до октября 1948 учился в Ленинградском политехническом институте им. Калинина. С октября 1948 был переведен в Харьковский институт механизации и электрификации сельского хозяйства».

КАРПЕНКО Михаил Арсентьевич родился 30.09.1918 г. в с. Закотное Новопсковского р-на Луганской обл.

В 1929 г. семья переехала в г. Харьков. В 1939 г. Михаил окончил СШ и поступил в ХИМЭСХ, откуда в 1940 г. был призван Московским РВК г. Харькова на срочную службу.

...О войне отец почти никогда не вспоминал, на вопросы отвечал односложно. Подробности его военной биографии стали известны благодаря личному делу

студента М. А. Карпенко*: «Со второго курса института был призван в армию, служил в отдельном Закавказском полку в 20 горно-стрелковой дивизии. После начала войны штабом дивизии был командирован на курсы младших лейтенантов в г. Тбилиси. Но выпустить их не успели. Враг вторгся в Закавказье, и курсы, срочно преобразованные в стрелковый полк, бросили на оборону г. Орджоникидзе (ныне г. Владикавказ). 4.10.1942 г. полк был разбит внезапно прорвавшимися механизированными частями противника, а Михаил Карпенко, получив ранение, попал в плен. Фашисты направили его на карантин в лагерь г. Запорожье, а затем в его отделение – рабочий лагерь на Днепрогэсе (немцы пытались восстановить Днепрогэс). До конца войны ему пришлось заниматься строительными работами. Вначале на Днепрогэсе, затем – в г. Шопрон (Венгрия) и в г. Айзенштадт (Австрия). В мае 1945 года, после освобождения американскими войсками, прошел фильтрацию в советском спецлагере под Веной. После демобилизации был восстановлен в ХИМЭСХе для окончания учебы».

...Отец не знал ни о судьбе родителей, ни о судьбе среднего брата Ивана, военного летчика, ни о судьбе Алексея, младшего брата, сменившего его на фронте. Как горевали его родители, получив в начале войны извещение о пропавшем без вести старшем сыне Михаиле**, за 10 месяцев до окончания войны – похоронку на сына Ивана, и проводив на фронт в августе 1943-го последнего сына, Алексея!

Демобилизовавшись и восстановившись в ХИМЭСХе, в 1947 г. Михаил женился на Галине Федоровне Лысенко. В 1949 г., несмотря на голодное детство и юность, на перенесенное ранение и ужасы плена, с отличием защитил диплом инженера. Но война сказалась и на судьбе его семьи. Известно, как относились после войны к военнопленным, как издевались, считая их врагами... А ведь 23-летний солдат не добровольно сдался в плен, а был захвачен раненым, не выслуживался перед врагом, а надрывался на стройках. Михаил Арсентьевич вместе с семьей – женой и двухлетней дочерью Татьяной – по комсомольской путевке уехал на целину, в Северо-Казахстанскую область, с ее резко континентальным климатом, жестокими морозами, когда в пургу, не дойдя до жилья, замерзали люди. И куда, начиная с царских времен, высылали политзаключенных. Сначала приехал в с. Токуши, затем переехал в соседнее с. Киялы («киялы» в переводе с тюркского означает «кара»), где приступил к работе преподавателя в Училище механизации сельского хозяйства (УМСХ).

В 50–60-е гг. (уже прошлого века) в небольшое село стали прибывать комсомольцы разных национальностей: украинцы, белорусы, поляки, немцы, ингуши, корейцы... Вместе с коренным населением, казахами, они (в том числе и Михаил Карпенко), совмещая общественную работу, сами строили себе жилье. Преодолевая послевоенную разруху, поднимали экономику страны. Многонациональный Казахстан – труженик всегда поддерживал дружбу с Украиной. Затерянный в степях совхоз, получая в период уборочной братскую помощь кадрами и сельхозтехникой из Украины, России, стал «миллионером».

Михаил Арсентьевич, ветеран труда, всю жизнь посвятил подготовке достойной смены хлеборобов. С 15.02.1950 г. и до выхода на пенсию 19.09.1986 г. преподавал спецдисциплины в УМСХ (ныне аграрный колледж), с. Киялы Аккайынского р-на Северо-Казахстан-

* Архив ХНТУСХ им. П. Василенко, ф. 1, оп. 1, т. 4, д. 100.

** «Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 2, с. 343-344: «Карпенко Михайло Арсентійович, 1919, Луганська обл. Рядовий. Пропав без вісті у листоп. 1941».

ской обл. Ему было присвоено звание Отличника профессионально-технического образования Казахской ССР.

Семья Карпенко воспитала троих детей. Дочь Татьяна после окончания Петропавловского пединститута работала в Харькове в НИИ. Сын Евгений стал кадровым офицером СА, второй сын Виталий служил в рядах СА, позднее – в органах МВД Казахской ССР.

Фронтовик М. А. Карпенко был награжден медалями «За отвагу», «За Победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.». Скончался 14.08.2004 г., похоронен на местном кладбище с. Киялы.

Татьяна Михайловна Костова,
дочь М. А. Карпенко

КАСАПА Тетяна Устинівна, 1918, Дунаєвецький р-н Хмельницької обл.

1939–1941: студентка ХІМЕСГу. Учасник ВВВ.

Верес. 1941 – верес. 1944: 1-й Білорус. фр., в/ч 689 бао, зав. продскладу; військ. лазарет, нач. господар. частини.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

28.09.1944 демобілізована. 1945–1948: студентка ХІМЕСГу.

КАСИНСЬКИЙ (КОЗИНСЬКИЙ) Павло В'ячеславович, 1920, м. Полтава.

У 1938 закінчив робітфак у м. Полтава. У 1939 вступив до Полтавського будівельного інституту.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Серп. 1941 – серп. 1942: 3-й Білорус. фр., 4 б-н ПСОЗ, стрілець. Серп. 1942 – жовт. 1944: 153 сп, стрілець. Верес. 1944 – жовт. 1944: ЕГ № 5003, 25.09.1944 отримав тяжке поранення. Жовт. 1944 – груд. 1944: 1 окр. зап. інж. сапб. Груд. 1944 – берез. 1946: 226 окр. загін розмінування.

У 1950 закінчив ХІМЕСГ. Працював механіком Дрогичинської МТС, Брестська обл., Білорусь.

КОВАЛЬОВ Анатолій Миколайович, 1920, с. Жерновець Золотухінського р-ну Курської обл., РФ. Гв. мол. лейтенант.

У 1939 закінчив 10 класів СШ.

1941–1945: Північ.-Захід., Калінінський, Сталінград., Дон., Степ., 2-й Укр. фр., 93 гв. сд, нач. розвідки. Учасник визволення Харкова. У 1944 був контужений.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу. У 1949 закінчив інститут.

КОЗАКОВА Раїса Степанівна, 1923, с. Кабаєво Дубенського р-ну, Мордовія, РФ. Ст. сержант.

У 1942 закінчила СШ № 7 м. Баку, Азербайджан.

У 1942 призвана до лав ЧА.

1942–1945: Закавказ. фр., відділення зеніт. артилерії 129 зеніт.-артбр, ком. відділення.

Медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лип. 1945 демобілізована. У 1950 закінчила ХІМЕСГ.

КОЗОРІЗ Михайло Наумович, 1914, смт Новоархангельськ Кіровоградської обл.

У 1937 вступив до ХІМЕСГу.

27.07.1941 мобілізований до лав ЧА. Півд. фр., 57 А, 1011 окр. лінійний б-н зв'язку, телефоніст. У трав. 1942 брав участь у боях за м. Харків, у лип. 1942 – за Сталінград. До листоп. 1942 – на лікуванні у шпиталі через хворобу, спочатку у м. Астрахань, РФ, а потім у м. Гур'єв (нині – м. Атирау), Казахстан. Після одужання був направлений військкоматом на Гур'євський машинобудівний завод ім. Петровського, де до 1945 працював інженером-конструктором техвідділу.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 повернувся до Харкова. У 1946 відновлений студентом ХІМЕСГу .

КОМАРЕВЦЕВ Євген Миколайович, 1924, смт Тім Курської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

10.07.1941–10.12.1941: курсант 12-ї авіашколи пілотів. 10.12.1941–20.03.1942: Ленінградські авіатехнічні курси удосконалення. 20.03.1942–23.03.1943: навч. тп, м. Челябінськ, РФ. 23.03.1943–25.08.1943: ком. башти танка КВ, Курська дуга. Тяжко поранений в боях за м. Бєлгород. 25.08.1943–10.05.1944: лікування в ·ЕГ, м. Тбілісі, Грузія.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

10.05.1944–1.04.1945: викладач СШ, с. Мансурово Курської обл.

1.04.1947–25.06.1947: заст. редактора районної газети «Ленинская Искра», с. Мансурово Курської обл., РФ. 1.09.1947–1.08.1951: студент ХІМЕСГу.

КОМЛИК Василь Васильович, 1916, м. Суми.

1932–1937: навчався в школі ФЗУ і працював на заводі ім. Фрунзе. 1937–1938: працював механіком на МТС. 1938–1941: студент ХІМЕСГу.

У 1941 призваний до лав ЧА. Жовт. 1941 – трав. 1942: 31 зап. тп. 1942 – лют. 1944: 39 тракторна рем. база, слюсар-механік. Лют. 1944 – лип. 1944: 350 арм. вптап, шофер. Лип. 1944–18.09.1944: на лікуванні у госпіталях № 3932 і № 6040. Верес. 1944 – квіт. 1945: 11 атп, шофер. Черв. 1945 – листоп. 1945: 541 окр. авторота підвозу, рядовий, шофер.

Медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У листоп. 1945 демобілізований і відновлений у ХІМЕСГу.

КОРАБЛІН Олександр Андрійович, 1913, с. Велика Дергуновка Великоглушицького р-ну Самарської обл., РФ.

1929–1934: працював на шахті ім. Артема у Донбасі. 1934–1937: навчався на робітфаці у м. Миколаїв. 1937–1941: студент ХІМЕСГу.

У лип. 1941 мобілізований до лав ЧА. 10.07.1941–1.10.1943: курси техскладу при ВАММ РСЧА, м. Москва. 1943–1944: 1-й Укр. фр., 58 окр. самохід. тп, пом. з техчастини роти. 2-й Далекосхід. фр., 4-й пересувний танкоремонтний завод, ст. диспетчер заводу. На війні отримав контузію.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У трав. 1946 демобілізований у званні інженера-капітана. 5.09.1946 відновлений на 5-му курсі ХІМЕСГу.

КОРШУН Юрій Петрович, 1923, с. Кодня Житомирського р-ну Житомирської обл.

Серп. 1941 – берез. 1942: курсант піхотного училища, м. Рубцовськ Алтайського краю, РФ. Черв. 1942 – серп. 1942: Центр. фр., ком. взв. 1080 сп 264 сд. У серп. 1942, під час оточення, потрапив у полон. Серп. 1942 – верес. 1943: перебував у таборах військовополонених м. Орел, РФ і м. Бобруйськ, Білорусь. Верес. 1943–1945: перебував у таборі військовополонених, м. Нойбург – на Дунаї, Німеччина. 1945–1946: після перевірки служив у 1 зап. сд.

У лют. 1946 звільнений у запас у званні лейтенанта. Із верес. 1946 – студент ХІМЕСГу.

КОСТЮКЕВИЧ Сергій Григорович, 1924, м. Богодухів Харківської обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив 9 класів, смт Андріївка Балаклійського р-ну Харківської обл.

Восени 1942 з смт Андріївка Балаклійського р-ну відправлений до табору військовополонених, м. Освенцім, Польща. У січ. 1945 визволений ЧА. 1.02.1945–17.04.1945: 1-й Укр. фр., рядовий. У лют. 1945 і 17.04.1945 був тяжко поранений.

У серп. 1945 демобілізований через поранення. Із 1.09.1946 – студент ХІМЕСГу.

КОТЕЛЕВЕЦЬ Федір Петрович, 1918, м. Балаклія Харківської обл.

1937–1941: студент ХІМЕСГу.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА. Лип. 1941 – жовт. 1941: курси при ВАММ РСЧА, м. Москва. До серп. 1942: Північ.-Захід. фр., 26 ПТРБ. До трав. 1945: Сталінград., Півд., Степ., 2-й, 4-й, 1-й Укр. фр., механізовані війська, ком. ремонтного взв., ком. роти техзабезпечення, пом. нач. автовідділу.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За взяття Берліна», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Звільнений у запас у званні капітана. Із верес. 1946 продовжив навчання на 5-му курсі ХІМЕСГу.

КРАВЧЕНКО Микола Степанович, 1924, м. Шахти Ростовської обл., РФ.

У 1942 закінчив СШ.

У лип. 1942 призваний до лав ЧА.

Серп. 1942 – верес. 1942: Півд.-Захід. фр., 899 сп 248 сд 28 А, стрілець. Верес. 1942 – листоп. 1942: курси військ. фельдшерів при 28 А, курсант. Листоп. 1942 – груд. 1942: 899 сп, ком. сан. взв. 13.12.1942, під час боїв в р-ні сел. Яшкуль, Калмикія, отримав тяжке поранення. Перебував на лікуванні у м. Астрахань.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1943, після одужання, звільнений у запас. Працював учителем і військ. керівником у Ольховатській СШ Воронезької обл. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

КРАСНЯКОВ Петро Семенович, 1913, с. Рудня-Ольховка Буда-Кошелевського р-ну Гомельської обл., Білорусь.

У 1932 закінчив ФЗУ при ХЕМЗі. Лип. 1932 – верес. 1935: слюсар-бригадир на ХЕМЗі. Верес. 1935 – січ. 1936: слюсар на Харківському радіозаводі. Січ. 1936 – листоп. 1940: студент ХІМЕСГу. Листоп. 1940 – серп. 1941: працював на ХТЗ.

Із серп. 1941 у лавах ЧА. Серп. 1941 – жовт. 1941: аеродромна рота. Жовт. 1941 – січ. 1942: 163 тп. Січ. 1942 – лип. 1942: курсант Калінінського танк. училища. Лип. 1942 – верес. 1942: перебував у госпіталі. Верес. 1942 – берез. 1944: 121 окр. понтонно-мостовий б-н. Берез. 1944 – трав. 1945: 333 сд, сержант, ком. відділення.

У листоп. 1945 демобілізований. Закінчив ХІМЕСГ.

КРИЧЕВЦОВ Олег Семенович, 1921, с. Красна Яруга Ракитянського р-ну Белгородської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1925 родина переїхала до Харкова. У 1940 призваний до лав ЧА. Із 1940 по трав. 1941 проходив службу в 436 сп у м. Барановичі, Білорусь.

У трав. 1941 вступив до Мінського танкового училища, яке під час війни евакуйовано до м. Ульяновськ, РФ, і перейменовано в 2-е Ульяновське танкове училище. У лип. 1942 закінчив училище у званні лейтенанта. У цьому ж місяці О. С. Кричевцов був направлений на Захід. фр., де у складі 3 тк служив до жовт. 1942 на посаді ком. танк. взв. Потім переведений до 432 тп, який з-під Москви був перекинутий на Сталінград. фр. У 1943 направлений до Сизранського танк. училища на посаду ком. взв. навчального б-ну. У 1944 переведений до м. Нижній Новгород, у 1 навчальну тбр. Із берез. 1944 – на Білорус. фр., із черв. 1944 по січ. 1945 – ком. гармати 1205 самохідного артп. У лип. і серп. 1944 був нагороджений орденами Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки. У січ. 1945 був поранений. Із січ. по жовт. 1945 лікувався у шпиталі, демобілізувався через поранення.

Із верес. 1946 – студент ХІМЕСГу.

КРОПИВКО Іван Іванович, 1919, с. Наріжжя Семенівського р-ну Полтавської обл. Капітан.

У 1938 вступив до ХІМЕСГу.

1941–1945: Півд., Закавказ. фр., ком. взв., оперативний черговий Північ. групи військ та штабу артилерії, ст. пом. нач. відділу артилерії ППО, нач. штабу. Був поранений та контужений.

Ордени: Вітчизняної війни II ст. (два), Червоної Зірки, три медалі.

У 1945 відновив навчання у ХІМЕСГу, який закінчив у 1948.

КУЛІШ Василь Пилипович, 1910, смт Коротич Харківського р-ну Харківської обл.

1932–1933: ХЕМЗ, технік з холодної обробки металу. 1933–1938: комуна ім. Дзержинського, технік. 1938–1941: студент ХІМЕСГу. Лют. 1943–1945: 2-й Укр. фр., 60 інж.-сапбр, сержант, автомеханік.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1945–1947: студент ХІМЕСГу.

КУЩЕНКО Анатолій Стефанович, 1923, с. Заолещенка Суджанського р-ну Курської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У серп. 1941 призваний до лав ЧА. 20.10.1942–8.11.1942: Сталінград. фр., 61 сп 45 сд, рядовий, автоматник. 8.11.1942 – серп. 1943: на лікуванні у шпиталях.

Медаль «За оборону Сталінграда».

У верес. 1946 вступив до ХІМЕСГу.

ЛАПШИН Василь Іванович, 1922, м. Чугуїв Харківської обл. Старшина.

У 1939 закінчив Чугуївську СШ, вступив до ХІМЕСГу.

У жовт. 1940 призваний на строкову службу до лав ЧА, курсант окр. б-ну зв'язку (м. Дніпропетровськ), згодом 9 полку зв'язку (м. Одеса). У лют. 1941 звільнений у запас, продовжив навчання у ХІМЕСГу.

У жовт. 1941 мобілізований до лав ЧА. Жовт. 1941–1942: курсант Московського інженерного училища. Лют. 1942 – 1944: Воронез., Центр., 2-й, 4-й Укр. фр., 207 окр. сапб 141 сд, сапер-старшина, діловод; касир польової каси № 393 при 252 сд 7 гв. А.

Медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги» (дві), «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізований, відновив навчання у ХІМЕСГу. У 1949 закінчив інститут.

ЛАСКОВЕЦЬ Іван Максимович, 1925, м. Валки Харківської обл.

У 1941 закінчив Валківську СШ.

У 1942, під час евакуації, призваний до лав ЧА. Після тримісячного навчання у школі зв'язку направлений електриком до 27 тбр (жовт. 1942 – трав. 1943). Із трав. 1943 – на лікуванні через хворобу у шпиталі № 432. Після лікування був направлений до 3 окр. б-ну зв'язку, телефоніст. Жовт. 1943 – серп. 1944: на лікуванні у шпиталі № 2564. Серп. 1944 – квіт. 1946: 27 артбр, телефоніст, радист, радіомайстер.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Із трав. 1946 – студент ХІМЕСГу.

ЛЕНІВКІН Анатолій Васильович, 1921, с. Боромля Тростянецького р-ну Сумської обл. Гв. лейтенант.

У 1939 закінчив Боромлянську СШ і вступив до ХІМЕСГу. У груд. 1939 призваний до лав ЧА. Служив у танковій частині Західн. Особ. ВО баштовим стрільцем-радистом легкого танка Т-26. Війна застала на кордоні. 22.06.1941, під час нальоту фашистської авіації, був поранений і евакуйований в тил. На лікуванні перебував в ЕГ № 1913, м. Тамбов. Після одужання, у жовт. 1941, був направлений до зап. тп, де закінчив школу мол. спеціалістів і отримав спеціальність радіомайстра. Із трав. 1942: танкове з'єднання діючої армії, радіомайстер тб, комсорг б-ну автоматників, парторг тб. Із січ. по серп. 1943 брав участь в боях на Дону, визволяв Донбас, Лівобережну Україну. Із груд. 1943 по серп. 1944, будучи парторгом тб, брав участь у боях на Правобережній Україні і східній частині Польщі (до м. Краков). Із серп. 1944 по черв. 1945 навчався в Горьковському (нині м. Нижній Новгород) військ.-політичному училищі ім. Фрунзе, після закінчення якого направлений в резерв Головного політуправління ЧА. Наприкінці 1945 р. служив на Кавказі, в гв. мд.

Ордени Червоної Зірки (два).

У трав. 1947 демобілізований. Із верес. 1947 – студент ХІМЕСГу.

ЛЕОНТЮК Петро Терентійович, 1916, ст. Крути, Чернігівська обл. Ст. лейтенант.

У 1932 закінчив школу шоферів. У 1941 закінчив Державний центральний ордена Леніна інститут фізичної культури ім. Сталіна у м. Москва. Працював інструктором із фізпідготовки в Управлінні НКО.

1.12.1941–25.01.1942: учасник оборони Москви, ком. роти.

Медалі: «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1942–1945: інструктор із фізпідготовки в Управлінні НКО. У жовт. 1945 звільнений у запас.

У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

ЛЕУШ Микола Григорович, 1923, с. Хлипнівка Звенигородського р-ну Черкаської обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 призваний до лав ЧА.

Лип. 1941 – січ. 1942: курсант Томського артучилища. Закінчив училище у званні мол. лейтенанта. Січ. 1942 – жовт. 1943: Північ.-Захід. фр., ком. вогневого взв. Жовт. 1943 – січ. 1945: 1-й, 2-й Прибалт. фр., 10 гв. А, 8 гв. див., ком. мін. батареї. Двічі поранений, в 1945 контужений.

Орден Червоної Зірки, медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лют. 1946 демобілізований у званні гв. ст. лейтенанта. Верес. 1946 – черв. 1951: студент ХІМЕСГу.

ЛИХОБАБЕНКО Гаврило Кузьмич, 1910, с. Орехово Валуйського р-ну Белгородської обл., РФ. Ст. лейтенант.

1921–1929: працював на сільськогосподарських роботах. 1929–1933: закінчив робітфак, курси механізаторів. 1933–1934: студент ХІМЕСГу. У 1935 мобілізований для роботи пропагандистом у політвідділі. 1935–1938: нач. політвідділу радгоспу «Червоний велетень» Зміївського р-ну. 1938–1941: студент ХІМЕСГу, закінчив 4-й курс.

26.06.1941 мобілізований до лав РСЧА. До 1.01.1942: Півд.-Захід. фр., відповідальний секретар комсомольського бюро 16 окр. б-ну охорони, ком. танка, сержант. До 1.05.1942: слухач курсів удосконалення військ.-технічного складу автобронетанкових військ, м. Казань, Татарстан. До 1.09.1942: Захід. фр., військком танк. роти, пом. з техчастини танк. роти, 430 тб 154 бр. 6.08.1942 був тяжко поранений і контужений. Січ. 1943 – берез. 1943: курсант 28 навчального артп, Нижньогородська обл., курсант курсів мол. лейтенантів, Московський ВО. До 23.05.1945 – відділ кадрів 69 А, ст. лейтенант. До 15.08.1946: відділ кадрів 3 Уд. А.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Берліна», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 закінчив ХІМЕСГ.

ЛОМОВСЬКИЙ Володимир Васильович, 1924, м. Воронеж, РФ. Інвалід ВВВ.

8.08.1941 добровільно вступив до лав ЧА. Зачислений курсантом Воронезького училища зв'язку. Взимку 1941 потрапив до шпиталю (м. Камишин Волгоградської обл.) через обмороження. У 1942, під час оборони м. Воронеж, був контужений. Восени 1942 зарахований до Куйбишевського (Самарського) піхотного училища, яке закінчив у званні гв. лейтенанта. Потім направлений на курси командного складу десантних військ. Із 1943 служив у 19 гв. бр. Остання посада – ком. стрілецько-парашутної роти. Брав участь у бойових операціях на Карел. і 3-му Укр. фр. Був двічі поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст.

У 1946 за станом здоров'я був звільнений у запас. 1.09.1946–1.09.1949: студент Ашгабатського (Туркменія) сільгоспінституту. Із 1.09.1949 – студент ХІМЕСГу.

ЛЮБЧЕНКО Микола Костянтинович, 1923, смт Старий Мерчик Валківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1940 закінчив СШ у смт Старий Мерчик, вступив до ХІМЕСГу.

У 1941 призваний до лав ЧА, стрілець 303 сп. У берез. 1942 у боях за м. Кіров був

поранений, потрапив у полон. У квіт. 1945 визволений американськими військами.

У лют. 1946 демобілізований і відновлений у ХІМЕСГу, який закінчив у 1950.

МАЙСТРЕНКО Михайло Степанович, 1923, с. Климівка Карлівського р-ну Полтавської обл. Рядовий.

У 1938 закінчив Климівську СШ. У 1939 вступив до Красноградського технікуму механізації сільського господарства.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА. 1942: курсант 1-го Астраханського стрілецько-піхотного училища. Через п'ять місяців курсантів училища було направлено на фронт.

1942–1943: Сталінград. фр., 45 сбр, ком. 45-мм гармати. 8.01.1943 отримав тяжке осколкове поранення у боях за м. Сталінград. ЕГ № 5 (м. Еліста, Калмикія), РФ.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1943 демобілізований через поранення. Із черв. 1943 працював рахівником у колгоспі ім. Орджонікідзе, с. Покровка Сабірабідського р-ну, Азербайджан. Трав. 1944 – груд. 1944: механік на Гадяцькому маслозаводі Полтавської обл. Із 1945 продовжив навчання у Красноградському технікумі механізації сільського господарства. Із 1946 – студент ХІМЕСГу. У 1951 закінчив інститут.

МАНЖЕЛІЙ Іван Устинович, 1916, смт Ков'яги Валківського р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1936 закінчив робітфак при ХАДІ. 1936–1937: студент ХАДІ.

Восени 1937 призваний до лав ЧА на строкову службу.

Учасник боїв на оз. Хасан (1939). Восени 1939 демобілізований, зарахований студентом ХАДІ.

23.06.1941 мобілізований до лав ЧА: Центр., 4-й Укр. фр., 7 окр. атп 1 гв. А, шофер. У 1942 на Центр. фр. був тяжко поранений.

Медаль «За бойові заслуги».

10.10.1945 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

МАРЕНКО Микола Олександрович, 1922, м. Чугуїв Харківської обл.

У 1940 вступив до ХІМЕСГу. Після 1-го курсу був призваний за спецнабором до Вольської авіатехнічної школи авіамеханіків, яку закінчив у лип. 1942. Служив авіамеханіком в авіац. полках діючої армії на 2-му Білорус. фр.

Із службової характеристики на механіка авіац. в/ч 54907 гв. старшину М. О. Маренка: «У частині з трав. 1944. За цей час зарекомендував себе ініціативним, грамотним спеціалістом. Організатор і засновник пересувної авіаційної ремонтної майстерні, де працював майстром-консультантом з навчання і підготовки молодих спеціалістів. У період Вітчизняної війни Маренко, не рахуючись із часом, іноді без сну і відпочинку з честю виконував усі завдання командування. Відмінник навчально-бойової і політичної підготовки. За відмінне виконання завдань командування, за відмінні успіхи в навчально-бойовій і політичній підготовці мав ряд подяк».

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Із верес. 1947 – студент 2-го курсу ХІМЕСГу.

МАСЛЮЖЕНКО Іван Григорович, 1911, с. Долбіно Бєлгородського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Ст. лейтенант. Інвалід ВВВ.

1927–1930: слюсар будівельної контори «Южсантехстрой». 1930–1938: слюсар-монтажник на ХТЗ, м. Харків. У 1938 закінчив машинобудівний робітфак при ХТЗ і в цьому ж році вступив до ХІМЕСГу.

У 1941 був мобілізований до Харківського піхотного училища.

Верес. 1941 – трав. 1942: 85 зсп 37 зап. сд, ком. взв. У серп. 1942 закінчив КУКС «Выстрел» у м. Ульяновськ. Серп. 1942 – груд. 1942: 854 сп 277 сд, ком. мінроти. Учасник боїв під Сталінградом. Був тяжко поранений, ЕГ № 360, м. Саратов. Після госпіталю воював у 378 зсп 19 зап. сд, ком. навч.-мінометної роти.

Орден Червоної Зірки, медаль «За оборону Сталінграда».

У 1946 демобілізований. Працював у Харківській військ.-монтажній конторі майстром-сантехніком. У верес. 1946 відновив навчання у ХІМЕСГу, який закінчив у 1948.

МАТВІЄНКО Вадим Ананійович, 1925, м. Харків. Мол. сержант. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив 8 класів СШ, працював бібліотекарем Будинку для дітей-інвалідів Харківського облсоцзабезу.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА: 78 гв. сп 25 гв. сд, рядовий, снайпер, стрілець, ком. відділення. 17.08.1943 у боях за м. Ізюм та с. Довгеньке Харківської обл. був поранений. Після лікування в ЕГ – 73 гв. сп 25 гв. сд, ком. роти, ком. відділення. 24.10.1943 під час боїв поблизу р. Дніпро отримав два поранення, одне з них тяжке. У 1944 демобілізований через поранення.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 вступив до ХІМЕСГу. У 1950 закінчив інститут.

МЕДВЕДЄВ Михайло Юхимович, 1922, с. Богородське Новооскольського р-ну Бєлгородської обл., РФ. Мол. лейтенант. Інвалід ВВВ.

1941–1943: Півд.-Захід. фр., 856 окр. сб, стрілець; Воронез. фр., 256 сд 21 А, ком. відділення взв. пішої розвідки. У лип. 1942 отримав поранення, у черв. 1943 – тяжке поранення.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

У берез. 1945 закінчив Моршанське Тамбовської обл. кулемет.-мін. училище. До трав. 1947 перебував у складі Групи радянських військ у Німеччині.

У лют. 1947 демобілізований. У 1952 закінчив ХІМЕСГ.

МІРОШНИЧЕНКО Григорій Кіндратович, 1921, м. Дергачі Харківської обл. Гв. ст. технік-лейтенант, пом. нач. техчастини 32 арм. гв. важкого танко-самохідного полку 28 А.

У 1938 закінчив 10 класів Дергачівської СШ, вступив до ХІМЕСГу.

У 1942 призваний до лав ЧА. 1942–1944: студент ВАММ РСЧА, м. Москва. 1944–1945: 3-й Білорус. фр., 82 тп, заст. ком. танкової роти з техчастини.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 демобілізований, відновив навчання у ХІМЕСГу. У 1949 закінчив інститут.

МОТАЄВ Савелій Григорович, 1923, сел. Ольховатка Воронезької обл., РФ. Лейтенант.

У 1941 закінчив Ольховатську СШ.

У черв. 1941 добровільно вступив до лав ЧА і направлений до Харківського артучилища.

Із верес. 1941 (у складі училища): Півд.-Захід., Центр., Півд., Сталінград., 4-й Укр., 1-й Прибалт. фр., 561 сп 91 сд, ком. вогн. взв. Був двічі контужений та п'ять разів поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У трав. 1946 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу. У 1951 закінчив інститут.

МУХАНОВ Юрій Павлович, 1924, м. Харків.

У 1941 закінчив 9 класів СШ.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА. Закінчив 16-ту дивізійну школу мол. авіаспеціалістів. 1942–1943: Сталінград. фр., 51 ап 16 ад, механік зі спецобладнання літаків.

Нагороджений медалями.

У 1943 демобілізований через хворобу. Працював фрезерувальником на заводі № 327, м. Красноярськ, РФ. Листоп. 1944 – груд. 1945: студент підготовчих курсів ХАІ. Через три місяці перевівся на 1-й курс ХІМЕСГу. У 1950 закінчив інститут.

НАБОКА Іван Тимофійович, 1921, м. Люботин Харківської обл.

У 1941 закінчив 3 курси ХІМЕСГу.

У 1943 призваний до лав ЧА: 2-й, 1-й Укр. фр., рядовий, піхотинець, зв'язківець, навідник артобслуги. Брав участь у боях на тер. Румунії, Польщі, Німеччини, Чехословаччини. Мав поранення.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. У 1947 закінчив ХІМЕСГ.

НЕВІНЧАНИЙ Костянтин Павлович, 1925, смт Артемівка Чутівського р-ну Полтавської обл.

У трав. 1943 призваний до лав ЧА.

1943–1945: 358 зсп, стрілець; 5 окр. навч. автополк, курсант; 24 автополк, 25 автополк, 322 окр. атб, шофер.

У верес. 1945 демобілізований. У 1947 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1952.

НЕСТЕРЕНКО Віктор Федорович, 1919, смт Краснокутськ Харківської обл. Лейтенант.

У черв. 1939 закінчив Харківський текстильний робітфак і вступив до Саратовського інституту механізації сільського господарства.

У листоп. 1939 призваний на строкову службу до лав ЧА.

22.06.1941–9.05.1945: Півд.-Захід., Воронез., 1-й Укр. фр., 184 окр. зеніт.-кулемет. б-н, ком. взв., комбат.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу. У 1951 закінчив інститут.

НЕЧЕПУРЕНКО Петро Кирилович, 1915, с. Заводи (кол.) Вовчанського р-ну Харківської обл. Інженер-капітан.

Закінчив 7 класів.

1930–1933: навчався на робітфаці при ХІМЕСГу і одночасно працював слюсарем на МТС, смт Білий Колодязь Вовчанського р-ну. 1933–1941: студент ХІМЕСГу.

У 1935–1936 пройшов вищу позавійськову підготовку.

13.07.1941 добровільно вступив до лав ЧА. Брав участь у обороні Радянського Заполяр'я.

Медалі: «За оборону Радянського Заполяр'я», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бездоганну службу».

20.03.1948 успішно закінчив ХІМЕСГ.

НІКОЛЕНКО Григорій Пилипович, 1924, с. Бандурівка Олександрійського р-ну Кіровоградської обл. Інвалід ВВВ.

У 1933 разом з батьками переїхав до смт Борова Харківської обл. Закінчив 9 класів СШ у смт Борова. Працював трактористом у радгоспі «20 років Жовтня». У лип. 1942 разом з радгоспом був евакуйований до м. Міллерово Ростовської обл. Із лип. 1942 по лют. 1943 перебував на окупованій території, співпрацював з партизанською групою Журавльова.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА. Берез. 1943 – січ. 1944: 2-й Укр. фр., 20 гв. сд, стрілець; 2-й Білорус. фр., 204 сд, автоматник. Під час боїв був двічі поранений: 25.03.1943 під час форсування р. Сіверський Донець та у груд. 1943 поблизу м. Вітебськ, Білорусь.

Медаль «За відвагу».

У січ. 1944 демобілізований. Повернувся до Борівського р-ну, продовжив працювати у радгоспі. У жовт. 1944 вступив до ХІМЕСГу.

НІКУЛІН Леонід Миколайович, 1923, м. Бобров Воронезької обл., РФ. Гв. капітан.

У 1940 закінчив 10 класів Бобровської СШ, вступив до ХІМЕСГу.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА.

Із 23.06.1941: курсант Тульського артучилища. Лип. 1942 – січ. 1945: 60 гв. тбр, нач. артпостачання б-ну, пом. нач. арт. постачання бр. У 1945 був поранений.

Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

20.09.1945 демобілізований. У 1946 відновлений студентом ХІМЕСГу. У 1951 закінчив інститут.

НОВИКОВ В'ячеслав Михайлович, 1919, м. Харків. Гв. ст. технік-лейтенант.

У 1937 закінчив 1-у залізн. школу, у 1938 вступив до ХІМЕСГу.

У 1941 призваний до лав ЧА. У листоп. 1941 у боях поблизу Харкова потрапив в оточення і перебував на окупованій території до лют. 1943.

Із лют. 1943: Степ., 2-й Укр., 1-й Білорус. фр., ком. тб. Брав участь у взятті Берліна, Відня, Кенігсберга. У боях під Белградом (Югославія) отримав контузію. Учасник війни з Японією.

Орден Вітчизняної війни І ст., медалі: «За взяття Кенігсберга», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

У 1946 демобілізований. 2.10.1946 відновив навчання в інституті. У 1948 закінчив ХІМЕСГ.

ОВЧАРЕНКО Микола Іванович, 1924, м. Ізюм Харківської обл. Лейтенант.

У 1941 закінчив Ізюмську СШ № 11.

У лют. 1942 призваний до лав ЧА. У лип. 1942 під час оточення в р-ні м. Міллерово Ростовської обл. потрапив до полону, але вже через місяць здійснив втечу. До лют. 1943 перебував на окупованій території у м. Ізюм. 1943–1945: Півд., 2-й Білорус. фр., ком. гармати, ком. стрілецького взв. У 1944 закінчив курси мол. лейтенантів.

Ордени: Червоної Зірки, Червоного Прапора, Вітчизняної війни І ст., медалі: «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. У 1952 закінчив ХІМЕСГ.

ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ Федір Харитонович, 1924, с. Новоселівка Нововодолазького р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

У 1941 закінчив Нововодолазьку СШ.

Верес. 1943: 1-й Білорус. фр., 605 сп 132 сд 47 А, пом. ком. взв.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу. У 1951 закінчив інститут.

ОМЕЛЬЧЕНКО Дмитро Пантелійович, 1923, с. Степанівка Буринського р-ну Сумської обл. Рядовий.

У 1941 закінчив Буринську СШ.

1943–1945: 1-й Білорус. фр., 11 зсп, стрілець; 8 штурм. інж.-сапбр; 26 окр. зап. сапб, сапер; 42 інж.-сапбр, писар. У 1944 був поранений.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після демобілізації у 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ОСТАНКОВ Анатолій Борисович, 1923, м. Донецьк. Старшина.

У 1939 закінчив СШ і вступив до ХІМЕСГу.

У 1941 призваний до лав ЧА. 1942–1943: учасник Кіровоградського партизанського загону. Із 1943: 1-й, 2-й, 4-й Укр. фр., ком. гармати.

Ордени: Слави ІІ ст., Слави ІІІ ст.

У листоп. 1945 демобілізований і відновив навчання на 3-му курсі ХІМЕСГу, який успішно закінчив у 1948.

ПАВЛЕНКО Микола Васильович, 1919, с. Дягова Менського р-ну Чернігівської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

У 1934, після закінчення 7 класів, вступив до Кіровоградського технікуму сільського господарства. Із верес. 1938 – студент ХІМЕСГу. У черв. 1941 достроково склав іспити за 3-й курс і виїхав до Кіровоградської обл., де працював на Компаніївській МТС.

У берез. 1944 був призваний до лав ЧА: 1-й, 4-й Укр. фр., навідник ПТР, шофер. Був тяжко поранений.

Орден Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У квіт. 1946 демобілізований. У верес. 1946 відновлений студентом 4-го курсу ХІМЕСГу. У 1948 успішно закінчив інститут.

ПАРАЩУК Сергій Кирилович, 1923, смт Крижопіль Вінницької обл. Гв. ст. лейтенант. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив СШ, вступив до Донецького індустріального інституту.

Серп. 1941 – січ. 1942: курсант Лепельського мінометно-артилерійського училища. 1942 – верес. 1943: Захід..фр., 41 гв. артп 5 гв. ск, ком. взв; 243 окр. мінп 4 ТА, комбат. У верес. 1943 поранений, ЕГ № 3692, м. Сталінград. Серп. 1944 – верес. 1944: резерв 48 зап. артп 11 сд, ХВО. Верес. 1944–1945: 48 зап. артп 11 сд, комбат.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 звільнений у запас. У 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ПИГИДА Григорій Степанович, 1922, х. Княжий Суджанського р-ну Курської обл., РФ. Старшина медслужби.

У 1939 закінчив Суджанську СШ, вступив до Харківського інженерно-економічного інституту.

У жовт. 1940 призваний до лав ЧА.

У серп. 1941 закінчив школу санінструкторів, м. Смоленськ. 4.08.1941 – жовт. 1945: Калінінський, 2-й, 3-й, 4-й Укр. фр., санінструктор.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Москви», «За оборону Ленінграда», «За бойові заслуги».

У 1945 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1950.

ПОДЛЯСЬКИЙ Дмитро Миколайович, 1919, смт Березнегувате Миколаївської обл. Капітан.

У 1935 закінчив 7 класів, вступив до Херсонського технікуму механізації сільського господарства.

Із 1939 – студент ХІМЕСГу.

У берез. 1942 призваний до лав ЧА. До 1 груд. 1942 – курсант 1-го Ленінградського артучилища. 1.12.1942–1945: Півд.-Захід., 3-й Укр. фр., резерв офіцерського складу 30 артп, управління 529 мінп 23 окр. мінбр РГК, ком. взв., нач. штабу мінд-ну.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни, медаль «За відвагу».

У 1947 демобілізований і відновлений студентом 3-го курсу ХІМЕСГу. У 1950 закінчив інститут.

ПОЛЯКОВ Валентин Карпович, 1924, сел. Коновик Малоархангельського р-ну Орловської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив СШ у с. Луковець Малоархангельського р-ну.

У 1941 став до лав ЧА.

1941 – берез. 1943: 13 А, рядовий, кулеметник. 17.03.1943 отримав тяжке поранення, перебував на лікуванні у госпіталі. У 1943 демобілізований через інвалідність.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1944–1945: обліковець у тракторній бригаді Луковської МТС, Малоархангельський р-н Орловської обл.

У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

ПОТЕРЯЙКО Борис Сергійович, 1919, м. Дніпропетровськ.

У 1939 вступив до Дніпропетровського гірничого інституту.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА.

У серп. 1941 був тяжко поранений. Після лікування відряджений на навчання до Томського електромеханічного інституту інженерів транспорту. У черв. 1942 добровільно вступив у дивізію сибіряків-добровольців ім. Сталіна. Із цього часу проходив службу і брав участь у ВВВ у складі 30 окр. тп 38 тбр. Воював на Центр., 2-му Білорус. фр., старшина, ком. гармати важких танків.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.»

У лют. 1947 демобілізований. У 1947 вступив до ХІМЕСГу.

ПРОСКУРНЯ Василь Миколайович, 1921, м. Кобеляки Полтавської обл. Ст. сержант.

У 1938 закінчив СШ № 1 у м. Кобеляки, у 1939 – індустріальний робітфак. У 1939 вступив до Харківського авіаінституту, але вже у груд. 1939 був призваний до лав ЧА.

1941: 61 зеніт. артп берегової оборони ЧФ, стереоскопіст. Під час боїв отримав поранення і був направлений на лікування до госпіталю у м. Сімферополь, Крим. Перебуваючи у госпіталі, потрапив у оточення, згодом приєднався до партизанського загону. У лют. 1942 дістався до м. Кобеляки, де перебував до визволення міста у верес. 1943.

Верес. 1943 – квіт. 1945: 88 окр. рота розвідки 19 сд 57 А, розвідник; розвід. рота штабу 57 А, пом. ком. взв., комсорг роти. У складі 57 А брав участь у боях на тер. Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщини. Квіт. 1945 – жовт. 1945: курсант 1-го Київського артучилища.

Медалі: «За бойові заслуги», «За визволення Белграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У жовт. 1945 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

РАЦБАУМ Юрій Олександрович, 1918, м. Харків.

У 1937 вступив до ХІМЕСГу. У 1941 закінчив три курси.

Із автобіографії: «У 1941 я був призваний до лав РСЧА. Через місяць, відповідно до наказу Сталіна, був відкликаний до інституту. Із 10.05.1942 по 2.02.1943 я працював у Хотінській МТС Сумської обл. 15.02.1943 Харків був визволений, і я повернувся до міста. 9.03.1943 був евакуйований з Харкова до Куп'янська, де працював у Надзвичайній комісії при Харківському обкомі КП(б)У. 22.04.1943 я з Куп'янська був направлений Харківським облвиконкомом до м. Саратов, де працював механіком Расловської МТС Саратовського р-ну». У 1944 працював директором Харківського обласного Будинку вчителя. 27.11.1944 був призваний до лав ЧА: 399 сд, рядовий, кулеметник, бібліотекар. Визволяв Польщу, Німеччину, Східну Пруссію. 8.03.1945 у Німеччині був поранений. Учасник війни з Японією.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Японією».

25.11.1945 демобілізований. У 1946 відновлений у ХІМЕСГу, який закінчив у 1947.

РИБІНЦЕВ Микола Антонович, 1916, м. Слов'янськ Донецької обл. Рядовий.

У 1931, після закінчення 7 класів СШ, вступив до ФЗУ, м. Одеса. 1933–1935: працював електромонтером на заводі «Коксохіммонтаж», м. Слов'янськ. У 1937 навчався на хімічному робітфаці при хімтехнікумі. У 1938 вступив до ХІМЕСГу, де поєднував навчання і роботу електромонтера-радиста.

Лют. 1943 – листоп. 1945: інтендант управління 6 А, стрілець. Учасник визволення міст Нікополь, Миколаїв, Одеса, Бреслау (нині Вроцлав, Польща), боїв на р. Одер.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», подяки від Верховного Головнокомандувача.

У 1945 демобілізований і відновлений у ХІМЕСГу, який закінчив у 1948.

РОГОВ Михайло Овсійович, 1921, м. Березівка Одеської обл. Інвалід ВВВ.

У 1940 закінчив СШ.

Із 26.10.1940 – курсант навчального д-ну при 70 гв. артп.

22.06.1941–9.05.1945: Півд.-Західн., 1-й, 2-й Білорус. фр., 70 гв. артп, ком. вогневого взв.; 88 гв. артп, ком. топообчисл. взв. та взв. управління полку. Отримав три поранення та контузію.

Нагороджений медалями, відзначений подяками від Верховного Головнокомандувача.

У жовт. 1945 демобілізований. У 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

РЯБКО Іван Никифорович, 1919, м. Гуляйполе Запорізької обл. Сержант.

Після закінчення СШ № 1 у м. Гуляйполе працював слюсарем-інструментальником, креслярем на Гуляйпільському заводі «Червоний металіст». У 1938 вступив на 4-й курс робітфаку при Харківському інституті радянської торгівлі, після закінчення якого у 1939 зарахований до ХІМЕСГу.

У лют. 1943 мобілізований до лав ЧА Зміївським РВК Харківської обл.

Лют. 1943 – трав. 1945: Півд.-Західний, 3-й, 2-й Укр. фр., 30 окр. рота хімзахисту, хімвзв., 73 гв. сп 25 гв. сд, ком. відділення хімрозвідки. Під час боїв в р-ні м. Ізюм Харківської обл. отримав поранення.

Медаль «За відвагу».

До лют. 1946 перебував у складі Центральної групи військ. Після демобілізації продовжив навчання у ХІМЕСГу.

САВЧЕНКО Павло Андрійович, 1922, с. Шаповалівка Борзнянського р-ну Чернігівської обл. Ст. сержант.

У 1939 закінчив СШ, вступив до Артемівського учительського інституту ім. Крупської. Із лип. 1941 працював учителем Миколайпільської НСШ, Донецька обл.

Серп. 1943–1945: 1-й Білорус., 1-й Укр. фр., кулеметник, ст. артмайстер. 21.04.1944 був тяжко поранений, лікувався в ЕГ.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

СЕРЕДА Володимир Юхимович, 1918, м. Мерефа Харківського р-ну Харківської обл.

У 1934, після закінчення 8 класів, працював креслярем у Харківській військ. господар. академії і одночасно навчався на 2-му курсі вечірнього робітфаку при інж.-буд. інституті. 1938–1941: студент ХІМЕСГу.

18.02.1943–1945: на фронтах ВВВ.

Мав урядові нагороди.

15.11.1945 відновлений студентом 4-го курсу ХІМЕСГу.

СИВОКІНЬ Микола Іванович, 1919, с. Михайлівка Лебединського р-ну Сумської обл. Єфрейтор.

У 1939 закінчив Красноградський сільгосптехнікум і вступив до ХІМЕСГу.

У жовт. 1939 призваний до лав ЧА.

Серп. 1941 – трав. 1945: Центр., Дон., 1-й Білорус. фр., 66 арт. база, 17 винищ. бр.; 395 атб; головна база дорожнього управління; авторемонтна база № 38405, автомеханік.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.»,

У груд. 1945 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

СИНЕНКО Павло Кузьмич, 1919, с. Пінянка (нині с. Миропілля) Краснопільського р-ну Сумської обл. Старшина.

Після закінчення СШ у с. Миропілля в 1938 вступив до ХІМЕСГу. На 3-му курсі залишив інститут і вступив на курси підготовки вчителів. Після закінчення курсів працював учителем фізики і математики у с. Червоний Лиман Барвінківського р-ну Харківської обл.

У квіт. 1941 призваний до лав ЧА.

Черв. 1941 – трав. 1945: 3 атп окр. мотобр.; 9 сбр, шофер; автомобільна пересувна майстерня, нач. 14.04.1943 отримав поранення. Перебував на лікуванні в ЕГ № 4536.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», подяки від Верховного Головнокомандувача.

Після демобілізації продовжив навчання у ХІМЕСГу.

СИТНИЦЬКИЙ Іван Ізраїльович, 1917, м. Миколаїв. Ст. лейтенант.

У 1934 закінчив ФЗУ при ХЕМЗі, де залишився працювати слюсарем-інструментальником. У 1935 вступив на 4-й курс робітфаку при ХАДІ, після закінчення якого вступив до ХІМЕСГу.

У 1941 мобілізований до лав ЧА Київським РВК м. Харків. У квіт. 1942 направлений до Харківського авіаучилища.

Учасник ВВВ: Центр., Захід., 2-й Білорус. фр., 7 зсп, лейтенант, ком. бат.; 49 гауб. артп 337 корпусної артбр, ком. паркового взв.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 закінчив ХІМЕСГ. Працював на заводі «Серп і Молот», нач. інструментального цеху на заводі точного приладобудування, м. Харків.

СИЧОВ Олексій Юхимович, 1924, с. Веть Хомутовського р-ну Курської обл., РФ. Ст. сержант.

У 1941 призваний до лав ЧА.

24.10.1941–2.03.1942: курсант Армавірського авіаучилища. Берез. 1942 – жовт. 1942: курсант 1-ї Московської школи зв'язку, м. Сизрань. Жовт. 1942 – груд. 1943: курсант Вольської школи авіамеханіків. Груд. 1943 – груд. 1944: 86 ап, механік. Груд. 1944 – листоп. 1945: 117 ап, механік. 9.08.1945–3.09.1945: учасник війни з Японією.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Японією».

У 1945 демобілізований. 1947–1952: студент ХІМЕСГу.

СЛЄПУШКІН Сергій Михайлович, 1914.

У 1933 закінчив автодорожній технікум. 1937–1941: студент ХІМЕСГу.

У 1941 призваний до лав ЧА, але у верес. 1941 демобілізований і направлений на Борівську МТС Харківської обл. У берез. 1942 знову призваний до лав. ЧА. Берез. 1942 – трав. 1945: Центр., 1-й Укр. фр., старшина, механік-водій бойових машин.

У груд. 1945 демобілізований. У 1946 закінчив ХІМЕСГ.

СОБОЛЬ Василь Маркович, 1919, м. Куп'янськ Харківської обл. Рядовий.

У 1938 закінчив Куп'янську СШ. 1938–1939: студент Харківського медінституту. У 1939 переведений за власним бажанням до ХІМЕСГу.

Із 1943 – на фронтах ВВВ. Учасник визволення Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщини, Австрії.

У 1945 демобілізований і відновлений студентом 3-го курсу ХІМЕСГу, який успішно закінчив у 1948.

СОЛОГУБ Діодор Михайлович, 1925, с. Михайлівка Курської обл., РФ.

У 1942 закінчив СШ у смт Чернянка Белгородської обл.

У берез. 1943 призваний до лав ЧА.

Берез. 1943 – трав. 1945: 2-й Укр. фр., 128 прикордонний полк НКВС, рядовий.

Орден Слави III ст., медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1946 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

СОМОВ Микола Павлович, 1922, с. Верея Клепиковського р-ну Рязанської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив Рязанський технікум шляхів сполучення.

Черв. 1941 – лип. 1941: технік буд. № 180 НКШС, м. Вільнюс, Литва. Жовт. 1941 – лип. 1942: курсант Ташкентського кав. училища, м. Чирчик. 1942 – 1943: Сталінград. фр., рядовий. 9.01.1943 під час боїв на Сталінград. напрямі втратив ногу.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1944 демобілізований через поранення. У 1944 вступив до ХІМЕСГу.

СОРЧИНОВ Віктор Миколайович, 1923, м. Арзамас Нижньогородської обл., РФ. Інвалід ВВВ.

Січ. 1941–22.06.1941: курсант 5-ї спец. школи ВПС НКО РРФСР, м. Нижній Новгород.

Направлений до Алматинського (Казахстан) стрілецько-кулеметного училища, де отримав звання ст. сержанта. В училищі служив пом. ком. взв.

У жовт. 1941 разом із кращими курсантами училища направлений до діючої армії на Захід. фр. захищати Москву. Ст. сержант, ком. відділення, рота авто-

матників. Був поранений. Січ. 1942 – квіт. 1942: лікування у шпиталі, м. Москва. У квіт. 1942 визнаний інвалідом ВВВ.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Трав. 1942 – жовт. 1942: за направленням РК ЛКСМ працював інспектором РСК, м. Арзамас Нижньогородської обл., і одночасно – із всеобучу при військоматі. Восени 1942 вступив до Московського інституту механізації і електрифікації сільського господарства. Працював групоргом і викладачем військ. справи у технікумі механізації сільського господарства. Із трав. 1945 – студент ХІМЕСГу.

СПАСЬОНОВ Кирило Петрович, 1922, с. Солдатське Великописарівського р-ну Сумської обл.

У 1941 закінчив Харківське піхотне училище у званні лейтенанта. Черв. 1941–12.08.1941: Захід. фр., ком. роти. Із автобіографії: «12.08.1941 рота, которой я командовал, была назначена для прикрытия выходящих из окружения частей и штаба дивизии. После того, как части отошли, рота была почти полностью разбита. Остатки роты с ранеными стали отступать и попали в засаду, где я был пленен. В плену находился в лагере военнопленных г. Сувалки, а с 1942 по 1945 гг. – в лагере военнопленных г. Нюрнберг, Германия. Работал на заводе, заболел и отправлен в лагерный госпиталь для военнопленных, где и был освобожден американскими войсками 17.04.1945 г. В мае 1945 был репатриирован в советскую зону оккупации Германии – г. Торгау, где служил командиром роты по разборке заводов. С октября 1945 по январь 1946 проходил службу в запасном офицерском полку Смоленского ВО. 17.01.1946 демобилизовался. В этом же году поступил в Ахтырский техникум механизации сельского хозяйства и окончил его с отличием в 1947. В 1947 поступил в ХИМЭСХ».

СПІВАК Василь Власович, 1922, с. Княжне Нововодолазького р-ну Харківської обл. Старшина запасу.

У 1940 закінчив Липкуватівський сільгосптехнікум Нововодолазького р-ну.

У 1940 призваний до лав ЧА: рядовий, 36 артп 155 сд, Захід. ВО. До серп. 1942: курсант Олсуф'євської (Брянська обл.) авіашколи стрільців-бомбардирів. До листоп. 1942: курсант 2-го Омського піхотного училища.

Листоп. 1942 – груд. 1942: Дон. фр., 115 гв. сп 1 гв. А, сержант, ком. мін. обслуги. У груд. 1942 отримав контузію на р. Дон, поблизу м. Богучар Воронезької обл. Січ. 1943 – берез. 1943: Півд.-Захід. фр., 200 зсп, сержант, ком. відділення. Берез. 1943 – верес. 1944: Півд.-Захід. фр., 12 автополк, ст. сержант, старшина роти. Верес. 1944 – жовт. 1945: 3-й Укр. фр., політвідділ тилу, старшина, діловод.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1945 демобілізований. Із 1947 – студент ХІМЕСГу, який закінчив у 1952.

СУЛИМА Віктор Федорович, 1921, с. Липці Харківського р-ну Харківської обл.

У 1938 закінчив 46 залізн. школу у м. Південне Харківського р-ну Харківської обл., у 1939 – 1-й курс Харківського гідрометеорологічного інституту.

У листоп. 1939 призваний до лав ЧА. Проходив службу у береговій обороні Червонопрапорного Балт. флоту.

Учасник радянсько-фінляндської війни 1939–1940.

Груд. 1940 – серп. 1941: курсант об'єднаної школи берегової оборони Червонопрапорного Балт. флоту. Серп. 1941 – верес. 1941: ком. відділення, о. Езель (нині о. Сааремаа), Естонія. 27.09.1941 був тяжко поранений. 5.10.1941 під час перебування у військ.-мор. госпіталі потрапив до полону і був переведений до госпіталю для військовополонених у м. Рига, Латвія. У 1944 відправлений до м. Різа, Німеччина. У квіт. 1945 здійснив втечу. Квіт. 1945 – трав. 1945: 1-й Укр. фр., 3 гв. мсбр 6 А, кулеметник.

Медалі: «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізований. Працював лаборантом у Харківському інж.-буд. інституті. У 1950 закінчив ХІМЕСГ. Працював інженером на Магнітогорській МТС Челябінської обл., РФ.

СУСЛОВ Григорій Миколайович, 1916, х. Сусли (кол.) Однoробівської сільради Золочівського р-ну Харківської обл. Інженер-капітан, ст. помічник нач. тракторного відділу управління артпостачання Воронезького ВО.

У 1937, після закінчення Однoробівського сільгосптехнікуму, вступив до ХІМЕСГу. У 1941 закінчив 4 курси інституту. Із 10.07.1941: тримісячні курси при ВАММ РСЧА, м. Москва. 16.10.1941 присвоєно звання військтехніка II рангу. Направлений у резерв ГАБТУ ЧА, м. Самара, потім – викладачем паркової служби бойових машин Орловського бронетанкового училища, м. Майкоп Краснодарського краю. Із 20.12.1941: танковий технік 62 тбр, Північ.-Захід. фр. Із 7.01.1942: у діючій армії. 1.02.1942 був поранений. До 20.07.1942 воював поблизу м. Стара Руса Новгородської обл. Після переформування бригади до 20.12.1942 – на Сталінград. фр. Потім направлений на армійський склад ПММ 5 ТА. Із січ. 1944 – нач. тракторного відділу польового арм. арт. складу. Із берез. 1945 по серп. 1945 – пом. нач. тракторного відділу.

Орден Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 закінчив ХІМЕСГ.

СУХОНОС Олексій Семенович, 1912, с. Бугрувате Охтирського р-ну Сумської обл. Інвалід ВВВ.

1932–1933: навчався в Охтирському педтехнікумі. 1933–1936: служба у лавах ЧА. 1936–1939: курсант Одеського артучилища. Верес. 1939 – черв. 1941: слухач Ленінградської електротехнічної військової академії ім. Будьонного.

Черв.1941 – лип. 1941: Ленінград. фр., ком. взв. 329 сп 70 сд. 22.07.1941 – листоп. 1941: на лікуванні у Ленінградському шпиталі через поранення. Листоп. 1941 – лют. 1942: Ленінград. фр., 272 артп 55 А, ком. бат. 23.02.1942 контужений. Лют. 1942 – квіт. 1942: ЕГ № 59, м. Ленінград. Квіт. 1942 – черв. 1942: лейтенант, ком. бат. 473 артп. Лип. 1942 – квіт. 1944: пом. директора заводу Наркомату озброєння.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.»

У квіт. 1944 демобілізований через інвалідність. Із верес. 1945 – студент ХІМЕСГу.

ТЕЛЛІ Павло Кузьмич, 1920, с. Багатир Великоновосілківського р-ну Донецької обл.

У 1939 закінчив СШ № 32 у м. Маріуполь Донецької обл., у 1940 – 1-й курс Челябінського інституту механізації сільського господарства. Працював черговим комендантом при школі ФЗН № 13 м. Челябінськ, РФ.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА.

Верес. 1941 – трав. 1945: Півд.-Захід. фр., 117 сп, рядовий, автоматник; Дон., Сталінград., Воронез., 2-й Укр. фр., сержант, ком. відділення.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

По війні перебував у складі Півд. групи радянських військ у Румунії. У берез. 1946 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

ТЕНЯНКО Олександр Максимович, 1924, с. Великі Сорочинці Миргородського р-ну Полтавської обл. Рядовий. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив СШ.

30.09.1943–30.04.1944: 2-й Укр. фр., 93 сд; 303 сд, стрілець. Отримав два поранення, одне з них – тяжке. У 1944 демобілізований через поранення.

1945–1947: студент Харківського механіко-машинобудівного інституту (нині НТУ «ХПІ»). У 1947 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1957.

ТІБАБШЕВ Григорій Мойсейович, 1917, ст. Дебальцеве, Луганська обл. Ка-

пітан, інженер-технолог, 6 окр. відділ ремонтно-віднов. б-ну, 15 А Далекосхід. ВО. У 1935 закінчив 10 класів Єнакіївської СШ. 1937–1941: студент ХІМЕСГу.

Лип. 1941 – жовт. 1941: ВАММ РСЧА, м. Москва, слухач.

Черв. 1942 – лип. 1942: Волхов. фр., 195 тбр 4 А, ком. взв. забезпечення тб, військтехнік II рангу. Черв. 1943 – жовт. 1943: на формуванні, табори ст. Кубінка, Московська обл. Листоп. 1943 – берез. 1944: 2-й Укр. фр., 67 мбр 8 мк, пом. ком. автороти з техчастини. Верес. 1944 – трав. 1945: 2-й Білорус. фр., технік-лейтенант, пом. ком. автороти з техчастини. 10.12.1944 і 29.04.1945 був поранений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941 –1945 рр.». За вислугу років: медаль «За бойові заслуги».

Із жовт. 1947 відновлений на 5-му курсі ХІМЕСГу.

Із 1948 по 1949 працював ст. інженером відділу експлуатації обласного управління сільського господарства, ст. інженером Українського НДІ сільськогосподарського машинобудування, керівником групи Харківського філіалу всесоюзного центру патентних послуг. 23.01.1960 звільнений у запас.

Помер 1.02.1993 у м. Харків.

ТРИПОЛКО Петро Йосипович, 1925, смт Нова Водолага Харківської обл.

Після закінчення школи вступив до ХІМЕСГу.

У 1943 призваний до лав ЧА.

1943–1945: 2-й, 3-й Укр. фр., рядовий. Брав участь у боях на тер. Румунії, Болгарії, Угорщини, Австрії, Югославії та Чехословаччини.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У берез. 1946 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

ТУРЧАК Лазар Володимирович, 1911, смт Красні Окни Одеської обл. Старшина.

Працював конструктором машинно-дослідної станції Міністерства радгоспів СРСР, ст. Верблюд, Ростовська обл. 1934–1936: служба в ЧА. 1939– 1941: студент Азово-Чорноморського інституту механізації сільського господарства.

1941–1945: Центр., Воронез., Сталінград., 2-й Укр., 2-й Білорус. фр., нач. радіостанції.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., медалі: «За бойові заслуги», «За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У листоп. 1945 демобілізований. Працював нормувальником у проектно-віднов. тресті, одночасно навчався у ХІМЕСГу.

ТЮФАНОВ Олександр Сергійович, 1920, Прохоровський р-н Бєлгородської обл., РФ.

1.07.1941–1.10.1941: ВАММ РСЧА ім. Сталіна, м. Москва, слухач. Жовт. 1941 – серп. 1942: пом. нач. техчастини з ремонту й експлуатації окр. тб, Московський ВО. Серп. 1942 – лют. 1943: Сталінград. фр., 234 тп, пом. нач. техчастини з ремонту й експлуатації. Лют. 1943 – берез. 1943: на лікуванні у шпиталі через поранення. Квіт. 1943 – листоп. 1945: Півд., 3-й Укр. фр., технік-лейтенант, пом. нач. техчастини, нач. артпостачання 1891 самохід. артп.

У листоп. 1946 демобілізований. Із 1947 – студент ХІМЕСГу.

ФІСУН Іван Григорович, 1923, смт Чутове Полтавської обл. Старшина. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив Чутівську СШ. У лип. 1941 призваний до лав ЧА і направлений до військ. школи.

1941–1943: 1 рота 1 б-ну 469 сп 150 сд, старшина. Брав участь у боях в р-ні міст Ростов, Луганськ. Під час боїв був тричі поранений на тер. Донбасу.

Медалі: «За оборону Сталінграда», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1943 демобілізований через поранення. У 1944 вступив до Харківського механіко-машинобуд. інституту (нині НТУ «ХПІ»), з якого перевівся до ХІМЕСГу.

ФОТИМСЬКИЙ Володимир Антонович, 1919, м. Славута Хмельницької обл.

У 1939 вступив до ХІМЕСГу.

1.07.1941 мобілізований до лав ЧА Київським РВК м. Харків. 1.07.1941–4.07.1942: 27 бао, 215 б-н зв'язку, заст. політрука. Під час переправи через р. Дон потрапив у полон і вивезений до Німеччини. Здійснив втечу з табору військовополонених, за що був відправлений до концтабору Бухенвальд. 4.07.1942–15.04.1945: перебував у концтаборі. Із 15.04.1945, після визволення радянськими військами, служив у лавах ЧА.

4.02.1946 демобілізований. 13.02.1946 відновлений в інституті, який закінчив у 1948.

ФУКСОН Наум Володимирович, 1918, м. Бобруйськ Могильовської обл., Білорусь.

У 1935 закінчив ФЗУ заводу «Судномех», м. Ленінград. 1935–1938: працював на заводі «Петрозавод», м. Ленінград. У 1938 закінчив робітфак. 1939–1940: навчався на історичному факультеті Ленінградського педінституту.

У 1940 призваний до лав ЧА.

1941–1944: учасник ВВВ. Під час боїв був тричі поранений.

Медаль «За бойові заслуги».

По війні працював токарем на заводі «Тракторозапчастина». Навчався у ХІМЕСГу.

ХАЦКЕВИЧ Аркадій Мендельович, 1920, м. Прилуки Чернігівської обл. Сержант.

У 1936 закінчив НСШ, у 1940 – робітфак при Харківському плановому інституті ім. Дудника, до якого згодом вступив.

У листоп. 1940 призваний до лав ЧА, курсант Харківської авіашколи.

1942–1945: Північ.-Захід., Сталінград., Півд., 4-й Укр., 2-й Прибалт. фр., штурман екіпажу.

Медалі: «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований, вступив до ХІМЕСГу. У 1951 закінчив інститут.

ХЕЙЛО Василь Матвійович, 1922, м. Селидове Донецької обл. Старшина.

Листоп. 1940 – берез. 1941: курсант навч. роти середніх командирів запасу 10 тб 6-ї бр. легких танків, Монголія. Берез. 1941 – лип. 1941: тд, п/с 707, ком. башти. У лип. 1941 отримав поранення, перебував на лікуванні в ЕГ № 1832, 401, 1939. Листоп. 1941 – січ. 1942: Півд. фр., 33 дор.-експлуатац. полк, хімінструктор, заст. політрука роти. Січ. 1942 – трав. 1945: Півд. Закавказ., 1-й Укр. фр., 136 окр. б-н хімзахисту, заст. політрука. Брав участь у боях на тер. Польщі, Німеччини, Чехословаччини, Австрії.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У груд. 1945 демобілізований. У 1950 закінчив ХІМЕСГ.

ХИЖНЯКОВ Григорій Никифорович, 1924, с. Уланок Суджанського р-ну Курської обл., РФ. Гв. старшина.

У 1940 закінчив Лисичанську СШ, вступив до Рубіжанського хіміко-технологічного інституту.

У 1942 призваний до лав ЧА Лисичанським РВК Луганської обл.

6.02.1942–1944: Півд.-Захід., Дон., Воронез., Степ., 2-й, 1-й Укр. фр., 181 тбр; 32 мсбр, стрілець, розвідник; польовий автохлібозавод № 45, електрик. Квіт. 1944 – січ. 1945: 21 окр. навч. тп, курсант. У жовт. 1944 контужений. Із січ. 1945: 54-й гв. окр. тб, ст. моторист-регулювальник, механік-водій Т-34.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За бойові заслуги» (дві), «За взяття Берліна», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

25.09.1945 демобілізований. У 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1950.

ХОРОЛЕЦЬ Василь Йосипович, 1914, с. Великий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл.

1930–1937: працював теслярем у Донбасі, одночасно навчався на вечірньому робітфаці. У 1937 вступив до ХІМЕСГу. У 1941 мобілізований до лав ЧА. Лип. 1941 – жовт. 1941: слухач тримісячних курсів при ВАММ РСЧА, м. Москва. Жовт. 1941 – квіт. 1942: викладач 1-го Горьковського (Нижньогородського) автомотоциклетного училища. Квіт. 1942 – листоп. 1942: пом. з техчастини ком. танкової роти. У 1942 був легко поранений. Листоп. 1942 – січ. 1944: пом. з техчастини ком. мотоциклетного б-ну. Із січ. 1944: 2-й Укр. фр., ст. технік-лейтенант. Визволяв Бухарест (Румунія), Будапешт (Угорщина), Відень (Австрія).

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1947 закінчив 5-й курс ХІМЕСГу.

ХРАПКО Євген Григорович, 1923, м. Ромни Сумської обл. Рядовий.

У 1941 закінчив 10 класів СШ.

1942–1944: студент Ашгабатського сільськогосподарського інституту.

1944–1945: 3-й Укр. фр., 51 зсп, 210 зсп, 184 гв. сп 62 гв. сд, стрілець. Учасник боїв на тер. Угорщини, Австрії.

Медалі: «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. Із 1947 – студент ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ЧЕРЕДНИК Макар Макарович, 1912, с. Наріжжя Семенівського р-ну Полтавської обл. Інженер-майор.

У 1931 закінчив Хорольський технікум механізації сільського господарства. Листоп. 1931 – лип. 1933: Донецький азотний з-д, нормувальник електромеханічного цеху. Серп. 1933 – лип. 1937: Коломацька МТС, зав. майстерні. У верес. 1937 вступив до ХІМЕСГу.

22.06.1941–9.05.1945: Волхов., Ленінград., 1-й Укр. фр., заст. ком. полку з техчастини. Учасник визволення Польщі, Чехословаччини, Австрії, Угорщини.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни II ст., Вітчизняної війни I ст., медалі: «За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1946 демобілізований. У 1951 відновлений у ХІМЕСГу, який закінчив у 1952.

ЧЕРНИШОВ Максим Іванович, 1924, с. Богословка Губкінського р-ну Бєлгородської обл., РФ.

У 1941 закінчив СШ у с. Богословка.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА.

Лют. 1943 – жовт. 1943: 169 арм. зсп. Жовт. 1943 – трав. 1945: 2-й Укр. фр., 493 арм. мінп, рядовий, комсорг, редактор «Бойового листка» при 1-й бат. Брав участь у боях на тер. Румунії, Угорщини, Австрії, Чехословаччини.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», подяки від Верховного Головнокомандувача.

Після демобілізації у 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ЧЕХОВСЬКИЙ Олександр Петрович, 1921, с. Яремівка Кременчуцького р-ну Полтавської обл.

30.08.1942 призваний до лав РСЧА в Узбекистані. До 22.11.1942: Калінінський фр., 1201 сп 31 А. 22.11.1942–31.01.1943: на лікуванні у ППГ № 564. До берез. 1943: Захід. фр., артд-н 199 сп. 11.03.1943–24.05.1943: ЕГ № 1862. 1944–1945: Ленінград., Білорус., 1-й Укр. фр., 21 А.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

15.11.1945 зарахований на 3-й курс ХІМЕСГу.

ЧОРНОБЄЛЬСЬКИЙ Юхим Ілліч, 1924, Київська обл. Інвалід ВВВ.

У 1941 закінчив СШ у м. Харків. На початку війни разом з родиною евакуйований до м. Бішкек, Киргизстан.

У 1942 призваний до лав ЧА. Закінчив 2-е Харківське танк. училище.

1942–1945: ком. танк. взв. Брав участь у боях на тер. Польщі, Румунії, Угорщини, Австрії, Чехословаччини. 12.04.1945 отримав тяжке поранення, через яке був демобілізований.

Ордени: Червоної Зірки (два), Вітчизняної війни I ст., Вітчизняної війни II ст.

У 1946 вступив до ХІМЕСГу.

ШАРПАР Іван Григорович, 1923, с. Мартоноша Новомиргородського р-ну Кіровоградської обл. Інвалід ВВВ.

1931–1939: м. Болохово Тульської обл., учень СШ. 1939–1941: рахівник відділу постачання тресту «Болоховуголь».

Берез. 1942 – черв. 1944: 33 гв. сд, рядовий; 11 сд, автоматник; 48 сд, автоматник. У 1944 отримав тяжке поранення, через яке був демобілізований.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Із 1945: слюсар автобази тресту «Болоховуголь». У 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ШЕВЧЕНКО Ілля Пилипович, 1920, м. Харків.

У 1938 закінчив СШ № 3 у м. Харків і вступив до ХІМЕСГу.

У 1940 призваний до лав ЧА.

1941–26.11.1942: Півд. фр., 4 гв. артп, розвідник. Під час оборони м. Нальчик 26.11.1942 пораненим потрапив до полону. За час перебування у полоні знаходився у концтаборі Славута та таборах країн Східної Європи. 8.05.1945 був звільнений військами ЧА і призваний до її лав польовим РВК.

У листоп. 1945 демобілізувався і продовжив навчання у ХІМЕСГу.

ШЕВЧЕНКО Феодосія Савеліївна, 1924, с. Піски-Радьківські Борівського р-ну Харківської обл. Рядовий.

У 1941 закінчила СШ.

У квіт. 1942 призвана до лав ЧА.

Верес. 1942–9.05.1945: Калінінський, 1-й Укр. фр., ап, ст. писар, стрілець.

Медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У серп. 1945 демобілізована, вступила до ХІМЕСГу, який закінчила у 1950.

ШЕЛЕСТ Іван Васильович, 1918, смт Вільшани Дергачівського р-ну Харківської обл. Ст. сержант.

У 1939 закінчив СШ у смт Вільшани і вступив до ХІМЕСГу, але вже за два місяці був призваний до лав ЧА.

У 1942 закінчив курси радистів. Брав участь у боях у складі військ Краснодарського дивізійного р-ну ППО, пом. ком. взв.

Медалі: «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після демобілізації у 1946 вступив на 1-й курс ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ШЕРЕМЕТЬЄВ Леонід Олександрович, 1919, смт Бабаї Харківського р-ну Харківської обл. Гв. ст. сержант.

Закінчив СШ № 7 у м. Харків.

У верес. 1940 призваний до лав ЧА. Закінчив курси мол. командирів (радистів-операторів).

Черв. 1941 – верес. 1941: 16 ад. У 1941 під час боїв в р-ні м. Київ потрапив у оточення і перебував на окупованій території. Серп. 1943 – трав. 1945: 256 сп, радист, нач. радіостанції, пом. ком. взв. Брав участь у боях на тер. Польщі, Чехословаччини, Угорщини, Німеччини.

Орден Червоної Зірки, медалі: «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після демобілізації у 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1951.

ШИБКО Василь Максимович, 1921, с. Миколаївка Новомосковського р-ну Дніпропетровської обл.

1938–1940: студент ХІМЕСГу. 1940–1941: вчитель НСШ Красноградського р-ну Харківської обл.

У 1941 призваний до лав РСЧА. Потрапив у полон. У 1943 визволений ЧА. 1943–

1945: 3-й Укр. фр., ком. обслуги, гв. сержант. У 1943 був поранений. Друге поранення отримав у 1945, м. Відень, Австрія.

Медалі: «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», подяки від Верховного Головнокомандувача.

ШЛЯМЕР Євген Андрійович, 1923, с. Чайківка Радомишльського р-ну Житомирської обл.

З 1938 член ВЛКСМ. У тому ж році обраний членом комітету первинної комсомольської організації. З 1940 по 1941 працював першим секретарем первинної комсомольської організації СШ № 2 ім. Леніна.

На початку ВВВ – у винищ. загоні, із лют. 1942 – член комсомольської підпільної антифашистської організації. Верес. – листоп. 1943: боєць партизанського загону. 16.11.1943 став до лав ЧА. У січ. 1944 під час боїв в р-ні Шепетівки був поранений, перебував на лікуванні у госпіталі. Берез. 1944–лип. 1944: зав. діловодства спецчастини Радомишльського РВК. Із лип. 1944 – перший секретар Радомишльського РК ЛКСМУ. Навчався у ХІМЕСГу.

ШУЛЬГІН Валентин Георгійович, 1927, с. Любимовка Курської обл., РФ. Рядовий.

Закінчив Ольховатську початкову школу (Воронезька обл.). Січ. 1943 – трав. 1944: стрілець винищ. б-ну.

Медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У лют. 1946 вступив до ХІМЕСГу, який закінчив у 1950.

ЯГЛОВ Федір Семенович, 1921, м. Шебекіно Бєлгородської обл., РФ.

У 1940 вступив до ХІМЕСГу.

У 1941 призваний до лав ЧА. 1943–1944: 2-й Укр. фр., Аткарський полк зв'язку, рядовий, зв'язківець. У листоп. 1944 отримав тяжке поранення, через що був демобілізований.

Медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У 1949 закінчив ХІМЕСГ. Працював у радгоспі «30 років Жовтня», Південно-Казахстанська обл. Прож. у м. Алмати, Казахстан.

ДОДАТКОВИЙ ПОІМЕННИЙ СПИСОК
полеглих захисників Батьківщини, уточнений та доповнений

АБАКУМОВ Василь Андрійович, 20.03.1903, с. Піщанка Красноградського р-ну Харківської обл. Лейтенант держбезпеки, оперуповноважений особливого відділу НКВС 5 (26) залізн. див. Півд.-Західф. фр.

Помер 18.09.1942 від гангрени легенів у ЕГ № 2463. Похований: Петропавлівське клад., м. Тбілісі, Грузія.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 9, с. 27: «Абакумов Василь Андрійович, с. Піщанка Красноградського р-ну Харківської обл., українець. Лейтенант. Пропав без вісті у жовт. 1942».

АМІРАЗЬЯН Олександр Григорович, 1921, м. Харків. У 1939 закінчив СШ № 12. Учасник ВВВ. Загинув 2.10.1941. Похований: н.п. Свир–3 Лодейнопольського р-ну Ленінградської обл.

АНАШКІН Олександр Андрійович, 1916. Лейтенант-льотчик. Загинув 9.08.1942. Похований: військ. клад. сел. Княжі Гори Зубцовського р-ну Тверської обл., РФ.

«...В фондах Центрального музея Революции СССР хранятся документы и личные вещи летчика, лейтенанта Анашкина Александра Андреевича: партийный и комсомольский билеты, удостоверение личности, пистолет и др. (всего 11 единиц), которые поступили в музей из Погорельского военкомата Калининской (ныне Тверской) обл. в 1959 г. после обнаружения самолета вместе с останками летчика в 25 км от пос. Княжьи Горы. Об этом событии была публикация в газете «Известия» от 30.08.1959», – із листа Центр. музею Революції дружині льотчика Анашкіній Олександрі Василівні, м. Харків, вул. Свердлова (нині Полтавський шлях), 29, кв. 39.

АРГУНОВ Денис Терентійович, 1902, с. Піщане Старосалтівського (кол.) р-ну Харківської обл.

У лип. 1941 призваний до лав ЧА Старосалтівським РВК Харківської обл.

Пропав без вісті у жовт. 1943.

АРГУНОВ Іван Денисович, 1924, с. Піщане Старосалтівського (кол.) р-ну Харківської обл.

У лют. 1943 призваний до лав ЧА Старосалтівським РВК Харківської обл.

Пропав без вісті у жовт. 1943.

АРЕП'ЄВ Юхим Петрович, 1907, с. Барбинка Золотухінського р-ну Курської обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків. Рядовий. Загинув 3.09.1942 у таборі «Наутсі» (шталаг № 322). У лип. 2009, під час проведення пошукових і ексгумаційних робіт на місці цього табору на тер. сел. Раякоскі (в р-ні сопки Мінна) Печензького р-ну Мурманської обл., РФ, пошуковим загоном «Застава Святого Іллі Муромця» були знайдені останки 309 військовополонених радянських воїнів, серед яких – Ю. П. Ареп'єв. 1.08.2009 усіх солдатів з воїнськими почестями перепоховали на воїнському меморіалі «Долина Славы», Кольський р-н Мурманської обл.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 2, с. 70: «Ареп'єв Юхим Петрович, 1907, с. Барбинка Золотухінського р-ну Курської обл. Рядовий. Пропав без вісті у жовт. 1943».

БАГМУТ Архип Андріанович, 1907.

У черв. 1941 призваний до лав ЧА Царичанським РВК Дніпропетровської обл. Рядовий.

Пропав без вісті у груд. 1943.

БАРАНЕЦЬ Олексій Тимофійович, 1915, Харківська обл. Рядовий, сапер, 20 окр. сб 1 гв. мсд 33 А.

Загинув 18.01.1942. Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Тризна» у лип. 2002 поблизу с. Сотниково Наро-Фомінського р-ну Московської обл. По-

хований: с. Волчонки Наро-Фомінського р-ну Московської обл., РФ.

БАРАНОВ Олексій Петрович, 1915, Тверська обл., РФ.

Учасник ВВВ. Мол. лейтенант, ком. взв. 781 сп.

Загинув 9.03.1942 у с. Молодова Вовчанського р-ну Харківської обл.

БЕЗРОДНИЙ Ілля, 1916, м. Ізюм Харківської обл. Капітан військ НКВС, в/ч 4882. Учасник ВВВ.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном 19.07.2009 поблизу м. Волгоград, РФ. Похований: м. Волгоград.

БЄЛОКОНЬ Григорій Степанович, 1923, м. Харків. У 1941, після закінчення СШ № 12, вступив до Ленінградської військово-морської академії. Загинув 17.09.1941 під час евакуації дітей морем із Ленінграда.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 2, с. 567: «Бєлоконь Григорій Степанович, м. Харків. Курсант. Загинув 17.09.1941».

БЛИЗНЮК Савелій Іванович, 1897, м. Харків.

Учасник Громадянської війни.

Рядовий, ополчення Харківського заводу ім. Малишева. Під час боїв пропав без вісті на тер. Харківської обл.

БОБРОВ Петро Олексійович, 1907, с. Деревенське Спаського р-ну Рязанської обл., РФ.

Закінчив 6 класів. Служив у лавах ЧА, після служби переїхав до Москви. Із 23.08.1932 почав працювати на машинобудівному заводі «Вымпел» робітником 3-го розряду, з 1936 – бракувальником, з 15.08.1938 – бракувальником 6-го розряду, з 18.04.1940 – слюсарем 3-го розряду. 16.10.1941, коли ворог був на підступах до Москви, завод «Вымпел» був евакуйований. 27.12.1941 П. О. Бобров був звільнений.

Призваний до лав ЧА Рибнівським РВК Рязанської обл. Червоноармієць, стрілець, 8 стрілецька рота 131 сп 71 сд.

Пропав без вісті 21.08.1943 під час бойових дій у районі с. Пархомівка Краснокутського р-ну Харківської обл.*

БРИЛЬОВ Тимофій Іванович, 1919, с. Шляхове Коломацького р-ну Харківської обл.

У жовт. 1939 призваний до лав ЧА Коломацьким РВК Харківської обл.

Учасник ВВВ: рядовий, стрілець 1 сд військ НКВС. Загинув у верес. 1941.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим у берез. 2010 пошуковим загоном «Суворов», м. Санкт-Петербург. Похований: меморіал «Синявинские высоты», Ленінградська обл., РФ.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 8, с. 572: «Брильов Тимофій Іванович, 1912, с. Миколаївка Коломацького р-ну Харківської обл., українець. Призваний у 1941. Рядовий. Пропав без вісті у листоп. 1943».

БУШЕВ Матвій Борисович, 1911, с. Уди Золочівського р-ну Харківської обл.

Учасник ВВВ. Рядовий, 395 сп.

Пропав без вісті у груд. 1943.

ВЕРБИЦЬКИЙ Андрій Федорович, с. Верхня Дуванка Сватівського р-ну Луганської обл.

Учасник ВВВ. Рядовий. Загинув у берез. 1942.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Воєнні меморіали «Схід» у серп. 2007 на тер. с. Киселі Первомайського р-ну Харківської обл. Похований: брат. мог., с. Киселі.

---

*Відомості, отримані від Т. І. Бобрової, занесені на підставі архівних довідок Центрального архіву Міністерства Оборони РФ: від 10.02.2011 за № 11/146670, 18.01.2012 за № 3/114766, 10.02.2012 за № 11/114766

ГАЙТОТА Павло Павлович, 1918, Полтавська обл.

Лейтенант, ком. роти 781 сп.

Загинув 10.03.1942 у смт Старий Салтів Вовчанського р-ну Харківської обл.

ГОНТАР Олексій Дмитрович, 1924, с. Чернещина Борівського р-ну Харківської обл.

Призваний до лав ЧА Борівським РВК Харківської обл.

Рядовий. Загинув у роки ВВВ.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Долг» на тер. Тихвінського р-ну у черв. 1992. Похований 9.12.1992 на меморіальному клад., Фішева гора, брат. мог. № 2, м. Тихвін Ленінградської обл., РФ.

ЄВЧЕНКО Микола Григорович, 15.12.1914, с. Виступовичі Овруцького р-ну Житомирської обл.

Призваний до лав ЧА Овруцьким РВК Житомирської обл. Рядовий.

Полонений 22.02.1942 на тер. Харківської обл. Перебував у шталазі № 326 (VI K, табірний номер 27829), м. Мюнстер, шталазі VI G, м. Бонн, Німеччина. Трагічно загинув 8.06.1943 у приміщенні підземного заводу шахти «Адольф». Похований: Лісне клад. (Вальдфрідхоф), мог. № 554, міський округ Меркштайн м. Херцогенрат, р-н Аахен, земля Вестфалія, Німеччина.

За даними «Книги Пам'яті України. Житомирська область» та донесення про безповоротні втрати 300-ї сд від 10.04.1942 М. Г. Євченко вважався загиблим 22.02.1942 поблизу смт Печеніги Харківської обл.

ЗАЗУЛІН (ЗОЗУЛІН) Андрій Іларіонович, 1899, с. Пєнські Хутори (кол.), нині с. Пени Бєловського р-ну Курської обл., РФ.

У 1943 призваний до лав ЧА РВК Курської обл. Рядовий сп. Був тяжко поранений під час Курської битви. Помер від ран у госпіталі м. Обоянь Курської обл.

ІОЗЕФ Зяма Ізраїльович, м. Самарканд, Узбекистан. Випускник СШ № 12 м. Харків. Ст. сержант. Загинув 23.09.1943. Похований: 500 м на захід від м. Демидов Смоленської обл., РФ.

ІШИН Олександр Іванович, 1912, с. Сафоновка Денгизького р-ну Гур'євської обл., Казахстан (нині Астраханська обл., РФ).

1.09.1941 призваний до лав ЧА Денгизьким РВК Гур'євської обл. Мол. сержант, ком. відділення 1149 сп 353 сд.

Загинув 6.09.1943. Похований: с. Таранівка Зміївського р-ну Харківської обл.

КАМІНСЬКИЙ Карл Станіславович, 1895, м. Варшава, Польща. Рядовий, п/п 77115.

У трав. 1944 призваний до лав ЧА Соль-Ілецьким РВК Оренбурзької обл., РФ. У верес. 1944 пропав без вісті.

КАПУСТІН Микола Овсійович, 1920, м. Харків.

Гв. капітан, комбат 209 гв. легкого артп 7 гв. легкої артбр 3 гв. артд прориву РГК. Загинув у бою 3.02.1945.

Похований: сел. Корнєво Багратіоновського р-ну Калінінградської обл., РФ (занесений до Книги Пам'яті Калінінградської обл., т. 15, с. 153, довідка ЦАМО РФ від 2.03.2011 за № 11/146042).

КОВАЛЕНКО Іларіон Єрофійович, 1908 (1909), м. Красноград Харківської обл.

Призваний до лав ЧА Красноградським РВК Харківської обл.

Червоноармієць, мінер, охорона водного р-ну, військ.-морська база ЧФ, мінний загороджувач «Дооб». Загинув 11.02.1942. Тіло віддано морю.

КОЗЕНКО Дмитро Омелянович, 1923, с. Стави Кагарлицького р-ну Київської обл.

Рядовий, 852 сп 277 сд 38 А. Загинув 10.06.1942 у с. Малі Кринки Шевченківського р-ну Харківської обл. Похований: брат. мог., с. Гетьманівка Шевченківського р-ну Харківської обл.

КОЗЛІТІН (КОЗЛІШИН) Іван Петрович, с. Мелихівка Нововодолазького р-ну Харківської обл.

Учасник ВВВ. Рядовий.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном у квіт. 2002 поблизу ст. 29-й км, Кіровський р-н Ленінградської обл., РФ. Похований: м. Отрадне Ленінградської обл.

КОЛЕСНИКОВ Микола Максимович, 1898, с. Вільшана Дворічанського р-ну Харківської обл.

Працював у колгоспі, Оренбурзька обл., РФ.

У січ. 1942 призваний до лав ЧА Оренбурзьким РВК Оренбурзької обл. Рядовий.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Поисковая долина» поблизу сел. М'ясний Бір Новгородської обл. 22.05.2009 у м. Новгород відбулася урочиста передача останків М. М. Колесникова пошуковцями громадської організації онукові В. І. Шалайку для поховання. За бажанням родичів М. М. Колесников похований на Слов'янському клад., м. Краснодар, поряд з могилою дружини Олександри Семенівни Колесникової.

КОЛОМІЄЦЬ Іван Лук'янович, 1921, с. Васюкове Близнюківського р-ну Харківської обл.

Призваний до лав ЧА Близнюківським РВК Харківської обл.

Учасник ВВВ. Рядовий.

Особа загиблого встановлена у верес. 1972 за обліковою карткою члена Тсоавіахіму № 746351 пошуковим загоном «Батьківщина», у м. Слонім Гродненської обл., Білорусь.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 4, с. 240: «Коломієць Іван Лук'янович, 1921, с. Григорівка. Рядовий. Пропав без вісті у квіт. 1943».

КОРФ Йосип Юхимович, 1923, м. Харків. Випускник СШ № 12, м. Харків. Курсант училища зв'язку, м. Канськ Красноярського краю, РФ. Мол. лейтенант. Загинув у смт Градизьк Глобинського р-ну Полтавської обл. Похований: клад., смт Градизьк.

КОТЛЯРОВ Олександр Олександрович, 1923, м. Харків. Випускник СШ № 12 м. Харків. Курсант військ. училища, м. Самарканд, Узбекистан. Гв. лейтенант, 2 тб 560 тбр. Загинув 3.08.1942 у р-ні с. Скворіно Калачовського р-ну Сталінградської (нині Волгоградської) обл., РФ.

КРИВОРУЧКО Віктор Мокійович, 1919 (1920), м. Харків. У 1937 закінчив СШ № 12. Лейтенант. Воював у Монголії. Учасник оборони Москви. Загинув 3.11.1941 у бою за с. Кубинка Одинцовського р-ну Московської обл.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 2, с. 631: «Криворучко Віктор Мокійович. Лейтенант. Загинув 3.11.1941».

КУЗНЕЦОВ Василь Гнатович, Турковський р-н Саратовської обл., РФ. Учасник ВВВ. Рядовий, стрілець, 689 сп 411 сд.

Загинув у берез. 1942.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Воєнні меморіали «Схід» у серп. 2007 на тер. с. Киселі Первомайського р-ну Харківської обл. Похований: брат. мог., с. Киселі.

КУШНИКОВ Іван Федорович, 1924.

У 2011 пошуковим загоном «Воєнні меморіали «Схід» в р-ні смт Васищеве Харківського р-ну Харківської обл. знайдені останки загиблого червоноармійця і медаль «За бойові заслуги» за № 324964. Співробітниками Харківської обласної редакції Книги Пам'яті України надіслано запит до ЦАМО РФ. За архівними документами встановлено, що цією медаллю нагороджений гвардії червоноармієць, санітар 124 гв. сп 41 гв. сд 26 гв. ск 6 А Півд.-Західн. фр. І. Ф. КУШНИКОВ, який «у боях з німецько-фашистськими загарбниками 19.05.1943 за висоту 106,7 під ураганним вогнем виніс з поля бою 11 поранених бійців зі зброєю і надав першу медичну допомогу».

Похований: брат. мог., смт Васищеве Харківського р-ну Харківської обл.

ЛОТКАНОВ (ЛОБКАНОВ) Олексій Андрійович, 1908, Красноармійський р-н Челябінської обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА Бродокалмакським (кол.) РВК Челябінської обл. Гв. рядовий, штаб 82 гв. сд.

Загинув 22.08.1943.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Воєнні меморіали «Схід» 6.08.2013 поблизу с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

11.10.2013 похований у брат. мог. с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

МАКСЮК Дорофій Андрійович, 1914, с. Хрущова Микитівка Богодухівського р-ну Харківської обл. Старшина.

У жовт. 2000 під час проведення пошукових робіт загоном «Отечество» Лотошинської СШ № 1 поблизу с. Плаксіно Лотошинського р-ну Московської обл. знайдені останки воїна. Особа загиблого встановлена за написом на алюмінієвій ложці: «Максюк Дорофій Андрійович, 1914 р., Поля». Від ЦАМО пошуковці отримали відповідь, що старшина Д. А. Максюк пропав без вісті, його дружину звали Поліна Костянтинівна.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 9, с. 590: «Максюк Дорош Андрійович, 1914, с. Хрущова Микитівка. Старшина. Пропав без вісті у груд. 1943».

МИХАЙЛОВ Іван Васильович, Волоколамський р-н Московської обл., РФ.

Учасник ВВВ. Рядовий. Загинув у берез. 1942.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Воєнні меморіали «Схід» у серп. 2007 на тер. с. Киселі Первомайського р-ну Харківської обл. Похований: брат. мог., с. Киселі.

ОФІЦЕРОВ Макар Охрімович, 1898, с. Ільбов Радукського (кол.) р-ну Брянської обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА. Рядовий, стрілець сп.

Пропав без вісті.

ОФІЦЕРОВ Олексій Макарович, 1925, смт Галищина (кол.) Стародубського р-ну Брянської обл., РФ.

У 1943 призваний до лав ЧА.

У 1944 тяжко поранений у боях за Білорусь. Під час відправки до шпиталю літак з пораненими, серед яких був і Офіцеров, збили.

О. М. Офіцеров загинув. За іншими відомостями пропав без вісті у 1944.

ПАВЛЕНКО Іван Григорович, 1918, м. Харків. Мол. сержант, окр. сбр 39 А.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном. Похований: с. Молодий Туд Оленінського р-ну Тверської обл., РФ.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 2, с. 663: «Павленко Іван Григорович. Мол. сержант. Пропав без вісті 26.11.1942».

ПЕТРУШЕНКО Іван Федорович, 1920, с. Мартове Печенізького р-ну Харківської обл.

До війни закінчив 10 класів Печенізької школи.

У 1939 призваний до лав ЧА через Грозненське військ.-піхотне училище, яке закінчив у 1941.

Учасник ВВВ. Лейтенант, ком. стрілецького взв.

Пропав без вісті у листоп. 1943.

ПЕЧЕРИЦЯ Анатолій Якимович, 1918, м. Куп'янськ Харківської обл. Гв. мол. лейтенант.

Виконуючи бойове завдання – відбиття атаки фашистських танків на Північному Кавказі – взвод А. Печериці 29.10.1942 підбив чотири ворожих танки, але вороги продовжували атакувати наші позиції. І тоді Анатолій Печериця обв'язався гранатами і кинувся під гусениці п'ятого танка. Танк був підірваний, фашисти відступили. Подвиг героя від-

значений орденом Червоного Прапора посмертно.

У селищі Куп'янськ-Вузловий іменем Печериці названа вулиця.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 9, с. 519: «Печериця Анатолій Акимович, 1918, м. Куп'янськ. Лейтенант. Загинув 29.10.1942».

ПОЛЕЖАЄВ Андрій Хомич, 1904, с. Борщова Харківського р-ну Харківської обл.

У верес. 1941 призваний до лав ЧА Київським РВК м. Харків. Рядовий, 4 рота 667 сп 218 сд.

Пропав без вісті у листоп. 1941.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 1, с. 545: «Полетаєв Андрій Хомич, 1904. Рядовий. Пропав без вісті у листоп. 1941».

ПРИСТУПА Петро Павлович, 1901, с. Костянтинівка Сахновщинського р-ну Харківської обл.

19.09.1941 призваний до лав ЧА Сахновщинським РВК Харківської обл. Рядовий, 291 сд.

Загинув 21.03.1943. Похований: с. Красний Бір Ленінградської обл., РФ.

ПУХОВИЦЬКИЙ Ківа Григорович, 1924, м. Харків.

Призваний до лав ЧА Ленінським РВК м. Харків. Гв. сержант, ком. відділення, 219 гв. сп 71 гв. сд 6 А.

Помер від ран 10.09.1943 у 74 окр. медсанбаті. Похований: брат. мог. с. Чернещина Краснокутського р-ну Харківської обл.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 2, с. 225: «Пуховицький Кім Григорович, 1923, м. Харків. Сержант, ком. відділ., 219 гв. сп. Помер від ран 10.09.1943. Похований: с. Чернещина Краснокутського р-ну Харківської обл.».

Там само, т. 14, с. 248: «Пуховицький Кир Григорович, 1923, м. Харків. Сержант. Помер від ран 10.09.1943. Похований: с. Чернещина Краснокутського р-ну Харківської обл.».

Там само, т. 18, с. 725: «Пуховицьких (Пуховецьких) Кифа (Кив) Григорович, 1924. Сержант. Загинув 10.09.1943. Похований: с. Чернещина».

РОЗКОШЕНКО Борис Якимович, 1910, м. Дніпропетровськ.

У 1941 призваний до лав ЧА. Рядовий.

Пропав без вісті у 1941.

РЯБЧЕНКО Василь Мефодійович, 1924, с. Межово Саянського р-ну Красноярського краю, РФ. Гв. сержант. Загинув у лип. 1943. Похований: с. Синичине Ізюмського р-ну Харківської обл.

РЯЗАНЦЕВ Степан Ілліч, 1904, Балаклійський р-н Харківської обл.

Призваний до лав ЧА Черлакським РВК Омської обл. Червоноармієць. Загинув у роки ВВВ.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Честь и совесть» у 2000 поблизу р. Гонто, Ленінградська обл., РФ. Похований: меморіал «Синявинские высоты», Ленінградська обл.

САГАРОВСЬКИЙ Федір Григорович, 1921, с. Берестове Близнюківського р-ну Харківської обл. Рядовий. Призваний до лав ЧА Горлівським РВК Донецької обл.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковцями у лип. 2006. Похований: с. Рось Волковиського р-ну Гродненської обл., Білорусь.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 4, с. 58: «Сагаровський Федір Григорович, 1921, с. Берестове. Рядовий. Загинув».

САПРОНОВ Сергій Трохимович, 1909, Новошахтинський р-н Ростовської обл., РФ.

Рядовий, стрілець 689 сп 411 сд. Загинув 16.02.1942.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Воєнні меморіали «Схід»

у серп. 2007 на тер. с. Киселі Первомайського р-ну Харківської обл. Похований: брат. мог., с. Киселі.

СТАТИВКА Панас Юхимович, 1904, Ізюмський р-н Харківської обл. Рядовий.

Учасник ВВВ. Стрілець, 179 сд.

13.08.1943 загинув на тер. Смоленської обл. Знайдений за іменним медальйоном пошуковим загоном «Долг», м. Вязьма Смоленської обл.

У 1955 перепохований у брат. мог. с. Ніколо-Берновичі Духовщинського р-ну Смоленської обл., РФ.

СТРИЖКО Іван Опанасович, 1914, с. Ізюмське Борівського р-ну Харківської обл.

Загинув у роки ВВВ. Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим у 1995 пошуковим загоном «Едельвейс» м. Сєверодвінськ Архангельської обл.

Похований: військ. клад., сел. Соснове Лоуського р-ну, Карелія, РФ.

СУРОВ Петро Дмитрович, 1911.

У 2013 пошуковим загоном «Воєнні меморіали «Схід» в р-ні с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл. знайдені останки загиблого воїна і медаль «За бойові заслуги» за № 194913. Співробітники Харківської обласної редакції Книги Пам'яті України надіслали запит до ЦАМО РФ. За номером медалі встановлено особу загиблого: Суров Петро Дмитрович, 1911, Омська обл., РФ. Призваний до лав ЧА у 1941 Мінусинським РВК Красноярського краю, РФ. Гв. рядовий, санінструктор 242 гв. сп 82 гв. сд. Загинув 22.08.1943. 11.10.2013 останки воїна поховані у братській мог. с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.

«Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 19, с. 454: «Суров Петро Дмитрович. Сержант. Загинув 22.08.1943. Похований: с. Довгеньке Ізюмського р-ну Харківської обл.».

ТАРНОРУЦЬКИЙ Рувим Єфремович, м. Гадяч Полтавської обл. Випускник СШ № 12 м. Харків. Завод ім. Малишева, комсорг. Добровільно вступив до лав ЧА. Після закінчення курсів брав участь у бойових діях. Загинув 18.07.1944 на тер. Біловезької Пущі, Білорусь.

ТКАЧЕНКО Петро Павлович, 1900, м. Харків. Призваний до лав ЧА навесні 1943 у м. Харків. Учасник ВВВ. Загинув 16.05.1944. Похований: с. Шерпени, Молдова.

ЦИГАН Василь Ілліч, 1898, Сумська обл.

Призваний до лав ЧА Охтирським РВК Сумської обл.

Рядовий, стрілець, 100 сд. Загинув у бою 4.01.1944.

Похований: с. Люлинці Вінницької обл.

ЧОТКІН Валентин Костянтинович, 1916, с. Парфентьево Коломенського р-ну Московської обл., РФ.

У 1941 призваний до лав ЧА Коломенським РВК Московської обл. Рядовий.

Пропав без вісті у верес. 1941.

ШУЛІКО Мотрона Олексіївна, 1907, с. Козютівка Ізюмського р-ну Харківської обл.

Медсестра Савинської лікарні Балаклійського р-ну Харківської обл.

Загинула під час бомбардування лікарні у січ. 1942.

ШУЛЬГА Григорій Романович, 1922, Харківська обл.

Учасник ВВВ. Рядовий, стрілець, 176 сд.

Загинув у січ. 1942.

Особа загиблого встановлена за іменним медальйоном, знайденим пошуковим загоном «Каскад» у с. Новозванівка Луганської обл. 6.08.2008 похований у брат. мог. с. Троїцьке Попаснянського р-ну Луганської обл.

ЗА РЯДКОМ КНИГИ ПАМ'ЯТІ

– під такою рубрикою, започаткованою В. М. Козаком, кандидатом історичних наук, заслуженим журналістом України, публікується добірка матеріалів про долі воїнів, подробиці біографії яких стали відомі завдяки пошуку.

Военная судьба восьми братьев

От редакции. В белорусском поселке Жодино создан величественный монумент «Мать», сооруженный в честь матери-патриотки. Прообразом ее стала Анастасия Фоминична Куприянова. Пятеро ее сыновей пошли на войну и не вернулись.

...На широком гранитном постаменте шагают пять воинов-братьев, в солдатских шинелях, с оружием. Шагают твердо, уверенно, только младший немного отстал и на минутку повернулся, чтобы в последний раз взглянуть на мать, которая благословляет сыновей на бой с фашистами. Суровая и трогательная сцена прощания...

На Харьковщине есть сотни семей, которые дали фронту пять и больше воинов. Но нет ни одного монумента или памятника, которые бы запечатлели подвиг родителей, воспитавших бесстрашных защитников Родины. А соорудить такой монумент или памятник необходимо, чтобы знали молодые поколения, как дорого обошлась нам Победа, какое море слез выплакали матери, отправляя сыновей на фронт. И как надо высоко ценить их гражданский подвиг.

БОНДАРЕНКО Дмитрий Иванович: «Род наш хлеборобский, мирный. Наши прадеды, деды, родители жили в селе Вертиевка Богодуховского района Харьковской области. Мужчины работали в поле, выращивали урожай, женщины вели хозяйство, воспитывали детей. Так повелось у нас испокон веков. Правда, у представителей сильной стати была еще одна обязанность – государственная. Воевали с турками, австрийцами, немцами, защищали Отечество. Могилы некоторых из них на родной и чужой земле. Но больше всего пострадал наш род во время фашистского нашествия. Всех братьев безжалостно опалила и искалечила война. Об этом и хочется рассказать.

БОНДАРЕНКО Ефим Иванович. Родился в 1908 г. Срочную службу в 1930–1933 гг. проходил в пограничных войсках в белорусском городе Житковичи. После демобилизации работал на производстве в Харькове, был поездником. После призыва в действующую армию служил в артиллерии. После тяжелого ранения лечился в госпитале в Саратове. Демобилизовали как инвалида войны. Воевал хорошо. Об этом свидетельствуют награды: орден Красной Звезды, медали «За отвагу», «За боевые заслуги» и «За победу над Германией в Великой Отечественной войне». Но фронтовые раны все больше давали о себе знать. Вскоре после войны брат умер. Похоронен в пос. Ольшаны Дергачевского р-на, где жил с семьей.

БОНДАРЕНКО Никон Иванович, 1911 года рождения. С 19 лет трудился на паровозостроительном заводе слесарем. В армию был призван в сентябре 1943 г. Богодуховским райвоенкоматом. Военная специальность – сапер, звание – сержант. Восстанавливал разрушенные дороги и мосты, ставил и снимал мины. Ратный труд его отмечен орденом Красной Звезды, медалями «За отвагу» и «За боевые заслуги». На фронте был контужен и ранен, но в госпитале не лежал. После войны работал на Мерчанской мебельной фабрике. Война тоже подорвала здоровье брата, намного сократила его жизнь.

БОНДАРЕНКО Кирилл Иванович, 1914 года рождения. В 1930-е годы трудился в Харькове. В армию пошел в самом начале войны. В боях под Смоленском в 1941 г. его тяжело ранило. Лечился в госпитале в г. Мценске Орловской области. После оккупации Харькова связь с братом прервалась. Чтобы установить его судьбу, родители сделали несколько запросов. Из архива Военно-медицинского музея МО СССР в Ленинграде написали, что

в документах госпиталей, находившихся в Мценске, сведения о Бондаренко К. И. отсутствуют. Правда, здесь же добавили, что такие бумаги за 1941 год в архив поступали в незначительном количестве. Ответ, полученный из Центрального архива МО СССР, тоже не внес ясности. Оттуда сообщили, что в числе погибших, умерших от ран и пропавших без вести брат не значился. Это вселяло какую-то надежду, что он еще найдется. Так и получилось. Оказывается, из Мценска его отправили в Алтайский край, в г. Бийск. Здесь он женился, но через несколько лет умер от тяжелой болезни.

БОНДАРЕНКО Афанасий Иванович, 1918 года рождения. До призыва на действительную службу в сентябре 1938 г. работал мастером на кроватном заводе в Харькове, был поездником. Через два года после демобилизации стал военруком средней школы в с. Крысино. Весной 1941 г. его вновь призвали в армию. Участвовал в боях, имел звание старшины. В конце 1945 г. вернулся домой. По направлению райкома партии стал председателем Петропавловского сельского совета. Война тоже досталась ему тяжело. 1 января 1948 г. он скоропостижно скончался. Похоронен в с. Петропавловка Богодуховского р-на.

БОНДАРЕНКО Иван Иванович, родился в 1920 г. Работал на 5-й обувной фабрике в Харькове, был поездником. В октябре 1940 г. его призвали на срочную службу. До начала войны находился в Баку. Служил в 190-м запасном полку. Как только началась война, связь с ним прервалась. Ни одного письма родители так и не получили. В 1976 г. из Центрального архива МО СССР пришло сообщение: «Стрелок 1266-го стрелкового полка БОНДАРЕНКО И. И. ранен 20 февраля 1942 г. Умер от ран 21 февраля того же года. Похоронен в с. Кременское Медынского р-на Смоленской области. Ныне этот р-н находится в Калужской области».

БОНДАРЕНКО Филипп Иванович, 1922 года рождения. Работал на паровозостроительном заводе в Харькове, тоже был поездником. Осенью 1941 г. добровольно ушел на фронт. Служил в 17-м стрелковом полку 199-й стрелковой дивизии. Был комсоргом отдельного лыжного батальона, звание – ст. лейтенант. Награды: ордена Отечественной войны и Красной Звезды. Через двадцать с лишним лет после Победы Главное управление кадров Советской Армии прислало похоронку. В ней написано, что ст. лейтенант Ф. И. БОНДАРЕНКО погиб 4 февраля 1944 г. и похоронен на западной окраине деревни Зазубы Витебского р-на Витебской области, Беларусь.

БОНДАРЕНКО Петр Иванович, родился в 1928 г., самый младший. Как только освободили родное село, стал трудиться в колхозе. При выполнении сельскохозяйственных работ произошел несчастный случай: взрыв мины. От ран брат умер в больнице. Петру только исполнилось 15 лет...

...О себе скажу кратко: зовут Дмитрий, родился в 1925 г., воевал, инвалид Великой Отечественной войны, имею награды. Сейчас живу в Харькове.

Горько мне сознавать, что хлеборобский род Бондаренко закончился. Из восьми братьев в живых остался я один, но тоже без здоровья, инвалид».

Я помню, я горжусь...

БЄДУХОВ Євген Степанович, 1925, м. Харків. Рядовий, 40 сп 102 сд. Загинув 6.10.1943. Похований: с. Присторони Гомельської обл., Білорусь («Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 13, с. 52).

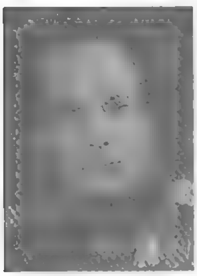
«Ушел добровольцем на фронт, когда ему было столько же, сколько и нам сейчас – 16 лет. Он погиб в 17 лет в Белоруссии. Когда советские войска оставили Харьков, старшие дети семьи Бедуховых ушли из родного дома в Чугуеве вместе с отступающими войсками. Под частыми обстрелами противника с толпой беженцев они достигли реки Дон, где Леонид и Евгений, подав заявления в военкомат, ушли добровольцами на

фронт. После окончания войны самой большой радостью для моей прабабушки было то, что письма ее детей, хотя и с большим опозданием, но все же начали приходить. Выяснилось, что Леонид Степанович, освобождая г. Будапешт, получил серьезное ранение позвоночника и находится в госпитале.

Интересная история Евгения Степановича, который пропал без вести в боях за освобождение Белоруссии. На протяжении долгих двадцати лет наша семья искала его могилу, рассылая сотни запросов в военкоматы и горсоветы. Нашли эту могилу только в конце 70-х годов школьники-следопыты Калининской школы. Сведения о Евгении Степановиче хранились в школьном музее. Ученики писали письма нашей семье о том, что ухаживают за его могилой, хранят его письма и фотографии. Это было трагическое и в то же время трогательное известие для всех нас. Наша семья поехала в Белоруссию, и моя прабабушка смогла, наконец, увидеть могилу сына. Там познакомились с командиром партизанского отряда, который в годы войны похоронил Евгения после одного из боев и сохранил его документы. Среди них были письма домой. В них он пишет о том, что уже три месяца находится на передовой линии фронта. Его письма хранятся в нашем семейном архиве. В октябре 2009 г. моя семья добилась того, чтобы имя и фамилия моего деда Евгения были высечены в г. Чугуеве на мемориальной доске воинов, погибших в годы Великой Отечественной войны».

Ярослав Мостовий, онук

Відважний комбат

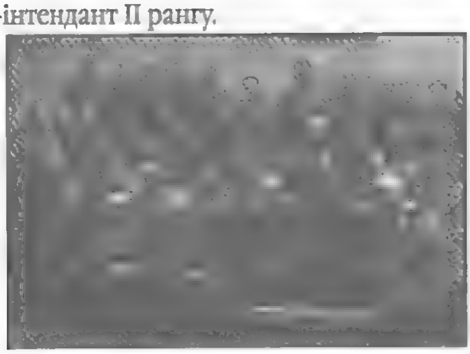
Гв. капітан В. П. Михайлов. Квітень 1945.

МИХАЙЛОВ Валентин Павлович, 1912, с. Сурський Острог Інзенського р-ну Ульяновської обл., РФ. Гв. майор, ком. 82 окр. сапб-ну 9 мк 3 гв. ТА.

У 1929 закінчив школу II ступеня у с. Карлінське Майнського р-ну Ульяновської обл. Працював бухгалтером Кенгурського промколгоспу Ульяновської обл., у «Стальэнергострой», м. Волгоград. У верес. 1932 закінчив планово-економічні курси у м. Москва, згодом – заочно Ростовський державний інститут практичних знань за спеціальністю «облік і планування на промислових підприємствах». Із верес. 1932 до черв. 1941 працював у фінансово-економічній галузі: ст. економіст, м. Дубівка Волгоградської обл., економіст-плановик «Горрабкооп», гол. бухгалтер райспоживспілки, м. Сизрань, гол. бухгалтер Пензенської райспоживспілки, заст. начальника фінпланового управління Тамбовської облспоживспілки.

1.06.1941 призваний до лав ЧА Пензенським МВК.

Серп. 1941 – листоп. 1941: курсант навч. б-ну командного складу при 11 зсп 31 зап. сбр, ст. Суслонгер, Республіка Марій-Ел. Листоп. 1941 – черв. 1942: 1283 окр. сапб, ком. саперної роти, технік-інтендант II рангу.

Командуючий 3-ї гв. ТА П. С. Рибалко серед офіцерів 82-го окр. сапб 9-го мк. Бунцлау (нині м. Болеславець), Польща, лютий 1945 р.

Комбат В. П. Михайлов (зліва) та ком. частини Я. С. Чуносов (справа). Наумбург, Німеччина, березень 1945 р.

Із 20.06.1942 по черв. 1945 – у діючій армії на Захід., Брянському, Воронез., Півд.-Захід., 1-му Укр. фр. Черв. 1942 – серп. 1944: 182 окр. арм. моториз. інж. б-н 3 гв. ТА, ком. понтонної роти, гв. ст. лейтенант, ад'ютант ст., гв. капітан. Серп. 1944 – черв. 1945: 82 окр. сапб 9 мк 3 гв. ТА, ком. б-ну, гв. капітан. У складі 3 гв. ТА під командуванням маршала П. С. Рибалка Михайлов пройшов свій бойовий шлях від Тули і донських степів до Берліна і Праги. Визволяв Харків, брав участь у Курсько-Орловській битві, форсуванні Дніпра, у запеклих боях при взятті Букринського плацдарму, Львівсько-Сандомирській та Вісло-Одерській операціях, штурмі Берліна та визволенні Праги. Був контужений.

Ордени: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст., Червоного Прапора, медалі: «За бойові заслуги», «За взяття Берліна», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав дві подяки від Верховного Головнокомандувача. За успішну роботу на будівництві оборонних споруд В. П. Михайлов нагороджений грамотою від управління 74 військ.-польового будівництва.

У 1946 демобілізований. Працював на керівних посадах у галузі економіки і радянської торгівлі. 1946–1955: заст., згодом управляючий Харківською міжобласною конторою Головного постачання мінторгівлі СРСР. У 1956 закінчив Московську вищу торгову школу, у 1965 з відзнакою закінчив заочний ін-т радянської торгівлі. 1962–1963: директор Червонозаводського райхарчоторгу. 1963–1968: начальник ОРС НОД-2 Південної залізниці. 1968–1970: начальник Харківської контори «Міськплодоовочторг». 1970–1978: начальник відділу кон'юнктури Харківської бази «Культторг».

Помер 13.03.1983 у м. Харків.

Я до вас не прийду...

МУРАТОВ Ігор Леонтійович, 1912, м. Харків.

У 1930 закінчив профшколу. Понад рік працював мол. техніком в ливарному цеху заводу «Електросталь», після того – ст. техніком ливарного цеху ХТЗ. Одночасно брав участь в роботі редакції «Історія заводу». Із 1925 почав публікувати свої твори в періодичній пресі. У 1939 закінчив філологічний факультет Харківського університету.

10.10.1939 призваний до лав ЧА Харківським МВК.

Я до вас не прийду, мене вбито,
Із землею зрівняли мій рів,
У бетоннім мішку Моабіта
Я сконав. У Треблінці згорів... –

вірш «Слово до живих» зі збірки Ігоря Муратова «Каравани» відкрив «Книгу Скорботи України. Харківська область», на сторінках якої увічнені імена земляків поета, загиблих в роки окупації.

«Рік, два, п'ять... Скільки днів, місяців, років має пройти, щоб навчитися говорити про батька в минулому часі? ... Він і тепер зі мною: у його речах, у його книгах, у моїх снах... Але ж був інший Ігор Муратов – письменник. І Муратов – солдат».*

У Книзі Пам'яті «Переможці. Харківська область» – біографія Муратова – солдата. Вона зберігається у «Фондах особового походження учасників Великої Вітчизняної

*«На крилах Літани», – Х: Майдан, 2012. – 492 с.

війни 1941–1945 рр.» Державного архіву Харківської області, документах І. Л. Муратова про його службу в Червоній армії, участь у Великій Вітчизняній війні та про перебування в полоні:**

«...Якось склалася ситуація, коли довелося підняти підрозділ в атаку, – згадує І. Муратов. – За це був нагороджений медаллю «За відвагу» за якимсь малим номером. Нагороду одержав у Кремлі з рук Калініна. Після фінської кампанії наша дивізія розташувалась у Вітебську. 21 червня 1941 року нас повезли до міста Ліда, що в Західній Білорусії. Першим ешелоном їхав штаб дивізії, особливий відділ, розвідувальний батальйон та редакція «Бойової червоноармійської». 22 червня, близько першої години, ми зупинилися перед закритим семафором поблизу містечка Воронова. У тому напрямі, куди ми мали їхати і де знаходилась Ліда, стояла димна хмара. Ми ще не дісталися палаючого міста, а вже стало ясно, що війна і справді почалася. Розвантажувались ми неподалік Ліди на якійсь побічній вітці. А що ми розвантажували? Мішені, агітплакати, брошури. А поруч, кілометрів за три від нас, вибухи: німці бомбардують. Пройшли на бриючому прямо над нами, і вивантажувати стало нічого, бо згоріло геть усе. Багато людей загинуло тоді, ще більше постраждало від поранень. Врятувалися ті, хто встиг сховатися в житі. У гаубичному полку припадало лише по два снаряди на гармату. Цієї кількості вистачило, щоб уночі відбити атаку німецьких танків. Кілька прямих влучень примусили фашистів повернути. Але ... але боєприпасів більше не було. На машинах, на підводах, пішки наша дивізія відійшла назад у напрямі до того самого Воронова і зупинилася в лісі. Патронів у нас було обмаль: по чотири на гвинтівку. Чутно було гуркіт танкових колон. «Ідуть на Мінськ. З хрестами», – доповіли розвідники. Все ж ми відкрили вогонь. Німці не зупинились і навіть не почали стріляти у відповідь – ніби нас зовсім не існувало. Коли майже вся колона проминула нас, – а там було не менше двохсот машин, розвідник, якому все було видно з високої сосни, раптом заволав: «Ідуть! Десять танків руть на нас!» Озирнувшись, я нагледів собі стару сосну, заліг у заглибленні під нею, як в окопі. Чекати довелося недовго. Швидше інстинктивно, ніж продумано, я кинув кудись перед собою гранату, і замість того, щоб сховати голову за сосну, чомусь визирнув із-за неї. Мене могло вбити власною ж гранатою, але не вбило. Просто переді мною, вертикально, наче собака на задніх лапах, стояв танк. А за мить він завалився. На мене»...

Із пояснювальної записки гв. підполковника Чуксіна Олександра Никифоровича, заст. командира 13-го гв. авіаційного Ужгородського Червонопрапорного бомбардувального полка: «Я знал Игоря Леонтьевича с 1934 г. по Харькову. В то время я учился в школе военных летчиков в Рогани. С Муратовым меня познакомил С. А. Крыжановский. Я много раз присутствовал на выступлениях поэта Муратова и других писателей в учебных заведениях и на заводах. С 9 по 14 мая 1941 г. мы с Игорем Муратовым встретились на окружном совещании красноармейских писателей Западного военного округа. С этого дня стали хорошими друзьями. После совещания мы с Муратовым уехали в Витебск, так как служили в одном гарнизоне. Я – в авиационной части летчиком-политработником, он – ст. сержантом в дивизионной газете. С этого дня у нас, как писателей, стало традицией встречаться, а говорить было о чем. Я интересовался его службой. У меня было много знакомых политработников, командиров, штабных офицеров в дивизии, где служил Муратов. Отзывались о нем всегда хорошо. Муратов был дисциплинированным, честным и преданным бойцом нашей партии и сыном нашей Родины. Я всегда гордился им, так как членов Союза писателей в нашем городе было всего три человека: он, я и Визбич, белорусский писатель.

** Ф. Р–5738, оп. 1, спр. 178, арк. 2

В пятницу 20-го июня 1941 г. Муратов пришел ко мне на квартиру, в авиационный городок, чтобы попрощаться, так как Витебская дивизия уходила к границе на учение. Нам стало известно, что Витебская дивизия полками была отправлена к границе, а офицерский состав поездом, и не успели они развернуться, как встретились с немецкими танками и попали в окружение. Нам пришлось с воздуха оказывать им помощь, разыскивать их в болотах и лесах Белоруссии. Большинство людей дивизии погибло, и лишь небольшая часть с боями, проявляя при этом мужество и героизм, вышли из окружения. Погиб и славной смертью писатель Игорь Муратов. Об этом мне рассказал знакомый политработник, вышедший из окружения.

Будучи в августе 1941 г. в Харькове с полком, где мы получали самолеты и пополнялись людьми, я встретился с писателями Харькова, выступал в клубе писателей, рассказывал о положении на фронте и там же сообщил им о гибели Игоря Муратова. Об этом могут подтвердить писатели А. Десняк, П. Козланюк, А. Новицкий, Я. Городской, Ю. Шовкопляс, Я. Грымайло, А. Шмегельский, авторы сборника «Люди одного авиаполка» – о летчиках и штурманах нашей части, где я был комиссаром полка. Этот сборник вышел в Харькове в сентябре 1941 г., в самые тяжелые дни Отечественной войны.

Да, я подтверждаю, что писатель, ст. сержант И. Л. Муратов погиб смертью храбрых в боях за нашу Родину в первые дни войны.

27 марта 1945 г., г. Глагау, Германия».

Пояснення Ігоря Муратова, зроблені на 1-й сторінці олівцем: «Чуксін живий, живе в Сімферополі, член Спілки письменників. Його допитував Смерш, не говорячи, що я живий».

... «Уже було поночі, коли, обрубавши коріння сосни, місцеві селяни відсунули стовбур, скинули з моєї спини шар піску. Я пішов до лісу. Просто на ходу зашивав у пілотку документи – членський квиток Спілки письменників і медаль «За відвагу». Я був беззбройний. Мені як співробітнику редакції гвинтівки не видавали. Пістолети ж одержували тільки офіцери. Свою єдину гранату я вже витратив. У цих краях мені довелося прожити до березня наступного року. За кілька днів, а може, за тиждень після того пам'ятного дня я зустрів трьох червоноармійців. Потім нас стало ще більше: чоловік із п'ятнадцять. Утворився загін. Там, де наша дивізія зустрілася з німецькими танками, можна було знайти і гвинтівки, і патрони. Шукати партизанів – було наше наступне рішення. Про них у тутешніх краях уже загомоніли. Не зразу і не просто досягли ми цієї мети, та врешті довгожданий день настав – ми у партизанів загону ім. Костюшка. На самому початку березня я залишив загін. Вірніше було б сказати, що мене напівпритомного винесли із загону на ношах. Чи то була дизентерія, чи інша хвороба, що нагадувала її, але ходити я вже не міг. Неподалік від нашої землянки стояв хутір, відділений густим лісом від сіл і доріг. Його господар врятував мене від смерті: вилікував і німцям не виказав. Минуло тижнів зо два. Я вже настільки зміцнів, що почав думати про те, як дістатися до своїх. Та сталося інакше. Того ранку мене розбудив галас, несподіваний для глухого хутірця: гавкання собак, тріскотнява кулеметів, вигуки, лайка. У моєму розпорядженні були секунди, і я не став їх гаяти. У пухке сіно пірнула «За відвагу», за нею вслід пішов письменницький квиток. Коли вони почали штрикати сіно багнетами – я виліз.

..До Штеттіна нас везли в закритому вагоні. Коли з'ясувалося, що я не литовець і не білорус, то замість трудового табору мене помістили до концентраційного – для нез'ясованих осіб. Штеттін бомбили щодня. Я працював у «пеклі». За знущальним збігом це місце і справді називалося «Пек-плац». Наші українці одразу ж прозвали цей завод «пеклом»: вже при наближенні до місця роботи відчувався сильний запах сірки, який розносився від величезної, як триповерховий будинок, купи. Уявлення про пекло

доповнювалось незгасаючим величезним полум'ям, що палало в печі. Саме туди, до печі, в'язні мусили возити по вузьких дошках, як по рейках, тачки із сіркою. А було ж це літом, дуже спекотним літом. Ми були шістнадцятою партією. П'ятнадцять попередніх осліпли, і їх вже знищили. Урешті-решт зір там утрачали всі. Рано чи пізно кінець був один: сліпота, розстріл. Мої очі, як і очі моїх попередників, кривавились. Кілька днів товариші ставили мене в середину шеренги, коли нас вели на роботу. Я ішов навпомацки, в буквальному смислі слова покладаючись на лікоть того, хто був поруч.

Після того, як від селища Штеттін-Пелітц не залишилося каменя на камені, після того, як його буквально стерли з лиця землі фугасні бомби, нас знову повантажили в ешелон.

...Острів Узедом з усіх боків оточила холодна балтійська вода. Вагони з людьми переправили через канал поромом і тільки там, за колючим дротом, вивантажили. З першого погляду стало ясно, що звідси ані сушею, ані водою не втечеш. Набагато пізніше я дізнався, що все-таки знайшлися люди, яким це вдалося. Правда, з іншого табору Узедому і не сушею, а повітрям. Герой Радянського Союзу льотчик-випробувач Дев'ятаєв з товаришами зуміли дістатися Швеції. Безприкладний випадок в історії авіації – підняти літак майже без розгону. Але про це я дізнався згодом. Невдовзі все пішло, як і повинно було бути: робота, помиї на обід, і знову робота. У цьому таборі я потоваришував із польським авіаконструктором Раткевичем. Тільки Владеку та ще полтавчанину Альоші Чорненькому я назвав своє справжнє ім'я, для решти ж був Павлом Семеновичем Стеценком. Якби німці дізналися, що я – український радянський письменник, мене повісили б на першій-ліпшій сосні, що їх так багато росло на Узедомі. Як ми могли вижити? Ми, що перебули в концтаборі по два-три роки? Чому і кому маємо складати подяку? Долі? Чи, як то кажуть, своїй власній моральній стійкості? Мабуть, так. А ще – чуттю людського єднання, взаємодопомозі».

У концтаборі під вигаданим ім'ям Павла Стеценка Ігор Муратов писав антифашистські вірші. Кишенькова книжечка для нотаток з віршами І. Л. Муратова, записаними з метою конспірації між словами українських народних пісень, зберігається в Харківському історичному музеї.

Після звільнення радянськими військами в березні 1945-го Ігор Муратов знову воював на фронті у званні рядового, автоматника 2-ї роти 152-го армійського запасного стрілецького полку. 25 вересня 1945 р. ст. сержант Муратов демобілізувався із лав Радянської Армії.

Нагороджений медаллю «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Отримав три подяки від командування: «Боевому товарищу Муратову И. Л. ...Вам предстоит сменить оружие войны на орудие труда.

Главнокомандующий Группой
советских оккупационных войск
в Германии Г. Жуков
28.10.1945 г.»

Знаряддям праці для Ігоря Леонтійовича завжди було перо. За громадську та літературну діяльність І. Л. Муратов нагороджений орденами Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора та «Знак Пошани». За твір «Буковинська повість» удостоєний звання лауреата Державної премії СРСР 1952 р. У 1955–1957 роках працював у Берліні головним редактором газети «За повернення на Батьківщину».

Письменник виступав з публіцистичними статтями на політичні і літературні теми, працював у драматургічному жанрі. І. Л. Муратов брав активну участь у громадському житті, неодноразово обирався депутатом Київського райвиконкому м. Харкова.

Помер Ігор Леонтійович 29 березня 1973 року.

30 липня 2012 року у читально-експозиційній залі ім. академіка Д. І. Багалія Харківської бібліотеки ім. В. Г. Короленка відбулись урочисті заходи до 100-річчя з дня народження видатного українського письменника Ігоря Леонтійовича Муратова. 28 липня 2012-го, в день 100-річного ювілею письменника, побачила світ книга, видана у Харківському видавництві «Майдан», укладена сином – Олексієм Ігоревичем Муратовим:

... «Я перечитую написані ним книжки, слухаю магнітофонні плівки з його голосом, розглядаю старі фотографії і доходжу висновку, що мушу розповісти про той час із життя Ігоря Муратова, коли він ще й не був мені батьком: про воєнний час. Для цього треба пригадати все те, про що він колись розповідав. Зробити це можна, бо зберігся магнітофонний запис деяких його розповідей, а решта – в моїй пам'яті. Але чому ж, спитають мене, у своєму бажанні розповісти про батька вибір випав саме на воєнні роки? ...Навіть у дуже хороших романах не всі сторінки рівноцінні: трапляються «зайві», начебто не виправдані логікою відступи, які порушують композицію, і, навпаки, сторінки і навіть цілі розділи, в яких – основний сенс, стрижень твору. Вважаю таким «стрижневим» розділом в житті Ігоря Муратова три роки, проведені ним у німецькому концтаборі, бо саме там проявились основні риси його характеру. Нелегко було вижити в концтаборі, але зберегти віру в людяність, залишитись оптимістом, не втратити почуття гумору і, нарешті, не зрадити поезії – було значно важче. Магнітофон, пам'ять, кілька листів – джерела, якими я зміг скористатися».

70 лет спустя

ЧЕРВА Микола Андрійович, 1917, м. Харків. Сержант, 240 окр. б-н зв'язку. Пропав без вісті у серп. 1941. («Книга Пам'яті України. Харківська область», т. 2, с. 712).

«ЧЕРВА Николай Андреевич (во многих документах фамилия писалась ЧИРВА) в 1939 г. был призван в ряды РККА. До этого времени с 15 лет работал на заводе им. Коминтерна (сейчас завод им. Малышева). Проходил службу в г. Куйбышев, 240 отделение связи. Когда началась война, в составе 117-й сд был отправлен на Западный фронт. Считался пропавшим без вести почти 70 лет. После войны жена неоднократно посылала запросы в ЦАМО, однако ответ был один: пропал без вести с июля 1941 г. Когда был открыт в интернете сайт obd-memorial.ru, посвященный памяти защитников Отечества в годы войны, внучка и правнуки возобновили поиски. Вначале мы узнали, что 117-я сд, входившая в состав 21 А, в первый день войны была отправлена из г. Куйбышева в г. Гомель. Так как немцы уже бомбили Гомель, части прибывали на станции возле города. Затем мы обнаружили, что под г. Жлобино, в деревне Малевичи, находится захоронение солдат, где похоронен красноармеец Чирва Н. А., который погиб 6.07.1941 в деревне Малевичская Рудня и был перезахоронен в 1962 г. в братскую могилу деревни Малевичи. Сразу же по Интернету был отправлен запрос в Комитет по увековечиванию памяти Защитников Отечества в Беларуси. Нам сообщили, что в Жлобинском военном комиссариате имеется карточка Червы Николая Андреевича, в которой указан адрес, где семья проживала до войны. Это был адрес нашей семьи. Так спустя 70 лет мы узнали о судьбе нашего деда и прадеда. Очень жаль, что до этого дня не дожили жена и дочь. В 2011 году мы впервые побывали на его могиле у памятника воинам, погибшим в те страшные годы. Работники Жлобинского военного комиссариата рассказали о том, что происходило в Малевичах летом 1941-го, как была здесь разбита Куйбышевская дивизия, показали документы».

Тетяна Володимирівна Плитник, онука

СПИСОК
ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ І АБРЕВІАТУР

А	–	армія
а (авіац.)	–	авіаційний
абр	–	авіаційна бригада
ад	–	авіаційна дивізія
АДД		авіація дальньої дії
ад дд	–	авіаційна дивізія дальньої дії
ае	–	авіаційна ескадрилья
ак	–	авіаційний корпус
ап	–	авіаційний полк
арм.	–	армійський
арт.	–	артилерійський
артбр	–	артилерійська бригада
артд	–	артилерійська дивізія
артд-н	–	артилерійський дивізіон
артп	–	артилерійський полк
атб	–	автотранспортний батальйон
атп	–	автотранспортний полк
бао	–	батальйон аеродромного обслуговування
бат.	–	батарея
б-н	–	батальйон
бр.	–	бригада
брат.	–	братська
буд.	–	будівельний, будівний
важк.	–	важкий
ВГК	–	Верховний Головнокомандувач
взв.	–	взвод
винищ.	–	винищувальний
відділ.	–	відділення
військ.	–	військовий
ВМФ	–	Військово-Морський Флот
ВО	–	Військовий округ
ВПС	–	Військово-Повітряні Сили
вптабр	–	винищувально-протитанкова артилерійська бригада
вптап	–	винищувально-протитанковий артилерійський полк
гарм.	–	гарматний
гауб.	–	гаубичний
гв.	–	гвардійський
ДАХО	–	Державний архів Харківської області
див.	–	дивізія
д-н	–	дивізіон
ДТСААФ	–	Добровільне товариство сприяння армії, авіації та флоту
ЕГ		евакуаційний госпіталь
зеніт.	–	зенітний
ЗС	–	Збройні Сили
зсп	–	запасний стрілецький полк

інж.	–	інженерний
інж.-сап.	–	інженерно-саперний
каб.-шест.	–	кабельно-шестова
кд	–	кавалерійська дивізія
кк	–	кавалерійський корпус
клад.	–	кладовище
ком.	–	командир
кп	–	кавалерійський полк
КУКС	–	курси удосконалення командного складу
кулемет.	–	кулеметний
КУОС	–	курси удосконалення офіцерського складу
мбр	–	механізована бригада
МВК	–	міський військовий комісаріат
мд	–	моторизована дивізія
мд-н	–	механізований дивізіон
мін.	–	мінометний
мінбр	–	мінометна бригада
мінд	–	мінометна дивізія
мінд-н	–	мінометний дивізіон
мінп	–	мінометний полк
мк	–	механізований корпус
мог.	–	могила
мостобуд.	–	мостобудівний
мсб	–	моторизований стрілецький батальйон
мсбр	–	моторизована стрілецька бригада
мсд	–	моторизована стрілецька дивізія
мсп	–	моторизований стрілецький полк
НКВС	–	Народний комісаріат внутрішніх справ
НКО	–	Народний комісаріат оборони
НКШС	–	Народний комісаріат шляхів сполучення
н.п.	–	населений пункт
ОВК	–	обласний військовий комісаріат
озад	–	окремий зенітний артилерійський дивізіон
ПА	–	повітряна армія
ПАРМ	–	пересувні авіаційні ремонтні майстерні
ПММ	–	паливно-мастильні матеріали
пов.-десант.	–	повітряно-десантний
ППГ	–	пересувний польовий госпіталь
ППО	–	протиповітряна оборона
протитанк.	–	протитанковий
ПСОЗ	–	повітряне спостереження, оповіщення, зв'язок
ПТО	–	протитанкова оборона
ПТР	–	протитанкова рушниця
раб	–	район авіаційного базування
РВК	–	районний військовий комісаріат
РГК	–	Резерв Головного командування
РСЧА	–	Робітничо-селянська Червона Армія
РТЗ	–	ремонтно-технічне забезпечення
сапб	–	саперний батальйон
сапбр	–	саперна бригада

САУ	–	самохідна артилерійська установка
сб	–	стрілецький батальйон
сбр	–	стрілецька бригада
сд	–	стрілецька дивізія
ск	–	стрілецький корпус
смт	–	селище міського типу
сп	–	стрілецький полк
ст.	–	станція
ТА	–	танкова армія
тб	–	танковий батальйон
тбр	–	танкова бригада
тд	–	танкова дивізія
тк	–	танковий корпус
ТОФ	–	Тихоокеанський флот
тп	–	танковий полк
Уд. А	–	ударна ар'мія
УР	–	укріплений район
ФЗУ	–	фабрично-заводське училище
ЦАМО РФ	–	Центральний архів Міністерства оборони Російської Федерації
ЦО	–	Цивільна оборона
ЦПФ	–	Цивільний повітряний флот
ЧА	–	Червона Армія
ЧФ		Чорноморський флот
штурм.	–	штурмовий

БІБЛІОГРАФІЯ

Артеменко И. Т. От первого до последнего дня: Записки фронтовика. – Х. : Прапор, 1979. – 182 с.

Артеменко И. Т. Маршал возвращения не гарантировал. – Х., 1997. – 380 с.

Базій І. Д. Книга Пам'яті України 1941–1945. Вірні сини Вітчизни: Близнюківський район Харківської області. – Близнюки: [Б.в.], 1997. – 395 с.

Базій І. Д. Книга Пам'яті України. 1941–1945. Гвардія відважних: Лозівський район Харківської області. – Дніпропетровськ : Пороги, 2003. – 510 с.

Безсмертя. Книга Пам'яті України 1941–1945. – К. : Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 2000. – 944 с.

В боях за Харьковщину. – Х. : Прапор, 1973. – 440 с.

Великая Отечественная война 1941–1945: Энциклопедия / Гл. ред. М. М. Козлов; Редкол. Ю. Я. Барабаш и др. – М. : Сов. энциклопедия, 1985. – 832 с.

Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи: бібліогр. довід. / за заг. ред. В. М. Лісового. – Х. : ХНМУ, 2010. – 208 с.

Вчені Харківського державного медичного університету / за ред. академіка А. Я. Циганенка. – Х. : Легат лтд, 2003. – 470 с. : фото.

Галага В. Я. Ратный подвиг женщин в годы Великой Отечественной войны. – К. : Вища школа, 1986. – 303 с.

Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь. В 2-х т. – М. : Воениздат, 1988.

Героїчні сторінки історії. Книга Пам'яті Зміївщини. – 2-е вид., доп. – Зміїв : Зміївська районна державна адміністрація, 2001. – 145 с.

Город и война: Харьков в годы Великой Отечественной войны / Редкол.: А. Б. Бездородов и др.; Сост. С. М. Куделко, С. И. Посохов, Е. В. Дьякова. – Спб : Алетейя, 2012. – 568 с.

Дикань А. П. Армия героев. – Х. : Изд-во «Харьков», 2001. – 271 с.

Дикань А. П. Гвардейцы двадцать пятой: Боевой путь 25-й гвардейской стрелковой дивизии. – М. : Воениздат, 1984. – 157 с. : 4 ил.

Дикань А. П. Золотые звёзды Харьковщины. – Х. : Полиграфист, 2008. – 491 с.

Днів цих слава не померкне (літературно-публіцистичний додаток до Харківського обласного видання Книги Пам'яті України). – Кегичівка : Кегичівська районна рада народних депутатів, 1995. – 240 с.

Дубина К. В годы тяжелых испытаний. – К. : Облкнигоиздат, 1962.

Дубров Б. І. Солдатська слава. Вид. 3-є, доп. і випр. – К. : Молодь, 1987. – 384 с.

Дьякова О. В., Середа О. П. Історія Харківського обласного військового комісаріату. – Х. : ТОВ «Оберіг», 2009. – 108 с.

Жуков Г. К. Воспоминания и размышления. — М. : Издательство Агентства печати Новости, 1975. – 452 с.

Журавель В. В., Гонтарь Т. В. Мы – мост из прошлого в грядущее. – Х., 2003. – 304 с.

Журавський Ю. Й., Зайцев Б. П., Мигаль Б. К. Харківський університет у роки Великої Вітчизняної війни. – 2-е вид., випр. і доп. – Х. : ХНУ ім В. Н. Каразіна, 2010. – 200 с.

Золоті Зірки України. Герої Радянського Союзу. – К. : ВАТ «Укртелеком», 2002. – 136 с.

Історія міст і сіл Української РСР. Харківська обл. – К. : УРЕ, 1976.

Кавалеры ордена Славы трех степеней. – М. : Воениздат, 2000. – 703 с.

Калінін В. В., Макаренко Д. Г. Герои подвигов на Харьковщине. – Х. : Прапор, 1970. – 463 с.

Карпин В. Не изменяя себе. Книга третья. Х. : типография ХГАПП, 2009. – 388 с.

Книга Пам'яті України. Переможці. Житомирська область. Том 3. – Житомир : Комунальне книжково-газетне видавництво «Полісся», 2012. – 664 с.

Коган В. С., Софроний В. В. Сотрудники УФТИ – участники Великой Отечественной войны. – Х. : Тимченко, 2008. – 320 с.

Колесников Г. А., Рожков А. М. Ордена и медали СССР. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М. : Воениздат, 1983. – 299 с.

Конев В. Прокляты и забыты. Отверженные Герои СССР. – М. : Яуза, 2010. – 480 с.

Конев И. С. Записки командующего фронтом. – М. : Воениздат, 1981. – 589 с.

Крылатые годы. Страницы истории Харьковского высшего военного авиационного ордена Красной Звезды училища лётчиков имени дважды Героя Советского Союза С. И. Грицевца: Документальный очерк. – Х. : Прапор, 1990. – 140 с.

Куделко С. М., Тарасова Л. И. Харьков: хроника столетий. – Х. : «Издательство САГА», 2011. – 394 с.

Марченко А. Д. Герои-широнинцы: Документальный очерк. – Х. : Прапор, 1972. – 104 с.

Мельников С. И. Маршал Рыбалко. – К. : Издательство политической литературы Украины, 1980. – 255 с.

Москаленко К. С. На юго-западном направлении, 1941–1943: Воспоминания командарма: в 2 т. – М. : Наука, 1975.

Муковський І. Т., Лисенко О. Є. Звитяга і жертовність. Українці на фронтах Другої світової війни. – К.: Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 1997.

Муратов І. Л. На крилах Літани. – Х. : Майдан, 2012. – 494 с.

На рубежах огненных лет: Воспоминания участников Великой Отечественной войны. – Х. : Прапор, 1977. – 231 с.

Необыкновенное об обыкновенном / под ред. В. Н. Казака, Р. А. Черкасовой. – Х. : Научная редакция Харьковского областного издания Книги Памяти Украины, 1996. – 416 с.

О доблести, о подвигах, о славе. – 2-е изд., доп. и перераб. / Редкол.: С. И. Посохов и др.; Сост. А. В. Меляков. – Х. : Золотые страницы, 2008. – 164 с.

Олейник Н. А., Грот Ю. И. История физической культуры и спорта на Харьковщине. (Люди. Годы. Факты. 1874–1950 гг.). – Т. 1. – Х. : ХДАФК, 2002. – 376 с.

Они сражались за Родину. – Х. : Региональный Центр Новых Информационных Технологий, 2001. – 224 с.

Освобождение городов / М. Л. Дударенко, Ю. Г. Перечнев, В. Т. Елисеев и др. – М. : Воениздат, 1985. – 598 с.

Память. Долг. Верность / Сост. В. В. Журавель. – Х. : Фактор, 2002. – 168 с.

Память сердца / Под редакцией А. И. Котляревского. – Х. : Тимченко, 2009. – 456 с.

Панин А. С., Бутенко Т. В. Было у войны и женское лицо. – Х. : МТК–книга, 2005. – 126 с.

Панин А. С. Власть высоты. 2-е изд., доп. и перераб. – Х. : МТК–книга, 2008. – 95 с.

Панин А. С. Путешествие в прошлое: Автобиографическая повесть / А. Панин. – Тула : Папирус, 2007. – 240 с.

Подвиги во имя Отчизны. Очерки о Героях Советского Союза — харьковчанах. – Х. : Прапор, 1974. – 667 с.

Радянська Україна в роки Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років. // Документи і матеріали: У 3 т. – К. : Наукова думка, 1991.

Саяний М. І. Видатні люди Зміївщини. Частина І. – Х. : Кроссроунд, 2009. – 52 с.

Скоробогатов А. В. Харків у часи німецької окупації (1941–1943). – Х. : Прапор, 2006. – 376 с.

Сліди фашистських звірів // Збірник статей про німецький розбій у Харкові. – Київ – Харків : Укрдержвидав, 1944.

Соболь Н. А. Воспоминания директора завода. — Х. : Прапор, 1995. – 223 с.

Трудящі Харківської області у Великій Вітчизняній війні – Х. : Книжкове видавництво, 1960.

Харківський архівіст: Науково-інформаційний вісник. – Х., 2010. – Вип. II. – 134 с.

Харьковский авиационный институт (1930–1990): Очерк истории. — Х. : Основа, 1990. – 190 с.

Харьковщина в годы Великой Отечественной войны, июнь 1941 – 1943 гг. Сборник документов и материалов. – Х. : Прапор, 1965. – 221 с.

Харківщина у роки Великої Вітчизняної війни: документи і матеріали / укладач О. В. Дьякова. – Х. : «Видавництво САГА», 2010. – 386 с.

Черных Е. И. Город вокруг Карповского сада. – Х. : Изд-во «Харьковский частный музей городской усадьбы», 2013. – 144 с.

Документи Державного архіву Харківської області (ДАХО):
ДАХО, Р-1502, оп. 3, спр. 1
ДАХО, ф. П-2, оп. 2, спр. 659, арк. 34, 38.
Там само, спр. 55, арк. 20, 21.
Там само, спр. 1333, арк. 1.

Фонди особового походження учасників Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. у Державному архіві Харківської області:
Р-5738, оп. 1, спр. 113.
Там само, спр. 168.
Р-5872, оп. 1, Медведєв.
Р-5873, оп. 1, спр. 22.
Р-6425, оп. 1, спр. 95.

АРХІВИ ТА ДЖЕРЕЛА,
ВИКОРИСТАНІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КНИГИ ПАМ'ЯТІ

Центральний архів Міністерства оборони Російської Федерації (ЦАМО РФ) – 142100, м. Подольськ Московської обл., вул. Кірова, 74; www.obd-memorial.ru.

Центральний військово-морський архів – 188350, м. Гатчина Ленінградської обл., Красноармійський просп., 2.

Центральний архів прикордонних військ КДБ Російської Федерації – 143413, м. Пушкіно Московської обл.

Центральний Державний архів Радянської Армії – 125212, м. Москва, вул. Адмірала Макарова, 29.

Архів Військово-медичного музею Міністерства оборони Російської Федерації – 191180, м. Санкт-Петербург, Лазаретний пров., 2.

Державний архів Харківської області – 61003, м. Харків, просп. Московський, 7.

Державний архів Російської Федерації – 119817, м. Москва, вул. В. Пироговська, 17.

Комісія в справах колишніх партизанів Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років при Президії Верховної Ради України – 01019, м. Київ, вул. Кірова, 5.

Український фонд пошуку – 01166, м. Київ, вул. Маршала Жукова, 49/194.

Музей героїчної оборони і визволення Севастополя – 99000, м. Севастополь, Крим, Історичний бульвар, 12.

Книги (картки) з обліку військовозобов'язаних, мобілізованих обласним і районними комісаріатами.

Книги (картки) військкоматів з обліку полеглих у боях захисників Батьківщини.

Книги поховань.

Архівні документи відділів соціального захисту населення про виплату допомоги сім'ям загиблих фронтовиків.

Матеріали і експонати місцевих музеїв, а також музейних кімнат і куточків бойової слави у вузах, професійно-технічних училищах, школах.

Історична та мемуарна література, присвячена Великій Вітчизняній війні.

Статті та інші матеріали, надруковані в періодичній пресі в роки війни і післявоєнний період.

Дворові книги обліку населення, що зберігаються у місцевих радах.

Картки обліку мешканців, складені у будинкоуправліннях.

Письмові свідоцтва, одержані від ветеранів-однополчан загиблих воїнів, рідних і близьких тих, хто пропав без вісті, а також від активістів, які ведуть пошукову роботу.

Відомості, виявлені на колишніх воїнів під час подвірних обстежень у населених пунктах.

Особові справи офіцерів, які зберігаються в архіві Харківського облвійськкомату.

Асоціація «Военные мемориалы» – 119021, м. Москва, Комсомольський просп., 22.

Науково-інформаційний центр «Судьба» – 121293, м. Москва, вул. Бр. Фонченко, 11, к. 73.

Міжнародна служба розшуку – 34444, Німеччина, м. Арользен, Гроссе Аллеє, 5-9.

Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.» – 01015, м. Київ, вул. Івана Мазепи, 44.

Центр розшуку та інформації ЦК Товариства Червоного Хреста РФ – 103031, м. Москва, вул. Кузнецький міст, 18 – 7.

ЗМІСТ

ІСТОРИКО-МЕМОРІАЛЬНЕ
БАГАТОТОМНЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

КНИГА ПАМ'ЯТІ УКРАЇНИ

ПЕРЕМОЖЦІ

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Том 3 (26)

Українською та російською мовами

Наукові редактори: *Т. Ю. Величко, В. М. Гудзенко, Є. В. Петренко, А. О. Усенко, Л. З. Юхименко*

Відповідальний за випуск *В. Є. Петренко*

Формат 70х108/16. Папір офсетний. Гарнітура Garamond. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 40,05. Обл.-вид. арк. 65,1. Наклад 1300 прим. Зам. №2613

К 53 **Книга Пам'яті України.** Харківська область. Переможці / Головна ред. кол.: В. Д. Конашевич (в. о. голови) та ін.; Обласна ред. кол.: Є. Є. Савін (керівник) та ін. – Харків: Комунальний заклад Обласна пошуково-видавнича наукова редакція Книги Пам'яті України. ТОВ «Тім Пабліш Груп», 2013. – 632 с.

ISBN 978-5-88500-077-2 (том 3)
ISBN 978-5-7707-6424-6
ISBN 978-966-2741-26-1

До третього тому підсумкового історико-меморіального видання серіалу «Переможці», мета якого – сприяти популяризації серед світової спільноти вагомого внеску українського народу в перемогу у Другій світовій війні – увійшли поіменні списки з розширеними біографічними даними громадян України, учасників Великої Вітчизняної і Другої світової воєн: Героїв України, повних кавалерів ордена Слави, учасників Параду Перемоги, воїнів-ветеранів 53-ї і 57-ї армій, 25-ї гвардійської стрілецької дивізії ім. В. І. Чапаєва, 7-го механізованого корпусу, студентів та випускників ХІМЕСГу, а також полеглих воїнів, чия доля пов'язана з Харківщиною – регіоном, який зазнав величезних втрат у роки Великої Вітчизняної війни і землю якого захищали тисячі і тисячі Переможців.

УДК 947.74
ББК 63.3(4Укр.)624

Комунальний заклад Обласна пошуково-видавнича наукова редакція Книги Пам'яті України
61022, Харків-22, пл. Свободи, 5, Держпром, 6 під., 6 пов., кімн. № 622
Тел.: (057) 705-18-45, 757-07-96

Друк ТОВ «Тім Пабліш Груп»
61135, м. Харків, просп. Гагаріна, 129
Свідоцтво про державну реєстрацію № 4235 від 20.12.2011.